

АЛ. ДЮМА
ТРИМАТА
МУСКЕТАРИ

НАРОДНА МЛАДЕЖ

Александър Дюма
Тримата мускетари

ПРЕДГОВОР,

в който е доказано, че героите на историята, която ще имаме честта да разкажем на нашите читатели, нямат нищо общо с митологията, макар имената им да окончават на -ос и на -ис.

Преди около година, като търсех материали в Кралската библиотека за моята история на Луи XIV, случайно попаднах на „Мемоарите на господин д'Артанян“, напечатани в Амстердам в печатницата на Пиер Руж, както повечето от произведенията през тази епоха, в които авторите държаха да кажат истината, без да бъдат затворени за по-дълго или по-кратко време в Бастилията. Заглавието ме привлече: взех ги у дома, разбира се, с разрешение на господин библиотекаря, и ги прочетох на един дъх.

Нямам намерение да правя тук разбор на това интересно произведение, а ще се задоволя да насоча към него ония от моите читатели, които ценят картините на епохата. Те ще намерят в тия мемоари портрети, нахвърляни от ръката на майстор, и макар че повечето от тия скици са рисувани по казармени врати и по стени на кръчми, те ще познаят лесно в тях образите на Луи XIII, на Ана Австрийска, на Ришельо, на Мазарини и на по-голяма част от придворните по онова време, подобни на образите в историята на господин Анкети¹.

Но както знаем, не винаги всичко, което поразява капризния ум на поета, прави впечатление и на широкия кръг читатели. Като се възхищавахме, както несъмнено и други ще се възхищават, на подробностите, за които споменахме, поразни ни нещо, на което навярно никой преди нас не беше обърнал и най-малко внимание.

Д'Артанян разказва, че при първото си посещение у господин дьо Тревил, капитан на кралските мускетари, срещнал в чакалната му трима младежи на име Атос, Портос и Арамис, от прославения полк, където и той желаел да има честта да бъде приет.

Тези три чужди имена, признаваме, ни учудиха и веднага ни хрумна мисълта, че това са само псевдоними, под които д'Артанян е скрил може би имената на знатни личности, или пък самите им собственици са ги избрали в деня, когато поради прищявка, недоволство или разорение

---

1. Абат Анкети (1723–1806) – автор на многотомна история на Франция.

облекли скромната мускетарска униформа.

Не се успокоихме дотогава, докато не намерихме в съвременните произведения следи от тези необикновени имена, които бяха възбудили толкова силно нашето любопитство. Само списъкът на книгите, които прочетохме, за да постигнем тази цел, би изпълнил цяла глава, което може би е много поучително, но положително малко забавно за нашите читатели. Ето защо ще се задоволим да им съобщим само, че тъкмо когато щяхме да изоставим нашите издирвания, обезсърчени от толкова безплоден труд, намерихме най-после благодарение съветите на нашия прочут и учен приятел Полен Парис един ръкопис под номер 4772 или 4723, не си спомняме вече добре, със следното заглавие:

„Мемоари на господин конт дьо Ла Фер, отнасящи се до някои събития, които станаха във Франция към края на царуването на крал Луи XIII и в началото на царуването на крал Луи XIV.“

Читателят може да си представи колко голяма бе радостта ни, когато, прелиствайки този ръкопис – последната ни надежда, – намерихме на двадесетата страница името на Атос, на двадесет и седмата – името на Портос, а на тридесет и първата – името на Арамис.

Откриването на съвсем неизвестен ръкопис във време, когато историческата наука е достигнала до такова високо стъпало, ни се стори едва ли не чудо. Ние веднага поискахме позволение да го отпечатаме с цел да се представим един ден пред Академията на историческите надписи и литература с чужд багаж, ако не успеем, което е твърде вероятно, да влезем във Френската академия с наш собствен. Длъжни сме да кажем, че това разрешение ни бе дадено вежливо. Подчертаваме това, за да опровергаем публично всички зложелатели, които твърдят, че живеем при една власт, доста зле разположена към литераторите.

И така днес ние предлагаме на нашите читатели първата част от този ценен ръкопис, като възстановяваме заглавието, което му подхожда, и поемаме задължението, ако тази първа част има успеха, който заслужава, в което не се съмняваме, да издадем веднага и втората част.

И тъй като кръстникът е втори баща, подканваме читателя да благодари или да се сърди за удоволствието или за досадата при прочитането на книгата на нас, а не на конт дьо Ла Фер.

А сега да преминем към нашата история...

Част първа

I

ТРИТЕ ПОДАРЪКА НА БАЩАТА ГОСПОДИН
Д'АРТАНЯН

В първия понеделник на месец април 1625 година градчето Мьон, където се роди авторът на „Романа на розата“, изглеждаше така развълнувано, сякаш хугенотите бяха направили от него втори Рошел. Много граждани, като видяха, че жените бягат откъм главната улица и като чуха крясъците на децата по праговете, надянаха бързо доспехите си, въоръжиха се кой с мускет, кой с пика, за да си придадат по-мъжествен вид, и се отправиха към странноприемницата „Свободният мелничар“, където се трупаше гъста, шумна, любопитна тълпа, която се увеличаваше всеки миг.

По онова време смутовете бяха нещо обикновено и рядко минаваше ден, без тоя или оня град да отбележи в летописите си такова събитие. Благородниците враждуваха помежду си; кралят воюваше с кардинала; испанците воюваха с краля. А освен тези глухи или явни войни, ту тайни, ту открити, имаше още и крадци, просяци, хугеноти, скитници и слуги, които воюваха с всекиго. Гражданите се въоръжаваха винаги срещу крадците, срещу скитниците и слугите, често – срещу благородниците и хугенотите, понякога срещу краля, но никога срещу кардинала и испанците. И тъй, по силата на този навик в споменатия първи понеделник на месец април 1625 година гражданите, щом чуха шум и не видяха нито жълточервената значка, нито ливреите на слугите на дук дьо Ришельо, се спуснаха към странноприемницата „Свободният мелничар“.

Всеки, който стигнеше там, можеше да види и разбере причината за настаналата суматоха.

Един младеж... – да нарисуваме портрета му само с един замах – представете си Дон Кихот на осемнадесет години; Дон Кихот без доспехи, без ризница и набедреници, Дон Кихот, облечен във вълнена дреха, чийто син цвят се беше превърнал в неуловим оттенък между винена утайка и небесно-гълъбово. Дълго и мургаво лице; изпъкнали скули – признак на хитрост; прекомерно развити челюстни мускули – безпогрешен белег, по който се познава гасконецът дори когато е без барета, а

нашият младеж носеше барета, украсена с някакво перо; открити и умни очи; гърбав, но тънко очертан нос; ръст доста едър за юноша, но твърде дребен за зрял мъж. Неопитното око би го взело за пътуващ син на чифликчия, ако не беше дългата шпага, която, увиснала на кожен ремък, се удряше о прасците на своя собственик, когато той вървеше пеш, и о щръкналия косъм на коня му, когато яздеше.

А нашият младеж си имаше и кон и тоя кон беше толкова забележителен, че веднага го забелязаха: той беше беарнско конче на дванадесет или четиринадесет години, с жълт косъм, с оскубана опашка, но със струпей по краката и макар че вървеше с глава, наведена по-ниско от коленете, което правеше излишен мундшука, той все пак можеше да изминава по осем левги² на ден. За нещастие качествата му бяха така добре прикрити под странния му косъм и тромавата му походка, че по онова време, когато всички разбираха от коне, гореспоменатото конче направи такова впечатление, когато преди четвърт час влезе в Мьон през вратата Божанси, че дори и стопанинът му изпадна в немилост.

А това впечатление беше още по-мъчително за младия д'Артанян (така се наричаше този Дон Кихот, яхнал своята кобила Росинант), тъй като той съзнаваше смешното положение, в което го поставяше един такъв кон, колкото и добър ездач да беше самият той. Ето защо бе приел с дълбока въздишка този подарък от баща си господин д'Артанян. Знаеше много добре, че животното струва поне двадесет ливри³, но вярно бе и това, че думите, с които беше придружен подаръкът, бяха безценни.

– Сине мой – каза гасконският благородник на онова чисто беарнско наречие, от което Анри IV никога не можа да се отърси, – сине мой, този кон се е родил преди тринадесет години в къщата на вашия баща и е живял досега в нея, затова трябва да го обичате. Никога не го продавайте, оставете го да си умре честно и спокойно от старост; ако тръгнете с него на бой, пазете го, както бихте пазили стар слуга. В двореца – продължи бащата, господин д'Артанян, – ако все пак имате честта да се явите там, а вашият стар благороден род ви дава право на такава чест, поддържайте достойно и за себе си, и за близките си вашето име на благородник, което прадедите ви са носили достойно повече от петстотин години. Под близки разбирам вашите роднини и приятели. Не се покорявайте никому освен на краля и на господин кардинала. С мъжеството си, слушайте ме добре, само с мъжеството си днес един благородник

---

2. Левга – мярка за дължина = 4 км.

3. Ливра – сребърна френска монета от началото на XVII в.

може да си пробие път. Ако човек трепне за миг, може да пропусне случая, който точно в този миг му предлага съдбата. Вие сте млад, вие трябва да бъдете храбър по две причини: първата е, че сте гасконец, а втората – че сте мой син. Не се бойте от пречките по пътя и търсете приключения. Аз ви научих да въртите шпагата, вие имате железни колене, стоманени юмруци; бийте се при всеки случай; бийте се, още повече че дуелите са забранени и затова е необходимо двойно по-голямо мъжество, за да се биеш. Аз, сине мой, мога да ви дам само петнадесет екю⁴, коня си и съветите, които чухте. Майка ви ще добави към тях рецептата на някакъв балсам, дадена ѝ от една циганка – той има чудното свойство да лекува всяка рана, която не засяга сърцето. Възползвайте се от всичко, живейте дълго и щастливо. Имам да добавя само една дума, ще приведа един пример, не себе си, тъй като лично аз никога не съм се явявал в двореца и участвувах само в религиозните войни като доброволец; става дума за господин дьо Тревил, който беше някога мой съсед и има честта да играе още като дете с нашия крал Луи XIII – нека бог го закриля! Понякога техните игри се превръщаха в битки и в тези битки не винаги побеждаваше кралят. Ударите, които той получаваше, му вдъхнаха голямо уважение и дълбоки приятелски чувства към господин дьо Тревил. По-късно, при първото си отиване в Париж, господин дьо Тревил се би пет пъти с други лица; от смъртта на покойния крал до пълнолетието на младия се би седем пъти, като изключим походите и войните, а от деня на пълнолетието до днес – може би сто пъти! – и затова въпреки указите, постановленията и арестите той е капитан на мускетарите, с други думи, началник на един цезарски легион, когото кралят много цени и от когото господин кардиналт се бои, а както е известно на всички, кардиналт от нищо не се бои... Освен това господин дьо Тревил печели десет хиляди екю годишно, следователно той е много голям благородник. Той започна като вас; явете се при него с това писмо и следвайте примера му, за да се издигнете като него.

При тези думи бащата, господин д'Артанян, препаса на своя син собствената си шпага, целуна го нежно по страните и го благослови.

Като излезе от бащината си стая, младежът видя майка си, която го чакаше с прословутата рецепта – ако се съди по съветите, които приведохме по-горе, тя щеше да се употребява доста често. Прощаването с майката беше по-дълго и по-нежно, отколкото с бащата, не защото господин д'Артанян не обичаше сина си, единствения му наследник, а

---

4. Екю – някогашна френска златна или сребърна монета.

защото господин д'Артанян беше мъж и би сметнал за недостойно един мъж да се поддава на чувствата си, докато госпожа д'Артанян беше жена, а и майка. Тя плака много и нека признаем за чест на сина, господин д'Артанян, че въпреки усилията, които полагаше, за да остане твърд, както подобаваше на един бъдещ мускетар, природата надделя, той проля много сълзи и с голяма мъка успя да скрие половината от тях.

Още същия ден младежът тръгна на път с трите бащини подаръка, които се състояха, както не е трудно да се разбере, от петнадесет екю, кон и писмо за господин дьо Тревил; ясно е, че съветите не влизаха в сметката.

С такива напътствия д'Артанян се превърна телесно и душевно в точно копие на Сервантесовия герой, с когото го сравнихме тъй сполучливо, когато нашият дълг на историк ни застави да го опишем. Дон Кихот вземаше вятърните мелници за великани и овците за армии, а д'Артанян вземаше всяка усмивка за обида и всеки поглед за предизвикателство. Затова от Тарб до Мьон той постоянно държеше юмука си свит и най-малко по десет пъти на ден посягаше към шпагата си; но юмрукът му не се стовари върху ничия челюст и шпагата не излезе нито веднъж от ножницата. И наистина видът на злополучното жълто конче предизвика много усмивки по лицата на минувачите, но понеже над кончето звънтеше внушително голяма шпага, а по-горе от шпагата блестеше по-скоро свиреп, отколкото горд поглед, минувачите сдържаха смеха си, а когато смехът надделяваше над благороднието, гледаха поне да се смеят с едната половина на лицето си като древните маски. И тъй д'Артанян се добра величествен и неприкосновен в своята раздражителност до злополучния град Мьон.

Но там, като слизаше от коня, пред вратата на „Свободният мелничар“, без никой, нито съдържателят, нито слугата или пък конярят, да придържа стремето на коня му, д'Артанян забеляза на един полуотворен прозорец на приземния етаж строен и високомерен благородник с малко суров израз на лицето. Той разговаряше с двама души, които, както изглеждаше, го слушаха много почтително. Напълно естествено д'Артанян си помисли както обикновено, че разговарят за него, и се вслуша. Този път д'Артанян се бе излъгал само донякъде: не ставаше дума за него, а за коня му. Благородникът, изглежда, изброяваше пред слушателите си всичките му качества и понеже, както вече споменах, слушателите се отнасяха към разказвача много почтително, всеки миг избухваха в смях. И понеже само една полуусмивка беше достатъчна да раздразни нашия младеж, лесно е да се разбере какво впечатление му направи тоя шумен

смях.

Но д'Артанян поиска най-напред да види какво представлява нахалникът, който се подиграваше с него. Той впери гордия си поглед в непознатия и видя, че е четиридесет-четиридесет и пет годишен мъж с черни и пронизателни очи, с бледо лице, с голям нос и с черни, грижливо подстригани мустаци; облечен беше във виолетови дрехи с шнуrowe от същия цвят, без никакво украшение освен разрезите на ръкавите, през които се вижда обикновено ризата. Облеклото му, макар и ново, изглеждаше измачкано като пътнически дрехи, стояли дълго време в сандък. Д'Артанян забеляза всичко това с бързината на най-тънък наблюдател, а навярно и инстинктивно почувствува, че този непознат ще играе важна роля в бъдещия му живот.

И тъй, тъкмо когато д'Артанян беше вперил поглед в благородника с виолетовата дреха, благородникът правеше едно от най-умните си и най-дълбоки изказвания за беарнското конче. Двамата му слушатели избухнаха в смях, а и по неговото лице – нещо необичайно за този човек – явно пробягна, ако може тъй да се каже, бледа усмивка. Този път вече нямаше никакво съмнение – д'Артанян бе наистина обиден. Обзет от това чувство, той нахлупи баретата над очите си и като се стараше да подражава на придворните маниери, които бе забелязал в Гаскония у пътуващите благородници, той пристъпи, хванал с едната си ръка шпагата и опрял другата на хълбока. За нещастие колкото повече се приближаваше, толкова повече гневът го заслепяваше и вместо достойната и високомерна реч, която беше приготвил, за да предизвика противника си, той изрече само няколко груби думи, придружени с гневно движение.

– Хей, господине! – викна той. – Вие, дето се криете там, зад прозореца! Да, вие, я ми кажете защо се смеете, та да се посмеем заедно.

Благородникът премести бавно погледа си от коня към конника, сякаш му беше необходимо известно време, за да разбере, че тия странни укори са отправени към него; после, когато вече се увери напълно в това, той сбърчи леко вежди и след доста продължително мълчание отговори на д'Артанян с неопишуема подигравка и дързост:

– Не говоря с вас, господине.

– Пък аз говоря с вас – извика младежът, възмутен от тая смесица от дързост и изисканост, от учтивост и презрение.

Непознатият го гледа още малко със своята полуусмивка, после се отдръпна от прозореца, излезе бавно от странноприемницата и застана като вкопан срещу коня, на две крачки от д'Артанян. Спокойното му

държане и насмешката, изписана на лицето му, удвоиха кикотенето на неговите събеседници, които бяха останали на прозореца.

Като го видя, че се приближава, д'Артанян измъкна цяла педя шпагата си от ножницата.

– Този кон положително има или по-скоро на младини е имал златист цвят – поде непознатият, като продължаваше почнатия преглед и се обръщаше към своите слушатели на прозореца, сякаш не забелязваше раздражението на д'Артанян, който стоеше между него и тях. – Тоя цвят е добре познат в ботаниката, но до днес много рядко се среща у конете.

– На коня се смее онзи, който не смее да се присмива на стопанина му! – викна побеснелият подражател на Тревил.

– Аз се смея рядко, господине – продължи непознатият, – и можете сам да се убедите в това по израза на лицето ми; но държа да запазя правото си да се смея, когато ми е приятно.

– А аз – викна д'Артанян, – аз не позволявам на никого да се смее, когато ми е неприятно.

– Истина ли, господине? – продължи най-спокойно непознатият. – Е, това е съвсем правилно.

И като обърна гръб, той се запъти към голямата врата на странноприемницата, където д'Артанян бе забелязал още при пристигането си напълно оседлан кон.

Но д'Артанян не беше свикнал да изпуска хората, които са имали дързостта да се подиграят с него. Той измъкна цялата си шпага и тръгна след него, като викаше:

– Обърнете се, обърнете се, господин присмехулко, за да не ви удари в гръб.

– Мене да ударите! – каза непознатият, като се въртна и изгледа младежа учудено и с презрение. – Хайде, хайде, драги, вие сте луд!

После добави шепнешком, сякаш говореше на себе си:

– Жалко, каква находка за негово величество, който търси навсякъде храбреци, за да увеличи редовете на своите мускетари!

Едва успя да довърши и д'Артанян замахна така яростно с шпагата си, че ако непознатият не беше отскочил бързо назад, навярно това щеше да бъде последната стъпка в живота му. Тогава той видя, че работата става сериозна, изтегли шпагата си, поздрави противника си и зае обратното положение. Но в същия миг двамата му събеседници и съдържателят на странноприемницата се нахвърлиха върху д'Артанян и започнаха да го удрят с тояги, лопати и машини. Това измени така бързо и

решително боя, че докато д'Артанян се извърщаше, за да се брани от този град от удари, неговият противник прибра все така спокойно шпагата си в ножницата и от действащо лице, каквото не можа да стане, се превърна в зрител на боя – роля, която изпълняваше със свойственото си равнодушие, като все си мърмореше:

– Дявол да ги вземе тия гасконци! Сложете го на оранжевия му кон и да си върви.

– Но не преди да те убия, страхливецо! – викаше д'Артанян, като се бранеше най-ожесточено и не отстъпваше нито крачка от тримата си противници, които го обсипваха с удари.

– Гасконско самохвалство – прошепна благородникът, – кълна се в честта си, тия гасконци са непоправими! Продължете тогава играта, щом толкова настоява. Когато му дойде до гуша, сам ще каже стига.

Но непознатият не знаеше с какъв упорит човек има работа; д'Артанян никога не би поискал милост. Боят продължи още няколко секунди; най-после, капнал, д'Артанян изпусна шпагата си, която с един удар от тояга бе счупена на две. Почти в същото време друг удар по челото свали д'Артанян на земята цял в кърви и едва ли не в безсъзнание.

В този миг много хора се стекоха на местопроизшествието. Съдържателят на странноприемницата, който се боеше от скандал, занесе с помощта на слугите си ранения в кухнята, където положиха известни грижи за него.

А благородникът се върна пак на прозореца и загледа някак нетърпеливо цялата тая тълпа, която сякаш много го дразнеше с присъствието си.

– Е! Как е оная луда глава? – запита той, като се обърна към вратата, която се отваряше; въпросът бе зададен на съдържателя, който идеше да се осведоми за състоянието му.

– Ваше превъзходителство сте жив и здрав, нали? – запита съдържателят.

– Да, напълно жив и здрав, драги стопанино, и ви питам какво стана с нашия младеж.

– По-добре е – отвърна съдържателят. – Изгуби напълно съзнание.

– Наистина ли? – запита благородникът.

– Но преди да припадне, събра последни сили, за да ви предизвика на дуел.

– Та този юначага е самият дявол! – извика непознатият.

– О! Не, ваше превъзходителство, той не е дявол – отвърна съдържателят, като сви презрително устни. – Докато беше в безсъзнание, ние

го претърсихме и намерихме във вързопа му само една риза, а в кесията му само дванадесет екю, което не му попречи обаче да каже, като припадеше, че ако това се беше случило в Париж, вие щяхте да се разкаете веднага, а сега ще се разкаете по-късно.

– Тогава – забеляза студено непознатият – той е някой преоблечен чистокръвен принц.

– Казвам ви това, ваше превъзходителство – продължи съдържателят, – за да бъдете нащрек.

– Не спомена ли някого в гнева си?

– Разбира се, тупаше се по джоба и казваше: „Ще видим какво ще каже господин дьо Тревил, щом разбере, че са обидили човек, който се намира под негово покровителство“.

– Господин дьо Тревил ли? – изненада се непознатият и стана внимателен. – Значи той тупаше по джоба си и споменаваше името на господин дьо Тревил?... Слушайте, драги стопанино, сигурен съм, че докато младежът е бил в безсъзнание, не може да не сте надникнали в тоя джоб. Какво имаше там?

– Писмо до господин дьо Тревил, капитан на мускетарите.

– Истина ли?

– Да, точно както имах честта да кажа, ваше превъзходителство.

Съдържателят не беше особено проникателен и изобщо не забеляза изражението, което придоби лицето на непознатия при тези думи. Той се отдръпна от прозореца, където бе опрял леко лакътя си, и сви неспокойно вежди.

– Дявол да го вземе! – процеди непознатият през зъби. – Да не би Тревил да ми е изпратил тоя гасконец? Той е много млад! Но ударът с шпага си остава удар, каквато и да е възрастта на този, който го нанася, а от едно дете човек се предпазва по-малко, отколкото от когото и да е друг; понякога и най-малката пречка може да провали едно голямо начинание.

Непознатият се замисли.

– Слушайте, стопанино – каза той след малко, – не можете ли да ме избавите от тоя побеснял младеж? Съвестта ми не позволява да го убия, но все пак – добави той със студена заплаха, – все пак ми пречи. Къде е сега?

– В стаята на жена ми, на горния етаж – там го превързват.

– Облеклото и чантата с него ли са? Не си ли е събличал дрехата?

– Напротив, всичко е долу, в кухнята. Но щом този побъркан младеж ви пречи...

– Разбира се, той предизвика във вашата странноприемница такъв скандал, какъвто почтените хора не биха могли да понесат. Идете горе, направете ми сметката и предупредете моя слуга.

– Как! Господинът напуска ли ни вече?

– Вие го знаете много добре – нали ви казах да оседлаете коня ми. Нареджането ми не е ли изпълнено?

– Изпълнено е и ваше превъзходителство сте имали възможност да видите коня си при голямата врата напълно готов за път.

– Добре, направете тогава това, което ви казах.

– Хм! – каза си съдържателят. – Да не би да го е страх от хлапака?

Но повелителният поглед на непознатия прекъсна мислите му. Той се поклони почитателно и излезе.

– Този проклетник не бива да вижда милейди⁵ – продължи чужденецът; – тя скоро ще мине, дори вече закъсна. По-добре е да се кача на коня и отида да я посрещна... Само да можем да узнаем какво съдържа писмото до Тревил.

И мърморейки, непознатият се отправи към кухнята.

През това време съдържателят, който беше уверен, че присъствието на младежа пропъжда непознатия от странноприемницата му, се качи в стаята на жена си и видя, че д'Артанян най-после е дошъл на себе си. Тогава той му загатна, че полицията може да го накаже, задето се е скарал с един важен благородник – съдържателят беше убеден, че непознатият е важен благородник, – и го склони въпреки слабостта му да стане и да продължи пътя си. Д'Артанян, позамаян, без дреха и с превързана глава, стана и побутван от съдържателя, започна да слиза, но когато влизаше в кухнята, първото нещо, което забеляза, беше неговият противник, който разговаряше спокойно на стъпалото на тежка карета, впрегната с два едри нормандски коня.

Събеседницата му, подаде глава през вратичката, беше двадесет-двадесет и две годишна жена. Казахме вече колко бързо д'Артанян долавяше особеностите на едно човешко лице; той забеляза от пръв поглед, че жената е млада и хубава. Тази хубост го порази, още повече че тя беше съвсем чужда за Южна Франция, където д'Артанян бе живял дотогава. Беше бледа и руса жена, с дълга къдрава коса, която падаше на раменете ѝ, с големи сини копнеещи очи, с розови устни и алабастрови ръце. Тя разговаряше много оживено с непознатия.

---

5. Знаем много добре, че думата милейди се употребява само пред фамилното име. Така го намираме в ръкописа и не искаме да го променяме. Б.а.

– И тъй Негово Високопреподобие ми заповядва... – казваше дамата.

– Да се върнете още сега в Англия и да му съобщите веднага дали дукът напуска Лондон.

– А другите нареждания? – запита хубавата пътничка.

– Те са в тая кутия – ще я отворите едва когато преминете Ламанш.

– Много добре! А вие какво ще правите?

– Аз ли? Връщам се в Париж.

– Без да накажете този дързък хлапак? – запита дамата. Непознатият щеше да отговори, но тъкмо когато отваряше уста, д'Артанян, който бе чул всичко, се появи на прага.

– Този хлапак наказва всички – извика той – и се надявам, че човекът, когото трябва да накаже този път, няма да му избяга, както преди малко.

– Няма ли да му избяга? – запита непознатият, като сбърчи вежди.

– Не, предполагам, че не ще се решите да избягате пред една жена.

– Помислете – извика милейди, като видя, че благородникът посяга към шпагата си, – помислете, че и най-малкото закъснение може да провали всичко.

– Имате право – съгласи се благородникът, – вие вървете по своя път, аз ще тръгна по моя.

И като кимна на дамата, той се метна на коня си, а в същото време кочияшът на каретата зашиба силно конете. Дватама събеседници потеглиха в галоп, като се отдалечиха в двете противоположни посоки на улицата.

– А сметката! – ревна съдържателят, чието разположение към госта се превърна в дълбоко презрение, като видя, че той си заминава, без да се разплати.

– Плащай, безделнико! – викна пътникът на своя лакей, като продължаваше да препуска. Лакеят хвърли в краката на съдържателя две-три сребърни монети и препусна след господаря си.

– Ах, страхливец! Ах, подлец! Ах, лъжлив благородник! – изкрещя д'Артанян и се затече след слугата.

Но раненият беше още много слаб и не можеше да понесе такова сътресение. Едва измина десетина крачки, и ушите му почнаха да бучат, зави му се свят, кървав облак мина пред очите му и той се строполи насред улицата, като продължаваше да вика:

– Страхливец! Страхливец! Страхливец!

– Той е наистина голям страхливец – прошепна съдържателят, като

се приближи до д'Артанян и се опитваше с ласкателство да се слобри с бедния момък, както птицата рибар с охлюва в баснята.

– Да, голям страхливец – прошепна д'Артанян. – Но тя е много хубава.

– Коя тя? – запита съдържателят.

– Милейди – промълви д'Артанян. И пак загуби съзнание.

– Все едно – каза си съдържателят, – изгубих двама, но ми остава този и съм сигурен, че ще го задържа поне няколко дни. Все пак ще спечеля единадесет екю.

Знаем, че в кесията на д'Артанян бяха останали точно единадесет екю.

Съдържателят смяташе, че болестта ще трае единадесет дни – по екю на ден, но беше направил сметката си без госта. На следния ден д'Артанян стана още в пет часа сутринта, слезе сам в кухнята, поиска няколко лекарства, списъкът на които не е стигнал до нас, а освен тях и вино, дървено масло, розмарин и с рецептата на майка си в ръка приготви балсам, с който намаза многобройните си рани и смени превръзките си сам, без да потърси лекарска помощ. Навярно благодарение на целебния балсам, а може би благодарение и на това, че не се намеси никакъв лекар, д'Артанян се дигна още същата вечер на крака, а на следния ден беше почти здрав.

Но когато поиска да плати за розмарина, за дървеното масло и виното – единственият разход на господаря, тъй като беше пазил пълна диета, докато жълтият му кон според твърденията на съдържателя бил изял три пъти повече, отколкото можеше да се допусне, ако се съди по ръста му, д'Артанян намери в джоба си само изтърканата кадифена кесия и единадесетте екю, които тя съдържаше, а писмото до господин дьо Тревил беше изчезнало.

Младежът започна много търпеливо да търси писмото, като преобърна безброй пъти джобовете и джобчетата си, рови и преравя чантата си и отваря и затваря няколко пъти кесията си. Но като се убеди, че писмото не може да се намери, той изпадна за трети път в ярост, която едва не го принуди да прибегне отново до благоуханното вино и дървено масло: като видяха, че тази младежка луда глава се разпазва и заплашва, че ще изпочупи всичко в заведението, ако не се намери писмото, съдържателят грабна копие, жена му – метла, а слугите – същите тояги, които бяха използвали по-рано.

– Препоръчителното ми писмо! – викаше д'Артанян. – Препоръчителното ми писмо, дявол да ви вземе, или ще ви нанижа на шпагата си

като яребици!

За нещастие едно обстоятелство не позволяваше на момъка да изпълни своята закана: както казахме, при първата схватка шпагата му беше счупена на две, но той съвсем беше забравил това. И когато д'Артанян посегна да я извади, оказа се, че той е въоръжен с едно парче, дълго към осемдесет пръста, което съдържателят бе поставил грижливо в ножницата, а острието бе скрил, за да си направи от него шиш.

Това разочарование навярно не би спряло нашия буен младеж, ако самият съдържател не беше разсъдил, че искането на госта му е напълно справедливо.

– Наистина – каза той, като отпусна копието, – къде е това писмо?

– Къде, къде е писмото? – извика д'Артанян. – Първо, предупреждавам ви, че това писмо е за господин дьо Тревил и трябва да се намери, инак той сам ще намери начин да го открие.

Тая заплаха стресна напълно съдържателя. След краля и господин кардинала господин дьо Тревил беше човекът, чието име може би най-често се споменаваше от военните, пък дори и от гражданите. Наистина съществуваше и „отец Жозеф“, но името му се произнасяше само шепнешком, толкова голям ужас всяваше „черното преподобие“, както наричаха довереника на кардинала.

И тъй, като захвърли далеч копието си и заповяда на жена си да направи същото с метлата, а на слугите – с тоягите, той пръв даде пример и започна да търси загубеното писмо.

– Имаше ли нещо ценно в това писмо? – запита съдържателят, след като търсиха напразно известно време.

– Как не! Разбира се! – викна гасконецът, който разчиташе на това писмо, за да си пробие път в двореца. – То съдържаше моето състояние.

– Испански бонове ли? – запита тревожно съдържателят.

– Бонове за изплащане от частната съкровищница на негово величество – заяви д'Артанян, който смяташе с помощта на тази препоръка да постъпи на служба при краля и мислеше, че може да даде този малко случаен отговор, без да излъже.

– Дявол да го вземе! – възкликна съвсем отчаян съдържателят.

– Няма значение – продължи д'Артанян със свойствената си гасконска самоувереност, – няма значение, парите не са нищо: писмото беше всичко. Предпочел бих да изгубя хиляда пистола⁶, отколкото него.

Той можеше преспокойно да каже двадесет хиляди, но някакъв

---

6. Пистол – някогашна златна монета.

младежки свян го възпря.

Изведнъж в главата на съдържателя, който се тухкаше, че не може да намери нищо, проблесна някакъв лъч.

– Това писмо съвсем не е загубено – извика той.

– А! – каза д'Артанян.

– Не, някой ви го е взел.

– Взел! Кой?

– Вчерашният благородник. Той слезе в кухнята, където бяха дрехите ви. Остана там сам. Обзалагам се, че той го е откраднал.

– Мислите ли? – запита неуверено д'Артанян, той знаеше много добре, че писмото има значение само за него и не виждаше нищо, което да може да възбуди алчност у другите. И наистина, никой от слугите, никой от пътниците в странноприемницата не би имал каквато и да било полза от писмото.

– И тъй, вие казвате – продължи д'Артанян, – че подозирате оня нахален благородник.

– Казвам ви, че съм сигурен – рече съдържателят. – Когато му съобщих, че ваше благородие сте под покровителството на господин дьо Тревил и че имате дори писмо за този бележит благородник, той много се разтревожи. Попита ме къде е писмото и слезе веднага в кухнята, където знаеше, че са дрехите ви.

– Тогава той ме е обрал – заключи д'Артанян. – Аз ще се оплача на господин дьо Тревил, а господин дьо Тревил ще се оплаче на краля. – После извади важно две екю от джоба си и ги подаде на съдържателя, който го придружи с шапка в ръка до вратата. Д'Артанян яхна жълтия си кон, който го отведе без други приключения до вратата Сент Антоан в Париж, където стопанинът му го продаде за три екю – много добра цена, като се има предвид, че д'Артанян го беше преуморил в края на пътуването си. Конепродавецът, на когото д'Артанян го преотстъпи срещу поменатите девет ливри, не скри от младежа, че дава тази прекомерна цена само заради необикновения цвят на коня.

И тъй д'Артанян влезе в Париж пеш, с малкия си вързоп под мишница и вървя така, докато успя да си наеме стая, която подхождаше на оскъдните му средства. Стаята, нещо като мансарда, се намираще на улица Гробарска, близо до Люксембург.

Д'Артанян предплати част от наема, настани се в стаята си и прекара останалата част от деня да пришива на дрехите си ширитите, които майка му беше разпорила от едни почти нови дрехи на баща му, господин д'Артанян, и му ги беше дала скришом; после отиде на железарския

кей да сложи ново острие на шпагата си; след това се върна към Лувър, за да попита първия срещнат мускетар къде е домът на господин дьо Тревил – той, се намирал на улица Стария гълъбарник, с други думи, в съседство със стаята, наета от д'Артанян: това обстоятелство му се стори щастливо предзнаменование за успеха на неговото пътуване.

След това, доволен от поведението си в Мьон, без да се разкайва за миналото, с вяра в настоящето и изпълнен с надежда в бъдещето, той си легна и заспа юнашки сън.

Този още напълно провинциален сън продължи до девет часа сутринта, когато д'Артанян стана, за да отиде при прочутия господин дьо Тревил, третото лице в кралството според преценката на баща му.

II

ЧАКАЛНЯТА НА ГОСПОДИН ДЪО ТРЕВИЛ

Господин дьо Троавил, както продължаваше да се нарича семейството му в Гаскония, или господин дьо Тревил, както в края на краищата беше започнал да се нарича той самият в Париж, действително беше започнал както д'Артанян, с други думи, без пукната пара, но с оня запас от дързост, остроумие и съобразителност, с които и най-бедният гасконски благородник често получава повече, отколкото в мечтите си за бащино наследство, каквото наследство не получава в действителност и най-богатият перигурдински или беришонски благородник. Дръзката му смелост и по-дръзкото му щастие по времето, когато ударите се сипеха като град, го бяха издигнали до върха на оная трудно достъпна стълба, която се нарича дворцова благосклонност и по която той се бе изкачил много бързо.

Той беше приятел на краля, а кралят, както е известно, почиташе много паметта на баща си Анри IV. Бащата на господин дьо Тревил беше служил на Анри IV толкова предано през войните срещу Лигата, че по липса на налични пари – нещо, което цял живот не достигаше на берарнеца, той винаги изплащаше дълговете си с едно единствено нещо, което никога нямаше нужда да заема, с други думи, с остроумието си – повтаряме, по липса на налични пари той му позволи след падането на Париж да си вземе за герб златен лъв на червено поле с девиза: „Верен и силен“. Това беше много за благородството, но нищожно за благополучието. Затова когато знаменитият съратник на великия Анри умря, остави в наследство на своя син само шпагата си и девиза. Благодарение на

този двоен дар и на неопетненото име, което го придружаваше, господин дьо Тревил бе допуснат в двора на младия принц, на когото той служи тъй добре с шпагата си и остана толкова верен на девиза си, че Луи XIII, един от най-добрите фехтовачи в кралството, обичаше да казва, че ако някой от приятелите му реши да се бие, ще го посъветва да вземе за секундант първо него, после Тревил, а може би и обратното.

И тъй Луи XIII беше много привързан към Тревил – наистина егостична кралска привързаност, но все пак привързаност. В онези тревожни времена всеки се стремеше да бъде обкръжен с хора като Тревил. Мнозина можеха да вземат за девиз епитета силен, който представляваше втората част от надписа върху неговия герб, но малко благородници можеха да кажат, че заслужават епитета верен, който съставляваше първата част на тоя надпис. Тревил беше към последните; той беше от ония редки хора, които са послушни като кучета и се подчиняват сляпо, със зорко око и с пъргава ръка. Окоето му беше създадено само за да следи дали кралят е недоволен от някого, а ръката му, за да удари виновника, бил той Бем, Моревеер, Полтро дьо Мере или Витри. Досега на Тревил не му се беше удавал такъв случай, но той го дебнеше и се беше зарекъл да го улови здраво, стига да му падне. Не случайно Луи XIII направи дьо Тревил капитан на мускетарите, които бяха за Луи XIII по своята преданост или по-скоро по фанатизма си онова, което беше ординарната стража за Анри III и шотландската гвардия за Луи XI.

В това отношение и кардиналт не отстъпваше на краля. Като видя многото избраници, с които бе обкръжен Луи XIII, той, този втори, или по-право този първи крал на Франция, също пожела да има своя гвардия. И той като Луи XIII се сдобил със собствени мускетари. Можеше да се наблюдава как двете сили-съперници си подбираха от всички краища на Франция и дори от всички чужди страни хора, прославени с бойните си подвизи. Ришельо и Луи XIII често спореха вечер, когато играеха шах, за достойнствата на служителите си. Всеки хвалеше поведението и смелостта на своите хора и макар да осъждаха гласно дуелите и кавгите, те тайно подстрекаваха хората си към схватка и изпитваха истинска скръб или неизмерима радост при поражението им или при победата им. Така поне е писано в мемоарите на един мъж, който е вземал участие в някои от тези поражения и в много победи.

Тревил беше схванал слабата страна на своя господар и на това дължеше продължителната и постоянна благодарност на един крал, който не е известен с искреното си приятелство.

Той караше мускетарите си да се държат предизвикателно, когато

срещнат кардинал Арман Дюплеси, от което сивите мустаци на негово високопреосвещенство настръхваха от ярост. Тревил владееше до тън-кост военното изкуство по онова време, когато, ако не можеше да се живее за сметка на враговете, живееше се за сметка на съотечествениците; неговите войници образуваха легион от луди глави, които се подчиняваха само на него, на никой друг.

Разпасани, пийнали, изподраскани, мускетарите на краля или по-право на господин дьо Тревил скитаха по кръчмите, по местата за разходка и народни веселби, като викаха силно и сучеха мустаците си, дрънкаха шпаги и с удоволствие блъскаха гвардейците на кардинала, когато ги срещнеха; после вадеха шпаги наред улицата с хиляди шегги; понякога падаха убити, но в такъв случай бяха уверени, че ще ги оплакват и ще отмъстят за тях; често те убиваха, но тогава бяха уверени, че няма да изгният в затвора, тъй като господин дьо Тревил ще ги спаси. Ето защо всички тия хора възхваляваха до небесата господин дьо Тревил, боготворяха го и макар че бяха събрани от кол и въже, трепереха пред него като ученици пред учителя си, покоряваха му се при първата негова дума и бяха готови да умрат, за да изкупят и най-малкия укор.

Господин дьо Тревил употребяваше този могъщ лост първо за краля и за приятелите му, после за себе си и за своите приятели. Всъщност в никой от многобройните мемоари от онова време не е отбелязано, че този достоен благородник е бил обвиняван дори от враговете си – а той е имал много врагове както между хората на перото, така и между знатните, – както казахме, никъде не се споменава, че този достоен благородник е бил обвиняван, че взема награда за помощта, която е оказвал на своите верни привърженици. С редкия си интригантски талант, който го правеше равен на най-изкусните интриганти, той си остана много честен човек. Нещо повече, въпреки многобройните схватки, които съсипват човека, и тежкия уморителен военен живот той беше един от най-галантните любовници, един от най-изтънчените поклонници на нежния пол на времето си и умееше да казва изискани мадригали⁷; говореха за успехите му сред жените, както преди двадесет години говореха за успехите на Басомпьер, а това не беше малко; и тъй, капитанът на мускетарите вдъхваше възхищение, страх и обич, което е върхът на човешкото щастие.

Луи XIV затъмни с лъчезарното си сияние всички малки звезди в

---

7. Мадригал – стихотворение с шеговит или любовен характер в ямбичен размер от 6 до 13 стиха.

своя дворец, но баща му, остави собствения блясък на всеки свой любимец и стойността на всеки свой придворен. Освен утринния прием за поднасяне на почитания у краля и кардинала в Париж тогава бяха известни повече от двеста лица, на които се поднасяха утринни почитания. Измежду тия двеста лица най-почитаният беше дьо Тревил.

Дворът на неговия дом, който се намираше на улица Стария гълбарник, приличаше на лагер, и то още от шест часа сутринта лете и от осем часа зиме. Петдесет-шестдесет мускетари, които сякаш се сменяваха, за да представляват винаги внушително число, се разхождаха постоянно там, въоръжени до зъби и готови на всичко. По дължината на една от големите стълби, на чиято площ съвременната цивилизация би могла да построи цяла къща, сновяха нагоре-надолу просители от Париж, които търсеха някакво покровителство, провинциални благородници, жадни да постъпят на служба мускетари и натруфени с разноцветни дрехи лакеи, които носеха на господин дьо Тревил послания от господарите си. В чакалнята на дълги пейки, наредени покрай стените, почиваха избраниците, с други думи, тези, които бяха поканени. Бръмчене се чуваше тук от сутрин до вечер, докато господин дьо Тревил приемаше посещения в кабинета си, който беше до самата чакалня, изслушваше оплакванията, даваше нарежданията си и можеше, застанал на прозореца, да направи преглед на хората си и оръжието, както кралят от балкона на Лувър.

В деня, когато се яви д'Артанян, навалицата беше внушителна особено за един провинциалист, току-що пристигнал от своя край; наистина този провинциалист беше гасконец, а по онова време съгражданите на д'Артанян се ползуваха със славата на хора, които не се смущават лесно. И наистина, щом влезеше човек през грамадната врата, обкована с големи гвоздеи с четвъртити глави, веднага попадаше сред тълпа военни, които сновяха по двора – едни си подвикваха, други се караха, трети играеха. За да си пробиеше човек път сред тези бушуващи вълни, трябваше да бъде офицер, висш благородник или пък хубава жена.

Нашият младеж се промъкна сред тази навалица и това безредие с туптящо сърце, като прикрепяше дългата си рапира към слабите си крака, без да сваля ръка от края на широкополата си шапка и с оная полуусмивка на смутен провинциалист, който иска да се покаже, че знае как да се държи. Отминеше ли някоя група, въздъхваше по-свободно, но чувствуваше, че се обръщат да го гледат и за пръв път д'Артанян, който дотогава имаше доста добро мнение за себе си, намери, че е смешен.

Като стигна до стълбището, стана още по-лошо: на долните стъпала

стояха четирима мускетари и се забавляваха с някаква игра, а на площадката десетина техни другари чакаха реда си да вземат участие в играта.

Единият от тях, застанал с гола шпага в ръка на горното стъпало, пречеше или по-скоро се мъчеше да попречи на другите трима да се изкачат.

Другите трима го нападаха ловко с шпагите си. В началото д'Артанян взе тези шпаги за фехтовални папири с тъпи върхове, но скоро разбра по някои одрасквания, че напротив, всяка шпага е добре наточена и заострена и при всяко нараняване не само зрителите, но и участващите в играта се смееха като луди.

Онзи, който заемаше горното стъпало, държеше противниците си на разстояние. Около тях се беше образувал кръг: условието на играта беше, че при всеки удар засегнатият трябва да напусне играта и да отстъпи правото си на аудиенция на този, който го е ударил. За пет минути трима души бяха докоснати. На единия китката, на другия брадата, на третия ухото – от този, който бранеше стълбището, а той самият не бе засегнат. Тази ловкост, според условията му даваше право да изпревари трима души.

Колкото и да се искаше на нашия млад пътешественик да не се учудва лесно, това забавление го поразил; той беше виждал в своя край, където главите тъй лесно се разпалват, най-различни поводи за дуели, но гасконщината на четиримата мускетари му се видя много по-голяма от всичко, което беше чувал дотогава дори в Гаскония. Стори му се, че е пренесен в прочутата страна на великаните, където впоследствие отиде Гъливер, и д'Артанян много се уплаши; а му оставаше да премине площадката и чакалнята.

На площадката вече не се биеха, говореха за жени, а в чакалнята разказваха дворцови интриги. На площадката д'Артанян се изчерви, а в чакалнята изтръпна. Живото му и смело въображение, което в Гаскония го правеше опасен за младите прислужнички, а понякога дори и за младите им господарки, никога, дори и в най-трескава възбуда, не си беше представяло и половината от тези любовни прелести и четвъртината от тия галантни подвизи, подсилени с най-известните имена и с най-ясни подробности. Но ако на площадката бе засегната любовта му към добрите нрави, в чакалнята бе опорочено уважението му към кардинала. Там за своя голяма изненада д'Артанян чу да порицават на всеослушание политиката, която караше да трепери Европа, чу да критикуват и частния живот на кардинала, да разправят, че много високопоставени и могъщи

велможи били наказани за опита си да проникнат в него: този велик мъж, дълбоко уважаван от бащата, господин д'Артанян, служеше за присмех на мускетарите на господин дьо Тревил, които се подиграваха на кривите му крака и на превития му гръб; някои пееха песнички за любовницата му мадам д'Егийон и за племенницата му госпожа дьо Комбале, други пък крояха шеги на пажовете и гвардейците на кардинала дук – всички тези неща се сториха на д'Артанян чудовищни и невъзможни.

Но ако случайно името на краля се споменеше сред злъчните шеги за кардинала, веднага сякаш някой запушваше тия насмешливи уста; оглеждаха се смутено, като че се бояха думите им да не проникнат през стената, която ги делеше от кабинета на господин дьо Тревил, но скоро някакъв намек пак насочваше разговора към негово високопреосвещенство и тогава всички избухваха с още по-голяма сила и нито една негова постъпка не оставаше неодоумана.

„Ето хора, които ще бъдат затворени в Бастилията и избесени – помисли си ужасен д'Артанян, – а навярно и аз заедно с тях; щом ги слушам, ще ме сметнат за техен съучастник. Какво ли ще каже баща ми, който така горещо ми препоръча да уважавам кардинала, ако узнае, че съм попаднал в средата на такива безбожници?“

И тъй – не е трудно да се отгатне и без да споменавам за това – д'Артанян не смееше да се намеси в разговора; само гледаше и слушаше, наострил уши, напрегнал жадно и петте си сетива, за да не изпусне нищо, и въпреки доверието си към бащините съвети неговото влечение и вкусът му го караха по-скоро да одобрява, а не да порицава нечуваниите неща, които ставаха около него.

Но понеже той беше съвсем непознат на тълпата привърженици на господин дьо Тревил и го виждаха за пръв път на това място, попитаха го какво иска. При този въпрос д'Артанян каза много скромно името си, наблегна, че е съгражданин на господин дьо Тревил и помоли лакея, който му зададе въпроса, да поиска за него кратка аудиенция – лакеят обеща покровителствено да предаде своевременно молбата му.

Посъзвел се малко от първата изненада, д'Артанян имаше вече пълна възможност да разгледа дрехите и лицата на околните.

В средата на най-оживената група стоеше висок мускетар с надменно лице и странен костюм, който привличаше вниманието на всички. Той не носеше униформения си мундир, което всъщност не беше чак толкова задължително по онова време на нищожна свобода, но на по-голяма независимост и беше облечен в малко износена и овехтяла

небесносиня дреха, а над дрехата – великолепен портупей, везан със злато, който блестеше като мидени черупки под силно слънце. Дълга тъмночервена кадифена мантия падаше изящно на раменете му и откриваше само отпред великолепия портупей, на който висеше грамадна папира.

Този мускетар тъкмо беше сменен от стража, оплакваше се, че е настинал и от време на време кашляше престорено. Затова беше взел и мантията, както сам той обясняваше, като проронваше надменно думите си и сучеше пренебрежително мустаци. Околните се любуваха възхитени на везания със злато портупей, а д'Артанян – най-много от всички.

– Какво да се прави – казваше мускетарят, – сега са на мода: лудост е, сам зная, но такава е модата. Всъщност все трябва да се изхарчи за нещо законното наследство.

– Ах! Портос! – обади се един от присъстващите. – Не се опитвай да ни уверяваш, че дължиш този портупей на бащината си щедрост; навярно ти го е подарила дамата с воала, с която те срещнах миналата неделя близо до вратата Сент Оноре.

– Не, кълна се в честта си и давам думата си на благородник, че го купих сам, със собствените си пари – отговори този, когото бяха нарекли Портос.

– Да – обади се друг мускетар, – както и аз купих тази нова кесия с парите, които любовницата ми тури в старата.

– Истина е – възрази Портос, – платих за него дванадесет пистола.

Учудването се усили, макар че съмнението си остана.

– Нали така, Арамис? – каза Портос, като се обърна към друг мускетар.

Другият мускетар беше пълна противоположност на оня, който се обърна към него и го нарече Арамис: той беше едва двадесет и две – двадесет и три годишен младеж с наивно и миловидно лице, с черни и кротки очи и розови страни, покрити с мъх като праскова през есента; тънките мустаци очертаваха над горната му устна безукорно правилна линия; ръцете му сякаш се бояха да се отпуснат, за да не се подуют вените, и от време на време той пощипваше крайчеца на ушите си, за да запазят нежния си ален цвят и прозрачността си. Обикновено той говореше малко и бавно, поздравяваше често, смееше се безшумно, като показваше зъбите си, които бяха хубави и за които, изглежда, полагаше особени грижи, както за цялата си външност. Той кимна утвърдително с глава на въпроса на приятеля си.

Това потвърждение, изглежда, засили всички съмнения около

португея; продължаваха да му се възхищават, но не стана вече дума за него и някакъв бърз обрат на мислите прехвърли изведнъж разговора на друга тема.

– Какво ви е мнението за това, което разказва конярят на Шале? – запита друг мускетар, без да се обръща лично към някого, а към всички.

– А какво разказва той? – попита важно Портос.

– Разказва, че в Брюксел срещнал Рошфор, верния роб на кардинала, преоблечен като капуцин. Благодарение на дрехите си проклетият Рошфор изиграл господин дьо Лег като последен глупак, какъвто си е всъщност.

– Като последен глупак – повтори Портос. – Но това положително ли е?

– Научих го от Арамис – отвърна мускетарят.

– Наистина ли?

– Е, вие го знаете много добре, Портос – каза Арамис, – разказах ви го вчера. Да не говорим повече за тоя случай.

– Да не говорим повече, значи такава е вашето мнение – продължи Портос. – Да не говорим повече, дявол да го вземе, много бързо решавате. Как: кардиналът шпионира един благородник, открадва писмата му чрез един предател, чрез един разбойник и обесник; с помощта на този шпионин и благодарение на писмата нарежда да отрежат главата на Шале под глупавия предлог, че искал да убие краля и да ожени брат му за кралицата! Никой нищо не знаеше за тая загадка, вие ни я казахте вчера за голямо удоволствие на всички и когато сме още съвсем замаяни от новината, днес идете и ни казвате – да не говорим повече!

– Тогава да говорим; щом искате – съгласи се търпеливо Арамис.

– Ако бях конярът на клетия Шале – извика Портос, – хубаво щях да нареда тоя Рошфор!

– А вас хубаво щеше да ви нареди Червеният дук – добави Арамис.

– Ах, Червеният дук! – Викаше Портос, като пляскаше с ръце и кимаше одобрително с глава. – Червеният дук – прекрасно. Ще разпространя този израз, драги мой, бъдете спокоен. Колко е духовит тоя Арамис! Много жалко, че не сте имали възможност да следвате призиванието си, драги! Какъв прекрасен абат щяхте да станете!

– О, това е само временно закъснение – забеляза Арамис. – Един ден ще стана абат; вие знаете много добре, Портос, че тъкмо затова продължавам да уча богословие.

– Той ще го направи – заяви Портос, – рано или късно ще го направи.

– Рано – уточни Арамис.

– Той чака само едно нещо, за да се реши окончателно да облече отново расото си, което стои окачено под униформата му – намеси се един мускетар.

– И какво чака? – запита друг.

– Чака кралицата да дари с наследник френската корона.

– Не се шегувайте с това, господа – каза Портос. – Слава богу, кралицата е още млада и може да направи такъв дар.

– Казват, че господин Бъкингам е във Франция – подметна Арамис с лукава усмивка, която придаваше на уж простите му думи доста оскъбнително значение.

– Арамис, приятелю, този път грешите – прекъсна го Портос – и вашата мания за духовитост винаги ви кара да минавате границата. Ако ви чуеше господин дьо Тревил, не би одобрил думите ви.

– Да не искате да ме поучавате, Портос! – извика Арамис и в кроткия му поглед сякаш блесна светкавица.

– Драги мой, бъдете мускетар или абат. Бъдете едното или другото, но не и двете едновременно – продължи Портос. – Ето и Атос ви каза още оня ден: вие сучете от много места. Ах! Да не се караме, моля ви, това ще бъде излишно, знаете какво е условието между нас двамата и Атос. Вие ходите у госпожа д'Егийон и я ухажвате; ходите у госпожа дьо Боа Траси, братовчедката на госпожа дьо Шеврьоз, и казват, че тя е много благосклонна към вас. О, господи, не признавайте щастието си, ние не искаме да узнаем тайната ви, вашата скромност ни е известна. Но щом притежавате тази добродетел, дявол да го вземе, не я забравяйте, когато говорите за Нейно Величество. Нека всеки дрънка, каквото си иска, за краля и за кардинала, но кралицата е света и за нея трябва да се говори само добро.

– Портос, вие сте самонадеян като нарцис, предупреждавам ви – отвърна Арамис. – Знаете, че мразя да ме поучават и позволявам това само на Атос. А вие, драги мой, имате много скъп портупей и не можете да бъдете добър наставник. Ще стана абат, ако сметна за нужно; засега съм мускетар: в качеството си на мускетар казвам това, което ми е приятно, а сега ми е приятно да ви кажа, че ми досажда.

– Арамис!

– Портос!

– Е! Господа! Господа! – разнесоха се гласове около тях.

– Господин дьо Тревил очаква господин д'Артанян – прекъсна ги лакеят, като отвори вратата на кабинета.

При тези думи, докато вратата стоеше отворена, всички млъкнаха и сред общото мълчание младият гасконец прекоси чакалнята и влезе при капитана на мускетарите, като се радваше от все сърце, че така навреме се избави от края на това странно скарване.

III АУДИЕНЦИЯТА

В момента господин дьо Тревил беше в много лошо настроение; все пак той поздрави учтиво младежа, който му се поклони до земята, и отвърна с усмивка на Неговото приветствие – беарнското произношение му напомни едновременно за неговата младост и за родния му край, двоен спомен, който кара хората, на каквато и възраст да са, да се усмихват. Но почти веднага той се приближи до чакалнята, направи на д'Артанян знак с ръка, сякаш му искаше разрешение да свърши с другите, преди да започне с него, и извика три пъти, браво, браво, Червеният дук!, като все повече повишаваше гласа си така, че в него прозвуча цялата гама от повелителния до гневния тон.

– Атос! Портос! Арамис!

Двамата мускетари, с които вече се запознахме и които носеха двете последни имена, тутакси се отделиха от групите, където разговаряха, и влязоха в кабинета, чиято врата се затвори след тях веднага щом прекрочиха прага. Макар че не бяха съвсем спокойни, нехайното им държание, в което се долавяше същевременно достойнство и покорност, възбуди възхищението на д'Артанян, който виждаше в тия хора полубогове, а в началника им – Юпитер Олимпийски, въоръжен с всичките си мълнии.

Когато двамата мускетари влязоха и вратата зад тях се затвори, в чакалнята отново забръмчаха, като че повикването на мускетарите даде нов повод за разговори. Господин дьо Тревил, мълчалив и навъсен, премина с широки крачки надлъж три-четири пъти кабинета все край Портос и Арамис, изпънати и безмълвни като на парад; той се спря внезапно срещу тях, изгледа ги от глава до пети с гневен поглед и извика:

– Знаете ли, господа, какво ми каза кралят още снощи? Знаете ли?

– Не – отвърнаха след кратко мълчание двамата мускетари. – Не, господине, не знаем.

– Надявам се, че ще ни направите честта да ни го кажете – добави най-учтиво Арамис и се поклони много изискано.

– Каза ми, че отсега нататък ще подбира мускетарите си измежду гвардейците на господин кардинала.

– Измежду гвардейците на господин кардинала ли? Защо? – запита бързо Портос.

– Защото вижда много добре, че неговото лошо вино трябва да бъде подправено с добро вино.

Двамата мускетари се изчервиха до уши. Д'Артанян не знаеше къде да се дене и му се искаше да потъне вдън земя.

– Да, да – продължи господин дьо Тревил, като се разгорещи, – и негово величество имаше право, кълна се в честта си, защото мускетарите наистина играят жалка роля в двореца. Господин кардиналът разказваше вчера на краля по време на играта, и то с такова съчувствие, което много ме ядоса, че завчера тия проклети мускетари, тия главорези, той натъртваше тези думи с насмешка, която още повече ме ядоса, тия храбреци – добави той, като ме гледаше с очи на дива котка – окъснели в някаква кръчма на улица Феру и няколко негови гвардейци – струваше ми се, че ще ми се изсмее под носа – били принудени да арестуват размирниците. Дявол да го вземе! Вие трябва да знаете нещо във връзка с това! Да се арестуват мускетари! Вие сте били там, не отричайте, познали са ви и кардиналът каза имената ви. Вината е моя, да, моя е, защото аз подбирам хората си. Я кажете, Арамис, защо, дявол да го вземе, поискате от мене униформа, когато расото щеше да ви стои тъй добре? А на вас, Портос, защо ви е толкова хубав златен портупей, когато на него виси шпага от слама? А Атос! Не виждам Атос. Къде е той?

– Господине – отвърна печално Арамис, – той е болен, много е болен.

– Болен, много болен ли, казвате? От какво е болен?

– Боят се да не е шарка, господине – отвърна Портос, който искаше да се намеси в разговора, – а това е много неприятно, защото болестта положително ще му обезобрази лицето.

– Шарка! Ето още една славна история, която ми разказвате, Портос! Болен от шарка на тази възраст? Не!... Но навярно е ранен или може би убит. Ах, ако знаех!... По дяволите! Господа мускетари, аз не желая моите хора да посещават такива съмнителни места, да се карат по улиците и да въртят шпаги по кръстопътищата. Не желая също да бъдете за присмех на гвардейците на господин кардинала, които са храбри, хладнокръвни, сръчни хора, които никога не се излагат на опасност да бъдат арестувани и не биха се оставили да ги арестуват – уверен съм в това. Те биха предпочели да умрат на място, отколкото да отстъпят

крачка. Да се спасяват, да отстъпват, да бягат – на това са способни само кралските мускетари!

Портос и Арамис трепереха от ярост. Те биха удушили на драго сърце господин дьо Тревил, ако в дъното на душата си не чувстваха, че голямата обич, която той изпитва към тях, го кара да им говори така. Те тупаха с крак по килима, хапеха устните си до кръв и стискаха с всичка сила шпаги. Навън, както споменахме, бяха чули, че викат Атос, Портос и Арамис и по гласа на господин дьо Тревил бяха разбрали, че той е страшно ядосан. Десетина любопитни глави се бяха опрели до вратата и бледнееха от ярост, защото долепените им до вратата уши не изпускаха нито сричка от това, което се говореше, а устните им повтаряха една след друга обидните думи на капитана, за да чуят всички, които бяха в чакалнята. За миг целият дом, от вратата на кабинета до пътната врата, закипя.

– А! Кралските мускетари позволяват да ги арестуват гвардейците на господин кардинала – продължи господин дьо Тревил, който в дъното на душата си беше също така разярен като своите войници, но отделяше думите си и ги забиваше една по една като кинжал в гърдите на слушателите си. – А! Шестима гвардейци на негово високопреосвещенство арестуват шестима мускетари на негово величество! Дявол да го вземе! Аз вече реших. Отивам право в Лувър; ще си подам оставката, ще се откажа от чина капитан на кралските мускетари и ще поискам да ме назначат поручик в гвардията на кардинала, а ако ми откажат – дявол да го вземе! – ще стана абат.

При тези думи ропотът отвън се превърна в буря отвсякъде долитаха проклетия и ругатни. „Проклятие“, „Поврага!“, „Дявол да го вземе!“ се носеха във въздуха. Д'Артанян търсеше някоя завеса, за да се скрие зад нея, и чувствуваше извънредно голямо желание да се пхне под масата.

– Вярно, господин капитан – викна извън себе си Портос, – ние наистина бяхме шестима срещу шестима, но бяхме нападнати предателски и преди да се опомним и да извадим шпагите си, двама от нас паднаха мъртви, а Атос бе тежко ранен и струваше не повече от тях. Вие познавате добре Атос; е хубаво, капитане, той се опита на два пъти да стане, но и двата пъти падна. Ала ние не се предадохме, не! Отвялякоха ни насила. По пътя избягахме. А Атос – помислиха, че е мъртъв, и го оставиха да си лежи спокойно на бойното поле, като смятаха, че не си заслужава труда да го носят. Това е всичко. Дявол да го вземе, капитане, не могат да се печелят всички битки. Великият Помпей е загубил

Фарсалската битка, а крал Франсоа I, който, както съм чувал да казват, не е стоял по-долу от него, загуби сражението при Павия.

– Имам честта да ви доложа, че убих един със собствената му шпага – заяви Арамис, – тъй като моята се счупи още при първата схватка. Убих го, господине, или намушках го, както предпочитате...

– Не знаех това – каза по-мекто господин дьо Тревил. – Както виждам, господин кардиналът е преувеличил.

– Но моля ви се, господине – продължи Арамис, който, видя, че капитанът се е успокоил, и се осмели да се обърне към него с молба, – моля ви, господине, не казвайте, че Атос е ранен; той ще изпадне в отчаяние, ако това стигне до ушите на краля, а раната му е много тежка, тъй като шпагата е пронизала рамото му и е проникнала в гърдите, има опасност...

В същия миг завесата на вратата се подигна и една благородна и хубава, но страхотно бледа глава се появи под ресните.

– Атос! – извикаха двамата мускетари.

– Атос! – повтори и сам господин дьо Тревил.

– Викали сте ме, господине – каза Атос на господин дьо Тревил със слаб, но съвсем спокоен глас. – Викали сте ме, както ми казаха моите приятели, и аз побързах да се явя пред вас. Ето ме, господине, какво желаете от мене?

И с тези думи мускетарят, безукорно облечен и стегнат, както винаги, влезе с твърда стъпка в кабинета. Господин дьо Тревил, трогнат до дъното на душата си от тази проява на мъжественост, се спусна към него.

– Тъкмо казвах на тези господа – добави той, – че забранявам на своите мускетари да излагат живота си, без да има нужда, защото храбрите хора са скъпи на краля, а кралят знае, че неговите мускетари са най-храбрите хора на света. Ръката ви, Атос.

И без да дочака новодошлият да се отзове на това доказателство за приятелски чувства, господин дьо Тревил сграбчи дясната му ръка и я стисна с всички сили, без да забележи, че Атос въпреки самообладанието си изтръпна от болка и още повече побледня, макар това да изглеждаше невъзможно.

Вратата беше останала откритата – появата на Атос порази всички, при все че раняването му се пазеше в тайна. Викове на задоволство посрещнаха последните думи на капитана и две-три пламнали от възторг глави се показаха иззад завесата. Навярно господин дьо Тревил би спрял с остри забележки това нарушение на законите на етикета, но той

усети изведнъж, че ръката на Атос се сгърчва в неговата и като го погледна, видя, че ще припадне. В същия миг Атос, който беше съсредоточил всичките си сили, за да преодолее болката, се строполи като мъртъв на пода.

– Хирург! – извика господин дьо Тревил. – Моят, придворният, най-добрият хирург! Хирург, дявол да го вземе, или моят храбър Атос ще умре!

При виковете на господин дьо Тревил всички се втурнаха в кабинета му, без той и да помисли да затвори вратата за някого, и всеки се суетеше около ранения. Но всички тия старания щяха да бъдат излишни, ако търсеният хирург не се намирал в самата къща. Той си проби път през навалицата, приближи се до Атос, който беше все още в безсъзнание, и понеже целият този шум и движението много му пречеха, най-напред поиска да пренесат веднага мускетаря в съседната стая. Господин дьо Тревил бързо отвори една врата и поведе Портос и Арамис, които пренесоха другаря си на ръце. Следваше ги лекарят и вратата след него се затвори.

Тогава кабинетът на господин дьо Тревил, място, което обикновено всяваше трепет у присъстващите, се превърна в част от чакалнята. Всеки говореше, разсъждаваше, викаше високо, ругаеше, кълнеше и пращаше по дяволите кардинала и гвардейците му.

След миг Портос и Арамис се върнаха. При ранения бяха останали само лекарят и господин дьо Тревил.

Най-после се върна и господин дьо Тревил. Раненият беше дошъл на себе си. Лекарят заяви, че състоянието на мускетаря не бива да тревожи другарите му, тъй като слабостта му се дължала само на загубената кръв.

После господин дьо Тревил махна с ръка и всички се оттеглиха с изключение на д'Артанян, който не забравяше, че има аудиенция, и с гасконската си упоритост не беше мръднал от мястото си.

Когато всички излязоха и вратата се затвори, господин дьо Тревил се обърна и видя, че е сам с младежа. Случилото се нещастие беше прекъснало малко нишката на мислите му. Той запита какво желае упоритият просител. Тогава д'Артанян си каза името, господин дьо Тревил възвърна изведнъж всичките си спомени за настоящето и миналото и влезе в течение на работата.

– Извинете – каза той усмихнат, – извинете, драги ми съгражданино, аз съвсем ви бях забравил. Какво да се прави, един капитан е само баща, натоварен с по-голяма отговорност от един обикновен баща.

Войниците са големи деца и понеже аз държа да бъдат изпълнявани заповедите на краля и особено на господин кардинала...

Д'Артанян не можа да скрие усмивката си. По тази усмивка господин дьо Тревил разбра, че няма работа с някой глупак, затова промени разговора и пристъпи направо към целта:

– Много обичах вашия баща – каза той. – Какво бих могъл да направя за сина му? Побързайте, аз не разполагам с времето си.

– Господине – каза д'Артанян, – като напуснах Тарб и идех насам, смятах да ви поискам в името на приятелството, което вие не сте забравили, една мускетарска униформа; но след всичко, което видях през тия два часа, разбрах, че това е голяма милост, и треперя да не би да съм недостоен за нея.

– Това е наистина милост, млади момко – отвърна господин дьо Тревил, – но тя не е така недостижима, както вие мислите или поне както изглежда, че мислите. Все пак тоя случай е предвиден в едно решение на негово величество и аз трябва със съжаление да ви съобщя, че никой не може да стане мускетар, без да бъде изпитан предварително в няколко сражения, без да извърши някои блестящи подвизи или без да служи две години в някой друг полк, по-долен от нашия.

Д'Артанян се поклонил, без да отговори нищо. Той още по-силно жаждува да облече мускетарската униформа, след като разбра колко големи трудности трябва да преодолее.

– Но – продължи дьо Тревил, като погледна така втренчено своя съгражданин, сякаш искаше да проникне до дъното на сърцето му, – но от уважение към вашия баща, мой някогашен другар, както вече ви казах, аз искам да направя нещо за вас, млади момко. Нашите беарнски младежи обикновено не са богати и не вярвам положението да се е изменило особено много, откакто аз напуснах родния си край. Тъй че навярно и вие няма да можете да преживеете дълго с парите, които сте донесли.

Д'Артанян се изправи гордо, с което искаше да покаже, че не проси от никого милостиня.

– Добре, добре, млади момко, добре – продължи дьо Тревил, – това държане ми е познато. Аз дойдох в Париж с четири екю в джоба си, а бях готов да се бия с всеки, който ми кажеше, че не съм в състояние да купя Лувър.

Д'Артанян се изправи още по-гордо – благодарение продажбата на коня той започваше своята кариера с четири екю повече от господин дьо Тревил.

– И така – продължи капитанът, – вие трябва да запазите това, което имате, колкото и незначителна да е сумата, но ще трябва да се усъвършенствувате в изкуството да владеете оръжието, което е необходимо за един благородник. Още днес ще напиша писмо до директора на Кралската академия и той ще ви приеме утре, без да плащате нищо. Не отказвайте тази дребна услуга. Нашите най-знатни и най-богати благородници понякога я търсят, без да могат да я придобият. Ще учите езда, фехтовка и танци; ще завържете добри връзки и от време на време ще идвате при мене да ме осведомявате как върви работата и дали мога да направя нещо за вас.

Колкото и незапознат да беше с дворцовите обноски, д'Артанян все пак почувствува студенината на тоя прием.

– Уви, господине – каза той, – днес виждам колко ми липсва препоръчителното писмо, което моят баща ми беше дал за вас!

– Наистина – отвърна господин дьо Тревил – учудвам се, че сте предприели толкова дълъг път без тоя задължителен спътник, единствена подкрепа за нас, беарниците.

– Имах писмо, господине, и слава богу, много добре написано – възкликна д'Артанян, – но ми го откраднаха най-подло!

И той разказа всичко, което се беше случило в Мьон, описа непознатия благородник с всички подробности и направи това с толкова жар и такава искреност, че очарова господин дьо Тревил.

– Чудно – каза замислен господин дьо Тревил. – Вие гласно ли споменахте името ми?

– Да, господине, навярно съм извършил тази непредпазливост; какво да се прави, име като вашето трябваше да ми бъде щит по пътя: разсъдете сам дали често съм се прикривал!

Ласкателството тогава беше на мода и господин дьо Тревил обичаше да му кадят тамян както крал или кардинал. Той не можа да се съдържи и се усмихна с явно задоволство, но усмивката му скоро изчезна и той сам се върна на приключението в Мьон.

– Кажете ми – продължи той, – този благородник нямаше ли малък белег на бузата?

– Да, като драскотина от куршум.

– Беше хубав мъж, нали?

– Да.

– Висок?

– Да.

– Блед и с кестеняви коси?

– Да, да, точно така. Но откъде познавате този човек, господине? Ах, ако го намеря някога, а аз ще го намеря, кълна ви се, дори и в ада...

– Той очакваше една жена, нали? – продължи дьо Тревил.

– Той поне замина, след като размени няколко думи с тази, която очакваше.

– Не знаете ли за какво говореха?

Предаде ѝ някаква кутия, каза ѝ, че вътре са нарежданията и ѝ препоръча да отвори кутията чак в Лондон.

– Жената беше англичанка, нали?

– Той я наричаше милейди.

– Той е! – прошепна Тревил. – Той е! Аз пък мислех, че е още в Брюксел.

– О, господине! – извика д'Артанян. – Ако познавате този човек, кажете ми кой е, къде е и аз ще се откажа от всичко, дори от обещанието ви да ме направите мускетар, защото преди всичко искам да си отмъстя.

– Пазете се, млади момко – извика дьо Тревил. – Напротив, ако го видите, че се задава от едната страна на улицата, минете от другата! Не се блъскайте в такава скала: ще ви строши като стъкло.

– Това не пречи – каза д'Артанян, – ако някога го срещна...

– Но през това време не го търсете, съветвам ви.

Изведнъж дьо Тревил млъкна, обзет от внезапно подозрение. Голямата ненавист, която младият пътник изразяваше гласно към този човек, който – нещо доста невероятно – е задигнал писмото на баща му, тази ненавист не криеше ли някаква подлост? Този младеж не беше ли изпратен от негово високопреосвященство? Не идеше ли той да му постави някаква примка? Този мним д'Артанян не беше ли някой таен агент на кардинала, когото искаха да вкарат в неговия дом, когото бяха пратили при него, за да спечели доверието му и после да го погуби, както това се беше случвало хиляди пъти! Този път той се вгледа по-внимателно в д'Артанян. Лицето му, което изразяваше хитър ум и престорена скромност, не го успокои много.

„Зная много добре, че е гасконец – помисли си той, – но той може да бъде такъв както за кардинала, така и за мене. Я да го изпитаме.“

– Приятелю – каза му той бавно, – искам пред сина на своя стар другар, защото аз приемам случката с изгубеното писмо за вярна, искам, казах, за да поправа студенината, която забелязахте в началото, да ви разкрия тайните на нашата политика. Кралят и кардиналът са много добри приятели; привидните им търкания служат само за да заблуждават глупците. Аз не искам един мой съгражданин, хубав кавалер, храбър

момък, създаден да напредва, да стане жертва на всички тия преструвки и да се улови като глупак в примката, както много други, които по тоя начин са се проваляли. Запомнете добре, че аз съм предан на тия двама всемогъщи господари и че всичките ми сериозни постъпки ще имат само една цел – служба на краля и на господин кардинала, един от най-бележитите умове, които Франция е създала. И така, млади момко, съобразявайте се с това и ако изпитвате било по семейни, било по приятелски връзки или пък по инстинкт някаква вражда към кардинала, както това често се случва с благородниците, да се сбогуваме и да се разделим. Ще ви помагам винаги, но няма да бъдете мой приближен. Надявам се, че откровеността ми във всеки случай ще ви направи мой приятел, защото вие сте единственият младеж, на когото говоря така.

Тревил си казваше наум:

„Ако кардиналт ми е изпратил тая млада лисица, той навярно не е пропуснал, като знае колко го ненавиждам, да каже на своя шпионин, че най-добрият начин да ми угоди е да ми наговори най-лоши работи за него; разбира се, въпреки моите уверения тоя хитрец ще ми отговори, че мрази негово високопреосвещенство.“

Но очакванията на Тревил не се сбъднаха. Д'Артанян отвърна съвсем простиичко:

– Господине, ида в Париж със съвсем същите намерения. Моят баща ми препоръча да не се покорявам на никого освен на краля, на господин кардинала и на вас и смята, че това са трите първи личности във Франция.

Д'Артанян, както навярно забелязахте, прибавяше господин дьо Тревил към другите двама, но той смяташе, че това допълнение няма да навреди с нищо.

– Аз изпитвам дълбока почит към господин кардинала – продължи той – и уважавам много постъпките му. Толкова по-добре за мене, господине, ако ми говорите, както сам казвате, откровено; в такъв случай ще ми направите честта да уважавате сходството във възгледите ни; но ако вие се отнасяте към мене с някакво недоверие, което всъщност е напълно естествено, чувствавам, че се погубвам, като казвам истината; но все едно, вие ще продължите да ме уважавате, а аз държа най-много на това.

Господин дьо Тревил бе крайно изненадан. Такава проникателност, такава откровеност в края на краищата възбудиха у него възхищение, но не разсеяха напълно съмненията му; колкото повече този младеж превъзходеше другите младежи, толкова по-опасен ставаше той, ако се

излъже човек в него. Все пак той стисна ръката на д'Артанян и му каза:

– Вие сте честен момък, но засега мога да направя за вас само това, което ви предложих преди малко. Моят дом ще бъде винаги отворен за вас. По-късно, когато ще имате възможност да се явявате при мене по всяко време и ще можете да използвате всеки благоприятен случай, навярно ще постигнете това, което желаете.

– С други думи, господине – заключи д'Артанян, – вие ще почакате да стана достоен. Добре тогава, бъдете спокоен – добави той с гасконска непринуденост, – няма да чакате дълго.

И той се поклони, за да се оттегли, сякаш останалото зависеше вече само от него.

– Почакайте – задържа го господин дьо Тревил, – обещах ви писмо за директора на академията. Толкова ли сте горд, млади благороднико, та няма да го приемете?

– Не, господине – възрази д'Артанян. – Обещавам ви, че него няма да го постигне съдбата на първото. Кълна ви се, ще го пазя така добре, че то ще стигне до местоназначението си и горко на онзи, който се опита да ми го отнеме!

Господин дьо Тревил се усмихна на това самохвалство и като остави младия си съгражданин край прозореца, където се намираха и където бяха разговаряли, седна до масата и почна да пише обещаното препоръчително писмо. През това време д'Артанян, който нямаше какво да прави, започна да барабани по стъклото, като гледаше мускетарите, които се разотиваха един след друг, следеше ги с поглед, докато изчезнат при завоя на улицата.

Като написа писмото, господин дьо Тревил го запечати, стана и се приближи до младежа, за да му го даде, но тъкмо когато д'Артанян протягаше ръка, за да вземе писмото, господин дьо Тревил остана много изненадан, като видя, че момъкът трепна, почервеня от гняв и изскочи от кабинета, като викаше:

– Ах, дявол да го вземе! Този път няма да ми избяга!

– Кой? Кой? – запита господин дьо Тревил.

– Той! Крадецът! – отвърна д'Артанян. – Ах! Предател! И изчезна.

– Луда глава! – прошепна господин дьо Тревил. – Само – добави той – дано това не е ловък начин да се измъкне, като видя, че лъжата му не мина.

IV

РАМОТО НА АТОС, ПОРТУПЕЯТ НА ПОРТОС И
КЪРПИЧКАТА НА АРАМИС

Побеснял, д'Артанян премина с три скока чакалнята и се спусна към стълбището, по което смяташе да слезе презглава, но увлечен от тичането, той се блъсна с наведена глава о един мускетар, който излизаше от дома на господин дьо Тревил през някаква странична врата, удари го с челото си по рамото и го накара да извика или по-скоро да изреве.

– Извинете – каза д'Артанян и понечи да продължи пътя си, – извинете, много бързам.

Едва стигна до следната площадка на стълбището и една желязна ръка го хвана за портупея и го закова на мястото му.

– Значи бързате – извика мускетарят, блед като мъртвец. – Под този предлог ме блъскате, казвате „Извинете“ и мислите, че това е достатъчно! Не напълно, млади момко. Като чухте господин дьо Тревил да ни говори днес малко строго, да не мислите, че можете да се отнасяте с нас, както той ни говори? Опомнете се, приятелю, вие не сте господин дьо Тревил.

– Повярвайте – отвърна д'Артанян, като позна Атос, който след превръзката, направена му от лекаря, се прибираще в къщи, – повярвайте, че не го направих нарочно и понеже не го направих нарочно, казах: „Извинете“. Струва ми се, че това е достатъчно. Повтарям ви все пак и този път може би е излишно, честна дума, че бързам, много бързам. Пуснете ме, моля ви и ме оставете да ида да си свърша работата.

– Господине – каза Атос, като го пусна, – не сте учтив. Вижда се, че идете отдалеч.

Д'Артанян беше слязъл вече три-четири стъпала, но при забележката на Атос веднага се спря.

– По дяволите, господине! – каза той. – Колкото и отдалече да ида, вие няма да ме учите на добри обноски, предупреждавам ви.

– Кой знае – подметна Атос.

– Ах, ако не бързах толкова – извика д'Артанян – и ако не тичах след един човек...

– Господин бързи човече, мене ще ме намерите, без да тичате, чувате ли?

– А къде, ако обичате да ми кажете?

– При манастира Дешо.

– В колко часа?

– По обед.

– По обед, добре, ще бъда там.

– Постарайте се да не закъснеете, защото в дванадесет и четвърт ще ви отрежа ушите, където и да ви видя.

– Добре! – извика му д'Артанян. – Ще бъда там в дванадесет без десет.

И се затича с шеметна бързина, като още се надяваше да догони непознатия, който, ако се има предвид бавният му ход, навярно не беше отишъл далече.

Но на пътната врата Портос разговаряше с един караул. Между двамата събеседници имаше място тъкмо колкото за един човек. Д'Артанян помисли, че това място ще му бъде достатъчно и се спусна като стрела, за да мине между двамата. Но д'Артанян не беше взел предвид вятъра. Тъкмо когато щеше да премине, вятърът изду дългата мантия на Портос и д'Артанян попадна право в нея. Навярно Портос имаше причина да крепи тая съществена част от облеклото си, защото, вместо да отпусне края, който държеше, той го дръпна така, че д'Артанян се завъртя обратно и се уви в кадифето поради съпротивата на упорития Портос.

Д'Артанян чуваше ругатните на мускетаря, искаше да излезе изпод мантията, която му закриваше очите, и се мъчеше да се измъкне измежду гънките. Боеше се най-много да не повреди чудния портупей, който ни е известен. Но като отвори плахо очи, видя, че носът му се опира между двете рамена на Портос, с други думи, точно върху портупея.

Уви, както повечето неща на тоя свят, които блестят само отвън, портупейт беше златен само отпред, а отзад беше направен от обикновена биволска кожа. Портос нямаше възможност да се сдобие с цял златен портупей и като всеки истински самохвалко се беше задоволил с портупей, позлатен само до половината – на това се дължеше, разбира се, и настинката, и необходимостта от мантията.

– Дявол да го вземе! – ревна Портос, като правеше всички усилия да се отърве от д'Артанян, който пълпеше по гърба му. – Побеснели ли сте да връхлитате така върху хората!

– Извинете – каза д'Артанян, като се появи отново изпод мишницата на великана, – но много бързам, тичам след един човек и...

– Без очи ли сте, когато тичате? – запита Портос.

– Не – подскочи като ужилен д'Артанян, – и благодарение на очите си виждам дори това, което другите не виждат.

Портос, разбрал или не разбрал, се отдаде напълно на гнева си.

– Господине – каза той, – предупреждавам ви, че ще бъдете натупан, ако се държите така с мускетарите.

– Натупан, господине! – рече д'Артанян. – Това е силно казано.

– Казано от човек, който е привикнал да гледа враговете си право в лицето.

– Ей богу, зная много добре, че не им показвате гърба си! – И възхитен от подигравката, момъкът се отдалечи, като се смееше с цяло гърло.

Портос побесня от гняв и понечи да се хвърли върху д'Артанян.

– По-късно – викна му гасконецът, – по-късно, когато сте без мантия.

– Тогава в един часа зад Люксембург.

– Много добре, в един часа – извика д'Артанян и сви зад ъгъла на улицата.

Но той не видя никого нито по улицата, която премина, нито по другата, която можеше да обгърне сега с поглед. Колкото и бавно да бе вървял непознатият, той беше вече изчезнал. Може би бе влязъл в някоя къща. Д'Артанян разпитва за него всеки срещнат, слезе чак до реката, върна се по улица Сена и по улица Червен кръст, но не откри никаква следа. Все пак това тичане беше полезно за него – колкото повече челото му се обливаше в пот, толкова повече сърцето му изстиваше.

И той започна да мисли за случилите се преди малко събития. Те бяха много и злокобни. Беше едва единадесет часът, а сутринта му донесе немилостта на господин дьо Тревил, който положително е сметнал за малко неучтив начина, по който д'Артанян го напусна.

Освен това той си беше навлякъл два дуела с двама души – всеки от тях беше в състояние да убие трима д'Артаняновци – с други думи, с двама мускетари, с хора, които той толкова много уважаваше и ги поставяше в мисълта и в сърцето си над всички други.

Положението беше печално. Уверен, че Атос ще го убие, момъкът не се боеше много от Портос. Все пак понеже до последния си миг човек живее с надежда, той почна да се надява, че ще остане жив след двата дуела, разбира се, със страшни рани, и затова почна да си отправя следните укори за в бъдеще.

– Какъв глупак и какво говедо съм аз! Храбрият и нещастен Атос е ранен в рамото и аз точно там го бутнах с глава като овен. Учудва ме само едно – че не ме уби на място. Той имаше право да направи това, болката, която му причиних, трябва да е била ужасна. А Портос – о, с Портос, разбира се, случаят е по-смешен!

И младежът неволно започна да се смее, като се оглеждаше да не би този самотен смях, безпричинен за ония, които биха го видели, че се смее, да обиди някой минувач.

– А с Портогос случаят е по-смешен, но аз все пак съм жалък глупак. Биваше ли така съвсем изневиделица да връхлитам върху хората. Не! И да си завирам носа, дето не ми е работа! Той, разбира се, щеше да ми прости – щеше да ми прости, ако не му бях говорил за тоя проклет портупей, макар и със забикалки! Да, със забикалки! Ах, какъв проклет гасконец съм аз! Ще остроумнича, дори когато ме пържат в тиган. Хайде, д'Артанян, хайде, приятелю – продължи да си говори той с всичката любезност, която мислеше, че дължи сам на себе си, – ако се отървеш, което не е много вероятно, за в бъдеще трябва да бъдеш извънредно учтив. Отсега нататък трябва да се възхищават от тебе, да те сочат за пример. Да бъдеш любезен и учтив, не значи да си страхливец. Погледни Арамис. Арамис е самата кротост, олицетворение на изискаността. Е, осмелил ли се е някой да каже, че Арамис е страхливец? Не, разбира се, не, и отсега нататък аз винаги ще го вземам за пример. А! Ето го и него.

Както вървеше и си говореше сам на себе си, д'Артанян беше стигнал на няколко крачки от дома д'Егийон и пред този дом забеляза Арамис, който разговаряше весело с трима благородници от кралската гвардия. И Арамис забеляза д'Артанян, но той не можеше да забрави, че господин дьо Тревил беше избухнал сутринта в присъствието на този младеж, а един свидетел на укорите, които мускетарите бяха получили, не му беше никак приятен, затова се престори, че не го вижда. Д'Артанян пък, изцяло увлечен от своите планове за помирение и учтивост, се приближи до четиримата младежи и им се поклони дълбоко с много приветлива усмивка. Арамис кимна леко с глава, но не се усмихна. И четиримата, разбира се, прекратиха в същия миг разговора си.

Д'Артанян не беше толкова глупав, за да не забележи веднага, че е излишен, но той не беше още достатъчно обигран в обноските на висшето общество, за да се измъкне ловко от неудобното положение, в което изпада обикновено човек, попаднал сред хора, които едва познава, и се е намесил в разговор, който не го засяга. Той самият търсеше начин да се измъкне колкото може по-умело, когато изпуснал кърпичката си и навярно по невнимание е стъпил върху нея; стори му се, че моментът е удобен Да заглади своята несъобразителност; той се наведе и най-любезно измъкна кърпичката изпод крака на мускетаря въпреки усилията на Арамис да я задържи. После му я подаде, като каза:

– Господине, мисля, че ще ви бъде неприятно да загубите тази

кърпичка.

Кърпичката беше наистина богато обшита, а в единия ѝ ъгъл имаше корона и герб. Арамис се изчерви силно и не взе, а по-скоро дръпна кърпичката от ръцете на гасконецца.

– А! – извика един от гвардейците. – Пак ли ще кажеш, потайни Арамис, че си в лоши отношения с госпожа дьо Боа Траси, щом тази мила дама има любезността да ти дава кърпичките си!

Арамис хвърли върху д'Артанян един от ония погледи, които карат човека да разбере, че си е спечелил смъртен враг, после продължи с благия си вид.

– Грешите, господа – каза той, – тази кърпичка не е моя и не зная защо на господина му хрумна да я даде на мене, а не на някой от вас; ето и доказателство, че говоря истината – моята кърпичка е в джоба ми.

При тези думи той извади собствената си кърпичка, също така елегантна и от тънка батиста, макар че по това време батистата беше скъпа, но без бродерия и без герб, украсена само с монограма на притежателя ѝ.

Този път д'Артанян не продума нито дума – беше разбрал грешката си; но отричанията на Арамис не убедиха приятелите му и един от тях се обърна към младия мускетар с престорена сериозност.

– Ако това, което твърдиш, е истина – каза той, – ще бъда принуден, драги ми Арамис, да ти я поискам; както знаеш, Боа Траси ми е близък приятел и не желая никога да се хвали с вещите на жена му.

– Лошо го казваш – отвърна Арамис – и макар че признавам правотата на твоето искане, ще ти откажа заради начина, по който го направи.

– Истината е – обади се плахо д'Артанян, – че аз не видях кърпичката да пада от джоба на господин Арамис. Той беше я настъпил, това е всичко, и понеже кракът му беше върху нея, помислих, че кърпичката е негова.

– И сте се излъгали, драги ми господине – отвърна студено Арамис, безчувствен към извинението.

После се обърна към гвардееца, който беше заявил, че е приятел на Боа Траси, и продължи:

– Всъщност аз мисля, мой скъпи приятелю на Боа Траси, че аз съм му не по-малко близък приятел, отколкото ти, самият. Така че в случая тази кърпичка може да е паднала както от моя, така и от твоя джоб.

– Не, кълна се в честта си! – извика гвардеецът на негово величество.

– Ти ще се закълнеш в честта си, аз ще дам честната си дума и

тогава един от нас двамата явно ще излъже. Слушай, Монтаран, хайде по-добре да я разделим на две.

– Кърпичката ли?

– Да.

– Отлично – извикаха другите двама гвардейци. – Соломонова при-
съда! Арамис, ти си истински мъдрец.

Младежите избухнаха в смях и с това цялата работа се свърши. След миг разговорът се прекрати, тримата гвардейци и мускетарят си стиснаха сърдечно ръце и тръгнаха, гвардейците в една посока, Арамис – в друга.

„Ето удобен момент да се помиря с тоя благороден мъж“ – каза си д'Артанян, като се беше отдръпнал малко настрана, докато разговорът завърши. И с това добро намерение той се приближи до Арамис, който се отдалечаваше, без да му обръща никакво внимание.

– Господине – каза му той, – надявам се, че ще ме извините.

– Господине – прекъсна го Арамис, – позволете ми да ви забележа, че в случая вие не постъпихте като възпитан човек!

– Как, господине! – извика д'Артанян. – Нима вие допускате...

– Допускам, че не сте глупак, господине, и макар да идете от Гаскония, трябва да знаете много добре, че не се стъпва без причина върху носни кърпички. Дявол да го вземе! Париж не е настлан с батиста.

Забеляза, че Арамис е силно ядосан.

– Господине, вие напразно искате да ме унижите – каза д'Артанян, чиято свадлива природа започна да взема връх над миролюбивите му решения. – Вярно е, че съм от Гаскония и понеже знаете това, няма защо да ви напомням, че гасконците не са много търпеливи; извинят ли се веднъж, дори и за някаква глупост, те са убедени, че са направили двойно повече от онова, което е трябвало да направят.

– Господине – отвърна Арамис, – не ви казах това, за да се скарам с вас. Слава богу, аз не съм побойник и понеже съм временно мускетар, бия се само когато съм принуден, и то винаги с голямо отвращение; но този път работата е сериозна, защото вие изложихте една дама.

– Ние изложихме, искате да кажете – извика д'Артанян.

– Защо имахте неблагоприятното да ми върнете кърпичката?

– А вие защо я изпуснахте на земята?

– Казах и повтарям, господине, че тази кърпичка не е падала от джоба ми!

– Е! Вие излъгахте два пъти, господине, защото лично аз я видях, когато падна.

– А! По такъв начин ли говорите с мене, господин гасконецо! Добре! Ще ви науча как да се държите.

– А аз ще ви изпратя да прочетете литургията си, господин абате! Извадете шпагата си, ако обичате, още сега!

– Не, скъпи приятелю, ако обичате, само не тук. Не виждате ли, че се намираме точно срещу дома на д'Егийон, който е пълен с изчадия на кардинала? Кой може да ме увери, че негово високопреосвещенство не ви е поръчал да му поднесете главата ми? А аз държа страшно много на своята глава, понеже ми се струва, че стои доста добре на раменете ми. Аз искам да ви убия, бъдете спокоен, но ще ви убия съвсем безшумно, на потулено и удобно място, където не ще можете да се похвалите на никого за своята смърт.

– Съгласен съм, но не бъдете толкова самоуверен и си вземете кърпичката независимо от това дали е ваша или не; може случайно да ви потрябва.

– Вие гасконец ли сте? – попита Арамис.

– Да. И не отлагам срещите си от предпазливост.

– Предпазливостта, господине, е доста излишно качество за мускетарите, зная това, но е необходима за черковните служители и понеже съм само временно мускетар, държа да си остана предпазлив. В два часа ще имам честта да ви очаквам в дома на господин дьо Тревил. Там ще ви покажа удобни места.

Двамата младежи се поклониха, после Арамис се отдалечи по улицата, която водеше към Люксембург, а д'Артанян видя, че времето е напреднало и тръгна към манастира Дешо, като си казваше:

– Положително не ще мога да се върна оттам, но ако бъда убит, поне ще бъда убит от мускетар.

V

КРАЛСКИТЕ МУСКЕТАРИ И ГВАРДЕЙЦИТЕ НА ГОСПОДИН КАРДИНАЛА

Д'Артанян не познаваше никого в Париж. Затова отиде на срещата с Атос без секундант, решен да се задоволи с този, който би му предложил неговият противник. Всъщност той имаше твърдото намерение да се извини най-учтиво пред храбрия мускетар, разбира се, без да прояви слабост, тъй като се боеше да не би последиците от този дуел да бъдат

неприятни, каквито са винаги последиците при подобни случаи, когато млад и здрав човек се бие срещу ранен и отслабнал противник: ако го победят, той ще удвои тържеството на своя противник; ако победи, ще го обвинят в подлост и лека слава.

Всъщност, ако не сме обрисували зле характера на нашия любител на приключения, читателят вече е забелязал, че д'Артанян съвсем не беше обикновен човек. Затова, колкото и да си повтаряше, че смъртта му е неизбежна, той не се решаваше да си умре тихичко, както на негово място би направил друг, по-страхлив и по-спокоен човек. Той се замисли върху различните характери на тези, с които щеше да се бие, и започна да вижда по-ясно положението си. Надяваше се, че Атос, чието строга лице и благородна осанка му харесваха много, след като изслуша неговото честно извинение, ще му стане приятел. Надяваше се, че Портос ще се изплаши от приключението с португезя – ако не го убият на място, той можеше да го разкаже на всички, което щеше да направи Портос смешен; и най-последно, колкото се отнасяше до потайния Арамис, той не се боеше много от него и като предполагаше, че ще стигне до него, смяташе да го изпрати, както му е редът, на оня свят или поне да го рани в лицето, както Цезар съветваше хората си да постъпват с войниците на Помпей, и да развали завинаги красотата, с която Арамис толкова се гордееше.

А д'Артанян имаше и неизчерпаем запас от решителност, внедрен в сърцето му от съветите на неговия баща, а същността на тия съвети беше: „Не се покорявай на никого освен на краля, на кардинала и на господин дьо Тревил“. И той не тръгна, а полетя към манастира на босите кармелитки или Дешо, както го наричаха по онова време – сграда без прозорци сред пусто поле, която, служеше обикновено за срещи на хора, които нямат много време за губене.

Д'Артанян стигна на пустото място, което се разстилаше край манастира. Атос беше чакал само пет минути и удари дванадесет. Следователно той беше точен като самарянка и най-взискателният по отношение на дуелите не можеше да го укори в нищо.

Атос, който все още страдаше жестоко от раната си, при все че лекарят на господин дьо Тревил я беше превързал отново, бе седнал на един камък и чакаше противника си с оная спокойна съдържаност и благородно достойнство, които никога не го напускаха. Като видя д'Артанян, той стана и пристъпи учтиво няколко крачки към него. Д'Артанян се приближи към противника си с шапка в ръка – перото ѝ стигаше чак до земята.

– Господине – каза Атос, – предупредих двама свои приятели, които ще ми бъдат секунданти, но те още не са дошли. Чудно ми е, че закъсняват – нямат такъв навик.

– Аз пък нямам секунданти, господине – каза д'Артанян. – Пристигнах едва вчера в Париж и засега познавам само господин дьо Тревил, на когото ме препоръча моят баща, който е имал честта да му бъде приятел.

Атос се позамисли.

– Само господин дьо Тревил ли познавате? – запита той.

– Да, господине, само него познавам.

– Ех – продължи Атос, като говореше полу на себе си, полу на д'Артанян, – ако ви убия, ще мина за детеубиец!

– Съвсем не, господине – отвърна д'Артанян с поклон, изпълнен с достойнство. – Съвсем не, защото вие ми правите честта да изтеглите шпагата си срещу мене с рана, която навярно много ви затруднява.

– Много ме затруднява наистина и да ви кажа право, вие ми причинихте адска болка. Ще се бия с лявата ръка, така постъпвам винаги в подобни случаи. Не мислете, че ви правя някаква милост. Аз си служа много добре и с двете ръце. Дори това ще бъде неудобство за вас – левакът много обърква противника, който няма опит. Съжалявам, че не ви предупредих за това.

– Вие сте наистина много любезен, господине – каза д'Артанян, като се поклони отново, – и аз съм ви крайно признателен.

– Карате ме да се стеснявам – отвърна с достойнство Атос. – Моля ви да поговорим за друго, ако, разбира се, това не ви е неприятно. Ах! Дявол да го вземе! Каква болка ми причинихте! Рамото ми гори.

– Ако ми позволите... – обади се плахо д'Артанян.

– Какво, господине?

– Имам чудотворен балсам за рани; даде ми го моята майка и аз го изпитах на себе си.

– Е?

– Уверен съм, че най-много за три дни тоя балсам ще ви излекува, а след три дни, господине, когато оздравеете, ще е голяма чест за мене да бъда на ваше разположение.

Д'Артанян каза тези думи простичко, което правеше чест на неговата учтивост и не навреждаше никак на храбростта му.

– Вярвайте, господине – каза Атос, – това предложение ми харесва не защото ще го приема, но защото по него отдалече се познава благородникът. Така говореха и постъпваха рицарите по времето на Карл

Велики и всеки благородник трябва да следва примера им. За съжаление ние не живеем вече във времето на великия император. Ние живеем във времето на господин кардинала. След три дни ще узнаят, колкото и да крием, повтарям, след три дни ще узнаят, че ще се бием и ще ни попречат. Ах, тия безделници няма ли да дойдат най-после?

– Ако бързате, господине – каза д'Артанян също така простичко, както беше предложил преди малко да отложат дуела за три дни, – ако бързате и ако ви е приятно да свършите веднага с мене, не се стеснявайте, моля ви.

– И тези думи ми харесват – каза Атос и кимна изискано на д'Артанян, – положително това са думи на умен и храбър човек. Аз обичам такива хора и виждам, че ако не се убием един друг, по-късно ще изпитвам истинско удоволствие да разговарям с вас. Да почакаме тия господа, моля ви, аз имам достатъчно време и така ще бъде по-прилично. А! Ето, струва ми се, че единият иде.

И наистина откъм улица Вожирар се появи грамадната фигура на Портос.

– Как! – извика д'Артанян. – Господин Портос ли е вашият пръв секундант?

– Да, неприятно ли ви е?

– Съвсем не.

– А, ето и другият.

Д'Артанян се обърна натам, накъдето посочи Атос, и видя Арамис.

– Как! – възкликна той още по-учуден от първия път. – Господин Арамис ли е вторият ви секундант?

– Разбира се. Не знаете ли, че ние сме винаги заедно и че мускетарите и гвардейците в двореца и в града ни наричат Атос, Портос и Арамис или тримата неразделни? Всъщност, вие пристигате от Дакс или от По...

– От Тарб – поправи го д'Артанян.

– Позволено ви е да не знаете тази подробност – довърши Атос.

– Уверявам ви, добре са ви нарекли, господа – каза д'Артанян, – и ако случаят с мене повдигне някакъв шум, той ще докаже, че вашият съюз не е основан върху противоположности.

В това време Портос се беше приближил, поздрави с ръка Атос, после се обърна към д'Артанян и се спря крайно учуден.

Да споменем между другото, че той беше сменил портупея си и оставил мантията.

– А! – каза той. – Какво е това?

– С този господин ще се бия – каза Атос, като посочи д'Артанян, и отвърна на поздрава му със същото движение.

– И аз ще се бия с него – каза Портос.

– Само че в един часа – добави д'Артанян.

– Аз също ще се бия с господина – заяви Арамис, когато и той стигна на определеното място.

– Само че в два часа – отвърна д'Артанян със същото спокойствие.

– Всъщност ти защо се биеш, Атос? – запита Арамис.

– Право да ти кажа, не зная точно защо – удари ме силно в рамото.

А ти, Портос?

– Аз ли? Аз се бия, защото се бия – отговори Портос, като се изчерви.

Атос, който забелязваше всичко, видя, че лека усмивка се плъзна по устните на гасконецца.

– Имахме малък спор върху облеклото – каза младежът.

– А ти, Арамис? – запита Атос.

– Аз се бия заради богословието – отвърна Арамис, като направи знак на д'Артанян, че го моли да пази в тайна причината за дуела.

Атос видя, че д'Артанян отново се усмихна.

– Наистина ли? – запита Атос.

– Да, не сме съгласни по един въпрос от свети Августин – отвърна гасконецът.

– Той безспорно е умен човек – прошепна Атос.

– А сега, господа, понеже се събрахте – каза д'Артанян, – позволете ми да ви поднеса своите извинения.

При думата извинения челото на Атос се помрачи. По устните на Портос заигра високомерна усмивка, а Арамис поклати отрицателно глава.

– Не ме разбирате, господа – каза д'Артанян и дигна глава, по която в този миг играеше слънчев лъч и осветяваше тънките и смели черти на лицето му, – искам извинение, в случай че не мога да платя дълга си и към тримата, тъй като господин Атос има право да ме убие пръв, а това намалява до голяма степен задължението ми към вас, господин Портос, и почти не ми дава възможност да се издължа на вас, господин Арамис. А сега, господа, повтарям ви, извинете ме, но само за това и – пазете се!

При тези думи д'Артанян изтегли шпагата си с най-смелото движение, което може да съществува.

Кръвта беше нахлула в главата на д'Артанян и в този миг той бе изтеглил шпагата си срещу всички мускетари в кралството, както направи

това срещу Атос, Портос и Арамис.

Беше дванадесет и четвърт. Слънцето, спряло на зенита, заливаше с палещите си лъчи мястото, избрано за дуела.

– Много е горещо – каза Атос, като изтегли и той шпагата си, – но не мога да съблека дрехата си, защото преди малко почувствах, че от раната ми тече кръв, а се боя да не смутя господина, като му покажа кръв, която лично той не ми е пуснал.

– Така е, господине – съгласи се д'Артанян, – пусната от мене или от друг, аз винаги с голямо съжаление ще гледам кръвта на такъв храбър благородник; и аз ще се бия като вас с дреха.

– Хайде, хайде – намеси се Портос, – стига толкова любезности и помислете, че и ние чакаме реда си.

– Говорете само от свое име, Портос, когато казвате такива неблагоприятни думи – прекъсна го Арамис. – Аз пък намирам, че любезностите, които тези господа си разменят, са много уместни и са напълно достойни за двама благородници.

– На ваше разположение съм, господине – каза Атос и зае позиция.

– Очаквах вашите заповеди – каза д'Артанян и кръстоса шпагата си с неговата.

Но двете рапири едва се докоснаха и звъннаха и отряд гвардейци на негово високопреосвещенство, предвождани от господин дьо Жюсак, вече се показаха иззад ъгъла на манастира.

– Гвардейци на кардинала! – извикаха едновременно Портос и Арамис. – Приберете шпагите, господа! Приберете шпагите!

Но беше много късно. Двамата противници бяха забелязани в такова положение, което не позволяваше да се съмняват в намеренията им.

– Хей! – викна Жюсак, като пристъпи към тях и даде знак на хората си да направят същото. – Хей! Мускетари! Биете ли се тук! Какво става със заповедите?

– Много сте благородни, господа гвардейци – каза Атос, изпълнен със злоба, защото Жюсак беше един от вчерашните нападатели. – Ако ние ви бяхме видели да се биете, по никой начин нямаше да ви пречим, уверявам ви. Оставете ни да си гледаме работата и ще получите безплатно удоволствие.

– Господа – каза Жюсак, – с голямо съжаление ви заявявам, че това е невъзможно. Дългът преди всичко. И тъй, моля, приберете шпагите си и ни последвайте.

– Господине – каза Арамис, като подражаваше на Жюсак, – с голямо удоволствие бихме се подчинили на вашата любезна покана, ако

зависеше от нас; но за нещастие това е невъзможно: господин дьо Тревил ни е забранил. Вървете си по пътя, това е най-доброто, което можете да направите.

Подигравката раздразни много Жюсак.

– Ние ще ви принудим – каза той, – ако не ни се подчините.

– Те са петима – прошепна Атос, – а ние сме само трима. Пак ще нибият и ще трябва да умрем тук – заявявам ви, че няма да се явя втори път победен пред капитана.

Атос, Портос и Арамис се приближиха веднага един до друг, докато Жюсак подреждаше войниците си.

Този миг беше достатъчен на д'Артанян, за да вземе решение: това беше едно от ония събития, които определят съдбата на човека. Трябваше да избира между краля и кардинала, а избере ли веднъж, трябваше да постои в избора си. Да се бие, значеше да не се подчини на закона, да рискува главата си и изведнъж да стане враг на един министър, по-могъщ от самия крал; ето какво разбра младежът и трябва да кажем за негова чест, че той не се поколеба нито за миг. Като се обърна към Атос и неговите приятели, той каза:

– Господа, позволете ми да ви поправа: вие казахте, че сте само трима, а на мене ми се струва, че сме четирима.

– Но вие не сте от нашите – каза Портос.

– Вярно е – отвърна д'Артанян. – Аз не нося вашата униформа, но душата ми е като вашата. Сърцето ми е мускетарско, чувствавам това, господине, и то ме увлича.

– Отдръпнете се, млади момко – викна Жюсак, който навярно по движенията и по израза на лицето беше разбрал намерението на д'Артанян. – Можете да се оттеглите, позволяваме ви. Спасете кожата си, побързайте.

Д'Артанян не се помръдна от мястото си.

– Вие наистина сте славно момче – каза Атос и стисна ръката на младежа.

– Хайде! Хайде! Трябва да вземем някакво решение – обади се Жюсак.

– Хайде – казаха Портос и Арамис – да направим нещо.

– Вие сте много благороден, господине – каза Атос. Но и тримата мислеха за младостта на д'Артанян и се бояха от неговата неопитност.

– Ще бъдем само трима, от които единият ранен, и едно дете – продължи Атос – и все пак ще кажат, че сме били четирима.

– Да, но да отстъпим! – каза Портос.

– Трудно е – заяви Атос.

Д'Артанян разбра тяхната нерешителност.

– Господа, нека опитам все пак – каза той, – кълна се в честта си, че няма да си отида оттук, ако бъдем победени.

– Как се казвате, храбри момко? – запита Атос.

– Д'Артанян, господине.

– Добре тогава! Атос, Портос, Арамис и д'Артанян, напред! – извика Атос.

– Е, господа, хайде, ще решите ли най-после? – осведоми се за трети път Жюсак.

– Готово, господа – заяви Атос.

– И какво решение взехте? – запита Жюсак.

– Ще имаме честта да ви нападнем – отвърна Арамис, като с едната ръка повдигна шапката си, а с другата изтегли шпагата.

– А! Съпротивявате се! – извика Жюсак.

– Дявол да го вземе! Това учудва ли ви?

И деветимата противници се хвърлиха бясно един срещу друг, но като спазваха известен ред.

Атос поведе бой с някой си Каюзак, любимец на кардинала, Портос – с Бикара, а Арамис видя насреща си двама противника.

Д'Артанян пък се нахвърли срещу самия Жюсак.

Сърцето на младия гасконец биеше до пръсване, не от страх, слава богу, нямаше и помен от страх, а от възбуда; той се биеше като разярен тигър, като обикаляше десет пъти противника си, а двадесет пъти изменяше тактиката и местоположението си. Жюсак беше, както казваха тогава, „майстор на шпагата“ и имаше голяма опитност; но той много мъчно се бранеше срещу лекия противник, който подскачаше, отстъпваше всеки миг от установените правила, нападаше от всички страни едновременно и отбиваше ударите като човек, който държи извънредно много на кожата си.

Накрая тази борба изкара Жюсак из търпение. Ядосан, че не може да се справи с този, когото смяташе за дете, той се разгорещи и започна да греша. Д'Артанян, който нямаше голяма опитност, но знаеше основно теорията, стана още по-пъргав. Като искаше да свърши с него, Жюсак пристъпи бързо с десния крак напред и се опита да нанесе на противника си страшен удар; но д'Артанян отби ловко удара и докато Жюсак се изправяше, плъзна се като змия под острието му и го прониза с шпагата си. Жюсак падна като сноп.

Тогава д'Артанян хвърли бърз и тревожен поглед към

полесражението.

Арамис беше убил вече единия си противник, но другият го затрудняваше много. Все пак Арамис беше в благоприятно положение и още можеше да се защитава.

Бикара и Портос се бяха ранили взаимно. Портос беше ранен в ръката към мишницата, а Бикара в бедрото. Но раните бяха леки и те се биеха още по-ожесточено.

Атос, ранен отново от Каюзак, ставаше все по-блед и по-блед, но не отстъпваше нито крачка. Той беше само прехвърлил шпагата си и се биеше с лявата ръка.

Според законите на дуела по онова време д'Артанян можеше да помогне на някого; докато търсеше с очи кой от другарите му има нужда от помощ, той срещна погледа на Атос. Този поглед беше много красноречив. Атос по-скоро би умрял, отколкото да повика за помощ, но той можеше да гледа и с поглед да поиска подкрепа. Д'Артанян разбра това, направи страшен скок и нападна Каюзак отстрани, като извика:

– Обърнете се към мене, господин гвардеецо, ще ви убия!

Каюзак се обърна; тъкмо навреме. Атос, поддържан досега само от изключителната си смелост, падна на едното си коляно.

– Дявол да го вземе! – извика той на д'Артанян. – Не го убивайте, млади момко, моля ви, аз имам да уреждам с него стари сметки, когато оздравея и се почувствувам добре. Само го обезоръжете, отнемете му шпагата. Добре! Много добре.

Това възклицание се изтръгна от Атос, когато шпагата на Каюзак отлетя на двадесетина крачки от него. Д'Артанян и Каюзак се спуснаха едновременно, единият, за да си я вземе обратно, другият – за да я завладее; но д'Артанян, като по-пъргав, стигна пръв и стъпи отгоре ѝ.

Каюзак изтича до гвардееца, убит от Арамис, взе рапирата му и искаше да се върне при д'Артанян; но на пътя си се натъкна на Атос, който си беше поотдъхнал през кратката почивка, дадена му от д'Артанян, и искаше да продължи борбата, тъй като се страхуваше да не би д'Артанян да убие противника му.

Д'Артанян разбра, че ще обиди Атос, ако му попречи. И наистина след няколко секунди Каюзак падна с пронизано гърло.

В същия миг Арамис опираше шпагата си в гърдите на своя повален противник и го принуждаваше да иска милост.

Оставаха Портос и Бикара. Портос непрестанно проявяваше самохвалство, запитваше Бикара колко ли може да е часът и го поздравяваше за ротата, която брат му беше получил в Наварския полк; но той не

печелеше нищо с шегите си. Бикара беше от ония железни хора, които падат само мъртви.

А трябваше да свършат вече. Стражата можеше да дойде и да залови всички участници в дуела – и здрави и ранени, и роялисти и кардиналисти. Атос, Арамис и д'Артанян заобиколиха Бикара и му предложиха да се предаде. Макар и сам срещу всички и с пронизано бедро, Бикара искаше да продължи, но Жюсак, който се беше повдигнал на лакътя си, му извика да се предаде. Бикара беше гасконец като д'Артанян; той си направи оглушки и само се засмя, а като намери време да очертае между два удара един кръг на земята с върха на шпагата си, каза, като подражаваше подигравателно един стих от библията:

– Тук ще умре Бикара, сам сред тези, които са с него.

– Но те са четирима срещу тебе; предай се, заповядвам ти.

– А! Щом заповядваш, друга работа – каза Бикаря. – Ти си ми бригадир и аз съм длъжен да се подчиня.

И като отскочи назад, той счупи шпагата си на коляното, за да не я предаде, хвърли парчетата през стената на манастира, скръсти ръце и засвири кардиналска песен.

Храбростта винаги се уважава дори у неприятеля. Мускетарите поздравиха Бикара с шпагите си и ги прибраха в ножниците. Д'Артанян направи същото, после с помощта на Бикара, единствен останал прав, пренесе до преддверието на манастира Жюсак, Каюзак и единия противник на Арамис, който беше само ранен. Другият, както казахме, беше мъртъв. После удариха камбаната, взеха четирите шпаги, които бяха останали здрави, и пияни от радост се запътиха към дома на господин дьо Тревил.

Те вървяха под ръка, като заемаха цялата ширина на улицата и поведоха със себе си всеки срещнат мускетар, тъй че накрая се образува истинско триумфално шествие. Д'Артанян беше упоен от радост, той вървеше между Атос и Портос, прегърнал ги нежно.

– Ако не съм още мускетар – каза той на новите си приятели, като влезе в дома на господин дьо Тревил, – поне съм приет за ученик, нали?

VI НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО КРАЛ ЛУИ ТРИНАДЕСЕТИ

Тази случка вдигна голям шум. Господин дьо Тревил смърми гласно своите мускетари, а тихичко ги поздрави; но понеже нямаше време за губене и трябваше да предупреди краля, господин дьо Тревил побърза да отиде в Лувър. Беше вече много късно, кралят се бе затворил с кардинала и на господин дьо Тревил казаха, че кралят работи и не може да го приеме сега. Вечерта господин дьо Тревил се яви, когато кралят играеше. Кралят печелеше и понеже негово величество беше голям скъперник, имаше отлично настроение. Затова, щом забеляза още отдалече Тревил, кралят каза:

– Елате тук, господин капитан, елате да ви посмърмя. Знаете ли, че негово високопреосвещенство ми се оплака от вашите мускетари, и то с такова вълнение, че негово високопреосвещенство тая вечер е болен. Ах, та вашите мускетари са същински дяволи, хора за обесване!

– Не, сир – отвърна Тревил, който още веднага схвана накъде отива работата, – не, тъкмо обратното, те са добри хорица, кротки като агънца и имат само едно желание, уверявам ви в това: шпагата им да излиза от ножницата само в служби на ваше величество. Но какво да се прави, гвардейците на господин кардинала все гледат да се спречат с тях и за честта на полка клетите младежи са принудени да се бранят.

– Послушайте, господин дьо Тревил! – каза кралят. – Послушайте! Би казал човек, че става дума за някакъв монашески орден! Повярвайте, драги ми капитане, иска ми се да ви отнема чина и да го дам на госпожица дьо Шемро, на която обещах абатство. Но не мислете, че ще ви повярвам така, от една дума. Наричат ме Луи Справедливи, господин дьо Тревил, и сега ще видим как стои работата.

– Аз вярвам във вашата справедливост, сир, и ще чакам спокойно и търпеливо благоволенieto на Ваше величество.

– Почакайте тогава, господине, почакайте – каза кралят. – Няма да ви карам дълго да чакате.

Всъщност щастието се променяше и понеже кралят започваше да губи спечеленото, беше му приятно, че намира предлог да се измъкне от играта. И тъй кралят стана след малко, прибра в джоба си парите, които стояха пред него – по-голямата част бяха спечелени, – и каза:

– Ла Виовил, заемете мястото ми, трябва да поговоря с господин

дъо Тревил по важна работа. Ах, да... пред мене имаше осемдесет луи; поставете същата сума, та тези, които са изгубили, да не се оплакват. Справедливостта преди всичко.

После се обърна към господин дъо Тревил, тръгна с него към един прозорец и продължи:

– И тъй, господине, вие казвате, че гвардейците на негово високопреосвещенство са гледали да се спречат с вашите мускетари?

– Да, сир, както винаги.

– А как е станало това? Разкажете! Вие знаете, драги ми капитане, че един съдия трябва да изслуша и двете страни.

– Ах, боже мой! Много просто и много естествено. Трима от най-добрите ми войници, които ваше величество познава по име и неведнъж е оценявал тяхната преданост и които, мога да заявя това пред краля, вземат много присърце службата си, и така трима от най-добрите ми войници, господата Атос, Портос и Арамис, решили да се поразодят с един млад гасконец, който аз им препоръчах същата сутрин. Смятали да отидат до Сен Жермен, ако не се лъжа, и си определили среща при манастира Дешо, но им попречили господин дъо Жюсак и господата Каюзак, Бикара и други двама гвардейци, които навярно злонамерено са отивали там в толкова голяма компания с цел да престъпят закона.

– Да! Да! Вие ме подсещате – каза кралят. – Навярно те са отивали там, за да се бият.

– Аз не ги обвинявам, сир, но оставям на ваше величество да прецените какво могат да търсят петима въоръжени мъже в такова пусто място като околността на манастира.

– Да, имате право, Тревил, имате право.

– Тогава те, като видели моите мускетари, променили намерението си и забравили личната вражда пред враждата към полка; нали ваше величество знае, че мускетарите, които са верни на краля, само на краля, са естествени врагове на гвардейците, верни само на кардинала.

– Да, Тревил, да – каза тъжно кралят, – и е много печално, уверявам ви, че във Франция има две партии и двама държавни глави. Но на всичко това ще се сложи край, Тревил, на всичко ще се сложи край. Значи вие твърдите, че гвардейците са гледали да се спречат с мускетарите?

– Казвам, че навярно случаят е бил такъв, но не мога да се закълна в това, сир. Знаете колко трудно е да се открие истината, ако човек не е надарен с оная необикновена прозорливост, която е станала причина да наречат Луи XIII Справедливия...

– И имате право, Тревил. Но вашите мускетари не са били сами, с

тях е имало и едно дете.

– Да, сир, и един ранен, така че трима кралски мускетари, от които единият е бил ранен, и едно дете не само са устояли на петима от най-страшните гвардейци на господин кардинала, но дори са повалили четирима от тях.

– Но това е победа! – извика кралят със светнало лице. – Пълна победа!

– Да, сир, тъй пълна, както победата при моста Се.

– Четирима души, от които единият ранен, а другият дете ли казвате?

– Едва ли може да се каже, че е младеж, но в случая той се е държал толкова добре, че аз ще се осмеля да го препоръчам на Ваше величество.

– Как се казва той?

– Д'Артанян, сир. Син на един от най-старите ми приятели! Син на човек, който заедно с блаженопочившия ви баща е участвувал във войната като доброволец.

– И вие казвате, че този младеж се е държал добре? Разкажете ми случая, Тревил, вие знаете, че обичам разказите за войни и битки.

И крал Луи XIII засука гордо мустаци и опря ръка на хълбока си.

– Сир – започна Тревил, – както ви казах, господин д'Артанян е почти дете и понеже няма честта да бъде мускетар, бил в гражданско облекло; гвардейците на господин кардинала, като взели предвид неговата младост и най-вече това, че не принадлежи към полка, го поканили да си отиде, преди да нападнат.

– Е, виждате ли, Тревил – прекъсна го кралят, – че те са нападнали.

– Правилно, сир: няма никакво съмнение в това; и така, поканили го да си отиде: той отвърнал, че е мускетар по сърце, че е напълно предан на Ваше величество и ще остане с господата мускетарите.

– Храбър младеж – прошепна кралят.

– И наистина той останал с тях; а негово величество има в негово лице един здрав воин, тъй като той е нанесъл на Жюсак страшния удар с шпага, който ядоса толкова много господин кардинала.

– Той ли е ранил Жюсак? – извика кралят. – Той, това дете! Не е възможно, Тревил.

– Всичко е точно така, както имах честта да доложа на ваше величество.

– Жюсак, един от най-добрите фехтовачи в кралството!

– Да, да, сир! Той си е намерил майстора.

– Искам да видя този младеж, Тревил, искам да го видя и ако може да се направи нещо за него, ние ще се заемем с това.

– Ваше величество, кога ще благоволите да го приемете?

– Утре по обед, Тревил.

– Сам ли да го доведе?

– Не, доведете ми ги и четиримата. Искам да благодаря на всички едновременно. Преданите хора са рядкост, Тревил, и предаността трябва да се възнаграждава.

– По обед, сир, ще бъдем в Лувър.

– А! Качете се по малката стълба, Тревил, по малката стълба. Не е нужно кардиналт да знае...

– Да, сир.

– Нали разбирате, Тревил, законът все пак си е закон, а дуелите в края на краищата са забранени.

– Но тая среща се различава коренно от обикновените условия на дуела, тя е сбиване и доказателство за това е, че са били петима гвардейци на кардинала срещу моите трима мускетари и господин д'Артанян.

– Така е – съгласи се кралят, – но все пак минете по малката стълба, Тревил.

Тревил се усмихна. Но понеже беше постигнал вече много, като на кара детето да се разбунтува срещу учителя си, той се поклонил почти телно на краля и с негово разрешение се сбoguва.

Още същата вечер тримата мускетари бяха уведомени за честта, която им бе оказана. Понеже познаваха отдавна краля, те не се запалиха много: но д'Артанян с гасконското си въображение видя в тоя случай бъдещото си щастие и прекара нощта в златни мечти. Още в осем часа сутринта той беше у Атос.

Д'Артанян сvari мускетаря вече облечен и готов да излезе. Тъй като бе определено приемът у краля да стане в дванадесет часа, той се беше уговорил с Портос и Арамис да отидат да поиграят на топка в една игрална зала съвсем близо до люксембургските конюшни. Атос покани д'Артанян да отиде с тях и той, макар че не познаваше тази игра, понеже никога не беше играл, се съгласи, защото беше едва девет часа и не знаеше къде да прекара времето си до дванадесет.

Двамата мускетари бяха вече там и играеха. Атос, който беше много силен във всички телесни упражнения, мина с д'Артанян срещу тях и им предложи да се състезават. Но още при първото движение, което направи, макар да играеше с лявата ръка, той разбра, че раната му е още много прясна и не ще му позволи да прави такива упражнения. И тъй

д'Артанян остана сам и понеже заяви, че е много неопитен да поддържа правилно играта, продължиха да си подхвърлят само топките, без да броят точките. Но една от топките, захвърлена от херкулесовската ръка на Портос, мина много близо до лицето на д'Артанян и той си помисли, че ако топката не беше прелетяла край него, а го беше ударила в лицето, аудиенцията навярно би се провалила, тъй като той нямаше да има никаква възможност да се яви пред краля. А понеже според гасконското му въображение от тази аудиенция зависеше цялото му бъдеще, той се поклати учтиво на Портос и Арамис, като им заяви, че ще почне да играе, когато бъде в състояние да им даде отпор, и отиде край въжето, сред зрителите.

За нещастие на д'Артанян между зрителите се намираще един гвардеец на негово високопреосвещенство, който беше още много ядосан от поражението на другарите си, станало едва вчера, и се беше заклел при първия удобен случай да отмъсти. Той сметна, че моментът е подходящ и се обърна към съседа си:

– Не е чудно – каза той, – че този младеж се бои от топката, навярно е някой мускетарски чирак.

Д'Артанян се обърна, сякаш змия го ухапа, и втренчи поглед в гвардееца, който беше изрекъл тая дръзка обида.

– Дявол да го вземе! – продължи гвардеецът, като сучеше нахално мустака си. – Гледайте ме, колкото си искате, малки ми господинчо, аз казах, каквото казах.

– А понеже това, което казахте, е много ясно и думите нямат нужда от обяснение – отвърна д'Артанян шепнешком, – Моля ви да ме последвате.

– Кога именно? – попита гвардеецът със същата насмешка.

– Веднага, ако обичате. – Вие навярно знаете кой съм аз?

– Аз ли? Не зная и не искам нищо да зная.

– Грешите, защото ако знаехте името ми, може би нямаше да бързате толкова много!

– Как се казвате?

– Бернажу, на ваше разположение.

– Е добре, господин Бернажу – каза спокойно д'Артанян, – ще ви чакам пред вратата.

– Вървете, господине, аз ида след вас.

– Не бързайте много, господине, за да не забележат, че излизаме заедно; вие разбирате нали, че многото хора могат да попречат на нашата работа.

– Добре – отвърна гвардеецът, учуден, че името му не направи по-силно впечатление на младежа.

И наистина името на Бернажу беше известно на всички с изключение може би само на д'Артанян, тъй като то се срещаше най-често във всекидневните сбивания, които никакви укази на краля и кардинала не бяха успели да прекратят.

Портос и Арамис бяха тъй увлечени в играта, а Атос ги гледаше така внимателно, че те дори не забелязаха кога е излязъл младият им другар, който, както беше казал на гвардееца на негово високопреосвещенство, се спря при вратата; след малко слезе и гвардеецът. Д'Артанян нямаше време за губене – аудиенцията при краля беше определена за дванадесет часа. Той се огледа наоколо и като видя, че улицата е пуста, каза на противника си:

– Повярвайте, щастие е за вас, макар че се наричате Бернажу, че имате работа само с един мускетар чирак, но бъдете спокоен, аз ще направя всичко, което е по силите ми. Защищавайте се.

– Но – каза гвардеецът, когото д'Артанян предизвикваше по такъв начин – струва ми се, че мястото е зле избрано и че ще бъде по-добре да отидем зад абатството Сен Жермен или в Прео-Клерк.

– Предложението ви е много разумно – отвърна д'Артанян. – За нещастие аз не разполагам с много време, защото точно в дванадесет часа имам среща. И така, защищавайте се, господине, защищавайте се!

Бернажу не беше от ония хора, които чакат да ги подканят по два пъти. Още същия миг шпагата блесна в ръката му и като имаше предвид възрастта на противника си, той се нахвърли върху него с надеждата, че ще го сплаши.

Но д'Артанян беше издържал предната вечер изпита си и възгордян от скорошната победа, цял проникнат от мисълта за предстоящата кралска милост, реши да не отстъпва нито крачка: шпагите се кръстосаха до дръжките и тъй като д'Артанян стоеше твърдо на мястото си, противникът му направи крачка назад. Но при това движение шпагата на Бернажу се отклони, д'Артанян издебна този момент, отби удара, хвърли се напред и засегна противника си в рамото. Сега пък д'Артанян отстъпи веднага крачка назад и дигна нагоре шпагата си; но Бернажу му извика, че това не е нищо, нахвърли се слепешком върху него и сам се натъкна на шпагата му. Обаче той не падаше и не се признаваше за победен, а само отстъпваше към дома на господин дьо Ла Тремуи, при когото служеше негов роднина. Д'Артанян не знаеше колко е тежка последната рана, която беше нанесъл на противника си, затова го преследваше

усилено. Той навярно щеше да го довърши с третия удар, но шумът, който се дигаше на улицата, стигна до игралната зала и двама приятели на гвардееца, които бяха чули разговора му с д'Артанян и го бяха видели да излиза веднага след този разговор, изскочиха с шпаги в ръка от игралната зала и се нахвърлиха върху победителя. Но веднага се появиха Атос, Портос и Арамис и в момента, когато двамата гвардейци нападناха младия им другар, те ги принудиха да се обърнат. В същия миг Бернажу падна и понеже гвардейците останаха само двама срещу четирима, започнаха да викат:

– На помощ, другари от дома на Тремуй!

При тези викове всички, които се намираха в дома, излязоха и се нахвърлиха върху четиримата другари, които също започнаха да викат:

– На помощ, мускетари! – Този вик обикновено намираше отзвук, защото всички знаеха, че мускетарите са врагове на негово високопресвещенство и ги обичаха заради омразата им към кардинала. Така че гвардейците от другите роты, които не служеха при Червения дук, както го беше нарекъл Арамис, при такива разпри вземаха обикновено страната на кралските мускетари. От тримата гвардейци от ротата на господин Де-з-Есар, които минаваха, двамата отидоха на помощ на четиримата другари, а третият се затича към дома на господин дьо Тревил, като викаше:

– На помощ, мускетари!

Както винаги домът на дьо Тревил беше пълен с мускетари. Те се притекоха на помощ на другарите си; схватката стана обща, но мускетарите имаха надмощие: гвардейците на кардинала и хората на господин дьо ла Тремуй отстъпиха в дома и затвориха вратите тъкмо навреме, като попречиха на враговете да нахлуят заедно с тях. Раненият още в началото беше пренесен вътре, но както споменахме, в много лошо състояние.

Възбуждението сред мускетарите и техните съюзници беше стигнало крайния си предел и те вече обмисляха дали да запалят дома на господин дьо Ла Тремуй, за да накажат слугите му, които бяха дръзнали да нападнат кралските мускетари. Предложението бе направено и прието с възторг, но за щастие удари единадесет часът; д'Артанян и другарите му си спомниха за аудиенцията и понеже не им се искаше да бъде нанесен един такъв славен удар без тях, успяха да успокоят духовете. Хвърлиха само няколко камъка по вратите, но вратите устояха: тогава им омръзна. Всъщност тези, които можеха да се сметнат за главни виновници в случая, се бяха отделили преди малко от другите и отиваха към дома на

господин дьо Тревил, който ги очакваше, осведомен вече за боя.

– По-скоро в Лувър – каза той, – в Лувър да не губим нито миг и да се постареем да видим краля, преди да бъде предупреден от кардинала; ще му представим този случай като продължение на вчерашния и те ще минат заедно.

Господин дьо Тревил, придружен от четиримата младежи, се запъти към Лувър, но за голяма изненада на капитана на мускетарите там му съобщиха, че кралят е отишъл на лов за елени в гората Сен Жермен. Господин дьо Тревил накара да му повторят два пъти тази вест и другарите му видяха, че при всяко повтаряне лицето му ставаше все по-мрачно и по-мрачно.

– Негово величество имаше ли вчера намерение да отиде на лов? – запита той.

– Не, ваше превъзходителство – отвърна камердинерът. – Тая сутрин главният егер му събщи, че заради него нощес са отбили един елен. Най-напред той отговори, че няма да отиде, после не можа да устои на удоволствието, което му обещаваха този лов, и след закуската замина.

– Кралят вижда ли се с кардинала? – попита господин дьо Тревил.

– По всяка вероятност да – отвърна камердинерът, – защото тая сутрин видях, че каляската на негово високопреосвещенство е впрегната, запитах къде отиват и ми отговориха: в Сен Жермен.

– Изпреварили са ни – каза господин дьо Тревил. – Господа, ще видя краля довечера, но не ви съветвам да се мяркате пред него.

Съветът беше много разумен и бе даден от човек, който познаваше много добре краля, затова четиримата младежи не се опитаха да му противоречат. И господин дьо Тревил ги покани да се приберат по домовете си и да чакат нарежданията му.

Като се прибра у дома си, господин дьо Тревил реши, че трябва да избърза и да се оплаче пръв. Той изпрати един от своите слуги при господин дьо Ла Тремуй с писмо, в което го молеше да изпъди от дома си гвардееца на господин кардинала и да смъмри хората си, задето са имали дързостта да нападнат мускетарите. Но господин дьо Ла Тремуй, предупреден вече от своя коняр, който, както ни е известно, беше роднина на Бернажу, отговори, че нито господин дьо Тревил, нито пък мускетарите му имат право да се оплакват, а тъкмо обратно, той има това право, тъй като мускетарите са нападнали хората му и са искали да запалят неговия дом. И понеже спорът между двамата благородници можеше да продължи дълго, тъй като всеки, съвсем естествено, щеше да поддържа

своето мнение, господин дьо Тревил намери начин за разрешение на въпроса – трябваше да отиде лично при господин дьо Ла Тремуй.

И той отиде веднага в дома му и заповяда да доложат за него.

Двамата благородници се поздравиха вежливо. Те не бяха приятели, но се уважаваха. И двамата бяха храбри и честни хора; и понеже господин дьо Ла Тремуй беше протестант, виждаше рядко краля и не принадлежеше към никоя партия, нямаше изобщо никакво предубеждение в обществените си отношения. Но този път, макар и учтив, приемът му беше по-хладен, отколкото обикновено.

– Господине – каза господин дьо Тревил, – и двамата смятаме, че сме обидени един от друг, и аз дойдох лично, за да изясним заедно това положение.

– С удоволствие – отвърна господин дьо Ла Тремуй, – но аз ви предупреждавам, че съм добре осведомен – вашите мускетари са виновни за всичко.

– Вие сте много справедлив и много разумен човек, господине – каза господин дьо Тревил, – и навярно ще приемете предложението, което ще ви направя.

– Говорете, господине, аз ви слушам.

– Как се чувства господин Бернажу, роднината на вашия коняр?

– Много зле, господине. Освен раната в ръката, която не е опасна, той е ранен и на друго място – шпагата е засегнала белия му дроб и лекарят не дава почти никаква надежда.

– Но раненият в съзнание ли е?

– Напълно.

– Говори ли?

– С мъка, но говори.

– Добре, господине! Да отидем при него; да го закълнем в името на бога, пред когото той може би скоро ще се яви, да каже истината. Аз го вземам за съдия на собственото ми дело, господине, и ще повярвам на това, което той каже.

Господин дьо Ла Тремуй се позамисли малко, но тъй като беше трудно да се направи по-разумно предложение, се съгласи.

И двамата слязоха в стаята, където лежеше раненият. Щом видя да влизат двамата знатни благородници, които идеха да го посетят, той понечи да се надигне в леглото си, но тъй като беше много слаб и изтощен, от усилието, което направи, му прилоша и почти изгуби съзнание.

Господин дьо Ла Тремуй се приближи до него и му даде да видиш някакво лекарство, което му възвърна съзнанието. Тогава господин дьо

Тревил, който не искаше да бъде обвинен, че е повлиял на болния, покани господин дьо Ла Тремуй да го разпита сам.

Предвижданията на господин дьо Тревил се сбъднаха. Изправен между живота и смъртта, Бернажу и не помисли да скрие истината; той разказа на двамата благородника всичко така, както се беше случило.

Господин дьо Тревил не искаше нищо повече; той пожела на Бернажу бързо оздравяване, сбогува се с господин дьо Ла Тремуй, прибра се в къщи и веднага прати да съобщят на четиримата приятели, че ги чака на обед.

Господин дьо Тревил приемаше много отбрано общество, което се състоеше всъщност само от противници на кардинала. И разбира се, през време на обедата разговорът се въртеше все около двата неуспеха, които бяха претърпели гвардейците на негово високопреосвещенство. Понеже д'Артанян беше героят на тия два дена, върху него се изсипаха всички поздравления, които Атос, Портос и Арамис му отстъпиха не само като добри другари, но и като хора, които доста често са получавали похвали и могат да се откажат в негова полза.

Към шест часа господин дьо Тревил съобщи, че трябва да отиде в Лувър, но понеже часът на аудиенцията, назначен от негово величество, беше минал, вместо да поиска разрешение да мине по малката стълба, той отиде с четиримата младежи в чакалнята. Кралят още не беше се върнал от лов. Нашите младежи чакаха вече от половин час, смесени с тълпата придворни. В този момент всички врати се разтвориха и се съобщи, че Негово величество пристига.

При това съобщение д'Артанян цял се разтрепера. Следващият миг навярно щеше да реши неговото бъдеще. И очите му се впиха тревожно във вратата, през която щеше да влезе кралят.

Луи XIII влезе пръв; той беше в ловджийски костюм, целият в прах, с големи ботуши и с камшик в ръка. От пръв поглед д'Артанян разбра, че кралят е ядосан.

Но явното неразположение на негово величество не попречи на придворните да се наредят на пътя му; в кралските чакални е по-добре да те погледнат с гневен поглед, отколкото изобщо да не те погледнат. Тримата мускетари не се поколебаха и пристъпиха крачка напред, а пък д'Артанян се криеше зад тях; но макар че кралят познаваше лично Атос, Портос и Арамис, той мина край тях, без да ги погледне, без да им продума, сякаш никога не беше ги виждал. Погледът на краля се спря за миг върху господин дьо Тревил, който издържа така твърдо тоя поглед, че кралят извърна очи; след това Негово величество се прибра в покоите

си, мърморейки си сърдито.

– Работите вървят зле – забеляза усмихнат Атос. – И този път няма да получим ордени.

– Чакайте тук десет минути – каза господин дьо Тревил. – Ако след десет минути не изляза, върнете се у дома, излишно ще бъде да ме чакате повече.

Четиримата младежи чакаха десет минути, четвърт час, двадесет минути и като видяха, че господин дьо Тревил го няма, излязоха много разтревожени за това, което можеше да се случи.

Господин дьо Тревил влезе смело в кабинета на краля и намери негово величество в много лошо настроение – седнал на едно кресло, той удряше ботушите си с дръжката на камшика, – но това не попречи на господин дьо Тревил да го попита най-хладнокръвно как е със здравето.

– Зле, господине, зле – отвърна кралят. – Скучая.

И наистина това беше най-лошата болест на Луи XIII, който много често повикваше някой от придворните си, завеждаше го до прозореца и му казваше: господин еди-кой си, хайде да поскучаем заедно.

– Как! Ваше величество, вие скучаете! – каза господин дьо Тревил. – Не ви ли достави удоволствие днешният лов?

– Хубаво удоволствие, господине! Всичко се изражда, повярвайте ми, и не зная дивечът ли не оставя вече дири, или пък кучетата са изгубили обонянието си. Подгонихме един стар елен, тичахме след него шест часа и когато почти го заградихме и Сен Симон вече дигаше рога, за да затръби, че еленът е обграден, изведнъж всички кучета се извърнаха настрани и се нахвърлиха върху едно еленче. Ще видите, че ще бъде принуден да се откажа от лова с кучета, както се отказах от лова със соколи. Ах! аз съм много нещастен крал, господин дьо Тревил! Останал ми беше само един ловджийски сокол и той умря оня ден.

– Наистина, сир, аз разбирам вашето отчаяние, нещастieto е голямо; но на вас ви остават, ако не се лъжа, още много соколи и ястреби.

– И никой, който да ги обучава. Соколниците си отиват и сега само аз познавам изкуството на лова със соколи. След мене всичко ще се свърши и ще почнат да ловят дивеч с клопки и примки. Да имах поне време да си обуча ученици! Да, но господин кардиналт не ми дава нито миг спокойствие, говори ми за Испания, за Австрия, за Англия! А! Тъкмо стана дума за кардинала. Господин дьо Тревил, аз съм недоволен от вас.

Господин дьо Тревил очакваше мислите на краля да вземат такава насока. Той познаваше отдавна краля; разбрал беше, че всички тези

оплаквания са само предисловия, нещо като възбудително средство, което да го насърчи, за да стигне дотам, където искаше да стигне.

– С какво съм имал нещастieto да се провиня пред Ваше величество? – запита господин дьо Тревил, като се престори на много учуден.

– Така ли си изпълнявате длъжността, господине? – продължи кралят, без да отговори направо на въпроса на господин дьо Тревил. – Затова ли ви назначих капитан на моите мускетари, та те да убият човек, да разбунтуват цял квартал, да искат да запалят Париж и вие да не ми споменете нито дума за това. Всъщност – продължи кралят – навярно аз бързам с обвиненията си, навярно размирниците са в затвора и вие идеите да ми съобщите, че правосъдието ги е наказало.

– Сир – отвърна спокойно господин дьо Тревил. – Напротив, ида при вас да искам правосъдие.

– Срещу кого? – извика кралят.

– Срещу клеветниците – каза господин дьо Тревил.

– А! Ето ти новина – възкликна кралят. – Да не вземете да ме убеждавате, че вашите проклети мускетари Атос, Портос и Арамис и вашият беарнски младеж не са се нахвърлили като бесни върху клетия Бернажу и не са го измъчвали дотолкова, че навярно той сега е на път да умре? Да не вземете след това да ме уверявате, че те не са обсадили дома на дук дьо Ла Тремуай и че не са искали да го запалят – което може би нямаше да бъде голямо нещастие във време на война, като се има предвид, че тази къща е гнездо на хугеноти; но в мирно време това е много неприятен пример. Кажете, ще отречете ли всичко това?

– А кой ви разказа тази хубава приказка, сир? – запита спокойно господин дьо Тревил.

– Кой ми разказа тази хубава приказка ли, господине? Кой може да бъде, ако не този, който бди, когато аз спя, който работи, когато аз се забавлявам, и който ръководи вътрешния и външния живот на кралството, във Франция и в Европа?

– Ваше величество, говорите навярно за бога – каза господин дьо Тревил, – защото според мене само бог може да стои толкова високо над Ваше величество.

– Не, господине, аз говоря за опората на държавата, за своя единствен служител, за своя единствен приятел, за господин кардинала.

– Негово високопреосвещенство не е негово светейшество, сир.

– Какво искате да кажете, господине?

– Само папата е непогрешим и тази непогрешимост не се простира върху кардиналите.

– Вие искате да кажете, че той ме лъже, искате да кажете, че той ми изменя. Тогава вие го обвинявате. Хайде кажете, признайте открито, че го обвинявате.

– Не, сир; аз казвам, че той самият се лъже; казвам, че той е бил зле осведомен; казвам, че е избързал с обвиненията си към мускетарите на ваше величество, към които е несправедлив, и че е черпил сведения от лоши източници.

– Обвинението иде от господин дьо Ла Тремуй, от самия дук. Какво ще отговорите на това?

– Бих могъл да отговоря, сир, че той е много заинтересован в тази работа и не може да бъде напълно безпристрастен свидетел; но далеч от тая мисъл, сир; аз познавам дука като честен благородник и ще приема неговите думи, но при едно условие, сир.

– Какво условие?

– Нека ваше величество го повика, нека го разпита, но лично, между четири очи, без свидетели, и ме повикайте, ваше величество, веднага щом изпратите дука.

– Да, добре! – каза кралят. – И вие ще се съгласите ли с това, което каже господин дьо Ла Тремуй?

– Да, сир.

– Ще приемете ли мнението му?

– Разбира се.

– И ще се съгласите ли с удовлетворението, което той ще ви поиска?

– Напълно.

– Ла Шене! – извика кралят. – Ла Шене! – Довереният камердинер на Луи XIII, който винаги стоеше до вратата, влезе.

– Ла Шене – каза кралят, – нека повикат веднага господин дьо Ла Тремуй! Искам да говоря с него още тая вечер.

– Ваше величество, давате ли дума, че след като изпратите господин дьо Ла Тремуй, няма да се видите с никого, преди да се срещнете с мене?

– С никого, имате честната дума на благородник.

– Тогава до утре, сир.

– До утре, господине.

– В колко часа ще благоволите, ваше величество?

– Когато пожелаете.

– Боя се, че ако дойда много рано, мога да ви събудя, ваше величество.

– Да ме събудите? Та аз спя ли? Аз не спя вече, господине. Понякога сънувам, това е всичко. Елате, колкото рано искате, елате в седем часа, но пазете се, ако вашите мускетари са виновни.

– Ако моите мускетари са виновни, сир, виновниците ще бъдат предадени в ръцете на ваше величество и вие ще постъпите с тях, както намерите за добре. Ваше величество, не желаете ли нещо друго? Кажете, ваше величество, готов съм да се подчиня.

– Не, господине, не, и ненапрасно са ме нарекли Луи Справедливи. И така до утре, господине, до утре.

– Бог да ви пази дотогава, ваше величество!

Колкото и малко да спа кралят, господин дьо Тревил спа още по-малко. Той беше пратил да предупредят още същата вечер тримата мускетари и техният другар да се явят при него сутринта в шест часа и половина. Взе ги със себе си, без да им каже нещо, без да им обещава нещо. Той не скри, че тяхната, дори и неговата собствена съдба зависят само от случая.

Като стигнаха до малката стълба, той ги остави да чакат. Ако кралят все още им беше сърдит, щяха да си отидат, без да ги забележат; ако ли кралят се съгласеше да ги приеме, оставаше само да ги извикат.

Като влезе в личната чакалня на краля, господин дьо Тревил видя Ла Шене, който му каза, че вечерта не намерили дук дьо Ла Тремуй в дома му. Бил се прибрал много късно и не можал да се яви в Лувър. Дошъл едва преди малко и сега бил при краля.

Това обстоятелство хареса много на господин дьо Тревил, който сега беше уверен, че никакво чуждо влияние не ще се промъкне между това, което ще каже господин дьо Ла Тремуй, и него.

И наистина, едва изминаха десет минути и вратата на кралския кабинет се отвори – господин дьо Тревил видя да излиза оттам господин дьо Ла Тремуй, който се приближи до него и му каза:

– Господин дьо Тревил, негово величество ме повика, за да узнае какво е станало вчера сутринта в моя дом. Казах му истината, с други думи, че моите хора са виновни и че съм готов да ви искам извинение. Понеже ви срещам сега, приемоте моите извинения и продължавайте да ме смятате за свой приятел.

– Господин дук – каза господин дьо Тревил, – аз бях така уверен във вашата честност, че пожелах единственият ми защитник пред негово величество да бъдете вие. Виждам, че не съм се излъгал и ви благодаря, че във Франция все още има един благородник, за когото човек, без да сгреша, може да каже това, което аз казах за вас.

– Добре, добре! – обади се кралят, който беше чул всички тези любезности от вратата. – Само че кажете му, Тревил, понеже, той иска да бъде ваш приятел, че и аз бих желал да му бъде приятел, но той ме пренебрегва, че ето вече три години как не съм го виждал и той идва само когато го повикам. Предайте му всичко това от мое име, защото един крал не може сам да каже тия неща.

– Благодаря, сир, благодаря – каза дукът. – Но нека ваше величество знае, разбира се, не говоря за господин дьо Тревил, че не са най-предани ония, които той вижда по всяко време на денонощието.

– А! Значи вие чухте какво казах; толкова по-добре, господине, толкова по-добре – обади се кралят, като се показа на вратата. – А! Вие ли сте, Тревил? Къде са мускетарите ви? Оня ден ви казах да ми ги доведете, защо не го сторихте?

– Те са долу, сир, и Ла Шене с ваше разрешение ще ги повика.

– Да, да, нека дойдат веднага; приближава осем, а в девет часа очаквам посещение. Свободен сте, господин дук, но непременно идвайте често. Влезте, Тревил.

Дукът се поклонил и излезе. В момента, когато той отваряше вратата, на горните стъпала на стълбището се показаха тримата мускетари и д'Артанян, водени от Ла Шене.

– Елате, мои храбреци, елате – каза кралят, – искам да ви мъмря.

Мускетарите се приближиха с поклон; д'Артанян вървеше след тях.

– Как, дявол да го вземе – продължи кралят, – вие четиримата за два дни извадихте от строя седем гвардейци на негово високопреосвещенство! Много е, господа, много е! Ако върви все така, негово високопреосвещенство ще трябва да подменява всеки три седмици гвардията си, а аз ще бъда принуден да прилагам указите с всичката им строгост. Да убиете един, и то случайно, както и да е, но седем за два дена е много, повтарям, извънредно много.

– Ваше величество, виждате, че те идат напълно съкрушени и разкаяни да молят за прошка.

– Напълно съкрушени и разкаяни! Хм! – каза кралят. – Не вярвам на престорените им лица. Особено оня гасконец там. Елате тук, господине.

Д'Артанян разбра, че тази любезност се отнася до него, и се приближи, като си придаде най-отчаян вид.

– Е! Защо ми казахте, че е младеж? Той е дете, господин дьо Тревил, същинско дете! Той ли е нанесъл страшния удар с шпага на Жюсак?

– И двата славни удара на Бернажу.

– Наистина ли!

– Без да се смята – добави Атос, – че ако не ме беше измъкнал от ръцете на Каюзак, аз положително нямаше да имам честта да ви поднеса сега своите скромни почитания, ваше величество.

– Та той е същински демон, този беарнец, дявол да го вземе! Както би казал кралят, покойният ми баща, нали, господин дьо Тревил? С тоя занаят той сигурно ще изпокъса много дрехи и много шпаги ще изпочупи. А гасконците са все така бедни, нали?

– Сир, трябва да заявя, че в техните планини още не са открити златни рудници, макар че бог е длъжен да ги надари с това чудо като награда за усърдието, с което те поддържаха покойния ви баща в борбата му за престола.

– Това означава, че гасконците са направили и мене самия крал, нали, Тревил, защото аз съм син на баща си? Добре! Така да бъде, не отричам това. Ла Шене, претърсете всичките ми джобове и вижте дали ще намерите четиридесет пистола: ако намерите, донесете ми ги! А сега хайде, момко, сложете си ръката на сърцето и разкажете как стана всичко това?

Д'Артанян разказа с всички подробности вчерашното приключение: как не можал да спи от радост, че ще види негово величество и отишъл при приятелите си три часа преди аудиенцията; как отишли заедно в игралната зала, как Бернажу го подиграл, задето се уплашил да не го удари с топка в лицето, и едва не заплатил с живота си за тази подигравка и как господин дьо Ла Тремуй, който нямал никаква вина в случая, едва не загубил своя дом.

– Така, точно така – шепнеше кралят. – Това ми каза и дукът. Клетият кардинал! Седем от най-ценните му хора за два дни! Но стига вече, господа, разбирате ли! Стига вече: вие си отмъстихте за улица Феру, и то много повече. Трябва да бъдете доволни.

– Ако вие, ваше величество, сте доволен, и ние сме доволни – заяви Тревил.

– Да, аз съм доволен – добави кралят, като взе шепа злато от ръката на Ла Шене и го изсипа в ръката на д'Артанян. – Ето доказателство – казва той, – че съм доволен.

По онова време днешното понятие за думата гордост не беше още разпространено. Благородникът получаваше пари направо от ръката на краля и не се чувствуваше ни най-малко унижен. И д'Артанян прибра четиридесетте пистола в джоба си без никакво стеснение, напротив, изказа

най-голяма благодарност на негово величество.

– Да – каза кралят, като погледна стенния часовник, – да, сега часът е осем и половина, вървете си. Казах ви, че в девет очаквам някого. Благодаря за вашата преданост, господа. Мога да разчитам на нея, нали?

– О! Сир! – викнаха в един глас четиримата другари. – Готови сме да ни нарежат на парчета заради ваше величество.

– Хубаво, хубаво, но останете си цели! Така е по-добре и ще ми бъдете по-полезни. Тревил – добави кралят полугласно, докато другите излизаха, – понеже няма свободно място при мускетарите, пък и ние решихме, че за да се постъпи във вашия полк, е необходимо изпитание, настанете този момък в гвардейската рота на нашия зет Де-з-Есар. Ах, дявол да го вземе! Тревил, радвам се, като си представя как ще се научи кардиналът – ще побеснее, но все ми е едно, аз съм прав.

И кралят поздрави с ръка Тревил, който излезе и настигна мускетарите си, които си разделяха с д'Артанян четиридесетте пистола.

Кардиналът, както каза негово величество, действително побесня и цели осем дни не се яви да играе с краля, но това не попречи на краля да му се усмихва най-любезно и всеки път, когато го срещне, да го пита с най-нежен глас:

– Е, господин кардинал, как са горкият Бернажу и горкият Жюсак, вашите тъй предани воини?

VII МУСКЕТАРИТЕ У ДОМА СИ

Когато д'Артанян излезе от Лувър и запитва приятелите си как да употреби най-разумно своя дял от четиридесетте пистола, Атос го посъветва да поръча хубав обяд в „Борова шишарка“, Портос – да си вземе слуга, а Арамис – да си намери подходяща любовница.

Обедът беше даден още същия ден и на масата прислужваше новият слуга. Обедът бе поръчан от Атос, а слугата – намерен от Портос. Той беше пикардиец и славният мускетар го нае още същия ден на моста Турнел, където той плюеше във водата и гледаше как се образуват кръгчета.

Портос твърдеше, че такова занимание е доказателство за разсъдливост и съзерцателност и го беше взел без друга препоръка. Величественият вид на благородника, при когото мислеше, че ще постъпи, съблазни Планше – така се казваше пикардиецът; той се разочарова малко,

когато видя, че мястото е заето вече от негов събрат, наречен Мускетон, и когато Портос му обясни, че макар и домакинството му да е голямо, не му са нужни двама слуги и той ще трябва да постъпи на служба при д'Артанян. Но когато прислужваше на обета, който даваше неговият господар, и видя гасконец да вади от джоба си цяла шепа злато, за да плати, той реши, че щастието му е осигурено и благодари на небето, че е попаднал на такъв Крез; той остана с това убеждение и след обета, с чиито останки бе възнаграден за дългия си пост. Но вечерта, когато оправяше леглото на своя господар, златните мечти на Планше се изпариха. В квартирата, която се състоеше от спалня и антре, имаше само едно легло. Планше легна в антрето върху одеяло, измъкнато от леглото на д'Артанян, от което д'Артанян трябваше да се лиши.

Атос също имаше слуга, когото беше възпитал да му служи по много особен начин. Наричаше се Гримо. Този достоен господин беше много мълчалив. Разбира се, става дума за Атос. От пет или шест години, откакто живееше в тясна близост с другарите си Портос и Арамис, те често го бяха виждали да се усмихва, но никога не бяха го чували да се смее. Речта му беше стегната и изразителна – казваше винаги това, което искаше да каже, нищо друго – никакви празни приказки, притурки и украшения. Казваше само същественото, без никакви подробности.

При все че Атос беше едва тридесетгодишен и беше с прекрасна външност и душа, никой не знаеше да има любовница. Никога той не говореше за жени, но не пречеше на другите да говорят пред него за тях, макар че беше лесно да се разбере, че такива разговори му бяха много неприятни. Той се намесваше в тия разговори само със злъчни думи и забележки, пропити с ненавист към хората. Неговата сдържаност, неговата необщителност и мълчаливост го правеха почти старец: и за да не нарушава привычките си, той беше приучил Гримо да му се подчинява само при едно движение или при леко помръдване на устните. Говореше му само в извънредни случаи.

Понякога Гримо, който се боеше от господаря си като от огън, макар че беше много привързан към него и се прекланяше пред неговия ум, мислеше, че е разбрал напълно желанието му, втурваше се да изпълни дадената заповед и вършеше точно обратното. Тогава Атос вдигаше рамене и без да се ядосва, напляскваше Гримо. В такива дни той говореше по-малко.

Портос, както сте забелязали, беше пълна противоположност на Атос: не само че говореше много, но говореше гръмка; всъщност – трябва да му отдадем тая справедливост – безразлично му беше дали го

слушат или не; говореше заради самото удоволствие да говори и да се слуша, говореше за всичко, но не и за наука, като се оправдаваше с вкоренената омраза към учените, която изпитвал още от дете, както казваше той. Видът му не беше тъй величествен като на Атос и съзнанието за това превъзходство на Атос в началото на тяхното познанство често го караше да бъде несправедлив към благородника, когото той се мъчеше тогава да надмине с блестящото си облекло. Но със скромната си мускетарска униформа и само с начина, по който отхвърляше главата си назад и пристъпваше, Атос веднага заемаше полагаемото му се място и оставяше натруфения Портос на заден план. Портос се утешаваше, като изпълваше чакалнята на господин дьо Тревил и караулното помещение в Лувър разкази за любовните си успехи, за което Атос никога не говореше. И сега, след като беше преминал от жените на съдиите към жените на прославените военни, от жената на чиновника към баронесата, Портос говореше вече само за някаква чуждестранна принцеса, която била много увлечена по него.

Една стара поговорка казва: „Какъвто господарят, такъв и слугата“. Затова нека оставим Гримо, слугата на Атос, и да спрем вниманието си върху Мускетон, слугата на Портос.

Мускетон беше нормандец и господарят му бе сменил миролюбивото му име Бонифас с много по-звучното Мускетон. Той постъпи на служба у Портос, при условие че ще получава само квартира и облекло, но те да бъдат великолепни; искаше само два свободни часа на ден, за да упражнява някакъв занаят и така да задоволява останалите си нужди. Портос беше приел предложението, условието му бе изгодно. От старите си дрехи и излишните си мантии той поръчваше облекло на Мускетон и благодарение на един много опитен шивач, който обръщаше дрехите му и ги правеше като нови и чиято жена бе подозирана, че иска да отучи Портос от аристократичните му привички, Мускетон вървеше след своя господар доста прилично облечен.

А що се отнася до Арамис, струва ми се, че описахме достатъчно характера му и ще проследим по-нататък неговото развитие заедно с развитието на характерите на другарите му.

Неговият слуга се казваше Базен. Тъй като господарят му се надяваше да встъпи един ден в духовен сан, той ходеше винаги в черно, както подобава на слуга на духовно лице. Беше тридесет и пет-четиридесет годишен беришонец, кротък, спокоен, пълничък, четеше през свободното си време благочестиви книги, които му оставяше неговият господар, и в случай на нужда можеше да приготви за двамата превъзходен обяд,

макар и с малко ястия. Беше ням, сляп, глух и неподкупно верен.

Сега, като познаваме макар и повърхностно господарите и слугите, да преминем към жилището на всеки от тях.

Атос живееше на улица Феру, на две крачки от Люксембург. Квартирата му се състоеше от две малки стаи, много чисто наредени, в къща, където се даваха мебелирани стаи под наем; стопанката, още млада и действително хубава жена, напразно му хвърляше нежни погледи. Няколко остатъци от минало великолепиe блестяха тук-там по стените на това скромно жилище. Там имаше например шпага, богато обкована със злато, която, изглежда, беше от времето на Франсоа I, и само дръжката ѝ, украсена със скъпоценни камъни, навярно струваше двеста пистола, но Атос и в най-голяма нужда не се съгласяваше нито да я заложим, нито да я продаде. Портос дълго време мечтаеше за тая шпага, той би дал десет години от живота си, за да я притежава.

Един ден той имаше среща с някаква дукеса и се опита поне да я заеме от Атос. Без да промълви дума, Атос претърси всичките си джобове, събра всичките си скъпоценности, кесии, акселбанти, златни верижки и предложи всичко на Портос; а шпагата, каза той, е прикована към стената и ще напусне мястото си само когато собственикът ѝ напусне жилището си. Освен шпагата имаше и портрет на някакъв благородник от времето на Анри III. Много изискано облечен, с орден „Свети дух“ на гърдите. Портретът имаше известна прилика с Атос, което показваше, че този знатен благородник, кавалер на кралските ордени, е негов пращало.

И накрая чудно украсено ковчеже със същия герб като на шпагата и портрета стоеше на камината и рязко се отличаваше от останалите мебели. Атос носеше винаги ключа на това ковчеже със себе си. Но един ден той го отвори пред Портос и Портос се увери, че в ковчезето има само писма и книга: навярно любовни писма и семейни книга.

Портос заемаше обширна и много разкошна наглед квартира на улица Стария гълъбарник. Всеки път, когато минаваше с някой приятел край прозорците си – на един от тях винаги стоеше Мускетон в парадна ливрея, – Портос подигаше глава, показваше с ръка нагоре и казваше: ето моята квартира! Но никога не можеха да го намерят в къщи, никога не поканваше някого да се качи горе и никой не можеше да има представа дали тази разкошна външност съдържа истински богатства.

А Арамис живееше в малка квартира, която се състоеше от гостна, столова и спалня – спалнята, както и другите стаи, се намираще на долния етаж и гледаше към малка, прохладна, зелена сенчеста градина,

където не проникваха погледите на съседите.

Известно ни е как се беше настанил д'Артанян и вече се запознахме с неговия слуга Планше.

Д'Артанян, който беше много любопитен по природа, каквито са всъщност хората, които имат наклонност към интриги, положи всички усилия, за да узнае какви бяха в действителност Атос, Портос и Арамис, тъй като под тия бойни имена всеки от тях криеше благородническото си име, особено Атос, комуто отдалеч личеше, че е благородник. И той се обърна към Портос, за да събере сведения за Атос и Арамис, и към Арамис, за да узнае какъв е Портос.

За съжаление самият Портос знаеше за живота на своя мълчалив приятел само онова, което беше известно на всички. Казаха, че той бил преживял голяма любовна мъка и че страшна измяна отровила завинаги живота на тоя благороден човек. Каква беше тази измяна? Никой не знаеше.

А Портос с изключение на истинското му име, което, както и имената на двамата му другари, беше известно само на господин дьо Тревил, лесно можеше да се узнае какъв е. Суетен и нескромен, всеки поглед можеше да проникне през него като през стъкло. Наблюдателят би се заблудил само ако повярваше на всичко хубаво, което той говореше за себе си.

Арамис, макар да изглеждаше, че няма никакви тайни, беше забулен целият в тайнственост. Отговаряше рядко, когато го разпитваха за другите, и отбягваше въпросите, които се отнасяха за него. Един ден д'Артанян, след като го разпитва дълго за Портос и узна от него слуховете, които се носеха за щастливите връзки на мускетаря с някаква принцеса, поиска да разбере нещо за любовните приключения и на своя събеседник.

– А вие, скъпи приятелю – каза му той, – вие, който говорите за баронесите, контесите и принцесите на другите?

– Извинете – прекъсна го Арамис, – аз говоря, защото самият Портос говори, защото той раздрънква всички тези прекрасни истории в мое присъствие. Но повярвайте ми, драги господин д'Артанян, че ако ги знаех от друг източник или ако той ми ги беше поверил, не би имало друг изповедник, който така да пази тайна като мене.

– Не се съмнявам в това – рече д'Артанян, – но ми се струва, че и вие сте доста отблизо запознат с някои гербове – доказателство е оная везана кърпичка, на която дължа честта да се познавам с вас.

Тоя път Арамис никак не се разсърди, но си придаде най-скромен

вид и отговори любезно:

– Не забравяйте, драги, че искам да стана духовник и избягвам всичко светско. Кърпичката, която видяхте, не ми бе подарена, забравил я беше у дома един мой приятел. Длъжен бях да я прибера, за да не изложя него и дамата, която той обича. А аз нямам и не искам да имам никаква любовница – следвам примера на умния Атос, който също няма любовница.

– Но дявол да го вземе, вие не сте абат, защото сте мускетар!

– Мускетар само временно, драги мой, както казва кардиналтът, мускетар против волята си, а духовник по сърце, повярвайте ми. Атос и Портос ме увлякоха, за да ми намерят някакво занимание: в деня, когато щяха да ме ръкоположат, имах малка неприятност с... Но това никак не ви интересува и аз ви отнемам скъпоценно време.

– Напротив, много ме интересува – извика д'Артанян – и засега нямам никаква работа.

– Да, но аз трябва да си прочета молитвата – отвърна Арамис, – после да напиша няколко стиха, които ми поръча госпожа д'Егийон; след това трябва да мина по улица Сен Оноре, за да купя червило за госпожа дьо Шеврьоз: виждате ли, драги приятелю, вие нямате никаква работа, но аз съм много зает.

И Арамис подаде любезно ръка на младия си другар и се сбогува с него.

Колкото и да се мъчеше, д'Артанян не можа да узнае нищо повече за своите трима нови приятели. Той се примири с положението да вярва в настоящето всичко, което разказаха за тяхното минало, с надежда в бъдеще да се сдобие с по-положителни и по-подробни сведения. А засега той смяташе Атос за Ахил, Портос за Аякс, а Арамис за Йосиф.

Всъщност животът на четиримата младежи беше весел: Атос играеше и винаги губеше. Но той не заемаше никога нито су⁸ от приятелите си, макар че неговата кесия беше винаги на тяхно разположение; а когато играеше на доверие, винаги събуждаше кредитора си в шест часа сутринта, за да му изплати вчерашния си дълг.

Портос играеше буйно: когато печелеше, той беше дързък и величествен; изгубеше ли, изчезваше безследно за няколко дни и се връщаше блед и с удължено лице, но с пари в джобовете си.

Арамис никога не играеше. Той беше най-лошият мускетар и най-скупният сътрапезник, който можеше да се срещне. Винаги изпитваше

---

8. Су – френска монета, равна на 5 сантима.

нужда да работи. Понякога посред обеда, когато всеки, разпален от виното и увлечен в разговора, предполагаше, че ще останат още два-три часа на масата, Арамис поглеждаше часовника си, ставаше, любезно усмихнат, и се сбогуваше с другарите си, като казваше, че отива да поговори с някой учен богослов, с когото имал среща. Друг път се прибираще у дома си, за да работи върху някаква теза, и молеше приятелите си да не го безпокоят.

Тогава Атос се усмихваше с оная прекрасна, тъжна усмивка, която подхождаше толкова много на благородното му лице, а Портос пиеше и се кълнеше, че Арамис цял живот ще бъде селски поп.

Планше, слугата на д'Артанян, понасяше достойно щастливата си съдба; той получаваше тридесет су на ден и цял месец се прибираще в къщи весел като канарче и любезен към господаря си. Но когато над домакинството на улица Гробарска задуха противният вятър, с други думи, когато четиридесетте пистола на крал Луи XIII бяха напълно или почти изядени, започнаха оплакванията, които Атос намери, че са отвратителни, Портос – неприлични, а Арамис – смешни. Атос посъветва д'Артанян да изпъди негодника, Портос – най-напред да го набие, а Арамис заяви, че господарят трябва да слуша от слугата си само любезности.

– Лесно ви е на вас да говорите така – каза д'Артанян, – вие, Атос, сте винаги ням с Гримо, забранявате му да говори и той никога не може да ви каже лоша дума; вие, Портос, водите разточителен живот и сте божество на вашия слуга Мускетон; и най-после вие, Арамис, винаги сте увлечен в богословските си занимания и вдъхвате дълбоко уважение на вашия слуга Базен, кротък и набожен момък, но аз съм без почва под краката си, без препитание и без средства, не съм мускетар, нито дори гвардеец – какво да направя, за да внуша обич, страх или уважение на Планше?

– Положението е сериозно – отвърнаха тримата приятели. – Това е домашна работа. Със слугите е като с жените: трябва да ги поставиш веднага на мястото им. Поразмислете.

Д'Артанян поразмисли и реши между другото да набие Планше – той изпълни това добросъвестно, както вършеше всичко. После, след като го натупа добре, му забрани да напуска службата си без негово разрешение.

– Съдбата – добави той – не може да ме отmine. Очаквам непременно да настъпят по-добри времена. Ти ще бъдеш щастлив, ако останеш при мен, и понеже съм много добър господар и не искам да изпуснеш

частието си, няма да изпълня желанието ти и да те освободя от служба.

Тази постъпка внуши голямо уважение у мускетарите към дипломатията на д'Артанян. Планше също бе обзет от възхищение и не продума вече за напускане.

Четиримата младежи заживяха дружно. Д'Артанян нямаше никакви навици. Той идеше от своя далечен край и като попадна в съвсем нов за него свят, възприе веднага навиците на своите другари.

Те ставаха към осем часа през зимата, към шест – през лятото и отиваха при господин дьо Тревил да получат нареждания и да разберат как вървят работите. Д'Артанян, макар че не беше мускетар, изпълняваше службата с трогателна точност; той беше винаги на пост, понеже придружаваше онзи от тримата си другари, чийто ред идеше. В казармата на мускетарите всички го познаваха и го смятаха за добър другар. Господин дьо Тревил, който го беше преценил от пръв поглед, изпитваше истинска привързаност към него и непрестанно го препоръчваше на краля.

И тримата мускетари обичаха много своя млад другар. Приятелството, което свързваше тях четирима мъже, и необходимостта да се виждат по три-четири пъти на ден, било за дуел, било по служба или за удоволствие, ги караше да тичат по цял ден един след друг като сенки и хората винаги срещаха неразделните другари да се търсят от Люксембург до площада Сен Сюлпис и от улица Стария гълъбарник до Люксембург.

А в това време обещанията на господин дьо Тревил се осъществяваха. Един прекрасен ден кралят заповяда на благородника господин Де-з-Есар да приеме д'Артанян като кадет в своята гвардейска рота. Д'Артанян с въздишка облече дрехата и би дал десет години от своя живот да я замени с мускетарската униформа. Но господин дьо Тревил му обеща това благоволение след двегодишна служба, служба, която всъщност можеше да бъде съкратена, ако на д'Артанян се представеше случай да направи някаква услуга на краля или да извърши някой блестящ подвиг. След това обещание д'Артанян си отиде и още на другия ден постъпи на служба.

Тогава Атос, Портос и Арамис трябваше да ходят на караул заедно с д'Артанян, когато той беше на пост. Така че в деня, когато д'Артанян постъпи на служба, ротата на господин Де-з-Есар се увеличи не с един, а с четирима души.

VIII

ЕДНА ДВОРЦОВА ИНТРИГА

Четиридесетте пистола на крал Луи XIII, както всичко на тоя свят, след като имаха начало, имаха и край и след тоя край нашите четирима другари изпаднаха в затруднение. В началото Атос поддържа известно време съдружието със собствените си средства. Замести го Портос и благодарение на едно изчезване – те бяха привикнали с това – той задоволи още петнадесетина дни нуждите на всички; най-после дойде ред на Арамис, който се отзова на драго сърце и успя да се сдобие с няколко пистола от продажбата, както сам казваше, на богословските си книги.

После, както винаги, те прибягнаха към господин дьо Тревил, който им даде известен аванс срещу заплатата, но тези пари не можеха да задоволят тримата мускетари, които имаха вече доста стари дългове, и един гвардеец, който нямаше още дългове.

Най-после, като видяха, че остават вече без никакви средства, те събраха с последни усилия деветдесет пистола, с които Портос отиде да играе. Но за нещастие никак не му провървя: той изгуби всичко и проигра още двадесет и пет пистола на доверие.

Тогава затруднението се превърна в неволя; срещаха изгладнелите мускетари, следвани от слугите си, да тичат по улиците и караулните помещения, за да се доберат до обедна на някой от другарите си, защото според мнението на Арамис в дни на доволство трябва да сееш наляво и надясно обеди, за да пожънеш в дни на лишения някой и друг обед.

Атос бе поканен четири пъти и винаги водеше приятелите си заедно със слугите им. Портос имаше шест такива случая, от които другарите му също се възползуваха. Арамис – осем. Както навярно вече сте забелязали, той беше човек, който вдигаше малко шум, но вършеше много работа.

А д'Артанян, който не познаваше още никого в столицата, намери само една закуска с шоколад у един свещеник от неговия край и един обед у гвардейския знаменосец. Той заведе армията си у свещеника, където изядоха припасите му за два месеца, и у знаменосеца, който ги нагости щедро: но, както казваше Планше, колкото и много да ядеш, все пак ядеш един път.

Д'Артанян се чувствуваше много унижен, задето е предложил на другарите си само обед и половина, защото закуската у свещеника можеше да се смята само за половин обед в замяна на богатите угощения

на Атос, Портос и Арамис. Чувствуваше се в тежест на останалите, като забравяше с чисто юношеското си простодушие, че ги е хранил цял месец преди това, и загриженият му ум започна дейно да работи. Той размисли, че тоя съюз от четирима млади, храбри, предприемчиви и решителни мъже трябва да си постави друга цел, а не празни разходки, уроци по фехтовка и повече или по-малко духовити шегги.

И наистина четирима души като тях, четирима души, готови да пожертвуват един за друг всичко – от кесията до живота, четирима души, които винаги се поддържаха и никога не отстъпваха, които изпълняваха заедно или поотделно съвместно взетите решения, четири чифта ръце, които застрашаваха всеки, който би се изпречил на пътя им, трябваше на всяка цена, скрито или явно, по околен или по пряк път, с хитрост или сила да си пробият път към целта, която искаха да постигнат, колкото непостижима, колкото и далечна да бе тя. Единственото нещо, което учуди д'Артанян, беше, че другарите му не бяха мислили за това.

Той се беше замислил много сериозно, като си блъскаше главата, да намери направление на тази чудна сила, с която, ако се увеличи четворно – той беше напълно уверен в това, – ще може да се преобърне светът, както с лоста, който е търсил Архимед. В този момент се почука леко на вратата. Д'Артанян събуди Планше и му заповяда да отвори.

От думите „д'Артанян събуди Планше“ читателят да не остане с впечатление, че е било нощ или пък че още не се е било съмнало. Не! Тъкмо беше ударил четири часът. Преди два часа Планше беше дошъл при господаря си да му иска обед, а той му беше отговорил с пословицата: „Който спи, обядва“. И Планше обядваше насън.

Влезе човек с твърде обикновена външност – изглеждаше гражданин.

На Планше много му се искаше вместо десерт да послуша разговор, но гражданинът заяви на д'Артанян, че ще му съобщи важни и поверителни неща и иска да остане насаме с него.

Д'Артанян отпрати Планше и покани госта си да седне.

Настъпи кратко мълчание, през време на което двамата мъже се гледаха, сякаш за да се опознаят предварително, после д'Артанян се поклати, в знак че е готов да слуша.

– Чувал съм, господин д'Артанян, че сте много храбър младеж – започна гражданинът – и тази напълно заслужена слава, на която се радвате, ме кара да ви поверя една тайна.

– Говорете, господине, говорете – подкани го д'Артанян, който инстинктивно подуши, че тук ще има някаква облага.

Гражданинът пак помълча и продължи:

– Моята жена се грижи за бельото на кралицата, господине, тя е умна и хубава. Ожениха ме за нея близо преди три години, макар че зестрата ѝ беше малка, защото господин дьо Ла Порт, плашеносецът на кралицата, е неин кръстник и я покровителства...

– После, господине? – запита д'Артанян.

– После – продължи гражданинът, – после, господине, жена ми е била отвлечена вчера сутринта, когато излизала от работната си стая.

– И от кого е била отвлечена жена ви?

– Не зная нищо положително, господине, но подозирам един човек.

– И кой е човекът, когото подозирате?

– Един мъж, който я преследваше отдавна.

– Дявол да го вземе!

– Но аз трябва да ви обясня, господине – продължи гражданинът, – убеден съм, че в случая има повече политика, отколкото любов.

– Повече политика, отколкото любов – повтори замислен д'Артанян. – И кого подозирате?

– Не зная дали трябва да ви кажа кого подозирам.

– Господине, трябва да ви забележа, че аз не ви питам абсолютно нищо. Вие дойдохте сам. Вие ми казахте, че искате да ми поверите някаква тайна. Всъщност постъпете, както намерите за добре, има още време да си отидете.

– Не, господине, не, вие ми изглеждате честен момък и аз ще ви се доверя. И тъй, аз мисля, че моята жена не е отвлечена заради своите любовни похождения, а заради любовните похождения на дама, по-високопоставена от нея.

– А-а! Да не е заради любовта на госпожа дьо Боа Траси? – обади се д'Артанян, който искаше да покаже пред своя гост, че е в течение на придворния живот.

– По-знатна, господине, по-знатна.

– На госпожа д'Егийон?

– Още по-знатна, господине.

– На госпожа дьо Шеврьоз?

– По-знатна, господине, много по-знатна!

– На... – д'Артанян се спря.

– Да, господине – отвърна изплашеният гражданин, и то толкова тихо, че едва можеше да го чуе човек.

– А с кого?

– С кого може да бъде, ако не с дук...

– С дук...

– Да, господине – отвърна още по-глухо гражданинът.

– Но вие откъде знаете всичко това?

– А! Откъде го зная ли?

– Да, откъде го знаете? Пълно доверие или... разбирате, нали...

– Зная го от жена си, господине, от собствената си жена.

– А тя... от кого знае това?

– От господин дьо Ла Порт. Нали ви казах, че тя е кръщелница на господин дьо Ла Порт, доверено лице на кралицата? Да, господин дьо Ла Порт я настани при Нейно Величество, за да има нашата бедна кралица поне един човек, на когото би могла да се довери, тъй като е изоставена от краля, преследвана от кардинала и заобиколена отвсякъде с предатели.

– Аха! Става ми ясно – каза д'Артанян.

– Жена ми дойде преди четири дена, господине. Едно от условията беше, че ще ме спохожда два пъти седмично, защото, както имах честта да ви кажа, жена ми много ме обича. И тъй, жена ми дойде и ми каза, че тъкмо сега кралицата е много разтревожена.

– Наистина ли?

– Да. Както изглежда, господин кардиналът я преследва и измъчва повече от всеки друг път. Не може да ѝ прости случая със сарабандата⁹. Знаете ли случая със сарабандата?

– Как да не го зная! – отвърна д'Артанян, който не знаеше нищичко, но искаше да покаже, че всичко му е известно.

– Така че сега това не е вече ненавист, а мъст.

– Наистина ли?

– И кралицата мисли...

– Е, какво мисли кралицата?

– Тя мисли, че са писали на Бъкингамския дук от нейно име.

– От името на кралицата ли?

– Да, за да го накарат да дойде в Париж, а дойде ли в Париж, да му скроят някоя примка.

– Дявол да го вземе! Но какво общо има вашата жена с цялата тая работа, драги господине?

– Нейната преданост към кралицата е известна и те искат или да я отделят от господарката ѝ, или да я сплашат, за да научат тайните на Нейно Величество, или пък да я подкупят и да я направят свой

---

9. Сарабанда – вид танц.

шпионин.

– Възможно е – съгласи се д'Артанян. – Но вие познавате ли човека, който е отвлякъл жена ви?

– Казах ви, мисля, че го познавам.

– Името му?

– Не го зная. Зная само, че той е изчадие на кардинала, негов верен роб.

– Но вие сте го виждали, нали?

– Да, моята жена ми го показа веднъж.

– Има ли отличителни белези, по които да го познае човек?

– О! Разбира се! Той е важен благородник с черни коси, мургаво лице, проницателен поглед, с бели зъби и белег на сляпото око.

– С белег на сляпото око – извика д'Артанян, – и на това отгоре с бели зъби, проницателен поглед, с мургаво лице, с черни коси и важен; та това е моят човек от Мьон!

– Вашият човек ли, казвате?

– Да, да, но това няма нищо общо с вашата работа. Не, греша, напротив, опростява я много. Ако моят и вашият човек са едно и също лице, ще отмъстя с един удар и за двамата, това е всичко. Но къде да намеря този човек?

– Не зная нищо.

– Нямате ли някакви сведения къде живее?

– Не. Един ден, като изпращах жена си до Лувър, той излизаше оттам тъкмо когато тя щеше да влезе, и тя ми го показа.

– По дяволите! По дяволите! – мърмореше д'Артанян. – Всичко това е много неясно. От кого научихте за отвличането на жена си?

– От господин дьо Ла Порт.

– Каза ли ви той някои подробности?

– Той сам не знаеше нищо.

– Не научихте ли нещо от другаде?

– Да, получих...

– Какво?

– Не зная дали няма да постъпя непредпазливо?

– Пак ли се колебаете? Сега обаче ще ви кажа, че е малко късно да отстъпвате.

– Та аз не отстъпвам, дявол да го вземе! – извика гражданинът, като искаше да си възвърне смелостта с проклетия. – Освен това кълна се в честта на Бонасийо...

– Вие Бонасийо ли се казвате! – прекъсна го д'Артанян.

– Да, така се казвам.

– Значи вие казахте: „Кълна се в честта на Бонасийо“... Извинете, че ви прекъснах, но това име сякаш ми е познато.

– Възможно е, господине. Аз съм вашият хазяин.

– Аха! – каза д'Артанян, като се понадигна и се поклони. – Вие ли сте моят хазяин?

– Да, господине, да. И понеже вие от три месеца живеете тук и записан навярно с ваши важни работи, забравяте да ми платите наема, и понеже, казвам, аз нито веднъж не съм ви безпокоил, помислих, че ще вземете под внимание моята вежливост.

– Моля ви, драги господин Бонасийо – каза д'Артанян, – повярвайте, аз съм ви безкрайно благодарен за вашата благородна постъпка и както ви казах, ако мога да ви бъда полезен с нещо...

– Вярвам ви, господине, вярвам ви и преди малко щях да кажа, кълна се в честта на Бонасийо, аз имам пълно доверие във вас.

– Довършете тогава това, което бяхте почнали да ми разказвате.

Гражданинът извади един лист от джоба си и го подаде на д'Артанян.

– Писмо! – извика момъкът.

– Получих го тая сутрин.

д'Артанян го отвори и понеже почваше да се смрачава, се приближи до прозореца. Гражданинът го последва.

– „Не търсете жена си – прочете д'Артанян. – Тя ще ви бъде върната, когато няма да имаме повече нужда от нея. Ако направите каквато и да било постъпка, за да я намерите, вие сте загубен.“

– Да, това поне е ясно – продължи д'Артанян. – Но все пак то е само заплашване.

– Да, но това заплашване ме ужасява; аз, господине, не съм военен и се боя от Бастилията.

– Хм! – каза д'Артанян. – И аз като вас не обичам Бастилията. Ако ставаше дума да завъртя шпагата, друга работа.

– Но аз разчитах в случая на вас, господине.

– Така ли?

– Като ви виждах всеки ден обкръжен от величествените мускетари и като знаех, че това са мускетарите на господин дьо Тревил, с други думи, врагове на кардинала, мислех си, че вие и вашите другари ще защитите нашата бедна кралица и ще бъдете щастливи да скроите същевременно някоя лоша шега на Негово Високопреосвещенство.

– Разбира се.

– Освен това си мислех, че като ми дължите наем за три месеца, за който никога не съм ви казал нито дума...

– Да, да, вие ми споменахте вече за тази причина и аз я намирам напълно убедителна.

– Още повече, докато ми правите честта да живеете в моя дом, аз няма да ви говоря за наем...

– Много добре.

– И прибавете към това, ако е необходимо, че имам намерение да ви предложа четиридесет-петдесет пистола, ако сега, макар че не изглежда много вероятно, се намирате в затруднение.

– Чудесно. Значи вие сте богат, драги господин Бонасийо!

– По-скоро, не съм зле, господине, както се казва. Сдобих се с около две-три хиляди екю годишен доход от търговия, а най-вече, като заложих известна сума върху последното пътуване на прочутия мореплавател Жан Моке; така че вие разбирате, господине... Ах! Но... – извика гражданинът.

– Какво? – попита д'Артанян.

– Какво виждам там?

– Къде?

– На улицата, отсреща до вратата: човек, загърнат в мантия.

– Той е! – извикаха в един глас д'Артанян и гражданинът, като познаха и двамата едновременно своя враг.

– Ах, този път – извика д'Артанян, като грабна шпагата си. – този път той няма да ми избяга!

И като измъкна шпагата си от ножницата, той изскочи навън.

На стълбището срещна Атос и Портос, които идеха да го споходят. Те се отдръпнаха и д'Артанян прелетя между тях като стрела.

– А! Къде си се затичал така? – извикаха след него и двамата мускетари.

– Човекът от Мьон! – отвърна д'Артанян и изчезна. Д'Артанян няколко пъти беше разказвал на своите другари за приключението си с непознатия, както и за появата на хубавата пътничка, на която този човек беше поверил такова важно послание.

Мнението на Атос беше, че д'Артанян е загубил писмото в суматохата. Един благородник според него, а по описанието на д'Артанян непознатият беше положително благородник, е неспособен на такава нисост – да открие писмо.

Портос виждаше в цялата тая случка любовна среща, определена от дамата на кавалера или от кавалера на дамата, на която са попречили с

присъствието си д'Артанян и жълтият му кон.

Арамис пък каза, че тия неща са тайнствени и по-добре е да не се задълбочават в тях.

Сега по думите, подхвърлени от д'Артанян, те разбраха каква е работата и понеже мислеха, че след като догони или изгуби от погледа си непознатия, д'Артанян в края на краищата пак ще се прибере в къщи, продължиха пътя си.

Когато влязоха в стаята на д'Артанян, тя беше празна: собственикът на къщата, изплашен от последиците, които навярно щеше да повлече срещата на д'Артанян с непознатия, и верен на своя характер, както сам се бе представил, беше сметнал, че е по-разумно да се измъкне.

IX Д'АРТАНЯН СЕ ПРОЯВЯВА

Както бяха предвидили Атос и Портос, след половин час д'Артанян се върна. И този път той бе изпуснал непознатия, който беше изчезнал сякаш по някакъв възшебен начин.

Д'Артанян обиколи с шпага в ръка всички улици наоколо, но никъде не срещна човек, който да прилича на този, когото търсеше, и най-после се върна там, откъдето може би трябваше да започне – почука на вратата, на която непознатият се беше облегал; но напразно чукчето отекна десетина-дванадесет пъти поред, никой не отговори и съседите, които, привлечени от шума, бяха излезли на праговете или бяха подали нос на прозорците, го увериха, че този дом, чиито прозорци и врати бяха всъщност плътно затворени, от шест месеца е напълно необитаем.

Докато д'Артанян тичаше по улиците и тропаше по вратите, Арамис се беше присъединил към двамата си приятели, така че когато д'Артанян се прибра в къщи, намери събранието в пълен състав.

– Е? – попитаха в един глас тримата мускетари, когато видяха д'Артанян да влиза с пот на челото и с разкривено от гняв лице.

– Е! – извика д'Артанян, като захвърли шпагата си на леглото. – Този човек трябва да е самият дявол. Изчезна като призрак, като сянка, като видение.

– Вярвате ли във видения? – обърна се Атос към Портос.

– Аз вярвам само в това, което съм виждал, и понеже не съм виждал никога видения, не вярвам.

– Библията – каза Арамис – ни задължава да вярваме: сянката на

Самуил се яви на Саул – това е божие слово и аз ще се разсъдя, ако го поставяте под съмнение, Портос.

– Във всеки случай човек или дявол, плът или сянка, видение или действителност, този човек е роден за моята гибел, защото неговото бягство е причина да изгубим една великолепна сделка, господа, сделка, от която щяхме да спечелим сто пистола, а може би и повече.

– Как така? – запитаха едновременно Портос и Арамис. Атос, верен на своята мълчаливост, запита д'Артанян само с поглед.

– Планше – каза д'Артанян на своя слуга, който си подаваше главата през полуотворената врата, за да долови нещичко от разговора, – слезте при моя хазяин господин Бонасийо и му кажете да ни изпрати шест бутилки божансийско вино, предпочитам от него.

– Ха! Вие да нямате открит кредит у хазяина си? – запита Портос.

– Да – отвърна д'Артанян, – от днес. И бъдете спокойни, ако виното му е лошо, ще изпратим за друго.

– Трябва да употребяваш, но не да злоупотребяваш – заяви нравоучително Арамис.

– Винаги съм казвал, че д'Артанян е най-умният от нас четиримата – обади се Атос и след като изказа това мнение, на което д'Артанян отвърна с поклон, изпадна веднага в обичайното си мълчание.

– Но кажете най-после какво има? – запита Портос.

– Да, драги приятелю – каза Арамис, – доверете ни се, стига само честта на някоя дама да не е замесена в тази история, в такъв случай по-добре е да запазите тайната за себе си.

– Бъдете спокойни – каза д'Артанян, – честта на никого няма да пострада от това, което ще ви разкажа.

И той разказа на приятелите си дума по дума всичко, което се беше случило между него и хазяина му, и че човекът, който е отвлякъл жената на достойния гражданин, е същият, с когото той се беше карал в странноприемницата „Свободният мелничар“.

– Работата не е лоша – каза Атос, след като опита виното с вид на познавач и кимна с глава в знак, че е хубаво – и може да се измъкнат от тоя човечец петдесет-шестдесет пистола. Сега остава да обсъдим дали петдесет-шестдесет пистола заслужават труда да излагаме на опасност четири глави.

– Не забравяйте – извика д'Артанян, – че в случая е замесена и една жена, отвлечена жена, която навярно заплашват, която може би измъчват, и то само защото е вярна на господарката си!

– Внимавайте, д'Артанян, внимавайте – каза Арамис, – според мене

вземате много присърце съдбата на госпожа Бонасийо. Жената е създадена за наша гибел и от нея произлизат всичките ни нещастия.

При тия умни мисли на Арамис Атос сбърчи вежди и си прехапа устните.

– Не се тревожа за госпожа Бонасийо – извика д'Артанян, – а за кралицата, която е изоставена от краля, преследвана от кардинала и вижда как падат една след друга главите на всичките ѝ приятели.

– Защо тя обича тези, които ние мразим най-много на тоя свят – испанците и англичаните?

– Испания ѝ е родина – отвърна д'Артанян – и е напълно естествено да обича испанците, които са деца на нейната земя. А колкото до втория ви укор, чувал съм да казват, че тя не обича англичаните, а само един англичанин.

– И повярвайте – заяви Атос, – трябва да си признаем, че този англичанин заслужава да бъде обичан. Никога не съм виждал по-благородна осанка.

– Не бива да забравяте, че той се облича най-хубаво от всички – забеляза Портос. – Бях в Лувър, когато той хвърляше бисери, и, кълна се в честта си, взех два, които продадох по десет пистола парчето. Ти, Арамис, познаваш ли го?

– Така добре, както и вие, господа, защото бях един от тези, които го арестуваха в Амиенската градина, където ме заведе господин дьо Пютанж, оръженосецът на кралицата. Тогава бях в семинарията и това приключение ми се видя обидно за краля.

– Това не би ми попречило – заяви д'Артанян, – ако знаех къде е Бъкингамския дук, да го улова за ръката и да го заведе при кралицата, па било само за да накарам господин кардинала да побеснее, защото нашият истински, нашият единствен и вечен враг, господа, е кардиналът и ако успеем да намерим начин да му скроим някоя жестока шега, уверявам ви, готов съм на драго сърце да дам и главата си.

– Д'Артанян – запита Атос, – търговецът каза ли ви, че кралицата се бои да не са довели тук Бъкингам с лъжливо писмо?

– Да, тя се опасява от това.

– Почакайте – каза Арамис.

– Какво? – запита Портос. – Продължавайте, искам да си припомня някои обстоятелства.

– А сега аз съм убеден – заяви д'Артанян, – че отвличането на тази прислужница на кралицата е свързано със събитията, за които говорим, а може би и с присъствието на господин Бъкингам в Париж.

– Гасконецът е пълен с идеи – забеляза възхитен Портос.

– Много обичам да го слушам – каза Атос. – Неговото наречие ме забавлява.

– Господа, слушайте – започна Арамис.

– Да чуем Арамис – казаха тримата другари.

– Вчера бях при един учен доктор богослов, с когото се съветвам понякога за моите проучвания...

Атос се усмихна.

– Той живее в един пуст квартал – продължи Арамис, – наклонностите му, занятието му изискват това. И тъкмо когато излизах от тях...

Тук Арамис млъкна.

– Е? – запитаха слушателите му. – Какво стана, когато излизахте от тях?

Арамис сякаш направи усилие да се овладее като човек, който се е впуснал в лъжата и се спира пред някоя непредвидена пречка. Но очите на тримата му другари бяха впити в него, те бяха наострили уши и нямаше как да отстъпи.

– Този доктор има племенница – продължи Арамис.

– А! Има племенница! – прекъсна го Портос.

– Много почтена дама – заяви Арамис. Тримата приятели започнаха да се смеят.

– Ако се смеете или ако се съмнявате – поде Арамис, – няма да узнаете нищо повече.

– Ние сме вярващи като мохамедани и неми като гробове – заяви Атос.

– Продължавам тогава – започна пак Арамис. – Тази племенница спохожда понякога чичо си. Вчера тя случайно беше там по същото време, когато бях и аз, и трябваше да ѝ предложа услугите си да я заведе до каретата ѝ.

– О! Племенницата на доктора има и карета? – прекъсна го Портос, който имаше и тоя голям недостатък, че не можеше да си държи езика. – Добро познанство, приятелю.

– Портос – продължи Арамис, – забелязвал съм ви вече няколко пъти, че сте много нескромен, а това ви вреди пред жените.

– Господа, господа – обади се д'Артанян, който съзираше вече същността на приключението, – работата е сериозна. Нека се помъчим да не се шегуваме, ако е възможно. Продължавайте, Арамис, продължавайте.

– Изведнъж едър мъж, мургав, с външност на благородник... също като вашия непознат, д'Артанян...

– Може да е бил същият – каза д'Артанян.

– Възможно е – продължи Арамис – ... се приближи до мене, придружен от пет-шест души, които вървяха на десет крачки зад него, и най-учтиво ми каза: „Господин дук и вие, госпожо“ – продължи той, като се обърна към дамата, която ме беше хванала подръка...

– Към племенницата на доктора ли?

– Тихо, Портос! – обади се Атос. – Вие сте непоносим.

– „Благоволете да се качите в каретата, без да се противите, без да вдигате никакъв шум.“

– Той ви е взел за Бъкингам! – извика д'Артанян.

– И аз мисля така – отвърна Арамис.

– А дамата? – запита Портос.

– Помислил, че е кралицата! – каза д'Артанян.

– Точно така – съгласи се Арамис.

– Този гасконец е същински дявол! – извика Атос. – Нищо не може да му избегне.

– Наистина – каза Портос, – че по ръст и походка Арамис прилича на красивия дук. Но струва ми се, че мускетарската униформа...

– Аз бях с извънредно голяма мантия – каза Арамис.

– През месец юли, дявол да го вземе! – каза Портос. – Да не би докторът да се бои, че може да те познаят?

– Разбирам, че шпионинът се е излъгал по външността – забеляза Атос. – Но лицето...

– Носех широкопола шапка – каза Арамис.

– Ах, гледай ти! – извика Портос. – Колко предпазни мерки за изучаване на богословието!

– Господа, господа – обади се д'Артанян, – да не губим времето си в шегички. Да се пръснем и да потърсим жената на търговеца, там е ключът на интригата.

– Жена с толкова ниско положение! Мислите ли, д'Артанян? – запита Портос, като сви презрително устни.

– Тя е кръщелница на Ла Порт, доверения камердинер на кралицата. Не ви ли казах това, господа? Всъщност може би Нейно Величество е имала съображения да търси този път опора в по-нискостоящи. Високите глави се виждат отдалеч, а кардиналът има добро зрение.

– Добре – съгласи се Портос, – но най-напред се уговорете с търговеца, и то за добра цена.

– Излишно е – каза д'Артанян. – Мисля, че ако той не ни плати, ще ни платят добре от другаде.

В този миг бързи стъпки отекнаха по стълбата, вратата се отвори с трясък и нещастният търговец се втурна в стаята, където ставаше съвещанието.

– Ах, господа! Спасете ме! – извика той. – За бога, спасете ме! Четирима души дойдоха да ме арестуват. Спасете ме, спасете ме!

Портос и Арамис станаха.

– Почакайте! – извика д'Артанян, като им направи знак да приберат полуизтеглените си шпаги в ножниците. – Почакайте, тук не е нужна храброст, а предпазливост.

– Все пак – викна Портос – ние няма да допуснем...

– Оставете д'Артанян да действа, както намери за добре – каза Атос. – Повтарям, той е най-умният между нас и аз заявявам, че ще му се подчиня. Прави, каквото искаш, д'Артанян.

В този миг на вратата на антрето се появиха четирима гвардейци, но като видяха четиримата мускетари прави, с шпаги на пояса, не посмяха да влязат.

– Влезте, господа, влезте – извика им д'Артанян. – Тук вие сте в моя дом, а ние всички сме верни слуги на краля и на господин кардинала.

– Тогава, господа, вие няма да ни попречите да изпълним получените заповеди, нали? – запита този, който изглежда, бе началник на отряда.

– Напротив, господа, дори ще ви помогнем, ако е необходимо.

– Какво говори той? – промърмори Портос.

– Ти си глупак – прошепна Атос. – Мълчи!

– Но вие ми обещахте... – промълви съвсем тихо бедният търговец.

– Ние ще можем да ви спасим само ако останем свободни – отвърна бързо и съвсем тихо д'Артанян, – а ако се опитаме да ви защитим, ще ни арестуват заедно с вас.

– Струва ми се обаче...

– Елате, господа, елате – извика високо д'Артанян. – Аз нямам никакви причини да защитавам господина. Днес го видях за пръв път и знаете ли по какъв случай – той сам ще ви каже: дойде да ми иска наем за квартирата. Вярно ли е, господин Бонасийо? Отговорете!

– Това е чистата истина – извика търговецът, – но господинът не казва...

– Нито дума за мене, нито за приятелите ми, а особено за кралицата, или ще погубите всички, без да се спасите. Хайде, господа, хайде, отведете този човек!

И д'Артанян блъсна смаяния търговец в ръцете на гвардейците и му каза:

– Вие сте негодник, драги мой! Да искате пари от мен! От един мускетар! В затвора! Повтарям ви, господа, заведете го в затвора и го задръжте там, колкото може по-дълго, за да имам време да му платя.

Полицайте го отрупаха с благодарности и отведоха жертвата си.

Когато почнаха да слизат по стълбата, д'Артанян потупа началника им по рамото:

– Няма ли да пийнем за наше здраве! – каза той, като напълни две чаши божансийско вино, получено от щедрия господин Бонасийо.

– Това е голяма чест за мене – каза началникът – и приемам с благодарност.

– Това за ваше здраве, господин... как се казвате?

– Боаренар.

– Господин Боаренар!

– За ваше здраве, благороднико, а вие как се казвате, ако обичате?

– Д'Артанян.

– За ваше здраве, господине!

– А най-вече – извика д'Артанян, сякаш увлечен от възторга си – за здравето на краля и кардинала!

Началникът може би щеше да се усъмни в искреността на д'Артанян, ако виното беше лошо, но виното беше хубаво и той му повярва.

– Що за низост допуснахте – запита Портос, когато полицейският началник догони подчинените си и четиримата приятели останаха сами. – Срамота! Четирима мускетари да оставят да арестуват пред тях един нещастник, който моли за помощ! Благородник да пие с полицай!

– Портос – каза Арамис, – Атос вече те предупреди, че си глупак, и аз мисля същото. Д'Артанян, ти си велик човек и когато заемеш мястото на господин дьо Тревил, ще те помоля да се застъпиш за мене и да ми издействуваш някое абатство.

– Нищо не разбирам, да му се не види – викна Портос. – Вие одобрявате постъпката на д'Артанян?

– Разбира се, и още как! – заяви Атос. – Не само че одобрявам постъпката му, но го и поздравявам.

– А сега, господа – каза д'Артанян, без да си дава труд да обяснява поведението си на Портос, – един за всички, всички за един – това е нашият девиз, нали?

– Да, но... – обади се Портос.

– Протегни ръката си и се закълни! – извикаха в един глас Атос и

Арамис.

Заразен от техния пример, Портос протегна ръка, мърморейки съвсем тихо, и четиримата другари повториха в един глас произнесената от д'Артанян клетва:

„Един за всички, всички за един“.

– Добре, нека всеки се прибере сега в къщи – каза д'Артанян, сякаш цял живот бе само командувал – и бъдете внимателни, защото от днес сме във война с кардинала.

Х

ЕДНА МИШЕЛОВКА ПРЕЗ СЕДЕМНАДЕСЕТИ ВЕК

Мишеловката е открита много отдавна. Когато обществото при образуването си измислило някаква полиция, тази полиция измислила мишеловката.

Тъй като читателите ни може да не са свикнали още с особения език на парижката полиция, а и ние, откакто пишем – а пишем вече от петнадесет години, – за пръв път употребяваме тази дума с това значение, нека обясним какво значи мишеловка.

Когато в една къща, която и да е тя, арестуват някое лице, заподозряно в някакво престъпление, арестуването се пази в тайна. Поставят четири-пет души в засада в първата стая, те отварят вратата на всички, които чукат, затварят след тях и ги арестуват. По този начин за два-три дни те арестуват почти всички постоянни посетители на тая къща. Ето какво е мишеловка.

И тъй квартирата на Бонасийо бе превърната в мишеловка и всеки, който влезеше там, биваше задържан и разпитван от хората на господин кардинала. Понеже за горния етаж, където живееше д'Артанян, имаше отделен вход, беше ясно, че тези, които го посещаваха, нямаха никакви неприятности.

Всъщност при него идваха само тримата мускетари. Всеки от тях се беше впуснал в издирвания, но те нищо не намериха нищо не откриха. Атос дори стигна до там, че разпита господин дьо Тревил, нещо, което зачуди много капитана, който познаваше обичайната мълчаливост на достойния мускетар. Но господин дьо Тревил не знаеше нищо освен това, че когато видял последния път кардинала, краля и кралицата, кардиналът изглеждал много загрижен, кралят разтревожен, а зачервените очи на кралицата показвали, че е плакала или че не е спала. Но

последното обстоятелство не му направило особено впечатление, защото откакто се била омъжила, кралицата много плачела и често не спяла.

За всеки случай господин дьо Тревил препоръча на Атос да служи вярно на краля и особено на кралицата и го помоли да предаде тази препоръка на другарите си.

Д'Артанян пък не мърдаше от къщи. Той беше превърнал стаята си в наблюдателница. От прозорците си виждаше тези, които идваха и попадаха в клопката; освен това, тъй като беше махнал няколко плочки от пода и издълбал самия под, само един таван го делеше от стаята под него, където се правеха разпитите, и той чуваше всичко, което ставаше между инквизиторите и обвиняемите.

Разпитите, предшествувани от щателно претърсване на задържа-ния, ставаха почти винаги по следния начин:

– Госпожа Бонасийо предавала ли ви е нещо за мъжа си или за някого друго?

– Господин Бонасийо предавал ли ви е нещо за жена си или за някого друго?

– Някой от тях не ви ли е доверявал нещо устно? Ако знаеха нещо, нямаше да разпитват така – казваше си д'Артанян. – Какво искат да узнаят сега? В Париж ли е Бъкингхамският дук и дали не се е срещал, или пък дали няма да се срещне с кралицата.

Д'Артанян се спря на това предположение – след всичко, което беше чул, то изглеждаше твърде вероятно.

В това време мишеловката действуваше непрестанно, а и бдителността на д'Артанян не отслабваше.

На другия ден след арестуването на бедния господин Бонасийо Атос се сбогува вечерта с д'Артанян, за да отиде при господин дьо Тревил; удари девет часът – Планше не беше оправил още леглото и се зае да го оправя; в това време на пътната врата се почука; вратата веднага се отвори и пак се затвори: някой попадна в мишеловката.

Д'Артанян се спусна към мястото, където бяха извадени плочки, легна по корем и се ослуша.

Скоро се раздадоха викове, после стонове, които някой се опитваше да заглуши. Това вече не беше разпит.

„Дявол да го вземе! – каза си д'Артанян – Струва ми се, че е жена: претърсват я и тя се противи... насилват я... ах, проклетници!“

И д'Артанян въпреки предпазливостта си едва се въздържаше да не се намеси в сцената, която се разиграваше долу.

– Казвам ви, че аз съм стопанката на къщата, господа. Аз съм

госпожа Бонасийо, аз служа у кралицата! – викаше нещастната жена.

– Госпожа Бонасийо! – прошепна д'Артанян. – Ще имам ли щастие-то да намеря тая, която всички търсят?

– Тъкмо вас чакахме – обадиха се полицаите.

Гласът ставаше все по-глух и по-глух, нещо разтърси стените. Жертвата се противеше, доколкото една жена може да се противи на четирима мъже.

– Извинете, господа, из... – прошепна гласът, който издаваше вече само откъслечни звукове.

– Запушват й устата, ще я отвлекат – извика д'Артанян и скочи като на пружина. – Шпагата ми! А, тя е на пояса ми!

– Планше!

– Какво има, господине?

– Тичай да намериш Атос, Портос и Арамис. Един от тримата положително ще си бъде в къщи, а може и тримата да са се прибрали. Да вземат оръжие и да дойдат, да тичат. А! Сетих се, Атос е при господин дьо Тревил.

– Но къде отивате, господине, къде отивате?

– Ще слеза през прозореца – каза д'Артанян, – за да стигна по-бързо. Ти нареди плочките, измети пода, излез през вратата и тичай, където ти казах.

– Ох! Господине, господине, ще се пребиете – извика Планше.

– Мълчи, глупако – каза д'Артанян. И като се улови за перваза на прозореца, скочи от горния етаж, който за щастие не беше много висок, без дори да се одраска.

После отиде веднага да потропа на вратата, като си шепнесе:

– И аз ще попадна в мишеловката, но горко на котките, които ще си имат работа с такава мишка.

Чукчето едва отекна под ръката на момъка и глъчката утихна, чу се шум от приближаващи се стъпки, вратата се отвори и д'Артанян, с гола шпага в ръка, се втурна в жилището на Бонасийо – вратата, навярно с пружина, се затвори сама след него.

Тогава онези, които живееха още в злополучния дом на Бонасийо, и най-близките съседи чуха страшни викове, тропот, звън на шпаги и продължителен шум от чупене на покъщнина. След малко хората, които бяха изненадани от шума и бяха застанали на прозорците, за да разберат какво става, видяха, че вратата се отваря и четирима души в черно не излязоха, а излетяха оттам като подплашени гарги и оставиха по земята и по ъглите на масите пера от крилете си, с други думи, дрипи от

дрехите си и парчета от наметките.

Трябва да кажем, че д'Артанян победи без особен труд, тъй като само един от полицаите беше въоръжен и той се бранеше, колкото да се каже, че се брани. Наистина другите трима искаха да убият младежа със столове, табуретки и саксии, но две-три драскотини от шпагата на гасконеца ги изплашиха. Десет минути бяха достатъчни за тяхното поражение и д'Артанян стана господар на бойното поле.

Съседите, които бяха отворили прозорците със свойственото хладнокръвие на парижаните през ония времена на постоянни смутове и въоръжени схватки, ги затвориха веднага след бягството на четиримата облечени в черно мъже: техният усет им подсказваше, че засега всичко е свършено. Освен това беше късно, пък и тогава, както и днес, хората в квартала Люксембург си лягаха рано.

Като остана сам с госпожа Бонасийо, д'Артанян се обърна към нея: клетата жена се бе простряла на едно кресло почти в безсъзнание. Д'Артанян я разгледа набързо.

Тя беше прелестна жена на двадесет и пет или двадесет и шест години, с тъмна коса и сини очи, с малко вирнато носле, с чудни зъби и мраморно бяло лице с лека руменина. Тук обаче свършваха чертите, по които човек можеше да я сметне за знатна дама. Ръцете ѝ бяха бели, но груби: краката ѝ не показваха, че е от знатен произход. За щастие д'Артанян още не беше стигнал дотам, да се занимава с такива подробности.

Докато д'Артанян разглеждаше госпожа Бонасийо и стигна, както казахме, до краката, той видя на пода тънка батистена кърпичка и я вдигна по навик – в крайчеца забеляза същия герб, който бе видял на кърпичката, заради която едва не се биха с Арамис.

Оттогава д'Артанян се пазеше от кърпичките с герб и затова, без да промълви нито дума, сложи кърпичката, която беше вдигнал от земята, в джоба на госпожа Бонасийо.

В това време госпожа Бонасийо започна да се съвзема. Тя отвори очи, огледа се ужасена, видя, че стаята е празна и че е сама със спасителя си. Усмивката, тя му протегна веднага ръце. Госпожа Бонасийо имаше най-прелестната усмивка на света.

– Ах, господине! – каза тя. – Вие ме спасихте, позволете да ви благодаря.

– Госпожо – каза д'Артанян, – направих това, което всеки благородник би направил на мое място, и вие не ми дължите никаква благодарност.

– Напротив, господине, напротив, и аз се надявам да ви докажа, че

не сте направили услуга на една неблагодарница. Но какво искаха от мене тези хора, които помислих в началото за крадци, и защо го няма господин Бонасийо?

– Госпожо, тези хора бяха много по-опасни от крадци, защото те са агенти на кардинала, а вашият мъж, господин Бонасийо, го няма, защото вчера го арестуваха и го откараха в Бастилията.

– Моят мъж в Бастилията? – извика госпожа Бонасийо. – О, небеса! Какво е направил? Бедният човечец! Та той е самата невинност!

И едва доловима усмивка пробягна по още изплашеното лице на младата жена.

– Какво е направил ли, госпожо? – каза д'Артанян. – Мисля, че единственото му престъпление е, че има едновременно щастие и нещастие да бъде ваш съпруг.

– Но, господине, тогава вие знаете...

– Зная, че сте били отвлечени, госпожо.

– А от кого? Знаете ли? О, ако знаете, кажете ми!

– От един четиридесет-четиридесет и пет годишен мъж с черна коса, с мургаво лице и с белег на лявото сляпо око.

– Така е, така е, но името му?

– А! Името му ли? Не го зная.

– А мъжът ми знаеше ли, че съм била отвлечена?

– Известен беше с едно писмо, написано от самия похитител.

– А подозира ли той – запита смутена госпожа Бонасийо – причината за моето отвлечане?

– Отдаваше го, ако не се лъжа, на някаква политическа причина.

– В началото се съмнявах, но сега и аз мисля като него. С други думи, милият господин Бонасийо не ме е подозирал нито за миг...

– О! Далеч от такава мисъл, госпожо! Той много се гордееше с вашата вяност и най-вече с вашата любов.

Втора, почти незабележима усмивка трепна по алениите устни на хубавата млада жена.

– Но как избягахте? – продължи д'Артанян.

– Използувах един момент, когато ме оставиха сама, и понеже от сутринта знаех каква е причината за отвлечането ми, спуснах се през прозореца с въже, което усухах от чаршафите си. Мислех, че мъжът ми е тук, и изтичах насам.

– За да потърсите неговата закрила ли?

– О, не! Горкият ми мъж, знаех много добре, че не е в състояние да ме защити. Но понеже можеше да ни услужи с друго, исках да го

предупредя.

– За какво?

– О! Това не е моя тайна и аз не мога да ви я кажа.

– Всъщност – каза д'Артанян – извинете, госпожо, че макар и да съм гвардеец, аз ще ви напомня да бъдете предпазлива. Струва ми се, че това място не е удобно да си доверяваме тайни. Хората, които прогоних, ще се върнат с подкрепление; ако ни намерят тук, загубени сме. Пратих да предупредят трима мои приятели, но не се знае дали ще ги намерят в къщи!

– Да, да, имате право – извика уплашена госпожа Бонасийо, – да бягаме, да се махнем оттук.

При тези думи тя хвана д'Артанян подръка и бързо го повлече.

– Но къде да бягаме? – запита д'Артанян. – Къде да идем?

– Да се махнем най-напред от тази къща, после ще видим. И младата жена, и момъкът, без дори да си направят труд да затворят вратата, се спуснаха бързо по улица Гробарска, свърнаха в улица Кралски ров и се спряха чак на площад Сен Сюлпис.

– А сега какво да правим? – попита д'Артанян. – Къде искате да ви заведа?

– Да си призная, не знам какво да ви отговоря – каза госпожа Бонасийо. – Мислех да изпратя мъжа си при господин дьо Ла Порт, за да разбере точно какво се е случило в Лувър през тия три дни и ако няма опасност за мене, да отида там.

– Но и аз мога да предупредя господин дьо Ла Порт – предложи д'Артанян.

– Разбира се, само че има едно неудобство: познават Бонасийо в Лувър и щяха да го пуснат да влезе, докато вас не ви познават и ще ви затворят вратата.

– Ха! – каза д'Артанян. – На някой вход в Лувър навярно има вратар, който ви е предан и като чуе паролата...

Госпожа Бонасийо устреми поглед в момъка.

– Ако ви кажа паролата – запита тя, – ще я забравите ли веднага щом си послужите с нея?

– Честна дума, честна дума на благородник – каза д'Артанян с глас, в чиято искреност не можеше да се съмнява човек.

– Добре, вярвам ви. Вие изглеждате добър момък и от вашата преданост зависи може би щастието ви.

– Ще изпълня безкористно и добросъвестно всичко, което е по силите ми, за да служа на краля и да бъда полезен на кралицата – заяви

д'Артанян. – Разполагайте с мене като с приятел.

– А мене къде ще ме оставите през това време?

– Нямате ли някои познати, откъдето господин дьо Ла Порт би могъл да дойде да ви вземе?

– Не, не искам да се доверявам на никого.

– Почакайте – каза д'Артанян. – Ние сме близо до квартирата на Атос. Да, тъкмо така.

– Кой е този Атос?

– Един мой приятел.

– Но ако си е в къщи и ме види?

– Не, няма го и аз ще взема ключа, след като ви заведа у дома му.

– Но ако се върне?

– Няма да се върне, всъщност ще му кажат, че аз съм завел жена и че тая жена е в стаята му.

– Това ще ме злепостави много, знаете ли?

– Какво от това! Никои не ви познава. Пък и ние сме в такова положение, че не бива да обръщаме внимание на благоприличието.

– Да отидем у вашия приятел. Къде живее той?

– На улица Феру, на две крачки оттук.

– Да вървим.

И продължиха да тичат. Както беше предвидил д'Артанян, Атос го нямаше в къщи: той взе ключа – свикнали бяха да му го дават като на домашен приятел, – изкачи се по стълбата и въведе госпожа Бонасийо в малката квартира, която вече описахме.

– Вие сте като у дома си – каза той. – Чакайте, заключете вратата отвътре и не отваряйте на никого, освен ако чуете три такива почуквания: ето – и той почука три пъти, два пъти едно след друго и доста силно и след малко веднъж по-леко.

– Добре – каза госпожа Бонасийо. – А сега е мой ред да ви дам наставления.

– Слушам.

– Идете при вратата на Лувър откъм улица Ешел и потърсете Жермен.

– Добре. После?

– Той ще ви попита какво желаете и вие ще му отговорите със следните две думи: Тур и Брюксел. Той веднага ще ви се подчини.

– Какво да му заповядам?

– Да намери господин дьо Ла Порт, камердинера на кралицата.

– А когато го намери и господин дьо Ла Порт дойде?

- Ще го изпратите при мене.
- Добре, но аз къде и как ще ви видя пак?
- Много ли искате да ме видите пак?
- Разбира се.
- Добре! Оставете на мене тая грижа и бъдете спокоен.
- Разчитам на вашата дума.
- Разчитайте.

Д'Артанян се поклони на госпожа Бонасийо, като хвърли изпълнен с любов поглед върху очарователната млада жена, и докато слизаше по стълбата, чу, че вратата след него се затвори и ключът щракна два пъти. С два скока той се намери пред Лувър; когато влизаше през вратата към улица Ешел, удари десет часът. Събитията, които разказахме, се бяха случили за половин час.

Всичко стана, както беше казала госпожа Бонасийо.

При уговорената парола Жермен се поклони. След десет минути Ла Порт беше на входа; с две думи д'Артанян го осведоми какво е положението и му каза къде е госпожа Бонасийо. Ла Порт накара да му повтори два пъти точния адрес и се забърза. Но едва измина десетина крачки и се върна.

- Млади момко – обърна се той към д'Артанян, – един съвет.
- Какъв?
- Може да имате неприятности за това, което се е случило.
- Мислите ли?
- Да. Имате ли някой приятел, на когото часовникът да остава назад?
- Е?

– Споходете го, за да може да свидетелствува, че в девет часа и половина сте били при него. В съда това се нарича „алиби“.

Д'Артанян намери съвета за благоразумен; той си плю на петите и отиде у господин дьо Тревил; но вместо да мине в салона както всички, поиска да влезе в кабинета му, Д'Артанян беше един от постоянните посетители и никой не се противопостави на молбата му. Лакеят отиде да доложи на господин дьо Тревил, че неговият млад съгражданин има да му съобщи нещо много важно и иска частна аудиенция. След пет минути господин дьо Тревил питаше д'Артанян с какво може да му бъде полезен и на какво дължи това посещение в толкова късен час.

– Извинете, господине! – каза д'Артанян, който беше използвал времето, когато бе останал сам, за да върне часовника с три четвърти час назад. – Мислех, че има време да се явя при вас, тъй като часът е

само девет и двадесет и пет.

– Девет и двадесет и пет! – извика господин дьо Тревил и погледна стенния часовник. – Невъзможно!

– Погледнете, господине – каза д'Артанян, – и ще се уверите.

– Вярно – каза господин дьо Тревил, – мислех, че е много по-късно.

Но кажете сега, какво има?

Тогава д'Артанян разказа на господин дьо Тревил една дълга история за кралицата. Изложи му опасенията си по отношение на нейно величество; разказа му какво е чул за намеренията на кардинала срещу Бъкингъм и направи това така самоуверено и толкова спокойно, че господин дьо Тревил много лесно се излъга, още повече, че самият той, както казахме, беше забелязал нещо ново в отношенията между кардинала, краля и кралицата.

Когато удари десет часът, д'Артанян напусна господин дьо Тревил, който му благодари за сведенията, препоръча му да има винаги присърце службата при краля и кралицата и се върна в салона. Но като слезе долу, д'Артанян се сети, че си е забравил бастуна: върна се веднага горе, влезе в кабинета, придвижи стрелките на мястото им, за да не забележат на другия ден, че часовникът е пипан, и вече уверен, че има свидетел, който да установи неговото алиби, слезе по стълбата и веднага се намери на улицата.

XI ИНТРИГАТА СЕ ЗАПЛИТА

След посещението си у господин дьо Тревил д'Артанян тръгна замислен по най-дългия път към къщи.

За какво мислеше д'Артанян, като се отклоняваше така от пътя си, поглеждаше звездите по небето и ту въздишаше, ту се усмихваше!

Той мислеше за госпожа Бонасийо. За един мускетар ученик младата жена беше почти любовен идеал. Красива, тайнствена, запозната едва ли не с всички дворцови тайни, които придаваха на нежните ѝ черти толкова прелестна загриженост; смятаха я за чувствителна жена, което я правеше привлекателна за неопитните младежи; освен това д'Артанян я изтръгна от ръцете на онези демони, които искаха да я претърсват и изтезават, а тази голяма услуга породила у дамата едно от ония чувства на признателност, които лесно могат да придобият по-нежен характер.

Д'Артанян виждаше вече – така бързо летят мечтите върху крилете

на въображението – как се приближава до него пратеник на младата жена и му дава бележка за среща и някаква златна верижка или диамант. Казахме вече, че младите кавалери получаваха без стеснение подаръци от своя крал; трябва да добавим, че в онова време на лек морал те не се срамуваха да приемат подаръци и от своите любовници, които почти винаги им оставяха ценни и трайни спомени, сякаш искаха да изкупят непостоянството на своите чувства с трайността на подаръците си.

Тогава си пробиваха път чрез жените, без да се червят от това. Тези, които бяха само хубави, даваха своята хубост – оттук навярно е произлязла и поговорката, че най-хубавата девойка може да даде само това, което има. Богатите даваха освен това и част от парите си и могат да се посочат много герои от тази галантна епоха, които не биха спечелили нито шпорите си, нито битките без повече или по-малко натъпканата кесия, която любовницата им окачваше на седлото. Д'Артанян нямаше нищо; провинциалната му нерешителност – лек лак, едnodневен цветен мъх на праскова – се изпари от не много благонравните съвети, които тримата мускетари даваха на своя приятел. Д'Артанян според странния обичай на онова време се чувствуваше в Париж като на поход, и то като във Фландрия: там бяха испанците, тук – жените. И тук, и там трябваше да се води борба с врага, да се налагат контрибуции.

Но трябва да кажем, че в този миг д'Артанян се ръководеше от по-благородно и по-безкористно чувство. Търговецът му беше казал, че е богат; момъкът лесно можеше да отгатне, че при един глупав мъж, какъвто беше господин Бонасийо, навярно жената се разпорежда с парите. Но всичко това не повлия никак върху чувството, което изпита, когато видя госпожа Бонасийо, и користта остана почти чужда на тая зараждаща се любов. Ние казваме „почти“, защото мисълта, че една млада, хубава, приветлива и духовита жена е и богата, не пречи никак на зараждащата се любов, а напротив, дори я усилва.

В охолството има много аристократични грижи и прищевки, които подхождат доста на красотата. Тънкият ѝ бял чорап, копринената рокля, дантелената якичка, хубавата обувка на крака, новата панделка в косите не могат да направят хубава една грозна жена, но могат да направят хубавата жена прекрасна, като не бива да се забравя, че от това печелят и ръцете; ръцете, особено у жените, не трябва да се занимават с нищо, за да останат красиви.

А д'Артанян – това е много добре известно на читателя, понеже ние не скрихме с какви средства разполага, – д'Артанян не беше милионер; той се надяваше да стане богат, но срокът, който сам си определяше за

тази щастлива промяна, беше доста далечен. А дотогава – каква нещастие е да гледаш жената, която обичаш, да копнее за хилядите дреболийки, които съставляват женското щастие, и да нямаш възможност да й предложиш тия хиляди дреболийки. Поне когато жената е богата, а любовникът не е, тя си купува сама това, което той не може да й поднесе, и макар че тя си доставя обикновено тая наслада с парите на мъжа си, рядко е благодарна лично на него за това.

А и д'Артанян, готов да бъде най-нежен любовник, беше в същото време много предан другар. Зает с тези любовни планове за жената на търговеца, той не забравяше приятелите си. Хубавата госпожа Бонасийо беше жена, с която можеше да се поразходи по поляната Сен Дени или из Сенжерменския панаир заедно с Атос, Портос и Арамис, на които д'Артанян щеше да бъде горд да представи това свое завоевание. След дълга разходка човек огладнява – д'Артанян беше забелязал това от известно време. Биха могли да си устройват такива прекрасни обеди, когато с ръката си докосваш ръката на приятеля, а с крака си – крака на любимата. И най-последно в тежки моменти, при крайна нужда, д'Артанян можеше да спасява приятелите си.

А какво правеше господин Бонасийо, когато д'Артанян беше предал в ръцете на полицаите, като гласно се отказа от него, но шепнешком му обеща да го спаси? Трябва да признаем пред читателите си, че д'Артанян изобщо не мислеше за него или пък ако мислеше, то беше само за да си каже, че той е добре, където и да се намираше. Любовта е най-егоистичната от всички страсти.

Но нека нашите читатели се успокоят: ако д'Артанян е забравил хазяина си или се прави, че го е забравил под предлог, че не знае къде са го отвели, ние не го забравяме и знаем къде е той. Но засега нека постъпим като влюбения гасконец. А към достойния търговец ще се върнем по-късно.

Както си мечтаеше за бъдещите любовни похождения, разговаряйки с нощта и усмихвайки се на звездите, д'Артанян вървеше по улица Шерш миди или Шас миди, както я наричаха тогава. Тъй като се намираше в квартала на Арамис, мина му през ум да навести приятеля си и да му даде някои обяснения за причините, които го бяха накарали да изпрати Планше с молба да отиде веднага в мишеловката. Ако Арамис си е бил в къщи, когато Планше го е потърсил, той навярно е изтичал на улица Гробарска, където не е намерил никого освен може би двамата си приятели, и никой от тях не е разбрал какво означава това. Д'Артанян си казваше гласно, че това безпокойство си заслужава да се обясни.

А в душата си той си мислеше, че това е удобен случай да поговори за красивата госпожа Бонасийо, която изпълваше вече изцяло ако не сърцето, то поне мислите му. Първата любов не може да се пази в тайна. Първата любов е придружена с такава буйна радост, че тази радост трябва да прелее, инак ще задуши човека.

От два часа Париж тънеше в мрак и започваше да пустее. Всички часовници на предградието Сен Жермен удариха единадесет часа. Времето беше приятно. Д'Артанян вървеше по една уличка, на мястото на днешната улица Аса, и вдъхваше благоуханията на улица Вожирар, които вятърът донасяше от градините, освежени от вечерната роса и нощната прохлада. В далечината се чуваха, заглушени от плътните капаци, песни на пианиците от няколко кръчми, пръснати тук-там из полето. Като стигна края на уличката, д'Артанян сви вляво. Къщата, в която живееше Арамис, се намираще между улица Касет и улица Сервандони.

Когато прекоси улица Касет и вече виждаше вратата на къщата на своя приятел, потънала в гъсталак от смоковници и лози, които образуваха зелен навес над нея, д'Артанян забеляза някаква сянка, която идеше откъм улица Сервандони. Сянката беше загърната в мантия и д'Артанян помисли в началото, че е мъж; но по дребния ръст, по неуверената походка и по ситните крачки скоро позна, че е жена. Освен това жената сякаш не беше много уверена коя къща търси, дигаше очи, за да я познае, спираше се, връщаше се назад, после пак идваше. Това събуди любопитството на д'Артанян.

„Да ѝ предложи ли услугите си? – помисли си той. – По походката ѝ личи, че е млада. Може и да е хубава. О! Да! Но жена, която се скита из улиците по това време, излиза само за да се види с любовника си. Тю, да се не види! Ако попреча на срещата ѝ, това ще бъде много лош начин на запознаване.“

А през това време жената се приближаваше все повече, като броеше къщите и прозорците. Всъщност това не беше трудно, нито пък изискваше много време. В тази част на улицата имаше само три къщи и два прозореца, които гледаха към улицата. Единият беше на една малка постройка, успоредна с къщата на Арамис, а другият – на дома на самия Арамис.

– За бога! – каза си д'Артанян, като си спомни за племенницата на богослова. – За бога, весело ще бъде, ако тая закъсняла гълъбница търси къщата на нашия приятел. Кълна се, изглежда, че е така. Ах, драги ми Арамис, тоя път ще разбера истината!

И д'Артанян се сви колкото може повече и се скри в най-тъмния

край на улицата до една каменна пейка в дъното на някаква ниша.

Младата жена все повече се приближаваше – освен леката ѝ походка, която я беше издала, тя се позакашля и това кашляне откри звучния ѝ глас. Д'Артанян помисли, че кашлянето е сигнал.

Дали отговориха на кашлянето с подобен сигнал, който разсея колебанията на нощната посетителка, или пък тя самата без чужда помощ разбра, че е стигнала до целта, но тя се приближи решително до прозореца на Арамис, сви пръст и три равномерни почуквания отекнаха по капака.

– У Арамис отива – прошепна д'Артанян. – Ах, господин лицемер! Ето как изучавате богословието!

Едва стихнаха почукванията, вътрешният прозорец се отвори и светлина се промъкна през процеците на капака.

– А-а! – каза този, който подслушваше не на вратите, а на прозорците. – А-а! Посетителката е очаквана. Сега капакът ще се отвори и даматата ще влезе през прозореца! Много добре!

Но за голямо учудване на д'Артанян капакът остана затворен. Освен това светлината, която бе блеснала за миг, изчезна и всичко потъна в мрак.

Д'Артанян реши, че това няма да трае дълго, и наострил уши, продължи да гледа с четири очи.

Той имаше право: след няколко секунди отвътре долетяха две кратки почуквания.

Младата жена отвън отговори с едно почукване и капакът се откряна.

Можете да си представите как жадно гледаше и слушаше д'Артанян.

За съжаление светлината беше пренесена в друга стая. Но очите на момъка бяха свикнали с мрака. Впрочем казват, че гасконците имат способността да виждат в тъмното като котките.

Д'Артанян видя, че младата жена извади от джоба си нещо бяло и бързо го разгъна – беше кърпичка. Тя показа крайцеца на разгънатата кърпичка на събеседника си.

Това напомни на д'Артанян за кърпичката, която намери в краката на госпожа Бонасийо. Тя пък му напомни за кърпичката, която бе намерил в краката на Арамис.

Дявол да го вземе, какво ли означаваше тази кърпичка?

От мястото, където се намираще, д'Артанян не можеше да вижда лицето на Арамис – младежът беше напълно убеден, че именно

приятелят му разговаря с дамата под прозореца; любопитството взе връх над предпазливостта и като използва това, че двете действащи лица, които изведохме на сцената, бяха сякаш погълнати от кърпичката, той излезе от скривалището си и с бързината на мълния, стъпвайки безшумно, се прилепи към единия ъгъл на стената, откъдето погледът му можеше спокойно да проникне във вътрешността на Арамисовата стая.

Като стигна там, д'Артанян едва не извика от изненада: с нощната посетителка не разговаряше Арамис, а някаква жена. Само че д'Артанян имаше пълна възможност да види дрехите ѝ, но не и да различи чертите на лицето ѝ.

В същия миг жената, която бе в стаята, извади от джоба си друга кърпичка и я размени с тази, която ѝ бяха показали. После двете жени си казаха няколко думи. Най-сетне капакът се затвори. Жената, която стоеше до прозореца, се обърна и мина на четири крачки от д'Артанян, като смъкна към лицето си качулката на мантията, но предпазната мярка беше взета много късно, тъй като д'Артанян бе познал вече госпожа Бонасийо.

Госпожа Бонасийо! Подозрението, че е госпожа Бонасийо, му мина през ума, още когато тя извади от джоба си кърпичката; но кой можеше да допусне, че госпожа Бонасийо, която бе изпратила да повикат господин дьо Ла Порт, за да я заведе в Лувър, ще обикаля парижките улици сама в единадесет и половина часа през нощта и ще се излага на опасността да бъде отвлечена втори път?

Значи работата трябва да е много важна; а кое може да бъде важна работа за една двадесет и пет годишна жена?

Любовта.

Но дали заради себе си, или за друго лице се излагаше тя на такива опасности? Ето какво се питаше младежът, на когото демонът на ревността гризеше вече сърцето като на истински любовник.

Всъщност имаше много прост начин да се увери къде отива госпожа Бонасийо: трябваше да я проследи. Този начин беше толкова прост, че д'Артанян прибягна към него напълно естествено и без да съзнава това.

Но като видя младежа, който се отдели от стената като статуя от нишата си, и когато стъпките му отекнаха зад нея, госпожа Бонасийо извика и побягна.

Д'Артанян се затича подире ѝ. Не беше трудно да догони една жена, която се спъваше в мантията си. И той я настигна на третата пряка, където тя беше свила. Нещастницата бе изтощена, но не от умора, а от

ужас и когато Д'Артанян сложи ръка на рамото ѝ, тя падна на едно коляно и извика със сподавен глас:

– Убийте ме, ако искате, но няма да узнаете нищо. – Д'Артанян я прихвана през кръста и я повдигна; но той почувствува по тежината на тялото ѝ, че тя може да припадне и побърза да я успокои, като я уверяваше в предаността си. Тези уверения нямаха никакво значение за госпожа Бонасийо; такива уверения могат да се правят с най-лоши намерения, но гласът промени всичко. На младата жена се стори, че познава тоя глас; тя отвори очи, хвърли поглед върху човека, който я беше уплашил толкова много, и като позна д'Артанян, извика от радост:

– Ах, вие ли сте! Вие ли сте! Благодаря ти, господи!

– Да, аз съм – каза д'Артанян. – Бог ме изпрати да бдя над вас.

– Затова ли вървахте след мене? – запита с хитра усмивка младата жена, у която малко насмешливата ѝ природа започваше да взема връх и целият ѝ страх изчезна, когато видя приятел в лицето на този, когото беше взела за враг.

– Не – каза д'Артанян, – не, уверявам ви, случайно попаднах на пътя ви. Видях жена да чука на прозореца на един мой приятел...

– На един ваш приятел ли? – прекъсна го госпожа Бонасийо.

– Разбира се. Арамис е един от най-добрите ми приятели.

– Арамис! Какво значи това?

– Хайде де! Да не почнете да ме уверявате, че не познавате Арамис?

– За пръв път чувам това име.

– Значи вие за пръв път идете в тая къща?

– Разбира се.

– И не знаете, че в нея живее един младеж?

– Не.

– Един мускетар?

– Не, не зная.

– Значи вие не сте търсили него?

– Не. Разбира се. Та вие видяхте много добре, че говорих с жена.

– Наистина. Но тази жена е приятелка на Арамис.

– Не зная нищо.

– Щом живее при него.

– Това не е моя работа.

– Но коя е тя?

– О! Тази тайна не е моя.

– Драга госпожо Бонасийо, вие сте прелестна, но същевременно сте

най-тайнствената жена...

- Губя ли от това?
- Не, напротив, вие сте очарователна.
- Тогава дайте ми ръката си.
- С удоволствие. А сега?
- Сега придружете ме.
- Къде?
- Където отивам.
- Но къде отивате?
- Ще видите, нали ще ме придружите до вратата.
- Ще трябва ли да ви чакам?
- Ще бъде излишно.
- Сама ли ще се върнете?
- Може би сама, може би не.
- Лицето, което ще ви придружи после, мъж ли ще бъде или жена?
- Не зная още.
- Но аз ще узная!
- Как?
- Ще ви чакам да излезете.
- В такъв случай сбогом!
- Как така?
- Нямам нужда от вас.
- Но вие сама поискахте...
- Помощта на един благородник, а не надзора на шпионин.
- Много силно казано.
- Как наричат ония, които следят хората въпреки желанието им?
- Нескромни.
- Много слабо казано.
- Ясно, госпожо, виждам, че трябва да се изпълнява всичко, каквото желаете.
- Защо се лишихте от заслугата да направите това веднага?
- Разкаянието не е ли заслуга?
- Вие наистина ли се разкайвате?
- И аз самият не зная. Зная само, че съм готов да изпълня всичко, каквото пожелаете, ако ми позволите да ви придружа дотам, където отивате.
- Ще си отидете ли после?
- Да.
- Без да ме дебнете, когато излизам?

- Да.
- Честна дума?
- Честна дума на благородник!
- Дайте си тогава ръката и да вървим.

Д'Артанян предложи ръката си на госпожа Бонасийо, която се облегна на нея, усмихната и трепереща, и двамата тръгнаха нагоре по улица Ла Арп. Като стигнаха там, младата жена сякаш започна да се колебае, както преди малко на улица Вожирар. Но по някакви знаци тя, изглежда, позна една врата; приближи се до нея и каза:

– Сега, господине, аз трябва да вляза тук. Хиляди благодарности за вашата благородна помощ, която ме избави от всички опасности, на които щях да бъда изложена, ако бях сама. Време е да изпълните обещанието си: дойдох, където трябваше.

- Няма ли някаква опасност на връщане?
- Има опасност само от крадци.
- Това малко ли е?
- Какво могат да ми вземат? Нямам пукната пара.
- Забравяте хубавата везана кърпичка с герб.
- Коя кърпичка?
- Тази, която намерих в краката ви и сложих в джоба ви.
- Мълчете, мълчете, нещастнико! – извика младата жена. – Да ме погубите ли искате?

– Виждате ли, че все още сте изложена на опасност, щом като само една дума ви кара да треперите и признавате, че ако някой чуе тази дума, вие сте загубена. Ах, госпожо, послушайте! – извика д'Артанян, като сграбчи ръката ѝ и впи в младата жена пламенен поглед. – Послушайте, бъдете по-смела и ми се доверете. Не прочетохте ли в моите очи, че сърцето ми е изпълнено само с преданост и любов към вас?

– Да – отвърна госпожа Бонасийо, – именно затова вие можете да ме разпитвате за моите тайни, ще ви ги открия, но чуждите тайни са друго нещо.

– Добре тогава – заяви д'Артанян, – аз ще ги открия. Щом като тези тайни засягат вашия живот, те трябва да станат и мои тайни.

– Пазете се – извика младата жена така загрижена, че д'Артанян неволно трепна. – О, не се бъркайте в моите работи, не се опитвайте да ми помагате в това, което изпълнявам. Искам го от вас в името на чувствата, които ви вдъхвам, в името на услугата, която ми направихте и която аз цял живот няма да забравя. Вярвайте в това, което ви казвам. Не се занимавайте вече с мене, аз не съществувам повече за вас и все едно, че

никога не сте ме виждали.

– И Арамис ли трябва да постъпва като мене, госпожо? – попита за-сегнат д'Артанян.

– Вече два или три пъти споменавате това име, господине, макар да ви казах, че не ми е познато.

– Не познавате човека, на чийто прозорец почукахте. Хайде, хайде, госпожо, за много лековерен ме смятате!

– Признайте си, че вие съчинихте тази история и измислихте това лице, за да ме накарате да говоря.

– Нищо не съчинявам, госпожо, и нищо не измислям, казвам самата истина.

– И вие казвате, че един ваш приятел живее в тази къща?

– Казвам и повтарям за трети път: в тази къща живее един мой приятел и този приятел е Арамис.

– Всичко това ще се изясни по-късно – прошепна младата жена. – А сега мълчете, господине.

– Ако можете да погледнете в сърцето ми – каза д'Артанян, – щяхте да видите там толкова любопитство, че бихте се смилили над мене, и такава любов, че бихте задоволили веднага любопитството ми. Не бива да се боите от тези, които ви обичат.

– Много скоро заговорихте за любов, господине – каза младата жена и поклати глава.

– Любовта ме споходи бързо и за пръв път, а аз нямам още двадесет години.

Младата жена го погледна крадешком.

– Слушайте, аз вече попаднах на следите – каза д'Артанян. – Преди три месеца едва не се бих с Арамис заради една кърпичка като тази, що вие показахте на жената, която беше у дома му, заради кърпичка със същия герб, положителен съм в това.

– Господине – каза младата жена, – досаждате ми вече с тези въпроси, уверявам ви.

– Но вие, която сте толкова предпазлива, госпожо, помислете си, нямаше ли да се злепоставите, ако ви бяха арестували и намереха тази кърпичка у вас?

– Защо? Това са моите инициали: К.Б., Констанс Бонасийо.

– Или Камила дьо Боа Траси.

– Мълчете, господине, моля ви, мълчете! Ах, ако опасностите, на които съм изложена аз, не могат да ви спрат, помислете за опасността, която застрашава вас!

– Мене ли?

– Да, вас. Застрашава ви затвор, има опасност за живота ви, задето ме познавате.

– Тогава няма да се отделя вече от вас.

– Господине – каза младата жена, като сплете умолително ръце, – господине, в името на небето, в името на военната ви чест, в името на благородството ви, вървете си! Ето бие полунощ, в този час ме очакват.

– Госпожо – каза младежът, като се поклони, – не мога да откажа нищо, когато ме молят така. Успокойте се, отивам си.

– И няма ли да вървите след мене, няма ли да ме следите?

– Ще се прибера веднага в къщи.

– Ах! Знаех много добре, че вие сте честен момък! – извика госпожа Бонасийо, като му подаде едната си ръка, а с другата хвана чукчето на една вратичка на каменната ограда.

Д'Артанян сграбчи подадената му ръка и я целуна пламенно.

– Ах, по-добре никога да не бях ви виждал! – извика той с оная непосредствена грубост, която жените често предпочитат пред изисканата любезност, защото тя разкрива дълбочината на мислите и доказва, че чувството взема връх над разума.

– Е, добре – продължи госпожа Бонасийо с почти гальовен глас, като стискаше ръката на д'Артанян, – добре! Аз не бих казала същото, изгубеното днес не е изгубено за в бъдеще. Кой знае дали един ден, когато бъде свободна от задължения, няма да задоволя вашето любопитство?

– А ще дадете ли същото обещание и за любовта ми? – извика д'Артанян, замаян от радост.

– О, тук вече не искам да се обвързвам, ще зависи от чувствата, които вие ще ми вдъхнете.

– И тъй, днес, госпожо...

– Днес, господине, аз чувствавам към вас само признателност.

– Ах, вие сте прекрасна – прошепна тъжно д'Артанян – и злоупотребявате с моята любов.

– Не, аз използвам само вашето великодушие, това е всичко. Повярвайте, има хора, които не забравят обещанията си.

– О, вие ме правите най-щастливия човек. Не забравяйте тази вечер, не забравяйте това обещание.

– Бъдете спокоен, при подходящ случай аз ще си спомня всичко. А сега вървете, вървете в името на небето! Трябваше да бъде там точно в полунощ, закъсняла съм.

– С пет минути.

– Да, но понякога пет минути са равни на пет столетия.

– Когато човек обича.

– Отде знаете, че нямам работа с влюбен?

– Мъж ви очаква, нали? – извика д'Артанян. – Мъж!

– Ето спорът пак ще започне – каза госпожа Бонасийо с лека усмивка, която изразяваше нетърпение.

– Не, не, отивам си, тръгвам; вярвам ви и искам и вие да вярвате в моята преданост, дори ако тая преданост стига до глупост. Сбогом, госпожо, сбогом!

Той чувствуваше, че няма сили да пусне ръката, която държеше, за това направи рязко движение и се отдалечи тичешком. В това време госпожа Бонасийо похлопа три пъти бавно и равномерно както на прозореца на Арамис. Когато стигна до ъгъла на улицата, той се обърна: вратата се беше отворила и затворила и хубавата жена бе изчезнала.

д'Артанян продължи пътя си. Той беше дал дума, че няма да следи госпожа Бонасийо и дори животът му да зависеше от мястото, където тя отиде, или от човека, който щеше да я придружи, д'Артанян пак щеше да се прибере в къщи, понеже беше обещал да се прибере. След пет минути той вървеше вече по улица Гробарска.

„Бедният Атос – мислеше си той – няма да разбере какво означава това. Той е заспал, докато ме е чакал, или се е прибрал у дома си и е научил, че в дома му е ходила жена. Жена у Атос! Все пак – продължи д'Артанян – и у Арамис имаше жена. Това е много странно и много съм любопитен да узная как ще завърши всичко.“

– Зле, господине, зле – отвърна някакъв глас. д'Артанян позна, че е гласът на Планше. Както всички потънали в мислите си хора д'Артанян си говореше на глас и беше влязъл във входа – в дъното се намираще стълбата, която водеше към стаята му.

– Как зле? Какво искаш да кажеш, глупако? – запита д'Артанян. – Какво се е случило?

– Всякакви нещастия.

– Какви?

– Първо, господин Атос е арестуван.

– Арестуван! Атос! Арестуван! Защо?

– Свариха го във вашата стая и помислиха, че сте вие.

– И кой го арестува?

– Стражата, доведена от черните хора, които вие прогонихте.

– Защо не си е казал името? Защо не е обяснил, че няма нищо общо с тази работа?

– Той не искаше да направи това, господине. Напротив, приближи се до мене и ми каза: „Господарят ти трябва да бъде свободен сега, а не аз, защото той знае всичко, а аз не зная нищо. Ще мислят, че него са арестували, и така той ще спечели време. След три дни аз ще кажа кой съм и те ще трябва да ме пуснат.“

– Браво, Атос! Благородно сърце – прошепна д'Артанян – веднага проличава. И какво направиха полицаите?

– Четирима го отведоха не зная къде – в Бастилията или във фор л'Евек. Двама останаха с черните хора, които претърсиха навсякъде и взеха всички книжа, а последните двама пазеха през това време на вратата. После, когато всичко се свърши, те си отидоха, като оставиха къщата празна и с отворени врати.

– А Портос и Арамис?

– Не ги намерих и те не дойдоха.

– Но те могат да дойдат всеки миг. Нали помоли да им кажат, че ще ги чакам.

– Да, господине.

– Добре! Не мърдай от тука. Ако дойдат, уведоми ги какво ми се е случило и нека ме чакат в кръчмата „Борова шишарка“. Тук е опасно, къщата може да е под наблюдение.

– Ще изтичам до господин дьо Тревил, за да му разкажа всичко, и ще ги намеря там.

– Добре, господине – каза Планше.

– Но ти ще останеш, няма да се уплашиш, нали? – запита д'Артанян, който се върна, за да насърчи слугата си.

– Бъдете спокоен, господине – отвърна Планше. – Не ме познавате още. Заловя ли се за нещо, аз съм храбър, повярвайте ми. Въпросът е само да се заловя веднъж. Та аз съм пикардиец.

– Тогава разбрано – рече д'Артанян. – По-скоро ще се оставиш да те убият, отколкото да напуснеш поста си.

– Да, господине. Ще направя всичко, за да ви докажа, че съм ви предан.

– Добре – каза си д'Артанян, – изглежда, че средството, което приложих към това момче, е добро: ще се възползуваме от него при случай.

И макар че краката му бяха уморени от тичане през целия ден, той се запъти колкото може по-бързо към улица Стария гълбарник.

Господин дьо Тревил го нямаше в къщи. Ротата му бе на караул в Лувър. Той се намираще с ротата си в Лувър.

Трябваше да се добере до господин дьо Тревил: необходимо беше

да му съобщи какво се е случило. Д'Артанян реши да се опита да влезе в Лувър. Гвардейската му униформа от ротата на господин Де-з-Есар трябваше да му послужи за пропуск.

Той слезе по улица Пти Огюстен и тръгна по нея, за да мине по Пон Нюф. В началото му хрумна да мине с лодка, но като излезе на брега, бръкна неволно в джоба си и видя, че няма с какво да плати превоза.

Като стигна до улица Генего, видя, че от улица Дофин се задават двама души – походката им го поразя.

Бяха мъж и жена.

Жената имаше походката на госпожа Бонасийо, а мъжът приличаше поразително на Арамис.

Освен това жената беше с черната мантия, която д'Артанян още виждаше да се откроява на прозореца на улица Вожирар и на вратата на улица Ла Арп.

При това мъжът носеше мускетарска униформа.

Жената беше със спуснатата качулка, а мъжът държеше кърпа на лицето си; тази предпазливост от страна на двамата показваше, че и двамата не искат да бъдат разпознати.

Тръгнаха по моста. Това беше пътят на д'Артанян, тъй като той отиваше в Лувър. Д'Артанян ги последва.

Едва бе изминала двадесет крачки и д'Артанян се увери, че жената е госпожа Бонасийо, а мъжът – Арамис.

В същия миг почувствува, че в сърцето му започват да бушуват всичките подозрения на ревността.

Той беше двойно измамен – и от приятеля си, и от тази, която обичаше вече. Госпожа Бонасийо му се беше заклела във всички светии, че не познава Арамис, а четвърт час след тая клетва той я срещаше подръка с Арамис.

Д'Артанян и не помисли, че познаваше тази красива жена едва от три часа, че тя му дължеше само известна благодарност, задето я беше избавил от черните хора, които искаха да я отвлекат, и че нищо не му е обещавала. Той се чувствуваше като оскърбен, измамен и подигран любовник; обзе го гняв, кръв нахлу в главата му и той реши да изясни всичко.

Младата жена и мъжът забелязаха, че ги следят, и ускориша крачките си. Д'Артанян избърза, отмина ги и се върна към тях точно когато те се намираха пред Самарянската черква, осветена от фенер, който хвърляше светлина върху тази част на моста.

Д'Артанян се спря пред тях, те също се спряха.

– Какво искате, господине? – запита мускетарят, като отстъпи крачка назад. Той имаше чуждестранно произношение, което доказваше на д'Артанян, че се е излъгал отчасти в догадките си.

– Не е Арамис! – извика той.

– Не, господине, не е Арамис и по вашето възклицание виждам, че сте ме взели за друг и ви прощавам.

– Прощавате ми! – извика д'Артанян.

– Да – отвърна непознатият. – И ме оставете да мина, тъй като нямате никаква работа с мене.

– Имате право, господине – каза д'Артанян, – аз нямам работа с вас, а с дамата.

– С дамата! Вие не я познавате – каза чужденецът.

– Лъжете се, господине, познавам я.

– Ах! – обади се с укор госпожа Бонасийо. – Ах, господине, вие ми дадохте честната си дума на войник и благородник; мислех, че мога да разчитам на нея.

– А вие, госпожо – промълви объркан д'Артанян, – вие ми обещахте...

– Дайте си ръката, госпожо – каза чужденецът, – и да продължим пътя си.

Но д'Артанян, смаян, съсипан, сломен от всичко, което му се беше случило, стоеше със скръстени ръце пред мускетаря и госпожа Бонасийо.

Мускетарят пристъпи две крачки и отстрани д'Артанян с ръка.

Д'Артанян отскочи назад и изтегли шпагата си.

В същото време с бързината на мълния непознатият изтегли своята шпага.

– За бога, милорд! – извика госпожа Бонасийо, като се хвърли между двамата противници и улови шпагите им.

– Милорд! – извика д'Артанян, озарен от внезапна мисъл. – Милорд! Извинете, господине, вие да не сте...

– Милорд Бъкингамския дук – промълви госпожа Бонасийо. – Сега можете да погубите всички ни.

– Милорд, госпожо, извинете, хиляди извинения! Но аз направих това от любов и от ревност, милорд, а вие знаете какво значи да обича човек, милорд, простете ми и кажете как да пожертвувам живота си за ваша милост.

– Вие сте честен момък – каза Бъкингам и подаде на д'Артанян ръката си, която той стисна почтително. – Предлагате ми своите услуги. –

Приемам ги. Вървете на двадесет крачки след нас до Лувър. Ако някой ни следи, убийте го!

Д'Артанян сложи голата си шпага под мишница, почака, докато госпожа Бонасийо и дукът изминаха двадесетина крачки, и тръгна след тях, готов да изпълни дословно заповедите на благородния и красив министър на Чарлз I.

За щастие на младия герой не се удаде случай да докаже на дука своята преданост и младата жена и хубавият мускетар влязоха в Лувър през входа към улица Ешел, без да бъдат обезпокоявани.

А д'Артанян отиде веднага в кръчмата „Борова шишарка“, където намери Портос и Арамис, които го чакаха.

Без да им дава обяснения за безпокойството, което им бе причинил, той им каза, че се е справил сам с работата, за която е помислил в началото, че ще има нужда от тяхната помощ.

А сега, увлечени от разказа, да оставим нашите трима приятели да се приберат по домовете си и да проследим в тайните кътчета на Лувър Бъкингамския дук и неговата спътница.

ХII

ДЖОРДЖ ВИЛИЪРЪЗ, БЪКИНГАМСКИ ДУК

Госпожа Бонасийо и дукът влязоха в Лувър без никакви трудности. Всички знаеха, че госпожа Бонасийо служи при кралицата, дукът носеше униформата на мускетарите на господин дьо Тревил, които, както казахме, бяха тази вечер на караул. Освен това Жермен беше предан на кралицата и ако нещо се случеше, госпожа Бонасийо щеше да бъде обвинена, че е въвела любовника си в Лувър, и всичко щеше да се уреди. Тя поемаше престъплението върху себе си – наистина честта ѝ щеше да бъде опетнена, но какво значение имаше за света честта на жената на някакъв дребен търговец?

Като влязоха в двора, дукът и младата жена вървяха около двадесет и пет крачки край стената. Когато изминаха това разстояние, госпожа Бонасийо бутна малка служебна вратичка, която денем беше отворена, а нощем обикновено затворена. Вратата се отвори. Двамата влязоха и потънаха в мрак, но госпожа Бонасийо познаваше много добре всички входове и входчета в тая част на Лувър, определена за хората от свитата. Тя затвори след себе си вратата, хвана дука за ръка, направи пипнешком няколко крачки, улови се за перилото на една стълба, докосна с крак

едно стъпало и почна да се изкачва – дукът отброи два етажа. Тогава тя сви вдясно, тръгна по някакъв дълъг коридор, слезе един етаж по-долу, пристъпи още няколко крачки, пхна ключ в една ключалка, отвори някаква врата, въведе дука в стая, осветена само с една нощна лампа, и му каза:

– Почакайте тук, милорд. Ще дойдат.

После излезе през същата врата и я заключи, тъй че дукът остана в пълния смисъл на думата затворник.

Но трябва да кажем, че дукът, макар да остана съвсем сам, не изпита никакъв страх. Една от най-ярките черти в характера му беше склонността към приключения и любовта му към романтичното. Юначен, смел, предприемчив, той не за пръв път излагаше живота си при такива обстоятелства.

Научил се беше, че мнимото послание на Ана Австрийска, което го накара да дойде в Париж, е примка, но вместо да се върне в Англия, реши да използва положението, в което беше изпаднал, и заяви на кралицата, че няма да замине, без да я види. В началото кралицата решително отказа, но после се уплаши да не би отчаяният дук да направи някоя лудост. Тя беше вече решила да го приеме и да го помоли да замине веднага, но същата вечер, когато взе това решение, госпожа Бонасийо, която беше натоварена да намери дука и да го доведе в Лувър, бе отвлечена. Два дни никой не знаеше какво е станало с нея и всичко се преустанови. Но щом се освободи и влезе във връзка с Ла Порт, всичко тръгна по реда си и тя изпълни опасната задача, която щеше да свърши преди три дни, ако не бяха я арестували.

Като остана сам, Бъкингам се приближи до едно огледало. Мускетарската униформа му стоеше много добре.

Тогава той беше на тридесет и пет години и с право минаваше за най-хубавия благородник и най-изискания кавалер във Франция и Англия.

Любимец на двама крале, пребогат, всесилен в кралството, което той бунтуваше по прищявка и усмиряваше, когато му хрумне, Джордж Вилиърз, Бъкингамски дук, водеше такъв приказан живот, който векове наред учудва потомствата.

Уверен в себе си, сигурен в своята мощ, убеден, че законите, които управляват другите хора, не могат да го засегнат, той вървеше право към целта, която си бе поставил, дори когато тя беше толкова недосегаема и тъй ослепителна, че за всеки друг би било безумие дори да помисли за такава цел. Така той беше успял да се приближи няколко пъти до

красивата и недостъпна Ана Австрийска, да я заслепи и да я накара да го обикне.

Джордж Вилиърз, както казахме, застава пред едно огледало, оправи хубавите си златисти къдри, които тежката шапка беше разбъркала, засука мустаците си и с преизпълнено от радост сърце, щастлив и горд, че приближава моментът, който толкова дълго време беше очаквал, се усмихна сам на себе си с чувство на гордост и надежда.

В този миг врата, скрита в тапицериите, се отвори и влезе една жена. Бъкингам видя отражението ѝ в огледалото; от гърлото му се изтръгна вик – беше кралицата!

Ана Австрийска бе тогава двадесет и шест или двадесет и седем годишна, с други думи, в разцвета на своята хубост. Походката ѝ беше походка на кралица или на богиня; очите ѝ хвърляха изумрудени отблясъци и бяха чудно хубави, изпълнени с нежност и величие.

Устата ѝ беше малка и алена и макар че долната ѝ устна бе леко издадена както у всички потомци на австрийския кралски дом, усмивката ѝ беше рядко прелестна, но и дълбоко пренебрежителна, когато презираше.

Кожата ѝ се славеше със своята нежност и кадифена мекота, а ръцете ѝ бяха чудно хубави и всички поети по онова време ги възпяваха като несравними.

И накрая косите ѝ, не тъй руси както в първата младост, а вече кестеняви, накъдрени и посипани с много пудра, окръжаваха очарователното ѝ лице, на което най-строгийт критик би пожелал само по-малко червило, а най-взискателният скулптор – по-тънко очертан нос.

Бъкингам бе за миг заслепен; никога Ана Австрийска не му се беше виждала толкова хубава на баловете, на празненствата и увеселенията както сега, облечена в обикновена рокля от бял атлас и придружена от доната Естепания, единствената испанка от свитата ѝ, която не беше изгонена от ревността на краля и от преследванията на Ришельо.

Ана Австрийска пристъпи две крачки. Бъкингам се хвърли в нейните крака и преди кралицата да успее да му попречи, целуна крайчеца на роклята ѝ.

– Дук, вие вече знаете, че аз не съм ви писала.

– Да, да, госпожо, да, ваше величество – извика дукът. – Зная, че съм бил луд, че съм бил безумен, като вярвах, че снегът би се съживил и че мраморът би се стоплил. Но какво да се прави, когато човек обича, той вярва лесно в любовта. В същност не всичко загубих в това пътуване, щом като ви виждам.

– Да – отвърна Ана, – но вие знаете защо и как ви виждам, защото вие бяхте безчувствен към всичките ми мъки, упорствувахте да останете в един град, където излагахте на опасност живота си, а мене ме карахте да излагам на опасност честта си. Виждам ви, за да ви кажа, че всичко ни дели – морските дълбини, враждата между нашите кралства, светостта на клетвите. Светотатство е да се борите срещу толкова неща, милорд. Виждам ви най-последно, за да ви кажа, че не бива повече да се виждаме.

– Говорете, госпожо, говорете, кралице – каза Бъкингъм. – Нежността на вашия глас смекчава жестокостта на думите ви. Говорите за светотатство! Светотатство е да бъдат разделени две сърца, които бог е създал едно за друго.

– Милорд – извика кралицата, – вие забравяте, че никога не съм ви казвала, че ви обичам.

– Но вие също никога не сте ми казвали, че не ме обичате. И наистина такива думи от страна на Ваше величество щяха да бъдат голяма неблагодарност. Кажете ми, къде бихте могли да намерите такава любов като моята, любов, която нито времето, нито раздялата, нито пък отчаянието могат да угасят; любов, която се задоволява с някоя изгубена панделка, с някой случаен поглед или с една изтървана дума? Три години изминаха, госпожо, откакто ви видях за пръв път, и от три години ви обичам все така. Искате ли да ви кажа как бяхте облечена първия път, когато ви видях? Искате ли да ви опиша подробно всеки накит на вашето облекло? Ето аз и сега ви виждам: вие бяхте седнали върху възглавници на пода, по испански обичай, облечена бяхте в зелена атлазена рокля, общита със злато и сребро, с широки ръкави, които бяха притегнати с големи диаманти към хубавите ви ръце, към тия дивни ръце, вие бяхте със затворена якичка; на главата си имахте малка шапчица с цвета на роклята, а на шапчицата перо от рибар. О! Ето, ето, госпожо, аз затварям очи и ви виждам такава, каквато бяхте тогава; отварям ги и ви виждам такава, каквато сте сега, с други думи, сто пъти по-прекрасна!

– Какво безумие! – прошепна Ана Австрийска, която нямаше смелост да се сърди на дука, че е запазил тъй жив образа ѝ в сърцето си. – Какво безумие е да подхранва човек една безполезна страст с такива спомени!

– А с какво искате да живея? Аз имам само спомени. Те са моето щастие, моето съкровище, моята надежда. Всеки път, когато ви видя, аз скътвам един диамант в съкровищницата на моето сърце. Този е четвъртият, който вие отронвате, и аз го прибирам, защото в разстояние на три

години, госпожо, аз ви видях само четири пъти: за първия път вече ви говорих, втория път – у госпожа дьо Шеврьоз, третия път – в градините на град Амиен.

– Дук – каза кралицата, като се изчерви, – не говорете за оная вечер.

– О, не, напротив, госпожо, да говорим, да говорим; тя е щастлива и лъчезарна вечер в живота ми. Спомняте ли си колко чудна беше нощта? Въздухът беше топъл и ухаен, а небето синьо и осеяно със звезди! Ах, оная вечер аз успях да остана за малко насаме с вас, госпожо. Оная вечер вие бяхте готова да ми говорите за всичко – за своята самота, за сърдечните си мъки. Вие се бяхте опрели на ръката ми, ето на тая ръка. Когато наклонявах глава към вас, аз чувствавах как вашите хубави коси докосват лицето ми и всеки път, когато го докосвах, потреперах цял. О, кралице, кралице! Вие не знаете какво неземно щастие, какво райско блаженство съдържа такъв миг. Бих дал всичките си имения, богатството, славата целия си живот за една такава нощ, защото през оная нощ, госпожо, кълна ви се, през оная нощ вие ме обичахте.

– Да, милорде, възможно е, самото място, чарът на оная хубава вечер, омайността на вашия поглед, всички тия безброй обстоятелства, които се сливат понякога, за да погубят една жена, се бяха събрали през оная съдбоносна вечер около мене. Но вие видяхте, милорд, че кралицата дойде на помощ на жената, която беше готова да отстъпи: при първата дума, която вие се осмелихте да ми кажете, при първата волност, на която трябваше да отговоря, аз повиках прислугата си, за да не остана сама с вас.

– О, да, да, истина е и никоя друга любов не би издържала такава изпитание. Но след това изпитание, госпожо, моята любов стана много по-пламенна и по-силна. Вие помислихте, че ще се спасите от мене, като се върнете в Париж, помислихте, че аз няма да посмея да оставя съкровището, което моят господар ми беше поверил да охранявам. О! Какво значение имат за мене всички съкровища на света и всички крале на земята! След осем дни аз се върнах, госпожо. Този път нямаше вече в какво да ме укорите. Аз рискувах своето положение, своя живот, за да ви видя само за миг, не се докоснах дори до ръката ви и вие ми простихте, като ме видяхте толкова покорен и разкаян.

– Да, но клеветата използва тия безразсъдни постъпки, в които аз – вие знаете добре това, – милорд, няхах никаква вина. Кралят, подбуждан от кардинала, страшно се разгневи: госпожа дьо Верне бе прогонена, Пютанж пратен в изгнание, госпожа дьо Шеврьоз изпадна в

немилоост, а когато вие поискахте да се върнете посланик във Франция, самият крал, спомнете си, милорд, се противопостави.

– Да, и Франция ще заплати с война отказа на своя крал. Щом не бива да ви виждам, госпожо, аз искам всеки ден да слушате за мене. Каква цел, мислите, че имат експедицията на остров Ре и замисленият от мен съюз с протестантите в Ла Рошел? Удоволствието да ви виждам! Зная много добре, че няма надежда да проникна в Париж с оръжие в ръка; но тази война може да доведе до мир, за този мир ще бъдат необходими преговори, а преговорите ще вода аз. Тогава вече няма да посмеят да ми откажат, аз ще се върна в Париж, ще ви виждам и ще бъда известно време щастлив. Наистина хиляди хора ще заплатят моето щастие с живота си, но какво значение има това за мене, щом ще ви видя! Всичко това може би е лудост, безумие, но кажете ми, коя жена има по-влюбен любовник? Коя кралица има по-предан слуга?

– Милорд, милорд, за да се защитите, вие привеждате доводи, които още повече ви обвиняват; милорд, всички тия доказателства за вашата любов, които искате да ми дадете, са почти престъпления.

– Защото вие не ме обичате, госпожо: ако ме обичахте, щяхте да виждате по друг начин нещата. Ако ме обичахте, о, ако ме обичахте, щях да полудея от прекомерно щастие. Ах! Госпожа дьо Шеврьоз, за която говорехте преди малко, госпожа дьо Шеврьоз не беше тъй жестока като вас! Холанд я обичаше и тя отговори на любовта му.

– Госпожа дьо Шеврьоз не беше кралица – прошепна Ана Австрийска, победена въпреки желанието си от тази толкова дълбока любов.

– Значи вие бихте ме обикнали, госпожо, вие бихте ме обикнали, ако не бяхте кралица? Да вярвам ли, че само достойнството на вашия сан ви прави жестока към мене? Да вярвам ли, че ако бяхте госпожа дьо Шеврьоз, бедният Бъкингам би могъл да се надява? Благодаря за тези нежни думи, моя хубава кралице, хиляди пъти благодаря!

– Ах, милорд! Вие зле ме разбрахте, зле изтълкувахте, не исках да кажа...

– Мълчете! Мълчете! – прекъсна я дукът. – Ако една грешка ме е направила щастлив, не бъдете толкова жестока да я поправяте. Вие сама казахте, че са ми устроили клопка, че може би ще оставя живота си тук, защото, знаете ли, странно, но от известно време аз имам предчувствие, че ще умра.

И дукът се усмихна с тъжна, но прелестна усмивка.

– О, боже мой! – извика Ана Австрийска с ужас, който доказваше, че тя изпитва по-силни чувства към дука, отколкото искаше да покаже.

– Не казвам това, за да ви изплаша, госпожо, не, дори е смешно, че ви го казвам и повярвайте ми, мене не ме тревожат такива сънища. Но думите, които ми казахте, надеждата, която почти ми дадохте, ще изкупят всичко, дори живота ми.

– Слушайте, дук – каза Ана Австрийска, – аз също имам предчувствия. Преследват ме сънища. Сънувах ви прострян в кърви, ранен...

– В лявата страна, нали, с нож? – прекъсна я Бъкингам.

– Да, да, милорд, точно така, в лявата страна, с нож. Кой може да ви е разказал тоя сън? Аз го поверих само на бога, и то в молитвите си.

– Не искам нищо повече, вие ме обичате, госпожо, това ми стига.

– Аз ли ви обичам, аз?

– Да, вие. Бог щеше ли да ни изпрати един и същ сън, ако не ме обичахте! Щяхме ли да имаме едни и същи предчувствия, ако сърцата ни не бяха обвързани! Вие ме обичате, о, кралице, ще скърбите ли за мене?

– О, боже мой! Боже мой! – извика Ана Австрийска. – Това е свръх силите ми. Слушайте, дук, в името на небето вървете, оттеглете се! Не зная дали ви обичам или не, зная само едно, че никога няма да стана клетвопрестъпница. Смилете се над мене и заминете. О, ако ви ранят във Франция, ако умрете във Франция, само при мисълта, че любовта ви към мене е станала причина за вашата смърт, никога не бих се утешила, бих полудяла. Заминете, заминете, моля ви!

– О! Колко сте хубава сега, колко ви обичам! – каза Бъкингам.

– Заминете! Заминете! Моля ви и се върнете по-късно. Върнете се като посланик, върнете се като министър, върнете се окръжен от стража, която ще ви пази, от слуги, които ще бдят над вас, и тогава няма вече да се боя за живота ви и ще бъда щастлива да ви видя.

– О! Истина ли е това, което казвате?

– Да...

– Добре! Дайте ми някакъв залог за вашата милост, нещо ваше, което да ми напомня, че не съм сънувал, нещо, което сте носили и бих могъл да нося и аз – пръстен, огърлица, верижка.

– И ще заминете ли, ще заминете ли веднага, щом получите това, което искате?

– Да.

– Още сега?

– Да.

– Ще напуснете ли Франция, ще се върнете ли в Англия?

– Да, кълна ви се!

– Почакайте тогава, почакайте...

Ана Австрийска влезе в стаята си и почти веднага се върна с ковчеже от розово дърво с нейния герб, изработен от злато.

– Вземете, милорд дук – каза тя, – вземете и го пазете за спомен от мене.

Бъкингам взе ковчежето и пак коленичи пред нея.

– Вие ми обещахте да заминете – напомни му кралицата.

– И държа на думата си. Ръката ви, госпожо, ръката ви и заминавам.

Ана Австрийска подаде ръката си, като притвори очи; тя се облегна на Естефания, защото чувствуваше, че силите я напускат.

Бъкингам впи страстно устни в хубавата ѝ ръка, после стана.

– Преди да изминат шест месеца – заяви той, – ако съм още жив, ще ви видя пак, госпожо, дори ако е нужно да преобърна за това целия свят.

И верен на обещанието си, той излезе от стаята. В коридора го чакаше госпожа Бонасийо, която пак така предпазливо и благополучно го изведе от Лувър.

XIII ГОСПОДИН БОНАСИЙО

В цялата тази история, както сте забелязали, имаше едно лице, за което въпреки тежкото му положение ние сякаш много малко се интересувахме. Това лице беше господин Бонасийо, почтена жертва на политическите и любовните интриги, които тъй добре се преплитаха в тая епоха, изпъстрена както с рицарски подвизи, така и с любовни похождения.

За щастие – може би читателят си спомня, – за щастие ние обещахме, че няма да го забравим.

Полицайте, които го бяха арестували, го отведоха право в Бастилията, където, цял разтреперан, го накараха да мине пред един взвод войници, които пълнеха пушките си.

Оттам го заведоха в една полуподземна галерия. Тези, които го водеха, се отнасяха много жестоко към него и го обсипваха с груби ругатни. Полицайте виждаха, че нямат работа с благородник, и се държаха с него като със сетен сиромаш.

След около половин час един писар сложи край на неговите мъчения, но не и на тревогата му; той заповяда да заведат господин Бонасийо в стаята за разпит. Обикновено разпитваха затворниците в килиите им, но за господин Бонасийо не си направиха такъв труд.

Двама полицаи уловиха търговеца, преведоха го през един двор, вкараха го в коридор, където имаше трима часови, отвориха някаква врата и го бутнаха в ниска стая, в която имаше само маса, стол и един полицейски началник. Началникът беше седнал на стола до масата и пишеше нещо.

Двамата полицаи заведоха затворника до масата и по даден знак от началника се отдалечиха на такова разстояние, че да не могат да чуват разговора.

Началникът, който дотогава седеше, забил нос в книгата, вдигна глава, за да види с кого има работа. Той беше навъсен, с остър нос, с жълти и издадени скули, с малки, но живи и проникателни очи, лицето му напомняше едновременно на бялка и на лисица. Главата му, на дълга и подвижна шия, излизаше от широката му черна мантия и се люшкаше също като главата на костенурка, която се подава от черупката.

Той започна да разпитва господин Бонасийо за името му, за презимето, за занятието и местожителството му.

Обвиняемият отговори, че се казва Жак Мишел Бонасийо, че е на петдесет и една година, че е бивш търговец и живее на улица Гробарска № 11.

Вместо да продължи разпита, началникът произнесе дълга реч за опасността, на което се излага един дребен гражданин, когато се бърка в политиката.

Той прибави към това въстъпление и дълго изложение за силата и дейността на господин кардинала, тоя несравним министър, победител на бившите министри и пример за бъдещите, на чиято сила и дейност никой не можеше да се противопостави безнаказано.

След втората част на речта си той впи ястребов поглед в клетия Бонасийо и му предложи да помисли за сериозността на положението, в което се намира.

Търговецът беше вече размислил: той прокллинаше деня, в който господин дьо Ла Порт бе намислил да го ожени за кръщелницата си, и особено часа, в който тази кръщелница бе приета на служба при кралицата.

Основна черта в характера на Бонасийо беше дълбокият му егоизъм, смесен с отвратително скъперничество, и всичко това подправено с крайна страхливост. Любовта, която му беше вдъхнала младата му жена, беше съвсем второстепенно чувство и не можеше да се бори с първичните чувства, които току-що изброихме.

Бонасийо наистина се замисли върху това, което му казаха.

– Господин началник – започна той студено, – вярвайте, че познавам и ценя повече от всеки друг достоинства на несравнимия кардинал, от когото имаме честта да бъдем управлявани.

– Наистина ли? – запита подозрително началникът. – Ако е действително така, как попаднахте в Бастилията?

– Как попаднах или по-скоро защо попаднах – възрази господин Бонасийо, – напълно ми е невъзможно да ви кажа, тъй като и аз самият не зная. Но съм уверен не защото съм обидил, и то съзнателно, господин кардинала.

– Но все пак трябва да сте извършили някакво престъпление, защото сте обвинен в държавна измяна.

– В държавна измяна! – извика ужасен господин Бонасийо. – В държавна измяна! Как може един беден търговец, който мрази хугенотите и презира испанците, да бъде обвинен в държавна измяна? Разсъдете, господине, това е напълно невъзможно.

– Господин Бонасийо – каза началникът, като погледна обвиняемия, сякаш малките му очи имаха способността да четат в най-потайните кътчета на сърцето, – господин Бонасийо, вие имате ли жена?

– Да, господине – отвърна разтреперан търговецът, като чувствуваше, че сега вече работата ще се обърка. – Да, или по-скоро имах жена.

– Как така имахте? Какво сторихте с нея, че сега вече нямате жена?

– Отвлякоха ми я, господине.

– Отвлякоха ли ви я? – учуди се началникът, – А! – Бонасийо разбра по това „А!“ , че работата все повече и повече се объркава.

– Отвлекли са я, значи! – продължи началникът. – А знаете ли, кой я е отвлякъл?

– Мисля, че зная.

– Кой?

– Забележете, господин началник, че аз нищо не твърдя, а само подозирам.

– Кого подозирате? Хайде, отговорете откровено. – Господин Бонасийо съвсем се обърка. Да отрече ли всичко, или всичко да каже? Ако отрече всичко, можеше да помислят, че той знае много и не смее да признае. Ако каже всичко, ще докаже, че има добро желание. И той реши да каже всичко.

– Подозирам – започна той – един мургав, висок мъж, който прилича напълно на знатен благородник. Стори ми се, че той ни проследи няколко пъти, когато чаках жена си пред входа на Лувър, за да я заведа у дома.

Началникът сякаш стана малко неспокоен.

– Името му? – запита той.

– О, името му не зная, но ако някога го срещна, ще го позная веднага, уверявам ви, дори между хиляда души.

Началникът се намръщи.

– Между хиляда души ли ще го познаете, казвате? – продължи той.

– Искам да кажа – продължи Бонасийо, като видя, че сбъркал, – искам да кажа...

– Вие отговорихте, че ще го познаете – каза началникът. – Добре, за днес това е достатъчно. Преди да продължим по-нататък, трябва да уведомим едно лице, че вие познавате похитителя на жена си.

– Но аз не съм ви казал, че го познавам! – извика отчаян Бонасийо.

– Напротив, казах ви...

– Изведете затворника – заповяда началникът на двамата полицаи.

– Къде да го заведем? – попита писарят.

– В някоя килия.

– В коя килия?

– О, боже мой, в която и да е, само да се затваря по-добре! – отвърна началникът с равнодушие, което ужаси бедния Бонасийо.

„Уви, уви! – каза си той. – Какво нещастие ме сполетя. Жена ми навярно е извършила някакво страшно престъпление. Мислят, че съм й съучастник и ще ме накажат за едно с нея: тя е говорила, признала е, че ми е казала всичко. Жените са толкова слаби! Някоя килия, коя да е! Така! Нощта ще мине бързо, а утре изтезания на колелото, бесилка! О, боже мой! Боже мой! Смили се над мене!“

Без да обръщат никакво внимание на оплакванията на Бонасийо – навярно това беше нещо обикновено за тях, – двамата полицаи хванаха затворника подръка и го изведоха, а началникът започна да пише бързо някакво писмо, което неговият писар чакаше да вземе.

Бонасийо не мигна не защото килията беше неудобна, а защото тревогите му бяха много големи. Той прекара цялата нощ на столчето си и потреперваше при най-малкия шум. Когато първите слънчеви лъчи се плъзнаха в килията, стори му се, че зората е придобила траурни оттенъци.

Изведнъж той чу, че някой дърпа резетата и подскочи с ужас. Помисли, че идват да го вземат, за да го отведат на-бесилката. И когато видя, че вместо очаквания палач влезе вчерашният полицейски началник с писаря си, малко остана да им се хвърли на врата.

– Вашата работа много се усложни от снощи, драги мой – каза му

началникът, – и аз ви съветвам да кажете самата истина. Само с разкаяние можете да смекчите гнева на кардинала.

– Аз съм готов да кажа всичко – извика Бонасийо, – поне всичко, което зная. Разпитайте ме, моля ви.

– Първо, къде е вашата жена?

– Нали ви казах, че ми я отвлякоха.

– Да, но вчера в пет часа следобед тя я избягала благодарение на вас.

– Жена ми е избягала! – викна Бонасийо. – О, нещастница! Но, господине, ако тя е избягала, аз не съм виновен за това, кълна ви се.

– Защо сте ходили тогава при съседа си господин д'Артанян, с когото сте разговаряли дълго през деня?

– Ах, да, господин началник, да, това е истина и признавам, че сгреших. Да, бях при господин д'Артанян.

– Каква беше целта на вашето посещение?

– Помолих го да ми помогне да намеря жена си. Мислех, че имам право да я търся. Лъгал съм се, както изглежда, и много ви моля да ми простите.

– Какво отговори господин д'Артанян?

– Господин д'Артанян обеща, че ще ми помогне. Но скоро забелязах, че ме е излъгал.

– Вие заблуждавате правосъдието! Господин д'Артанян се е уговорил с вас и въз основа на тази уговорка той изгонил полицаите, които бяха задържали жена ви, и я освободил от всякакви преследвания.

– Господин д'Артанян е отвлякъл жена ми! Ха, какво говорите?

– За щастие господин д'Артанян е в ръцете ни и вие ще имате очна ставка с него.

– Ах, слава богу! Много се радвам – извика Бонасийо. – Ще ми бъде приятно да видя познато лице.

– Доведете господин д'Артанян – каза началникът на двамата полицаи.

Двамата полицаи въведоха Атос.

– Господин д'Артанян – каза началникът, като се обърна към Атос, – разкажете какво се е случило между вас и господина.

– Но този човек не е господин д'Артанян! – извика Бонасийо.

– Как! Не е ли господин д'Артанян? – възкликна началникът.

– Разбира се, че не е – отвърна Бонасийо.

– Как се казва господинът? – запита началникът.

– Не мога да ви кажа, не го познавам.

– Как! Не го ли познавате?

– Не.

– Никога ли не сте го виждали?

– Виждал съм го, но не зная как се казва.

– Вашето име? – запита началникът.

– Атос – отвърна мускетарят.

– Но това не е човешко име, това е име на планина! – извика бедният началник, който започваше да се обърква.

– Това е името ми – каза спокойно Атос.

– Но вие сте казвали, че се казвате д'Артанян.

– Аз ли?

– Да, вие.

– Извинете, попитах ме: „Вие ли сте господин д'Артанян?“ Отговорих: „Така ли мислите?“ Полицаяте се развикаха, че са уверени в това. Не исках да им противореча. Всъщност можеше да се лъжа.

– Господине, вие оскърбявате достойнството на правосъдието.

– Ни най-малко – каза спокойно Атос.

– Вие сте господин д'Артанян.

– Виждате ли, че и вие твърдите това.

– Господин началник – извика на свой ред Бонасийо, – уверявам ви, че тук не може да има никакво съмнение. Господин д'Артанян ми е наемател и следователно, макар че не ми плаща наема, а може би точно за това, аз го познавам много добре. Господин д'Артанян е млад, едва деветнадесет или най-много двадесетгодишен момък, а господинът е най-малко на тридесет години. Господин д'Артанян служи в гвардията на господин Де-з-Есар, а господинът е от мускетарската рота на господин дьо Тревил: погледнете униформата, господин началник, погледнете униформата.

– Вярно – прошепна началникът, – вярно е, дявол да го вземе.

В това време вратата бързо се отвори и някакъв пратеник, доведен от един ключар в Бастилията, предаде на началника писмо.

– О! Нещастницата! – извика началникът.

– Как? Какво казвате? За кого говорите, господине?

– Надявам се, не за жена ми!

– Напротив, за нея. Добре сте я наредили, няма какво да се каже.

– Ах! – извика отчаяният търговец. Бъдете така добър да ми кажете, господине, как може моята, лично моята работа да се влоши от това, което жена ми прави, докато аз съм в затворен!

– Това, което тя прави, е продължение на замислен от вас двамата

план, чудовищен план!

– Заклевам ви се, господин началник, че вие много дълбоко се лъжете. аз не зная нищо от това, което е възнамерявала да прави жена ми, нямам нищо общо с нейните постъпки и ако тя е извършила някакви глупости, аз се отричам от нея, отказвам се и я проклинам.

– Ах! – каза Атос на началника. – Ако нямате вече нужда от мене, изпратете ме някъде. Много е досаден вашият господин Бонасийо.

– Отведете затворниците в килиите им – каза началникът, като посочи с едно и също движение Атос и Бонасийо – и ги пазете по-строго.

– Все пак – каза Атос със свойственото си спокойствие, – ако ви е необходим господин д'Артанян, не виждам как бих могъл да го заместя.

– Направете, каквото ви казах! – кресна началникът. – И най-строг карцер. Чувате ли!

Атос дигна рамене и последва полицаите, а господин Бонасийо започна да хленчи така, че би трогнал сърцето и на тигър.

Върнаха търговеца в същата килия, където беше прекарал нощта, и го оставиха там целия ден. Целия ден господин Бонасийо плака като истински търговец – нали сам той ни каза, че не е военен.

Вечерта, към девет часа, когато се готвеше да си легне, той чу стъпки в коридора. Стъпките се приближиха към килията му, вратата се отвори и се появиха полицаи.

– Последвайте ме – каза един полицейски чиновник, който беше дошъл след стражата.

– Да ви последвам! – извика господин Бонасийо. – Да ви последвам в тоя час! Но къде, боже мой?

– Където ни е заповядано да ви отведем.

– Но това не е никакъв отговор.

– Това е единственият отговор, който можем да ви дадем.

– Ах, боже мой! Боже мой! – прошепна клетият търговец. – Този път вече съм загубен!

И той тръгна несъзнателно и без да се противи след полицаите, които бяха дошли да го вземат.

Тръгнаха по същия коридор, по който беше дошъл, прекосиха някакъв двор, минаха в друго крило на затвора и накрая излязоха от главния вход. Пред входа чакаше карета, охранявана от четирима конни гвардейци. Качиха го в каретата, полицейският чиновник се настани до него; заключиха вратичката и двамата се намериха в подвижен затвор.

Каретата потегли бавно, като катафалка. През заключената решетка затворникът виждаше къщите и уличната настилка – нищо друго. Но

Бонасийо беше истински парижанин и познаваше всяка улица по каменните стълбчета, по надписите и фенерите. Като приближиха черквата Сен Пол, място, където екзекутирваха осъдените от Бастилията, той се прекръсти два пъти и едва не припадна. Помисли си, че каретата ще спре там. Но каретата отмина.

След малко пак го обзе голям ужас – минаваха край гробищата Сен Жан, където заравяха държавните престъпници. Само едно нещо го успокои: преди да ги зароят, им отрязваха главите, а неговата глава си стоеше още на раменете. Но като видя, че каретата тръгва към Гревския площад, като съзря островърхия покрив на кметството и забележа, че каретата минава под арката, реши, че с него е свършено, поиска да се изповяда на полицейския чиновник и когато той му отказа, започна да вика толкова жално, че чиновникът му заяви, че ако продължава да крещи така, ще му запуши устата.

Тая заплаха поуспокои Бонасийо: ако имаха намерение да го екзекутират на Гревския площад, нямаше да си правят труд да му запушват устата, защото вече бяха стигнали до мястото на екзекуциите. И наистина каретата отмина злокобния площад, без да се спре. Оставаше още едно опасно място – кръстът Траоар. Каретата тръгна точно по този път.

Сега вече нямаше никакво съмнение, тъй като на тоя площад екзекутираха престъпниците от низшите слоеве. Бонасийо напразно се ласкаеше, като се мислеше достоен за Сен Пол или за Гревския площад. При кръста Траоар щеше да свърши пътуването и животът му. Той не можеше да види още злощастния кръст, но го чувствуваше като нещо, което иде насреща му. Когато приближиха на двадесетина крачки, чу се глъч и каретата спря. Това беше свръх силите на нещастния Бонасийо, който бе съсипан вече от вълненията, що преживя. Той нададе слаб вик, приличен на последния стон на умираещ, и изгуби съзнание.

XIV ЧОВЕКЪТ ОТ МЪОН

Тълпата се беше събрала не за да чака човек, когото ще бесят, а да погледа обесен.

Каретата, спряла за миг, потегли, мина през тълпата, продължи пътя си, навлезе в улица Сент Оноре, зави в улица Добри деца и спря пред ниска врата.

Вратата се отвори, двама полицаи поеха Бонасийо, придържан от

полицейския чиновник: вмъкнаха го в тесен вход, изкачиха го по някаква стълба и го оставиха в една чакалня.

Всичко това стана, без той да вземе някакво участие.

Бе вървял, както се върви насън. Бе видял околните предмети като в мъгла. Ушите му бяха доловили някакви звуци, без да ги разберат. Можеха да го екзекутират в тоя миг и той нямаше да направи нито едно движение, за да се защити, нямаше да издаде нито вик, за да поиска милост.

Опрял гръб о стената и отпуснал ръце, той си остана на пейката, там където го бяха сложили полицаите.

Но като се огледа и видя, че няма нищо страшно, че не го заплашва никаква опасност, че диванът е доста мек, че стената е покрита с хубава кордованска кожа, че тежките завеси от червен дамаск на прозореца, които се поклащаха, са прибрани със златни верижки, той разбра полека-лека, че страхът му е бил прекомерен и почна да движи главата си от-дясно наляво и отдолу нагоре.

При това движение, на което никой не му попречи, той до би малко смелост и се реши да свие единия си крак, после другия. Най-после се опряна ръцете си, подигна се от дивана и се изправи.

В същия миг офицер с приятна външност дръпна една завеса, размени още две-три думи с лице, което се намираше в съседната стая, и се обърна към затворника:

– Вие ли се казвате Бонасийо? – попита той.

– Да, господин офицер – промълви търговецът ни жив, ни умрял. – На вашите услуги.

– Влезте – каза офицерът.

И той се отдръпна, за да даде път на търговеца. Бонасийо без да възразява, влезе покорно в стаята, където, изглежда го очакваха.

Това беше обширен кабинет със стени, украсени всевъзможни оръжия и където не долиташе никакъв шум отвън – гореше вече огън, макар да беше едва краят на септември. Четвъртита маса, покрита с книги и книжа, върху които беше разгърната грамадна карта на града Ла Рошел, заемаше средата на стаята.

Пред камината стоеше човек със среден ръст, с горд надменен вид, с проникателен поглед и широко чело, със слабо лице, което изглеждаше още по-удължено от острата, брадичка, над която бяха засукани мустаци. Макар че този човек едва ли имаше тридесет и шест – тридесет и седем години, косата, мустациите и брадичката му бяха прошарени. Той нямаше шпага, но приличаше напълно на военен и лекият прах по

ботушите му показваше, че през деня е яздил.

Този човек беше Арман Жан Дюплеси, кардинал дьо Ришельо, не такъв, какъвто ни го представят, грохнал като старец, страдащ като мъченик, отпаднал, с угаснал глас, потънал в грамадно кресло като в гроб, човек, който живее само със силата на духа си и поддържа борбата в Европа само с вечното напрежение на мислите си, а такъв, какъвто беше в действителност по онова време, с други думи, ловък и любезен кавалер, вече с отслабнало тяло, но поддържан от оная духовна сила, която го направи една от най-изключителните личности, които някога са съществували – Ришельо, който бе подкрепил дук дьо Невер във владенията му в Мантуа, който бе превзел Ним, Кастр и Юзе и бе готов да изгони англичаните от остров Ре и да започне обсадата на Ла Рошел.

От пръв поглед нищо в него не показваше, че е кардинал, и за ония, които не го познаваха по лице, беше невъзможно да отгатнат пред кого се намират.

Нешастият търговец стоеше прав до вратата, докато очите на мъжа, който описахме преди малко, се устремиха в него, сякаш искаха да проникнат дълбоко в миналото му.

– Този ли е Бонасийо? – запита той след кратко мълчание.

– Да, монсеньор – отвърна офицерът.

– Добре, дайте ми тези книжа и ни оставете. – Офицерът взе от масата посочените книжа, предаде ги на мъжа, който ги искаше, поклони се до земята и излезе.

Бонасийо позна, че това са показанията му в Бастилията. От време на време мъжът до камината вдигаше очи от книжата и ги забиваше като кинжал чак вдън сърцето на клетия търговец.

След десетминутно четене и десетминутно наблюдение кардиналът беше наясно.

– Този глупак никога не е участвувал в заговори – промърмори си той. – Но, все едно, да видим.

– Вие сте обвинен в държавна измяна – каза бавно кардиналът.

– Казаха ми вече това, монсеньор – извика Бонасийо, като се обърна към мъжа, който го разпитваше, с титлата, която беше чул от офицера, – но кълна ви се, че не зная нищо.

Кардиналът се сдържа да не се усмихне.

– Вие сте били в заговор с жена си, с госпожа дьо Шеврьоз и с милорд Бъкингамския дук.

– Наистина, монсеньор – отвърна търговецът, – тя ми е споменавала тези имена.

- По какъв повод?
- Казваше, че кардинал дьо Ришелю е примамил Бъкингамския дук в Париж, за да го погуби, а заедно с него да погуби и кралицата.
- Тя ли казваше това? – извика гневно кардиналтът.
- Да, монсеньор. Но аз я уверих, че греша, като говори такива неща, и че Негово високопреосвещенство не е способен...
- Мълчете, вие сте глупак! – каза кардиналтът.
- Точно така ми отговори и жена ми, монсеньор.
- Знаете ли кой е отвлякъл жена ви?
- Не, монсеньор.
- Все пак подозирате, нали?
- Да, монсеньор. Но тези подозрения сякаш бяха неприятни на господин полицейския началник и аз се отказах от тях.
- Жена ви е избягала, знаехте ли това?
- Не, монсеньор. Научих го в затвора и пак от господин началника, много любезен човек.
- За втори път кардиналтът сдържа усмивката си.
- Значи вие не знаете какво е станало с вашата жена, след като е избягала?
- Не зная нищо, монсеньор. Навярно се е върнала в Лувър.
- В един часа сутринта още не се беше върнала.
- Ах! Боже мой! Но какво е станало тогава с нея?
- Ще узнаем, бъдете спокоен. Нищо не остава скрито за кардинала. Кардиналтът знае всичко.
- В такъв случай, монсеньор, мислите ли, че кардиналтът ще се съгласи да ми каже какво е станало с жена ми?
- Може би. Но преди това вие трябва да признаете всичко което знаете за връзките на жена ви с госпожа дьо Шеврьоз.
- Но аз не зная нищо, монсеньор; никога не съм я виждал.
- Когато отивахте да вземете жена си от Лувър, тя направо в къщи ли се връщаше?
- Почти никога: имаше работа с разни търговци на платно и аз я водех при тях.
- И колко бяха търговците на платно?
- Двама, монсеньор.
- Къде живеят те?
- Единият на улица Вожирар, другият на улица Ла Арг.
- Влизали ли сте с нея при тях?
- Никога, монсеньор. Чаках я пред вратата.

– А под какъв предлог тя влизаше сама?

– Под никакъв; казваше ми да чакам и аз чаках.

– Вие сте много снизходителен мъж, драги ми господин Бонасийо!
– забеляза кардиналът.

„Той ме нарича «драги ми господине!» – помисли си търговецът. – Дявол да го вземе, работата започва да се нарежда!“

– Бихте ли познали вратите?

– Да.

– Знаете ли номерата?

– Да.

– Кои са те?

– Улица Вожирар номер двадесет и пет и улица Ла Ар номер седемдесет и пет.

– Добре – рече кардиналът.

При тези думи той взе едно сребърно звънче и позвъни. Влезе офицерът.

– Намерете ми Рошфор – му пошепна той. – Да дойде веднага, ако се е прибрал.

– Контът е тук – отвърна офицерът – и иска още сега да говори с Ваше високопреосвещенство.

– Да дойде тогава, да дойде! – каза бързо Ришельо. Офицерът изскочи от стаята с онази бързина, с която всички слуги на кардинала обикновено изпълняваха нарежданията му.

– Ваше високопреосвещенство! – мърмореше Бонасийо и въртеше объркан очи.

Не се минаха и пет секунди от излизането на офицера и вратата се отвори. Влезе нов посетител.

– Той е! – извика Бонасийо.

– Кой той? – запита кардиналът.

– Човекът, който отвлече жена ми. Кардиналът пак позвъни. Офицерът влезе.

– Предайте този човек на двама полицаи и нека чака, докато го повикам.

– Не, монсеньор, не, не е той! – извика Бонасийо. – Не, припознах се, този е друг и никак не прилича на него! Господинът е честен човек!

– Отведете този глупак! – каза кардиналът. Офицерът хвана Бонасийо под ръка и го изведе в чакалнята, където го предаде на двама полицаи.

Новодошлият проследи нетърпеливо с поглед Бонасийо, докато го

извело, и щом вратата след него се затвори, той се приближи бързо до кардинала и му каза:

– Видели са се!

– Кой? – запита негово високопреосвещенство.

– Тя и той.

– Кралицата и дукът! – извика Ришельо. – Да.

– Къде?

– В Лувър.

– Уверен ли сте?

– Напълно уверен.

– Кой ви каза?

– Госпожа дьо Ланоа. Както знаете, тя е безкрайно предана на Ваше високопреосвещенство.

– Защо не е съобщила по-рано?

– Случайно или от недоверие, кралицата е накарала госпожа дьо Сюржи да спи в нейната стая и я задържала целия ден.

– Бити сме, значи. Да се постареем да си го върнем.

– Аз ще ви помогна с всички сили, монсеньор, бъдете спокоен.

– Как е станало това?

– В дванадесет и половина през нощта кралицата е била с придворните си дами...

– Къде?

– В спалнята си...

– Добре.

– Когато ѝ предали някаква кърпичка, изпратена от нейната прислужничка...

– После?

– Кралицата веднага се развълнувала много и въпреки червилото, което покривало лицето ѝ, пребледняла.

– После! После!

– Но тя станала и казала с променен глас: „Госпожи, почакайте ме десет минути, скоро ще се върна“. Отворила вратата на спалнята и излязла.

– Защо госпожа дьо Ланоа не ви е уведомила веднага?

– Нищо още не било положително. Освен това кралицата казала: „Госпожи, почакайте ме“, и ти не посмяла да не се покори на кралицата.

– Колко време се е бавила кралицата?

– Три четвърти час.

– Никоя от дамите ѝ ли не я е придружавала?

– Само доня Естепания.

– После върнала ли се е?

– Да, но само за да вземе едно ковчеже от розово дърво с нейния герб и веднага излязла.

– А когато се е върнала после, донесла ли е ковчежето?

– Не.

– Госпожа дьо Ланоа знае ли какво е имало в това ковчеже?

– Да, диамантеният накит, който Негово величество подарил на кралицата.

– И тя се е върнала без ковчежето?

– Да. И госпожа дьо Ланоа предполага, че тя го е подарила на Бъкингам.

– Уверена е в това.

– Как така!

– През деня госпожа дьо Ланоа в качеството си на придворна дама на кралицата потърсила ковчежето, престорил се, че се тревожи за изчезването му, и накрая попитала кралицата какво е станало с него.

– А кралицата?...

– Кралицата силно се изчервила и казала, че вечерта се е повредил един диамант и е изпратила накита на златаря си да го поправи.

– Трябва да се наmine към него и да се провери истина ли е това или не.

– Аз наминах.

– Е! И какво каза златарят?

– Златарят не знае такова нещо.

– Добре! Добре! Рошфор, всичко не е загубено и може пък... може пък всичко да е за добро!

– Всъщност аз не се съмнявам, че геният на Ваше високопреосвещенство...

– Ще поправи глупостите на своя служител, нали?

– Точно това щях да кажа, ако Ваше високопреосвещенство ме бяхте оставили да довърша мисълта си.

– Сега знаете ли къде са се крили дукеса дьо Шеврьоз и Бъкингамският дук?

– Не, монсеньор, моите хора не ми дадоха положителни сведения по този въпрос.

– А аз зная.

– Вие ли, монсеньор?

– Да, или поне подозирам. Крили са се – единият на улица Вожирар

номер двадесет и пет, а другият на улица Ла Арп номер седемдесет и пет.

- Ваше високопреосвещенство, желаете ли да арестувам и двамата?
- Много е късно. Заминали са.
- Няма значение, можем все пак да се уверим.
- Вземете десет мои гвардейци и претърсете двете къщи.
- Отивам, монсеньор.

И Рошфор изскочи от кабинета.

Като остана сам, кардиналт помисли малко, после позвъня за трети път.

Яви се същият офицер.

- Доведете затворника – рече кардиналт.

Въведоха пак Бонасийо и офицерът по знак на кардинала се оттегли.

- Вие ме излъгахте – каза строго кардиналт.

– Аз ли! – възкликна Бонасийо. – Аз да излъжа Ваше високопреосвещенство!

– Жена ви не е ходила на улица Вожирар и на улица Ла Арп при търговци на платно.

- А при кого е ходила, боже мой?

- Ходила е при дукеса дьо Шеврьоз и при Бъкингамския дук.

– Да – отвърна Бонасийо, като се задълбочи в спомените си, – да, така е, ваше високопреосвещенство, имате право. Много пъти се чудех пред жена си как може търговци на платно да живеят в такива къщи, в къщи без фирми, а жена ми винаги се смееше. Ах, монсеньор! – продължи Бонасийо, като се хвърли в краката на негово високопреосвещенство. – Ах, вие сте самият кардинал, великият кардинал, геният, пред когото цял свят се прекланя!

Колкото и нищожно да беше тържеството над такова жалко създание като Бонасийо, кардиналт все пак изпита някакво удоволствие. После, почти в същия миг, сякаш нова мисъл му мина през ума, усмивка пробягна на устните му и тон протегна ръка на търговеца:

- Станете, приятелю – каза му той. – Вие сте почтен човек.

– Кардиналт ми докосна ръката! Аз докоснах ръката на великия мъж! – извика Бонасийо. – Великият мъж ме нарече свой приятел!

– Да, приятелю, да! – продума кардиналт с оня бащински глас, с който умееше понякога да говори, но който можеше да заблуди само тези, които не го познаваха. – Вие сте обвинен несправедливо и трябва да бъдете възнаграден: ето вземете тая кесия със сто пистола и ми

простете.

– Да ви простя, монсеньор! – възкликна Бонасийо, който не се решавахе да вземе кесията, навярно се боеше този привиден подарък да не е някаква шега. – Но вие имате пълно право да ме арестувате, да ме подложите на мъчения, имате право да ме обесите: вие сте господарят и аз не бих могъл да кажа нито думичка. Да ви простя, монсеньор! Кажете, така ли мислите?

– Ах, драги господин Бонасийо, вие сте много благороден! Виждам това и ви благодаря. А сега ще вземете кесията и ще си отидете не много недоволен, нали?

– Аз си отивам възхитен, монсеньор.

– Е, сбогом или по-скоро довиждане, защото надявам се, че ние пак ще се видим.

– Когато монсеньор пожелае, аз ще бъда винаги на услугите на Ваше високопреосвещенство.

– Ще се виждаме често, бъдете спокоен, защото ми е особено много приятно да разговарям с вас.

– О! Монсеньор!

– Довиждане, господин Бонасийо, довиждане.

И кардиналт му направи знак с ръка, на който Бонасийо отговори с поклон до земята. После излезе заднишком и когато беше вече в чаклята, кардиналт го чу да вика възторжено, колкото му глас държи: „Да живее монсеньор! Да живее негово високопреосвещенство! Да живее великият кардинал!“

Кардиналт послуша усмихнат тази бляскава проява на възторжените чувства на Бонасийо, после, когато виковете на Бонасийо замряха в далечината, той си каза:

– Ето един човек, който ще бъде готов да пожертвува живота си за мене.

И кардиналт започна да разглежда с най-голямо внимание картата на Ла Рошел, която, както споменахме, лежеше разгърната на масата му, и очертаваше с молив линията, по която трябваше да мине прочутата дига – след година и половина тя затвори пристанището на обсадения град.

Когато беше най-задълбочен в стратегическите си размишления, вратата се отвори и влезе Рошфор.

– Е? – запита живо кардиналт, като стана бързо, което показваше какво голямо значение отдаваше на поръчката, с която беше натоварил конта.

– Да – каза Рошфор, – една млада, двадесет и шест или двадесет и осем годишна жена и един мъж на тридесет и пет – четиридесет години наистина са прекарвали в посочените от ваше високопреосвещенство къщи – той – четири, а тя – пет дни: но жената е заминала нощес, а мъжът – тая сутрин.

– Те са били – извика кардиналът, като погледна стенния часовник, – но сега – продължи той – е вече късно да ги гоним: дукесата е в Тур, а дукът в Булон. Трябва да ги намерим в Лондон.

– Какви са заповедите на Ваше високопреосвещенство?

– Нито дума за това, което се случи. Нека кралицата си остане напълно спокойна. Нека и не подозира, че знаем тайната ѝ. Да мисли, че искаме да разкрием някакъв заговор. Изпратете ми канцлера Сегие.

– А какво направихте с оня човек, Ваше високопреосвещенство?

– С кой човек? – запита кардиналът.

– С Бонасийо.

– Направих всичко, каквото беше възможно. Направих го шпионин на собствената му жена.

Конт дьо Рошфор се поклони като човек, който признава голямото превъзходство на своя господар, и се оттегли.

Като остана сам, кардиналът седна пак, написа едно писмо, запечатта го с личния си печат и позвъни. Офицерът влезе за четвърти път.

– Повикайте Витре – поръча кардиналът – и му кажете да се приготви за път.

След миг човекът, когото беше повикал, стоеше пред него с ботуши и шпори, напълно готов за път.

– Витре, – каза кардиналът, – ще заминете веднага за Лондон. Няма да се спирате нито миг по пътя. Ще предадете това писмо на милейди. Ето ви един бон за двеста пистола, минете при ковчезника ми и го накарайте да ви го изплати. Ще получите още толкова, ако се върнете тук след шест дни и ако сте изпълнили добре поръчката ми.

Без да продума нито дума, пратеникът се поклони, взе писмото и бона за двеста пистола и излезе. Ето какво съдържаше писмото:

„Милейди,

Идете на първия бал, на който ще присъствува Бъкингамският дук. На дрехата му ще има накит с дванадесет диаманта. Приближете се и отрежете два.

Веднага щом се сдобиете с диамантите, съобщете ми.“

XV СЪДИИ И ВОЕННИ

На другия ден след като се случиха тия събития, Атос не се яви и д'Артанян и Портос предупредиха господин дьо Тревил за изчезването му.

Арамис пък беше поискал пет дена отпуск и казваха, че се намира по домашни причини в Руан.

Господин дьо Тревил беше баща за войниците си. Най-незначителният и най-неизвестният от тях щом носеше униформата на ротата му, беше така уверен в неговата помощ и в подкрепата му, както можеше да бъде уверен в това собственият му брат.

И така, той отиде веднага при следователя. Повикаха офицера, който командуваше поста Червен кръст, и от сведенията, които им бяха дадени, узнаха, че Атос се намира временно във фор л'Евек.

Атос беше минал през всичките изпитания, на които видяхме, че бе подложен Бонасийо.

Ние присъствувахме на очната ставка между двамата затворници. Атос, който дотогава не беше казал нищо, за да спечели време на д'Артанян, който навярно също беше разтревожен, заяви тогава, че се казва Атос. а не д'Артанян.

Той добави, че не познава нито господин, нито госпожа Бонасийо, че никога не е говорил нито с него, нито с нея, че се е отбил към десет часа вечерта да навести приятеля си господин д'Артанян и че дотогава бил у господин дьо Тревил, където вечерял. Двадесет свидетели, добави той, могат да потвърдят това и изброи имената на много видни благородници, между които беше и господин дук дьо Ла Тремуй.

Вторият полицейски началник също остана замаян, както и първият, от простите и твърди показания на този мускетар, върху когото той искаше да излее ненавистта, която обикновено съдиите изпитват към военните, но имената на господин дьо Тревил и на господин дук дьо Ла Тремуй заслужаваха да се поразмисли.

Атос също бе изпратен при кардинала, но за нещастие кардиналът беше в Лувър при краля.

Точно в това време господин дьо Тревил, след като напусна следователя и коменданта на фор л'Евек, без да намери Атос, отиде при Негово величество.

Като капитан на мускетарите господин дьо Тревил имаше по всяко

време достъп при краля.

Известно ни е недоверието на краля към кралицата, недоверие, умело разпалвано от кардинала, който по отношение на интригите се пазеше много повече от жените, отколкото от мъжете. Една от най-главните причини за това недоверие беше приятелството между Ана Австрийска и госпожа дьо Шеврьоз. Тези две жени го плашеха повече от войните с Испания, от недоразуменията с Англия и от финансовите затруднения. Според него – а той беше убеден в това – госпожа дьо Шеврьоз помагаше на кралицата не само в политическите интриги, но и в любовните, и това го безпокоеше много повече.

Щом господин кардиналът спомена само, че госпожа дьо Шеврьоз, която беше заточена в Тур и знаеха, че се намира в тоя град, е била в Париж и цели пет дни е укривала следите си от полицията, кралят побесня от яд. Капризен и неверен, кралят искаше да го наричат Луи Справедливи и Луи Целомъдрени. Поколенията трудно ще разберат тоя характер, който историята обяснява само с факти, без никога да прибъгва до разсъждения.

Но когато кардиналът добави, че госпожа дьо Шеврьоз не само е била в Париж, но и че кралицата е възстановила връзките си с нея с помощта на онова тайно писмо, което през онази епоха се наричаше кабалистическо, когато заяви, че той, кардиналът, е щял да разплете най-тъмните нишки на тази интрига, но тъкмо когато са щели да арестуват на местопрестъплението с всички доказателства налице посредницата между кралицата и изгнаницата, някакъв мускетар се осмелил да прекрати насилствено хода на съдебното следствие, като се нахвърлил с шпага в ръка върху честните служители на закона, които били натоварени да проучат безпристрастно целия случай и да го доложат на краля, Луи XIII не можа да се сдържи, пристъпи блед към покоите на кралицата с онова безмълвно възмущение, което, избухнеше ли, довеждаше тоя крал до най-хладнокръвна жестокост.

А в целия разговор кардиналът не беше споменал още нито дума за Бъкингамския дук.

В този момент влезе господин дьо Тревил, сдържан, вежлив и с напълно безукорна външност. Присъствието на кардинала и промененото лице на краля подсказаха на господин дьо Тревил какво се е случило и той се почувствува безсилен като Самсон пред филистимляните.

Луи XIII посягаше вече към вратата, но при шума от влизането на господин дьо Тревил той се обърна.

– Навреме идете, господине – каза кралят, който, дадеше ли веднъж

воля на чувствата си, не можеше вече да ги скрие, – Хубави работи научих за вашите мускетари.

– А аз – отвърна студено господин дьо Тревил – ще разкажа на Ваше величество хубави работи за неговите съдии.

– Моля? – каза надменно кралят.

– Имам честта да уведомя Ваше величество – продължи също така студено господин дьо Тревил, – че няколко чиновници, началници и полицаи, много почтени хора, но, както изглежда, враждебно настроени към военните, по заповед, която отказаха да ми покажат, са си позволили да арестуват в един дом, да прекарат посред улицата и хвърлят във затвора един от моите, или по-право, един от вашите мускетари, сир, който има безукорно поведение, почти прославлено име и на когото вие, Ваше величество, гледате благосклонно – господин Атос.

– Атос – повтори неволно кралят. – Да, наистина, известно ми е това име.

– Нека Ваше величество си припомни – продължи господин дьо Тревил, – господин Атос е мускетарят, който в известния на вас неприятен дуел има нещастieto да рани тежко господин дьо Каюзак... да, междо другото, монсеньор – обърна се господин дьо Тревил към кардинала, – господин дьо Каюзак е вече напълно здрав, нали?

– Да, благодаря! – продума кардиналтът и прехапа устни от гняв.

– С други думи, господин Атос отишъл да посети един свой приятел, който не бил тогава в къщи, – продължи господин дьо Тревил, – един млад беарнец, кадет от гвардията на Ваше величество в ротата на Де-з-Есар, но едва успял да седне в стаята на приятеля си и да вземе някаква книга, за да го почака, и тълпа полицаи и войници обсадили къщата и разбили няколко врати.

Кардиналтът направи на краля знак, който означаваше: „За тоя случай ви говорех“.

– Ние знаем това – каза кралят. – То е извършено в интерес на службата.

– Тогава – продължи господин дьо Тревил – навярно пак в интерес на службата на Ваше величество са уловили един от моите мускетари, без да има някаква вина, предали са го като злосторник на двама полицаи и сред безсрамната тълпа са разкарвали този благороден човек, който десетки пъти е проливал кръвта си за Ваше величество и е готов пак да я пролива.

– Как! – обади се разколебан кралят. – Така ли е станало?

– Господин дьо Тревил премълчава – започна съвсем хладнокръвно

кардиналт, – че този невинен мускетар, че този благороден човек един час преди това е нападнал с шпага четирима следователи, изпратени от мене да разследват един много важен случай.

– Нека Ваше високопреосвещенство докаже това – извика господин дьо Тревил с цялата си гасконска откровеност и с чисто военната си грубост, – защото един час преди това господин Атос, който – ще поверя на ваше величество – е от най-знатен произход, ми правеше честта, след като вечеря у дома, да разговаря в моя салон с господин дук дьо Ла Тремуей и с господин конт дьо Шале, които бяха там. Кралят погледна кардинала.

– Протоколът доказва това – отвърна кардиналт, като отговаряше гласно на безмълвния въпрос на негово величество, – той е съставен от потърпевшите и аз имам честта да го представя на Ваше величество.

– Протоколът на един съдебен чиновник струва ли колкото честната дума на един военен? – запита гордо Тревил.

– Стига, стига, Тревил, мълчете – намеси се кралят.

– Ако Негово високопреосвещенство подозира някои от моите мускетари – каза Тревил, – справедливостта на господин кардинала е достатъчно известна и аз самият искам следствие.

– В къщата, където е станал обискът – продължи равнодушно кардиналт, – живее, ако се не лъжа, един беарнец, приятел на мускетаря.

– Ваше високопреосвещенство има предвид господин д'Артанян.

– Имам предвид един младеж, когото вие покровителствувате, господин дьо Тревил.

– Да, Ваше високопреосвещенство, това е самата истина.

– Не допускате ли, че този младеж може да е повлиял зле...

– На господин Атос ли? На човек, който е два пъти по-възрастен от него? – прекъсна го господин дьо Тревил. – Не, монсеньор. При това господин д'Артанян прекара вечерта у дома.

– Гледай ти! – подхвърли кардиналт. – Значи всички са прекарвали вечерта у вас?

– Негово високопреосвещенство съмнява ли се в думите ми? – запита Тревил със зачервено от гняв лице.

– Не, боже опази! – рече кардиналт. – Само че в колко часа беше той у вас?

– О, мога с точност да кажа на Ваше високопреосвещенство, защото когато той влизаше, погледнах стенния часовник и видях, че часът е девет и половина, макар да мислех, че е много по-късно.

– И в колко часа напусна той вашия дом?

– В десет и половина: един час след тия събития.

– Но в края на краищата – каза кардиналтът, който не се съмняваше нито за миг в честността на дьо Тревил и който чувствуваше, че победата му се изплъзва. – но в края на краищата Атос е бил заловен в същата тази къща на улица Гробарска.

– Забранено ли е на един приятел да навести приятеля си. На мускетар от моята рота да дружи с гвардеец от ротата на господин Де-з-Есар?

– Да, когато къщата, в която той се среща с приятеля си, е съмнителна.

– Работата е там, че тази къща е съмнителна, Тревил – обясни кралят. – Вие може би не сте знаели това?

– Наистина, сир, не знаех. Във всеки случай тя може да бъде съмнителна навсякъде, но не и в тази част. където живее господин д'Артанян, защото аз мога да ви уверя, сир, съдейки по думите му, че той е най-предан служител на Ваше величество и най-дълбок почитател на господин кардинала.

– За оня същия ли д'Артанян става дума, който рани един ден Жюсак в злополучната схватка при манастира Дешосе? – запита кралят, като погледна кардинала, който се изчерви от яд.

– А на следния ден – Бернажу?

– Да, сир, да, именно за него! Ваше величество има добра памет.

– Е, какво ще решим – запита кралят.

– Това се отнася повече до Ваше величество, отколкото до мене – каза кардиналтът. – Аз бих потвърдил вината.

– А аз ще я отрека – заяви Тревил. – Но Негово величество има съдии и неговите съдии ще решат.

– Така и трябва – съгласи се кралят. – Да изпратим делото на съдиите: работата им е да съдят и те ще отсъдят.

– Само че – продължи Тревил – много жалко е, че в тия нещастни времена, в които живеем, най-чистият живот, на неоспоримата добродетел не могат да предпазят човека от позор и преследване. Армията ще бъде недоволна, мога да ви уверя в това, че е изложена на жестоки преследвания заради някакви полицейски истории.

Думите бяха непредпазливи, но господин дьо Тревил знаеше защо ги казва. Той искаше взрив, защото взривът дава пламък, а пламъкът осветява.

– Полицейски истории! – извика кралят, като се улови за думите на господин дьо Тревил. – Полицейски истории! Какво разбирате вие от тези работи, господине? Гледайте си мускетарите и не ме главоболете.

Като ви слуша човек, ще помисли, че ако за нещастие бъде арестуван някой мускетар, Франция е в опасност. Колко шум за някакъв си мускетар! Ще заповядам да арестуват десет, дявол да го вземе, дори сто, цяла рота! И няма да позволя на никого да продума и една дума!

– Щом като мускетарите са подозрителни за ваше величество – каза Тревил, – те са виновни. Ето, сир, аз съм готов да ви върна шпагата си, защото след като господин кардиналът обвини моите войници, аз съм уверен, че той ще обвини в края на краищата и мен самия и по-добре ще бъде сам да отида в затвора при господин Атос, който вече е арестуван, и при господин д'Артанян, когото навярно скоро ще арестуват.

– Упорит гасконец, ще свършите ли? – запита кралят.

– Сир – продължи Тревил, без да снишава ни най-малко гласа си, – заповядайте да ми върнат мускетаря или да го съдят.

– Ще го съдят – заяви кардиналът.

– Е, още по-добре! В такъв случай ще искам разрешение от Ваше величество аз да го защитавам.

Кралят се побоя от скандал.

– Ако негово високопреосвещенство – вметна той – няма никакви лични съображения.

Кардиналът разбра какво иска да каже кралят и го превари.

– Извинете – каза той, – но щом като Ваше величество вижда в мене пристрастен съдия, аз се отказвам.

– Слушайте – рече кралят, – ще ми се закълнете ли в моя баща, че господин Атос е бил у вас, когато е станала тая случка, и че не е взел никакво участие в нея?

– Заклевам се във вашия славен баща и във вас самия, когото обичам и уважавам най-много на света!

– Размислете, сир – намеси се кардиналът. – Ако освободим затворника, ние няма да се доберем никога до истината.

– Господин Атос ще бъде винаги тук, готов да отговори, когато съдиите пожелаят да го разпитат – заяви господин дьо Тревил. – Той няма да избяга, господин кардинал, бъдете спокоен, аз лично отговарям за него.

– Да, той няма да избяга – каза кралят. – Ще го намерим винаги, както казва господин дьо Тревил. Освен това – добави той по-тихо и погледна умолително Негово високопреосвещенство – нека да ги успокоим: това е политика.

Тази политика на Луи XIII накара Ришельо да се усмихне.

– Дайте заповед, сир – обади се той. – Вие имате право да

помилвате.

– Правото за помилване се прилага само към провинените, сир – каза Тревил, който искаше да има последен думата, – а моят мускетар е невинен. Следователно от вас не се иска милост, сир, а правосъдие.

– Във фор л'Евек ли е той? – запита кралят.

– Да, сир, и в карцера, в килия като последен престъпник.

– Дявол да го вземе! Дявол да го вземе! – прошепна кралят. – Какво трябва да се направи?

– Подпишете заповед за освобождението му – обади се кардиналт – и всичко ще се нареди. И аз мисля като вас, Ваше величество, че гаранцията на господин дьо Тревил е повече от достатъчна.

Тревил се поклони почтително с чувство на радост, примесено с известен страх. Той би предпочел упорита съпротива от страна на кардинала пред тази неочаквана отстъпчивост.

Кралят подписа заповедта за освобождение и Тревил веднага я занесе.

На излизане кардиналт му се усмихна приятелски и се обърна към краля:

– Какво единодушие цари между началниците и войниците при вашите мускетари, сир. Това е от голяма полза за службата и похвално за всички.

„Скоро ще ми скрои някоя лоша шега – каза си Тревил. – Никога не може да имаш последен думата с такъв човек. Но да бързам, защото кралят може да измени след малко решението си, а в края на краищата потрудно е да вкараш в Бастилията или във фор л'Евек един човек, който е излязъл вече оттам, отколкото да задържиш един затворник, който е в ръцете ти.“

Господин дьо Тревил влезе тържествено във фор л'Евек и освободи мускетаря, който не беше загубил спокойствието и равнодушието си.

После при първата си среща с д'Артанян му каза:

– Този път се отървахте. Раната, която нанесохте на Жюсак, е платена. Но остава раната на Бернажу и трябва да се пазите.

Всъщност господин дьо Тревил имаше право да не вярва на кардинала и да не смята, че всичко е свършено, защото едва капитанът на мускетарите затвори вратата след себе си и Негово високопреосвещенство каза на краля:

– Сега сме вече само двамата, да поговорим сериозно, ако вие, Ваше величество, нямате нищо против. Сир, господин дьо Бъкингам е бил пет дена в Париж и е заминал едва тая сутрин.

XVI КАК КАНЦЛЕРЪТ СЕГИЕ ПОТЪРСИ НЕВЕДНЪЖ КАМБАНАТА, ЗА ДА Я БИЕ, КАКТО ПРАВЕШЕ НЯКОГА

Невъзможно е да си представи човек впечатлението, което тези няколко думи направиха на Луи XIII. Той се изчерви, после пребледня и кардиналът веднага разбра, че е спечелил с един удар позициите, които беше загубил.

– Господин дьо Бъкингам в Париж! – извика той. – А защо е идвал?

– Навярно за да съзаклятничис с вашите врагове хугенотите и испанците.

– Не, дявол да го вземе, не! За да съзаклятничис срещу моята чест с госпожа дьо Шеврьоз, с госпожа дьо Лонгвил и с всички Конде!

– О, сир, що за мисъл! Кралицата е толкова благоразумна и най-важното, тя обича много Ваше величество.

– Жената е слаба, господин кардинал – забеляза кралят. – А ако става дума за нейната голяма любов към мен, аз имам особено мнение по този въпрос.

– Аз все пак продължавам да поддържам – заяви кардиналът, – че Бъкингамският дук е дошъл в Париж с чисто политическа цел.

– Аз съм убеден, че той е дошъл за друго, господин кардинал. Но ако кралицата е виновна, горко ѝ!

– Наистина – подзе кардиналът, – колкото и неприятно да ми е да допусна такава измяна, Ваше величество ме навежда на тази мисъл, госпожа дьо Ланоа, която разпитвах няколко пъти по заповед на Ваше величество, ми каза тая сутрин, че нощес Нейно величество е стояла будна до късно, че тая сутрин е плакала много и цял ден е писала.

– Да – каза кралят. – Навярно на него. Кардинале, трябва ми книгата на кралицата.

– Но как да ги вземем, сир? Струва ми се, че нито аз, нито Ваше величество можем да се нагърбим с такава задача.

– Как постъпихте с жената на маршал д'Анкр? – извика страшно разгневен кралят. – Преровиха шкафовете ѝ, а в края на краищата претърсиха и самата нея.

– Жената на маршал д'Анкр беше само жена на маршал д'Анкр, някаква си флорентинска авантюристка, сир, нищо повече, докато

височайшата съпруга на Ваше величество е Ана Австрийска, кралица на Франция, с други думи, една от най-великите владетелки в света.

– Затова нейната вина е много по-голяма, господин дук! Колкото повече е забравила високото положение, до което е стигнала, толкова по-ниско е паднала. Всъщност аз отдавна съм решил да сложа край на тези дребни политически и любовни интриги. И при нея има някакъв си Ла Порт...

– Когато аз смятам за главна пружина на всичко, признавам – заяви кардиналът.

– И вие ли мислите като мене, че тя ми изневерява? – запитва кралят.

– Аз мисля и повтарям, Ваше величество, че кралицата е в заговор срещу властта на своя крал, но никога не съм казал – срещу неговата чест.

– А аз ви казвам, че е в заговор и срещу едното, и срещу другото. Казвам ви, че кралицата не ме обича, че тя обича друг, казвам ви, че тя обича този подлец Бъкингам! Защо не го арестувахте, докато беше в Париж?

– Да арестуваме дука? Да арестуваме първия министър на Чарлз I! Какво говорите, Ваше величество? Какъв скандал! Ами ако подозренията на Ваше величество, в което аз продължавам да се съмнявам, се оправдаеха, какъв страшен шум, какъв нечуван позор!

– Но щом като той самият се е излагал като някакъв скитник или крадец, трябваше...

Луи XIII сам се спря, уплашен от това, което щеше да каже, а Ришельо, проточил шия, напразно очакваше думите, които бяха замрели на устните на краля.

– Трябваше?

– Нищо – каза кралят. – нищо. Но докато е бил в Париж, той е бил непрестанно под наблюдение, нали?

– Да, сир.

– Къде живееше?

– На улица Ла Арп, номер седемдесет и пет.

– Къде се намира тази улица?

– Близо до Люксембург.

– И уверен ли сте, че той не се е виждал с кралицата?

– Мисля, че кралицата е твърде усърдна в своите задължения, сир.

– Но са си писали. На него кралицата е писала днес цял ден. Господин дук, тези писма ми трябват!

– Но, сир...

- Господин дук, аз ги искам на каквато и да било цена!
- Но аз трябва да забележа на Ваше величество...
- И вие ли ми изменяте, господин кардинал? Затова ли се противите винаги на моите желания? И вие ли сте в съюз с испанците и англичаните, с госпожа дьо Шеврьоз и с кралицата?
- Сир, – отвърна с въздишка кардиналтът, – мислех, че аз съм защитен от такива подозрения.
- Господин кардинал, вие ме чухте. Искам тези писма.
- Има само един начин.
- Какъв?
- Да натоварим с тая задача канцлера Сегие. Тя влиза напълно в неговата длъжност.
- Изпратете да го повикат още сега!
- Той трябва да е у дома, сир. Изпратил бях да го повикат и заповядах, ако дойде, докато аз съм в Лувър, да го накарат да ме почака.
- Да го повикат веднага.
- Заповедите на Ваше величество ще бъдат изпълнени, но...
- Но какво?
- Но може би кралицата ще откаже да се подчини.
- На моите заповеди ли?
- Да, ако не знае, че тия заповеди изхождат от краля.
- Добре! За да не се съмнява в това, лично аз ще я предупредя.
- Ваше величество, вие не бива да забравяте, че направих всичко възможно, за да предотвратя разрива.
- Да, дук, зная, че вие сте много снизходителен към кралицата, прекалено снизходителен може би, и ви предупреждавам, че ще си поговорим по късно за това.
- Когато ви е угодно, Ваше величество. Но аз ще бъда винаги щастлив и горд, сир, да се пожертвувам за доброто съгласие, което желая да царя между вас и кралицата на Франция.
- Добре, кардинале, добре, изпратете да повикат канцлера; аз отивам при кралицата.
- И Луи XIII отвори общата врата и влезе в коридора, който съединяваше неговите покои с покоите на Ана Австрийска.
- Кралицата беше с придворните си дами госпожа дьо Гито, госпожа дьо Сабле, госпожа дьо Монбазон и госпожа дьо Гемене. В един кът се намираще и испанската прислужница доня Естефана, която беше дошла с нея от Мадрид. Госпожа дьо Гемене четеше и всички я слушаха внимателно, с изключение на кралицата, която беше предложила това

четене, за да може, като се преструва, че слуша, да следи нишката на собствените си мисли.

Тези мисли, макар и позлатени от последния отблясък на любовта, бяха много тъжни. Ана Австрийска, лишена от доверието на своя мъж, преследвана от омразата на кардинала, който не можеше да ѝ прости, че е отблъснала нежните му чувства, имаше пред очите си примера на кралицата-майка, която цял живот е била измъчвана от тази омраза, макар че Мария дьо Медичи, ако се вярва на летописите от онова време, започнала да дарява на кардинала чувството, което Ана Австрийска винаги му отказвала; Ана Австрийска видя да падат около нея най-преданите ѝ слуги, най-близките ѝ довереници, най-скъпите ѝ любимци. Като онези предопределени от съдбата нещастници тя носеше гибел на всеки, до когото се докоснеше. Дружбата ѝ беше съдбоносен знак, който влечеше след себе си преследвания. Госпожа дьо Шеврьоз и госпожа дьо Верне бяха заточени. А и самият Ла Порт не криеше от господарката си, че очаква всеки миг да бъде задържан.

Тъкмо когато беше потънала в своите най-дълбоки и мрачни мисли, вратата на стаята се отвори и влезе кралят.

В същия миг тази, която четеше, млъкна, всички дами станаха и настъпи дълбоко мълчание.

Кралят не прояви никаква вежливост, спря се само пред кралицата и каза с променен глас:

– Госпожо, ще ви посети господин канцлерът и ще ви съобщи нещо по мое нареждане.

Нещастната кралица, която вечно беше заплашвана с развод, със заточение и дори със съд, пребледня въпреки ружа си, не можа да се съдържи и каза:

– Защо е това посещение, сир? Какво ще ми каже господин канцлерът, което Ваше величество не можете лично да ми кажете?

Но кралят се обърна, без да отговори, и почти в същия миг гвардейският капитан господин дьо Гито доложи за посещението на господин канцлера.

Когато канцлерът се яви, кралят беше вече излязъл през другата врата.

Канцлерът влезе поусмихнат и поизчервен. Тъй като навярно ще го срещнем в развоя на нашия разказ, не е зле читателят ни още отсега да се запознае с него.

Канцлерът беше интересен човек. Де Рош дьо Мал, каноник в черквата „Света Богородица“, който някога беше камердинер на кардинала,

го препоръча на негово високопреосвещенство като напълно предан човек. Кардиналт му повярва и не сбърка.

Разказаха за него разни истории, между които и тази:

След бурна младост той се оттеглил в един манастир, за да изкупи поне за известно време младежките си лудории.

Но когато влязъл в светлата обител, бедният грешник не успял да затвори достатъчно бързо вратата, за да попречи на страстите, от които бягал, да се вмъкнат след него. Те не го оставяли на мира и игуменът, на когото той доверил нещастieto си, искал да го предпази, доколкото му позволявали силите, и го посъветвал да тича в такива случаи при камбаната и да я бие с всички сили, за да прогони демона изкусител. По камбаната монасите щели да познаят, че техен брат е изпаднал в изкушение и цялото братство щяло да се моли за него.

Светът се харесал на бъдещия канцлер. Той заклинал злия дух с помощта на безбройните молитви на монасите. Но Дяволът не отстъпвал лесно от мястото, където се бил загнездил. Колкото повече били заклинанията, толкова по-многобройни ставали изкушенията. Така че денем и нощем биела силно камбаната и известявала горещото желание на грешника да умъртви плътта си.

Монасите нямали вече нито миг покой. Денем те само се качвали и слизали по стълбите, които водели към параклиса, а нощем освен за вечерните и чинните молитви били принудени още по двадесет пъти да скачат от леглата си и да се просват върху плочите на своите килии.

Не се знае дяволът ли отстъпил, или пък на монасите им дотегнало, но след три месеца отшелникът се появил отново в света със славата на най-страшния грешник, който някога е съществувал.

Като излязъл от манастира, той приел съдийско звание, станал председател на парламент на мястото на чичо си, минал на страната на кардинала, което доказвало дълбоката му прозорливост, станал канцлер, служил усърдно на Негово високопреосвещенство в омразата му към кралицата-майка и в отмъщението му срещу Ана Австрийска, настройвал съдиите в делото на Шале, насърчавал опитите на Лафема, главния иконом на Франция. И накрая, облечен в пълното доверие на кардинала, доверие, което той тъй достойно беше заслужил, прие особената поръчка, за чието изпълнение се явяваше пред кралицата.

Кралицата стоеше още права, когато той влезе, но шом го забеляза, седна на креслото си, даде знак на дамите си да седнат на възглавниците и табуретките и се обърна към него с извънредно високомерен тон:

– Какво желаете, господине – запита Ана Австрийска, – с каква цел

идете тук?

– За да направя, госпожо, от името на краля щателен обиск на книгата ви въпреки дълбокото уважение, което имам честта да изпитвам към Ваше величество.

– Как, господине! Обиск на моите книжа!... На мене! Но това е недостойно!

– Моля да ме извините, госпожо, но в случая аз съм само оръдие, с което си служи кралят. Не излезе ли Негово величество преди малко от тук и не ви ли покани лично той да бъдете готова за това посещение?

– Претърсвайте, господине. Аз съм престъпница, както изглежда: Естефани, дайте ключовете от масите и писалищата ми.

Канцлерът прегледа колкото за лице чекмеджетата, той знаеше много добре, че кралицата не е скрила в чекмедже важното писмо, което е писала през деня.

След като отвори и затвори безброй пъти чекмеджетата, трябваше, колкото и да се колебаеше, трябваше, казвам, да направи последната стъпка; с други думи, да претърси самата кралица. И канцлерът пристъпи към Ана Австрийска и доста смутен и объркан, и каза:

– А сега ми остава да направя главния обиск.

– Кой? – попита кралицата, която не разбираше или по-скоро не искаше да разбере.

– Негово величество е уверен, че кралицата е писала днес през деня писмо. Той знае, че то още не е изпратено на местоназначението си. Писмото не се намира нито в масата, нито в писалището ви, а все пак то е някъде.

– Ще се осмелите ли да посегнете на своята кралица? – каза Ана Австрийска, като се изправи с цялото си величие и втренчи в канцлера очите си, чийто поглед беше станал почти застрашителен.

– Аз съм верен поданик на краля, госпожо, и ще изпълня всичко, което Негово величество ми заповяда.

– Да, истина е! – каза Ана Австрийска. – Шпионите на господин кардинала му служат добре. Аз писах днес писмо и писмото още не е изпратено. Писмото е тук.

И кралицата сложи хубавата си ръка на гърдите.

– Дайте ми тогава писмото, госпожо – рече канцлерът.

– Ще го дам само на краля, господине – заяви Ана.

– Ако кралят искаше това писмо да бъде предадено на него, госпожо, щеше да ви го поиска сам. Повтарям ви, аз съм натоварен да изискам писмото и ако вие не го дадете...

- Е?
- Пак аз съм натоварен да го взема от вас.
- Как, какво искате да кажете?
- Дадена ми е пълна свобода, госпожо, и съм упълномощен да потърся съмнителното писмо в самата вас, Ваше величество.
- Какъв ужас! – извика кралицата.
- Моля ви, госпожо, улеснете задачата ми.
- Вашето поведение е позорно насилие! Знаете ли това, господине?
- Кралят заповяда, госпожо, извинете ме.
- Няма да понеса това: не, не. по-скоро ще умра! – извика кралицата, в която се бунтуваше гордата кръв на испанката и австрийката.

Канцлерът се поклонил ниско, после с явното намерение да не отстъпи нито крачка в изпълнението на задачата, която му беше възложена, и както би направил палач в стаята за изтезания, той се приближил към Ана Австрийска, от очите на която в същия миг бликнаха яростни сълзи.

Кралицата, както вече казахме, бе чудно хубава. Беше деликатно да се възлага на когото и да било такава задача, но от силна ревност към Бъкинггам кралят беше стигнал дотам, че не ревнуваше вече от никого друго.

Навярно канцлерът Сегие потърси в тоя миг с поглед въжето на прословутата камбана, но като не го намери, се примири и посегна към мястото, където кралицата бе признала, че се намира писмото.

Ана Австрийска отстъпи крачка назад, тъй бледа, сякаш щеше да умре. За да не падне, тя се опря с лявата си ръка на масата, която се намираше зад нея, а с дясната измъкна от пазвата си писмото и го подаде на канцлера.

– Вземете, господине, ето писмото – извика кралицата с пресекуващ и разтреперан глас, – вземете го и ме освободете от отвратителното си присъствие.

Канцлерът, който също трепереше от лесно обяснимо вълнение, взе писмото, поклонил се до земята и се оттегли. Вратата едва се затвори след него и кралицата падна почти в безсъзнание в ръцете на своите дами.

Канцлерът занесе писмото на краля, без да хвърли, поглед върху него. Кралят го взе с разтреперана ръка, потърси адреса – то не беше надписано, – пребледня силно, отвори го бавно и после, като разбра още от първите думи, че е до испанския крал, много бързо го прочете.

То беше план за борба срещу кардинала. Кралицата предлагаше на

брат си и на австрийския император, които бяха оскърбени от политиката на Ришельо, която вечно се стремеше да унизи австрийския кралски двор, да обявят при видно война на Франция и да наложат като условие за мир отстраняването на кардинала. Но за любов не се споменаваше нито дума в писмото.

Радостен, кралят се осведоми дали кардиналът е още в Лувър. Каза му, че Негово високопреосвещенство чака в кабинета заповедите на Негово величество.

Кралят отиде веднага при него.

– Знаете ли, дук – каза му той, – вие сте имали право, а аз съм се лъгал. Цялата интрига е политическа, а за любов не става и дума в това писмо. Вземете го. В замяна на това в него се говори много за вас.

Кардиналът взе писмото и го прочете най-внимателно. После го препрочете.

– Е, Ваше величество! – рече той. – Виждате докъде стигат моите неприятели: заплашват ви с две войни, ако не ме отстраните. На ваше място, сир, аз действително бих отстъпил на тези тъй могъщи настоявания, а и за мене ще бъде истинско щастие да се оттегля от политиката.

– Какво говорите, дук?

– Казвам, сир, че здравето ми се руши в тези напрегнати борби и безконечна работа. Казвам, че по всяка вероятност не ще мога да издържа преумората при обсадата на Ла Рошел и по-добре ще бъде да назначите там или господин дьо Конде, или господин дьо Басомпиер, или пък някой храбър мъж, работата на когото е да воюва, а не мене, духовника, когото непрестанно отклоняват от призиванието му и го карат да се занимава с неща, към които няма никакво влечение. Ще бъдете по-спокоен във вътрешния живот на страната, сир, а не се съмнявам, че ще затвърдите славата си и в чужбина.

– Господин дук – отговори кралят, – разбирам, бъдете спокоен. Всички лица, споменати в това писмо, ще получат такова наказание, каквото заслужават, дори и самата кралица.

– Какво говорите, сир? Пази боже, кралицата да изпита и най-малката неприятност заради мене! Тя винаги ме е смятала за свой враг, сир, но ваше Величество можете да потвърдите, че аз винаги съм я защищавал най-горещо дори срещу вас. О, ако тя петнеше честта ви, Ваше величество, друг въпрос, аз пръв щях да кажа: „Никаква милост, сир, никаква милост за престъпницата!“ За щастие не е така и Ваше величество още веднъж се уверихте в това.

– Истина е, господин кардинал – отвърна кралят, – и вие, както

винаги, имахте право. Но въпреки това кралицата заслужава напълно моя гняв.

– Вие, сир, си навлякохте нейния гняв и наистина, ако тя ви се разсърди сериозно, Ваше величество, аз бих я разбрал: Ваше величество се отнесохте много строго с нея!...

– Така ще се отнасям винаги с моите врагове, а също и с вашите, дук, колкото и високопоставени да са те и на каквато и опасност да се излагам, като постъпвам строго с тях.

– Кралицата е мой враг, но не ваш, сир. Напротив, тя е предана съпруга, покорна и безукорна. Позволете ми, сир, да се застъпя за нея пред Ваше величество.

– Тогавя нека тя отстъпи и дойде първа при мене.

– Напротив, сир, дайте й пример! Вие пръв стрехихте, тъй като вие заподозряхте кралицата.

– Аз да отида пръв! – възрази кралят. – Никога!

– Сир, умолявам ви.

– Всъщност как да отстъпя пръв?

– Направете нещо, което знаете, че ще й достави удоволствие.

– Какво?

– Дайте бал. Вие знаете, че кралицата обича много да танцува. Уверявам Ви, че гневът ѝ ще се разсее при такова внимание от ваша страна.

– Господин кардинал, вие знаете, че мразя всички светски удоволствия,

– Кралицата ще ви бъде още по-признателна, защото знае вашето отвращение към това удоволствие. Да, и ще бъде удобен случай за нея да сложи хубавия диамантен накит, който ѝ подарихте скоро на рождения ѝ ден, и който тя още не е имала възможност да сложи.

– Ще видим, господин кардинал, ще видим – каза кралят, който в радостта си, че кралицата е виновна в едно престъпление, което малко го тревожеше, а невинна в друго, от което много се опасяваше, беше напълно готов да се помири с нея. – Ще видим, но кълна се в честта си, вие сте много снизходителен.

– Сир – рече кардиналът, – оставете строгостта на министрите, а снизходителността е кралска добродетел; прибягвайте към нея и ще видите, че ще успеете.

След това, като чу, че стенният часовник удари единадесет, кардиналът се поклони дълбоко, поиска разрешение от краля да се оттегли и го помоли да се помири с кралицата.

След като отнеха писмото ѝ, Ана Австрийска очакваше укори и

много се изненада, като видя на другия ден кралят да прави опити за помирение. В първия миг реши да го отблъсне – женската ѝ гордост и нейното кралско достойнство бяха жестоко засегнати и тя не можеше да се примири така изведнъж. Но повлияна от съветите на своите дами, тя започна накрая да се преструва, че забравя. Кралят използва тази първа стъпка към помирение, за да ѝ съобщи, че в най-скоро време смята да даде бал.

За клетата Ана Австрийска баловете бяха такава голяма рядкост, че при това известие, както беше предположил кардиналтът, и последните следи от обида изчезнаха ако не в сърцето ѝ, то поне от нейното лице. Тя запита кога ще бъде балът, но кралят отговори, че ще се разбере по този въпрос с кардинала.

И наистина всеки ден кралят питаше кардинала кога ще бъде балът и всеки ден кардиналтът отлагаше под някакъв предлог насрочването му.

Така изминаха десет дни.

На осмия ден след случая, който разказахме, кардиналтът получи писмо от Лондон, което съдържаеше само следните няколко реда:

„Успях да ги взема, но не мога да напусна Лондон, понеже нямам пари. Изпратете ми петстотин пистола и четири-пет дена след като ги получа, ще бъда в Париж.“

Същия ден, когато кардиналтът получи писмото, кралят му зададе обичайния въпрос.

Ришельо пресметна на пръсти и си каза:

„Пише, че ще пристигне четири или пет дни, след като получи парите; четири-пет дни, докато стигнат парите, четири-пет дни, докато тя се върне – стават десет дни, да включим в сметката насрещния вятър, непредвидените случайности, женски неразположения и стават дванадесет дни.“

– Е, господин дук? – запита кралят. – Пресметнахте ли? – Да, сир: днес сме двадесети септември; на трети октомври градските старейшини устройват празненство. Това е прекрасен случай, тъй като по този начин няма да се разбере, че вие се помирявате с кралицата. После кардиналтът добави:

– Между другото, сир, не забравяйте да кажете на Нейно величество в навечерието на празника, че искате да видите как ѝ стои диамантеният накит.

XVII СЕМЕЙСТВО Бонасио

Кардиналт вече втори път повдигаше пред краля въпроса за диамантения накит. На Луи XIII направи впечатление неговата настойчивост и той помисли, че зад тази препоръка се крие някаква тайна.

Кралят неведнъж се чувствуваше унизен, че кардиналт – чиято полиция бе превъзходна, макар че не беше достигнала още съвършенството на днешната полиция – бе по-добре осведомен от самия него за това, което ставаше в собственото му семейство. И той се надяваше в един разговор с Ана Австрийска да изясни донякъде случая, после да се яви пред Негово високопреосвещенство с някоя тайна, която независимо от това дали кардиналт я знае, или не, и в единия, и в другия случай щеше да го издигне безкрайно много в очите на неговия министър.

И тъй, той отиде при кралицата и, както винаги, започна разговора с нови заплахи към приближените ѝ. Ана Австрийска сведе глава и без да отговаря, остави буйния поток да се излее, като се надяваше, че той в края на краищата ще спре. Но Луи XIII не желаше това. Луи XIII желаше според възможността да вникне някаква светлина, тъй като беше уверен, че кардиналт имаше задни мисли и му крои една от ония страшни изненади, на които беше способен само Негово високопреосвещенство. Той постигна целта с настойчивите си обвинения.

– Но, сир – извика Ана Австрийска, измъчена от тия смътни обвинения, – вие не ми казвате направо всичко, което ви тежи на сърцето. Какво съм направила? Да видим какво престъпление съм извършила. Не е възможно, Ваше величество, да вдигате толкова много шум за едно писмо до моя брат.

Сега пък кралят, нападнат така рязко, не знаеше какво да отговори. Той реши, че именно сега трябва да каже на кралицата това, което трябва да ѝ каже в навечерието на празника.

– Госпожо – каза той тържествено, – наскоро ще има бал в кметството. Надявам се, че в чест на нашите достойни старейшини ще се облечете официално и най-важното, ще сложите диамантения накит, който ви подарих за вашия рожден ден. Това е моят отговор.

Отговорът беше страшен. Ана Австрийска помисли, че Луи XIII знае всичко и че кардиналт беше изискал от него да пази това в тайна цели седем или осем дни, което всъщност беше присъщо на характера му. Тя страшно пребледня, опря на една масичка чудно хубавата си

ръка, която в този миг изглеждаше въсърна, погледна краля с ужасени очи и не отвърна нито дума.

– Разбирате ли, госпожо? – запита кралят, който се радваше на това пълно смущение, но без да отгатне причината му. – Разбирате ли?

– Да, сир, разбирам – измънка кралицата.

– Ще дойдете ли на бала?

– Да.

– С диамантения накит?

– Да.

Кралицата стана още по-бледа, доколкото това беше възможно. Кралят го забеляза и се наслаждаваше с оная сурова жестокост, която беше една от лошите страни в характера му.

– Значи решено – каза кралят. – Това е всичко, което имах да ви кажа.

– Кога ще бъде този бал? – запита Ана Австрийска. Луи XIII почувствува несъзнателно, че не бива да отговаря на този въпрос, тъй като кралицата го зададе с почти угасващ глас.

– Много скоро, госпожо – рече той, – но не си спомням точно деня.

Ще попитам кардинала.

– Значи кардиналт ви извести за тоя празник? – извика кралицата.

– Да, госпожо – отвърна учуден кралят. – Но защо тоя въпрос?

– Той ли ви каза да ме поканите да се явя с диамантите?

– Искате да кажете, госпожо...

– Той, сир, той!

– Добре! Какво значение има дали той, или аз! Има ли нещо пресътно в тая покана?

– Не, сир.

– Значи, ще дойдете?

– Да, сир.

– Добре – каза кралят, като си отиваше. – Добре, надявам се, че ще изпълните обещанието си.

Кралицата се поклони не толкова заради етикета, а защото краката ѝ се подкосяваха. Кралят си отиде възхитен.

– Загубена съм – прошепна кралицата, – загубена съм, защото кардиналт знае всичко и той подтиква краля, който не знае още нищо, но скоро ще узнае всичко. Загубена съм! Боже мой! Боже мой! Боже мой!

Тя падна на колене върху една възглавница и започна да се моли, закрила лице с треперещите си ръце.

И наистина положението беше ужасно. Бъкингам се беше върнал в

Лондон, госпожа дьо Шеврьоз се намираще в Тур. Наблюдавана повече отвсякога, кралицата чувствуваше смътно, че някоя от дамите ѝ я издава, но не можеше да каже коя именно. Ла Порт нямаше възможност да напуска Лувър. Нямаше нито един човек, на когото да се довери.

И пред нещастieto, което я застрашаваше, и при мисълта за своята самотност тя горко зариде.

– Не мога ли да ви помогна с нещо, Ваше величество? – каза ненадейно нежен и пълен със състрадание глас.

Кралицата се обърна бързо, защото не можеше да се излъже в искреността на този глас: само приятелка може да говори така.

И наистина на една от вратите, които водеха към покоите на кралицата, стоеше красивата госпожа Бонасийо. Тя подреждаше роклите и бельото в една съседна стаичка, когато влезе кралят, не успя да излезе и беше чула всичко.

Кралицата нададе пронизителен вик, като разбра, че са я подслушвали, защото в смущението си не можа да познае веднага младата жена, която ѝ беше представена от Ла Порт.

– О, не се бойте от нищо, госпожо – успокои я младата жена, която сплете ръце, и заплака сама над скърбите на кралицата. – Аз съм ви предана телом и духом, Ваше величество, и колкото и голяма да е разликата между нас, колкото и ниско да е моето обществено положение, мисля, че намерих начин да избявам Ваше величество от беда.

– Вие! О, небе! Вие! – възкликна кралицата. – Но приближете се, погледнете ме в очите. Аз съм обкръжена от всички страни с предатели. Мога ли да ви се доверя?

– О, госпожо! – извика младата жена, като падна на колене. – Кълна се: готова съм да умра за Ваше величество!

Този вик се изтръгна от дълбините на нейното сърце и както и първият, беше напълно искрен.

– Да – продължи госпожа Бонасийо, – да, тук има предатели, но кълна се в името на пресветата Дева, че тук никой не ви е по-предан от мене, Ваше величество. Вие дадохте диамантите, които кралят иска, на Бъкингамския дук, нали? Тия диаманти се намираха в ковчежето от розово дърво, което той носеше под мишницата си? Лъжа ли се? Не е ли така?

– О, боже мой! Боже мой! – прошепна кралицата, а зъбите ѝ тракаха от ужас

– И тия диаманти – продължи госпожа Бонасийо – трябва да се вземат обратно.

– Да, разбира се, трябва – извика кралицата. – Но какво да направим, как да постъпим?

– Трябва да изпратим някого при дука.

– Но кого?... Кого?... На кого да се доверя?

– Имайте доверие в мене, госпожо. Направете ми тая чест, кралице, и аз ще намеря пратеник.

– Но трябва да му пиша!

– О, да! Това е необходимо. Две думи от ръката на Ваше величество и личния ви печат.

– Но тези две думи са моята присъда, развод, заточение!

– Да, ако попаднат в ръцете на подлец! Но аз отговарям, че те ще бъдат предадени на местоназначението си.

– О, боже мой! Значи трябва да поверя живота си, името, честта си във вашите ръце!

– Да, да, госпожо, трябва и аз ще спася всичко!

– Но как? Кажете ми поне.

– Мъжът ми е освободен от затвора преди два или три дни. Още не мога да намеря време да го видя. Той е добър и честен човек, който не мрази и не обича никого. Ще направи всичко, което поискаме: ще замина по моя поръчка, без да знае какво носи, и ще предаде на посочения адрес писмото на Ваше величество, без дори да знае, че е от Ваше величество.

Кралицата улови пламенно двете ръце на младата жена, погледна я, сякаш искаше да проникне в дъното на душата ѝ, но като видя само искреност в хубавите ѝ очи, прегърна я нежно.

– Направи това – извика тя – и ще ми спасиш живота, ще ми спасиш честта!

– О, не преувеличавайте услугата, която ще имам щастието да сторя за вас! Няма какво да спасявам на Ваше величество, вие сте само жертва на подли заговори.

– Така е, така е, детето ми – съгласи се кралицата, – имаш право.

– А сега дайте ми писмото, госпожо. Времето не чака. Кралицата изтича до една масичка, където имаше мастило, хартия и пера. Тя написа два реда, запечата писмото с печата си и го предаде на госпожа Бонасийо.

– А сега – рече кралицата – ние забравяме нещо много необходимо.

– Какво?

– Парите.

Госпожа Бонасийо се изчерви.

– Да, наистина – каза тя – и ще ви призная, Ваше величество, че мъжът ми...

– Мъжът ти няма пари, това ли искаш да кажеш?

– Напротив, има, но е много голям скъперник, това му е недостатъкът. Но не се тревожете, ваше величество, ще намерим начин...

– Там е работата, че и аз нямам – пресече я кралицата. Тези, които прочетат мемоарите на госпожа дьо Мотвил, няма да се изненадат от този отговор. – Но почакай.

Ана Австрийска изтича към кутията със скъпоценностите.

– Вземи – каза тя, – тоя пръстен струвал много, както твърдят. Подарък ми е от моя брат, испанския крал. Той е мой и мога да разполагам с него. Вземи пръстена, превърни го в пари и нека мъжът ти замине.

– След един час желанието ви ще бъде изпълнено.

– Виждаш адреса – добави кралицата тъй тихо, че едва можеше да се чуе какво казва. – За милорд Бъкингамския дук, Лондон.

– Писмото ще бъде предадено лично на него.

– Благородно дете – възкликна Ана Австрийска. Госпожа Бонасийо целуна ръцете на кралицата, скри, писмото в пазвата си и изчезна, лека като птичка.

След десет минути си беше у дома. Както каза на кралицата, тя още не беше виждала мъжа си след освобождаването му. Не знаеше нищо за промяната, станала с него в отношението му към кардинала, промяна, затвърдена след това от две или три посещения на конт дьо Рошфор, станал най-добрият приятел на Бонасийо. Контът го убеди без особен труд, че отвличането на жена му не се дължало на някакво престъпно чувство, а само на политическа бдителност.

Тя свари господин Бонасийо сам: бедният човечец с голяма мъка подреждаше къщата си – мебелите бяха почти изпочупени, а скриновете едва ли не празни, тъй като правосъдието не е едно от ония три неща, за които цар Соломон казва, че не оставят следи по пътя си. Слугинята пък беше избягала веднага след арестуването на господаря ѝ. Горкото момиче така се беше изплашило, че отиде, без да се спира, от Париж чак до родния си край Бургундия.

Веднага щом се прибра в къщи, достойният търговец съобщи на жена си за щастливото си завръщане, а тя му честити и му извести, че при първата възможност да се откъсне от задълженията си ще го посети и ще посвети всичкото си свободно време на него.

Тази „първа възможност“ се удаде едва след пет дни, които при всякакви други обстоятелства щяха да се сторят много дълги на

Бонасийо. Но разговорът му с кардинала и посещенията, които му правеше Рошфор, му даваха богата възможност да мисли, а известно е, че нищо не убива така времето, както размишлението.

Освен това мислите на Бонасийо бяха само розови. Рошфор го наричаше свой приятел, казваше му „драги господин Бонасийо“ и не преставаха да го уверява, че кардиналът го уважава много. Търговецът си представяше вече, че върви по пътя на почитите и богатството.

Трябва да кажем, че госпожа Бонасийо също размишляваше, но за съвсем други неща, а не за такива успехи. Въпреки желанието ѝ нейните мисли непрестанно се въртяха около хубавия и толкова смел младеж, който изглеждаше така влюбен. Омъжена на осемнадесет годишна възраст за господин Бонасийо, живяла винаги сред приятелите на мъжа си, малко способен да събуди каквото и да било чувство у една млада жена, чието сърце беше по-възвишено от положението ѝ, госпожа Бонасийо бе останала недостъпна за обикновените съблазни. Но особено по онова време званието благородник правеше силно впечатление на обикновените граждани, а д'Артанян беше благородник. Освен това той носеше гвардейска униформа, която след униформата на мускетарите най-много се ценеше от жените. Повтаряме, че той беше млад, хубав, предприемчив. Говореше за любов като човек, който обича и жадува да бъде обичан. Всичко това беше предостатъчно, за да завърти главата на една двадесет и три годишна жена, а госпожа Бонасийо, беше точно в тая щастлива възраст на живота.

Двамата съпрузи, макар че не бяха се виждали повече от осем дни, а през това време с тях се бяха случили значителни събития, се срещнаха всеки със своите грижи. Въпреки това господин Бонасийо искрено се зарадва и пристъпи към жена си с отворени обятия.

Госпожа Бонасийо му поднесе челото си.

– Да поговорим малко – рече тя.

– Какво? – запита учуден Бонасийо.

– Да, имам да ви кажа нещо извънредно важно.

– Наистина, и аз имам да ви задам няколко сериозни въпроса. Обяснете ми, моля ви, вашето отвлечане.

– Сега не става дума за това – отвърна госпожа Бонасийо.

– А за какво става дума? За моето арестуване ли?

– Узнах това още същия ден, но понеже вие не бяхте извършили никакво престъпление, не бяхте замесен в никаква интрига, понеже вие, с една дума, не знаехте нищо, което да може да изложи вас или който и да било друг, не обърнах особено внимание на тоя случай.

– Лесно е да се говори така, госпожо – каза Бонасийо, засегнат от недостатъчното внимание, което жена му проявяваше към него. – Знаете ли, че прекарах цял ден и цяла нощ в една килия в Бастилията?

– Един ден и една нощ минават бързо. Да оставим вашия затвор и да поговорим за това, което ме доведе при вас.

– Как! Това, което ви доведе при мен! Не е ли желанието да видите мъжа си, от когото сте били разделени цели осем дни? – запита, силно засегнат, търговецът.

– Първо това, а после друго.

– Говорете!

– Една много важна работа, от която може би зависи нашето бъдеще, нашата съдба.

– Нашата съдба особено много се промени, откакто не съм ви виждал, госпожо Бонасийо, и аз няма да се зачудя, ако след няколко месеца започнат да ни завиждат много хора.

– Да, и особено ако се вслушате в указанията, които ще ви дам.

– На мене ли?

– Да, на вас. Трябва да се извърши едно добро и свето дело, господине, и същевременно ще се спечелят много пари.

Госпожа Бонасийо знаеше, че като спомене на мъжа си за пари, ще засегне слабото му място.

Но един човек, дори и търговец да е, след като поговори десет минути с кардинал Ришельо, не е вече същият човек.

– Много пари ли? – запита Бонасийо и издаде устни напред.

– Да, много.

– Колко горе-долу?

– Хиляда пистола може би.

– Това, което ще искате от мене, толкова ли е важно?

– Да.

– Какво трябва да се направи?

– Ще заминете веднага, ще ви дам едно писмо, което трябва да пазите като очите си и да го предадете лично.

– И закъде ще замина?

– За Лондон.

– Аз за Лондон! Хайде де, вие се шегувате, нямам работа в Лондон.

– Но на други е необходимо вие да отидете.

– Кои са тези други? Предупреждавам ви, че вече няма да върша нищо слепешката, че ще искам да зная не само на какво се излагам, но и за кого се излагам.

– Една високопоставена личност ви изпраща, друга високопоставена личност ви очаква: възнаграждението ще надмине желанията ви – това е всичко, което мога да ви обещавам.

– Пак интриги! Вечно интриги! Благодаря, сега вече се пазя. Господин кардиналът ме осветли по този въпрос.

– Кардиналът! – извика госпожа Бонасийо. – Вие сте се виждали с кардинала?

– Той ме повика – отвърна гордо търговецът.

– И вие се отзовахте на поканата му, непредпазливи човече!

– Трябва да ви кажа, че нямаш възможност да избирам дали да се отзова, или да не се отзова, тъй като се намирах между двама полицаи. Трябва да ви кажа също, че тогава, понеже не познавах още негово високопреосвещенство, щях да бъда много щастлив, ако можех да избягна това посещение.

– Грубо ли се отнесе той с вас? Уплаши ли ви?

– Той ми подаде ръка и ме нарече свой приятел – свой приятел! Разбирате ли, госпожо? Аз съм приятел на великия кардинал!

– На великия кардинал!

– Да не му оспорвате случайно тази титла, госпожо?

– Не му оспорвам нищо, но искам да кажа, че милостта на един министър е нетрайна и трябва човек да е луд, за да се свърже с един министър. Има власт, която стои над него и която не се крепи на прищевките на един човек или на изхода от някакво събитие. Именно на такава власт трябва да се служи.

– Съжалявам, госпожо, но не познавам друга власт освен тази на великия човек, на когото имам честта да служа.

– Вие служите на кардинала?

– Да, госпожо, и като негов слуга аз няма да ви позволя да участвате в заговори срещу сигурността на държавата и да служите на интригите на една жена, която не е францужойка и има испанско сърце. За щастие великият кардинал е на мястото си, неговото зорко око бди и прониква до дъното на душата.

Бонасийо повтаряше дума по дума една фраза, която беше чул от конт дьо Рошфор. Но клетата жена, която беше разчитала на своя мъж и с тази надежда беше гарантирала за него пред кралицата, потрепера не само от опасността, в която без малко щеше да се хвърли, но и от своята безпомощност. Все пак, като познаваше слабостта и най-вече алчността на своя мъж, тя се надяваше да постигне целта си.

– Ах, значи вие сте кардиналист, господине! – извика тя. – Значи

вие служите на тези, които измъчват жена ви и оскърбяват кралицата ви!

– Личните интереси не са нищо пред общите. Аз съм с тези, които спасяват държавата – заяви надутото Бонасийо.

Това беше друга фраза на конт дьо Рошфор, която беше запомнил и намираще случай да каже.

– А знаете ли какво е това държава, за която говорите? – попита госпожа Бонасийо и дигна рамене. – Останете си обикновен гражданин, без много да хитрувате, и служете на тая страна, която ви дава повече облаги.

– Ехе! – каза Бонасийо, като потупа една издута кесия, която издаваше сребърен звън. – Какво ще кажете на това, госпожо проповедничке?

– Откъде са тези пари?

– Не се ли досещате?

– От кардинала ли?

– От него и от моя приятел конт дьо Рошфор!

– Конт дьо Рошфор ли! Та той ме отвлече!

– Възможно е, госпожо.

– И вие приемате пари от този човек?

– Не ми ли казахте, че това отвличане е чисто политическо?

– Да. Но това отвличане имаше за цел да ме накара да предам господарката си и чрез мъчения да се изтръгнат от мене признания, които биха могли да опетнят честта, а може би да застрашат и живота на моята височайша господарка.

– Госпожо – заяви Бонасийо, – вашата височайша господарка е вероломна испанка и всичко, което прави кардиналът, е много хубаво.

– Господине – заяви младата жена, – знаех, че сте страхливец, скъперник и глупак, но не знаех, че сте подлец.

– Госпожо – каза Бонасийо, който никога не беше виждал жена си ядосана и отстъпваше пред съпружеския гняв, – госпожо, какво казахте?

– Казах, че сте негодник! – продължи госпожа Бонасийо, която видя, че малко по малко си възвръща влиянието върху своя мъж. – Ах, вие се занимавате с политика, вие, и то с политиката на кардинала! Вие се продавате телом и духом на дявола за пари!

– Не на дявола, а на кардинала.

– Все едно! – извика младата жена. – Ришельо значи сатана.

– Мълчете, госпожо, мълчете, може да ни чуят!

– Да, имате право и ще се срамувам за вас поради вашата

страхливост.

– Но какво искате от мене? Кажете!

– Казах ви: да заминете още сега, господине, да изпълните честно поръчката, с която ви удостоявам. При това условие ще забравя всичко и ще ви простя. И още нещо – и тя му подаде ръката си, – ще ви върна приятелството си.

Бонасийо беше страхлив и алчен, но той обичаше жена си и се трогна. Един петдесетгодишен мъж не може да се сърди дълго на двадесет и три годишна жена. Госпожа Бонасийо видя, че той се колебае.

– Е? Решихте ли се? – запита тя.

– Но, скъпа приятелко, поразмислете какво искате от мене. Лондон е далеч от Париж, много далеч и поръчката, която ми възлагате, е свързана може би с опасности.

– Няма значение, ако вие ги избегнете!

– Слушайте, госпожо Бонасийо – каза търговецът, – слушайте; аз решително отказвам: боя се от интригите. Видях Бастилията! Бррр! Ужасно нещо е Бастилията! Само като си помисля, косите ми настръхват. Заплашваха ме с мъчения. Знаете ли какво се казва мъчения. Забиват ви в краката дървени клинове, докато костите изпращат. Не, не, по никой начин няма да отида. Но дявол да го вземе, защо не отидете вие самата. Защото, право да ви кажа, мисля, че досега аз съм се лъгал във вас: мисля, че вие сте мъж, и то от най-решителните!

– А вие, вие сте жена, малка жена, глупава и тъпа. Вие се боите. Добре, ако не заминете, още сега ще ви арестувам по заповед на кралицата и ще бъдете хвърлен в същата Бастилия, от която толкова много се боите.

Бонасийо изпадна в дълбоко размишление. Той претегли зряло в мозъка си и гнева на кардинала, и гнева на кралицата. Гневът на кардинала значително натежа.

– Арестувайте ме от името на кралицата – каза той, – а Негово вископреосвещенство ще ме освободи.

Изведнъж госпожа Бонасийо разбра, че е отишла твърде далеч и се уплаши, че толкова много се е увлякла. Ужасена, тя погледна за миг това тъпо лице, върху което бе изписана непоколебимата решителност на глупец, който се страхува.

– Добре – рече тя. – Така да бъде! Може пък в края на краищата вие да имате право: един мъж разбира от политика много повече, отколкото жените, а особено вие, господин Бонасийо, който сте разговаряли с кардинала. И все пак тежко е – добави тя, – че моят мъж, човекът, на чиято

любов мислех, че мога да разчитам, се отнася така грубо с мене и не иска да задоволи прищявката ми.

– Вашите прищевки могат да отидат много далеч – заяви тържествено Бонасийо – аз се боя от тях.

– Ще се откажа тогава – каза с въздишка младата жена. – Добре, да не говорим повече за това.

– Да бяхте ми казали поне какво ще правя в Лондон – започна Бонасийо, който малко късно си спомни, че Рошфор му беше поръчал да се опита да узнае тайните на жена си.

– Няма защо да знаете – отвърна младата жена: някакво несъзнателно недоверие я караше да бъде въздържана. – Ставаше дума за една женска дреболия, за една покупка, от която можеше много да се спечели.

Но колкото повече младата жена отказваше, толкова повече Бонасийо се уверяваше, че тайната, която тя не искаше да му довери, е много важна. И той реши да изтича веднага при конт дьо Рошфор и да му каже, че кралицата търси човек, за да го изпрати в Лондон.

– Извинете, че ви оставям, драга госпожо Бонасийо – каза той, – но не знаех, че ще ме навестите и си бях определил среща с един мой приятел. Ще се върна веднага и ако искате, почакайте ме само една минутка: тутакси щом свърша с приятеля си, ще се върна да ви взема и да ви изпратя до Лувър, понеже става късно.

– Благодаря, господине – отвърна госпожа Бонасийо. – Вие не сте достатъчно храбър и не можете да ми бъдете полезен в каквото и да било. Затова ще се прибера сама в Лувър.

– Както обичате, госпожо Бонасийо – вдигна рамене бившият търговец. – Ще ви видя ли скоро?

– Разбира се. Надявам се идущата седмица да се по-освободя малко от работа и ще използвам това, за да дойда и да подредя вещите, които, изглежда, са поразхвърляни.

– Добре. Ще ви чакам. Не ми се сърдите, нали?

– Аз! Не, никак.

– До скоро виждане тогава.

– До скоро виждане.

Бонасийо целуна ръка на жена си и бързо излезе.

– Да – каза си госпожа Бонасийо, когато мъжът ѝ хлопна пътната врата и тя остана сама, – само това липсваше на тоя глупак – да стане кардиналист! А аз, аз се заклех на кралицата, аз обещах на нещастната си господарка... Ах, боже мой, боже мой! Тя ще си помисли, че съм

като ония подлеци, от които гъмжи в двореца и които са поставени там, за да я шпионират! Ах, господин Бонасийо! Никога не съм ви обичала много; а сега е по-лошо: мразя ви и се заклевам, че ще ми платите за това!

Тъкмо когато произнасяше тези думи, едно почукване на тавана я накара да дигне глава и глас, който идеше отгоре, ѝ извика:

– Драга госпожо Бонасийо, отворете вратичката към коридора и ще слеза при вас.

XVIII ЛЮБОВНИКЪТ И СЪПРУГЪТ

– Госпожо – подзе д'Артанян, като влизаше през вратата, която младата жена му отвори, – позволете ми да ви кажа, че имате много жалък мъж.

– Значи вие сте чули нашия разговор? – запита бързо госпожа Бонасийо, като погледна неспокойно д'Артанян.

– От начало до край.

– Но как така, боже мой?

– Имам си един начин, чрез него чух и по-оживения разговор, който водихте с полицаите на кардинала.

– И какво разбрахте от нашия разговор?

– Безброй неща: първо, че мъжът ви за щастие е тъп и глупав; после, че вие сте в затруднение, което много ме радва, защото то ми дава възможност да ви предложа услугите си, а бог е свидетел, че съм готов да се хвърля в огъня заради вас; и накрая, че на кралицата е необходим един смел, умен и предан човек, който да замине по нейна поръчка в Лондон. Аз имам поне две от трите качества, които са ви необходими, и доход. Госпожа Бонасийо не отговори, но сърцето ѝ биеше от радост и скрита надежда блесна в погледа ѝ.

– А какво уверение ще ми дадете – попита тя, – ако се съглася да ви поверя тая задача?

– Любовта ми към вас. Хайде, кажете, заповядайте: какво трябва да направя?

– Боже мой! Боже мой! – прошепна младата жена. – Как да ви поверя такава тайна, господине? Вие сте почти дете!

– Ясно, виждам, че някой трябва да гарантира за мене.

– Признавам, че това много би ме успокоило.

– Познавате ли Атос?

– Не.

– Портос?

– Не.

– Арамис?

– Не. Кой са тези господа?

– Кралски мускетари. Познавате ли господин дьо Тревил, техния капитан.

– О, да! Него познавам не лично, но често съм чувала да говорят на кралицата, че той е смел и честен благородник.

– И вие не се съмнявате, че той може да ви предаде заради кралицата, нали?

– О, не! Разбира се.

– Добре! Открийте му вашата тайна и го попитайте, колкото важна, ценна и страшна да е тя, можете ли да ми я доверите.

– Но тази тайна не е моя и аз не мога да я откривам така.

– Вие щяхте все пак да я поверите на господин Бонасийо – рече ядосан д'Артанян.

– Както се поверява писмо на някоя хралупа, на крилото на гълъб или пък на нашийника на куче.

– Но вие виждате, че аз ви обичам.

– Вие казвате това.

– Аз съм честен човек!

– Вярвам.

– И храбър!

– О, в това съм убедена.

– Тогавя подложете ме на изпитание.

Госпожа Бонасийо погледна младежа, възпирана от последно колебание. Но в очите му гореше такъв пламък, гласът му звучеше така убедително, че трябваше да рискува всичко, за да спечели всичко. Кралицата можеше да бъде погубена както от прекалена предпазливост, така и от прекалено доверие. После, трябва да признаем, че неволното чувство, което изпитваше към този млад покровител, я накара да говори.

– Слушайте – каза му тя, – отстъпвам пред вашите увещания и ви се доверявам. Но заклевам ви се пред бога, който е наш свидетел, че ако ме предадете и враговете ми ме пожалят, ще се убия и ще обвиня вас за своята смърт.

– А аз ви се заклевам пред бога, госпожо – отговори д'Артанян, – че ако ме заловят, когато изпълнявам поръчката ви, ще умра, преди да

кажа или да направя нещо, което би могло да злепостави когото и да било.

Тогава младата жена му повери страшната тайна, част от която той беше разкрил случайно на моста пред Самарянската черква.

Това беше взаимното им обяснение в любов.

Д'Артанян сияеше от радост и гордост. Тайната, жената, която обичаше, доверието и любовта го правеха великан.

– Тръгвам – каза той. – Тръгвам веднага.

– Как! Тръгвате! – извика госпожа Бонасийо. – А полка ви, а капитана?

– Заклевам се, вие ме накарахте да забравя всичко, скъпа Констанс! Да, имате право, трябва да взема отпуск.

– Още една пречка – прошепна тъжно госпожа Бонасийо.

– О! Аз ще преодоля тази пречка! – рече д'Артанян, след като поразмисли малко. – Бъдете спокойна.

– Как?

– Ще намеря още тази вечер господин дьо Тревил и ще го помоля да издействува за мене това благоволение от зет си, господин Де-з-Есар.

– Сега нещо друго.

– Какво? – запита д'Артанян, като видя, че госпожа Бонасийо не се решава да продължи.

– Вие може би нямате пари?

– „Може би“ е излишно – каза усмихнат д'Артанян.

– Тогава – продължи госпожа Бонасийо, като отвори един скрин и извади кесията, която преди половин час нейният мъж милваше така любовно – вземете тая кесия.

– Парите на кардинала! – разсмя се високо д'Артанян. Той, както си спомняте, благодарение на извадените плочки не беше пропуснал нито думичка от разговора между търговеца и жена му.

– Парите на кардинала – отвърна госпожа Бонасийо. – Вие виждате, че кесията е доста внушителна.

– Дявол да го вземе! – извика д'Артанян. – Става двойно по-забавно! Ще спасим кралицата с парите на Негово високопреосвещенство.

– Вие сте мил и прекрасен момък – каза госпожа Бонасийо. – Бъдете уверен, че кралицата ще ви възнагради.

– О, аз съм вече щедро възнаграден! – извика д'Артанян. – Обичам ви и вие ми позволявате да ви го кажа. Не смеех и да се надявам на такова щастие!

– Тихо! – прошепна изтръпнала госпожа Бонасийо.

– Какво има?

– Някой говори на улицата.

– Това е гласът... – На мъжа ми. Да, познах го!

Д'Артанян се спусна към вратата и сложи резето.

– Мъжът ви няма да влезе, докато аз не си отида – рече той, – а когато си отида, вие ще му отворите.

– Но и аз трябваше да си отида. Как ще обясня изчезването на парите, ако съм тук?

– Имате право, трябва да излезем.

– Да излезем, но как? Ще ни види, ако излезем.

– Тогава да се качим в моята стая.

– Ах! – възкликна госпожа Бонасийо. – Вие казвате това с глас, който ме плаши!

При тези думи сълза блесна в очите на госпожа Бонасийо. Д'Артанян видя сълзата и смутен, трогнат, падна в краката ѝ.

– В стаята ми ще бъдете в безопасност като в храм – каза той. – Давам ви честната си дума на благородник.

– Да вървим – съгласи се тя. – Доверявам се на вас, приятелю.

Д'Артанян дръпна внимателно резето и двамата, леки като сенки, се плъзнаха през вътрешната врата в коридора, изкачиха безшумно стълбата и влязоха в стаята на д'Артанян.

Като се прибраха горе, за по-голяма безопасност момъкът залости вратата. И двамата се приближиха до прозореца и през една пролука на капака видяха, че господин Бонасийо разговаря с някакъв мъж с мантия.

Като видя мъжа с мантията, д'Артанян подскочи, измъкна наполовина шпагата си и се спусна към вратата.

Беше непознатият от Мьон.

– Какво ще правите? – извика госпожа Бонасийо. – Погубват ни.

– Аз се заклех да убия този човек! – възкликна д'Артанян.

– Животът ви в този миг е обречен и не принадлежи на вас. В името на кралицата забранявам ви да се излагате на каквато и да било опасност, която не е свързана с пътуването ви.

– А от ваше име нищо ли не заповядвате?

– От мое име – каза силно развълнувана госпожа Бонасийо, – от мое име ви моля. Но да послушаме, струва ми се, че говорят за мене.

Д'Артанян се приближи до прозореца и се ослуша.

Бонасийо беше отворил вратата и като видя, че квартирата му е празна, се върна при човека с мантията, когото беше оставил за малко сам.

– Отишла си е – рече той. – Върнала се е в Лувър.

– Уверени ли сте – запита непознатият, – че тя не е подозряла с какви намерения сте излезли?

– Да – отвърна самодоволно Бонасийо. – Тя е много повърхностна жена.

– Младият гвардеец в къщи ли си е?

– Не вярвам. Както виждате, капакът на прозореца му е затворен и никаква светлина не прозира през процепите.

– Все едно, трябва да се уверим.

– Как?

– Като почукаме на вратата му.

– Ще попитам неговия слуга.

– Вървете.

Бонасийо влезе у дома си, мина през същата врата, през която бяха минали двамата бегълци, изкачи се на площадката пред стаята на д'Артанян и почука.

Никой не отговори. Тая вечер Портос беше заел Планше за повече блясък. Д'Артанян внимаваше да не даде никакъв признак на живот.

Когато Бонасийо почука на вратата, момъкът и младата жена почувствуваха как трепнаха сърцата им.

– Няма никой у тях – каза Бонасийо.

– Все едно, да влезем, у вас ще бъдем в по-голяма безопасност, отколкото тука на прага.

– Божичко! – прошепна госпожа Бонасийо. – Няма да чуем вече нищо.

– Напротив – успокои я д'Артанян. – Ще чуваме още по-добре.

Д'Артанян дигна три-четири плочки и стаята му се превърна в ухо на Дионисий, простря едно килимче на пода, коленичи и направи знак на госпожа Бонасийо да се наведе и тя към отвора.

– Уверен ли сте, че няма никой? – запита непознатият.

– Отговарям за това – рече Бонасийо.

– И вие мислите, че жена ви?...

– Върнала се е в Лувър.

– Без да е говорила с никого другого освен с вас?

– Уверен съм в това.

– Много е важно, разбирате ли?

– Значи сведенията, които ви съобщих, са ценни...

– Много ценни, драги ми Бонасийо, не крия.

– Тогава кардиналът ще бъде доволен от мене?

- Разбира се.
- Великият кардинал!
- Уверен ли сте, че в разговора си с вас жена ви не спомена никак-ви имена!
- Мисля, че не.
- Не спомена ли тя госпожа дьо Шевръоз или господин дьо Бъкингам, или госпожа дьо Верне?
- Не, каза ми само, че иска да ме изпрати в Лондон, за да услужа на някаква високопоставена особа.
- Предател! – прошепна госпожа Бонасийо.
- Мълчете! – каза д'Артанян, като я хвана за ръката, която тя несъзнателно отпусна в неговата.
- И все пак – продължи човекът с мантията – вие сте постъпили глупаво, като не сте се престорили, че приемате поръчката. Сега щяхте да имате писмото, държавата, която се намира в опасност, щеше да бъде спасена и вие...
- И аз?
- Е! Вас кардиналът щеше да ви направи благородник...
- Той ли ви каза това?
- Да. Зная, че искаше да ви направи тази изненада.
- Бъдете спокоен – рече Бонасийо. – Жена ми ме обожава и има още време.
- Глупак! – прошепна госпожа Бонасийо.
- Тихо! – каза д'Артанян, като ѝ стисна по-силно ръката.
- Как, има още време? – запита мъжът с мантията.
- Ще се върна в Лувър, ще повикам госпожа Бонасийо, ще ѝ кажа, че съм размислил и ще изпълня поръчката, ще взема писмото и ще изтичам при кардинала.
- Добре! Побързайте. Ще се върна след малко, за да разбера какво сте направили.
- Непознатият излезе.
- Подлец! – възкликна госпожа Бонасийо, като удостои по този начин с още една любезност мъжа си.
- Тихо! – повтори д'Артанян, като ѝ стисна още по-силно ръката.
- В този миг страшен рев прекъсна мислите на д'Артанян и на госпожа Бонасийо. Мъжът ѝ беше открил, че кесията му е изчезнала и викаше за помощ.
- Боже мой! – уплаши се госпожа Бонасийо. – Ще събере целия квартал.

Бонасийо вика дълго, но такива викове се чуваха често, те не привлякоха никого от улица Гробарска, още повече че от известно време къщата на търговеца се ползуваше с доста лошо име и когато видя, че никой не иде, той излезе, като продължаваше да вика. След малко гласът му заглъхна по посока на улица Бак.

– Той си отиде, сега е ваш ред да вървите – каза госпожа Бонасийо. – Смелост, но най-вече предпазливост и не забравяйте, че принадлежите на кралицата.

– На нея и на вас! – заяви д'Артанян. – Бъдете спокойна, хубава Констанс, ще се върна достоен за нейната признателност, но дали ще бъда достоен за вашата любов?

Младата жена не отговори, само силна руменина обагри страните ѝ. След малко д'Артанян излезе, загърнат и той с голяма мантия, войнствено повдигната от ножницата на дългата му шпага.

Госпожа Бонасийо го проследи с очи, с оня продължителен любовен поглед, с който жената изпраща мъжа, когото чувствава, че обича. Но когато той изчезна зад ъгъла на улицата, тя падна на колене, сплете ръце и извика: – Боже! Пази кралицата! Пази и мене!

XIX ПЛАН ЗА ПОХОД

Д'Артанян отиде право у господин дьо Тревил. Той беше размислил, че след малко кардиналът щеше да бъде предупреден от проклетия непознат, който изглеждаше негов агент, и с право мислеше, че няма нито миг за губене.

Сърцето на момъка преливаше от радост. Представяше му се случай да придобие едновременно слава и да спечели пари и който като първо насърчение го сближаваше с жената, която обожаваше. Тоя случай, с една дума, правеше за него изведнъж повече, отколкото би посямал да очаква от провидението.

Господин дьо Тревил беше в приемната, обкръжен, както винаги, с благородници. Д'Артанян, познат като постоянен посетител в тоя дом, отиде право в неговия кабинет и каза да му доложат, че го очаква по важна работа.

Д'Артанян не чака и пет минути и господин дьо Тревил влезе. От пръв поглед и по радостта, която бе изписана на лицето му, достойният капитан разбра, че наистина се е случило нещо ново.

През целия път д'Артанян се питаше дали да се довери на господин дьо Тревил, или само да му поиска неограничени права за една тайна работа. Но господин дьо Тревил беше винаги така внимателен към него, беше толкова предан на краля и кралицата и ненавиждаше така искрено кардинала, че момъкът реши да му разкаже всичко.

– Викали сте ме, млади приятелю – подзе господин дьо Тревил.

– Да, господине – каза д'Артанян, – и се надявам, че ще ми простите, задето ви обезпокоих, като узнаете за каква важна работа става въпрос.

– Говорете тогава. Аз ви слушам.

– Става дума – започна д'Артанян, като сниши глас – за честта, пък може би и за живота на кралицата.

– Какво говорите? – запита господин дьо Тревил, като се огледа дали наистина са сами, а после хвърли въпросителен поглед върху д'Артанян.

– Казвам, господине, че случаят ми разкри една тайна...

– Която се надявам, че ще запазите, млади момко, с цената на живота си.

– Но която трябва да поверя на вас, господине, защото само вие можете да ми помогнете в задачата, която ми възложи Нейно величество.

– Ваша ли е тайната?

– Не, господине, на кралицата.

– Нейно величество разреши ли ви да ми я поверите?

– Не, господине, напротив, поръчано ми е да я пазя строго.

– А защо искате да я издадете пред мене?

– Защото, нали ви казах, без вас не мога да направя нищо, а се боя, че вие ще ми откажете милостта, която съм дошъл да ви искам, ако не знаете за каква цел я искам.

– Пазете тайната си, млади момко, и ми кажете какво искате?

– Искам да ми издействувате от господин Де-з-Есар петнадесет дни отпуск.

– Кога?

– Още тази нощ.

– Напускате Париж?

– Заминавам със задача.

– Можете ли да ми кажете къде?

– В Лондон.

– Има ли някой интерес да не постигнете целта си?

– Мисля, че кардиналът би направил всичко, за да ми попречи.

– Сам ли заминавате?

– Сам.

– В такъв случай няма да отидете по-далеч от Бонди. Аз ви казвам това, давам ви честната си дума.

– Как така?

– Ще ви убият.

– Ще умра при изпълнение на своя дълг.

– Но задачата ви ще остане неизпълнена.

– Вярно – забеляза д'Артанян.

– Повярвайте ми – продължи Тревил, – в такива случаи трябва да тръгнат четирима, за да стигне един.

– Да! Имате право, господине – съгласи се д'Артанян. – Но вие познавате Атос, Портос и Арамис и знаете, че мога да разполагам с тях.

– Без да им поверите тайната, която аз не поисках да узная?

– Ние сме се заклели веднъж завинаги в сляпо доверие и неизменна преданост; освен това вие можете да им кажете, че имате пълно доверие в мене и те ще ми повярват също така, както и вие.

– Мога да разреша на всеки от тях по петнадесет дни отпуск, това е всичко: на Атос, който продължава да страда от раната си, за да отиде на бани във Форж; на Портос и Арамис, за да придружат приятеля си, когото не искат да оставят сам в такова тежко състояние. Разрешенията за отпуск ще бъдат доказателство, че съм съгласен да предприемам това пътуване.

– Благодаря, господине, вие сте много, много добър.

– Намерете ги още сега и всичко да бъде свършено тази нощ. А, напишете най-напред молба до господин Де-з-Есар. По следите ви може би има някой шпионин и вашето посещение, което в такъв случай е вече известно на кардинала, ще бъде оправдано по този начин.

Д'Артанян написа молбата, господин дьо Тревил я взе и го увери, че най-късно до два часа през нощта разрешението за отпуск ще бъдат изпратени по домовете на четиримата пътници.

– Имайте добрината да изпратите моето разрешение у Атос – каза д'Артанян. – Страхувам се, че ако се прибера в къщи, може да ми се случи някоя неприятност.

– Бъдете спокоен. Сбогом и добър път. А, чакайте! – извика господин дьо Тревил.

Д'Артанян се върна.

– Имате ли пари?

Д'Артанян подрънка кесията, която се намираще в джоба му.

– Достатъчни ли са? – попита господин дьо Тревил.

– Триста пистола.

– Добре. С тях можете да идете и накрай света. Хайде вървете.

Д'Артанян се поклони на господин дьо Тревил, който му подаде ръка, д'Артанян я стисна почтително и с благодарност. Откакто бе дошъл в Париж, той можеше само да се хвали от този прекрасен човек, винаги благороден, честен и великодушен.

Най-напред отиде у Арамис; не беше ходил при приятеля си от оная паметна вечер, когато бе следил госпожа Бонасийо. Нещо повече; той рядко виждаше младия мускетар, но всеки път, когато го видеше, му се струваше, че по лицето му е изписана дълбока печал.

Тая вечер Арамис още бодърствуваше мрачен и замислен; д'Артанян го поразпита за неговата дълбока скръб. Арамис се оправда с някакъв коментар на осемнадесета глава на свети Августин – трябвало да го напише на латински и да го предаде идущата седмица, а това много го тревожело.

Двамата приятели разговаряха така известно време. След малко влезе един лакей на господин дьо Тревил и донесе запечатан свитък.

– Какво е това? – запита Арамис.

– Отпускът, който господинът е искал – отвърна лакеят.

– Аз ли? Аз не съм искал отпуск.

– Мълчете и взимайте – рече д'Артанян. – А на вас, приятелю, ето ви половин пистол за труда. Предайте на господин дьо Тревил, че господин Арамис искрено му благодари. Вървете.

Лакеят се поклони до земята и излезе.

– Какво означава това? – запита Арамис.

– Вземете всичко, което ви е необходимо за петнадесет дневно пътуване, и вървете след мене.

– Но аз не мога да напусна сега Париж, без да узная... Арамис се спря.

– Какво е станало с нея, нали? – продължи д'Артанян.

– С коя? – попита Арамис.

– С жената, която беше тук; жената с везаната кърпичка.

– Кой ви каза, че тук е имало жена? – възрази Арамис, станал бледен като мъртвец.

– Аз я видях.

– И знаете ли коя е тя?

– Мисля поне, че се досещам.

– Слушайте – каза Арамис, – щом знаете толкова много неща,

известно ли ви е какво е станало с нея?

– Предполагам, че се е върнала в Тур.

– В Тур? Да, така; вие я познавате. Но защо се е върнала в Тур, без да ми се обади?

– Защото се е бояла да не я арестуват.

– Защо не ми е писала?

– Бояла се е да не ви злепостави.

– Д'Артанян, вие ми връщате живота! – извика Арамис. – Мислех, че ме ненавижда, че ме мами! А толкова бях щастлив да я видя пак! Не можах да повярвам, че тя е рискувала свободата си заради мене, но по каква причина се беше върнала в Париж?

– По същата причина ние ще заминем днес за Англия.

– И коя е тази причина? – запита Арамис.

– Ще научите един ден, Арамис. Но засега ще бъда въздържан като вас, когато ни разказвахте как са арестували племенницата на доктора.

Арамис се усмихна, защото си спомни историйката, която беше разказал една вечер на приятелите си.

– Добре! Щом като тя е напуснала Париж и вие сте напълно уверени в това, д'Артанян, нищо вече не ме задържа тук и аз съм готов да ви последвам. Вие казахте, че отиваме?...

– При Атос засега и ако искате да дойдете, съветвам ви дори да побързате, защото вече изгубихме много време. Чакайте, предупредете Базен.

– Базен ще дойде ли с нас? – попита Арамис.

– Може би. Във всеки случай добре ще е да ни последва сега у Атос.

Арамис повика Базен и му поръча да го намери у Атос.

– Да вървим – каза той, като взе мантията си, шпагата и трите си пистолета и отвори напразно три-четири чекмеджета, за да види дали няма да открие там някой забравен пистол. После, като се убеди напълно, че това търсене е безполезно, тръгна след д'Артанян, като се питаше откъде младият гвардеец беше така добре осведомен за жената, на която бе дал гостоприемство; откъде знаеше дори по-добре от него какво беше станало с нея.

Като излизаха, Арамис сложи ръката си на рамото на д'Артанян и устреми поглед в него.

– Нали на никого не сте казали за тази жена? – попита той.

– На никого.

– Нито на Атос, нито на Портос?

– Не съм им продумал нито дума.

– Слава богу.

Успокоен по този важен въпрос, Арамис продължи пътя си заедно с д'Артанян и скоро стигнаха у Атос.

Свариха го с разрешението за отпуск в едната ръка и с писмото на господин дьо Тревил в другата.

– Можете ли да ми обясните какво означава това разрешение за отпуск и това писмо, които току-що получих? – запита учуден Атос.

„Драги Атос, много искам да си починете петнадесет дни, тъй като това е напълно необходимо за здравето ви. Идете на бани във Форж или другаде, където ще имате полза, и по-скоро се поправете.

Ваш предан: Тревил“

– Отпусъкът и писмото означават, че трябва да ме последвате, Атос.

– На баните във Форж ли?

– Там или другаде.

– В служба на краля?

– На краля или на кралицата – нали сме слуги на техни величества?

В този миг влезе Портос.

– Дявол да го вземе, чудна работа! – започна той. – Откога взеха да разрешават на мускетарите отпуски, които не са искали?

– Откакто имат приятели, които ги искат вместо тях – отвърна д'Артанян.

– Аха! – каза Портос. – Изглежда, че тук има нещо ново?

– Да, заминаваме – обяви Арамис.

– Закъде? – попита Портос.

– Бога ми, и аз не зная – отговори Атос. – Попитайте д'Артанян.

– За Лондон, господа – каза д'Артанян.

– За Лондон! – извика Портос. – И какво ще правим в Лондон?

– Това не мога да ви кажа, господа, трябва да ми се доверите.

– Но за да се отиде в Лондон, трябва пари – добави Портос. – А аз нямам.

– И аз – каза Арамис.

– И аз – каза Атос.

– Аз пък имам – обади се д'Артанян, като извади парите си и ги постави на масата. – В тая кесия има триста пистола, всеки от нас ще вземе по седемдесет и пет; толкова ни трябва, за да отидем до Лондон

и да се върнем. Впрочем бъдете спокойни, всички няма да стигнем до Лондон.

– Защо?

– Защото по всяка вероятност някои от нас ще останат по пътя.

– Та ние поход ли предприемаме?

– Да, и то от най-опасните, предупреждавам ви.

– Ха! Но щом рискуваме да бъдем избити – забеляза Портос, – бих искал поне да зная защо ще стане това?

– Няма да ти е по-леко! – обади се Атос.

– Все пак – добави Арамис. – И аз мисля като Портос.

– Кралят има ли навик да ви дава обяснения? Не, той просто ви каза: „Господа, бият се в Гаскония или във Фландрия; вървете да се бие-те“ – и вие отивате. Защо? Дори не се замисляте върху това.

– Д'Артанян има право – съгласи се Атос. – Ето ни трите разреше-ния за отпуск, изпратени от господин дьо Тревил, а ето и триста писто-ла, изпратени не зная от кого. Да вървим да умрем там, където ни изпра-щат. Животът струва ли си труда толкова много да се разпитва? Д'Арта-нян, готов съм да те последвам.

– Аз също – заяви Портос.

– И аз – добави Арамис. – Още повече, че ще ми бъде приятно да напусна Париж. Имам нужда от развлечения.

– Ще имате развлечения, господа, бъдете спокойни! – каза д'Артанян.

– Е, кога заминаваме? – попита Атос.

– Веднага – отвърна д'Артанян. – Нямаме нито миг за губене.

– Хей, Гримо, Планше, Мускетон, Базен! – викнаха и четиримата младежи на слугите си. – Лъснете ботушите ни и поведете конете от ко-нюшнията на господин дьо Тревил.

И наистина всеки мускетар оставяше там като в казарма своя кон и коня на слугата си.

Планше, Гримо, Мускетон и Базен тръгнаха веднага.

– А сега да направим план за похода – предложи Портос. – Къде ще отидем най-напред?

– В Кале – каза д'Артанян. – Това е най-прекият път за Лондон.

– Добре! – каза Портос. – Чуйте и моето мнение.

– Говори!

– Подозрително ще бъде, ако пътуваме четиримата заедно: нека д'Артанян даде на всеки от нас указания; аз ще тръгна напред по пътя за Булон, за да разузная пътя; Атос ще тръгне след два часа към Амиен;

Арамис ще ни последва по пътя за Ноайон; д'Артанян пък може да тръгне по който си иска път, преоблечен в дрехите на Планше, а Планше ще ни последва в гвардейската униформа на д'Артанян.

– Господа – обади се Атос, – моето мнение е, че не бива да намесваме в такава работа слугите: една тайна може случайно да бъде издадена от един благородник, но слугите почти винаги я продават.

– Планът на Портос ми изглежда неизпълним – рече д'Артанян, – защото и аз самият не зная какви указания мога да ви дам. Аз нося едно писмо – това е всичко. Нямам и не мога да направя три преписа от писмото, защото то е запечатано, затова според мене трябва да пътуваме заедно. Писмото е тук, в тоя джоб, – и той показа джоба, където се намираще писмото. – Ако ме убият, един от вас ще го вземе и ще продължите пътя си. Ако убият и него, ще дойде ред на следващия и тъй нататък. Стига само един да стигне, това е необходимо.

– Отлично, д'Артанян! И аз съм на същото мнение – каза Атос. – Преди всичко трябва да бъдем последователни; аз отивам да правя бани, вие ме придружавате; вместо във Форж отивам на море; свободен съм да избирам. Ако поискат да ни арестуват, ще покажа писмото на господин дьо Тревил, а вие ще покажете разрешенията си за отпуск; ако ни нападнат, ще се браним; съдят ли ни, ще твърдим упорито, че сме имали намерение само да се потопим няколко пъти в морето; много лесно ще се справят с четирима души поотделно, а четиримата заедно ще бъдем цял отряд. Ще въоръжим слугите си с пистолети и пушки; ако изпратят армия срещу нас, ще се бием и който остане жив, както каза д'Артанян, ще занесе писмото.

– Добре казано – извика Арамис. – Ти, Атос, рядко говориш, но заговориш ли, ставаш същински свети Йоан Златоуст. Приемам плана на Атос. А ти, Портос?

– Аз също – отвърна Портос, – ако д'Артанян няма нищо против. Д'Артанян носи писмото и, естествено, той е началник на експедицията; нека той реши, ние ще му се подчиним.

– Добре – каза д'Артанян. – Решавам да приемем плана на Атос и да заминем след половин час.

– Прието! – извикаха в един глас тримата мускетари. И всеки посегна към кесията, взе седемдесет и пет пистола и почна да се готви да замине в уречения час.

XX ПЪТУВАНЕ

В два часа след полунощ нашите четирима любители на приключения излязоха от Париж през вратата Сен Дени; докато още беше тъмно, те яздеха мълчаливи, въпреки волята им тъмнината ги подтискаше и те виждаха навсякъде засади.

При първите слънчеви лъчи езиците им се развързаха; с изгрева на слънцето се върна и веселостта им. Също както преди сражение – сърцето бие, очите блестят и човек чувствава, че животът, който може би ще го напусне, е все пак хубав. Всъщност отрядът изглеждаше много внушителен: черните коне на мускетарите, войнственият им вид, строевата привичка, която караше тези благородни другари на войника да вървят с равномерни крачки, биха издали и най-строгото инкогнито.

След тях вървяха слугите, въоръжени до зъби.

Всичко беше благополучно до Шантии, където стигнаха към осем часа сутринта. Трябваше да закусят. Слязоха от конете пред една кръчма – на фирмата ѝ бе изобразен свети Мартин как дава половината от своето наметало на един бедняк. Дадоха строга заповед на слугите да не разседлават конете и да бъдат готови за път.

Влязоха в общата зала и седнаха на една маса.

Някакъв благородник, който беше пристигнал по Дамартенския път, седеше на същата маса и закусваше. Той поведе разговор за дъжда и за хубавото време; пътниците отговориха; той пи за тяхно здраве; пътниците отвърнаха на любезността му.

Но тъкмо когато Мускетон съобщи, че конете са готови и приятелите ставаха от масата, непознатият предложи на Портос наздравица за кардинала. Портос отговори, че няма нищо против, ако и непознатият от своя страна вдигне наздравица за краля. Непознатият извика, че не признава друг крал освен Негово високопреосвещенство. Портос го нарече пияница; непознатият извади шпагата си.

– Сторихте глупост – каза Атос, – но няма какво да се прави, сега не можете да отстъпите, убийте този човек и ни настигнете колкото може по-бързо.

Тримата се качиха на конете си и препуснаха с всички сила, а Портос уверяваше противника си, че ще го надупчи по всички правила на фехтовалното изкуство.

– Ето първия! – забеляза Атос, като изминаха петстотин крачки.

– Но защо тоя човек се заяде с Портос, а не с някой от нас? – запита Арамис.

– Защото Портос говореше най-високо от всички ни и го е взел за началник – обясни д'Артанян.

– Винаги съм казвал, че този млад гасконец е извор на мъдрост – заяви Атос.

И пътниците продължиха пътя си.

В Бове престояха два часа не само за да си починат конете, но и за да почакаат Портос. След два часа, като видяха, че Портос не иде и няма никакво известие от него, продължиха пътя си.

На четири километра от Бове, в една местност, където пътят лъка-тушеше между два склона, срещнаха десетина души, които използваха случая, че пътят там беше развален, и се преструваха, че го поправят, като копаеха дупки и правеха коловози.

Арамис, който се боеше да не изцапа ботушите си в тази изкуствена кал, им подвикна грубо. Атос поиска да го спре, но беше вече късно. Работниците почнаха да се подсмиват на пътниците и с дързостта си ядосаха дори и хладнокръвния Атос, който се спусна с коня си срещу един от тях.

Тогава хората отстъпиха към рова и всеки от тях взе по една скрита пушка, така че нашите седем пътници бяха буквално принудени да минат сред град от куршуми. Арамис бе ранен в рамото, а един куршум улучи Мускетон и заседна в месестите части, които се намират под кръста. Само че Мускетон падна от коня не защото беше тежко ранен, а защото не можеше да види раната си и навярно мислеше, че е по-опасна, отколкото беше в действителност.

– Това е засада – рече д'Артанян, – да не стреляме. Напред.

Арамис, макар и ранен, се хвана за гривата на коня си, който го понесе заедно с другите. Конят на Мускетом ги беше настигнал и препускаше наред с тях.

– Имаме един кон за смяна – обяви Атос.

– Бих предпочел шапка – обади се д'Артанян. – Моят я отнесе един куршум – какво щастие е, дявол да го вземе, че писмото, което нося, не беше вътре.

– Ах, проклетниците, те ще убият бедния Портос, когато мине – каза Арамис.

– Ако Портос беше на крака, досега щеше да ни настигне – възрази Атос. – Аз мисля, че при дуела пияният е изтрезнял.

Те препускаха така още два часа, макар че конете бяха много

уморени и имаше опасност скоро да спрат и да не могат да продължат пътя.

Пътниците свърнаха по един напречен път, като се надяваха, че така ще бъдат по-малко обезпокоявани. Но в Кревкьор Арамис заяви, че не може да върви повече. И наистина, за да стигне дотам, беше му необходимо цялото мъжество, което се криеше под неговата изискана външност и вежливи обноски. Всеки миг той бледнееше и бяха принудени да го придържат на седлото му; свалиха го пред вратата на една кръчма, оставиха при него Базен, който всъщност при една схватка щеше по-скоро да пречи, отколкото да бъде полезен, и продължиха пътя си с надежда да преспят в Амиеен.

– Дявол да го вземе! – извика Атос, когато тръгнаха пак на път – останали само двама господари – и Гримо и Планше. – Дявол да го вземе! Вече не ще се уловя на въдицата им и уверявам ви, че отгук до Кале не могат ме накара да отворя уста или да извадя шпага. Заклевам се...

– Да не се кълнем – прекъсна го д'Артанян. – Да вървим, стига само да издържат конете.

И пътниците забиха шпори в коремите на конете си, които, здраво подканени, намериха още сили. Стигнаха в Амиеен в полунощ и слязоха в странноприемницата „Златна лилия“.

Съдържателят изглеждаше най-почтеният човек на света. Той посрещна пътниците със свещник в едната ръка и с памучна шапчица в другата; поиска да настани двамата пътници в отделни прекрасни стаи, за нещастие и двете стаи се намираха в двата противоположни края на странноприемницата. Д'Артанян и Атос отказаха, съдържателят обаче отговори, че няма други стаи, достойни за тяхна милост, но пътниците заявиха, че ще пренощуват в общата стая, на сламеници, които ще им постелят на пода. Съдържателят настояваше, пътниците не отстъпваха и той трябваше да изпълни желанието им.

Тъкмо бяха легнали, след като залостиха вратата отвътре, и на прозореца откъм двора се почука; запитаха кой е и като познаха гласовете на слугите си, отвориха.

Наистина бяха Планше и Гримо.

– Гримо може сам да пази конете – започна Планше, – а аз, ако господата позволят, ще легна пред вратата им; така ще бъдат сигурни, че никой не ще може да влезе при тях.

– А на какво ще спиш? – запита д'Артанян.

– Ето леглото ми – отвърна Планше. И показа купчина слама.

– Ела тогава – рече д'Артанян. – Ти имаш право, съдържателят не

ми харесва, много е любезен.

– И на мене никак не ми харесва – призна Атос. Планше се качи през прозореца и легна пред вратата, Гримо отиде да се затвори в конюшната, като заяви, че в пет часа сутринта той и четирите коня ще бъдат готови за път.

Нощта беше доста спокойна, към два часа някой се опита да отвори вратата, но Планше се събуди веднага и извика кой е. Отговориха му, че е станало грешка, и отминаха.

Към четири часа сутринта чуха страшен шум откъм конюшните. Гримо се беше опитал да събуди конярите и конярите го биеха. Като отвориха прозореца, видяха нещастният момък в безсъзнание, главата му беше пукната с дръжка на вила.

Планше слезе в двора и поиска да оседлае конете, но конете бяха съсипани от умора. Само конят на Мускетон, който беше пътувал предния ден без ездач пет или шест часа, можеше да продължи пътя, но по някакво необяснимо недоразумение ветеринарният лекар, когото бяха повикали както изглежда, да пусне кръв на коня на съдържателя, пунал кръв на коня на Мускетон.

Положението почваше да става тревожно. Тези последователни беда се дължаха може би на случайност, но те можеха да бъдат и плод на заговор. Атос и д'Артанян излязоха, Планше отиде да види дали ще може да купи три коня някъде в околността. На вратата имаше два напълно оседлани коня бодри и силни. Точно това им трябваше. Той запита къде са собствениците; отговориха му, че собствениците са пренощували в странноприемницата и сега уреждат сметката си със съдържателя.

Атос слезе, за да се заплати, а д'Артанян и Планше стояха на пътната врата – съдържателят се намираще в една ниска отдалечена стая и затова помолиха Атос да отиде при него.

Атос влезе в стаята, без да подозира нищо, и извади два пистола, за да плати: съдържателят беше сам и седеше пред масата, едно от чекмеджетата на която беше малко отворено. Той взе парите, които му даде Атос, повъртя ги в ръцете си и изведнъж се развика, че монетите са фалшиви и че ще накара да арестуват него и приятеля му като фалшификатори.

– Негодник! – възкликна Атос и тръгна към него. – Ще ти отрежа ушите.

В същия миг четирима въоръжени до зъби мъже влязоха през страничната врата и се нахвърлиха върху Атос.

– Пипнаха ме! – извика Атос колкото му глас държи. – Бягай,

д'Артанян, бягай, бягай! – И даде два изстрела с пистолета.

Д'Артанян и Планше не чакаха да ги подканят втори път. Те отвързаха двата коня, които чакаха при вратата, яхнаха ги, забиха шпаги в коремите им и препуснаха с всички сили.

– Знаеш ли какво стана с Атос? – обърна се д'Артанян към Планше, както препускаха.

– Ах, господине – рече Планше, – видях, че с двата изстрела той повали двама души, и ми се стори през стъклената врата, че се бие с останалите.

– Храбрият Атос! – прошепна д'Артанян. – И като си помисля, че трябва да го изоставя! Всъщност може и нас да ни сполети същото на две крачки оттук. Напред, Планше, напред! Ти си смел момък.

– Нали ви казах, господине – отвърна Планше. – Пикардийците се познават на дело. Пък и аз съм тук в родния си край, а това ме насърчава.

И двамата продължаваха да пришпорват с всички сили и стигнаха на един дъх до Сент Омер. В Сент Омер те оставиха конете да отпочинат, като ги държаха за поводите, да не би да се случи някоя неприятност, хапнаха на крак на улицата и продължиха пътя си.

На стотина крачки от вратите на Кале конят на д'Артанян падна и не можаха по никакъв начин да го дигнат – кръв шуртеше от ноздрите и очите му. Оставаше конят на Планше, но и той беше спрял и беше невъзможно да го накарат да тръгне.

За щастие, както казахме, те бяха на стотина крачки от града; оставиха двата коня наред пътя и изтичаха на пристанището. Планше показа на господаря си един благородник, който беше пристигнал със слугата си и вървеше на около петдесет крачки пред тях.

Те догониха скоро благородника, който, изглежда, много бързаше. Ботушите му бяха целите в прах и той питаше не може ли да замине веднага за Англия.

– Нищо по-лесно от това – отвърна собственикът на един кораб, готов да отплава, – но тая сутрин се получи заповед да не пропускаме никого без изрично разрешение от господин кардинала.

– Аз имам такова разрешение – каза благородникът, като извади един лист от джоба си. – Ето го.

– Заверете го тогава при началника на пристанището – рече собственикът – и елате с моя кораб.

– Къде ще намеря началника?

– Във вилата му.

– Къде се намира тази вила?

– На четвърт левга от града. Ето виждате ли там, в подножието на онова хълмче, покрива от плочи?

– Много добре! – каза благородникът.

И последван от своя слуга, той се запъти към вилата на началника.

Д'Артанян и Планше последваха благородника на петстотин крачки зад него. Щом излязоха от града, д'Артанян избърза и настигна благородника точно когато влизаше в една горичка.

– Господине – обърна се към него д'Артанян, – вие, изглежда, много бързате?

– Извънредно много, господине.

– Съжалявам, господине – продължи д'Артанян, – защото и аз много бързам и исках да ви помоля да ми направите една услуга.

– Каква услуга?

– Да ми отстъпите да мина пръв.

– Невъзможно – заяви благородникът, – изминах двеста и шестдесет левги за четиридесет и четири часа и трябва утре на обед да бъда в Лондон.

– Аз изминах същия път за четиридесет часа и трябва утре в десет часа сутринта да бъда в Лондон.

– Много съжалявам, господине, но аз дойдох пръв и няма да мина втори.

– Много съжалявам, господине, но аз дойдох втори и ще мина пръв.

– По служба на краля! – заяви благородникът.

– По лична работа! – заяви д'Артанян.

– Вие като че искате да се скарате с мене?

– Дявол да го вземе! А какво друго?

– Какво желаете?

– Искате ли да знаете?

– Разбира се.

– Добре тогава! Искам разрешението, което носите, понеже аз нямам разрешение, а много ми трябва.

– Струва ми се, че се шегувате.

– Аз не се шегувам никога.

– Оставете ме да мина

– Няма да минете.

– Драги момко, ще ви счупя главата. Хей, Любен! Пистолетите ми!

– Планше – каза д'Артанян, – разправи се със слугата, аз ще се разправа с господаря.

Насърчен от първия си подвиг, Планше се хвърли върху Любен и понеже беше здрав и пъргав, повали го по гръб на земята и опря коляно на гърдите му.

– Гледай си работата, господине – извика той, – аз свърших моята.

Като видя това, благородникът извади шпагата си и се нахвърли върху д'Артанян, но той имаше работа със силен противник.

За три секунди д'Артанян го намушка три пъти с шпагата си, като при всеки удар казваше:

– Един за Атос, един за Портос, един за Арамис. При третия удар благородникът падна като сноп. Д'Артанян помисли, че е мъртъв, или поне, че е в безсъзнание, и се приближи да вземе разрешението, но тъкмо когато посягаше, за да го претърси, раненият, който не беше изпуснал шпагата си, го мушна в гърдите и каза: „Един за вас.“

– И един за мене! Последният е най-добър! – извика бясно д'Артанян и го прикова на земята с четвърти удар в корема.

Този път благородникът затвори очи и изгуби съзнание.

Д'Артанян претърси джоба, където бе видял, че прибира разрешението за пътуване, и го взе. То беше на името на конт дьо Вард.

После погледна за последен път хубавия младеж, който едва ли имаше двадесет и пет години и когото той оставяше тук прострян на земята в безсъзнание, а може би мъртъв, и въздъхна при мисълта за странната съдба, която кара хората да се унищожават един друг за интересите на лица, които са им чужди и които често не знаят дори, че те съществуват.

Но скоро от тези размишления го изтръгна Любен, който ревеше и викаше с цяло гърло за помощ.

Планше го хвана за гърлото и го стисна с всичка сила.

– Господине – рече той, – докато го държа така, уверен съм, че няма да вика, но пусна ли го, веднага ще се разкреши. Познавам, че е норманец, а нормандците са упорити.

И наистина, колкото и здраво да му беше стиснато гърлото, Любен пак се опитваше да издава звуци.

– Чакай – обади се д'Артанян.

Той извади къпата си и му запуши устата.

– Сега – предложи Планше – да го вържем за някое дърво.

Извършиха това грижливо, после преместиха конт дьо Вард при слугата; започваше да се смрачава и понеже и вързаният, и раненият бяха в гората, явно беше, че ще останат там до сутринта.

– А сега – каза д'Артанян – при началника!

– Но вие, струва ми се, сте ранен? – забеляза Планше.

– Няма нищо, да се заемем първо с по-бързата работа; после ще се занимаваме с моята рана, която всъщност не ми изглежда много опасна.

И двамата закрачиха бързо към вилата на почтения чиновник Доложиха, че е дошъл конт дьо Вард. Д'Артанян влезе.

– Имате ли разрешение, подписано от кардинала? – запита началникът.

– Да, господине – отвърна д'Артанян. – Ето го.

– Аха! Редовно е, а и препоръката е добра – каза началникът.

– Много естествено – заяви д'Артанян, – аз съм от най-верните му хора.

– Изглежда, че Негово високопреосвещенство иска да попречи на някого да отиде в Англия.

– Да, на някой си д'Артанян, беарнски благородник, който е тръгнал от Париж с трима свои приятели с намерение да отиде в Лондон.

– Познавате ли го лично? – попита началникът.

– Кого?

– Този д'Артанян.

– Много добре го познавам.

– Кажете ми тогава как изглежда.

– Нищо по-лесно от това.

И д'Артанян му описа с най-малки подробности външността на конт дьо Вард.

– Придружава ли го някой?

– Да, един слуга на име Любен.

– Ще следим за тях и ако ни паднат в ръцете, Негово високопреосвещенство може да бъде спокоен, ще ги върнем в Париж с добра охрана.

– Ако направите това, господин началник – каза д'Артанян, – ще заслужите наистина благоволенieto на кардинала.

– Ще го видите ли, когато се върнете, господин конт?

– Много естествено.

– Предайте му, моля ви, че аз съм му предан служител.

– Няма да забравя.

И зарадван от това уверение, началникът завери разрешението и го предаде на д'Артанян.

Д'Артанян не губи времето си в излишни любезности, той се поклонил на началника, благодарил му и си тръгнал.

Като излязоха на пътя, д'Артанян и Планше се забързаха. Обиколиха гората по околна пътека и влязоха през друга врата в града.

Корабът беше готов да отплава и собственикът му чакаше на пристанището.

– Е? – попита той, като забеляза д'Артанян.

– Ето, разрешението ми е заверено – отговори д'Артанян.

– А другият благородник?

– Той няма да пътува днес – поясни д'Артанян, – но бъдете спокоен, ще заплатя и за двама ни.

– В такъв случай да вървим – каза собственикът.

– Да вървим! – повтори д'Артанян.

И скочи с Планше в лодката. След пет минути бяха на кораба.

Тъкмо навреме – на половин левга от брега д'Артанян видя, че блесна светлина, и чу изстрел.

Беше топовният изстрел, който известяваше затварянето на пристанището.

Време беше да се занимае с раната си. За щастие, както мислеше и д'Артанян, тя не беше много опасна: върхът на шпагата бе ударил в ребро и се беше плъзнал надлъж по костта, пък и ризата се беше залепила веднага за раната и едва ли бяха капнали няколко капки кръв.

Д'Артанян беше като пребит от умора: постлаха му на палубата и той заспа.

На следния ден призори се намираше само на три-четири левги от английския бряг. През цялата нощ духаше слаб вятър и корабът се движеше бавно.

В десет часа корабът хвърли котва в Дувърското пристанище.

В десет и половина д'Артанян стъпи на английска земя и извика:

– Най-после пристигнах!

Но това не беше всичко: трябваше да отиде в Лондон. В Англия пощата беше много добре уредена. Д'Артанян и Планше взеха по един кон, а пред тях яздеше пошалъон. За четири часа стигнаха пред вратите на столицата.

Д'Артанян не познаваше Лондон, не знаеше нито дума английски; но той написа на едно листче името Бъкингам и веднага му показаха двореца на дука.

Дукът беше на лов в Уиндзор заедно с краля.

Д'Артанян потърси доверения камердинер на дука, който го придружаваше във всичките му пътувания и говореше отлично френски: каза му, че пристига от Париж и че се касае за живот и смърт и трябва да говори незабавно с господаря му.

Увереността, с която говореше д'Артанян, убеди Патрик – така се

наричаше тоя министър на министъра¹⁰. Той нареди да оседлаят два коня и се нае сам да придружи младия гвардеец. Планше пък бе свален от коня, целият схванат като труп; клетият момък беше останал почти без сили, а д'Артанян сякаш беше от желязо.

Стигнаха в замъка и там се осведомиха: кралят и Бъкингам бяха на лов със соколи в блатата, които се намираха на две-три левги оттам.

За двадесет минути стигнаха на посоченото място. Скоро Патрик чу гласа на господаря си, който викаше своя сокол.

– За кого трябва да доложа на милорда дук? – запита Патрик.

– Дожовете му за младежа, който е искал една вечер да се скара с него на моста Пон Ньоф, срещу Самарянската черква.

– Странна препоръка!

– Ще видите, че струва повече от всяка друга. Патрик препусна коня, намери дука и му доложи със същите думи, че го чака пратеник.

Бъкингам веднага се сети, че става дума за д'Артанян и че във Франция става нещо, за което искат да му съобщят, затова само попита къде се намира пратеникът; като позна отдалече гвардейската униформа, той препусна коня и отиде право при д'Артанян. Патрик от дискретност остана настрана.

– Нали никакво нещастие не се е случило с кралицата? – извика Бъкингам, като вложи цялата си мисъл и любов в тоя въпрос.

– Не мисля, но струва ми се, че тя е изложена на голяма опасност, от която само вие, Ваша светлост, можете да я избавите.

– Аз? – извика Бъкингам. – Ще бъда много щастлив мога да й бъда полезен с нещо! Говорете! Говорете!

– Вземете това писмо – рече д'Артанян.

– Писмо! От кого е това писмо?

– От Нейно величество, доколкото зная.

– От Нейно величество? – изненада се Бъкингам и така пребледня, че д'Артанян помисли, че ще му прилошее.

Той счупи печата.

– Каква е тази дупка? – попита дукът, като показва на Д'Артанян едно място, където писмото беше продупчено.

– А! – каза д'Артанян. – Не съм забелязал: навярно шпагата на конт дьо Вард е направила тая дупка, когато ме прободеше в гърдите.

– Ранен ли сте? – попита Бъкингам, като отваряше писмото.

– О, нищо, дребна работа! – отвърна скромно д'Артанян. –

---

10. Игра на думи – министър значи слуга и министър.

Драскотина.

– Боже мой! Какво прочетох! – извика дукът. – Патрик, остани тук. или по-добре намери краля, където и да е той, кажи на Негово величество, че го моля покорно да ме извини, но много важна работа ме зове в Лондон. Да вървим, господине, да вървим.

И двамата препуснаха в галоп към столицата.

XXI КОНТЕСА УИНТЪР

По пътя дукът се осведоми от д'Артанян не за всичко, което се беше случило, а за всичко, което д'Артанян знаеше. Като съпостави това, което чу от устата на младежа, със спомените си, той успя да получи доста точна представа за сериозността на положението, което личеше и от писмото на кралицата, при все че беше толкова кратко и неясно. Но най-много го учудваше това, че кардиналът, който имаше толкова голям интерес момъкът да не стъпи в Англия, не бе успял да го задържи по пътя. Като видя учудването на дука, д'Артанян разказа какви предпазни мерки бяха взети и как благодарение на предаността на тримата си приятели, които беше пръснал ранени по пътя, той беше успял да се отърве само с удар, който бе продупчил писмото на кралицата и за който господин дьо Вард бе заплатил толкова скъпо. Като слушаше разказа, предаден с такава голяма простота, дукът от време на време поглеждаше учудено младежа, сякаш не можеше да разбере как този едва двадесетгодишен момък може да притежава такава благоразумие, смелост и преданост.

Конете се носеха като вихър и след няколко минути бяха пред вратите на Лондон. Д'Артанян мислеше, че като стигнат в града, дукът ще намали хода на своя кон, но не стана така: той продължи да препуска с шеметна бързина, без да се безпокои, че може да събори някого по пътя си. Когато преминаваха Сити, се случиха две-три такива нещастия, но Бъкингам дори не обърна глава да види какво е станало с ония, които беше съборил. Д'Артанян го следваше сред крясъци, които приличаха много на проклетия.

Като влезе в двора на своя дворец, Бъкингам скочи от коня си и без да се грижи какво ще стане с него, хвърли поводите на шията му и се спусна към входа. Д'Артанян последва примера му малко по-загрижен, разбира се, за тези благородни животни, които той достойно оцени, но се

успокои, като видя, че трима-четирима слуги изтичаха от кухните и ко-нюшните и уловиха веднага конете.

Дукът вървеше толкова бързо, че д'Артанян едва го догонваше. Той премина един след друг няколко салона, наредени с такова изящество, каквото и най-знатните благородници във Франция не биха могли дори да си представят, и стигна най-после в една спалня, която беше съчетание на чуден вкус и богатство. В нишата на тази стая имаше врата, прикрита в тапицерията – дукът я отвори със златно ключе, което носеше на шията си, окачено на верижка от същия метал. От почит д'Артанян остана назад, но когато Бъкингам прекрачваше прага, обърна се и като видя, че момъкът се колебае, каза:

– Елате и ако имате щастието да бъдете представен на Нейно величество, разкажете й какво сте видели.

Насърчен от тази покана, д'Артанян последва дука, който затвори вратата след себе си.

И двамата се озоваха в малък параклис, осветен с много свещи и целият в персийска коприна, обшита със злато.

Над нещо като олтар, под балдахин от синьо кадифе украсен с бели и червени пера, се намираше портрет в естествена величина, който представляваше Ана Австрийска, нарисувана с такава голяма прилика, че д'Артанян ахна от изненада: кралицата сякаш щеше да проговори.

На олтара под портрета беше ковчежето с диамантения накит.

Дукът се приближи до олтара и коленичи, както би направил свещеник пред Христа, после отвори ковчежето.

– Вземете – рече той, като извади от ковчежето голяма синя лента, която блестеше цяла от диаманти. – Ето тия скъпоценни диаманти, с които се заклех, че ще бъда погребан. Кралицата ми ги даде, кралицата си ги взема: да бъде нейната воля, както божията всякога и във всичко.

После започна да целува един по един диамантите, с които трябваше да се раздели. Изведнъж той нададе страшен вик.

– Какво има? – попита разтревожен д'Артанян. – Какво ви се случи, милорд?

– Всичко е загубено – извика Бъкингам и пребледня като мъртвец. – Липсват два диаманта, останали са само десет.

– Изгубили ли сте ги, милорд, или мислите, че са ви ги откраднали?

– Откраднати са – отвърна дукът – и това е работа на кардинала. Ето вижте лентите, на които са били закачени, са отрязани с ножица.

– Ако милордът подозира кой е извършил кражбата. Може би диамантите са още в негови ръце.

– Чакайте, чакайте! – извика дукът. – Аз сложих тия диаманти само веднъж преди осем дни на кралския бал в Уиндзор: Контеса Уинтър, с която бях скаран, се помири с мене на този бал. Това помирение е било отмъщение на ревнива жена. Оттогава не съм я виждал. Тази жена е агент на кардинала!

– Та той в цял свят ли има агенти! – извика д'Артанян.

– О, да, да! – отговори Бъкингам, като стисна зъби от гняв. – Да, той е страшен противник. Но кога ще се състои този бал?

– Идущия понеделник.

– Идущия понеделник! След пет дни! Ние имаме повече време, отколкото ни е необходимо. Патрик! – извика дукът, като отвори вратата на параклиса. – Патрик!

Довереният му камердинер влезе.

– Моят златар и секретарят ми!

Камердинерът излезе – бързината и безмълвието му подчертаваха навика, който беше придобил, да се подчинява сяпко и безропотно.

При все че златарят бе повикан пръв, най-напред се появи секретарят. Много просто – той живееше в двореца. Той свари Бъкингам, седнал пред една маса в спалнята си да пише няколко заповеди със собствената си ръка.

– Господин Джексън – започна той, – ще отидете още сега при лорд канцлера и ще му предадете, че го натоварвам с изпълнението на тия заповеди. Желая да бъдат оповестени веднага.

– Но, господарю, ако лорд канцлерът ме попита какви причини са дали повод на ваша светлост да взема такива изключителни мерки, какво да отговоря?

– Отговорете му, че такова е моето желание и че не давам на никого сметка за желанията си.

– Този ли отговор трябва да даде той на Негово величество – продължи усмихнат секретарят, – ако случайно Негово величество поллюбопитствува да узнае защо никой кораб не може да излиза от пристанищата на Великобритания?

– Имате право, господине – съгласи се Бъкингам. – В такъв случай лорд канцлерът ще каже на краля, че съм решил да обявя война и че тази мярка е първото ми враждебно действие срещу Франция.

Секретарят се поклони и излезе.

– От тая страна можем да бъдем спокойни – обърна се Бъкингам към д'Артанян. – Ако диамантите не са заминали още за Франция, те ще пристигнат там след вас.

– Как така?

– Наложих ембарго на всички кораби, които се намират в момента в пристанищата на Негово величество, и без специално разрешение никой от тях не ще посмее да вдигне котва.

Д'Артанян погледна смяян този човек, който поставяше безграничната власт, с която го бе облякло доверието на един крал, в услуга на любовта си. Бъкингам прочете по лицето на младежа мислите му и се усмихна.

– Да – рече той. – Да! Ана Австрийска е моята истинска кралица. Само една нейна дума и аз бих изменил на родината си, на краля си, на бога. Тя ме помоли да не изпращам на протестантите в Ла Рошел помощта, която им бях обещал, и аз я послушах. Престъпих думата си, но какво от това, изпълних нейното желание; кажете, не съм ли богато възнаграден за послушанието си – на това послушание аз дължа нейния портрет!

Д'Артанян се учуди – на какви слаби и незнайни нишки виси понякога съдбата на един народ и животът на хората!

Той беше изцяло погълнат от своите мисли, когато влезе златарят. Този златар беше един от най-изкусните майстори ирландци, който сам признаваше, че печели сто хиляди фунта годишно от Бъкингамския дук.

– Господин О'Рейли – каза му дукът, като го въведе в параклиса. – вижте тези диаманти и ми кажете колко струва единият.

Златарят хвърли само един поглед върху изящната направа, пресметна едно върху друго стойността на диамантите и отговори без никакво колебание:

– Хиляда и петстотин пистола единия, милорд.

– Колко дни ще бъдат необходими, да се изработят два такива диаманта? Виждате, че липсват два.

– Осем дни, милорд.

– Ще ги платя по три хиляди пистола единия, но ми трябва за в други ден.

– Ще ги имате, милорд.

– Вие сте безценен човек, О'Рейли, но това не е всичко: тия диаманти не могат да се поверят на никого, трябва да се изработят в двореца.

– Невъзможно, милорд, само аз мога да ги изработя така, че да не се забелязва разликата между новите и старите.

– И така, драги ми господин О'Рейли, вие сте мой пленник и ако искате да излезете сега от двореца ми, няма да можете; примирете се с това. Посочете ми кои ваши помощници са ви необходими и кажете какви

инструменти да ви донесат.

Златарят познаваше дука, знаеше, че всякакви възражения са излишни, и се примири веднага.

– Ще ми бъде ли позволено да предупредя жена си? – попита той.

– О, ще ви бъде позволено дори и да я виждате, драги господин О'Рейли, вашето пленничество ще бъде приятно, бъдете спокоен. И по-неже всяко безпокойство трябва да бъде възнаградено, ето извън цената на диамантите един бон от хиляда пистола, за да забравите неприятностите, които ви причинявам.

Д'Артанян не можеше да се опомни – тъй много се учудваше на този министър, който разполагаше своеволно с хората и милионите.

Златарят пък писа на жена си и ѝ изпрати бона от хиляда пистола, като ѝ възложи в замяна на това да му изпрати най-опитния му помощник, един подбор от диаманти с точното тегло и названията им и приложни списък на инструментите, които му бяха необходими.

Бъкингам заведе златаря в определената за него стая, която след половин час се превърна в работилница. После постави часовои на всяка врата със заповед да не пускат вътре никого освен камердинера му Патрик. Излишно е да добавяме, че на златаря и на помощника му беше изрично забранено да излизат под какъвто и да било предлог.

След като даде тия нареждания, дукът се върна при д'Артанян.

– Сега, млади приятелю – каза той, – Англия принадлежи на нас двамата. Какво искате, какво желаете?

– Едно легло – отвърна д'Артанян, – Да си призная, засега то ми е най-необходимо.

Бъкингам даде на д'Артанян стая, съседна на неговата. Искаше младият човек да бъде близо до него не защото не му вярваше, но за да има край себе си човек, на когото да говори постоянно за кралицата.

След един час в Лондон бе оповестена заповедта – никакви кораби, натоварени за Франция, да не напускат пристанищата, дори и пощенският кораб. За всички това означаваше обявяване на война между двете кралства.

След два дни, в единадесет часа, двата диаманта бяха готови. Те бяха така точно направени, толкова много си приличаха, че Бъкингам не можа да различи новите от старите, а и най-опитните в това отношение съяха да се заблудят като него.

Веднага той изпрати да повикат д'Артанян.

– Ето – рече му той, – вземете диамантения накит, за който дойдохте, и ми бъдете свидетел, че аз направих всичко, което е по силите на

един човек.

– Бъдете спокоен, милорд, ще кажа всичко, което видях. Но ваша светлост ми давате диамантите без ковчежето?

– Ковчежето ще ви пречи. Освен това сега ковчежето ми е още по-скъпо, защото само то ми остава. Ще кажете, че съм го запазил за себе си.

– Ще изпълня поръчката ви дума по дума, милорд.

– А сега – продължи Бъкингам, като устреми поглед в момъка, – ще мога ли някога да ви се отплатя?

Д'Артанян цял се изчерви. Той разбра, че дукът търси начин да го накара да приеме нещо и мисълта, че кръвта на приятелите му и неговата кръв ще бъдат заплатени с английско злато, страшно го отврати.

– Да се разберем, милорд – отвърна д'Артанян, – и да преценим всичко предварително, за да не изпаднем в недоразумение. Аз служа на краля и на кралицата на Франция и съм зачислен в гвардейската рота на господин Де-з-Есар, който, както и неговият шурей господин дьо Тревил са особено предани на техни величества. Има и нещо друго – аз може би нямаше да направя нищо, ако не исках да бъда приятен на едно лице, което ми е скъпо, както на вас е скъпа кралицата.

– Да – усмихна се дукът, – мисля дори, че познавам това лице, то е...

– Милорд, не съм я назвал – прекъсна го бързо момъкът.

– Така и трябва – каза дукът. – Значи на това лице трябва да бъда благодарен за вашата преданост.

– Да, милорд, защото точно сега, когато става дума за война, аз трябва да си призная, че в лицето ви, Ваша светлост, виждам само англичанин, следователно само враг, и с по-голямо удоволствие бих ви срещнал на бойното поле, отколкото в Уиндзорския парк или в коридорите на Лувър. Това обаче няма да ми попречи да изпълня точно задачата си и да умра, ако е нужно, при изпълнението ѝ, но аз ви повтарям, Ваша светлост, че няма за какво лично да ми благодарите за това, което правя за себе си при нашата втора среща, нито за онова, което направих вече за вас при първата ни среща.

– У нас казват: „Горд като шотландец“ – прошепна Бъкингам!

– А у нас казват: „Горд като гасконец“ – отвърна д'Артанян. – Гасконците са френските шотландци.

Д'Артанян се поклони на дука и тръгна да си отива.

– Е? Къде тръгвате така? Откъде ще минете? Как?

– Да, наистина.

– Боже мой, тия французи са много самонадеяни!

– Бях забравил, че Англия е остров и че вие сте негов крал.

– Идете на пристанището, потърсете кораба „Сънд“ и предайте това писмо на капитана; той ще ви изведе на едно малко пристанище, където положително никой не ви очаква, тъй като там обикновено спират само рибарски кораби.

– Кое е това пристанище?

– Сен Валери; но почакайте: като стигнете там, ще влезете в една сбутана кръчма без име и без фирма, истински моряшки вертеп. Няма да сбъркате, тя е само една.

– После?

– После ще намерите съдържателя и ще му кажете: „Гог“

– Какво означава това?

– Напред. Това е паролата. Той ще ви даде напълно оседлан кон и ще ви посочи пътя, който трябва да следвате; по пътя си ще намерите четири такива смени на коне. Ако искате, оставете навсякъде адреса си в Париж, конете ще ви последват; вие видяхте вече два от тях и ги оценихте като познавач: това са конете, които яздохме; доверете се на мене, другите няма да бъдат по-лоши. Тези четири коня са напълно оседлани за поход. Колкото и да сте горд, няма да откажете да приемете единия и да предложите останалите на тримата си приятели: с тях всъщност ще воювате срещу нас. Целта оправдава средствата, както казвате вие французите, нали?

– Да, милорд, приемам – каза д'Артанян – и ако е угодно на бога, добре ще използваме вашите подаръци.

– Е, дайте си ръката, млади момко; може би скоро ще се срещнем на бойното поле, но сега се надявам, че ще се разделим като добри приятели.

– Да, милорд, с надеждата скоро да станем врагове.

– Обещавам ви това, бъдете спокоен.

– Разчитам на думата ви, милорд.

Д'Артанян се поклони на дука и се забърза към пристанището.

Срещу лондонската кула той намери търсения кораб, даде писмото на капитана, който го изпрати да бъде заверено от началника на пристанището, и веднага вдигна котва.

Петдесет кораба бяха готови за път и чакаха.

Когато минаваха съвсем близо край един от тях, на д'Артанян се стори, че видя жената от Мьон, същата, която непознатият благородник беше нарекъл милейди и която тогава му се видя толкова хубава, но

силното течение и благоприятният вятър движеха тъй бързо кораба, че след миг всичко изчезна.

На другия ден към девет часа сутринта пристигнаха в Сен Валери.

Д'Артанян веднага се запъти към определената кръчма, позна я по виковете, които долитаха отвътре: веселите моряци пируваха и говореха за война между Англия и Франция като за нещо близко и положително.

Д'Артанян се промъкна през тъпата, пристъпи към съдържателя и каза думата „Рогшак“. В същия миг съдържателят му направи знак да го последва, излезе с него през една врата към двора, заведе го в конюшната, където чакаше напълно оседлан кон, и го попита има ли нужда от нещо друго.

– Искам да зная по кой път да тръгна – рече д'Артанян.

– Оттук идете в Блажни, а от Блажни – в Ньофшател. В Ньофшател влезте в странноприемницата „Златна врана“ и кажете паролата на кръчмаря. Ще намерите и там напълно оседлан кон.

– Дълга ли ви е нещо? – запита д'Артанян.

– Всичко е щедро заплатено – отвърна съдържателят. – Вървете и бог да ви закриля!

– Амин! – отговори момъкът и препусна в галоп. След четири часа беше в Ньофшател.

Той изпълни точно дадените му указания; в Ньофшател, както в Сен Валери, го чакаше напълно оседлан кон: той поиска да пренесе pistolетите от седлото на коня, който оставяше, на новото седло, но там имаше съвсем същите pistolети.

– Адресът ви в Париж?

– Дома на гвардейците, рота на Де-з-Есар.

– Добре – отвърна съдържателят.

– По кой път трябва да тръгна? – запита на свой ред д'Артанян.

– По пътя за Руан, но градът трябва да остане вдясно. Ще спрете в селището Екуи, там има само една кръчма. „Френски шит“. Не гледайте външността ѝ – в конюшната ѝ ще намерите също такъв кон.

– Паролата същата ли е?

– Същата.

– Сбогом, стопанино!

– На добър път, благороднико! Имате ли нужда от нещо?

Д'Артанян даде с глава отрицателен знак и препусна като бесен. В Екуи се повтори същото: намери също такъв Услужлив съдържател и бодр, отморен кон. Той остави, както преди адреса си и замина със същата бързина за Понтоаз. В Понтоаз смени за последен път коня и в

девет часа долетя като вихър в двора на господин Тревил.

Беше изминал повече от шестдесет левги за дванадесет часа.

Господин дьо Тревил го прие така, като че се бяха виждали сутринта, само стисна ръката му малко по-силно от обикновено и му съобщи, че ротата на господин Де-з-Есар е на караул в Лувър и че може да отиде на поста си.

XXII МЕРЛЕЗОНСКИЯТ ТАНЦ

На другия ден в цял Париж се говореше само за бала, който господа градските старейшини даваха на краля и кралицата и на който техни величества щяха да танцуват известния мерлезонски танц – любимия танц на краля.

И наистина от осем дни в кметството се правеха разни приготовления за тази тържествена вечер. Градският дърводелец беше построил естради, на които щяха да стоят поканените дами; градският бакалин беше украсил залите с двеста свещи от бял восък, което беше нечуван разкош за онова време; и накрая поканени бяха двадесет цигулари и на тях щеше да се плати двойно повече, отколкото обикновено, защото според доклада те щяха да свирят през цялата нощ.

В десет часа сутринта господин дьо Ла Кост, лейтенант от кралската гвардия, придружен от двама полицейски офицери и няколко стрелци, се яви пред градския секретар Клеман, за да му иска ключовете от всички врати, стаи и канцеларии в кметството. Ключовете му бяха предадени веднага. На всеки ключ имаше бележка, за да се отличава, и от този миг господин дьо Ла Кост бе натоварен с охраната на всички врати и входи.

В единадесет часа дойде гвардейският капитан Дюалие с петдесет стрелци, които веднага се пръснаха из кметството и застанаха пред вратите, които им бяха определени.

В три часа пристигнаха две гвардейски роти – едната френска, другата швейцарска. Половината гвардейци от френската рота бяха войници на господин Дюалие, другата половина на господин Де-з-Есар.

В шест часа вечерта поканените започнаха да идват. Щом влезеха, настаняваха ги в голямата зала на пригответените за тях естради.

В девет часа пристигна съпругата на първия председател. Понеже след кралицата тя беше най-знатната дама на тържеството, господа

старейшините я посрещнаха и я настанаха в ложата, която се намираще срещу ложата, определена за кралицата.

В десет часа приготвиха лека закуска за краля в малката зала към черквата Сен Жан, и то срещу сребърния градски бюфет, който се пазеше от четирима стрелци.

В полунощ се раздадоха силни викове и многобройни приветствия: кралят минаваше по ярко осветените с цветни фенери улици, които водеха от Лувър за кметството.

Веднага господа старейшините, облечени в сукнените си мантии и предшествувани от шест сержанта с факли в ръка, тръгнаха да посрещат краля – срещнаха го на стъпалата, където старейшината на търговското съсловие го приветствува с добре дошъл – кралят отговори на приветствието, като се извини, че е закъснял толкова много, но хвърли вината върху господин кардинала, който го бил задържал до единадесет часа, за да му говори за държавни работи.

Негово величество в официално облекло бе придружен от брат си, негово кралско височество Орлеанския дук, от конт Дьо Соасон, от великия приор, от дук дьо Лонгвил, от дук д'Елбьоф, от конт д'Аркур, от конт дьо Ла Рош Гийон, от господин дьо Лианкур, от господин дьо Барада, от конт дьо Крамай и от кавалера дьо Сувре.

Всички забелязаха, че кралят е тъжен и замислен.

Една стая беше приготвена за краля, а друга за неговия брат. И в двете стаи бяха оставени маскарадни дрехи. Същото беше направено за кралицата и за жената на председателя.

Кавалерите и дамите от свитата на техни величества щяха да се обличат двама по двама в пригответените за тая цел стаи.

Преди да влезе в стаята си, кралят заповяда да го предупредят веднага, щом дойде кардиналът.

Половин час след влизането на краля екнаха нови приветствия: те известяваха идването на кралицата. Старейшините постъпиха както преди – предшествувани от шестима сержанти, те тръгнаха да посрещнат височайшата си гостенка.

Кралицата влезе в залата – забелязаха, че и тя като краля е тъжна и особено уморена.

Тъкмо когато тя влизаше, завесата на една малка ложа, която дотогава беше спусната, се повдигна и се показа бледото лице на кардинала, облечен като испански гранд. Очите му се впиха в очите на кралицата и сатанинска усмивка пробягна по устните му – кралицата не беше сложила диамантения накит.

Кралицата се спря, за да приеме приветствията на господата старейшините и да отвърне на поклоните на дамите.

Изведнъж кралят се появи заедно с кардинала на една от вратите на залата. Кардиналът му шепнесе нещо, а кралят беше много бледен.

Кралят мина през тъпата и без маска, с едва завързани ленти на дрехата си, се приближи до кралицата и ѝ каза с изменен от вълнение глас:

– Госпожо, позволете да ви попитам защо не сложихте диамантения накит – вие знаехте, че ще ми бъде приятно да ви видя с него?

Кралицата се обърна и видя зад себе си кардинала, който се усмихваше сатанински.

– Сир – отвърна развълнувана кралицата, – боях се сред тази голяма тъпна да не стане нещо с него.

– Сбъркали сте, госпожо! Направих ви този подарък, за да го носите. Казвам ви, че сте сбъркали.

И гласът на краля трепереше от гняв; всички гледаха и слушаха учудени, но не разбираха какво става.

– Сир – каза кралицата, – мога да изпратя да го вземат от Лувър, където се намира, и по такъв начин желанието ви, Ваше величество, ще бъде изпълнено.

– Пратете, госпожо, пратете, и то колкото е възможно по-скоро: след един час танцът ще започне.

Кралицата се поклони в знак на покорност и последва дамите си, които трябваше да я отведат в стаята ѝ.

Кралят също се прибра в стаята си.

В залата настъпи тревога и смущение.

Всички забелязаха, че нещо се случи между краля и кралицата, но и двамата бяха разговаряли толкова тихо, че никой нищо не чу, защото от уважение всички се бяха отдръпнали няколко крачки настрана. Цигуларите свиреха с всичка сила, но никой не ги слушаше.

Кралят излезе пръв от стаята си; той беше в изящен ловджийски костюм, а негово височество херцог Орлеанският дук и други благородници бяха облечени като него. Този костюм отиваше най-много на краля и в него той наистина изглеждаше като пръв благородник в кралството си.

Кардиналът се приближи до краля и му подаде една кутия. Кралят я отвори и намери в нея два диаманта.

– Какво означава това? – попита той кардинала.

– Нищо – отвърна негово високопреосвещенство, – само че ако

кралицата се яви с диамантения накит, в което се съмнявам, пребройте диамантите, сир, и ако те са само десет, попитайте нейно величество кой може да ѝ е откраднал тези два диаманта.

Кралят погледна кардинала, сякаш искаше да го запита, но не успя да му зададе никакъв въпрос: възторжен вик се изтръгна от всички уста. Кралят представляваше първият благородник в кралството си, но кралицата беше положително най-хубавата жена във Франция.

Ловджийският костюм наистина ѝ стоеше прекрасно. Тя носеше филцова шапка със сини пера, кадифено палто със сиво-бисерен цвят с диамантени токи и синя атлазена пола, цялата обшита със сребро. На лявото ѝ рамо блестяха диамантите, прикрепени на възел, с цвета на перата и полата.

Кралят потрепера от радост, а кардиналът от гняв; но те бяха далеч от кралицата и не можеха да преброят диамантите; кралицата ги беше сложила, само че десет ли бяха те или дванадесет?

В този миг цигулките възвестиха началото на танца, кралят пристъпи към съпругата на председателя, с която трябваше да танцува, а Негово височество Орлеанският дук се приближи до кралицата. Те заеха местата си и танцът започна.

Кралят танцуваше срещу кралицата и всеки път, когато минаваше край нея, поглъщаше с поглед диамантите, но не можеше да преброи колко са. Студена пот обливаше челото на кардинала.

Танцът трая един час – имаше шестнадесет фигури.

Танцът свърши сред ръкоплясканията на цялата зала. Всеки кавалер заведе дамата си на мястото ѝ, но кралят използва правото си да остави своята дама сама и се приближи бързо до кралицата.

– Благодаря ви, госпожо – каза ѝ той, – за вниманието, което проявихте към моите желания, но мисля, че ви липсват два диаманта и аз ви ги нося.

– Как, сир! – извика младата кралица, като се престори на изненадана. – Още два ли ми подарявате? Тогава те ще станат четиринадесет?

И наистина – кралят ги преброи – дванадесетте диаманта бяха на рамото на кралицата. Кралят повика кардинала.

– Е, какво означава това, господин кардинал? – запита строго кралят.

– Това означава, сир – отвърна кардиналът, – че исках да поднеса на Нейно величество тия два диаманта и понеже не смеех да ѝ ги предложа сам, измислих тоя начин.

– И аз съм ви още по-благодарна, Ваше високопреосвещенство –

отвърна Ана Австрийска с усмивка, която показваше, че находчивата любезност на кардинала не беше я излъгала, – защото съм уверена, че тези два диаманта ви струват толкова скъпо, колкото са стрували останалите дванадесет на Негово величество.

После, като се поклони на краля и кардинала, кралицата тръгна към стаята, където се беше облякла и където трябваше да се преоблече.

Вниманието, което бяхме принудени да отделим в началото на тази глава на високопоставените личности, които въведохме в разказа, ни откъсна за миг от този, на когото Ана Австрийска дължеше своето нечувано тържество над кардинала. Застанал смутен, непознат, загубен сред тълпата, струпана на една от вратите, той наблюдаваше оттам сцената, ясна само за четирима души: за краля, за кралицата, за Негово високопроеосвещение и за него.

Кралицата беше влязла вече в стаята си и д'Артанян се канеше да си иде, когато усети, че някой го докосна леко по рамото; той се обърна и видя млада жена, която му правеше знак да я последва. Лицето на младата жена беше покрито с маска от черно кадифе, но въпреки тази предпазливост, която всъщност се отнасяше за другите, а не за него, той позна веднага постоянния си водач, подвижната и остроумна госпожа Бонасийо.

Вечерта се бяха видели съвсем за малко при вратаря Жермен, където д'Артанян беше помолил да я повикат. Младата жена толкова много бързаше да занесе на кралицата радостната вест за щастливото завръщане на пратеника ѝ, че двамата влюбени едва успяха да разменят няколко думи. Д'Артанян тръгна след госпожа Бонасийо, подтикван от смесено чувство на любов и любопитство. Докато вървяха, коридорите ставаха все по-безлюдни и д'Артанян искаше да спре младата жена, да я улови, да я погледа поне миг, но пъргава като птичка, тя все се изплъзваше от ръцете му, а опитах ли се да я заговори, пръстът, поставен на устните ѝ, придружен с леко повелително движение, пълно с чар, му напомняше, че той е във властта на една сила, на която трябва сяпа да се подчинява и която му забранява и най-малкото оплакване; най-после след една-две минути обикаляния госпожа Бонасийо отвори една врата и въведе момъка в някаква съвсем тъмна стая. Тя пак му направи знак да мълчи и като отвори друга, скрита в тапициериите врата, откъдето блесна силна светлина, изчезна.

За миг д'Артанян остана неподвижен, като се питаше къде се намира, но скоро светлинният лъч, който проникваше от другата стая, топлият и ухаен въздух, който стигаше до него, разговорът на две или три

жени, воден почитателно и изискано, честото повтаряне на думата величество му подсказаха ясно, че се намира в стая, съседна със стаята на кралицата.

Момъкът застана в тъмнината и зачака.

Кралицата изглеждаше весела и щастлива; това учудваше дамите, които я заобикаляха, защото бяха свикнали да я виждат почти винаги загрижена. Кралицата даваше да се разбере, че веселото ѝ настроение се дължи на хубавия празник, на удоволствието, което ѝ беше доставил танцът. Тъй като на кралица не може да се противоречи нито когато се смее, нито когато плаче, всички превъзнасяха любезността на господата градските старейшини в Париж.

Макар че не познаваше кралицата, д'Артанян скоро различи гласа ѝ от другите гласове по лекото чуждестранно произношение и по онова чувство на превъзходство, което естествено проличава в думите на всички височайши особи. Той долавяше, когато тя се приближаваше и отдалечаваше от откренатата врата, и два-три пъти видя някаква сянка да препречва светлината.

Изведнъж прелестна по форма и белота ръка се протегна през завесата; д'Артанян разбра, че това е наградата му: той падна на колене, хвана ръката и допря почитателно устни о нея; после ръката се отдръпна, като остави в ръцете му някакъв предмет – той разбра, че е пръстен; вратата веднага се затвори и д'Артанян пак остана в пълен мрак.

д'Артанян сложи пръстена на пръста си и отново зачака; ясно беше, че не всичко е свършено. След наградата за предаността му трябваше да дойде наградата за неговата любов. Освен това танцът свърши, но тържеството едва започваше; вечерята беше определена за три часа, а преди малко часовникът удари два и три четвърти.

И наистина лека-полека гласовете в съседната стая затихнаха; после се отдалечиха; вратата на стаичката, където се намиреше д'Артанян, се отвори и влезе госпожа Бонасийо.

– Ето ви най-после! – извика д'Артанян.

– Тихо! – прошепна младата жена, като опря ръката си до устните на момъка. – Тихо! Идете си, отдето дойдохте.

– Но къде и кога ще ви видя? – извика д'Артанян.

– Бележката, която ще намерите, като се приберете в къщи, ще ви обясни. Вървете си, вървете!

При тези думи тя отвори вратата към коридора и избута д'Артанян от стаичката.

д'Артанян се покори като дете, без да се противи и без да възрази, а

това показваше, че той наистина е влюбен.

XXIII СРЕЩАТА

Д'Артанян се върна в къщи тичешком и при все че минаваше три часа сутринта, а той трябваше да премине най-опасните квартали в Париж, нямаше ни една лоша среща. Известно е, че пианите и влюбените си имат свой бог.

Той намери входната врата откρηната, изкачи се по стълбата и почука леко по установен между него и слугата му начин. Планше, когото той беше изпратил преди два часа от кметството, като му поръча да го чака, му отвори вратата.

– Някой донесъл ли е писмо за мене? – запита бързо д'Артанян.

– Никой не е носил писмо, господине – отвърна Планше, – но има едно, което е дошло съвсем само.

– Какво искаш да кажеш, глупако?

– Искам да кажа, че когато се прибрах, при все че ключът от квартирата ви беше в джоба ми и не съм се разделял нито за миг с него, намерих писмо върху зелената покривка на масата във вашата спалня.

– Къде е това писмо?

– Оставих го, където си беше, господине. Де се е видяло писма да влизат така в домовете на хората? Ако прозорецът беше отворен или поне откρηнат, разбирам, а то всичко беше здраво затворено. Пазете се, господине, защото тук положително има някаква магия.

През това време младежът се втурна в стаята и отвори писмото, което беше от госпожа Бонасийо и имаше следното съдържание:

*„Искам да ви изкажа и да ви предам горещи благодарности.
Бъдете тази вечер към десет часа в Сен Клу срещу навилиона до
въгла на къщата на господин д'Естре.*

К.Б.“

Като четеше писмото, д'Артанян чувствуваше как сърцето му ту се свива, ту се отпуска от сладостната тръпка на любовта, която мъчи и гали сърцето на влюбения.

Това беше първото писмо, което получаваше, първата среща, която му определяха. Сърцето му, изпълнено с радостно опиянение, едва не

примираше пред прага на земния рай, който се наричаше любов.

– Е, господине? – запита Планше, който беше видял, че господарят му ту се изчервяваше, ту бледнееше. – Е, не съм ли отгатнал правилно, това не е ли някаква неприятна вест?

– Лъжеш се, Планше – отвърна д'Артанян, – и за доказателство ето ти едно екю да се почерпиш за мое здраве.

– Благодаря ви, господине, за парите, които ми давате, и ви обещавам, че ще изпълнявам точно вашите наставления, но все пак истина е, че писмата, които влизат така в затворените къщи...

– Падат от небето, приятелю мой, падат от небето.

– Ще рече вие сте доволен, господине? – попита Планше.

– Драги ми Планше, аз съм най-щастливият човек на света!

– Мога ли да използвам вашето щастие, господине, и да отида да си легна?

– Да, върви.

– Нека цялата небесна благодат падне върху вас, господине, но все пак истината е, че това писмо...

И Планше тръгна, като поклащаше глава с явно съмнение, което щедростта на д'Артанян не беше успяла да разсее напълно.

Като остана сам, д'Артанян чете и препрочита писмото и целува много пъти редовете, написани от ръката на хубавата любима. Най-после си легна, заспа и сънува златни сънища.

В седем часа сутринта той стана и извика Планше, който при второто повикване отвори вратата. По лицето му още имаше следи от вчерашните тревоги.

– Планше – каза му д'Артанян, – излизам може би за цял ден и ти си свободен до седем часа вечерта; но в седем часа бъди готов с два коня.

– А! – рече Планше. – Изглежда, че пак ще ни дупчат кожата!

– Ще си вземеш пушката и pistolетите.

– Е? Какво казвах аз? – викна Планше. – Бях положителен в това.

Проклето писмо!

– Успокой се, глупако, просто ще направим една разходка.

– Да, като приятното пътуване оня ден, когато валеше дъжд от куршуми и на всяка стъпка никнеха засади.

– Всъщност, ако ви е страх, господин Планше – продължи д'Артанян, – ще тръгна без вас. Предпочитам да пътувам сам, отколкото със спътник, който трепери от страх.

– Вие ме обиждате, господине – заяви Планше. – Струва ми се все пак, че ви показах на дело какъв съм.

– Да, но помислих, че си изразходвал цялата си храброст на един път.

– Ще имате случая да се уверите, господине, че ми е останала още смелост. Само ще ви моля да не я пилеете много, ако искате да имам за по-дълго време.

– Ще можеш ли да изразходваш тази вечер малко?

– Надявам се.

– Добре тогава! Разчитам на тебе.

– В уречения час ще бъда готов. Но струва ми се, че вие, господине, имахте само един кон в гвардейските конюшни?

– Може и сега да е само един. Но довечера ще бъдат четири.

– Изглежда, че нашето пътуване е било за подновяване на конете в конюшните?

– Точно така – каза д'Артанян.

И като махна още веднъж на Планше, излезе.

Господин Бонасийо стоеше на вратата си. Д'Артанян имаше намерение да отmine, без да се обади на достойния търговец. Но последният се поклони така ласкаво и така додродушно, че наемателят му бе принуден не само да отвърне на поздрава му, но и да завърже разговор с него.

И как можеш да не бъдеш малко снизходителен към мъжа, чиято жена ти е определила среща същата вечер срещу павилиона на господин д'Естре! Д'Артанян се приближи колкото е възможно по-любезно.

Разговорът съвсем естествено се завъртя около затварянето на клетия човечец. Господин Бонасийо, който не знаеше, че д'Артанян е чул разговора му с непознатия от Мьон, разказа на своя млад наемател за жестокостите на това чудовище Лафема, когото той през целия си разговор наричаше непрестанно палач на кардинала, и започна да говори надълго и нашироко за Бастилията, за ключалките, вратите, прозорчетата, решетките и уредите за измъчване.

Д'Артанян го слушаше с изискана любезност и когато той свърши, най-после каза:

– А знаете ли кой беше отвлякъл госпожа Бонасийо? Защото аз не забравям, че на това неприятно обстоятелство дължа щастieto си да се запозная с вас.

– Ах! – въздъхна господин Бонасийо. – Те, разбира се, не ми казаха това, а и жена ми от своя страна се закле във всички светии, че не знае. Но вие – продължи най-добродушно господин Бонасийо – къде се губихте през последните дни? Не съм ви виждал нито вас, нито приятелите ви и мисля, че не сте събрали от настилките на Париж праха, който

вчера Планше четкаше от ботушите ви?

– Имате право, драги господин Бонасийо, аз и приятелите ми направихме едно малко пътешествие.

– Далече ли?

– О, боже мой, не, само на четиридесет левги оттук: заведохме господин Атос на баните във Форж и приятелите ми останаха там.

– А вие се върнахте, нали? – запита господин Бонасийо, като придаде на лицето си най-хитро изражение. – Едно хубаво момче като вас не може да вземе от любовницата си дълъг отпуск и в Париж са ви очаквали с нетърпение, така ли?

– Наистина, така е – засмя се момъкът, – признавам си, драги господин Бонасийо, още повече, като виждам, че от вас човек нищо не може да скрие. Да, чакаха ме, и то с най-голямо нетърпение, уверявам ви.

Лек облак помрачи челото на Бонасийо, толкова лек, че д'Артанян нищо не забеляза.

– И навярно ще бъдете възнаграден за вашето усърдие? – продължи търговецът с малко променен глас, промяна, която д'Артанян не забеляза, както не забеляза и краткотрайния облак, който помрачи само преди миг лицето на достойния човек.

– Ах, а вие се преструвате на светец! – засмя се д'Артанян.

– Не – продължи Бонасийо, – казах ви това, само защото исках да разбера дали ще се приберете късно.

– Защо ми задавате този въпрос, драги хазяино? – запита д'Артанян. – Да нямате намерение да ме чакате?

– Не, но след арестуването ми и след кражбата, която стана у дома, аз се стряскам всеки път, щом чуя да хлопне врата, а особено нощем. Ех, какво да се прави! Аз не съм военен!

– О, не се плашете, ако се прибера в един, в два или в три часа през нощта. А ако изобщо не се прибера, пак не се плашете.

Този път Бонасийо стана толкова блед, че д'Артанян не можеше да не забележи това и го попита какво му е.

– Нищо – отвърна Бонасийо, – нищо. Откакто ме сполетяха нещастията, имам пристъпи на слабост, които ме обхващат изведнъж, и сега почувствувах, че тръпки ме побиват. Не обръщайте внимание на това, вие трябва да сте зает само с щастието си.

– Аз наистина съм зает, защото съм щастлив.

– Почакайте, не още, нали казахте за тази вечер.

– Да, но тази вечер благодарение на бога ще дойде! А може би и вие я очаквате със същото нетърпение като мен. Може би тази вечер

госпожа Бонасийо ще навести семейното огнище.

– Госпожа Бонасийо не е свободна тази вечер – отвърна важно съпругът. – Службата ѝ я задържа тази вечер в Лувър.

– Толкова по-зле за вас, драги ми господине, толкова по-зле. Когато аз съм щастлив, искам всички да бъдат щастливи, но изглежда, че това е невъзможно.

И момъкът си тръгна, като се смееше с глас на шегата, която мислеше, че само той можеше да разбере.

– Приятно забавление! – отвърна Бонасийо със задгробен глас.

Но д'Артанян бе вече твърде далеч и не можеше да го чуе, пък и да беше го чул, положително нямаше да забележи нищо, защото беше в добро настроение.

Той тръгна към дома на господин дьо Тревил. Вчерашното му посещение, както помните, беше много кратко и не си казаха почти нищо.

Господин дьо Тревил беше много радостен. На бала кралят и кралицата се държаха прекрасно с него. Кардиналт беше извънредно мрачен.

В един часа през нощта той се оттегли под предлог, че е неразположен. А техни величества се прибраха в Лувър чак в шест часа сутринта.

– Сега – подзе господин дьо Тревил, като сниши глас и претърси с поглед всички кътчета в стаята, за да се увери, че са действително сами, – сега да поговорим за вас, мой млади приятелю, защото е напълно ясно, че вашето щастливо завръщане има известна връзка с радостта на краля, с тържеството на кралицата и с унижението на Негово високопреосвещенство. Трябва вече много да внимавате.

– От какво има да се боя – запита д'Артанян, – щом като ще имам щастието да се радвам на благоволенieto на техни величества?

– От всичко, повярвайте ми. Кардиналт не е от ония хора, които могат да забравят една измама, докато не си разчистят сметките с измамника, а измамникът, струва ми се, е мой познат гасконец.

– Мислите ли, че кардиналт е също така добре осведомен като вас и знае, че аз съм бил в Лондон?

– Дявол да го вземе! Вие сте били в Лондон? От Лондон ли донесохте този чуден диамант, който блести на пръста ви?

– Пазете се, драги ми д'Артанян, подаръците от врага не са хубаво нещо. Нямаше ли по този повод някакъв стих на латински... чакайте, чакайте...

– Да, разбира се – отвърна д'Артанян, който никога не можа да zapomни началните правила от латинската граматика и довеждаше в отчаяние учителя си със своето невежество. – Да, разбира се, трябва да има

някакъв стих.

– Да, положително има – продължи господин дьо Тревил, който имаше склонност към литературата – и господин дьо Бенсерад оня ден ми го казваше... Чакайте... Чакайте... А! Да! Спомних си:

... *Timeo danaos et dona ferentes*, което значи: „Пазете се от врага, който ви прави подаръци“.

– Този диамант не ми е даден от врага, господине – възрази д'Артанян. – Кралицата ми го подари.

– Кралицата! Охо! – каза господин дьо Тревил. – Действително, истински кралски подарък, който струва най-малко хиляда пистола. Чрез кого ви предаде кралицата този подарък?

– Тя сама ми го даде.

– Къде?

– В кабинета до стаята, където се преобличаше.

– Как?

– Подаде ми ръката си да я целуна.

– Вие сте целувал ръката на кралицата! – извика господин дьо Тревил, като погледна д'Артанян.

– Нейно величество ми направи честта да ме удостои с тая милост.

– И в присъствието на свидетели ли? Колко е непредпазлива, страшно непредпазлива!

– Не, господине, успокойте се, никой не видя – заяви д'Артанян и разказа на господин дьо Тревил как беше станало това.

– О, жени, жени! – извика старият воин. – Познавам ви добре по романтичното ви въображение. Всичко тайнствено ви очарова. И така, вие сте видели ръката на кралицата, това е всичко. Вие ще срещнете кралицата и няма да я познаете. Тя ще ви срещне и няма да знае кой сте.

– Не, но благодарение на този диамант... – възрази момъкът.

– Слушайте – рече господин дьо Тревил, – искате ли да ви дам един съвет, добър, приятелски съвет?

– Ще ми направите чест, господине – отговори д'Артанян.

– Добре! Влезте при първия срещнат златар и му продайте този диамант на цената, която ви даде. Какъвто и скъперник да е той, винаги ще получите от него най-малко осемстотин пистола. Пистолите нямат име, млади момко, а този пръстен има страшно име, което може да издаде лицето, което го носи.

– Да продам този пръстен! Пръстенът, който ми е подарен от моята повелителка! Никога! – заяви д'Артанян.

– Тогава обърнете камъка навътре, нещастни безумецо, защото

всеки знае, че един гасконски благородник не намира такива скъпоценности в ковчето на своята майка.

– Значи вие мислите, че аз съм изложен на някаква опасност? – запитва д'Артанян.

– Казвам ви, млади момко, че ако някой заспи върху мина със запален фитил, ще бъде в по-голяма безопасност в сравнение с вас.

– Дявол да го вземе! – извика д'Артанян, който почваше да се тревожи от убедителния тон на господин дьо Тревил. – Дявол да го вземе, какво трябва да направя?

– Да бъдете нащрек винаги и за всичко. Кардиналът има отлична памет и дълга ръка. Повярвайте ми, ще ви устрои някоя клопка.

– Но каква?

– А! Отде да зная! Та той си служи с всички дяволски хитрини! Най-малкото нещо, което може да ви се случи, е да ви арестуват.

– Как? Ще посмеят ли да арестуват един човек, който е на служба при негово величество?

– Как не! Попречи ли им нещо да арестуват Атос! Във всеки случай, момко, повярвайте на един човек, който е от тридесет години в двореца: не бъдете много уверен във вашата безопасност, защото ще загинете. Напротив – и аз ви казвам – навсякъде виждайте врагове. Ако някой иска да се скара с вас, избегнете го, дори ако е десетгодишно дете. Нападнат ли ви денем или нощем, отстъпвайте, без да се срамувате. Минавате ли по мост, проверете дъските, да не би някоя да падне под краката ви. Минавате ли край къща, която се строи, погледнете нагоре, да не би някой камък да падне върху главата ви. Ако се прибирате късно, нека ви придружава слугата ви, и той да бъде въоръжен, ако разбира се сте сигурен в него. Пазете се от всички: от приятеля си, от брат си, от любовницата си, най-вече от любовницата си. Д'Артанян се изчерви.

– От любовницата си ли? – повтори той неволно. – Защо най-вече от нея, а не от някой друг?

– Защото любовницата е едно от любимите оръдия на кардинала – няма по-подходящо от нея: жената ще ви продаде за десет пистола, доказателство за това е Далила. Познавате Светото писание, нали?

Д'Артанян помисли за срещата, която му беше определила госпожа Бонасийо за същата вечер. Но трябва да кажем за чест на нашия герой, че лошото мнение, което имаше господин дьо Тревил за жените изобщо, не му вдъхна ни най-малко подозрение към хубавата му хазайка.

– Но чакайте – каза господин дьо Тревил, – какво стана с тримата ви другари?

– Шях да ви попитам дали вие не сте научили нещо за тях?

– Нищо, господине.

– Е, аз ги оставих по пътя: Поргос в Шантии, предстоеше му да се дуелира, Арамис в Кревкьор с куршум в рамото и Атос в Амиен, обвинен, че е фалшификатор на пари.

– Виждате ли? – рече господин дьо Тревил. – А вие как се избавихте?

– По чудо, господине, трябва да си призная, с рана в гърдите и след като забодох като пеперуда господин конт дьо Вард на пътя за Кале.

– Ето пак: дьо Вард е човек на кардинала, братовчед на Рошфор. Знаете ли какво, драги ми приятелю, хрумна ми една мисъл.

– Кажете, господине.

– На ваше място бих направил нещо.

– Какво?

– Докато Негово високопреосвещенство ме търси в Париж, бих се измъкнал тихомълком по пътя за Пикардия, да узная какво е станало с тримата ми другари. Дявол да го вземе! Те напълно заслужават това малко внимание от ваша страна.

– Съветът е добър, господине, утре ще замина.

– Утре? Защо не тая вечер?

– Тази вечер, господине, една неотложна работа ме задържа в Париж.

– Ах, млади момко! Млади момко! Някоя любовница, нали? Повтарям ви, пазете се: жената винаги ни е погубвала и ще ни погубва и в бъдеще. Послушайте ме, заминете тая вечер.

– Невъзможно е, господине!

– Вие значи сте дали дума?

– Да, господине.

– Тогава друг въпрос. Но обещавайте ми, че ако не ви убият тая нощ, утре ще заминете.

– Обещавам ви.

– Имате ли нужда от пари?

– Имам още петдесет пистола. Мисля, че ще ми стигнат.

– Ами другарите ви?

– Мисля, че и те не са без пари. Когато излязохме от Париж, всеки имаше по седемдесет и пет пистола в джоба си.

– Ще ви видя ли, преди да заминете?

– Не, господине, не вярвам, освен ако не се случи нещо ново.

– Тогава добър път!

– Благодаря, господине.

И д'Артанян се сбогува с господин дьо Тревил, трогнат повече от когато и да било от чисто бащинските му грижи към мускетарите.

Той се отби последователно у Атос, у Портос и у Арамис. Никой от тях не се беше върнал. Нямаше ги и слугите им и не се знаеше нищо нито за едните, нито за другите.

Можеше да се осведоми за тях от любовниците им, но не познаваше нито любовницата на Портос, нито на Арамис. Атос пък нямаше любовница.

Като минаваше край гвардейските казарми, надникна в конюшната: три коня от очакваните четири бяха пристигнали. Смаяният Планше ги чистеше и двата бяха вече готови.

– Ах, господине – започна Планше, като съзря д'Артанян, – много се радвам, че ви виждам!

– Защо, Планше? – запита момъкът.

– Имате ли доверие в нашия хазяин господин Бонасийо?

– Аз ли? Никак.

– А! И добре правите, господине.

– Но откъде ви хрумна такъв въпрос?

– Защото, докато разговаряхте с него, аз ви наблюдавах, без да ви чувам. Господине, лицето му измени два-три пъти цвета си.

– Ха!

– Вие не забелязахте това, защото мислехте за писмото, което получихте. А пък аз, напротив, необикновеният начин, по който пристигна това писмо в къщи, ме накара да бъда нащрек и не откъснах поглед от лицето му.

– И как ти се видя?

– Предателско, господине.

– Наистина ли?

– Освен това, щом се разделихте и кривнахте в напречната улица, господин Бонасийо взе шапката си, затвори вратата и се затича в обратна посока.

– Наистина, ти имаш право, Планше, всичко това ми изглежда много подозрително и бъди спокоен – няма да му платим наема, докато не си изясним напълно тази работа.

– Вие се шегувате, господине, но ще видите.

– Какво да се прави, Планше, каквото е писано, ще стане.

– Значи не се отказвате от разходката довечера?

– Тъкмо напротив, Планше, колкото повече ме е яд на господин

Бонасийо, с толкова по-голямо желание ще отида на срещата, определена в писмото, което толкова много те тревожи.

– Тогава, господине, щом вашето решение е...

– Решението ми е непоколебимо, приятелю. И така, в девет часа бъди готов тук, в казармата. Ще дойда да те взема.

Планше, като видя, че вече няма никаква надежда да накара господаря си да се откаже от своето намерение, въздъхна дълбоко и започна да чисти третия кон.

А д'Артанян, който всъщност беше много предпазлив момък, вместо да се прибере в къщи, отиде да обядва у гасконския свещеник, който бе нагостил четиримата приятели с шоколад, когато бяха изпаднали в неволя.

XXIV ПАВИЛИОНЪТ

В девет часа д'Артанян беше в гвардейските казарми. Той свари Планше в пълна готовност. Четвъртият кон беше пристигнал.

Планше беше въоръжен с пушката си и с пистолет.

Д'Артанян беше с шпагата си и препаса два пистолета на пояса, после двамата яхнаха по един кон и се отдалечиха безшумно. Нощта беше мрачна и никой не ги видя, когато излизаха. Планше яздеше след господаря си на десетина крачки от него.

Д'Артанян пресече кейовете, излезе през вратата Конферанс и тръгна тогава по пътя за Сен Клу, който по онова време беше много похубав, отколкото сега.

Докато се намираха в града, Планше спазваше почтително разстоянието, което си беше наложил. Но щом пътят взе да става по-безлюден и по-тъмен, той започна постепенно да се приближава, така че, когато навлязоха в Булонската гора, той яздеше успоредно с господаря си. И наистина, трябва да признаем, че люшкането на големите дървета и проблясъците на лунната светлина в тъмните гъсталаци много го безпокояха. Д'Артанян забеляза, че със слугата му става нещо необикновено.

– Е, господин Планше – запитва го той, – какво ви е?

– Не намирате ли, господине, че горите са като черкви?

– Защо, Планше?

– Защото и в едните, и в другите човек не смее да говори високо.

– Защо не смееш да говориш високо, Планше? Защото се боиш ли?

– Да, господине. Боя се да ме не чуе някой.

– Боиш се да не те чуят ли? Та нашият разговор е почтен, драги ми Планше, и никой не би могъл да ни укори.

– Ах, господине – продължи Планше, като се върна на главната си мисъл, – този господин Бонасийо има нещо хитро във веждите си и устните му се мърдат така отвратително!

– Кой дявол те кара да мислиш за Бонасийо?

– Човек мисли за каквото може, а не за каквото иска, господине.

– Защото си страхливец, Планше.

– Господине, не смесвайте предпазливостта със страха. Предпазливостта е добродетел.

– И ти си добродетелен, така ли, Планше?

– Какво блести там, господине, не е ли дуло на пушка? Да си наведем ли главите?

– Наистина – прошепна д'Артанян, като си спомни препоръките на господин дьо Тревил, – наистина, това животно в края на краищата ще ме уплаши.

И препусна в тръс.

Планше последва господаря си, като че ли беше негова сянка, и препусна край него.

– Цяла нощ ли ще яздим така, господине? – запита той.

– Не, Планше, защото ти вече пристигна.

– Как, пристигнах ли? А вие, господине?

– Аз ще продължа още няколко крачки.

– Сам ли ще ме оставите тук, господине?

– Боиш ли се, Планше?

– Не, искам само да ви забележа, господине, че нощта ще бъде много студена, че студът причинява ревматизъм, а слуга, който има ревматизъм, е жалък слуга особено за такъв подвижен господар като вас, господине.

– Добре, Планше, ако ти стане студено, влез в някоя от ония кръчми, които се виждат ей там, а в шест часа сутринта ме чакай пред вратата.

– Господине, аз изпих и изядох най-почтено парите, които ми дадохте тая сутрин, така че нямам нито пукната пара, в случай че ми стане студено.

– Вземи половин пистол. До утре.

Д'Артанян слезе от коня си, хвърли поводата на Планше и се отдалечи бързо, като се загърна в мантията си.

– Божичко, колко ми е студено! – извика Планше, когато д'Артанян се скри от погледа му, и като бързаше да се стопли, той веднага отиде и почука на вратата на една къща, която беше накинчена с всички отличителни белези на кръчма от предградията.

А д'Артанян, който беше свил в една напречна пътечка, повървя малко и стигна Сен Клу, но вместо да тръгне по главната улица, той свърна зад замъка, отби се в някаква съвсем странична уличка и скоро се намери пред посочения в писмото павилион. Той бе построен на съвсем пусто място. Голяма стена се издигаше от едната страна на уличката. В единия ѝ ъгъл се намираше павилионът, а от другата страна на уличката плет пазеше от минавачите градинка, в дъното на която се гущеше бедна колиба.

Той беше стигнал вече на мястото на свиждането и понеже не му бяха казали да съобщи с някакъв знак за идването си, застана да чака.

Не се чуваше никакъв шум, сякаш се намираше на стотина левги от столицата. Д'Артанян се огледа назад и се опря на плета. Отвъд плета, градинката и колибата тъмна мъгла застилаше с диплите си безкрайното пространство, където спеше Париж, пустият, зинал Париж – пространство, където блестяха няколко светли точки, мрачни звезди в този ад.

Но за д'Артанян всяка гледка беше прекрасна, всички мисли се усмихваха, мракът беше прозрачен. Часът за срещата приближаваше.

И наистина след малко кулата на Сен Клу отмери бавно с широката си зинала паст десет удара.

Имаше нещо зловещо в тоя бронзов глас, който стенеше глухо в нощта.

Всеки удар – частица от очаквания час – отекваше звучно в сърцето на момъка.

Погледът му беше устремен в малкия павилион, построен на ъгъла на стената – всички прозорци бяха затворени с капаци с изключение на един единствен на горния етаж.

През този прозорец блестеше мека светлина и посребряваше трептящите листа на две-три липи, които се издигаха самотно извън парка. Навярно зад този малък, тъй нежно осветен прозорец го очакваше хубавата госпожа Бонасийо.

Люшкан от тази приятна мисъл, д'Артанян чака още половин час, без да проявява и най-малко нетърпение. Устремил поглед в уютната стаичка, той виждаше част от тавана със златна украса, която говореше за изяществото на останалата наредба на павилиона.

Часовникът на кулата Сен Клу удари десет и половина.

Този път, без д'Артанян да разбере защо, тръпка пробягна по жилище му. Може би започваше да го сковават студ и той взе чисто физическото чувство за душевно.

После му мина през ума, че не е прочел добре и че срещата е определена чак за единадесет часа.

Той се приближи до прозореца, застана под светлината, извади писмото от джоба си и го прочете още веднъж – не се беше излъгал: срещата беше точно в десет часа.

Той се върна на мястото си. Безмълвието и самотата започнаха да го тревожат.

Удари единадесет часа.

д'Артанян започна наистина да се бои да не се е случило нещо с госпожа Бонасийо.

Той плесна три пъти с ръце – обикновен сигнал на влюбените, – но никой, дори ехото, не му отговори. Тогава си помисли с досада, че младата жена може да е заспала, докато го е чакала.

Приближи до стената и се опита да се изкачи по нея, но стената беше скоро измазана и д'Артанян напразно си изпочупи ноктите.

В този миг той забеляза дърветата – светлината продължаваше да посребрява листата им и понеже едното дърво беше на пътя, той реши, че от клоните му ще може да надникне в павилиона.

Качването не беше трудно. Освен това д'Артанян беше двадесетгодишен и още помнеше ученическите си занимания. След миг той беше сред клоните и погледът му проникна през прозрачните стъкла в павилиона.

Нещо странно накара д'Артанян да настръхне цял – нежната светлина, неподвижната лампа осветяваха картина на ужасно безредие: едно от стъклата на прозореца беше счупено, вратата на стаята бе изкъртена и едното крило висеше на пантите си: маса, която навярно е била наредена с вкусна вечеря, лежеше с краката нагоре; счупени шишета, смачкани плодове бяха пръснати по пода. Всичко в стаята свидетелствуваше, че е имало жестока и отчаяна борба; на д'Артанян дори му се стори, че вижда сред необикновеното безредие парчета от разкъсани дрехи и няколко кървави петна по покривката и завесите.

Той побърза да слезе на земята, сърцето му биеше страшно – искаше да види дали няма да открие други следи от насилие.

Слабата приятна светлина продължаваше да блести в нощното безмълвие. Тогава д'Артанян видя нещо, което в началото не беше забелязал, защото нищо не го потикваше към такова проучване – утъпканата и

разровена тук-там земя беше покрита с не много ясни дири от човешки стъпки и конски копита. Освен това колелата на някаква карета, която изглежда, беше дошла от Париж, бяха издълбали в меката почва дълбока следа, която завършваше при павилиона и се връщаше към Париж.

Д'Артанян продължи издирванията си и най-сетне намери край стената скъсана дамска ръкавица. Там, където не беше окаляна, тя беше безупречно чиста. Бе една от онези парфюмирани ръкавици, които влюбеният с удоволствие смъква от хубавата ръчичка.

Колкото повече д'Артанян продължаваше издирванията си, толкова по-ледена, по-обилна пот се лееше по челото му.

Ужасна тревога свиваше сърцето му, той се задъхваше; и все пак си казваше за успокоение, че може би павилионът няма нищо общо с госпожа Бонасийо, че младата жена му бе определила среща пред павилиона, а не в павилиона, че може би работата ѝ или ревността на съпруга ѝ я бяха задържали в Париж.

Но всички тези разсъждения се разбиваха, унищожаваха и разпръсваха от онова чувство на вътрешна болка, което понякога обхваща цялото ни същество и крещи високо, че над нас витае голямо нещастие.

Тогава д'Артанян сякаш обезумя: той се затича по широкия друм, мина по същия път, по който беше дошъл стигна до лодката и разпита лодкаря.

Към седем часа вечерта лодкарят превозил през реката жена, покрита с черна наметка, която най-грижливо гледала да не я познаят. Но тъкмо заради нейната предпазливост лодкарят ѝ обърнал по-голямо внимание и забелязал, че жената е млада и хубава.

И тогава, както и днес, много млади и хубави жени ходеха в Сен Клу и гледаха никой да не ги познае, но д'Артанян не се усъмни нито за миг, че лодкарят е видял именно госпожа Бонасийо.

Д'Артанян използва лампата, която блещукаше в колибата на лодкаря, за да прочете още веднъж писмото на госпожа Бонасийо и да се увери, че не се е излъгал, че срещата е точно в Сен Клу, а не другаде, пред павилиона на господин д'Естре, а не на друга улица.

Всичко се надпреварваше да докаже на д'Артанян, че предчувствията му не го лъжат и че се е случило голямо нещастие.

Той се върна тичешком при замъка. Струваше му се, че през отсъствието му може да се е случило нещо ново в павилиона и че там го чакат нови доказателства.

Уличката беше все така пуста и същата спокойна и мека светлина се лееше от прозореца.

Д'Артанян се сети тогава за нямата и сляпа колиба, която навярно беше видяла нещо и която можеше да проговори.

Вратичката на оградата беше затворена, но той се прехвърли през плета и въпреки лая на вързаното куче се приближи до колибата.

Никой не отговори на първите му почуквания. Мъртва тишина цареше в колибата, както и в павилиона. Но тази колиба беше последната му надежда и той продължи да чука. Скоро му се стори, че долови лек шум отвътре, плах шум, който сякаш сам трепереше да не го чуят.

Тогава д'Артанян престана да чука и започна да се моли с глас, изпълнен с толкова тревога и обещания, с толкова страх и любезност, че можеше да успокои и най-страхливия. Най-после стар прогнил капак се отвори или по-право се открехна и веднага се затвори, щом светлината на бледата лампа, която светеше в къта, освети ремъка, дръжката на шпагата и pistolетите на д'Артанян. Но колкото и бързо да стана това, д'Артанян успя да зърне главата на един старец.

– За бога! – извика той. – Изслушайте ме: чаках някого и той не идва. Умирам от безпокойство. Случило ли се е наоколо някакво нещастие? Кажете.

Прозорецът пак се отвори бавно и същото лице, само че по-бледо отпреди, се появи отново.

Д'Артанян разказа чистосърдечно какво се беше случило, без да споменава имена. Той каза как имал среща с една млада жена пред павилиона и как, понеже тя не дошла, той се покатерил на липата и при светлината на лампата видял безредието в стаята.

Старецът го изслуша внимателно, като правеше знак, че е именно така: после, когато д'Артанян свърши, той поклати глава с израз, който не предвещаваше нищо добро.

– Какво искате да кажете? – извика д'Артанян. – За бога, говорете, обяснете ми.

– Ах, господине – каза старецът, – не ме питайте нищо, защото ако ви кажа какво видях, положително ще ми се случи нещо лошо.

– Значи вие сте видели нещо? – попита д'Артанян. – В такъв случай, за бога – продължи той, като му хвърли един pistol, – кажете, кажете какво сте видели и аз ви давам честната си дума на благородник, че ще запазя в пълна тайна всяка ваша дума.

Старецът прочете толкова искреност и скръб по лицето на д'Артанян, че му направи знак да слуша, и заговори тихо:

– Беше около девет часа, чух някакъв шум на улицата и поисках да узная какво става, но като се приближих до вратичката, видях, че някой

иска да влезе. Понеже съм беден и не се боя, че могат да ме оберат, отидох да отворя и видях трима мъже на няколко крачки от мене. В сянката стоеше впрегната карета и коне за езда. Конете явно принадлежах на тримата мъже, които бяха облечени като благородници.

– Е, любезни господа? – извиках аз. – Какво желаете?

– Ти навярно имаш стълба – ми каза единият от тях, който изглеждаше водач на групата.

– Да господине, с нея бера плодовете си.

– Дай ни я и се прибири в къщи. Ето ти едно екую за безпокойството, което ти причиняваме. Само запомни, че ако продумаш дума за това, което видиш и което чуеш – а аз съм уверен, че колкото и да те заплашваме, ти ще гледаш и ще слушаш всичко, – свършено е с тебе. При тези думи той ми хвърли едно екую, аз го прибрах, а той взе стълбата ми. И наистина, след като затворих подир тях вратичката на плета, аз се престорих, че се прибирам в къщи, но излязох веднага през задната врата и се промъкнах в тъмното до бъзовия храст, откъдето можех да виждам всичко, без да ме видят.

– Тримата мъже бяха приближили съвсем безшумно каретата, те измъкнаха отвътре някакъв дребен, пълен, нисък, побелял човек, облечен в тъмни износени дрехи, които се изкачи предпазливо по стълбата, погледна крадешком в стаята, слезе безшумно и тихо прошепна:

„– Тя е!“

– Веднага мъжът, който беше говорил с мене, се приближи до вратата на павилиона, отвори я с ключ, който носеше у себе си, затвори я и пак изчезна; в същото време другите двама мъже се изкачиха по стълбата. Дребният старик стоеше до вратичката на каретата, кочияшът придържаше конете на каретата, а един слуга държеше конете на ездачите.

– Изведнъж страшни викове екнаха в павилиона, една жена изтича до прозореца и го отвори, сякаш искаше да се хвърли. Но щом забеляза двамата мъже, се дръпна назад. Двамата мъже скочиха след нея в стаята.

– После не видях вече нищо, но чух трясък от чупене на мебели. Жената крещеше и викаше за помощ. Но скоро виковете ѝ бяха заглушени. Тримата мъже се приближиха до прозореца, носейки жената на ръце. Двамата слязоха по стълбата и я пренесоха в каретата, където дребният старец влезе след нея. Този, който беше останал в павилиона, затвори прозореца, излезе след малко през вратата и се увери, че жената е добре настанена в каретата; двамата му другари го чакаха вече на конете си и той се метна на седлото. Слугата зае пак мястото си при кочияша. Каретата бързо се отдалечи, съпровождана от тримата конници, и

всичко се свърши. След това не видях и не чух вече нищо.

Потресен от тая толкова страшна новина, д'Артанян стоеше неподвижен и безмълвен, а всички демони на яростта и ревността бушуваха в сърцето му.

– Благороднико, – продължи старецът, на когото това безмълвно отчаяние положително правеше по-силно впечатление, отколкото виковете и сълзите, – хайде, не се отчайвайте. Те не я убиха, това е важното.

– Знаете ли поне горе-долу кой беше човекът, който ръководеше тази адска експедиция? – запита д'Артанян.

– Не го познавам.

– Но щом сте говорили с него, вие сте имали възможност да го видите!

– А, как изглежда ли искате да знаете?

– Да.

– Висок, слаб, мургав, с черни мустаци, черни очи, с външност на благородник.

– Той е! – извика д'Артанян. – Пак той! Вечно той! Изглежда, че той е моят демон! А другият?

– Кой?

– Ниският.

– О, той не е благородник, уверен съм в това: после, той нямаше шпага и другите се отнасяха към него без никакво уважение.

– Някой слуга – прошепна д'Артанян. – Ах, клетата жена! Клетата жена! Какво ли са направили с нея?

– Вие ми обещахте, че няма да ме издадете – напомни му старецът.

– И повтарям обещанието си, бъдете спокоен. Аз съм благородник. Благородникът има само една дума и аз ви дадох своята.

Д'Артанян тръгна със съкрушена душа по пътя към реката. Той ту не можеше да повярва, че това е била госпожа Бонасийо и се надяваше на другия ден да я намери в Лувър, ту се боеше да не е имала връзки с някой друг и ревнивецът да я е изненадал и отвлякъл. Той се губеше в догадки, измъчваше се, изпаднаше в отчаяние.

– О, да бяха тук приятелите ми! – казваше си той. – Щях да имам поне някаква надежда да я намеря! Но кой знае какво е станало с тях самите!

Наближаваше полунощ. Трябваше да намери Планше. Д'Артанян влиза във всички кръчми, където забеляза слаба светлина. Никъде не намери Планше.

В шестата започна да мисли, че го търси напразно, Д'Артанян беше

определил среща на слугата си чак в шест часа сутринта и той имаше право да иде, където си иска.

Освен това на младежа му мина през ума, че ако остане край мястото, където беше станало произшествието, можеше да разкрие нещо около тази тайнствена история. Както казахме, д'Артанян се спря в шестата кръчма, поръча си бутилка първокачествено вино, облакът се на масата в най-тъмния ъгъл и реши да чака така, докато се съмне. Но и този път надеждите му бяха излъгани – макар и да беше наострил най-внимателно слух, сред клетвите, шегите и ругатните, разменяни между работниците, слугите и коларите, които съставяха това почтено общество, към което принадлежеше и той, не можа да чуе нищо, което да го насочи към следите на клетата отвличена жена, с други думи, беше принуден, след като изпи бутилката, от нямане какво да прави и за да не буди подозрение, да се настани колкото е възможно по-удобно в някое кътче и да подремне малко. Д'Артанян, както си спомняме, беше двадесетгодишен, а на тая възраст сънят има неоспорими права, които той властно предявява дори над най-отчаяните сърца.

Към шест часа сутринта д'Артанян се събуди с онова неприятно чувство, което съпровожда обикновено началото на деня след зле прекарана нощ. Той бързо си оправи дрехите, опипа се, за да види дали не са използвали съня му, за да го оберат, и като видя, че диамантът му е на пръста, кесията в джоба и пистолетите на пояса, стана, плати бутилката и излезе да види дали сутринта няма да бъде по-щастлив в търсене на слугата, отколкото през нощта. И наистина първото нещо, което забеляза във влажната и сивкава мъгла, беше честният Планше, който, хванал двата коня за поводите, го очакваше край вратата на малка, схлупена кръчма, пред която д'Артанян беше минал, без дори да подозира, че съществува.

XXV ПОРТОС

Вместо да се прибере право в къщи, д'Артанян скочи от коня пред вратата на господин дьо Тревил и се изкачи бързо по стълбата. Този път той беше решил да му разкаже всичко, което се беше случило. Навярно той щеше да му даде добри съвети за цялата тази работа. После, понеже господин дьо Тревил виждаше почти всеки ден кралицата, можеше да получи някои сведения за нещастната жена, която навярно заплащаше

за предаността си към своята господарка.

Господин дьо Тревил изслуша разказа на младежа със сериозност, която доказваше, че той вижда в цялото това приключение нещо друго, не само любовна интрига. После, когато д'Артанян свърши, той каза:

– Хм! Отдалече личи, че тук има пръст Негово високопреосвещенство.

– Но какво да правя? – запита д'Артанян.

– Нищо, решително нищо засега, освен да напуснете Париж, както ви казах, колкото е възможно по-бързо. Ще видя кралицата, ще ѝ разкажа подробностите по изчезването на тази клета жена, което навярно не ѝ е известно. Тези подробности ще ѝ подсказват нещо и може би като се върнете, ще мога да ви съобща някоя добра новина. Разчитайте на мене.

Д'Артанян знаеше, че господин дьо Тревил, при все че е гасконец, нямаше навик да обещава и ако обещаеше нещо, изпълняваше повече, отколкото беше обещал. И той му се поклони, изпълнен с благодарност за миналото и бъдещето, а почтеният капитан, който от своя страна имаше голяма слабост към смелия и решителен момък, му стисна приятелска ръката и му пожела добър път.

Решен да изпълни още веднага съветите на господин дьо Тревил, д'Артанян тръгна към улица Гробарска, за да присъствува при събирането на вещите си. Като се приближи до къщата, той видя господин Бонасийо, застанал по халат на прага на вратата си. Д'Артанян си спомни веднага всичко, което му беше казал вечерта предпазливият Планше за подлия характер на неговия хазяин, и затова се вгледа по-внимателно в него, което не беше правил досега. И наистина освен жълтата и болезнена бледност, която показва разливане на жлъчката в кръвта и която всъщност можеше да бъде само случайна, д'Артанян забеляза нещо хитро и коварно в разположението на бръчките по лицето му. Измамникът не се смее, както честният човек, а лицемерът не плаче със сълзите на искрения човек. Всяка престореност е маска и колкото и сполучлива да е тази маска, винаги ще успееш да я различиш от истинското лице, ако се вгледаш малко по-внимателно в нея.

И на д'Артанян му се стори, че господин Бонасийо носи маска и дори че тази маска е извънредно противна.

И така, победен от отвращението си към този човек, той щеше да го отмине, без да му заговори, но както и предния ден господин Бонасийо го повика.

– Е, млади момко – каза му той, – изглежда, че прекарвате много приятни нощи? Седем часа сутринта, дявол да го вземе! Струва ми се,

че изменяте малко установения обичай и че се прибирате в къщи, когато другите излизат.

– Вас не могат да ви укорят в същото, господин Бонасийо – отвърна младежът. – Вие сте образец на порядъчен човек. Разбира се, когато човек има млада и хубава жена, няма защо да гони щастието: щастието само идва при вас, нали, господин Бонасийо?

Бонасийо пребледня като мъртвец и се усмихна накриво:

– А-а! – рече той. – Вие сте шеговит събеседник. Но къде по дяволите, сте скитали тази нощ, млади човече? Изглежда, че преките пътеки не са били никак удобни?

Д'Артанян сведе очи към ботушите си, целите покрити с кал, но при това движение погледът му се пренесе върху обувките и чорапите на търговеца. Като че и те бяха газили в същата кал. И ботушите, и обувките имаха същите петна.

Тогава внезапна мисъл мина през ума на д'Артанян. Този дребен, пълен човек, нисък и побелял, тоя слуга, облечен в тъмни дрехи, към когото благородниците, които са съпровождали каретата, са се отнасяли без уважение, е бил самият Бонасийо. Мъжът е ръководил отвличането на жена си.

И д'Артанян бе обзет от страшно желание да стисне за гърлото търговеца и да го удуши. Но ние вече казахме, че той беше много предпазлив момък и се съдържа. Ала промяната, която се изписа на лицето му, беше толкова явна, че Бонасийо се изплаши и се опита да отстъпи. Но той стоеше точно пред вратата, която беше затворена, и тази пречка го принуди да остане на мястото си.

– Извинете, но вие се шегувате, почтени господине – каза д'Артанян. – Струва ми се, че ако моите ботуши трябва да бъдат почистени, на вашите обувки и чорапи също е необходима четка. И вие ли, господин Бонасийо, сте търсили любовни приключения? Ах, дявол да го вземе! Та това е съвсем непростимо за един мъж на вашата възраст, който на това отгоре има млада и хубава жена!

– Боже опази, не! – отвърна Бонасийо. – Вчера бях в Сен Манде, да събера сведения за една слугиня, която ми е крайно необходима, и понеже пътищата бяха лоши, домъкнах всичката тая кал, която няхах време да почистя.

Мястото, което Бонасийо посочи като цел на своето пътуване, беше ново доказателство, което подкрепи подозренията на д'Артанян. Бонасийо каза Сен Манде, защото Сен Манде и Сен Клу бяха в противоположни посоки.

Тази вероятност му беше първата утеха. Ако Бонасийо знаеше къде е жена му, д'Артанян винаги можеше, като употреби крайни средства, да принуди търговеца да развърже езика си и да издаде своята тайна. Оставаше само да превърне вероятността в увереност.

– Извинете, драги ми господин Бонасийо, че се отнасям с вас така направо – подзе д'Артанян, – но нищо не предизвиква така жаждата, както безсънието. Страшно съм жаден. Позволете ми да изпия чаша вода у вас. Такова нещо не се отказва на съседни.

Без да чака разрешение от събеседника си, д'Артанян влезе бързо в къщата и хвърли бегъл поглед върху леглото. Леглото не беше разтуряно. Бонасийо не си бе лягал. Значи се е прибрал само преди час-два. Придружил е жена си до мястото, където я бяха откарали, или поне до първата пощенска станция.

– Благодаря, господин Бонасийо, – рече д'Артанян, като изпи водата, – само това исках от вас. Сега ще се прибера в къщи и ще накарам Планше да изчисти ботушите ми, а като свърши, ще ви го пратя, ако искате, да изчисти и вашите обувки.

И той остави търговеца съвсем смаян от това странно сбогуване да се пита дали не е попаднал сам в примката. Горе на стълбата той срещна изплашения Планше.

– Ах, господине – извика Планше, щом забеляза господаря си. – Сега пък други работи! С нетърпение очаквам да се приберете.

– Какво има? – запита д'Артанян.

– Ох, господине, уверявам ви, да се убиете, няма да познаете кой беше тук, докато вас ви нямаше.

– Кога?

– Преди половин час, докато бяхте у господин дьо Тревил.

– Е, кой е идвал? Хайде говори!

– Господин дьо Кавоа.

– Господин дьо Кавоа ли?

– Лично той.

– Капитанът на гвардейците на негово високопреосвещенство?

– Той самият.

– Да ме арестува ли бе дошъл?

– Усъмних се, че е за това, господине, въпреки сладникавия му вид.

– Сладникав вид ли имаше, казваш?

– Да, господине, той беше също като мед.

– Истина ли?

– Каза, че идва от името на Негово високопреосвещенство, който

ви желаел само доброто, да ви помоли да отидете с него в Пале Роял.

– Ти какво му отговори?

– Че това е невъзможно, понеже вие не сте у дома си, както той сам
можа да се увери.

– И какво каза той?

– Да се отбием непременно при него днес. После добави съвсем тихо: „Кажете на своя господар, че Негово високопреосвещенство е много добре разположен към него и че от това свиждане може би зависи съдбата му“.

– Примката е доста неумела за кардинала – забеляза усмихнат момъкът.

– И аз забелязах, че има примка, и отговорих, че много ще съжелявате, когато се върнете.

– „Къде отиде той?“ – запита господин дьо Кавоа.

– В Троя, в Шампан – отвърнах му аз.

– А кога замина?

– Снощи.

– Планше, приятелю – прекъсна го д'Артанян, – ти наистина си безценен човек.

– Нали разбирате, господине? Мислех, че ако желаете да видите господин дьо Кавоа, винаги ще имате възможност да ме опровергавате, като кажете, че никъде не сте заминавал. В такъв случай аз ще мина за лъжец, а понеже не съм благородник, на мене ми е позволено да лъжа.

– Успокой се, Планше, ще си запазиш името на човек, който казва истината. След четвърт час заминаваме.

– Това мислех да ви посъветвам и аз, господине. А къде ще отидем, ако смея да попитам?

– Дявол да го вземе, в посока, противоположна на тази, в която си казал, че съм заминал. Всъщност не бързах ли да разбереш какво е станало с Гримо, Мускетон и Базен, както аз бързам да узная какво е станало с Атос, Портос и Арамис?

– Разбира се, господине – каза Планше, – и ще замина, като пожелаете. Мисля, че засега въздухът в провинцията ще бъде по-подходящ за нас, отколкото парижкият въздух, и тъй...

– И тъй, стягай се за път, Планше, и да вървим. Аз ще изляза пръв, с ръцете в джобовете, за да не будя подозрение. Ще ме намериш в гвардейските казарми. А, добре, че се сетих, Планше, мисля, че имаш право по отношение на нашия хазяин – той наистина е страшен негодник.

– Аха! Вярвайте ми, господине, когато ви кажа нещо. Аз познавам

хората по лицето, да знаете!

Д'Артанян слезе пръв, както се бяха сговорили. После, за да няма какво да се укорява, той се отправи за последен път към квартирите на тримата си другари. Нямаше никакво известие от тях. Само едно парфюмирано писмо с изискан и дребен почерк беше пристигнало за Арамис. Д'Артанян прибра писмото. След десет минути Планше намери господаря си в конюшните на гвардейските казарми. За да не губят време, д'Артанян бе оседлал сам коня си.

– Добре – каза той на Планше, когато слугата привързваше куфара. – Оседлай сега другите три коня и да вървим.

– Мислите ли, че ще стигнем по-бързо, ако всеки от нас води по два коня? – хитро запита Планше.

– Не, глупав шегобиецо – отвърна д'Артанян, – но с нашите четири коня ще успеем да доведем тримата си приятели, ако разбира се, ги намерим живи.

– Това ще бъде голямо щастие – додаде Планше. – Но в края на краищата не бива да губим надежда в божие то милосърдие.

– Амин – рече д'Артанян и яхна коня си.

И двамата излязоха от гвардейските казарми и тръгнаха в противоположни посоки, тъй като единият трябваше да напусне Париж през Лавилетската врата, а другият – през Монмартърската и да се срещнат отвъд Сен Дени – стратегическа маневра, която бе изпълнена с еднаква точност и от двамата и се увенча с блестящ успех. Д'Артанян и Планше навлязоха заедно в Пиерфит.

Трябва да кажем, че Планше беше по-смел денем, отколкото нощем.

Но вродената му предпазливост не го изоставяше нито за миг. Той не беше забравил нито една от злополуките при първото пътешествие и смяташе за враг всеки, когото срещнеше по пътя. Затова държеше непрестанно шапката си в ръка – д'Артанян го мъмреше строго, тъй като се боеше да не би тази излишна учтивост да стане причина да го вземат за слуга на някоя незначителна особа.

Дали защото минавачите бяха действително трогнати от учтивостта на Планше, или пък този път никой не беше изпречен на пътя на д'Артанян, но нашите двама пътници стигнаха без никакви приключения в Шантии и отседнаха в странноприемницата Гран Сен Мартен, където се бяха спрели и при първото си пътуване.

Съдържателят, като видя млад човек, последван от слуга и от два запасни коня, пристъпи почтително на прага. Д'Артанян беше изминал

вече единадесет левги и сметна, че е редно да се спре независимо от това, дали Портос се намира в странноприемницата, или не. После може би не беше много разумно да запита изведнъж какво е станало с мускетаря. Ето защо д'Артанян, без да задава каквито и да било въпроси, слезе, повери конете на слугата си и влезе в стайчка, предназначена за посетители, които желаят да останат сами. Той поръча на съдържателя бутилка най-добро вино и колкото е възможно по-добра закуска – поръчката подсили доброто мнение, което съдържателят си беше съставил за пътника от пръв поглед.

Поръчките на д'Артанян бяха изпълнени с чудна бързина.

В гвардейския полк служеха най-знатните благородници в кралството и д'Артанян, придружен от слуга и четири великолепни коня, не можеше да не направи впечатление въпреки скромната си униформа. Съдържателят пожела да му прислужва сам. Като видя това, д'Артанян поръча две чаши и поведе следния разговор:

– Слушайте, любезни стопанино, – рече д'Артанян, като напълни двете чаши, – поръчах ви от най-хубавото вино и ако сте ме излъгали, ще бъдете наказан със собствения си грях, защото аз не обичам да пия сам и вие ще пиете с мене. Вземете тази чаша и да прием. Е, за кого да прием най-напред, за да не засегнем честолюбието на никого? За преуспяването на вашето заведение!

– Ваше благородие, вие ми правите чест – отвърна съдържателят – и аз ви благодаря най-искрено за доброто пожелание.

– Не се заблуждавайте – каза д'Артанян. – в моята наздравица има може би повече себелюбие, отколкото предполагате: само в заведенията, които преуспяват, човек може да бъде добре посрещнат. В странноприемниците, които западат, няма никакъв ред и пътникът става жертва на затрудненията на стопанина. А аз пътувам често, особено в този край, и бих желал всички заведения да процъфтяват.

– Наистина, господине – забеляза съдържателят, – струва ми се, че не за пръв път имам честта да ви видя.

– О! Аз съм минавал може би десетина пъти през Шантии и съм се отбивал най-малко три-четири пъти при вас. Чакайте, бях тук горе-долу преди десет или дванадесет дни. Водех свои приятели – мускетари – и един от тях се спречка с някакъв чужденец, с някакъв непознат, с човек, който търсеше повод да се скара с него.

– Ах, да, наистина! – каза съдържателят. – Много добре си спомням. Ваше благородие, вие говорите за господин Портос, нали?

– Точно така се казваше моят спътник. Боже мой, драги стопанино,

кажете, да не му се е случило някакво нещастие?

– Ваше благородие, навярно сте забелязали, че той не можа да продължи пътя си.

– Да, наистина, той ни обеща да ни настигне, но не го видяхме повече.

– Той ни направи честта да остане тук.

– Как! Направи ви честта да остане тук ли!

– Да, господине, в тая странноприемница. Ние дори сме много разтревожени.

– За какво?

– За някои разноски, които направи.

– Е, той ще си плати разноските, които е направил.

– Ах, господине, вие наистина ми вливате балсам в душата. Ние му оказахме много голямо доверие, а ето че и тая сутрин лекарят ни заяви, че ако господин Портос не му плати, й ще си иска парите от мене, защото аз съм пратил да го повикат.

– Но Портос ранен ли е?

– Не мога да ви кажа, господине.

– Как да не можете да ми кажете? Та вие би трябвало да сте най-добре осведомен.

– Така е, господине, но при нашето положение ние не казваме всичко, каквото знаем, особено когато сме предупредени, че с главата си ще заплатим за езика си.

– Добре. Мога ли да видя Портос?

– Разбира се, господине. Изкачете се по стълбата на горния етаж и почукайте на номер първи. Само че предупредете, че сте вие.

– Как, да предупредя, че съм аз ли?

– Да, защото може да ви сполети някое нещастие.

– Какво нещастие може да ме сполети?

– Господин Портос може да ви вземе за някой от прислугата и в изблик на гняв да ви промуши с шпагата си или да ви пръсне черепа.

– Но какво сте му направили?

– Искрахме му пари.

– Ах, дявол да го вземе, разбирам! Портос много зле посреща такива искания, когато няма пари. Но аз зная, че той трябва да има пари.

– И ние мислехме така, господине. Понеже в нашето заведение всичко е редовно и всяка седмица правим сметките си, на осмия ден му представихме сметката, но изглежда, че сме попаднали в лошо време, защото само като му споменахме за това, той ни изпрати по дяволите.

Истина вечерта беше играл.

– Как, игра ли вечерта? А с кого?

– Боже мой, не го познавам! О, някакъв благородник, които минаваше оттук и на когото той предложи да изиграят една партия ландскнехт¹¹.

– Така, така. Нещастникът навярно всичко е изгубил.

– Дори и коня си, господине, защото когато непознатия си тръгна, видяхме, че слугата му оседлава коня и на господин Портос. Забелязахме му това, но той ни каза да не се бъркаме в чужди работи и че конят е негов. Предупредихме веднага господин Портос за станалото, но той заявил, че ние сме негодници, щом се съмняваме в думата на един благородник, и че щом той казал, че конят е негов, значи наистина е негов.

– Такъв си е Портос – прошепна д'Артанян.

– Тогава – продължи съдържателят – поръчах да му кажат, че щом не можем да се разберем по въпроса за плащането, аз се надявам, че той ще бъде поне така любезен да удостои с вниманието си моя събрат, собственика на „Златния орел“. Но господин Портос ми отговори, че моята странноприемница е по-добра и би желал да остане тук. Този отговор беше много ласкав и аз не можех да настоявам да си отиде. Помолих го само да ми освободи стаята, която е най-хубавата в странноприемницата, и да се задоволи с удобна стаичка на третия етаж. Но на това господин Портос отговори, че всеки момент очаква любовницата си, която била една от най-високопоставените придворни дами, и затова трябвало да разбере, че стаята, която той ми прави честта да заема, е все пак много бедна за такава особа. Но макар и да бях съгласен с правдивостта на неговите думи, реших, че трябва да настоявам. Ала без дори да си направи труд да спори с мене, той взе пистолета си, сложи го на нощната масичка и заяви, че при първата дума за каквото и да било преместване вътре или вън от странноприемницата ще пръсне черепа на този, който има неблагоприятното да се бърка в работи, които засягат само него. И оттогава, господине, никой не влиза в стаята му освен неговия слуга.

– Как? Мускетон тук ли е?

– Да, господине. Върна се пет дни след заминаването си, и то в много лошо настроение. Изглежда, че и той е имал неприятности по пътя. За нещастие той е по-пъргав от своя господар и заради него превръща всичко наопаки, а понеже мисли, че могат да му откажат това, което иска. Взема, без да пита, всичко, що му е необходимо.

---

11. Игра на карти.

– Вярно – потвърди д'Артанян, – винаги съм забелязвал у Мускетон рядка преданост и съобразителност.

– Възможно е, господине, но представете си, че ми се случи само четири пъти годишно да имам работа с такава съобразителност и преданост – ще се разоря.

– Не, защото Портос ще ви плати.

– Хм! – измънка недоверчиво съдържателят.

– Той е любимец на една много знатна дама, която няма да го остави в затруднение заради някаква дребна сума като тази, която ви дължи.

– Ако смеех да кажа какво мисля по този въпрос...

– Какво мислите?

– Ще кажа нещо повече: какво зная.

– Какво знаете?

– Дори в какво съм уверен.

– В какво сте уверен, да чуем?

– Щях да кажа, че зная каква е тази дама.

– Вие ли?

– Да, аз.

– Отде я познавате?

– О, господине, ако можех да се доверя на вашата съдържаност...

– Говорете, давам ви честната си дума на благородник, че няма да се разкайвате за доверието си.

– Господине, вие разбирате, че безпокойството кара хората да вършат много неща, нали?

– Какво извършихте вие?

– О, всъщност нищо, което превишава правата на един кредитор.

– Кажете най-после!

– Господин Портос ни даде едно писмо за тази дукеса, като ни поръча да го предадем в пощата. Слугата му не беше още пристигнал. По-неже не можеше да излиза от стаята си, трябваше по неволя да натовари нас с тази поръчка.

– После?

– Вместо да пратя писмото по пощата, което никога не е много сигурно, използвах случая, че един мой слуга отиваше в Париж и му поръчах да предаде писмото лично на дукесата. С това изпълнявах и желанието на господин Портос, който толкова много се безпокоеше за това писмо, нали така?

– Приблизително.

– Е, господине, знаете ли каква е тая знатна дама?

– Не, чувал съм Портос да говори за нея, това е всичко.

– Знаете ли каква е тази мнима дукеса?

– Повтарям ви, не я познавам.

– Една стара прокурорша от Шатле, господине, казва се госпожа Кокнар, най-малко петдесетгодишна е, а пък се преструва, че ревнува. Вижда ми се също много чудно една принцеса да живее на улица Мечкарска.

– Отде знаете това?

– Тя много се разсърдила, като получила писмото, казала, че господин Портос е лекомислен и че пак са го ранили заради някоя жена.

– Значи той е ранен?

– О, боже мой, какво казах?

– Казахте, че Портос е ранен.

– Да, но той изрично ми забрани да казвам това.

– Защо?

– Защо! Той, господине, се хвалеше, че ще надупчи чужденеца, с когото го оставихте да се разправя, а тъкмо обратното, непознатият го просна на земята въпреки цялото му самохвалство. И понеже господин Портос е много тщеславен човек – но не и към дукесата, която мислеше да трогне, като ѝ разкаже за приключението си, – не иска да признае на никого, че е бил ранен с шпага.

– Така значи, ударът от шпага го задържа в леглото?

– И какъв майсторски удар, уверявам ви! Душата на вашия приятел трябва да е сраснала с тялото му.

– Вие там ли бяхте?

– Последвах ги от любопитство, господине, и видях двубоя, без противниците да ме видят.

– И как стана всичко, кажете!

– О, много набързо, уверявам ви. Застанаха в позиция. Непознатият нападна, и то толкова бързо, че когато господин Портос се опита да парира, шпагата вече се беше забила три пръста в гърдите му. Той падна по гръб. Непознатият веднага опря шпагата си на гърлото му и господин Портос, като видя, че животът му е в ръцете на неговия противник, се призна за победен. Тогава непознатият го запита за името му и като разбра, че се казва господин Портос, а не господин д'Артанян, подаде му ръка, доведе го до странноприемницата, метна се на коня си и изчезна.

– Значи непознатият е искал да се бие с господин д'Артанян?

– Изглежда, да.

– А знаете ли какво е станало с него?

– Не. Не бях го виждал никога дотогава, не съм го виждал и след това.

– Много добре. Зная всичко, което ми беше необходимо. А сега казвате, че Портос е на горния етаж, в стая номер първи, нали?

– Да, господине, най-хубавата стая в странноприемницата ми. Стая, която вече десет пъти имах възможност да дам под наем.

– О, успокойте се – засмя се д'Артанян. – Портос ще ви плати с парите на дукеса Кокнар.

– О, господине! Все едно дали е прокурорша или дукеса, само дано развърже кесията си. Но тя е отговорила решително, че са й омръзнали исканията и изневерите на господин Портос и че няма да му прати пукнатата пара.

– Предадохте ли отговора ѝ на своя наемател?

– Боже пази, господине! Той щеше да разбере как сме изпълнили поръчката му.

– И така, значи той все още очаква да получи пари?

– О, боже мой, да! Вчера пак писа. Но този път слугата му занесе писмото в пощата.

– И вие казвате, че прокуроршата е стара и грозна!

– Най-малко на петдесет години, господине, и никак не е хубава според думите на Пато.

– В такъв случай бъдете спокоен, в края на краищата тя ще се трогне. Пък и Портос не може да ви дължи бог знае колко.

– Как да не може! Дължи вече двадесетина пистола без дълга на лекаря! Та той не се лишава от нищо! Вижда се, че е привикнал да живее добре.

– Е, ако любовницата му го изостави, той ще намери приятели, уверявам ви в това. И така, любезни стопанино, не се тревожете за нищо и продължавайте да полагате за него всички грижи, които изисква състоянието му.

– Господине, вие ми обещахте да не казвате за прокуроршата и да не споменавате нито дума за раната му.

– Разбрахме се: нали ви дадох честна дума.

– О, той ще ме убие, знаете ли!

– Не бойте се, дяволът не е толкова черен, колкото изглежда.

Като каза тия думи, д'Артанян се качи по стълбата и остави съдържателя малко поуспокоен по въпроса за двете неща, на които, както изглежда, много държеше: парите и живота.

Горе, на най-личната врата в коридора, беше написана с черно

мастило грамадна цифра 1. Д'Артанян почука веднъж и при поканата да влезе, която чу отвътре, влезе.

Портос лежеше и играеше с Мускетон на карти, за да поддържа привичката. В същото време на огъня се печаха, нанизани на шиш, яребици, а от двете страни на голямото огнище на два котлона кипяха две тенджери, откъдето се носеше смесената миризма на задушен заек и риба с винен сос, които приятно дразнеха обонянието. Освен това писалището и мраморната плоча на един скрин бяха покрити с празни бутилки.

Като видя приятеля си, Портос нададе радостен вик, а Мускетон стана почтително, отстъпи му мястото си и отиде да понагледа двете тенджери, които, изглежда, се намираха лично под негово наблюдение.

– Ах, дявол да го вземе, вие ли сте! – каза Портос на д'Артанян. – Добре дошъл и извинявайте, че не ставам да ви посрещна. Но – добави той, като го погледна с известно безпокойство – знаете ли какво ми се случи?

– Не.

– Нищо ли не ви каза стопанинът?

– Попитах за вас и се качих право горе.

Портос сякаш си отдъхна по-свободно.

– Какво ви се е случило, драги Портос? – продължи д'Артанян.

– Да, случи се така, че като нападнах противника, когото бях промушил вече три пъти с шпагата си и исках да го довърша с четвъртия удар, спях се в един камък и си навехнах коляното.

– Истина ли?

– Кълна се в честта си! Щастие е имал оня безделник, защото иначе щях да го убия на място, уверявам ви.

– И какво стана с него?

– О, не зная нищо! Малко ли му беше? Замина си, изчезна като дим. А с вас, драги ми д'Артанян, какво се случи?

– Значи това навехване, драги ми Портос, ви задържа в леглото? – продължи д'Артанян.

– Боже мой, да! То е причината, но след няколко дни ще бъда на крак!

– Че защо не наредихте да ви пренесат в Париж? Тук навярно страшно скучаете?

– Това мислех и аз. Но, драги ми приятелю, трябва да ви призная нещо.

– Какво?

– Понеже наистина страшно скучаех, както казахте и вие, а имах в

джоба си седемдесет и петте пистола, които ми бяхте дали, поканих в стаята си, за да се развлека, един минаващ благородник и му предложих да поиграем със зарове. Той прие и повярвайте, моите седемдесет и пет пистола преминаха от моя джоб в неговия, да не говорим за коня ми, който също отиде като прибавка. А вие как сте, драги д'Артанян?

– Какво да се прави, драги ми Портос – въздъхна д'Артанян, – на човек не може да му върви във всичко. Нали знаете поговорката: „Нещастен в играта, щастлив в любовта“. Вие сте много щастлив в любовта и играта си отмъщава. Но какво са за вас превратностите на съдбата! Нали имате, щастливец такъв, нали имате своята дукеса, която винаги ще ви се притече на помощ?

– Да, но знаете ли, драги ми д'Артанян, че никак не ми върви – рече съвсем добродушно Портос. – Писах ѝ да ми прати някакви си петдесет луи¹², които са ми крайно необходими при положението, в което се намирам...

– Е, и?

– И... трябва да е в именията си, защото не ми отговори.

– Истина ли?

– Да. Вчера пак ѝ пратих писмо, още по-настойчиво от първото. Но да поговорим за вас, драги приятелю. Бях започнал, право да ви кажа, да се тревожа за вас.

– Стопанинът на заведението, както изглежда, се грижи много за вас, драги ми Портос – подхвърли д'Артанян, като посочи пълните тенджери и празните бутилки.

– Ами, ами! – отвърна Портос. – Преди три-четири дена този нахал ми представи сметката, но аз го изгоних заедно със сметката му. Така че тук съм, тъй да се каже, нещо като победител, един вид завоевател. И както виждате, понеже се боя винаги от нападение, въоръжен съм до зъби.

– Все пак, изглежда, че от време на време излизате от крепостта – засмя се д'Артанян.

И той посочи с пръст бутилките и тенджерите.

– Не, не аз, за съжаление! – рече Портос. – Това проклето коляно ме задържа в леглото, но Мускетон проучва местността и носи припаси. Мускетон, приятелю – продължи Портос, – както виждате, имаме подкрепление и трябва да се увеличи продоволствието!

– Мускетон – каза д'Артанян, – трябва да ми направите една услуга.

---

12. Френска златна монета от времето на Луи XIII.

– Каква, господине?

– Да съобщите вашия способ на Планше. Може и аз да изпадна в обсадно положение и ще ми бъде приятно да имам същите облаги, с които удостоявате своя господар.

– Боже мой, господине – отвърна скромно Мускетон. – Няма нищо по-просто от това. Трябва само да си сръчен, това е всичко. Аз съм отраснал на село, а баща ми през свободното си време се занимаваше по малко и с браконьерство.

– А през останалото време какво правеше?

– Той имаше занаят, господине, който винаги съм смятал за много доходен.

– Какъв занаят?

– Това беше по време на войните между католиците и хугенотите и понеже виждаше, че католиците изстребват хугенотите, а хугенотите изстребват католиците, и всичко това в името на вярата, той си измисли една смесена вяра, която му позволяваше да бъде ту католик, ту хугенот. Разхождаше се обикновено с пушка на рамо зад плетищата, покрай пътищата и видеше ли насреща си сам католик, протестантската вяра веднага надделяваше в душата му, той насочваше пушката срещу пътника, после, когато той се приближеше на десетина крачки от него, повеждаше разговор, който почти винаги свършваше с това, че пътникът му оставяше кесията си, за да спаси живота си. Разбира се, когато видеше хугенот, обхващаше го такава гореща любов към католическата вяра, че не можеше да разбере как преди четвърт час е могъл да се съмнява в превъзходството на нашата света религия. Защото аз съм католик, господине, тъй като баща ми, верен на принципите си, беше направил големия ми брат хугенот.

– И как завърши този достоен човек? – запита д'Артанян.

– О, много зле, господине. Един ден той попаднал в някакъв ров между един хугенот и един католик, с които имал вече работа, и го познали и двамата. Така че те се съюзили срещу него и го обесили на едно дърво. После дойдоха да се похвалят със славната си постъпка в кръчмата в първото село по пътя им, където аз и брат ми пиехме.

– А вие какво направихте? – попита д'Артанян.

– Оставихме ги да си приказват – продължи Мускетон. – После, като излязоха от кръчмата, те тръгнаха в различни посоки и брат ми заседна на пътя на католика, а аз на протестанта. След два часа всичко беше свършено и двамата си разчистихме сметките, като се възхищавахме от предвидливостта на клетия си баща, който беше взел мерки да възпита

всеки от нас в различна вяра.

– Наистина, Мускетон, ако се съди по думите ви, баща ви трябва да е бил много умен юначага. Вие казвате, че през свободното си време този почтен човек се е занимавал с браконьерство, така ли?

– Да, господине, и той ме научи да поставям примки и да хвърлям въдица. Затова, когато видях, че този негодник стопанинът, ни храни с лошо месо, добро само за простаци, а съвсем неподходящо за нашите нежни стомаси, върнах се към стария си занаят. Като се разхождах в гората на принца, аз поставях примки там, където имаше следи от дивеч, а като се излягах край бреговете на езерата на Негово височество, хвърлях въдица. И сега благодарение на това, господине, ние имаме всичко, както сам можете да се уверите в това: и яребици, и зайци, и шарани, и змиорки – лека и питателна храна, подходяща за болни.

– Но виното? – запита д'Артанян. – Кой доставя виното? Стопанинът ли?

– Как да ви кажа – и да, и не.

– Как така и да, и не?

– Вярно е, че той го доставя, но не знае, че има тая чест.

– Обяснете, Мускетон, вашият разговор е изпълнен с поучителни неща.

– Ето какво, господине. През моите пътешествия случайно се срещнах с един испанец, който беше видял много страни, а между другото и Новия свят.

– Какво общо може да има Новият свят с бутилките, които са на писалището и на скрина?

– Търпение, господине, всичко ще дойде по реда си.

– Имате право, Мускетон, осланям се на вас и слушам.

– Този испанец имаше слуга, който го придружавал в пътуването му в Мексико. Слугата беше от моя край и ние много бързо се сдружихме, още повече, че и характерите ни в много отношения си схождаха. И двамата обичахме най-много лова и той ми разправяше как в пампасите местните жители ловели тигри и бикове с обикновени примки, които хвърляли на шията на тия страшни животни. В началото не ми се вярваше, че може да се стигне до такава ловкост, да хвърляш от двадесет-тридесет крачки края на едно въже, където пожелаеш, но пред доказателствата скоро трябваше да се признае правдивостта на разказа. Приятелят ми поставяше бутилка на тридесет крачки и при всяко хвърляне улавяше гърлото ѝ с примката. Започнах да се упражнявам и понеже природата ме е надарила с някои и други способности, днес хвърлям ласото не

по-зле от който и да било мексиканец. Е, разбирате ли? Нашият стопанин има претъпкана изба, само че ключът е винаги в джоба му. Но избата има прозорче. През това прозорче аз хвърлям ласото и понеже сега зная къде е най-хубавото местенце, оттам черпя виното. Ето, господине, каква е връзката между Новия свят и бутилките, които са на скрина и писалището. Сега искате ли да опитате нашето вино и да ми кажете без предубеждение добро ли е то или не?

– Благодаря, приятелю, благодаря. Съжалявам, но току-що закусих.

– Хайде, Мускетон – каза Портос, – сложи масата и докато ние с тебе закусваме, д'Артанян ще ни разкаже какво се е случило с него през тия десет дни, откакто ни напусна.

– С удоволствие – съгласи се д'Артанян.

Докато Портос и Мускетон закусваха с апетит на оздравяващи и с братска сърдечност, която сближава хората в нещастие, д'Артанян разказа как раненият Арамис е бил принуден да остане в Кревкьор, как е оставил Атос в Амиен да се бори срещу четирима души, които го обвинили, че е фалшификатор на монети, и как самият той, д'Артанян, е бил принуден да продупчи корема на конт дьо Вард, за да се добере до Англия.

Но тук свърши откровеността на д'Артанян. Той добави само, че на връщане от Англия е довел четири великолепни коня – един за себе си и по един за приятелите си. Накрая каза на Портос, че определеният за него кон е вече в конюшната на странноприемницата.

В този миг влезе Планше. Той съобщи на господаря си, че конете вече са добре отпочинали и че могат да тръгнат и вечерта да пренощуват в Клермон.

Понеже д'Артанян беше вече почти спокоен за Портос и бързаше да узнае какво е станало с другите двама приятели, той подаде ръка на болния и го уведоми, че отива да продължи издирванията си. И понеже смята да се върне по същия път, ако след седем-осем дни Портос бъде още в странноприемницата „Гран Сен Мартен“, ще го вземе, като мине.

Портос отговори, че по всяка вероятност коляното му няма да му позволи да си замине по-рано. Освен това той трябваше да остане в Шантии, за да чака отговор от дукесата си.

Д'Артанян му пожела бърз и благоприятен отговор. Повери отново Портос на Мускетон и след като плати на съдържателя, тръгна на път с Планше, освободен вече от единия запасен кон.

XXVI ТЕЗАТА НА АРАМИС

Д'Артанян не спомена нищо на Портос нито за раната, нито за прокуроршата му. Макар и млад, нашият беарнец беше много умен. И така, той се престори, че вярва всичко, което му разказва тщеславният мускетар, убеден, че никоя дружба не може да устои пред разкриването на една тайна, особено когато тази тайна засяга самолюбието. После човек винаги има известно нравствено превъзходство над онези, чийто живот познава. А д'Артанян в плановете си за бъдещи интриги и решен да направи от приятелите си оръдия за собствения си успех, д'Артанян беше доволен, че събира предварително в ръката си невидимите нишки, с мощта на които смяташе да ги ръководи.

Но из целия път дълбока скръб свиваше сърцето му. Той мислеше за младата и хубава госпожа Бонасийо, която трябваше да го възнагради за предаността му. Но нека побързаме да кажем, че тая скръб на младия човек не произлизаше толкова от съжалението за изгубеното щастие, колкото от страха, който изпитваше, да не би някакво нещастие да сполети клетата жена. За него, а в това нямаше никакво съмнение, тя беше жертва на отмъщението на кардинала, а както е известно, отмъщенията на негово високопреосвещенство бяха ужасни. По какъв начин беше спечелил благоволенията на министъра, той сам не знаеше и навярно капитанът на гвардейците, Господин дьо Кавоа, щеше да му открие това, ако го беше намерил в къщи.

Нищо не убива така времето и не скъсява пътя, както една мисъл, която поглъща всецяло този, който размишлява. Външният живот прилича тогава на сън, а тази мисъл е неговото съновидение. Под нейно влияние времето няма вече мярка, пространството няма вече разстояние. Тръгваш от едно място, пристигаш на друго – ето всичко. От изминатото разстояние в паметта ти не остава нищо – само някаква смътна мъгла, в която се губят хиляди неясни представи за дървета, планини и гледки. Обзет от такива видения, д'Артанян измина, без да пришпорва коня си, шестте или осемте левги, които отделят Шантии от Кревкьор, и стигна в селото, без да си спомня нищо от онова, което бе срещнал по пътя. Едва там се опомни, разтърси глава, съзря странноприемницата, където беше оставил Арамис, подкара коня си в тръс и спря пред вратата.

Този път не го посрещна мъж, а жена. Д'Артанян беше физиономист, той обхвана с поглед пълното и доволно лице на съдържателката и

разбра, че няма нужда да се преструва и че няма защо да се бои от такава весела жена.

– Любезна госпожо, – запита я д'Артанян, – можете ли да ми кажете какво стана с един мой приятел, когото бяхме принудени да оставим тук преди дванадесетина дни?

– Хубав, двадесет и три, двадесет и четири годишен младеж, тих, любезен, строен, така ли?

– Да, и ранен в рамото, нали?

– Да, да.

– Точно той.

– Е, господине, той е още тук.

– Ах, дявол да го вземе, любезна госпожо! – извика д'Артанян, като скочи от коня си и хвърли поводите на Планше. – Вие ми връщате живота. Къде е скъпият Арамис, да го прегърна. Защото, право да ви кажа, бързам да го видя по-скоро.

– Извинете, господине, но се съмнявам дали ще може да ви приеме сега.

– Защо? Да не е с жена?

– Исусе Христе! Какво говорите! Бедното момче! Не, господине, не е с жена.

– С кого е тогава?

– Със свещеника от Мондилие и с игумена на йезуитския манастир в Амиен.

– Боже мой! – извика д'Артанян. – Да не би клетият момък да е ползе?

– Не, господине, напротив. Но вследствие болестта той бе осенен от божията благодат и реши да приеме духовен сан.

– Вярно – каза д'Артанян. – Бях забравил, че той е само временно мускетар.

– Още ли настоявате да го видите, господине?

– Да, повече от всеки друг път.

– Тогава влезте в двора, качете се по стълбата, вдясно на втория етаж, стая номер пет.

д'Артанян се спусна в казаната посока и видя една от онези външни стълби, които и днес виждаме в дворовете на старите странноприемници. Но не беше така лесно да се стигне до бъдещия абат. Пътищата за стаята му бяха охранявани не по-малко от градините на Артемида. Базен стоеше на стража в коридора и му пресече решително пътя – най-после след дългогодишни изпитания Базен се виждаше близо до вечно

жадуваната цел.

И наистина Базен винаги мечтаеше да бъде слуга на духовник и с нетърпение очакваше минутата, която непрестанно съзираше в бъдещето, когато Арамис щеше да захвърли униформата и да облече расото. Само ежедневно повтаряното от младежа обещание, че тази минута е близка, го задържаше на служба при мускетаря, която служба, както сам казваше, положително щеше да погуби душата му.

Базен сияеше от радост. По всяка вероятност този път господарят му нямаше да се откаже. Съединението на телесната и душевна мъка беше произвело тъй дългоочакваното въздействие. Арамис, който страдаше и телом, и духом, най-после беше спрял върху религията погледа и мисълта си и гледаше като на небесно предупреждение на двойното нещастие, което го беше сполетяло, с други думи, на внезапното изчезване на любовницата си и на раната в рамото.

Ясно е, че при това положение нищо не можеше да бъде по-неприятно за Базен от пристигането на д'Артанян, който идеше отново да хвърли господаря му във вихъра на суетни мисли, които толкова време го бяха увеличали. И той реши храбро да брани вратата. Но не можеше да каже, че Арамис го няма, защото кръчмарката беше казала, че е там, затова се опита да убеди новодошлия, че ще бъде връх на нескромността да безпокои господаря му в благочестивия разговор, който беше започнал още от сутринта и щеше да завърши според думите на Базен чак вечерта.

Но д'Артанян не обърна никакво внимание на красноречивата реч на Базен и понеже нямаше намерение да влиза в спор със слугата на приятеля си, просто го отстрани с една ръка, а с другата натисна дръжката на врата номер пет.

Вратата се отвори и д'Артанян влезе в стаята.

Арамис, в черна дреха, с кръгла, плоска шапчица на главата, която твърде много приличаше на попска, седеше пред продълговатата маса, покрита със свитъци хартия и с грамадни фолианти¹³. От дясната му страна седеше йезуитският игумен, а от лявата – свещеникът от Мондидие. Завесите бяха спуснати наполовина и пропускаха тайнствена светлина, която благоприятствуваше за благочестиви размишления. Всички светски предмети, които можеха да бият на очи, когато се влезе в стаята на един младеж, особено когато този младеж е мускетар, бяха изчезнали като по чудо и Базен навярно от страх да не би видят им да възвърне

---

13. Дебела книга с голям формат.

господаря му към светски мисли беше скрил шпагата, пистолетите, шапката с пера, шевиците и дантелите от всякакъв род и вид.

Но на тяхно място на д'Артанян му се стори, че вижда окачен на гвоздей в един тъмен кът бич за изтезаване на плътта.

При шума, който д'Артанян направи, като отвори вратата, Арамис дигна глава и позна приятеля си. Но за голямо учудване на момъка появяването му сякаш не направи голямо впечатление на мускетаря, дотолкова умът му се беше откъснал от всичко земно.

– Добър ден, драги д'Артанян – поздрави го Арамис. – Вярвайте, щастлив съм, че ви виждам.

– Аз също – отвърна д'Артанян, – макар да не съм напълно уверен, че говоря с Арамис.

– С него говорите, приятелю, с него. Какво ви кара да се съмнявате?

– Боях се да не съм сбъркал стаята и най-напред помислих, че съм попаднал при някой духовник. После изпаднах в друго заблуждение, като ви видях в обществото на тези господа: помислих, че сте тежко болен.

Двамата мъже в черно разбраха намеренията на д'Артанян и му хвърлиха почти застрашителен поглед, но д'Артанян никак не се смути.

– Аз може би ви преча, драги Арамис – продължи д'Артанян, – защото това, което виждам, ме навежда на мисълта, че вие се изповядвате на тези господа.

Арамис леко се изчерви.

– Вие да ми пречите? О, напротив, драги приятелю, заклевам ви се и като доказателство на това, което казвам, позволете ми да ви се порадвам, че ви виждам жив и здрав.

„А! Опомня се най-после – помисли д'Артанян. – Не е толкова лошо.“

– Господинът, който е мой приятел, се е избавил наскоро от голяма опасност – продължи с умиление Арамис, като посочи д'Артанян на двамата духовници.

– Благодарете на бога, господине – отвърнаха и двамата, като се поклониха едновременно.

– Аз вече му благодарих, преподобни отци – отговори момъкът, като им върна поклона.

– Вие идете тъкмо навреме, драги д'Артанян – каза Арамис, – ще вземете участие в нашия спор и ще го осветлите с вашите познания. Преподобният игумен на Амиенския манастир, преподобният свещеник

на Мондидие и аз разглеждаме някои богословски въпроси, които отдавна приковават вниманието ни. Ще бъда щастлив да чуя вашето мнение.

– Мнението на един военен няма никаква тежест – отвърна д'Артанян, който почваше да се тревожи от обрата, който вземаше разговорът – и, повярвайте, вие можете да се осланяте на познанията на тези господа. – Двамата мъже в черно пак се поклониха.

– Напротив – възрази Арамис, – вашето мнение ще бъде ценно за нас. Ето за какво става дума: преподобният игумен смята, че тезата ми трябва да бъде преди всичко догматическа и дидактическа.

– Вашата теза ли? Значи вие пишете теза?

– Разбира се – отвърна йезуитът. – За изпита преди ръкополагането тезата е задължителна.

– Ръкополагане! – викна д'Артанян, който не можеше да повярва още това, което му бяха казали най-напред съдържателката, а после Базен. – Ръкополагане!

И той гледаше смаян тримата души, които седяха пред него.

– И тъй – продължи Арамис, като се разположи в креслото си също така изискано, както би направил това в спалнята на някоя знатна дама, и се любоваше на бялата си и закръглена, сякаш дамска ръка, която държеше нагоре, за да ѝ спадне кръвта, – и тъй, както чухте, д'Артанян, преподобният игумен иска моята теза да бъде догматическа, докато аз бих искал да бъде идеалистическа. И затова преподобният игумен ми предлагаше следната тема, която не е разглеждана още от никого и върху която има богато поле за работа.

Utraque manus in benedicendo clericis inferioribus necessaria est.

Д'Артанян, чиито познания ни са известни, не трепна при този цитат, както не трепна и при цитата на господин дьо Тревил по повод на подаръците, които той мислеше, че Д'Артанян е получил от господин Бъкингам.

– Това означава – продължи Арамис, за да го улесни напълно, – че двете ръце са необходими на свещениците от ниските санове, когато дават благословия.

– Прекрасна тема! – извика йезуитът.

– Прекрасна и догматическа! – повтори свещеникът, който знаеше латински горе-долу колкото д'Артанян, и следеше усърдно йезуита, за да говори след него и да повтаря думите му като ехо.

А д'Артанян остана напълно равнодушен към възторга на двамата мъже в черно.

– Да, прекрасна! – продължи Арамис. – Но тя изисква основно проучване на църковните отци и на светото писание. А аз признах пред тези духовници и то напълно смирено, че нощният караул и службата на краля ме накараха да поизоставя заниманията си. И ще ми бъде по-лесна, една тема по мой избор, който да бъде за тези трудни богословски въпроси това, което е моралът за метафизиката във философията.

Д'Артанян страшно се отегчаваше, свещеникът също.

– Вижте какво встъпление – извика йезуитът.

Арамис хвърли поглед към д'Артанян и видя, че приятелят му се прозява така, че можеха да му се откачат челюстите.

– Да говорим на френски, отче – предложи той на йезуита, – така господин д'Артанян ще прецени по-добре нашите думи.

– Да, уморен съм от пътя – поясни д'Артанян – и не мога да разбера нищо от латински.

– Добре – съгласи се йезуитът, изгубил малко нишката на мисълта си, докато свещеникът, извън себе си от радост, хвърли към д'Артанян изпълнен с благодарност поглед. – Добре! Да видим сега каква поука може да се извлече от тази дума.

– Мойсей, божи служител... Той е само служител, разберете това! Мойсей благославя с две ръце. Той заповядва да му придържат нагоре двете ръце, докато евреите бият враговете си. Значи той благославя с две ръце. Всъщност какво пише в евангелието: *Imponite manus*, а не *manus*: положете ръцете, а не ръката.

– Положете ръцете – повтори свещеникът със съответно движение.

– А свети Петър – продължи йезуитът, – на когото папите наместници на земята, казва друго: *Porrigite digitos*. Издигайте пръстите. Разбрахте ли сега?

– Разбира се – отвърна доволен Арамис, – но тази работа е тънка.

– Пръстите! – продължи йезуитът. – Свети Петър благославя с пръстите. Папата също благославя с пръстите. А с колко пръста благославя той? С три пръста: един за отца, друг за сина и трети за светия дух.

Всички се прекръстиха. Д'Артанян реши, че трябва да последва примера им.

– Папата е наместник на свети Петър и представлява трите божествени сили. Останалата част на църковната йерархия благославя в името на светите арахангели и на ангелите. А най-низшите църковни служители, като дяконите и дверниците, благославят с китки, които представляват безброй благославящи пръсти. Ето ви темата в опростен вид. Ще напиша на тая тема два тома като този – добави йезуитът.

И във възторга си той потупа големия фолиант на свети Йоан Злауост, под чиято тежест масата се огъваше.

Д'Артанян изтръпна.

– Разбира се – рече Арамис, – съгласен съм с хубостите на тази теза, но същевременно мисля, че тя не е по силите ми. Бях се спрял на този текст, кажете, драги д'Артанян, харесва ли ви, или по-добре: малко съжаление подхожда при жертвоприношение на бога.

– Спрете! – извика йезуитът. – Тази тема граничи с ерес. Почти такова положение има в „*Augustinus*“ на еретика Янсениус, която книга рано или късно ще бъде изгорена от ръцете на палача. Пазете се, млади приятелю! Вие клоните към лъжеученията, млади приятелю, ще се погубите!

– Ще се погубите – повтори свещеникът, като поклати тъжно глава.

– Вие засягате известния въпрос за свободната воля, който е гибелен! Вие се доближавате напълно до сквернословията на пелагийците¹⁴.

– Но, преподобни отче... – започна Арамис, замаян от доводите, които се сипеха като градушка върху главата му.

– Как ще докажете – продължи йезуитът, без да му даде възможност да говори, – че човек трябва да съжالياва за света, когато се принася в жертва на бога? Чуйте тази дилема: бог е бог, а светът е дявол. Да съжالياваш за света, значи да съжالياваш за дявола – това е моето заключение.

– И моето – додаде свещеникът.

– Но за бога... – обади се Арамис.

– *Desideras diabolum*, нещастнико! – извика йезуитът.

– Той съжالياва за дявола! Ах, млади приятелю – започна да стене свещеникът, – не съжالياвайте за дявола, лично аз ви моля.

Д'Артанян чувствуваше, че затыпява. Струваше му се, че се намира в лудница и че ще полудее като тези, които бяха пред него. Но беше принуден да мълчи, понеже не разбираше езика, който говореха.

– Изслушайте ме – каза Арамис с учтивост, в която започваше да прозира известно нетърпение, – не казах, че съжالياвам. Не, никога няма да произнеса тези думи, защото те не са православни...

Йезуитът дигна ръце към небето – свещеникът направи същото.

– Не, но съгласете се поне, че не е хубаво да принасяш в жертва на бога само това, от което си напълно отвратен. Имам ли право, д'Артанян?

---

14. Последователи на Пелаг – монах, еретик, живял в V век.

– Струва ми се, дявол да го вземе, че е така! – извика гасконецът.

Свещеникът и йезуитът подскочиха от столовете си.

– Ето моята изходна точка, тя е силогизъм: светът си има прелести, аз напускам света, следователно правя жертва; а светото писание казва изрично: „Принесете жертва на господата“.

– Това е вярно – съгласиха се противниците.

– После – продължи Арамис, като си щипеше ухото, за да е зачерви, както си разтърсваше ръцете, за да бъдат бели, – аз написах на тази тема рондо¹⁵ и го показах миналата година на господин Воатюр и този велик човек ме обсипа с похвали.

– Рондо! – процеди презрително йезуитът.

– Рондо! – повтори несъзнателно свещеникът.

– Кажете го, кажете го – обади се д'Артанян. – То ще ни поразвлече малко.

– Не, защото е религиозно – отвърна Арамис. – То е богословие в стихове.

– По дяволите! – извика д'Артанян.

– Ето го – рече Арамис със скромност, която не беше лишена от малко лицемерие.

– *О, вие, които в днешните несрети оплаквате предишните си дни – ще дойде край на мъките ви клетки, когато само богу отдадете сълзите си по миналите дни.*

Д'Артанян и свещеникът изглеждаха възхитени. Йезуитът упорствуваше:

– Пазете се от светския вкус в богословски стил. Какво казва всъщност свети Августин? *Severus sit clericorum sermo.*

– Да, проповедта трябва да бъде ясна – добави свещеникът.

– И така – побърза да го пресече йезуитът, като видя, че неговият съмишленик се подвежда, – и така вашата теза ще се хареса на дамите, това е всичко. Ще има успеха на някоя защитна реч на адвоката Патрю.

– Дай боже! – извика унесен Арамис.

– Виждате ли – рече йезуитът, – земното продължава да говори у вас с висок глас. Вие още следвате земното, млади приятелю, и аз се боя, че божията благодат няма да ви повлияе.

– Успокойте се, преподобни отче, аз отговарям за себе си.

– Светско самооблащение!

---

15. Рондо – популярна стихотворна форма във френската поезия от XVII в., повтаряне на едни и същи стихове във всяка строфа и в определен ред.

– Познавам себе си, отче, решението ми е непоколебимо.

– И тъй, вие настоявате да продължите тази теза?

– Чувствувам се призван да развия именно нея, а не друга. Ще продължа и утре, надявам се, ще бъдете доволен от поправките, които ще нанесе по вашите указания.

– Работете бавно – посъветва го свещеникът, – ние ви оставяме в прекрасно разположение.

– Да, нивата е засята – продължи йезуитът – и ние няма да се боим, че част от семето е паднала върху камък, друга част по пътя и че птици-те небесни ще изкълват останалото *aves culi comederunt illam*.

„Чума да те отнесе с твоя латински!“ – помисли си д'Артанян, който чувствуваше, че не може повече да издържи.

– Сбогом, синко – рече свещеникът. – До утре.

– До утре, смели момко – каза йезуитът. – Вие обещавате да станете една от светлините на светата църква и дано бог даде тази светлина да не бъде опожаряващ огън!

Д'Артанян, който цял час си гризеше ноктите от нетърпение, беше почнал да хапе и пръстите си.

Двамата мъже в черно станаха, поклониха се на Арамис и на д'Артанян и пристъпиха към вратата. Базен, който стоеше прав и бе изслушал целия спор с благочестива радост, се спусна към тях, взе молитвеника на свещеника и требника на йезуита и тръгна почтително пред тях.

Арамис ги изпрати по стълбата и се качи веднага при д'Артанян, който беше още замаян.

Останали сами, в началото двамата приятели мълчаха смутено. Но все някой от тях трябваше пръв да наруши мълчанието и понеже д'Артанян, изглежда, беше решил да отстъпи тази чест на приятеля си, Арамис започна:

– Вие виждате – подзе той, – аз се възвърнах към своите заветни мисли.

– Да, небесната благодат ви е озарила – както казваше преди малко онзи господин.

– О намерението ми да се оттегля от света възникна у мен много отдавна. Вие навярно сте ме чували вече да говоря за това, нали, приятелю мой?

– Разбира се, но право да ви кажа, мислех, че се шегувате.

– С такива неща! О! Д'Артанян!

– Боже мой! Човек се шегува дори със смъртта!

– И грешиш, д'Артанян, защото смъртта е вратата, която води към

гибел или към спасение.

– Съгласен съм, но ако обичате, да не богословствуваме, Арамис. Мисля, че на вас за днес ви стига. Аз пък почти съм забравил малкото латински, който никога не съм знаел. А и ще ви призная, че не съм хапнал нищо от десет часа сутринта и дяволски съм гладен.

– Ще обядваме ей сега, драги приятелю. Само че трябва да ви напомня, че днес е петък, а в този ден аз не мога нито да ям, нито да гледам месо. Ако сте съгласен да се задоволите с моя обед – той се състои от варени тетрагони и плодове.

– Какво разбирате под тетрагони? – запита неспокойно д'Артанян.

– Спанак – обясни Арамис. – Но за вас ще добавя яйца, което е тежко нарушение на правилото, защото яйцата са месо, тъй като от тях се излюпват пилета.

– Скромнен пир, но все едно: за да остана с вас, ще го понеса.

– Благодаря ви за жертвата – каза Арамис. – Но ако тя не принесе полза на тялото ви, ще бъде полезна за душата ви, бъдете уверен.

– И тъй, вие решително ставате духовник, Арамис. Какво ще кажат приятелите ни? Какво ще каже господин дьо Тревил? Те ще ви сметнат за дезертьор, предупреждавам ви.

– Аз не ставам духовник, а се възвръщам към духовенството. Дезертирах от черквата, за да вляза в света, защото вие знаете, че по принуда облякох мускетарската униформа.

– Нищо не зная.

– Не знаете ли как съм напуснал семинарията?

– Не, нищо не зная.

– Ето моята история. Всъщност в светото писание е казано: изповядайте се един на друг. И аз се изповядвам на вас, д'Артанян.

– А аз ви опрощавам предварително греховете. Виждате ли, че съм добър човек.

– Не се шегувайте със светите неща, приятелю.

– Тогава говорете, аз слушам.

– Постъпих в семинарията на деветгодишна възраст и ето че оставах три дни да навърша двадесет години, щях да стана абат и всичко щеше да бъде свършено. Една вечер отидох, както обикновено, в къщата, която посещавах с удоволствие – какво да се прави, когато човек е млад, има си слабости, – и един офицер, който ме гледаше с ревниво око да чета житията на светците пред домакинята, влезе внезапно и без да съобщи за идването си. Тъкмо тази вечер бях превел един епизод от Юдит и четях стиховете си на дамата, която ме обсипваше с похвали и

наведена над рамото ми, ги препрочиташе заедно с мене. Позата, която, да си призная, беше малко свободна, засегна офицера. Той не каза нищо, но когато излязох, ме последва и ме настигна.

– Господин абат, – започна той, – обичате ли да ви бият с тояга?

– Не мога да ви кажа, господине, – отвърнах аз, – никои досега не е посямал да направи такова нещо.

– Добре! Изслушайте ме, господин абат, ако влезете още веднъж в къщата, където ви срещнах тази вечер, аз ще посмея.

Струва ми се, че се уплаших, пребледнях страшно, усетих, че краката ми се подкосяват, потърсих някакъв отговор, но не намерих и премълчах.

Офицерът очакваше отговор, но като видя, че мълча, усмихна се, обърна ми гръб и се върна в къщата. Върнах се в семинарията.

Аз съм благородник и имам буйна кръв, както сте имали възможност да забележите, драги ми д'Артанян. Обидата беше страшна и при все че никои не знаеше за нея, усещах я, че живее в дъното на моето сърце и ме пари. Заявих на своите наставници, че не се чувствавам достатъчно подготвен за ръкополагането и по мое желание обредът бе отложен за една година.

Намерих най-добрия учител по фехтовка в Париж, услових се с него да вземам всеки ден по един урок и всеки ден в продължение на цяла година вземах уроци. След една година, в деня, в който ми беше нанесена обидата, закачих расото на един гвоздей, облякох се като благородник и отидох на бал, който даваше моя позната дама и където знаех, че ще бъде моят противник. Това беше на улица Фран Буржоа, близо до затвора Форс.

И наистина моят офицер беше там. Загледан нежно в една дама, той пееше любовна песен. Приближих се до него и го прекъснах в средата на втория куплет.

– Господине – рекох му аз, – още ли ще ви бъде неприятно, ако отида в една къща на улица Пайен и пак ли ще ме биете с тояга, ако ми хрумне да не ви послушам?

Офицерът ме погледна учуден, после каза:

– Какво искате от мене, господине? Не ви познавам.

– Аз съм малкият абат, който четеше житията на светците и превеждаше Юдит в стихове – отговорих аз.

– Да, да, спомням си – отвърна офицерът с насмешка. – Какво искате от мене?

– Искам да намерите свободно време и да направите с мене една

малка разходка.

- Ако желаете, утре сутринта, и то с най-голямо удоволствие.
- Не, не утре сутринта, а ако обичате, веднага.
- Ако непременно държите...
- Да, държа.
- Тогава да вървим. Госпожи, не се безпокойте – каза офицерът, – само да убия този господин и ще се върна да довърша последния куплет.

Излязохме.

Заведох го на улица Пайен на същото онова място, където преди една година в същия час ми беше казал любезните думи, които ви предах. Беше чудна лунна нощ. Извадихме шпагите и при първия удар го убих на място.

- Дявол да го вземе! – възкликна д'Артанян.
- Но – продължи Арамис – тъй като певецът не се върна при дамите и беше намерен на улица Пайен, пронизан с шпага, разбраха, че аз съм направил това, и се вдигна голям шум. И аз бях принуден да се откажа за известно време от расото. Атос, с когото се запознах по това време, и Портос който извън уроците по фехтовка ми беше показал някои добри удари, ме убедиха да се опитам да стана мускетар. Кралят обичаше много моя баща, убит при обсадата на Арас, и разреши. Разбирате ли сега, че днес е време да се върна в лоното на черквата?

– Защо пък днес, а не вчера или утре? Какво ви се е случило днес, приятелю, та сте обзет от такива мрачни мисли?

- Тази рана, драги ми д'Артанян, беше предупреждение от небето.
- Раната ли? Та тя е почти зарасла и съм убеден, че днес вие не страдате най-много от нея.
- А от какво? – запита Арамис, като се изчерви.
- Вие имате сърдечна рана, Арамис, по-болезнена и по-кървава, рана, нанесена от жена.

Очите на Арамис неволно блеснаха.

– Престанете – каза той, като прикри вълнението си под привидно равнодушие, – не говорете за тия неща. Аз да мисля за такова нещо? Аз да имам любовна мъка? Да не съм си изгубил ума според вас? И за кого? За някаква гризетка, за някаква камериерка, която ухаждах, когато бях в гарнизона, ха!

– Извинете, драги Арамис, но мислех, че вие се прицелвахте по-високо.

– По-високо ли? Та кой съм аз, за да имам такива стремежи? Жалък

мускетар, много беден и незначителен, който ненавижда робството и се чувствава напълно излишен на света!

– Арамис! Арамис! – извика д'Артанян, като погледна недоверчиво приятеля си.

– Аз съм прах и се връщам в праха. Животът е пълен с мъки и унижения – продължи той мрачен. – Всички нишки, които го свързват с щастието, се късат една след друга в ръцете на човека, а най-вече златните нишки. О, драги ми д'Артанян! – добави той, като придаде лека горчивина на гласа си. – Послушайте ме, крийте грижливо раните си, когато имате рани. Мълчанието е последната радост на нещастните. Пазете се, не издавайте никому своите скърби. Любопитните пият сълзите ни, както мухите пият кръвта на ранения елен.

– Уви, драги ми Арамис! – рече д'Артанян и на свой ред въздъхна дълбоко. – Вие разказвате моята собствена история.

– Как?

– Да, жената, която обичах, която обожавах, ми бе отнета насила. Не зная къде е, къде са я завели. Може би е в затвора, може би е мъртва.

– Да, но вие имате поне тая утеха, че тя ви е напуснала не по своя воля и ако нямате известие от нея, то е, защото са ѝ забранили да бъде във връзка с вас, докато аз...

– Докато вие...

– Нищо – отвърна Арамис, – нищо.

– Значи вие се отказвате завинаги от света. Взели сте това решение и свършено?

– Завинаги. Днес вие сте мой приятел, утре ще бъдете за мене само сянка, нещо повече дори, ще престанете да съществувате. Светът е гроб, нищо друго.

– Дявол да го вземе! Много тъжни работи говорите.

– Какво да се прави! Призванието ме влече, то ме отнася. – Д'Артанян се усмихна и не отговори нищо. Арамис продължи:

– И все пак, докато съм още на земята, иска ми се да поговорим за вас, за приятелите ни.

– А аз – каза д'Артанян – бих искал да ви поговоря за самия вас, но виждам, че вие сте се откъснали от всичко. Вие гледате с пренебрежение на любовта, приятелите за вас са сенки, светът – гроб.

– Уви! Вие сам ще се уверите в това – рече Арамис с въздишка.

– Да не говорим тогава повече за това – предложи д'Артанян – и да изгорим писмото, в което навярно ви съобщават за някоя нова изневяра на вашата гризетка или на вашата камериерка.

– Какво писмо? – попита бързо Арамис.

– Писмото, което е пристигнало у вас през вашето отсъствие и което ми дадох да ви предам.

– Но от кого е това писмо?

– От някоя разплакана прислужничка, от някоя отчаяна гризетка. Може би от камериерката на госпожа дьо Шеврьоз, която е била принудена да се върне в Тур с господарката си и за по-голяма тежест е взела парфюмирана хартия и е запечатала писмото с короната на дукесата.

– Какво говорите?

– Чакайте, може да съм го загубил! – подметна хитро момъкът, като се престори, че търси. – Добре, че светът е гроб, че мъжете, а следователно и жените са сенки, и че любовта е чувство, към което вие се отнасяте с пренебрежение!

– Ах, д'Артанян, д'Артанян! – извика Арамис. – Не ме измъчвай!

– А, ето го най-после! – каза д'Артанян. И той измъкна писмото от джоба си.

Арамис скочи, грабна писмото, прочете го или по-право – погълна го. Лицето му сияеше.

– Изглежда, че прислужничката има добър стил – подхвърли небрежно д'Артанян.

– Благодаря ти, д'Артанян! – извика обезумелият от радост Арамис. – Тя е била принудена да се върне в Тур. Тя не ми е изменила и продължава да ме обича. Ела, приятелю, дай да те целуна. Ах, задушавам се от щастие!

И двамата приятели започнаха да играят около почтения Йоан Злаоуст и да тъпчат храбро листата от тезата, които бяха паднали на пода.

В този миг влезе Базен със спанака и яйцата.

– Бягай, нещастнико! – извика Арамис, като хвърли черната си шапчица в лицето му. – Върни се, откъдето си дошъл, и махни тези отвратителни зеленчуци и ужасни яйца! Поръчай задушен заек, угоен пелтел, овнешко печено и четири бутилки старо бургундско вино.

Базен, който гледаше господаря си, без да разбира нищо от тая промяна, изпусна тъжно яйцата в спанака, а спанака на пода.

– Сега му е времето да посветите живота си на царя на царете – каза д'Артанян, – ако искате да му бъдете приятен.

– Вървете по дяволите с вашия латински! Скъпи ми д'Артанян, да прием, дявол да го вземе, да прием! Да прием много и разкажете ми какво стана там!

XXVII ЖЕНАТА НА АТОС

– Сега остава да узнаем какво е станало с Атос – напомни д'Артанян на веселия Арамис, след като го осведоми какво се беше случило в столицата след тяхното заминаване и след като прекрасният обед бе накарал единия да забрави тезата си, а другия – умората.

– Мислите ли, че може да му се е случило нещастие? – запита Арамис. – Атос е толкова хладнокръвен и храбър, служи си тъй ловко с шпагата.

– Да, разбира се, и никой не познава по-добре от мене храбростта и ловкостта на Атос; но аз предпочитам да кръстосам шпагата си с копия, отколкото с тояги; боя се да не би Атос да е пребит от прислугата, тъй като слугите са хора, които удрят силно и не свършват скоро. Ето защо, да си призная, искам ми се да тръгна колкото може по-скоро.

– Ще гледам да ви придружа – рече Арамис, – при все че едва ли съм в състояние да се кача на кон. Вчера се опитах да изтезавам плътта си с оня бич, който виждате на стената, но болката ми попречи да продължа това благочестиво упражнение.

– Така е, драги приятелю, никой досега не е лекувал рана от пушка с бич. Но вие сте били болен, а болестта обърква ума и затова ви извинявам.

– И кога заминавате?

– Утре призори. Починете си тая вечер колкото е възможно по-добре, а утре, ако можете, ще заминем заедно.

– Тогава до утре – каза Арамис. – Макар и да сте от желязо, вие имате нужда от почивка.

На другия ден, когато д'Артанян влезе в стаята на Арамис, намери го до прозореца.

– Какво сте се загледали? – попита д'Артанян.

– Аз ли? Любувам се на тия три прекрасни коня, които конярите държат за поводите. Истинско удоволствие е да пътуваш с такива коне.

– Е, вие ще изпитате това удоволствие, драги Арамис, защото единият от тези коне е ваш.

– Ами! Кой е мой?

– Който от тях пожелаете. За мене е все едно.

– Скъпото седло на него също ли е мое?

– Разбира се.

- Вие се шегувате, д'Артанян.
- Аз не се шегувам вече, откакто престанахте да говорите латински.
- За мене ли са украсените със злато кобури, кадифената му наметка и седлото, изработено със сребро?
- За вас, както е за мене конят, който тупа с копито, а онзи, който подскача, е за Атос.
- Дявол да го вземе! Та това са три великолепни животни.
- Радвам се, че ви харесват.
- Кралят ли ви направи този подарък?
- Във всеки случай не кардиналът. Но не се грижете откъде са. Знайте само, че единият от трите е ваша собственост.
- Вземам този, който държи червенокосият слуга.
- Прекрасно!
- Боже господи, ето че забравих болката! – извика Арамис. – Бих го яхнал и с тридесет куршума в тялото си. Гледай ти какви стремена! Хей, Базен! Ела тук веднага.

Базен застана сънен и унил на прага.

- Лъсни ми шпагата, оправи ми шапката, изчеткай мантията и напълни пистолетите! – нареди Арамис.
- Последното нареждане е излишно – прекъсна го Д'Артанян. – В кобурите има пълни пистолети.

Базен въздъхна.

- Хайде, Базен, успокойте се – каза д'Артанян, – Каквото и положение да заемаш, можеш да влезеш в царството небесно.
- Господинът беше вече такъв добър богослов – измънка Базен, готов да заплаче. – Щеше да стане епископ, а може би и кардинал.
- Ех, клети ми Базен, хайде поразмисли малко. Какъв смисъл има да си духовник, моля ти се? Пак няма да избегнеш войната. Ти виждаш много добре, че кардиналът ще участва във войната с шлем на главата и с копие в ръка. А какво ще кажеш за господин Ногаре дьо Ла Валет? И той е кардинал. Питай слугата му колко пъти му е приготвял превръзки.
- Уви! – въздъхна Базен. – Зная това, господине. Днес всичко се е объркало.

Докато говореха така, двамата младежи и бедният слуга слязоха долу.

– Дръж ми стремето, Базен – каза Арамис.

И Арамис се метна на седлото с присъщата му гъвкавост и лекота. Но след няколко скокове и обиколки с благородното животно ездачът почувствува такива непоносими болки, че преbledня и се олюля.

Д'Артанян, който предвиждаше, че може да се случи такова нещо и не го изпускаше из очи, се спусна към него, прихвана го и го заведе в стаята му.

– Пазете се, драги Арамис, лекувайте се – рече той, – а аз ще отида сам да потърся Атос.

– Вие сте човек от стомана – каза му Арамис.

– Не, на мен просто ми върви, това е всичко. А какво ще правите, докато се върна? Никакви разсъждения за пръстите и благословиите, нали?

Арамис се усмихна.

– Ще пиша стихове – отвърна той.

– Да, стихове, пропити с уханието от писмото на прислужничката на госпожа дьо Шеврьоз. Научете Базен на правилно стихосложение, това ще го утеши. А на коня се качвайте всеки ден по малко, така ще привикнете към седлото.

– О, колкото за това, бъдете спокоен – отговори Арамис. – Ще ме намерите готов да ви последвам.

Сбогуваха се и след десет минути д'Артанян, поверил приятеля си на Базен и на кръчмарката, препускаше по пътя за Амиев.

В какво състояние щеше да намери Атос и дали изобщо щеше да го намери? Положението, в което го остави, беше опасно. Можеше и да е загинал. При тази мисъл той се намръщи, въздъхна няколко пъти и тихо се закле, че ще отмъсти. От всичките му приятели Атос беше най-възрастен и следователно най-чужд наглед на неговите вкусове и наклонности.

Но д'Артанян имаше явно предпочитание към този благородник. Благородната и изискана външност на Атос, проблясъците на величие, които озаряваха от време на време мрака, в който той се беше затворил доброволно, неизменното едно и също настроение, което го правеше най-добрия другар на света, пресилената и хаплива веселост, храбростта му, която би могла да се нарече сляпа, ако не беше плод на рядко хладнокръвие, всички тези качества извикваха не само уважението и приятелството на д'Артанян, но и неговото възхищение.

И наистина, сравнен дори с изискания и благороден придворен господин дьо Тревил, Атос можеше, когато бе в добро настроение, да издържи с успех това сравнение. Той имаше среден ръст, но тялото му беше така стройно и така добре сложено, че неведнъж в борба с Портос той бе побеждавал гиганта, чиято физическа сила беше станала пословична сред мускетарите. Лицето му, с пронизателен поглед, с правилен

нос и очертана брадичка като на Брут, беше чудно приветливо и величествено. Ръцете му, за които не полагаше никакви грижи, довеждаха до отчаяние Арамис, който поддържаше своите ръце с големи количества бадемов крем и благовонни масла. Гласът му беше плътен и мелодичен и освен това най-необяснимото у Атос, който винаги си даваше вид на малък и незначителен човек, беше познаването на света и обноските в най-изисканото общество, тези навици на добре възпитан човек, които сякаш неволно прозираха и в най-дребните му постъпки.

Ставаше ли дума да се даде обед, Атос го устройваше по-добре от всеки друг, като поставяше всеки гост на съответното място според положението, което му бяха създали неговите прадеди или което си беше създал той самият. Станеше ли дума за хералдика, Атос познаваше всички благородни семейства в кралството, тяхното родословие, техните връзки, гербовете им и произхода на тези гербове. И най-малките подробности в етикета му бяха известни, той знаеше какви са правата на едрите собственици познаваше основно лова с кучета и със соколи и един ден в разговора си за това велико изкуство зачуди дори самия Луи XIII, който всъщност беше много вещ в тази област.

Както всички знатни благородници в тази епоха, той яздеше и се фехтоваше съвършено. Освен това образованието му беше толкова всестранно дори по отношение на схоластичните науки, които благородниците по това време тъй рядко изучаваха, че той се усмихваше на латинските изрази на Арамис, които Портос се правеше, че разбира. Дори два или три пъти, когато Арамис допуснеше някоя граматическа грешка, беше се случвало за голямо учудване на неговите приятели той да постави глагола в съответното време и съществителното в съответния падеж. Освен това честността му беше безукорна в оня век, когато военните отстъпваха толкова лесно от вярата и съвестта си, любовниците от установената вежливост, свойствена на нашето време, а бедните – от седмата божа заповед. С други думи, Атос беше съвсем необикновен човек.

И все пак виждаха този толкова забележителен човек, това прекрасно създание, този тъй изискан ум да клони неусетно към обикновения живот, както старците клонят към душевно и телесно безсилие. В дни на лишения, а това се случваше често, всичко светло у Атос угасваше и блестящите му качества потъваха сякаш в дълбок мрак.

Тогава, когато полубогът изчезнеше, от него едва ли оставаше и човек. Навел глава с помътен поглед, с бавен и мъчителен говор, Атос гледаше с часове ту бутилката и чашата си, ту Гримо, който, свикнал да му се подчинява по даден знак, четеше в безжизнения поглед на своя

господар и най-малкото му желание и веднага го изпълняваше. Ако четиримата приятели се съберяха в такъв момент, някоя дума, измъкната със страховтно усилие, беше единственото участие на Атос в разговора. В замяна на това пък Атос сам пиеше за четирима и тогава намръщваше още повече вежди и ставаше още по-тъжен.

Д'Артанян, чийто изпитателен и проникателен ум ни е добре известен, още не бе успял, колкото и силно да беше желанието му, да задоволи любопитството си в това отношение. Не бе успял още да открие нито една причина за това му състояние, да разбере обстоятелствата, които го пораждаха. Атос не получаваше писма, Атос не извършваше каквато и да било постъпка, която да не е известна на всичките му приятели.

Не можеше да се каже, че виното е причина за тази тъга, защото, напротив, той пиеше, за да надвие тъгата, която това лекарство, както казахме, правеше още по-дълбока. Мрачното настроение не можеше да се припише и на играта, защото за разлика от Портос, който пееше или ругаше според щастието или нещастieto, в играта Атос беше еднакво равнодушен и когато печелеше, и когато губеше. Една вечер в клуба на мускетарите той спечели хиляда пистола, след това ги загуби заедно с обшития със злато празничен колан, после си върна всичко и сто луи отгоре, без хубавите му черни вежди да трепнат нито за миг, без ръцете му да изгубят седефения си оттенък и без разговорът, който тази вечер беше приятен, да загуби спокойния си и приятен тон.

Атмосферното влияние също не помрачаваше лицето му, както това става с нашите съседи англичаните, защото неговата тъга обикновено се усилваше през най-хубавите дни на годината. Юни и юли бяха ужасни месеци за Атос.

В настоящето той нямаше скърби, дигаше рамене, когато му споменяха за бъдещето, неговата тайна значи се криеше в миналото, както бяха загатвали смътно на д'Артанян.

Тази тайнственост, която забулваше цялата му личност, правеше още по-интересен човека, който никога, дори когато беше пил извънредно много, не беше открил нищо нито с думи, нито с поглед, колкото и умели да бяха зададените въпроси.

„Да – мислеше си д'Артанян, – горкият Атос, сега може би е мъртъв, и то по моя вина, защото аз го увлякох в това приключение, началото на което той не знаеше, не ще узнае и края му, и от което нямаше да извлече полза.“

– Не бива да забравяме – продължи Планше, – че на него навярно ние дължим живота си. Помните ли как извика „Бягай, д'Артанян!“

Пипнаха ме.“ И след като изпразни двата си пистолета, как страшно иззвънтя с шпагата си! Като двадесет души или по-право като двадесет бесни дяволи!

Тези думи удвоиха усърдието на д'Артанян и той подкани коня си, който нямаше нужда от тази подкана, тъй като носеше ездача си в галоп.

Към единадесет часа сутринта забелязаха Амиен. В единадесет и половина бяха пред вратата на проклетата странноприемница.

Д'Артанян често беше замислял срещу подлия съдържател едно от ония славни отмъщения, само надеждата за които утешава. И той влезе в странноприемницата с нахлупена над очите шапка, с лявата ръка върху дръжката на шпагата си, а с дясната пляскаше с камшика си.

– Познавате ли ме? – запита той съдържателя, който пристъпваше, за да му се поклони.

– Нямам тази чест, ваша светлост – отвърна съдържателят, заслепен от блестящия начин, по който д'Артанян се представяше.

– Как, не ме ли познавате!

– Не, ваша светлост.

– Добре, с две думи ще ви възвърна паметта. Какво направихте с онзи благородник, когото имахте дързостта преди петнадесетина дни да обявите, че е фалшификатор на пари?

Съдържателят пребледня, защото д'Артанян беше взел извънредно застрашителна поза, а Планше следваше примера на господаря си.

– Ах, ваша светлост, не ми говорете за това – извика с най-плачлив глас съдържателят. – Господи, колко скъпо заплатих за тази грешка. Ах, какъв нещастник съм аз!

– Питам ви, какво стана с този благородник?

– Благоволете да ме изслушате, ваша светлост, и бъдете милостив. Седнете, седнете, моля ви.

Ням от гняв и тревога, д'Артанян седна, заплашителен съдия. Планше се облегна гордо на креслото му.

– Ето какво стана, ваша светлост – започна, цял разтреперан, съдържателят. – Сега вече ви познах. Вие сте господинът, който замина, когато имах злополучното недоразумение с благородника, за когото говорите.

– Да, аз съм. И вие много добре виждате, че не можете да се надявате на някаква милост, ако не кажете самата истина.

– Тогава благоволете да ме изслушате и ще узнаете всичко.

– Слушам.

– Предупреден бях от властите, че някакъв известен фалшификатор на пари ще пристигне в странноприемницата с няколко свои другари, преоблечени като гвардейци и мускетари. Конете ви, слугите, външността ви, ваша светлост, всичко ми беше описано.

– После, после? – подкани го нетърпеливо д'Артанян, който веднага разбра откъде са дадени тези толкова точни сведения.

– И аз взех по заповед на властите, които ми изпратиха шест души в подкрепа, всички мерки, които сметнах необходими, за да задържа тъй наречените фалшификатори.

– Е! – каза д'Артанян, който страшно се дразнеше, когато се споме-наваше думата фалшификатори.

– Простете, че говоря такива неща, ваша светлост, но точно в тях се състои моето извинение. Властта ме изплаши, а вие знаете, че един кръчмар трябва да бъде в добри отношения с властта.

– Питам още веднъж, къде е благородникът? Какво стана с него? Мъртъв ли е той, или жив?

– Търпение, ваша светлост, сега ще узнаете. Случи се това, което ви е известно и което сякаш бе оправдано от прибързаното ви заминаване – прибави съдържателят с хитрост, която съвсем не избягна на д'Артанян. – Вашият приятел, благородникът, се защищаваше отчаяно. Слугата му, който за нещастие се беше скарал неочаквано с хората на властта, преоблечени като коняри...

– Ах, нещастнико! – викна д'Артанян. – Значи вие се бяхте наговорили. Сам се чудя защо не ви избия до един

– Не, ваша светлост, за съжаление не бяхме се наговорили и вие сам ще се уверите в това. Господин вашият приятел (извинете ме, че не го наричам с почтеното име, което той навярно носи, но на нас не ни е известно името му), господин вашият приятел, след като извади от строя двама души с два изстрела, започна да отстъпва, като продължаваше да се брани с шпагата си, с която рани още един от хората ми, а мене ме удари с плоската ѝ част и ме зашемети.

– Ще свършиш ли най-после, палачо? – викна д'Артанян. – Атос, какво стана с Атос?

– Като отстъпваше, както вече казах на ваша светлост, той стигна гърбом до стълбата, която водеше към избата, и понеже вратата беше отворена, извади ключа и се заключи отвътре. Уверени бяха, че няма да избяга оттам, и го оставиха.

– Да – съгласи се д'Артанян, – те не са държали много да го убият, а само да го затворят.

– Справедливи боже, да го затворят ли, ваша светлост? Та той сам се затвори, заклевам ви се. Първо, той свърши много работа: един човек беше убит на място, а други двама тежко ранени. Мъртвият и двамата ранени бяха отнесени от приятелите им и вече не чух нищо ни за едните, нито за другите. А аз, когато дойдох на себе си, отидох при господин управителя, разказах му всичко, което се беше случило, и го попитах какво да правя със затворника. Но господин управителят сякаш падаше от небето. Той ми каза, че не разбира нито дума от това, което му казах, че заповедите, които съм получил, не били от него и че ако имам нещастieto да спомена на когото и да било, че той е намесен в тая бъркотия, ще заповяда да ме обесят. Види се, бях се излъгал, господине, и бях задържал един вместо друг, а този, когото трябваше да задържа, беше избягал.

– Ами Атос? – извика д'Артанян, който още повече се възмути, като разбра, че властите са изоставили тая работа. – Какво стана с Атос?

– Понеже бързах да загляда грешките си към затворника – продължи съдържателят, – запътих се към избата, за да го освободя. Ах, господине, той не беше вече човек, а дявол! Като предложих да го освободя, той заяви, че му кроя някаква примка и че преди да излезе, трябва да наложи условията си. Казах му много смирено, защото вече разбрах в какво лошо положение съм изпаднал, като съм вдигнал ръка върху мускетар на Негово величество, казах му, че съм готов да се подчиня на условията му.

– Първо – рече той, – искам да ми се върне слугата напълно въоръжен.

– Побързахме да изпълним тая заповед; бяхме готови, нали разбирате, господине, да изпълним всичко, което вашият приятел пожелае. Господин Гримо (той каза името си, при все че не говори много), господин Гримо бе свален в избата, както беше ранен. Тогава господарят му го пое, залости пак вратата и ни заповяда да си останем в дюкяна.

– Но кажете най-после, къде е той? – викна д'Артанян. – Де е Атос?

– В избата, господине.

– Как, нещастнико, оттогава още ли го държите в избата?

– Боже милостиви! Не, господине. Да го държим в избата! Но вие не знаете какво прави той в избата! Ах, ако можете да го накарате да излезе оттам, ще ви бъда благодарен цял живот и ще ви боготворя като ангел-хранител.

– Значи той е там? Ще го намеря ли там?

– Разбира се, господине. Упорствува и не ще да излезе. Всеки ден с

една вила му спускаме през прозорчето хляб и месо, когато поиска. Уви, хлябът и месото не са главната му храна! Веднъж се опитах да слеза с двама мои слуги, но той страшно се разяри. Чух го, че пълни пистолетите си, а слугата му – пушката. После, когато ги попитахме какви са намеренията им, господарят отговори, че той и слугата му могат да стрелят четиридесет пъти и ще стрелят докрай, но няма да позволят никой от нас да пристъпи в избата. Тогава, господине, отидох да се оплача на управителя, но той ми отговори, че съм получил заслуженото и че това ще ме научи да не обиждам почтените благородници, които се отбиват при мене.

– И тъй оттогава?... – започна д'Артанян, който не можа да се съдържи и се усмихна, като видя жалното лице на съдържателя.

– Оттогава, господине – продължи съдържателят, – ние живеем много лошо. Трябва да ви кажа, че в избата са всичките ни припаси; там е виното ни в бутилки и бъчви бирата, маслото и подправките, сланината и надениците. И понеже той ни забрани да слизаме долу, ние сме принудени да отказваме ядене и пиене на пътниците, които се отбиват, така че кръчмата ни от ден на ден запада. Ако вашият приятел остане още една седмица в избата, аз ще бъда разорен.

– И напълно заслужено, негоднико. Не личеше ли по външността ни, че сме почтени хора, а не фалшификатори, кажете?

– Да, господине, да, имате право – съгласи се съдържателят. – Но слушайте, слушайте, ето че пак започва да буйствува.

– Навярно някой го е обезпокоил – забеляза д'Артанян.

– Ами налага се да го обезпокоят – викна съдържателят. – Преди малко пристигнаха двама английски благородници.

– Е, какво от това?

– Как какво? Вие знаете, господине, че англичаните обичат хубаво вино и поръчаха от най-хубавото. Жена ми навярно е помолила господин Атос да ѝ разреши да влезе, за да задоволи господата. Той както винаги навярно е отказал. Ах, боже милостиви! Врявата се усилва!

Д'Артанян наистина чу силен шум откъм избата; той стана и заедно със съдържателя, който вървеше пред него и кършеше ръце, и последван от Планше с пълна пушка в ръка, се приближи към местопроизшествието.

Двамата благородници бяха отчаяни – те бяха пътували дълго и умираха от глад и жажда.

– Та това е насилие – викаха те на много добър френски език, макар и с чуждестранно произношение. – Този безумец не позволява на тия

добри хорица да разполагат със собственото си вино. Ще разбием вратата и ако е много луд ще го убием.

– Спокойно, господа! – намеси се д'Артанян, като измъкна от пояса pistolетите си. – Извинете, но няма да убиете никого.

– Добре, добре – обади се спокойно зад вратата Атос, – нека влязат тия детеубийци, пък ще видим.

Колкото и храбри да изглеждаха, двамата английски благородници се спогледаха нерешително. Сякаш в избата се намираще някой изгладнял людоед, някой великан, герой от народните предания, в чиято пещера никой не може да проникне безнаказано.

Последва кратко мълчание, но в края на краищата двамата англичани ги беше срам да отстъпят и по-сприхавият от тях слезе по петте или шестте стъпала на стълбата и ритна така силно вратата, че можеше да разбие стена.

– Планше – рече д'Артанян, като напълни pistolетите си, – аз ще се разправя с онзи, който е горе, а ти се заеми с долния. Да се бием ли искате, господа! Добре! Да се бием!

– Боже мой! – ечна кънтящият глас на Атос. – Струва ми се, че чувам гласа на д'Артанян.

– Да – отвърна д'Артанян, като повиши също гласа си, – аз съм, приятелю мой.

– Добре тогава! – провикна се Атос. – Добре ще ги наредим тия разбивачи на врати.

Благородниците бяха хванали шпагите си, но се намираха между два огъня. Поколебах се още миг. Но както първия път, гордостта надделя и втори ритник стана причина вратата да изтрещи от горе до долу.

– Дръпни се, д'Артанян, дръпни се – ревна Атос. – Отдръпни се, ще стрелям.

– Господа! – каза д'Артанян, който никога не загубваше ума си. – Помислете си, господа! Търпение, Атос. Залавяте се за лоша работа и ще ви направим на решето. Аз и слугата ми ще гръмнем три пъти, толкова изстрели ще долетят и от избата. После ние имаме шпаги и ви уверявам, че аз и приятелят ми си служим доста добре с тях. Оставете ме да уредя и вашата, и моята работа. След малко ще имате вино, уверявам ви.

– Ако е останало – измърмори насмешливо Атос. Съдържателят усети, че тръпки лазят по гърба му.

– Как ако е останало! – прошепна той.

– Останало е, дявол да го вземе! – продължи д'Артанян. – Бъдете спокоен, двамата не могат да изпият сами цяла изба. Господа, приберете

шпагите си.

– Добре, а вие сложете pistolетите си на пояса.

– На драго сърце.

И д'Артанян даде пример. После се обърна към Планше и му направи знак да изпразни пушката си.

Англичаните склониха и прибраха с мърморене шпагите си в ножниците. Разказаха им случая със затварянето на Атос. И понеже бяха добри благородници, обвиниха съдържателя.

– Сега, господа – рече д'Артанян, – качете се горе и уверявам ви, след десет минути ще ви поднесат всичко каквото пожелаете.

Англичаните се поклониха и излязоха.

– Сега съм сам, драги ми Атос – обади се д'Артанян. – Отворете ми вратата, моля ви.

– Ей сега – каза Атос.

Чу се силен шум от падане на купчини дърва и скърцане на греди. Това бяха подпорите и укрепленията на Атос, които обсаденият сам разваляше.

След миг вратата се откряна и се показа бледото лице на Атос, който с бърз поглед проучи положението.

Д'Артанян се хвърли на шията му и нежно го целуна. После поиска да го изведе от влажното му убежище и едва тогава забеляза, че Атос се заваля.

– Ранен ли сте? – запита го той.

– Аз ли! Ни най-малко. Аз съм мъртво пиян, това е всичко и никога човек не е полагал повече усилия, за да постига това. Заклевам се в господа бога, кръчмарю, че само аз съм изпил най-малко сто и петдесет бутилки.

– Боже милостиви! – викна съдържателят. – Ако слугата е изпил само половината от това, което е изпил господарят, аз съм разорен.

– Гримо е добре възпитан слуга и не би си позволил да пие същото вино като мене. Той пи от бъчвата. – Чакайте струва ми се, че е забравил да я запуши. Чувате ли нещо? – Д'Артанян избухна в смях, който превърна тръпките на съдържателя в силна треска.

В същото време Гримо се появи зад господаря си с пушка на рамо – главата му се люшкеше като у пияните сатири в картините на Рубенс. Той беше залян и отпред, и отзад с някаква мазна течност – съдържателят позна, че това е най-доброто му дървено масло.

Шествието мина през голямата зала и се настани в най-хубавата стая в странноприемницата, която д'Артанян зае насила.

През това време съдържателят и жена му се втурнаха с лампи в избата, където толкова дълго време им беше забранено да влизат – там ги очакваше страшна гледка.

Зад укрепленията, в които Атос беше направил дупка, за да излезе, и които се състояха от дървета, дъски и празни бъчви, струпани по всички правила на стратегическото изкуство, тук-там плаваха в локвите дървено масло и вино костите от всички изядени пушени бутове. Целият ляв ъгъл на избата беше затрупан от куп счупени бутилки. От една бъчва, останала с отворена канелка, изтичаха последните й капки кръв. Образът на опустошението и смъртта, както казва древният поет, витаеше като над бойно поле.

От петдесет наденици, окачени на гредите, бяха останали само десет.

Тогава воплите на съдържателя и жена му проникнаха през свода на избата и дори д'Артанян се трогна. Атос даже не обърна глава.

Но след мъката последва ярост. Съдържателят грабна един шиш и се втурна отчаян в стаята, където се бяха оттеглили двамата приятели.

– Вино! – нареди Атос, като видя съдържателя.

– Вино! – извика смаян съдържателят. – Вино! Ами че вие сте ми изпили за повече от сто пистола. Та аз съм разорен, загубен, унищожен!

– Ха! – рече Атос. – Ние бяхме постоянно жадни.

– Да се бяхте задоволили само с пиене, както и да е, но сте изпочупили и всички бутилки.

– Вие ме блъснахте в една купчина, която се събори. Вие сте виновен.

– Всичкото ми масло пропадна.

– Маслото е отличен балсам за рани и клетият Гримо трябваше да маже раните, които вие му нанесохте.

– Всичките ми наденици са изгризани!

– В избата има много мишки.

– Ще ми платите за всичко – ревна отчаяният съдържател.

– Какъв чудак! – извика Атос и се надигна. Но падна отново на стола. Силите му бяха изчерпани. Д'Артанян му се притече на помощ и дигна камшика си. Съдържателят отстъпи крачка и се заля в сълзи.

– Това ще ви научи – намеси се д'Артанян – да се отнасяте по-вежливо към гостите, които бог ви изпраща.

– Бог! Кажете дяволът!

– Драги приятелю – предупреди го д'Артанян, – ако продължавате да ни дрънкате над главата, ще се затворим и четиримата в избата и ще

видим дали вредите са наистина толкова големи, колкото казвате.

– Да, господа – би отбой съдържателят, – така е, сгреших, признавам, но за всеки грях има и прошка. Вие сте благородници, а аз съм беден кръчмар, смилете се над мене.

– Ах, ако говориш така – каза Атос, – ще ми разкъсаш сърцето и сълзите ще потекат от очите ми, както виното течеше от бъчвите ти. Не сме толкова лоши, колкото изглеждаме. Хайде ела насам да си поговорим.

Съдържателят плахо се приближи.

– Ела, ти казвам, не се бой – продължи Атос. – Когато щях да ти плащам, бях оставил кесията си на масата.

– Да, ваша светлост.

– В кесията имаше шестдесет пистола. Къде е тя?

– Предахме я в съда, ваша светлост; казаха, че монетите са фалшиви.

– Добре, поискай да ти върнат кесията ми и задръж шестдесетте пистола.

– Но вие знаете много добре, ваша светлост, че в съда не връщат онова, което са взели. Ако парите бяха фалшиви, можеше да има някаква надежда, но за нещастие те са истински.

– Оправяй се със съда, приятелю, това не е моя работа още повече че нямам нито една ливра.

– Слушайте – обади се д'Артанян, – къде е старият кон на Атос?

– В конюшната.

– Колко струва той?

– Най-много петдесет пистола.

– Струва осемдесет. Вземи го и толкоз.

– Как! Ти продаваш коня ми? – изненада се Атос. – Продаваш моя Баязид? А с какво ще ходя на поход? Гримо ли ще яздя?

– Доведох ти друг – отвърна д'Артанян.

– Друг ли?

– И то прекрасен! – извика съдържателят.

– Тогава, щом има друг, по-хубав и по-млад, вземи стария и дай да пием.

– От кое? – запита, напълно успокоен, съдържателят.

– От това в дъното, до летвите. Останали са още двадесет и пет бутилки, всички други се изпочупиха, когато паднах. Донеси шест.

– Та тоя човек е цяла бъчва! – промърмори си съдържателят. – Ако остане тук само петнадесет дни и си плати пиенето, ще си оправя

сметките.

– И не забравяй – продължи д'Артанян – да занесеш четири бутилки от същото вино на двамата английски благородници.

– А сега – подзе Атос, – докато чакаме да ни донесат вино, разкажи, д'Артанян, какво стана с другите. Хайде, разказвай.

Д'Артанян му разправи как беше намерил Портос на легло с навехнат крак, а Арамис – около една маса между двама богослови. Когато свършваше, влезе съдържателят с поръчаните бутилки и с пушен бут, който за негово щастие не беше свален в избата.

– Добре – обади се Атос, като пълнеше чашата си и чашата на д'Артанян, – това е за Портос и Арамис. Но вие, приятелю, как сте и какво се е случило лично с вас? Изглеждате ми мрачен.

– Да, вярно е – призна д'Артанян, – защото аз за съжаление съм най-нешащният от всички ни.

– Ти ли си нещастен, д'Артанян! – учуди се Атос. – Е, и в какво се състои нещастieto ти? Хайде разкажи!

– После – рече д'Артанян.

– После! А защо после? Защото мислиш, че съм пиян, нали, д'Артанян? Запомни добре: мислите ми са най-ясни, когато пия вино. Хайде разказвай, целият се превръщам в слух.

Д'Артанян разказа приключението си с госпожа Бонасийо. Атос го изслуша, без да мигне, после, когато д'Артанян свърши, забеляза:

– Дребна работа е това, дребна работа... Това беше любимият израз на Атос.

– Вие казвате винаги дребна работа, скъпи ми Атос – пресече го д'Артанян. – Това никак не ви подхожда, защото никога не сте обичали.

Угасналият поглед на Атос изведнъж пламна, но това беше само искра и стана пак както преди мрачен и безжизнен.

– Наистина – съгласи се той спокойно, – аз никога не съм обичал.

– Е, виждате ли, каменно сърце – продължи д'Артанян, – че нямате право да бъдете груб към нас, нежните сърца.

– Нежни сърца, разбити сърца – повтори Атос.

– Какво казвате?

– Казвам, че любовта е лотария – който спечели, печели смърт! Вие сте много щастлив, че сте загубили, повярвайте ми, скъпи д'Артанян. И мога да ви посъветвам само едно – губете винаги.

– Но тя изглеждаше, че много ме обича!

– Изглеждало.

– О! Тя ме обичаше.

– Дете! Няма мъж, който да не е вярвал като вас, че любовницата му го обича, и няма мъж, който да не е бил измамен от любовницата си.

– С изключение на вас, Атос, тъй като вие никога не сте имали любовница.

– Истина е – отвърна Атос след кратко мълчание, – никога не съм имал любовница. Да прием!

– Но тогава, мислителю, – рече д'Артанян, – научете ме, подкрепете ме. Имам нужда от съвет и утеха.

– Утеха? За какво?

– За нещастieto ми.

– Вашето нещастие е смешно – дигна рамене Атос. – Любопитен съм да узная какво бихте казали, ако ви разкажа за една любовна история.

– Която се е случила с вас ли?

– Или с някой мой приятел, все едно!

– Разкажете, Атос, разкажете!

– По-добре ще направим да прием.

– Пийте и разказвайте.

– Всъщност може – съгласи се Атос, като изпразни чашата си и я напълни отново. – Тези две неща са напълно съвместими.

– Слушам – каза д'Артанян.

Атос се замисли и д'Артанян забеляза, че колкото повече се задълбочаваше, толкова по-блед ставаше. Той беше в онова пияно състояние, в което обикновените пияници падат и заспиват. А той бълнуваше, без да спи. В този пиянски сомнамбулизъм имаше нещо ужасно.

– Непременно ли искате това? – запита той.

– Моля ви – настоя д'Артанян.

– Тогава нека бъде, както вие желаете. Един мой приятел, един мой приятел, запомнете добре, не аз – прекъсна се Атос с мрачна усмивка, – един конт от моя край, с други думи, от Бери, благороден като Дандоло или Монморанси, се влюби на двадесет и пет годишна възраст в едно шестнадесетгодишно момиче, хубаво като любовта. През присъщата на възрастта и наивност прозираше пламенен ум, ум не на жена, а на поет; тя не само се харесваше, а опияняваше. Живееше в малко селище с брат си, който беше свещеник. И двамата бяха пришълци в тоя край; никой не знаеше откъде са дошли; но тя беше толкова красива, а брат ѝ – толкова благочестив, че никой не мислеше да ги пита откъде идат. Всъщност казваха, че са от добро семейство. Моят приятел, който беше владетел на тази област, можеше да я прелъсти или да я вземе насила, както

се знае, нали той беше господарят. Кой би се притекъл на помощ на двамата чужденци, на двама непознати? За нещастие той беше почтен човек и се ожени за нея. Глупак, простак, говедо!

– Но защо говорите така, нали я е обичал? – запита д'Артанян.

– Почакайте – прекъсна го Атос. – Заведе я в замък си и я направи първата дама в областта. Трябва да призная, че тя се справяше отлично с положението си.

– После? – запита д'Артанян.

– После, един ден, като беше на лов с мъжа си – продължи Атос тихо и много бързо, – тя падна от коня си и изгуби съзнание. Контът ѝ се притече на помощ и понеже дрехите ѝ я задушаваша, той ги разряза с кинжала си и откри рамото ѝ. Знаете ли какво имаше на рамото ѝ, д'Артанян? – запита Атос и избухна в силен смях.

– Как мога да зная? – запита д'Артанян.

– Цвят на лилия – отговори Атос. – Тя беше жигосана. И Атос изпразни на един дъх чашата, която държеше в ръката си.

– Какъв ужас! – възкликна д'Артанян. – Какво говорите?

– Истината. Драги мой, ангелът излезе демон. Бедната девойка беше краля.

– И какво направи контът?

– Контът беше пълновластен господар в своя край и имаше право да осъжда и помилва всички във владенията си. Той разкъса напълно дрехите на контесата и я обеси на едно дърво.

– Боже мой! Та това е убийство, Атос! – извика д'Артанян.

– Да, убийство, нищо повече – съгласи се Атос, бледен като мъртвец. – Но струва ми се, че виното ми се свършва.

И Атос хвана за гърлото последната бутилка, която беше останала, доближи я до устните си и я изпразни на един дъх, както би направил с обикновена чаша.

После отпусна глава на ръцете си. Д'Артанян стоеше пред него, занемал от ужас.

– Това ме излекува от хубавите, поетични и влюбени жени – заключи Атос, като се изправи, без да мисли да довърши поучителния разказ за конта. – Бог да ви даде същото! Да пием!

– А брат ѝ? – продължи плахо д'Артанян.

– Брат ѝ ли? – поде Атос.

– Да, свещеникът?

– А, аз го търсих, за да обеса и него, но той ме преварил и напуснал предния ден енорията си.

– И тя умря ли? – прошепна д'Артанян.

– Разбира се! – отвърна Атос. – Но дайте си чашата. Пушено, негоднико! – ревна Атос. – Не можем повече да прием!

– Научиха ли поне кой е бил тоя нещастник?

– Навярно е бил първият любовник и съучастник на хубавицата, почтен човек, който се е престорил може би на свещеник, за да ожени любовницата си и да осигури съдбата ѝ. Предполагам, че са го разкъсали с коне.

– Боже мой! Боже мой! – прошепна пак д'Артанян, потресен от страшното приключение.

– Хапнете от пушеното, д'Артанян, то е прекрасно – каза Атос, като отрязва парче и го сложи в чинията на момъка. – Жалко, че нямаше поне четири такива бутя в избата! Щях да изпия петдесет бутилки повече.

Д'Артанян не можеше да понася повече този разговор, който щеше да го подлуди. Той отпусна глава на ръцете си и се престори, че спи.

– Младите не знаят да пият – забеляза Атос, като го погледна със съжаление. – И при това този е от най-добрите.

XXVIII ЗАВРЪЩАНЕ

Д'Артанян беше потресен от страшната изповед на Атос, но много неща му изглеждаха още неясни в това полупризнание; първо, то беше направено от напълно пиян човек на полупиян и въпреки мъглата, която забулва мозъка на две-три бутилки бургундско вино, като се събуди на другата сутрин, д'Артанян помнеше съвсем ясно всяка дума на Атос, сякаш от устата на Атос думите се бяха връзвали една по една в паметта му. Цялото това съмнение породи у него още по-силно желание да се добере до истината и той отиде в стаята на Атос с твърдото намерение да поднови вчерашния разговор; но Атос беше в пълно съзнание, с други думи – най-хитрият и непроницаем човек.

Освен това, когато се ръкуваха, мускетарят го превари.

– Вчера бях много пиян, скъпи ми д'Артанян – започна той, – почувствах това тая сутрин по езика си, който още се преплиташе, и по много ускорения си пулс. Обзалагам се, че съм надрънкарал хиляди глупости.

И като каза тези думи, той погледна така втръчено приятеля си, че го смути.

– Не, не – възрази д'Артанян, – доколкото си спомням, вие говорихте за съвсем обикновени неща.

– А! Вие ме учудвате! Мислех, че съм ви разказал една много печална история.

И той гледаше младежа, сякаш искаше да проникне в най-потайни кътчетата на сърцето му.

– Знаете ли – рече д'Артанян, – изглежда, че съм бил по-пиян от вас, защото не си спомням нищо.

Атос не се задоволи с тези думи и продължи:

– Вие навярно сте забелязали, скъпи приятелю, че всеки има различно пиянство, тъжно или весело. Моето пиянство е тъжно и когато се напия, аз имам слабост да разказвам всички зловещи истории, които ми е набила в главата глупавата ми дойка. Това е мой недостатък, главен недостатък, признавам, а инак аз умея да пия.

Атос говореше така естествено, че д'Артанян взе да се колебае.

– О, наистина – започна момъкът, като се опитваше да се добере отново до истината, – спомням си такова нещо спомням си като насън, че разговаряхме за обесени.

– А! Виждате ли – рече Атос, като пребледня, но все пак правеше опит да се усмихва, – уверен бях в това, тъй като обесените са мой кошмар.

– Да, да – продължи д'Артанян, – ето че си спомням. Да, ставаше дума... почакайте... ставаше дума за някаква жена.

– Виждате ли – повтори Атос и стана почти като мъртвец, – това е любимата ми история за русата жена и когато я разказвам, значи съм мъртво пиян.

– Да, така беше – призна д'Артанян, – историята за русата жена, стройна и хубава, със сини очи.

– Да, и обесена...

– От мъжа си, благородник, ваш познат – продължи д'Артанян, като гледаше втренчено Атос.

– Ето, виждате ли как човек може да zlepостави някого, когато сам не знае какво говори – продължи Атос, като дигна рамене, сякаш съжаляваше сам себе си. – Реших да не се напивам вече, д'Артанян, това е много лош навик.

Д'Артанян мълчеше.

После Атос промени изведнъж разговора и каза:

– А между другото благодаря ви за коня, който сте ми довели.

– Харесва ли ви? – запита д'Артанян.

– Да, но той не е много издръжлив.

– Грешите. Изминах с него десет левги за по-малко от час и половина, а той сякаш беше обиколил само площада Сен Сюлпис.

– Тъй ли? Ще ме накарате да съжалявам.

– Да съжалявате ли?

– Да, защото се отървах от него.

– Как така?

– Ето как: тая сутрин се събудих в шест часа, вие спяхте като заклан и не знаех какво да правя. Бях още съвсем замаян от вчерашния пир. Слязох в кръчмата и видях там един от нашите англичани, който пазареше кон с някакъв търговец на коне, тъй като неговият умрял вчера от кръвоизлив. Приближих се до тях и като го видях, че предлага сто пистола за някакъв червеникав кон, му казах: „Знаете ли, благороднико, и аз имам кон за продан“.

– И дори много хубав – добави той. – Видях го вчера, слугата на вашия приятел го държеше за повода.

– Смятате ли, че струва сто пистола?

– Да. Ще ми го дадете ли на тая цена?

– Не, но ще го заложа в игра.

– Ще го заложите ли?

– Да.

– На какво?

– На зарове.

– Речено – сторено: и загубих коня. Но – продължи Атос – върнах си седлото.

Д'Артанян се намуси.

– Неприятно ли ви е? – запита Атос.

– Откровено казано, да – призна д'Артанян. – По този кон трябваше да ни познаят в боя. Той беше подарък, знак на внимание. Сбъркали сте, Атос.

– Е, драги приятелю, поставете се на моето място – продължи мускетарят. – Умирах от скука, а освен това, да си призная, не обичам английските коне. Слушайте, ако е въпрос само да ни познаят, седлото е достатъчно, то лесно се забелязва. А ако става дума за коня, ще намерим някаква причина, за да обясним изчезването му. Дявол да го вземе, конете не са безсмъртни. Да допуснем, че моят е имал сап или краста.

Д'Артанян продължаваше да се мръщи.

– Неприятно ми е – продължи Атос, – че вие, както изглежда, държите много на тия животни, защото аз не съм довършил разказа си.

- Какво още сте направили?
- След като изгубих коня си с девет срещу десет – виждате ли какъв зар! – хрумна ми да играя срещу вашия.
- Да, но се надявам, че сте се задоволили само с хрумването си.
- Не, изпълних го още в същия миг.
- Ах, виж ти! – възкликна разтревожен д'Артанян.
- Играх и изгубих.
- Моя кон ли?
- Вашия кон. Седем срещу осем; за една точка... вие знаете пословицата.
- Атос, вие не сте с ума си, кълна се!
- Драги мой, вчера, когато ви разказвах глупавите си истории, трябваше да ми кажете това, а не тая сутрин. Изгубих го с всичките му принадлежности.
- Но това е ужасно!
- Почакайте, то не е всичко. Щях да бъда превъзходен играч, ако не се увличах, но аз се увличам, също както при пиенето. И се увлякох...
- Но какво друго можехте да проиграте? Вие не сте имали вече нищо.
- Имах, имах, приятелю; оставаше диамантът, който блести на пръста ви. – Забелязах го вчера.
- Диамантът ли? – извика д'Артанян, като посегна бързо към пръстена.
- Аз съм познавач, тъй като лично аз съм имал няколко такива пръстена и го оцених за хиляда пистола.
- Надявам се – каза сериозно д'Артанян, примрял от страх, – че не сте споменали нито дума за моя диамант?
- Напротив, скъпи приятелю. Вие разбирате, че тоя диамант оставаше единствената ми надежда; с него можех да си върна седлата, конете и на това отгоре да спечеля пари за път.
- Атос, карате ме да треперя! – извика д'Артанян.
- Казах за вашия диамант на своя партньор, който също го бил забелязал. Дявол да го вземе, драги мой! Та вие носите на пръста си небесна звезда и искате да не се забелязва! Невъзможно.
- Довършете, драги мой, довършете – рече д'Артанян. – Кълна ви се, че ще ме уморите с вашето хладнокръвие!
- И ние разделихме диаманта на десет части, по сто пистола едната.
- Ах, вие се шегувате и искате да ме изпитате – провикна се д'Артанян, когато гневът улавяше вече за косите, както Минерва улавя Ахил в

Илиадата.

– Не, не се шегувам, дявол да го вземе! Много бих искал да видя как щяхте да постъпите вие! От петнадесет дни не бях виждал човешко лице и се бях превърнал в говедо, като разговарях с бутилките.

– Но това не е причина да залагате моя диамант! – възрази д'Артанян, като си стискаше трескаво ръката.

– Чуйте впрочем края. Десет части от по сто пистола, едната с десет удара без право на реванш. С тринадесет удара изгубих всичко, с тринадесет удара! Числото тринадесет всякога е било съдбоносно за мене. На тринадесети юли аз...

– Дявол да го вземе! – ревна д'Артанян и стана от масата, тъй като тази история го караше да забрави вчерашната.

– Търпение – пресече го Атос, – аз имах план. Англичанинът беше чудак, видях го сутринта да разговаря с Гримо и Гримо ме беше предупредил, че му предлага да постъпи при него на служба. Заложих Гримо, мълчаливия Гримо, разделен на десет части.

– Ей, че залог! – извика д'Артанян, като избухна неволно в смях.

– Самия Гримо, разбирате ли! И с десетте части на Гримо, който, общо взето, не струва и пара, си върнах диаманта. Кажете сега, че упоритостта не е добродетел.

– Вярно, много смешно! – извика д'Артанян, като продължаваше да се превива от смях.

– Разбирате, нали, щом видях, че ми върви, веднага пак заложих диаманта.

– Ах, дявол да го вземе! – възкликна д'Артанян, като отново се намръщи.

– Върнах вашето седло, после вашия кон, после моето седло, после моя кон, после пак го загубих. Накъсо казано, върнах си вашето седло, после моето. Това е положението. Прекрасен удар, и на него спрях.

Д'Артанян си отдъхна, сякаш бяха снели цяла кръчма от гърдите му.

– Значи диамантът ми остава? – запита той плахо.

– Непокътнат, драги приятелю. Освен това имаме и седлата на вашия Буцефал и на моя.

– Но какво ще правим със седлата, като нямаме коне?

– И за това ми се върти една мисъл в главата.

– Атос, карате ме да треперя.

– Слушайте, вие не сте играли отдавна, нали, д'Артанян?

– И нямам никакво желание да играя.

– Не се заричайте. Повтарям, вие отдавна не сте играли и навярно ръката ви е лека.

– Е, и после?

– Англичанинът и другарят му са още тук. Забелязах, че той съжалява много за седлата. Вие, изглежда, държите за коня си. На ваше място бих заложил седлото си срещу коня.

– Но той няма да иска да играе срещу едното седло.

– Заложете и двете, дявол да го вземе! Аз не съм себелюбец като вас.

– Вие бихте ли направили това? – запита нерешително д'Артанян, тъй като увереността на Атос започваше неволно да го овладява.

– Честна дума, само с един удар.

– Въпросът е, че след като загубих конете, държа много на седлата.

– Тогава заложете диаманта.

– О, диамантът е съвсем друга работа! Никога, никога.

– Дявол да го вземе! – сети се Атос. – Бих ви предложил да заложите Планше, но тъй като имаше вече такъв случай, англичанинът надали ще се съгласи.

– Решено, драги Атос, предпочитам да не рискувам нищо – заяви д'Артанян.

– Жалко – каза студено Атос, – англичанинът е пълен с пистולי. Боже мой, опитайте един удар. Един удар бързо ще свърши.

– А ако изгубя?

– Ще спечелите.

– Но ако изгубя?

– Е, ще дадете седлата.

– Щом е за един удар, може – съгласи се д'Артанян. Атос тръгна да търси англичанина и го намери в конюшната, където разглеждаше с алчен поглед седлата. Случаят беше добър. Той постави условията си: двете седла срещу единия кон или сто пистола, по избор. Англичанинът бързо пресметна: само двете седла струваха триста пистола. Той се съгласи.

Разтреперан, д'Артанян хвърли заровете – паднаха се три точки. Бледността му изплаши Атос, който се задоволи само с думите:

– Лош зар, друже. Ще имате конете със седлата, господине.

Тържествуващият англичанин не си направи дори труд да разклати заровете и ги хвърли на масата, без да погледне, толкова беше уверен в победата. Д'Артанян се беше извърнал, за да скрие лошото си настроение.

– Я гледай, я гледай – каза спокойно Атос, – този зар е изключителен, виждал съм го само четири пъти през живота си: еци.

Англичанинът погледна и се учуди, д'Артанян погледна, обхванат от задоволство.

– Да – продължи Атос, – само четири пъти: веднъж у господин дьо Креки; втория път у дома, на село, в замъка ми... когато имах замък, трети път у господин дьо Тревил, тогава се учудихме всички; а четвъртия път в кръчмата, където се падна на мене и изгубих сто луи и една вечеря.

– Значи вземате си коня, господине – рече англичанинът.

– Разбира се – отвърна д'Артанян.

– Значи няма да има реванш.

– Условията ни, както си спомняте, бяха без реванш.

– Вярно, конят ще бъде предаден на слугата ви, господине.

– Почакайте – обади се Атос. – С ваше разрешение, господине, искам да кажа две думи на приятеля си.

– Кажете му.

Атос дръпна д'Артанян настрана.

– Е, какво желаеш още, изкусителю? – запита го д'Артанян. – Искаш да играя, нали?

– Не, искам да размислите.

– За какво?

– Ще вземете коня, нали?

– Разбира се

– Грешите, аз бих взел стоте пистола. Знаете, че заложихте седлата срещу единия кон или сто пистола, което си изберете.

– Да.

– Аз бих взел стоте пистола.

– А аз вземам коня.

– Повтарям ви, че грешите. Какво ще правим двамата с един кон – не мога да седна зад вас, ще приличаме на двамата сина на Еймон, които изгубили брата си. Вие не можете да ме поставите в такова унижително положение, и то на такъв прекрасен кон. Без да се колебая нито миг, аз бих взел стоте пистола. За да се върнем в Париж, ни трябва пари.

– Държа на тоя кон, Атос.

– И грешите, приятелю. Един кон може да отскочи настрана, може да се спъне и да си ожули коленете, може да яде в ясли, където е ял болен кон: ето ти един кон или по-право сто пистола загубени. Стопанинът трябва да храни коня си, докато, точно обратното, стоте пистола

хранят стопанина си.

– Но как ще се върнем?

– С конете на слугите си, дявол да го вземе! Всеки ще разбере по външността ни, че сме благородници.

– Как ли ще изглеждаме върху тия кранти, когато Портос и Арамис ще се перчат върху своите коне!

– Арамис! Портос! – викна Атос и почна да се смее.

– Какво? – запита д'Артанян, който никак не разбираше защо приятелят му е весел.

– Нищо, нищо, да продължим – каза Атос.

– И така, вие ме съветвате?

– Да вземете стоте пистола, д'Артанян. Със стоте пистола ще пирувате до края на месеца. Твърде много се уморихме, нали, и няма да е зле да си поотдъхнем.

– Да си отдъхна! О, не, Атос, щом стигна в Париж, веднага ще почна да търся тази нещастна жена.

– Добре. Мислите ли, че в случая конят ще ви бъде полезен колкото звънливите златни луи? Вземете стоте пистола приятелю, вземете стоте пистола.

Само една причина можеше да накара д'Артанян да се предаде. Последната му се стори крайно убедителна. После, ако продължаваше да се противи, можеше да мине за егоист в очите на Атос. Той отстъпи и предпочете стоте пистола, които англичанинът му брои веднага.

След това започнаха да мислят само за заминаването. Помирението със съдържателя, освен стария кон на Атос, струваше още шест пистола. Д'Артанян и Атос взеха конете на Планше и Гримо, а двамата слуги тръгнаха пеш, като носеха седлата върху главите си.

Колкото и лоши да бяха конете на двамата приятели, те скоро изпревариха слугите и стигнаха в Кревкьор. Още отдалеч забелязаха Арамис, натъжен, облегнал се на прозореца си – той гледаше облаците прах на хоризонта, както сестра Ана от приказката.

– Хей! Хей! Арамис! Какво правите там, дявол да го вземе? – викнаха двамата приятели.

– А! Вие ли сте, д'Артанян, вие ли сте, Атос? – отвърна младежът. – Мислех си колко нетрайни са земните блага. Моят английски кон, който се отдалечи и изчезна зад облак прах, е жив пример за преходността на всичко земно. Самият живот може да се изрази с три думи: *erat, est, fuit*.

– Какво означава това всъщност? – запита д'Артанян, който започваше да подозира истината.

– Това означава, че ме изиграха: шестдесет луи за кон, който, ако се съди по хода му, може да измине в тръс пет левги в час.

Д'Артанян и Атос избухнаха в смях.

– Драги ми д'Артанян – каза Арамис, – не ми се сърдете много, моля ви – необходимостта закон изменя. После аз самият съм наказан, тъй като тоя проклет търговец на коне ме изигра най-малко с петдесет луи. А вие какви добри стопани сте! Идете с конете на слугите си, а вашите ги водят за поводите бавно и като почиват от време на време.

В същия миг една товарна кола, която се бе задала по амиенския път, спря и от нея излязоха Гримо и Планше със седлата на глава. Колата се връщаше празна в Париж двамата слуги се бяха споразумели, вместо да платят за превоз, да поят каруцаря из целия път.

– Какво е това? – попита Арамис, като видя какво става. – Само седлата ли?

– Разбирате ли сега? – рече Атос.

– Приятели, сякаш сме се наговорили. И аз, кой знае защо, запазих седлото. Хей, Базен! Занесете новото ми седло при седлата на тия господа.

– А какво направихте с вашите свещеници? – запита Д'Артанян.

– Драги мой, на следния ден ги поканих на обед – заразказва Арамис. – Тук, между другото, има прекрасно вино. Така ги напоих, че свещеникът ми забрани да свалям униформата, а йезуитът ме помоли да се погрижа да го приемат мускетар.

– Без теза! – извика д'Артанян. – Без теза! Държа да се отмени тезата!

– Оттогава си живея приятно – продължи Арамис. – Започнах поема в едносрични стихове. Доста е трудно, но достойнството на всяко нещо е в трудността. Тя е с любовно съдържание, ще ви прочета първата песен – състои се от четиристотин стиха и трае една минута.

– Вижте какво, драги Арамис, – рече д'Артанян, който ненавиждаше стиховете почти колкото латинския, – прибавете към трудността и краткостта, и бъдете положителен, че вашата поема ще има две достойнства.

– После – продължи Арамис – тя вдъхва благородни чувства, ще видите. Ах, приятели, ние се връщаме в Париж, нали? Отлично, готов съм. И ще видим милия Портос, много добре. Знаете ли, че този голям наивник много ми липсваше? Той не би дал коня си дори за цяло кралство. Много искам да го видя на коня и на седлото. Уверен съм, че ще прилича на Великия могол.

Престояха един час, за да си починат конете. Арамис се разплати, настани Базен в товарната кола при другарите му и тръгна на път, за да намерят Портос.

Свариха го на крак и не толкова блед, както го беше видял Д'Артанян при първото си посещение, седнал до една маса, у която, при все че беше сам, имаше обед за четирима.

Обедът се състоеше от отлично сготвени меса, отбрани вина и прекрасни плодове.

– Ах, слава богу, тъкмо навреме идете, господа! – зарадва се той и стана. – Току-що започнах супата, ще обядвате с мене.

– О! О! – учуди се д'Артанян. – Едва ли Мускетон е ловил тия бутилки с ласо, освен това тук виждам телешко задушено, говеждо филе...

– Възвръщам си силите, възвръщам си силите – поясни Портос. – Нищо не изтощава така много, както тия проклети навяхвания. Навяхвали ли сте си някога крака, Атос?

– Никога. Спомням си само, че при нашата схватка на улица Феру ме раниха с шпага и след петнадесет или осемнадесет дни се чувствавах също като вас.

– Но този обед не е само за вас, нали, драги Портос? – запита Арамис.

– Не – отвърна Портос. – Чаках няколко благородници от околността, които току-що ми съобщиха, че няма да дойдат. Вие ще ги заместите, аз не губя нищо от това. Хей! Мускетон! Столове и още толкова бутилки.

– Знаете ли какво ядем сега? – попита Атос след десетина, минути.

– Как да не знаем! – отвърна д'Артанян. – Аз ям телешко шипковано с ангинари и мозък.

– Аз ям агнешко филе – рече Портос.

– А аз – пилешки гърди – добави Арамис.

– Всички вие се лъжете, господа – отвърна важно Атос, – вие ядете конско месо.

– Хайде де! – не повярва д'Артанян.

– Конско! – повтори Арамис с отвращение. Само Портос не отговори.

– Да, конско. Нали, Портос, ние ядем конско? Дори може би със седлото!

– Не, господа, запазих седлото – отвърна Портос.

– Ей богу, всички сме една стока – обади се Арамис. – Сякаш сме се наговорили.

– Какво да се прави – вдигна рамене Портос. – Този кон караше гостите ми да се стесняват, а аз не исках да ги унижавам!

– После, вашата дукеса е още на бани, нали? – запита д'Артанян.

– Да – каза Портос. – И освен това, знаете ли, стори ми се, че управителят на областта, един от благородниците, които чаках днес на обед, много го хареса и аз му го дадох.

– Дадохте ли го? – извика д'Артанян.

– Да, боже мой, да, дадох му го! – отговори Портос. – Той струваше положително сто и петдесет луи, а тоя скъперник ми плати само осемдесет.

– Без седлото ли? – попита Арамис.

– Да, без седлото.

– Забелязвате ли, господа – обади се Атос, – че все пак Портос го е продал най-скъпо.

Тогава почнаха да се смеят с глас и нещастният Портос съвсем се обърка; но скоро му обясниха причината за тоя смях и той се присъедини към тях много шумно, както винаги.

– Ето че ние всички имаме пари – заключи д'Артанян.

– Мене не ме смятайте – възрази Атос. – Испанското вино на Арамис толкова много ми хареса, че поръчах да оставят към шестдесет бутилки от него в колата на слугите: сега съм съвсем безпаричен.

– А аз – додаде Арамис, – представете си, аз дарих и последния си петак на черквата в Мондидие и на амиенските йезуити, поех освен това задължения, които трябваше да изпълня, поръчах литургии за себе си и за вас, и те ще бъдат отслужени, господа, и съм уверен, че ще ни помогнат много.

– А моето навехнато коляно – намеси се Портос – да не мислите, че не ми струва нищо? Да оставим настрана раната на Мускетон, за която бях принуден да викам лекаря два пъти на ден, а той ме накара да му платя двойно визитите, под предлог че глупакът Мускетон се е оставил да го ранят на такова място, което не може да се показва на всеки. Препоръчах му да не позволява друг път да го раняват там.

– Така, така – рече Атос, като размени усмивка с Артанян и Арамис, – виждам, че сте били щедър към клетия момък, постъпили сте като добър господар.

– Накъсо – продължи Портос, – като се разплатя, ще ми останат към тридесет екю.

– А на мене десетина пистола – каза Арамис.

– Хайде, хайде – обади се Атос, – изглежда, че ние двамата ще

излезем крезовци. Колко ви остават от стоте пистола, д'Артанян?

– От стоте пистола ли? Първо, дадох от тях петдесет на вас.

– Така ли?

– Дявол да го вземе!

– Да, вярно, спомням си.

– После платих шест на съдържателя.

– Какво животно беше този съдържател! Защо му дадохте шест пистола?

– Вие ми казахте да му ги дам.

– Вярно, аз съм много добър. Накратко, какво остава?

– Двадесет и пет пистола – отвърна д'Артанян.

– А аз – подзе Атос, като извади някакви дребни пари от джоба си, – а аз...

– Вие нямате нищо.

– Вярно, или пък толкова малко, че не заслужава да се включва в общото.

– Сега да пресметнем колко пари имаме всичко.

– Портос?

– Тридесет екю.

– Арамис?

– Десет пистола.

– А вие, д'Артанян?

– Двадесет и пет.

– Всичко колко? – запита Атос.

– Четиристотин седемдесет и пет ливри! – отговори Д'Артанян, който смяташе като Архимед.

– Като стигнем в Париж, ще ни останат към четиристотин и седлата – каза Портос.

– Ами ескадронните ни коне? – запита Арамис.

– Е, от четирите коня на слугите ще направим два господарски и ще теглим жребий; от четиристотинте ливри ще купим половин кон за един от пешеходците, а останалото по джобовете ни ще дадем на д'Артанян, който има лека ръка, и той ще иде да играе с него в първия игрален дом, който ни се изпреди на пътя; това е всичко.

– Да обядваме – покани ги Портос. – Яденето ще изстине.

И четиримата приятели, поуспокоени вече за бъдещето си, почетоха обяда, а остатъците дадоха на господата Мускетон, Базен, Планше и Гримо.

Като пристигнаха в Париж, д'Артанян намери писмо от господин

дъо Тревил, който му съобщаваше, че по негова молба кралят го е удостоил с разрешението да постъпи мускетар.

Понеже това беше единствената мечта на д'Артанян – да не говорим, разбира се, за желанието му да намери госпожа Бонасийо, – той изтича радостен при приятелите си, с които се беше разделил преди половин час, и ги свари много тъжни и загрижени. Бяха се събрали на съвет у Атос: това показваше винаги, че положението е някак сериозно.

Господин дъо Тревил им беше съобщил, че негово величество е решил твърдо да започне военните действия на първи май и те трябва веднага да приготвят екипировката си.

Четиримата мислители се гледаха смаяни: господин дъо Тревил не се шегуваше, когато ставаше дума за службата.

– А колко ще струва според вас екипировката? – запита д'Артанян.

– О, няма какво да говорим – отвърна Арамис, – ние направихме най-скъперническата спартанска сметка и на всеки от нас трябва по хиляда и петстотин ливри.

– Четири по хиляда и петстотин прави шест хиляди – пресметна Атос.

– Струва ми се, че с по хиляда ливри – подзе д'Артанян, – наистина аз не говоря като спартанец, а като прокурор. Думата прокурор сепна Портос.

– Ха, хрумна ми една мисъл! – викна той.

– Това все пак е нещо: а на мен нищо не ми хрумва – каза бавно Атос. – Но, господа, д'Артанян се е побъркал от щастие, че постъпва при нас. Хиляда ливри! Заявявам, че само на мене ми трябва две хиляди.

– Четири по две прави осем – пресметна тогава Арамис – Значи осем хиляди ливри са ни необходими, за да се екипираме. Вярно, че имаме вече седла.

– Освен това – добави Атос, като почака, докато д'Артанян, който отиваше да поблагодари на господин дъо Тревил, затвори след себе си вратата, – освен това и хубавият диамант, който блести на пръста на нашия приятел. Дявол да го вземе! Д'Артанян е добър другар и няма да остави братята си в затруднение, щом носи на средния си пръст цяло кралско съкровище.

XXIX НА ЛОВ ЗА ЕКИПИРОВКА

Най-загрижен от четиримата приятели беше, разбира се, д'Артанян, при все че д'Артанян в качеството си на гвардеец можеше много по-лесно да се екипира от господата мускетарите, които бяха благородници; но нашият млад гасконец, както вече сте забелязали, беше предвидлив и почти скъперник, а в същото време (обяснете това противоречие) суетен почти колкото самия Портос. Покрай грижата за своята суета д'Артанян изживяваше сега и друга тревога, не толкова егоистична. Колкото и да разпитва за госпожа Бонасийо, той не можа да научи нищо за нея. Господин дьо Тревил беше говорил с кралицата. Кралицата не знаеше къде се намира младата жена и беше обещала, че ще нареди да я потърсят. Но това обещание бе много неопределено и никак не успокояваше д'Артанян.

Атос не излизаше от стаята си. Беше решил да не направи нито крачка за екипировката си.

– Остават ни петнадесет дни – казваше той на приятелите си. – е, след петнадесет дни, ако не намеря нищо или, по-право, ако нищо не ми падне в ръцете, понеже съм много добър католик и няма да си пръсна черепа с куршум, ще гледан да се скарам както трябва с четирима гвардейци на негово, високопреосвещенство или с осем англичани и ще се бия докато някой ме убие. А като се има предвид броят им, това положително ще се случи. Тогава ще кажат, че съм умрял за краля и ще изпълня дълга си, без да има нужда да се екипирам.

Портос продължаваше да се разхожда с ръце на гърба, като клатеше глава и казваше:

– Ще постигна това, което съм замислил.

Арамис, загрижен и сресан небрежно, не продумваше нито дума.

От тия печални подробности човек можеше да разбере, че отчаяние бе обхванало другарите.

Слугите пък като конете на Иполит споделяха тъжната участ на господарите си. Мускетон се запасяваше със сухари. Базен, който винаги беше склонен към набожност, не излизаше вече от черквите. Планше зяпаше мухите. А Гримо, когото общата неволя не можеше да накара да наруши мълчанието, наложено от господаря му, въздишаше така, че можеше да покърти и камъните.

Тримата приятели – нали казахме, че Атос се беше зарекъл да не

прави нито крачка, за да се екипира, – тримата приятели излизаха сутрин рано и се прибираха много късно. Скитаха по улиците и гледаха на всяка крачка дали ония, които бяха минали пред тях, не са оставили някоя кесия. Така внимателно гледаха навсякъде, отдето минеха, сякаш следяха някого. Когато се срещнеха, те се гледаха с печален поглед, който означаваше: „Намери ли нещо?“

Понеже най-напред на Портос му хрумна някаква идея, която неперестанно го преследваше, той пръв започна да действа. Решителен човек беше този Портос. Д'Артанян го видя един ден, че отива към черквата Сен Льо и неволно го последва. Той засука мустаци и влезе в светия храм, като приглади испанската си брадичка, което винаги означаваше, че има много войнствени намерения. Д'Артанян се пазеше да не го забележи и Портос помисли, че никой не го е видял. Д'Артанян влезе след него. Портос се облегна на една колона.

Д'Артанян, когото Портос още не беше забелязал, се облегна на другата ѝ страна.

Този ден имаше проповед и черквата беше препълнена. Портос използва случая да разгледа крадешком жените; благодарение на усърдните грижи на Мускетон външността му никак не издаваше неволята му: разбира се, шапката му беше малко протрита, перото малко избеляло, шевиците малко потъмнели, а дантелите доста разнищени; ала в полумрака всички тия дреболии се губеха и Портос си оставаше хубавият Портос.

Д'Артанян забеляза на най-близката пейка до колоната, на която той и Портос се бяха опрели, една презряла красавица, възжълта, сухичка, но с изправена глава. Тя гледаше високомерно изпод черната си шапчица. Очите на Портос се спираха бегло върху тази дама, после шареха нейде в далечината.

От своя страна дамата от време на време се изчервяваше и хвърляше мълниеносен поглед върху лекомисления Портос и веднага очите му почваха усилено да шарят. Явно беше, че това хитруване засягаше силно дамата с черната шапчица, защото тя си хапеше до кръв устните, почесваше крайчеца на носа си и се въртеше отчаяно на пейката.

Като видя това, Портос пак засука мустаци, приглади повторно брадичката си и почна да прави знаци на една хубава дама, която стоеше до клироса¹⁶ и която беше не само хубава, а навярно и знатна дама, защото зад нея стоеше негърче, донесло възглавничката, на която тя беше

---

16. Клирос – място на хора в черква.

коленичила, и слугиня, която държеше чантата с герб за молитвеника, от който тя четеше молитвите си.

Дамата с черната шапчица проследи всички движения на погледа на Портос и видя, че той се спира върху дамата с кадифената възглавничка с негърчето и слугинята.

В това време Портос усилено намигаше, слагаше пръсти на устните си, прашаше убийствени усмивки, които действително убиваха пренебрегнатата хубавица.

Тя се удари в гърдите, сякаш извика *mea, culpa*¹⁷, и въздъхна толкова силно, че всички, дори и дамата с червената възглавничка, се обърнаха към нея. Портос не се поддаде: той разбра много добре всичко, но си правеше оглушки.

Дамата с червената възглавничка беше много хубава и направи силно впечатление на дамата с черната шапчица, която видя в нея истинска опасна съперница; Портос намери, че е много по-красива от дамата с черната шапчица, а д'Артанян позна в нейното лице дамата от Мьон, от Кале и Дувър, която неговият враг, човекът с белега, беше нарекъл милейди.

Без да изпуска из очи дамата с червената възглавничка, д'Артанян продължаваше да следи хитрините на Портос, който го забавляваше много! Той се сети, че дамата с черната шапчица трябва да е прокуроршата от улица Мечкарска, още повече, че черквата Сен Льо не беше много далеч от тази улица.

Сети се тогава, че Портос иска да отмъсти за поражението си в Шантии, когато прокуроршата бе упорствувала и не бе пожелала да разпусне кесията си.

Но в същото време д'Артанян забеляза, че никой не отвърщаше на любезностите на Портос. Те бяха само химери и илюзии, но за една действителна любов, за една истинска ревност съществува ли друга действителност освен илюзиите и химерите?

Проповедта свърши: прокуроршата пристъпи към светената вода; Портос я превари и вместо един пръст потопи цялата си ръка. Прокуроршата се усмихна, защото помисли, че Портос иска да послужи на нея; но скоро се убеди, че се лъже жестоко: когато тя беше само на три крачки от него, той се извърна и устреми поглед в дамата с червената възглавничка, която се беше изправила и се приближаваше, следвана от негърчето и прислужничката.

---

17. *mea, culpa*: Прости ми, Господи!

Когато дамата с червената възглавничка се приближи, Портос извади от светената вода мократа си ръка; хубавата богомолка докосна с нежната си ръка грубата ръка на Портос, прекръсти се усмихната и излезе от черквата.

Това беше много за прокуроршата: тя не се съмняваше вече, че тая дама и Портос са в любовни връзки. Ако беше знатна дама, щеше да принадлежи, но понеже беше само прокурорша задоволи се да каже на мускетаря със сдържан гняв:

– Вие, господин Портос, няма ли да предложите и на мене светена вода?

При звука на тоя глас Портос се сепна като човек, който се пробужда от вековен сън.

– Го... госпожо! – извика той. – Вие ли сте? Как е вашият съпруг, скъпият господин Кокнар? Още ли е такъв скъперник, какъвто беше? Къде ми бяха очите, та не ви забелязах цели два часа, докато трая проповедта?

– Аз бях на две крачки от вас, господине – отвърна прокуроршата, – но вие не ме забелязахте, защото не сваляхте очи от хубавата дама, на която дадохте светена вода.

Портос се престори на смутен.

– А! – смънка той. – Вие сте забелязали...

– Трябваше да бъда сляпа, за да не забележа.

– Да – подхвърли небрежно Портос, – това е една дукеса, моя приятелка, с която много рядко се срещам, защото мъжът ѝ е ревнив и която ми каза, че ще дойде днес само за да ме види в тая бедна черква, забута на в този краен квартал.

– Господин Портос – рече прокуроршата, – ще бъдете ли така добър да ме придружите за пет минути? С удоволствие бих поговорила с вас.

– Защо не, госпожо – отвърна Портос и си намигна сам като комарджия, който се смее над жертвата, която е уловил.

В това време минаваше д'Артанян, който беше тръгнал след милейди. Той погледна Портос и видя неговия победоносен поглед.

– Ехе! – каза си той, като разсъждаваше според нравите на оная лекомислена епоха. – Ето един, който може да се екипира прекрасно в определения срок.

Портос се подчини на ръката на своята прокурорша, както лодка се подчинява на кормилото, и стигна до манастира Сен Маглоар, малка безлюдна уличка с турникети от двете страни. Денем там се събираха

просящи да ядат и деца да играят.

– Ах, господин Портос – извика прокуроршата, като се увери, че никой освен постоянните посетители на това място не можеше да ги види или чуе, – ах, господин Портос, изглежда, че сте голям покорител!

– Аз ли, госпожо! – учуди се престорено Портос, като се пъчеше. – Защо мислите така?

– А знаците преди малко, а светената вода? Тази дама с негърчето и прислужницата трябва да е най-малко принцеса!

– Грешите. Боже мой, не – отговори Портос, – тя е само дукеса.

– А лакеят, който чакаше на вратата, а каретата с кочияша в парад-на ливрея, който чакаше на капрата?

Портос не беше видял ни лакея, ни каретата, но женският ревнив поглед на госпожа Кокнар бе забелязал всичко.

Портос съжаляваше, че не направи веднага дамата с червената възглавничка принцеса.

– Ах, вие сте галено дете на хубавиците, господин Портос – продължи с въздишка прокуроршата.

– Но вие разбирате, че с тая външност, с която ме е надарила природата, аз не мога да нямам любовни приключения – отвърна Портос.

– Боже мой, колко бързо забравят мъжете! – викна прокуроршата, като дигна очи към небето.

– Струва ми се, не по-бързо от жените – не й остана дължен Портос. – В края на краищата мога да кажа, че аз бях ваша жертва, госпожо, като ранен, на смъртно легло, бях изоставен от лекарите; аз, потомъкът на знатен род, повярвал във вашето приятелство, едва не умрях първо от раните си и после от глад в една бедна кръчма в Шантии, без вие да благоволите да отговорите поне на едно от пламенните писма, които ви писах.

– Но, господин Портос – прошепна прокуроршата, която, съдейки по поведението на знатните дами от онова време, се чувствуваше виновна.

– Аз, който пожертвувах заради вас баронеса дьо...

– Зная много добре.

– Контеса дьо...

– Господин Портос, смилете се.

– Дукеса дьо...

– Господин Портос, бъдете великодушен!

– Имате право, госпожо, няма да говоря повече.

– Но моят мъж не искаше да чуе за заем.

– Госпожо Кокнар – каза Портос, – спомнете си първото писмо, което ми писахте и което е запечатано завинаги в паметта ми.

Прокуроршата въздъхна дълбоко.

– Там е работата – рече тя, – че сумата, която искахте да заемете, беше доста голяма.

– Госпожо Кокнар, аз предпочетох вас. Трябваше само да пиша на дукеса дьо... не искам да кажа името ѝ, защото зная какво е да се злепостави една жена, но зная, че трябваше да ѝ пиша, за да ми прати хиляда и петстотин.

Прокуроршата пророни една сълза.

– Господин Портос – отговори тя, – кълна ви се, че вие ме наказахте жестоко и ако друг път изпаднете в такова положение, обърнете се непременно към мене.

– О, госпожо! – пресече я Портос с престорено възмущение. – Да не говорим за пари, ако обичате, унизително е.

– И тъй вие не ме обичате вече! – продума бавно и печално прокуроршата.

Портос запази величествено мълчание.

– Така ли ми отговаряте? Уви! Разбирам.

– Помислете за обидата, която ми нанесохте, госпожо: тя остана тук – каза Портос, като силно притисна ръка към сърцето си.

– Аз ще я поправам, скъпи ми Портос!

– Всъщност какво ви исках аз? – продължи Портос, като дигна простодушно рамене. – Само заем, нищо друго. Преди всичко аз съм разумен човек. Зная, че вие не сте богата, драга госпожо Кокнар, и че вашият мъж е принуден да скубе нещастните тъжители, за да измъкне от тях няколко жалки екю. О, ако бяхте контеса, маркиза или дукеса, друга работа – никога нямаше да ви простя!

Прокуроршата се засегна.

– Знайте, господин Портос – рече тя, – че моят сандък, макар и сандък на прокурорша, е може би по-пълен от сандъците на всички ваши разорени глезли.

– Тогава обидата е още по-голяма – заяви Портос, като освободи ръката си от ръката на прокуроршата. – Щом вие сте богата, госпожо Кокнар, за вас няма никакво извинение.

– Като казвам богата – поправи се прокуроршата, която видя, че много се е увлякла, – не бива да разбирате в буквалния смисъл. Не съм много богата, но не съм и зле.

– Слушайте, госпожо – подзе Портос, – да не говорим вече за това,

моля ви. Вие ме пренебрегнахте. Между нас всичко е свършено.

– Колко сте неблагодарен!

– А, вие се оплаквате! – възкликна Портос.

– Вървете тогава при хубавата дукеса! Няма да ви задържа повече.

– Е, струва ми се, че тя не е чак толкова лоша!

– Слушайте, господин Портос, питам ви за последен път: обичате ли ме още?

– Уви, госпожо – промълви Портос с извънредно печален глас. – Когато тръгнем на поход, на поход, в който аз предчувствам, че ще бъда убит...

– О, не говорете такива работи! – извика прокуроршата и зариди.

– Нещо ми го подсказва – продължи Портос, като ставаше все по-печален и по-печален.

– Кажете по-добре, че обичате друга.

– Не, не, казвам ви откровено. Никая друга не ме занимава и дори чувствавам тук, в дъното на сърцето си, че нещо ми говори за вас. Но след петнадесет дни, може би вие знаете, а може и да не знаете, съдбоносният поход започва. Аз ще бъда страшно зает с екипировката си. После искам да замина при семейството си, далеч в Бретан, за да събера сумата необходима за заминаването ми.

Портос забеляза последната борба между любовта и скъперничеството.

– И понеже – продължи той – дукесата, която видяхте преди малко в черквата, има имения близо до моите, ще пътуваме заедно. Знаете, че пътят изглежда много по-кратък, когато пътуват двама.

– Нямате ли приятели в Париж, господин Портос? – запита прокуроршата.

– Мислех, че имам – отвърна Портос, като пак се натъжи, – но се уверих, че съм се лъгал.

– Имате, господин Портос, имате – заяви прокуроршата с порив, който изненада и самата нея. – Елате утре у дома. Вие сте син на леля ми, следователно мой братовчед; пристигате от Ноайон, от Пикардия, имате много дела в Париж, а нямате прокурор. Запомнихте ли всичко това?

– Отлично, госпожо. – Елате утре по обед.

– Много добре.

– И се дръжте твърдо пред моя мъж, той е хитър въпреки своите седемдесет и шест години.

– Седемдесет и шест години! Дявол да го вземе! Хубава възраст! –

извика Портос.

– Искате да кажете, преклонна възраст, господин Портос. Горкият ми мъж може всеки миг да ме остави вдовица – продължи прокуроршата, като погледна многозначително Портос. – За щастие по брачния ни договор всичко ще бъде на този, който остане жив.

– Всичко ли? – запита Портос.

– Всичко.

– Виждам, че сте предвидлива жена, скъпа ми госпожо Кокнар – забеляза Портос, като стисна нежно ръката на прокуроршата.

– Ето че се примирихме, скъпи господин Портос – каза тя, като му се галеше.

– За цял живот – отвърна по същия начин Портос.

– Довиждане, изменнико.

– Довиждане, непостоянна госпожо.

– До утре, ангеле мой.

– До утре, пламък на живота ми.

XXX МИЛЕДИ

Д'Артанян проследи милейди, без тя да го забележи: видя как се качи в каретата си и чу, че заповяда на кочияша да кара в Сен Жермен.

Излишно беше да се опитва да върви пеш след каретата, която потегли бързо, носена от два здрави коня. Той тръгна към улица Феру.

На улица Сена срещна Планше, който се беше спрял пред една сладкарничка и гледаше прехласнат някаква апетитна наглед кифла.

Заповяда му да оседлае два коня от конюшните на господин дьо Тревил, единия за него, д'Артанян, а другия за себе си, и да го намери у Атос – господин дьо Тревил веднъж завинаги беше оставил конюшните си на разположение на д'Артанян.

Планше се запъти към улица Стария гълъбарник, а д'Артанян към улица Феру. Атос си беше у дома и изпразваше печално една бутилка от прословутото испанско вино, което беше донесъл от пътуването си в Пикардия. Той направи знак на Гримо да донесе чаша за д'Артанян и Гримо, както винаги, се подчини.

Тогава д'Артанян разказа на Атос всичко, което се беше случило в черквата между Портос и прокуроршата, и каза, че другарят им в тоя час навярно беше на път да се екипира.

– Аз пък – отвърна Атос, след като изслуша разказа – съм напълно спокоен; жени няма да поемат разноските по моята екипировка.

– И все пак вие сте хубав, учтив и знатен благородник, скъпи Атос, и нито принцесите, ни кралиците ще устоят на вашите любовни стрели.

– Колко е млад този д'Артанян! – въздъхна Атос, като дигна рамене.

И направи знак на Гримо да донесе втора бутилка.

В този миг Планше подаде скромно глава през полуоткрехнатата врата и съобщи на господаря си, че двата коня са готови.

– Какви коне? – запита Атос.

– Два коня, които господин дьо Тревил ми заема за разходка и с които мисля да отида до Сен Жермен.

– А какво ще правите в Сен Жермен? – запита пак Атос.

Тогав д'Артанян му разказа за срещата в черквата, как е открил жената, която, както и благородникът с черната мантия и с белега на сляпото око, постоянно го занимаваше.

– С други думи, вие сте влюбен и в нея, както бяхте влюбен в госпожа Бонасийо – заяви Атос и дигна презрително рамене, сякаш съжаляваше човешката слабост.

– Аз ли, нищо подобно! – извика д'Артанян. – Любопитен съм само да разкрия тайната, която я забулва. Не зная защо, но ми се струва, че тая жена, която ми е съвсем непозната, както и аз съм непознат за нея, има някакво влияние над моя живот.

– Всъщност вие имате право – каза Атос. – Не познавам жена, която да заслужава труда да я търсиш, ако си изгубил следите ѝ. Госпожа Бонасийо се е изгубила, толкова по-зле за нея, нека се намери сама.

– Не, Атос, не, грешите – рече д'Артанян. – Аз обичам своята бедна Констанс повече от всеки друг път и ако знаех къде се намира тя, дори накрай света да е, бих отишъл да я избявам от ръцете на враговете ѝ. Но аз не зная нищо и всичките ми издирвания бяха напразни. Какво да се прави, човек трябва да се развлича.

– Развличайте се с милейди, драги ми д'Артанян. Пожелавам ви го от все сърце, ако това ви забавлява.

– Слушайте, Атос – продължи д'Артанян, – вместо да стоите тук като затворник, метнете се на коня и елате да се поразходите с мене в Сен Жермен.

– Драги мой – възрази Атос, – аз яздя само мои коне, в противен случай ходя пеш.

– А пък аз – отвърна д'Артанян, като се усмихна на нетърпимостта

на Атос, която у всеки друг положително би го обидила, – аз не съм толкова горд и яздя, каквото намеря. И така довиждане, скъпи ми Атос.

– Довиждане – отвърна мускетарят, като направи знак на Гримо да отпуши бутилката, която беше донесъл.

Д'Артанян и Планше възседнаха конете си и тръгнаха за Сен Жермен.

През целия път момъкът мислеше непрестанно за всичко което Атос му беше казал за госпожа Бонасийо. При все че д'Артанян не беше много сантиментален, младата жена бе оставила дълбоки следи в сърцето му: както сам той казваше би отишъл накрай света, за да я намери. Но земята е кълбо с много краища и той не знаеше накъде да тръгне.

А в това време щеше да се помъчи да разбере коя е милейди. Милейди беше разговаряла с човека в черната мантия, значи го познаваше. А според д'Артанян човекът с черната мантия беше отвлякъл госпожа Бонасийо и втория път, както я беше отвлякъл първия път. С други думи, когато казваше, че като отива да търси милейди, той отива да търси същевременно Констанс, д'Артанян лъжеше наполовина, а това не е голяма лъжа.

Като размишляваше така и пришпорваше от време на време коня си, д'Артанян измина пътя и стигна в Сен Жермен. Той мина край вилата, където след десет години щеше да се роди Луи XIV. Когато прекосяваше някаква съвсем безлюдна улица, оглеждайки се наляво и надясно дали няма да открие следа от своята прелестна англичанка, той видя на долния етаж на една хубава къща, която според тогавашния обичай нямаше никакъв прозорец към пътя, познато лице. Това лице се разхождаше по тераса, украсена с цветя. Планше пръв го позна.

– Господине – обърна се той към д'Артанян, – не познавате ли тая особа, която се е заяпала?

– Не – отвърна д'Артанян. – И все пак съм положителен, че не за пръв път виждам това лице.

– Разбира се, дявол да го вземе – възкликна Планше. – Това е бедният Любен, слугата на конт дьо Вард, когото вие така добре наредихте преди един месец в Кале по пътя за вилата на началника на пристанището.

– А, да, да! – сети се д'Артанян. – Сега го познах. Мислиш ли, че той ще те познае?

– Не мисля, господине, той беше толкова изплашен, че не вярвам да ме е запомнил както трябва.

– Добре! Иди тогава поприказвай с него – рече д'Артанян – и

разбери дали господарят му е жив.

Планше слезе от коня си и отиде право при Любен, който наистина не го позна. Двамата слуги започнаха да разговарят най-приятелски, а д'Артанян сви с двата коня в тясна уличка; той заобиколи една къща и се върна да присъствува на разговора зад някакъв плет от лещак.

Като наблюдава известно време иззад плета, той чу шум от кола и видя, че пред него спря каретата на милейди. Нямаше никакво съмнение – вътре беше милейди. Д'Артанян се прилепи към шията на коня си, за да вижда всичко, без да го виждат.

Милейди показа прелестната си руса глава през вратичката и даде някакво нареждане на прислужничката си.

Последната, хубаво двадесет-двадесет и две годишно момиче, жива и подвижна, истинска прислужничка на знатна дама, скочи от стъпалото, където стоеше според обичая по онова време, и тръгна към терасата, където д'Артанян беше забелязал Любен.

Д'Артанян проследи прислужницата с поглед и видя, че тя тръгва към терасата. Но случайно някой отвътре беше извикал Любен и Планше бе останал сам, като гледаше на всички страни къде е изчезнал д'Артанян.

Прислужницата се приближи до Планше, когото сметна за Любен, и му подаде някаква малка бележка.

- За вашия господар – прошепна тя.
- За моя господар ли? – запита учуден Планше.
- Да, и много бързо. Вземете веднага.

След две минути тя изтича към каретата, която предварително бе обърната в оная посока, откъдето беше дошла, качи се на стъпалото и каретата потегли.

Планше повъртя бележката в ръцете си, после, свикнал да се подчинява, без да разсъждава, слезе от терасата, сви в уличката и на двадесетина крачки срещна д'Артанян, който бе видял всичко и идеше насреща му.

- За вас, господине – рече Планше и подаде на момъка бележката.
- За мене ли? – зачуди се д'Артанян. – Положителен ли си?
- Дявол да го вземе! Положителен съм! Прислужничката каза: „За твоя господар“. Аз нямам друг господар освен вас, тъй че... Ех, хубаво девойче е тая прислужничка!

Д'Артанян отвори писмото и прочете следното: „Едно лице, което се интересува от вас повече, отколкото може да се каже, иска да знае кой ден ще бъдете в състояние да се разходите в гората. Утре в хотела

«Златно поле» един лакей, облечен в черно и червено, ще чака вашия отговор.“

– Охо – каза си д'Артанян, – какво съвпадение! Изглежда, че аз и милейди сме загрижени за здравето на едно и също лице. Е, Планше, как е със здравето добрият господин дьо Вард? Не е ли умрял?

– Не, господине. Той бил толкова добре, колкото може да бъде добър човек с четири рани от шпага, защото, без да ви укорявам, вие ранихте четири пъти тоя любезен благородник и той бил още много слаб, тъй като е загубил почти всичката си кръв. Както ви казах, господине, Любен не ме позна и ми разказа открай докрай целия случай.

– Много добре, Планше, ти си крал на слугите. А сега качвай се на коня и да догоним каретата.

Тя не беше отишла далеч. След пет минути забеляза каретата, спряна на края на пътя. Богато облечен конник стоеше до вратичката.

Разговорът между милейди и конника беше толкова оживен, че д'Артанян се спря от другата страна на каретата, без никога да забележи присъствието му освен хубавата прислужничка.

Разговорът се водеше на английски, език, който д'Артанян не разбираше; но по тона разбра, че хубавата англичанка е много разгневена. Тя завърши с едно движение, което прогони у д'Артанян всякакво съмнение относно естеството на разговора: тя удари ветрилото си така силно, че малкият женски накит се пръсна на хиляди парчета.

Конникът избухна в смях, който сякаш разсърди още повече милейди.

Д'Артанян реши, че е време да се намеси. Той се приближи другата вратичка и свали почтително шапка.

– Госпожо – започна той, – ще ми позволите ли да ви предложа услугите си? Струва ми се, че този конник ви ядоса. Една ваша дума, госпожо, и аз съм готов да го накажа за неговата неучтивост.

При първите думи милейди се обърна, погледна учудено момъка и когато той свърши, му отвърна на чист френски език:

– Господине, на драго сърце бих приела закрилата ви, ако човекът, който спори с мене, не ми беше брат.

– Ах, извинете тогава – отговори д'Артанян. – Вие разбирате нали, че не знаех това.

– Какво се бърка тоя хапльо – извика, като се наведе към вратичката, конникът, когото милейди нарече свой роднина. – Защо не си върви по пътя?

– Вие сте хапльо – отвърна д'Артанян, като се наведе и той към

шията на коня си и отговаряше от другата вратичка. – Не вървя по пътя си, защото ми е приятно да стоя тук.

Конникът каза на сестра си няколко думи по английски.

– Аз ви говоря на френски – продължи д'Артанян – и ви моля, направете ми удоволствието да отговорите на същия език. Вие сте брат на госпожата, много добре, но за щастие не сте мой брат.

Можеше да се очаква, че милейди, страхлива като всяка жена, ще се намеси в началото на спора, за да го предотврати, но тя, напротив, се прибра в дъното на каретата и извика студено на кочияша:

– Карай в къщи!

Хубавата прислужничка хвърли тревожен поглед върху д'Артанян, чиято красива външност, изглежда й беше направила впечатление.

Каретата потегли и остави двамата мъже един срещу друг, тъй като никаква веществена пречка не ги отделяше вече.

Конникът изви, за да последва каретата, но д'Артанян, който още повече кипна, когато позна в негово лице англичанина, който спечели в Амиен коня му и едва спечели от Атос диаманта, хвана поводата и го спря.

– Господине – рече му той, – изглежда, вие сте по-голям хапльо от мене, защото сякаш сте забравили, че ние имаме помежду си малък спор.

– А! А! Вие ли сте, господине – позна го англичанинът. – Вие, както изглежда, вечно играете ту на една, ту на друга игра.

– Да, и това ми напомня, че имаме стари сметки, ще видим, драги господине, дали си служите така умело с рапирата, както със заровете.

– Виждате много добре, че нямам шпага – каза англичанинът. – Искате ли да продавате юначество пред човек без оръжие?

– Надявам се, че у дома си имате шпага – възрази д'Артанян. – Във всеки случай аз имам две и ако искате, ще играя с вас на едната.

– Излишно е – рече англичанинът, – аз имам доста такива оръжия.

– Добре, достойни благороднико – продължи д'Артанян, – изберете най-дългата си шпага и елате ми я покажете тази вечер.

– Къде, моля?

– Зад Люксембург. Мястото там е прекрасно за такава разходка, каквато аз ви предлагам.

– Добре, ще дойда.

– В колко часа?

– В шест.

– Между другото, вие навярно имате един или двама приятели?

– Имам трима, които ще бъдат много поласкани да вземат участие в играта заедно с мене.

– Трима ли? Чудесно! Какво съвпадение! – възкликна д'Артанян. – И аз имам точно толкова.

– Кажете сега кой сте вие? – запита англичанинът.

– Аз съм д'Артанян, гасконски благородник, гвардеец в ротата на господин Де-з-Есар. А вие?

– Аз съм лорд Уинтър, барон Шефилд.

– Добре, аз съм ваш слуга, господин барон – отвърна д'Артанян – при все че имената ви много трудно се запомнят. И като пришпори коня си, той препусна в галоп към Париж.

Както постъпваше винаги в такива случаи, д'Артанян отиде право у Атос.

Той свари Атос излегнат на голям диван, където чакаше, както сам казваше, да го намери екипировката му.

Той разказа на Атос всичко, което се беше случило, без да споменава за писмото на господин дьо Вард.

Атос изпадна във възторг, когато научи, че ще се бие с англичанин. Казахме вече, че това беше мечтата му.

Изпратиха веднага слугите да повикат Портос и Арамис и им разказаха всичко.

Портос извади шпагата си от ножницата и започна да нанася удари по стената, като от време на време отстъпваше и прилякваше като танцьор. Арамис, който продължаваше да работи върху поемата си, се затвори в кабинета на Атос и помоли да не го безпокоят, докато не дойде време за дуела.

Атос направи знак на Гримо за една бутилка.

д'Артанян си състави мислено малък план – по-късно ще видим изпълнението му, – който обещаваще някакво приятно приключение, ако се съди по усмивките, които пробягваха от време на време по замисленото му лице.

Част втора

I

АНГЛИЧАНИ И ФРАНЦУЗИ

В уречения час те отидоха с четиримата слуги зад Люксембургския дворец в едно оградено място, оставено за кози. Атос даде монета на козая, за да се отдалечи. На слугите бе поръчано да стоят на пост.

Скоро мълчалива група се приближи до ограденото място, влезе вътре и се присъедини към мускетарите; после според английските обичаи се представиха един на друг.

Англичаните бяха все от най-знатен произход и странните имена на техните противници не само ги учудиха, но ги и разтревожиха.

– Но при все това – заяви лорд Уинтър, когато тримата другари си казаха имената – ние не знаем кои сте и няма да се бием с хора, които носят такива имена. Това са имена на овчари.

– Наистина, както навярно и вие предполагате, милорд, имената ни са лъжливи – отговори Атос.

– Това само увеличава желанието ни да узнаем истинските – отвърна англичанинът.

– Вие играхте срещу нас, без да знаете имената ни – напомни му Атос, – и това не ви попречи да спечелите два наши коня.

– Вярно, но ние рискувахме само pistolите си; сега рискуваме кръвта си: човек играе с всеки, но се бие само с равни на себе си.

– Имате право – съгласи се Атос. Той дръпна настрани един от четиримата англичани, с когото трябваше да се бие, и му пошепна името си.

Портос и Арамис направиха същото.

– Това задоволява ли ви? – запита Атос своя противник. – И смятате ли, че съм достатъчно знатен благородник, за да ми направите честта да кръстосате шпагата си с мене?

– Да, господине – каза англичанинът, като се поклони.

– Е? А сега искате ли да ви кажа нещо? – продължи студено Атос.

– Какво? – запита англичанинът.

– По-добре щяхте да направите, ако не бяхте искали да ви кажа името си.

– Защо?

– Защото ме смятат за мъртъв, защото има причини да желая никой да не знае, че съм жив, и аз ще бъда принуден да ви убия, за да не се разкрие тайната ми.

Англичанинът погледна Атос, като мислеше, че се шегува: но Атос не се шегуваше ни най-малко.

– Господа – запита Атос, като се обръщаше едновременно към другарите си и към техните противници, – готови ли сме?

– Да – отвърнаха в един глас англичани и французи.

– В такъв случай да започнем – рече Атос.

И тутакси осем шпаги блеснаха от лъчите на залязващото слънце и борбата започна с ожесточение, напълно естествено за хора, които бяха двойни врагове.

Атос се биеше така спокойно и методично, сякаш се намираще във фехтовална зала.

Портос, излекуван навярно от прекалената си самоувереност при приключението си в Шантии, се биеше изкусно и предпазливо.

Арамис, който трябваше да довърши третата песен от поемата си, бързаше като човек, който няма време.

Атос пръв уби противника си: нанесъл му беше само един удар, но както го беше предупредил, ударът беше смъртоносен – шпагата проникна за сърцето му.

Портос втори просна противника си на тревата: пронизал му беше бедрото. Тогава, понеже англичанинът, без да се противи повече, му предаде шпагата си, Портос го взе на ръце и го пренесе в каретата му.

Арамис притисна така здраво противника си, че той отстъпи петдесетина крачки, после побягна с всички сили и изчезна сред дюдюканията на слугите.

А д'Артанян – той чисто и просто се отбраняваше; после, когато видя, че противникът му е много уморен, изби със силен удар шпагата му. Като видя, че е обезоръжен, баронът отстъпи две-три крачки; но в същия миг се подхлъзна и падна по гръб.

Д'Артанян с един скок се намери върху него и опря шпагата си на гърлото му.

– Можех да ви убия, господине – каза той на англичанина, – вие сте в ръцете ми, но аз ви подарявам живота заради вашата сестра.

Д'Артанян изпитваше безкрайна радост; той беше осъществил предварително скроения план, при мисълта за който по лицето му бяха цъфнали усмивките, за които говорихме.

Възхитен, че има работа с толкова сговорчив благородник, англичанинът стисна д'Артанян в обятията си, каза хиляди любезности на тримата мускетари и понеже противникът на Портос беше вече настанен в каретата, а противникът на Арамис бе офейкал, погрижиха се само за умрелия.

Когато Портос и Арамис го събличаха, надявайки се, че раната му не е смъртоносна, някаква голяма кесия падна от пояса му. Д'Артанян я вдигна и я подаде на лорд Уинтър.

– За какво ми я давате, дявол да го вземе, какво да я правя? – попита англичанинът.

– Върнете я на семейството му – отговори д'Артанян.

– Много е притрябвала такава дреболия на семейството му: то наследява петнадесет хиляди луи рента. Запазете кесията за вашите слуги.

Д'Артанян прибра кесията в джоба си.

– А сега, млади приятелю, надявам се, че ще ми позволите да ви наричам така – поде лорд Уинтър, – още тая вечер, ако желаете, ще ви представя на сестра си, лейди Кларик. Искам и тя да бъде благосклонна към вас и понеже е доста добре приета в двореца, може би в бъдеще някоя дума, казана от нея никак няма да ви навреди.

Д'Артанян се изчерви от удоволствие и се поклони в знак на съгласие.

В това време Атос се беше приближил до д'Артанян.

– Какво смятате да правите с кесията? – пошепна му той на ухото.

– Смятам да я предам на вас, скъпи ми Атос.

– На мене ли? Защо?

– Ами вие го убихте: това е плячка за победителя.

– Аз да наследя един враг! – възмути се Атос. – За какъв ме смятате?

– Това е военен обичай – обясни д'Артанян. – Защо да не бъде и обичай при дуел?

– Дори и на бойното поле – отвърна Атос – не съм постъпвал така.

Портос дигна рамене. Арамис одобри постъпката на Атос с лека усмивка.

– Тогава – предложи д'Артанян – да дадем тези пари на слугите, както ни каза лорд Уинтър.

– Да – съгласи се Атос, – да дадем тая кесия, но не на нашите слуги, а на английските.

Атос взе кесията и я хвърли в ръцете на кочияша:

– За вас и за вашите другари!

Тази благородна проява от страна на човек, който нямаше нищичко, поразя дори Портос; тази френска щедрост, за която разказваха после лорд Уинтър и приятелят му, имаше навсякъде голям успех, само не и пред господата Гримо, Мускетон, Планше и Базен.

Като се разделяше с д'Артанян, лорд Уинтър му даде адреса на сестра си; тя живееше на площад Роаял, номер шест, който беше тогава най-предпочитаният квартал. При това той обеща, че ще дойде да го вземе, за да го представи. Д'Артанян му определи среща в осем часа у Атос.

Посещението у милейди твърде много занимаваше мисълта на нашия гасконец. Той си спомняше по какъв странен начин тази жена се беше намесвала досега в съдбата му. Беше убеден, че тя е оръдие на кардинала, и все пак изпитваше непреодолимо влечение към нея, едно от ония чувства, за които човек не си дава сметка. Опасяваше се само да не би милейди да познае, че той е човекът от Мьон и от Дувър. Тогава тя щеше да знае, че той е от приятелите на господин дьо Тревил, с други думи, че принадлежи телом и духом на краля, а това щеше да го лиши от някои преимущества – ако милейди го познаваше, тъй както той я познава, щяха да играят с еднакви карти. Колкото до началото на интригата между нея и конт дьо Вард, нашият самонадеян младеж не се занимаваше много с нея, при все че контът беше млад, хубав, богат и се ползуваше с голямото благоволение на кардинала. Не е малко нещо да си на двадесет години и да си роден в Тарб!

Най-напред д'Артанян се прибра у дома си и се зае най-грижливо със своята външност. После отиде у Атос и както винаги му разказа всичко. Атос изслуша плановете му, после поклати глава и с известна горчивина го посъветва да бъде предпазлив.

– Как! – рече му той. – Вие току-що изгубихте една жена, която според думите ви е добра, прелестна, съвършена, и ето че тичате вече след друга!

Д'Артанян почувствува, че укорът е справедлив.

– Обичах госпожа Бонасийо със сърцето си, а милейди обичам с разума си – поясни той. – Като искам да ме заведат у милейди, аз се старая преди всичко да си изясня ролята, която тя играе в двореца.

– Ролята, която тя играе, боже мой! От всичко, което сте ми разказвали, не е трудно да се отгатне. Тя е някакъв агент на кардинала: жена, която ще ви вмъкне в клопка и вие чисто и просто ще оставите там главата си.

– Дявол да го вземе! Драги ми Атос, струва ми се, че вие гледате

много мрачно на всичко.

– Какво да се прави, скъпи мой! Аз не вярвам на жените; платих си за това, и най-вече на русите жени. Милейди е руса, нали така ми казахте?

– Тя има най-хубавите руси коси, които могат да се срещнат.

– Ах, бедни ми д'Артанян! – въздъхна Атос.

– Слушайте, искам да си изясня; после, когато узная онова, което ми е нужно, ще се отстраня.

– Изяснявайте си – отвърна равнодушно Атос.

Лорд Уинтър дойде в определения час, но Атос, предупреден навреме, мина в другата стая. И тъй, той намери д'Артанян сам и понеже приближаваше осем часът, отведе момъка.

Долу чакаше елегантна карета и понеже беше впрегната с два превъзходни коня, след миг бяха на площад Роаял. Милейди Кларик посрещна студено д'Артанян. Домът ѝ се отличаваше с необикновен разкош и при все че повечето англичани, прогонени от войната, напускаха Франция или се канеха да я напуснат, милейди беше направила нови разходи за обзавеждане на къщата си: това доказваше, че общата мярка, която изгонваше англичаните, не я засягаше.

– Ето – каза лорд Уинтър, като представяше д'Артанян на сестра си – един млад благородник, който държеше живота ми в своите ръце и не поиска да се възползува от преимуществото си, при все че бяхме двойни врагове, тъй като аз го обидих пръв и съм англичанин. И тъй, поблагодарете му, госпожо, ако изпитвате някакви приятелски чувства към мене.

Милейди сви леко вежди; едва доловима сянка мина по челото ѝ, и толкова странна усмивка се появи на устните ѝ, че момъкът, като видя тия три оттенъка, неволно изтръпна.

Братът не видя нищо; той се беше обърнал и си играеше с любимата маймуна на милейди, която го беше дръпнала за дрехата.

– Бъдете добре дошъл, господине – отвърна милейди с необикновено нежен глас, пълно противоречие на признаците за лошо настроение, които д'Артанян току-що беше забелязал, – днес вие придобихте правото да ви бъде вечно признателна.

Тогава англичанинът се обърна и разказа за двубоя, като не пропусна нито една подробност. Милейди го изслуша с най-голямо внимание; все пак лесно се забелязваше въпреки всички усилия, които тя правеше, за да скрие чувствата си, че разказът не ѝ е никак приятен. Кръв нахлуваше в главата и, а малкото ѝ краче нетърпеливо помръдваше под

роклята.

Лорд Уинтър не забеляза нищо. После, когато завърши, той се приближи до една маса, на която имаше поднос с бутилка испанско вино и чаши. Той напълни две чаши и покани със знак д'Артанян да пие.

Д'Артанян знаеше, че е голяма обида за един англичанин, ако откажеш да пиеш наздравница с него. Затова се приближи до масата и взе втората чаша. Но той не изпускаше от погледа си милейди и забеляза в огледалото как лицето ѝ се промени. Сега, когато мислеше, че никоой вече не я вижда, чувство, прилично на ярост, изкриви чертите ѝ. Тя хапеше ожесточено кърпичката си.

Тогава влезе хубавата млада прислужничка, която д'Артанян беше забелязал; тя каза на английски няколко думи на лорд Уинтър, който поиска веднага на д'Артанян разрешение да се оттегли, като каза, че работата, за която го викат, е неотложна и възложи на сестра си да го извини.

Д'Артанян се ръкува с лорд Уинтър и се върна при милейди. Лицето ѝ с поразителна подвижност беше придобило пак прелестното си изражение – само няколко малки червени петна по кърпичката ѝ показваха, че си бе хапала устните до кръв.

Устните ѝ бяха прелестни, сякаш от корал. Разговорът стана оживен. Милейди като че се беше съвзела напълно. Тя разказа, че лорд Уинтър ѝ е само девер, а не брат: омъжила се за най-малкия син в семейството, който я оставил вдовица с едно дете. Това дете било единственият наследник на лорд Уинтър, ако лорд Уинтър не се ожени. Всичко това откриваше на д'Артанян една завеса, която забулваше някаква тайна, но той не виждаше още какво има зад тая завеса.

Впрочем след половинчасов разговор д'Артанян бе убеден, че милейди е негова съотечественица: тя говореше толкова правилно и така изискано френски, че не можеше да има никакво съмнение по този въпрос.

Д'Артанян се впусна в любезности и в уверения за своята преданост. На всяка безсмислица, която се изплъзваше от устата на нашия гасконец, милейди се усмихваше благосклонно. Часът да се оттегли настъпи. Д'Артанян се сбогува с милейди и излезе от салона като най-щастливия човек на света.

На стълбището среща хубавата прислужничка, която го докосна леко, като минаваше, и зачервена до уши, му поиска извинение, че го е бутнала, с такъв мил глас, че веднага ѝ бе дадено извинение.

Д'Артанян дойде пак на следния ден и бе приет още по-добре. Лорд

Уинтър го нямаше и този път милейди се занимаваше сама с него през цялата вечер. Тя изглеждаше, че много се интересува от него, попита го откъде е, кои са приятелите му и не е ли мислил някога да постъпи на служба при господин кардинала.

Д'Артанян, който, както е известно, беше много предпазлив за един двадесетгодишен момък, си спомни тогава за своите подозрения към милейди; той възхвали възторжено негово високопреосвещенство й каза, че никога не би пропуснал случая да постъпи в гвардията на кардинала, а не в гвардията на краля, ако познаваше например господин дьо Кавоа вместо господин дьо Тревил.

Милейди промени непринудено разговора и запита съвсем небрежно дали д'Артанян е бил някога в Англия.

Д'Артанян отвърна, че е бил изпращан там от господин дьо Тревил да преговаря за някаква покупка на коне и че дори е довел четири за образец.

През време на разговора милейди си прехапа два или три пъти устните: тя имаше работа с гасконец, който играеше предпазливо.

В същия час, както предния ден, д'Артанян се оттегли. В коридора той пак срещна хубавата Кети – тъй се казваше прислужничката. Тя го погледна с такава благосклонност, в която не можеше да се съмнява човек. Но мисълта на д'Артанян беше толкова погълната от господарката, че не забелязваше нищо друго.

Д'Артанян посети милейди и на третия, и на четвъртия ден и всяка вечер милейди го посрещаше все по-приветливо и по-приветливо.

Всяка вечер, било в преддверието, било в коридора или на стълбището, д'Артанян срещаше хубавата прислужничка.

Но както казахме, д'Артанян не обръщаше никакво внимание на настойчивостта на бедната Кети.

II

ОБЕД У ПРОКУРОРА

Но дуелът, в който Портос игра толкова блестяща роля, не го накара да забрави обедата у прокуроршата му. На следния ден към един часа Мускетон го изчетка за последен път и той се запъти към улица Мечкарска с походката на крайно щастлив човек.

Сърцето му биеше, но не както на д'Артанян от младежка и нетърпелива любов. Не, по-користна цел раздвижваше кръвта му: най после

той щеше да пристъпи тайнствения праг, да изкачи непознатата стълба, по която се бяха качвали едно по едно старите еки на Кокнар.

Той щеше да види в действителност известния сандък, който беше виждал двайсетина пъти в сънищата си: дълъг и дълбок сандък с катинари и резета, прикован за пода; сандък, за който той толкова често бе чувал да се говори и който малко сухите наистина, но нелишени от известна красота ръце на прокуроршата щяха да отворят пред възхитения му поглед.

И после той, бездомният скиталец, човекът без състояние и без семейство, войникът, привикнал към странноприемниците, кръчмите, пивниците и механите, лакомецът, който в повечето случаи трябваше да се задоволява със случайна храна, щеше да опита домашните обеда, да се наслади на семейната обстановка и да се предостави на ония дребни грижи, които, колкото човек е по-груб, толкова повече му харесват, както казват старите войници.

Да идва в качеството си на братовчед, да сяда всеки ден на богатата трапеза, да разведрява жълтото и сбръчкано чело на стария прокурор, да скубе по малко перушинката на младите писари, като ги запознава с тънкостите в играта басет¹⁸, играта на зарове и с ландскнехт, и да печели от тях като възнаграждение за урока, който би им предал за един час техните спестявания за цял месец, всичко това се харесваше извънредно много на Портос.

Мускетарят си спомняше добре чутите оттук-оттам лоши приказки, които се носеха по онова време за прокурорите и които се носят и сега: за скъперничеството им, за тяхната алчност, за честото постене; но по-неже в края на краищата с изключение на няколко пристъпи на пестеливост, които Портос винаги беше намирал за крайно неуместни, прокуроршата се беше показала доста щедра за една прокурорша, той се надяваше, че ще намери добре подредено домакинство.

Но на вратата мускетарят бе обзет донякъде от съмнение, входът не беше никак приветлив: вонящ и тъмен коридор, слабо осветена стълба от прозорчетата, през които се процеждаше светлината от съседен двор; на горния етаж – ниска и обкована с грамадни гвоздеи врата, като главната врата на затвора Гран Шатле.

Портос почука с пръст; някакъв висок, блед писар, с гъсти, несресани коси дойде да отвори и поздрави като човек, принуден да уважава у другия и високия ръст, който разкрива неговата сила, и военната

---

18. Басет – игра на карти.

униформа, която показва званието му, и цветущото лице, което говори за навика му към добър живот.

По-дребен писар застана зад първия, друг по-едър – зад втория, а зад третия се появи дванадесетгодишен дребосък.

Всичко трима писари и половина; това на времето означаваше адвокатска кантора с голяма клиентела.

При все че мускетарят трябваше да дойде чак в един часа, прокуроршата започна да се ослушва още от дванадесет часа и се надяваше, че сърцето, а може би и стомахът на нейния любим ще го накарат да дойде един час по-рано.

Госпожа Кокнар излезе на входа почти в същото време, когато гостът ѝ застана пред вратата, и появата на достойната дама го избави от голямо затруднение. Писарите го гледаха любопитно, а той, като не знаеше какво да каже на тази възходяща и низходяща гама, стоеше с вързан език.

– Това е моят братовчед – извика прокуроршата. – Влезте де, влезте, господин Портос.

Името Портос направи впечатление на писарите, които почнаха да се смеят, но Портос се обърна и всички станаха отново сериозни.

Влязоха в кабинета на прокурора, след като минаха през чакалнята, където бяха писарите, и през кантората, където трябваше да бъдат: тя беше мрачна стая, отрупана с книжа. Като излязоха от кантората, минаха покрай кухнята, която остана вдясно, и влязоха в приемната.

Всички тия стаи, които бяха свързани една с друга, не вдъхваха приятни мисли на Портос. Разговорите навярно се чуваха отдалеч през всички тия разтворени врати; освен това, когато минаваха покрай кухнята, той хвърли бърз и изпитателен поглед и сам установи за срам на прокуроршата и за свое голямо съжаление, че там нямаше она огън, онова оживление, онова движение, които царят обикновено в тоя храм на лакомството при един добър обед.

Прокурорът беше навярно предупреден за това посещение, защото не се изненада никак при появата на Портос, който се приближи към него доста нехайно и се поклони вежливо.

– Ние, както изглежда, сме братовчеди, нали, господин Портос? – рече прокурорът и се приповдигна, опрял ръце на тръстиковото си кресло.

Старецът, облечен в широка черна дреха, в която се губеше хилавото му тяло, беше зелен и сух; малките му сиви очи, които блестяха като въглени, и устата му, която постоянно се кривеше, бяха сякаш

единствената част от лицето му, където трептеше още живот. За нещастие краката започваха да отказват да служат на цялата тази кокалеста машина; от пет-шест месеца, откакто беше почувствувал това безсилие, достойният прокурор беше станал почти роб на жена си.

Братовчедът бе приет безропотно – ето всичко. Ако беше здрав, господин Кокнар би отхвърлил всякакво родство с господин Портос.

– Да, господине, ние сме братовчеди – отвърна, без да се смути, Портос, който всъщност никога не беше се надявал, че ще бъде приет възторжено от съпруга.

– От женска страна, нали? – попита подигравателно прокурорът.

Портос не схвана подигравката, взе я за простодушие и се засмя под големите си мустаци. Госпожа Кокнар, която знаеше, че простодушен прокурор е много рядко явление, се усмихна леко и силно се изчерви.

Още щом пристигна Портос, Кокнар започна да хвърля тревожни погледи към големия шкаф, поставен срещу дъбовото му писалище. Портос разбра, че този шкаф, при все че не приличаше никак на оня, който беше виждал в сънищата си, трябва да е желаният сандък, и се поздравяваше, че действителността е с шест стъпки по-висока от мечтата.

Господин Кокнар не се задълбочи повече да изследва родствените връзки, но като придвижи разтревожения си поглед от шкафа към Портос, каза само:

– Нашият братовчед, преди да замине на поход, ще ни направи честта да обядва един път с нас, нали, госпожо Кокнар?

Този път Портос получи удара право в стомаха и го почувствува; изглежда, госпожа Кокнар също го почувствува, защото отговори:

– Моят братовчед няма да идва вече, ако види, че го посрещаме зле; но в противен случай той ще прекара толкова малко време в Париж, с други думи, няма да има възможност да ни вижда често, и ние трябва да го помолим да ни навещава почти винаги, когато разполага със свободно време до заминаването си.

– О, крака мои! Бедни мои крака! Къде сте? – измърмори господин Кокнар и се опита да се усмихне.

Тази помощ, която дойде на Портос в момента, в който бяха застрашени гастрономическите му надежди, вдъхна на мускетаря голяма признателност към неговата прокурорша.

Скоро стана време за обед. Минаха в столовата, голяма тъмна стая, която се намираще срещу кухнята.

Писарите, които навярно бяха подушили необичайни занимания в къщата, се явиха с военна точност, като държах в ръка столчетата си, напълно готови да седнат. Виждаше се как движат предварително челюстите си със застрашителни намерения.

„Дявол да го вземе! – помисли си Портос, като хвърли поглед върху тримата гладници, тъй като хлапакът, разбира се, не беше допуснат на общата маса. – Дявол да го вземе! Ако бях на мястото на своя братовчед, не бих държал такива лакомци. Сякаш са корабокрушенци, които не са яли от шест седмици.“

Появи се господин Кокнар – госпожа Кокнар го взеше в креслото му с колелца и Портос ѝ помогна да го приближи до масата.

Щом влезе, и той като своите писари раздвижи ноздри и челости.

– Охо! – подхвърли той. – Каква апетитна супа!

„Какво толкова необикновено намират в тая супа, дявол да го вземе?“ – каза си Портос като видя бледия бульон, който наистина беше много, но съвсем постен – само тук-таме плаваха няколко корички като острови от архипелаг.

Госпожа Кокнар се усмихна, даде знак и всички бързо насядаха.

Най-напред се сипа на господин Кокнар, после на Портос; след това госпожа Кокнар напълни своята чиния и раздели коричките без бульон между нетърпеливите писари.

В този миг вратата на столовата се отвори от само себе си със скърцане и през полуотворените крила Портос забеляза малкото писарче, което не можеше да вземе участие в угощението и ядеше хляба си при двойната миризма от кухнята и от столовата.

След супата прислужничката донесе варена кокошка, разкош, който накара сътрапезниците така да се ококорят, сякаш очите им щяха да изскочат.

– Вижда се, че обичате роднините си, госпожо Кокнар – забеляза прокурорът с почти трагична усмивка. – Това е наистина уважение, което правите на своя братовчед.

Бедната кокошка беше мършава и покрита седна от ония дебели и настръхнали кожи, които костите никога не успяват да пробият въпреки усилията си; трябва да са я търсили дълго време, докато я намерят на пръта, кацнала там, за да умре от старост.

„Дявол да го вземе! – помисли си Портос. – Това е много жалко. Уважавам старостта, но никак не я обичам варена или печена.“

И той погледна наоколо, за да види дали споделят мнението му; но тъкмо обратното, той видя само пламнали очи, които поглъщаха

предварително славната кокошка, предмет на неговото презрение.

Госпожа Кокнар дръпна чинията към себе си, откъсна сръчно двата големи черни крака, които сложи в чинията на мъжа си; отрязва врата и го остави заедно с главата настрани за себе си; отдели крилото за Портос и подаде на прислужничката, която я беше донесла, почти непипнатата птица и тя изчезна, преди мускетарят да успее да види измененията, които отчаянието придава на лицата според характера и темперамента на тези, които го изпитват.

Вместо кокошката се появи блюдо с боб, грамадно блюдо, от което се подаваха няколко овнешки кости, които на пръв поглед изглеждаха покрити с месо.

Но писарите не се поддадоха на тази измама и по мрачните им лица се изписа примирение.

Госпожа Кокнар раздели това ястие между младежите пестеливо, като добра домакиня.

Дойде ред на виното. Господин Кокнар наля от съвсем малко пръстено шише по една трета от чашата на всеки младеж, наля почти толкова и на себе си и шишето мина веднага към страната на Портос и на госпожа Кокнар.

Младежите доливаха във виното си вода, после, като изпиеха половин чаша, пак я допълваха и продължаваха непрестанно така, докато на края на обедата пиеха някакво питие, чийто цвят от рубинен започваше да напомня на горен топаз.

Портос изяде свенливо кокошето си крилце и потрепера, когато усети под масата коляното на прокуроршата да се допира до неговото. Той също изпи половин чаша от толкова червеното вино и позна, че е отвратителното монтръйско вино, ужас за хора с изтънчен вкус.

Господин Кокнар го погледна как пие виното чисто и въздъхна.

– Ще си хапнете ли от боба, братовчедо Портос? – попита госпожа Кокнар с глас, който искаше да каже: повярайте ми, не яжте.

– Дявол да ме вземе, ако вкуса от него! – измърмори съвсем тихо Портос.

После продължи високо:

– Благодаря, братовчедке, нахраних се вече.

Настъпи мълчание. Портос не знаеше какво да прави. Прокурорът повтори няколко пъти:

– Ах, госпожо Кокнар, моите поздравления, вашият обед беше истинско угощение! Боже мой, как се нахраних!

Господин Кокнар беше изял супата си, черните крака на кокошката

и единствената овнешка кост, по която имаше малко месо.

Портос помисли, че му се присмиват, и започна да суче мустаците си и да се мръщи; но коляното на госпожа Кокнар най-нежно го посъветва да има търпение.

Това мълчание и прекъсването на обедата, които Портос не можеше да си обясни, имаха, напротив, страшно значение за писарите: при един поглед на прокурора, придружен с една усмивка на госпожа Кокнар, те станаха бавно от масата, сгънаха още по-бавно кърпите си, после се поклониха и тръгнаха.

– Хайде, младежи, вървете, храната ви ще се смели през време на работата – каза важно прокурорът.

Когато писарите излязоха, госпожа Кокнар стана и извади от бюфета парче сирене, сладко от дюли и точено с бадеми и мед, което тя сама бе приготвила.

Господин Кокнар се намръщи, защото виждаше много ястия; Портос прехапа устни, защото виждаше, че няма какво да обядва.

Той погледна дали блюдото с боба е още там, но блюдото с боба бе изчезнало.

– Истинско угощение – извика господин Кокнар, като се въртеше в креслото си, – истинско угощение.

Портос погледна шишето, което беше до него, и се надяваше, че с вино, хляб и сирене ще се нахрани; но нямаше вино, шишето беше празно; господин и госпожа Кокнар, изглежда, изобщо не забелязваха това.

„Добре – каза си Портос, – за друг път ще зная.“

Той поднесе към устните си лъжичка сладко и по зъбите му полепна лепливото тесто на госпожа Кокнар.

„Сега – каза си той – жертвата е принесена. Ах! Да не беше надеждата, че ще надникна с госпожа Кокнар в шкафа на мъжа й.“

След удоволствието от такъв обед, който той наричаше разточителство, господин Кокнар почувствува нужда да си почине. Портос се надяваше, че това ще стане веднага и на самото място, но проклетият прокурор не искаше да чуе за нищо! Трябваше да го отведат в стаята му. Той крещеше, докато не го заведоха пред шкафа му, о ръба на който опря краката си за още по-голяма предпазливост. Прокуроршата отведе Портос в една съседна стая и започнаха да поставят основите на помиряването.

– Можете да идвате на обед три пъти седмично – каза госпожа Кокнар.

– Благодаря – отговори Портос, – не искам да злоупотребявам;

освен това трябва да помисля за екипировката си.

– Наистина – изстена прокуроршата, – за тази нещастна екипировка.

– Уви! Да – отвърна Портос, – за нея!

– Но от какво се състои екипировката във вашия полк, господин Портос?

– О! От много неща – рече Портос. – Както ви е известно, мускетарите са елитна войска и те се нуждаят от много неща, които са излишни за гвардейците и швейцарците.

– Но продължавайте, опишете ми подробно.

– Това може да струва около... – поколеба се Портос, който предпочиташе да спори върху общата сума, а не върху подробностите.

Прокуроршата очакваше изтръпнала.

– Колко? – запита тя. – Надявам се, че няма да надхвърли...

Тя спря, нямаше думи да се доизкаже.

– О, не – каза Портос, – няма да надхвърли две хиляди и петстотин ливри. Мисля дори, че с малко пестеливост ще се справя с две хиляди ливри.

– Божичко! Две хиляди ливри! – извика тя. – Та това е цяло състояние!

Портос се намръщи многозначително, госпожа Кокнар го разбра.

– Питам за подробности – продължи тя, – защото имам много роднини и клиенти търговци и съм почти уверена, че ще купя необходимите ви вещи два пъти по-евтино, отколкото вие.

– Аха! – кимна Портос. – Това ли искахте да кажете!

– Да, скъпи господин Портос! И така, не ви ли е нужен най-напред кон?

– Да, кон.

– Ето на, аз имам, каквото ви е необходимо.

– А! – светна от радост Портос. – Значи работата с коня е уредена. После ми трябва пълен такъм, който само един мускетар може да купи и който всъщност няма да струва повече от триста ливри.

– Триста ливри: тогава да турим триста ливри – въздъхна прокуроршата.

Портос се усмихна: знаем, че той имаше седлото, което беше подарено от Бъкингам, значи това бяха триста ливри, които той смяташе да сложи скрито в джоба си.

– После – продължи той – трябва кон за слугата ми и куфар за мене. За оръжието няма защо да се безпокоите – имам оръжие.

– Кон за слугата ви ли? – започна нерешително прокуроршата. – Но това е голям разкош, приятелю.

– Моля, госпожо! – изпъна се гордо Портос. – Аз да не съм случайно бедняк?

– Не. Искях само да кажа, че едно хубаво муле изглежда понякога не по-зле от кон и ми се струва, че ако намерим на Мускетон хубаво муле...

– Може да бъде хубаво муле – съгласи се Портос. – Имате право, виждал съм много знатни испански благородници и цялата им свита яздеше мулета. Но в такъв случай вие разбирате, нали, госпожо Кокнар, муле с панделки и звънчета.

– Бъдете спокоен – рече прокуроршата.

– Остава куфара – продължи Портос.

– О, не се тревожете за това – извика госпожа Кокнар. – Мъжът ми има пет или шест куфара, ще изберете най-добрия. Има особено един, с който обичаше много да пътува – в него може да се побере много нещо.

– Празен ли е вашият куфар? – запита простодушно Портос.

– Разбира се, че е празен – отвърна също така простодушно прокуроршата.

– Да, но куфарът, който ми е необходим, трябва да бъде добре напълнен, скъпа моя – заяви Портос.

Госпожа Кокнар пак почна да въздиша. Молиер още не беше написал своя Скъперник, тъй че госпожа Кокнар беше предшественица на Арпагон. С една дума, останалата част от екипировката беше обсъждана последователно по същия начин; съвещанието завърши с това, че прокуроршата щеше да даде осемстотин ливри в пари и да достави коня и мулето, на които щеше да се падне честта да понесат Портос и Мускетон по пътя към славата.

Като се спряха на тези условия, Портос се сбогува с госпожа Кокнар. Тя искаше много да го задържи, като му хвърляше нежни погледи. Но Портос се оправда със служебна работа и прокуроршата трябваше да отстъпи пред краля.

Мускетарят се прибра в къщи гладен и в лошо настроение.

III ПРИСЛУЖНИЧКА И ГОСПОДАРКА

Но както казахме, въпреки гласа на съвестта си и мъдрите съвети на

Атос, д'Артанян се влюбваше все повече и повече в милейди. Не минаваше нито ден той да не отиде у тях да я ухажда и смелият гасконец беше уверен, че рано или късно тя ще отвърне на ухажданията му.

Една вечер, като отиваше с вирната глава и лекомислен като човек, за когото няма нищо недостижимо, той срещна на пътната врата прислужничката, но този път хубавата Кети не се задоволи само да го докосне, като минаваше край него – тя го хвана нежно за ръката.

„Добре! – каза си д'Артанян. – Натоварена е да ми предаде някаква поръчка на господарката си; ще ми определи среща, което тя не се е осмелила да ми предложи сама.“

И той погледна най-победоносно хубавото момиче.

– Бих искала да ви кажа две думи, господин благороднико... – измънка прислужничката.

– Говори, дете мое, говори – рече д'Артанян. – Аз слушам.

– Тук е невъзможно: това, което имам да ви кажа, е много дълго и най-важното – много тайно.

– Добре, но какво да направя тогава?

– Ако искате да ме последвате, господин благороднико – продума свенливо Кети.

– Където поискаш, хубаво дете.

– Тогава елате.

И Кети, без да пусне ръката на д'Артанян, го поведе по тъмна и извита стълбичка и след като го накара да изкачи петнайсетина стъпала, отвори една врата.

– Влезте, господин благороднико – покани го тя. – Тук ще бъдем сами и ще можем да поговорим.

– А чия е тази стая, хубаво момиче? – запитва д'Артанян.

– Моята, господин благороднико; тази врата я свързва със стаята на господарката ми. Но бъдете спокоен, тя няма да ни чуе какво си говорим, тя никога не си ляга преди полунощ.

Д'Артанян се огледа. Малката стая беше прекрасно наредена – с вкус и чиста; но очите му неволно се устремиха във вратата, която Кети беше казала, че води към стаята на милейди.

Кети отгатна какво става в ума на момъка и въздъхна.

– Значи вие обичате много господарката ми, господин благороднико – започна тя.

– О, не мога да изразя любовта си! Луд съм по нея, Кети! – Кети пак въздъхна.

– Уви, господине! – промълви тя. – Много жалко!

– Какво толкова жалко може да има тук, дявол да го вземе! – запита д'Артанян.

– Работата е там, господине – продължи Кети, – че моята господарка никак не ви обича.

– Хм! – рече д'Артанян. – Тя ли ти поръча да ми кажеш това?

– О, не! Не, господине! Но аз от съчувствие към вас реших да ви го кажа.

– Благодаря, добра Кети, но само за доброто намерение, защото ще се съгласиш, че съобщението не е никак приятно.

– С други думи, вие не вярвате това, което ви казах, така ли?

– Човек винаги трудно вярва на такива неща, хубаво дете, дори само от честолюбие.

– И тъй, вие не ми вярвате?

– Признавам, че докато не благоволиш да ми дадеш някои доказателства за това, което твърдиш...

– Какво ще кажете за това?

И Кети измъкна от пазвата си някаква малка бележка.

– За мене ли? – попита д'Артанян, като грабна бързо писмото.

– Не, за друг.

– За друг ли?

– Да.

– Името му, името му? – извика д'Артанян.

– Вижте адреса.

– Господин конт дьо Вард.

Споменът за случката в Сен Жермен мина веднага през ума на самонадеяния гасконец; с бързо като мисълта движение той скъса плика въпреки вика, който нададе Кети, като го видя какво щеше да направи или по-право какво правеше.

– Боже мой, господин благороднико! – възкликна тя. – Какво правите?

– Аз ли, нищо! – отвърна д'Артанян и прочете:

„Не отговорихте на първата ми бележка: болен ли сте, или сте забравили какви погледи ми отправяхте на бала у госпожа дьо Гиз? Ето удобен случай, конте! Не го изпускайте!“

Д'Артанян пребледня; бе наранено честолюбието му, а той мислеше, че е наранена неговата любов.

– Горкият, милият господин д'Артанян! – прошепна Кети с глас, изпълнен със състрадание, като стисна отново ръката на момъка.

– Съжаляваш ли ме, добро момиче? – запита д'Артанян.

– О, да! С цялото си сърце! Защото аз самата зная какво нещо е любовта!

– Ти ли знаеш какво нещо е любовта? – учуди се д'Артанян, като я погледна за пръв път по-внимателно.

– За нещастие, да!

– Добре! Тогава, вместо да ме съжالياваш, ще направиш много по-добре да ми помогнеш да отмъстя на твоята господарка.

– А по какъв начин бихте искали да ѝ отмъстите?

– Бих искал да възтържествувам над нея, да заема мястото на съперника си!

– Никога няма да ви помогна в това, господин благороднико! – каза бързо Кети.

– Защо? – попита д'Артанян.

– По две причини.

– Кои са те?

– Първо, господарката ми никога няма да ви обикне.

– Отде знаеш това?

– Вие я обидихте смъртно.

– Аз! С какво съм могъл да я обидя, та аз, откак я познавам, съм като неин роб! Говори, моля те!

– Ще призная това само пред мъжа... който проникне до дъното на душата ми!

Д'Артанян погледна втори път Кети. Младото момиче беше толкова свежо и хубаво, че много дукеси биха заплатили с короната си нейната свежест и хубост.

– Кети, ще проникна до дъното на душата ти, когато пожелаеш, не се грижи за това, мое скъпо дете.

И той я целуна, а бедното момиче се изчерви от целувката му като вишна.

– О, не! – извика Кети. – Вие не ме обичате! Вие обичате господарката ми, нали ми казахте преди малко.

– А това пречи ли ти да ми откриеш втората причина.

– Втората причина, господин благороднико – продължи Кети, насърчена най-напред от целувката и после от погледа на момъка, – втората причина е, че в любовта всеки се грижи за себе си.

Едва тогава д'Артанян си спомни нежните погледи на Кети, срещите в преддверието, на стълбището, в коридора, допирането с ръка всеки път, когато го срещнеш, и сподавените ѝ въздишки; но погълнат от желанието да се хареса на знатната дама, той беше пренебрегнал

прислужничката: който иска да улови орел, не обръща внимание на врабчето.

Но този път нашият гасконец изведнъж видя ползата, която можеше да се извлече от любовта, която Кети беше признала по толкова простодушен или по толкова безсрамен начин: ще може да спира писмата, адресирани до конт дьо Вард, да има съюзник в самата къща, да влиза по всяко време в стаята на Кети, съседна със стаята на господарката ѝ. Както виждаме, вероломният младеж вече жертвуваше бедното момиче, за да спечели милейди – доброволно или насила.

– Е – обърна се той към девойката, – искаш ли, моя мила Кети, да ти дам доказателство за любовта, в която ти се съмняваш?

– За коя любов? – запита девойката.

– За тази, която съм напълно готов да изпитвам към тебе.

– И какво е това доказателство?

– Искаш ли тая вечер да прекарам с тебе времето, което прекарвам обикновено с господарката ти?

– О, да! – извика Кети, като плесна с ръце. – На драго сърце!

– Добре, мило дете – рече д'Артанян, като се настани в едно кресло, – ела тук да ти кажа, че ти си най-хубавата прислужничка, която съм виждал досега!

И той ѝ говори толкова дълго и така хубаво, че бедното момиче, което искаше да му вярва, му повярва... Но за голяма изненада на д'Артанян хубавата Кети се бранеше някак упорито.

Времето минава бързо, когато минава в нападение и отбрана.

Удари полунощ и почти в същото време звънна звънчето в стаята на милейди.

– Гледай ти! – възкликна Кети. – Ето че господарката ми ме вика! Върви, върви си бърже!

Д'Артанян стана и си взе шапката, сякаш имаше намерение да я послуша; после отвори бързо вратата на един голям шкаф, вместо да отвори вратата към стълбата, и се сгуши вътре между роклите и пеньоарите на милейди.

– Какво правите? – прошепна Кети.

Д'Артанян, който беше взел предварително ключа, се затвори в шкафа, без да отговори.

– Е? – извика кисело милейди. – Спите ли, та не идвате, когато ви звъня.

И д'Артанян чу как се отвори силно вратата за стаята на милейди.

– Ида, милейди, ида – извика в отговор Кети, като се спусна към

господарката си.

И двете влязоха в спалнята и понеже вратата остана отворена, д'Артанян слуша още известно време как милейди мъмри прислужничката си; най-после тя се успокои и докато Кети прислужваше на господарката си, разговаряха за него.

– Е – каза милейди, – не видях тая вечер нашия гасконец?

– Как, госпожо – рече Кети, – не е ли идвал! Да не е станал непосреден, преди да бъде щастлив?

– О, не! Трябва да го е задържал господин дьо Тревил или пък господин Де-з-Есар. Разбирам тези неща, Кети, той е в ръцете ми.

– Какво ще правите с него, госпожо?

– Какво ще правя ли!... Бъди спокойна, Кети, между този човек и мене има нещо, което той не знае... Заради него аз едва не изгубих доверието на негово високопреосвещенство... О! Аз ще си отмъстя!

– Мислех, че го обичате, госпожо!

– Аз да го обичам? Не, мразя го! Такъв глупак! Държал е в ръцете си живота на лорд Уинтър и не го е убил, заради него губя триста хиляди ливри рента!

– Наистина – добави Кети – синът ви е единствен наследник на чичо си и до пълнолетието му вие щяхте да разполагате с неговото състояние.

Д'Артанян изтръпна цял, като чу как това пленително създание го укорява с такъв рязък глас, едва прикрит в разговора, че не убил човека, когото тя пред очите му бе отрупвала с уверения за приятелство.

– Всъщност – продължи милейди – аз бих си отмъстила вече, ако кардиналтът, който знае защо, не ми беше поръчал да го щадя.

– О, да! Но вие, госпожо, не пощадихте младата жена, която той обичаше.

– О! Търговката от улица Гробарска ли? Не е ли забравил вече, че тя е съществувала? Хубаво отмъщение наистина!

Студена пот обливаше челото на д'Артанян: та тази жена беше чудовище!

Той се приготви да слуша, но за нещастие тоалетът беше вече привършен.

– Добре – каза милейди, – приберете се в стаята си и гледайте утре да имате отговор на писмото, което ви дадох.

– За господин дьо Вард ли? – попита Кети.

– Разбира се, за господин дьо Вард.

– Ето един мъж, който ми се струва, че е пълна противоположност

на бедния господин д'Артанян.

– Излезте, госпожице – прекъсна я милейди, – не обичам разсъжденията.

Д'Артанян чу хлопването на вратата и шума от двете резета, с които милейди се затваряше отвътре. Кети също завъртя ключа на вратата, колкото можеше по-тихо; тогава д'Артанян бутна вратата на шкафа.

– Боже мой! – продума съвсем тихо Кети. – Какво ви е? Колко сте блед.

– Отвратително създание! – прошепна д'Артанян.

– Мълчете! Мълчете! Мълчете! – рече Кети. – Само една преграда дели моята стая от стаята на милейди и от едната се чува всичко, което се говори в другата!

– Тъкмо за това няма да изляза – заинати се д'Артанян.

– Как! – възкликна Кети, като се изчерви.

– Или ще изляза... но по-късно.

И той притегли Кети към себе си; тя не можеше да се съпротивява, съпротивлението вдига толкова шум! И Кети отстъпи.

Това беше порив на отмъщение към милейди, д'Артанян се убеди, че с право се казва за отмъщението, че е удоволствие на боговете. Затова, ако у него имаше поне малко сърце, щеше да се задоволи с тая нова победа; но д'Артанян се ръководеше само от честолюбие и гордост.

Във всеки случай трябва да признаем за негова чест – първото нещо, за което той използва влиянието, придобито над Кети, бе да се опита да узнае от нея какво е станало с госпожа Бонасийо; но бедното момиче му се кълнеше в разпятието, че не знае нищо, тъй като господарката ѝ никога не ѝ откривала напълно тайните си; можеше само да отговори, че госпожа Бонасийо не е мъртва.

А за причината, поради която милейди едва не бе загубила доверието на кардинала, Кети също не знаеше нищо, но по този въпрос д'Артанян беше по-добре осведомен от нея. Подозираше, че става въпрос навярно за диамантения накит, тъй като в момента, когато напускаше Англия, беше забелязал на един от задържаните кораби милейди.

Най-ясно от всичко беше, че истинската, дълбока омраза, вкоренената у милейди омраза, се дължеше на това, че той не е убил девера ѝ.

На следния ден д'Артанян пак отиде у милейди. Милейди беше в много лошо настроение – д'Артанян подозираше, че тя се дразнеше така, защото не бе получила отговор от господин дьо Вард. Кети влезе, но милейди я прие много грубо. Погледът, който Кети хвърли върху д'Артанян, означаваше: „Виждате ли как страдам заради вас.“

Но към края на посещението хубавата лъвица се укроти. Тя изслуша усмихната нежните думи на д'Артанян, дори му позволи да ѝ целуне ръка.

Д'Артанян излезе, без да знае вече какво да мисли: но той не беше от ония младежи, които лесно си губят ума, и докато ухажваше милейди, бе скроил малък план.

Кети го чакаше при вратата и както и миналата вечер, той се качи в стаята ѝ. Милейди се карала много на Кети и я обвинила в небрежност. Милейди не разбираше защо конт дьо Вард мълчи и ѝ заповядала да отиде в девет часа сутринта при нея, за да вземе трето писмо.

Д'Артанян накара Кети да му обещае, че ще занесе утре сутринта писмото на него; бедното момиче обеща всичко, което искаше любимият. То беше безумно.

Всичко стана както миналата вечер. Д'Артанян се затвори в шкафа, милейди позвъни, пригответи се да си ляга, отпрати Кети и затвори вратата. Д'Артанян пак се прибра в къщи едва в пет часа сутринта.

В единадесет часа д'Артанян видя, че иде Кети; тя държеше в ръка новата бележка на милейди. Този път бедното момиче я предаде безропотно на д'Артанян: остави го да прави, каквото знае; то принадлежеше телом и духом на своя хубав войник.

Д'Артанян отвори бележката и прочете следното:

„Ето вече трети път ви пиша, за да ви кажа, че ви обичам. Пазете се да не ви пиша четвърти път, за да ви кажа, че ви мразя.

Ако се разкайвате за своето държание към мене, момичето, което ще ви предаде тази бележка, ще ви каже по какъв начин един възпитан мъж може да получи прошка.“

Д'Артанян се изчерви и пребледня на няколко пъти, докато четеше бележката.

– О! Вие още я обичате! – прошепна Кети, която не бе откъснала нито за миг погледа си от лицето на момъка.

– Не, Кети, лъжеш се, не я обичам вече, но искам да си отмъстя за нейното презрение.

– Да, известно ми е вашето отмъщение; вие ми го казахте.

– Какво значение има то за тебе, Кети! Знаеш много добре, че само теб обичам.

– Отде мога да зная това?

– От презрението, с което ще се отнеса към нея. – Кети въздъхна.

Д'Артанян взе перо и написа:

„Госпожо, досега се съмнявах, че първите ви две бележки бяха

отправени до мене, толкова недостоен се смятах за такава чест; освен това бях толкова болен, че в никакъв случай не бих се решил да ви отговоря.

Но днес трябва да вярвам напълно на голямата ви благосклонност, тъй като не само вашето писмо, но и прислужничката ви ми потвърждава, че имам щастието да бъда обичан от вас.

Няма нужда тя да ми казва по какъв начин един възпитан мъж може да получи прошка. Аз ще дойда тази вечер в единадесет часа да ви моля за прошка. Да закъснея с един ден, ще означава сега за мене да ви нанеса нова обида.

Този, когото направихте най-щастливия между мъжете.

Конт дьо Вард.“

Тази бележка беше преди всичко лъжлива, а и груба; дори от гледна точка на съвременните нрави – един вид подлост: но по онова време хората не се стесняваха толкова много както днес. Впрочем д'Артанян знаеше от личните признания на милейди, че тя е вършила предателство към по-високопоставени ръководители, и много малко я уважаваше. И все пак въпреки малкото уважение той чувствуваше, че го изгаря безумна страст към тая жена. Страст, пропита с презрение, но все пак страст или жажда, ако щете.

Планът на д'Артанян беше много прост: през стаята на Кети да влезе в стаята на господарката й; да се възползува от първия миг на изненада, на срам, на ужас, за да възтържествува над нея. Можеше и да не сполучи, но все пак трябваше да рискува нещо. След осем дни започваше войната. Д'Артанян нямаше време да люби както трябва.

– Вземи – рече момъкът, като подаде на Кети добре запечатаната бележка, – предай това писмо на милейди; то е отговорът на господин дьо Вард.

Бедната Кети пребледня като мъртвец; тя подозираше какво е съдържанието на писмото.

– Слушай, мило дете – каза й д'Артанян, – разбери, че всичко това трябва да свърши по някакъв начин; милейди може да открие, че си предала първата бележка на слугата ми, вместо да я предадеш на слугата на конта, и че аз съм разпечатал другите, които трябваше да бъдат разпечатани от господин дьо Вард. Тогава милейди ще те изпъди, ти я познаваш, а тя не е жена, която ще се задоволи само с това отмъщение.

– Уви! – въздъхна Кети. – За кого се излагах на всичко това?

– За мене, зная много добре, хубавице моя – отвърна младежът, – и съм ти много благодарен, кълна ти се.

– Но какво е съдържанието на вашата бележка?

– Милейди ще ти каже.

– Ах, вие не ме обичате – извика Кети, – аз съм много нещастна!

На този укор има отговор, който винаги мами жените; Д'Артанян отговори така, че Кети остана в най-дълбоко заблуждение.

Все пак тя плака много, преди да се реши да предаде писмото на милейди. Най-после се реши, а д'Артанян желяеше само това.

Но той ѝ обеща, че вечерта ще излезе рано от господарката ѝ, а като излезе оттам, ще се качи при нея.

Това обещание утеши напълно бедната Кети.

IV

В ТАЗИ ГЛАВА СЕ ГОВОРИ ЗА ЕКИПИРОВКАТА НА АРАМИС И ПОРТОС

Откакто четиримата приятели бяха тръгнали всеки на лов за екипировката си, те не се събираха вече редовно. Обядваха един без друг, където се намираха или по-скоро където можеха. Службата също отнемаше част от скъпоценното време, което летеше тъй бързо.

Бяха се уговорили само да се срещат веднъж седмично към един час в квартирата на Атос, тъй като той, верен на клетвата, която беше дал, не прекрчаваше прага на стаята си.

Същия ден, в който Кети отиде в дома на д'Артанян, беше ден, в който приятелите се събираха.

Веднага щом Кети си излезе, д'Артанян тръгна към улица Феру.

Той свари Атос и Арамис да умуват. Арамис имаше някакво смътно желание пак да надене расото. Атос, както винаги, нито го разубеждаваше, нито го насърчаваше. Той беше привърженик на свободната воля. Не даваше никога съвети, без да му искат. При това трябваше да му ги искат два пъти.

– Изобщо – казваше той – хората искат съвети само за да не ги изпълняват; или ако ги изпълнят, да има кого да укоряват, че ги е посъветвал.

Портос дойде малко след д'Артанян. И така четиримата приятели се събраха.

Лицата на четиримата изразяваха четири различни чувства: лицето на Портос – спокойствие, на д'Артанян – надежда, на Арамис –

безпокойство, а на Атос – безгрижие.

След кратък разговор, в който Портос успя да загатне, че някаква високопоставена особа се е заела на драго сърце да го избави от затруднение, влезе Мускетон.

Мускетон помоли Портос да се прибере в къщи – присъствието му било необходимо, каза той с много жален израз.

– За конете ми ли? – запита Портос.

– И да, и не – отговори Мускетон.

– Но най-после не можеш ли да кажеш?...

– Елате, господине.

Портос стана, сбогува се с приятелите си и тръгна след Мускетон.

Миг след това на прага се появи Базен.

– Какво има, приятелю? – запита Арамис с оня кротък глас, който се забелязваше у него всеки път, когато мислите му се отправяха към черквата.

– Един мъж ви очаква в къщи, господине – отвърна Базен.

– Мъж ли! Какъв мъж!

– Един просяк.

– Дайте му милостиня, Базен, кажете му да се помоли за един беден грешник.

– Този просяк иска да говори на всяка цена с вас и твърди, че ще ви бъде много приятно да го видите.

– Не каза ли да ми предадеш нещо?

– Да, господине. Ако господин Арамис не иска да дойде да се видим – каза той, – предайте му, че ида от Тур.

– От Тур ли? – възкликна Арамис. – Хиляди извинения, господа, но навярно този човек ми носи известията, които очаквах.

Той стана веднага и бързо си отиде. Останаха Атос и д'Артанян.

– Изглежда, че тези юначаги са си уредили работата. Какво мислите вие по този въпрос, д'Артанян? – каза Атос.

– Зная, че у Портос всичко е наред – заяви д'Артанян. – И за Арамис, да си призная, никога не съм се тревожил много; но вие, Атос, вие, който раздадохте така щедро pistolите на англичанина, които бяха ваше законно право, вие какво ще правите?

– А съм много доволен, че убих онзи обесник, момчето ми, защото да убиеш англичанин е свето дело: но ако бях сложил в джоба си pistolите му, те щяха да ми тежат като угрисение на съвестта.

– Де, де, драги Атос! Вие наистина имате странни разбираня.

– Добре, добре! Но какво ми казваше господин дьо Тревил, който

вчера ми направи честта да дойде да ме види? Вие сте посещавали ония съмнителни англичани, които кардиналът закриля.

– Искате да кажете, че посещавам една англичанка, тази, за която ви говорих.

– Ах, да! Русата жена, за която ви дадох съвети, които вие, разбира се, не сте и мислили да следвате.

– Казах ви причините.

– Да, казахте, струва ми се, че там ще намерите екипировката си.

– Нищо подобно! Уверих се напълно, че тази жена има пръст в отвлечането на госпожа Бонасийо.

– Да, разбирам; за да намерите една жена, вие ухажвате друга: това е най-дългият път, но и най-забавният.

Д'Артанян беше на път да разкаже всичко на Атос, но едно обстоятелство го спря: Атос беше благородник, строг по отношение на честта, а в малкия план, който нашият влюбен беше замислил срещу милейди, имаше някои неща, които пуританът нямаше да одобри – той предварително беше убеден в това. Ето защо предпочете да мълчи и понеже Атос беше най-нелюбопитният човек на света, откровеността на д'Артанян се свърши с това.

Но да оставим двамата приятели, които нямаха да си кажат нищо важно, за да проследим Арамис.

Ние видяхме с каква бързина младежът последва или по-право превари Базен, като чу, че мъжът, който искал да говори с него, иде от Тур. С един скок той се намери от улица Феру на улица Вожирар.

Когато влезе в къщи, той наистина свари един дребен на ръст мъж с умни очи, но целият в дрипи.

– Вие ли ме търсите? – попита мускетарят.

– Аз търся господин Арамис. Вие ли се казвате така?

– Да, аз, имате ли да ми предадете нещо?

– Да, ако ми покажете някаква си везана кърпичка.

– Ето я – рече Арамис, като измъкна от вътрешния си джоб едно ключе и отвори малко ковчеже от абаносово дърво, инкрустирано със седеф. – Ето я, вижте.

– Добре – каза просякът. – Кажете на слугата си да излезе.

И наистина Базен, любопитен да узнае какво иска просякът от неговия господар, бе избързал подире му и бе стигнал почти едновременно с него, но тази бързина не му помогна много. По покана на просяка неговият господар му даде знак да излезе и той бе принуден да се подчини.

След излизането на Базен просякът хвърли бърз поглед наоколо, за

да се увери, че никой не може да го види, нито чуе разгърна дрипавото си палто, зле пристегнато с кожен колан, почна да разпаря горната част на дрехата си и измъкна оттам писмо.

Щом видя печата, Арамис нададе радостен вик, целуна писмото и почти с благоговение го отвори. Писмото имаше следното съдържание:

„Приятелю, съдбата иска да бъдем разделени още няколко време, но хубавите дни на младостта не са изгубени безвъзвратно. Изпълнете дълга си на бойното поле, аз изпълнявам другадe своя дълг. Вземете това, което приносящият ще ви предаде, бийте се като добър и храбър благородник и мислете за мене. Целувам нежно черните ви очи.

Сбогом или по-скоро довиждане!“

Просякът продължаваше да разпаря. Той измъкна един по един от мръсните си дрехи сто и петдесет двойни испански пистола и ги нареди на масата. После отвори вратата, поздрави и излезе, преди смаяният младеж да посмее да заговори.

Тогава Арамис препрочете писмото и забеляза, че имаше послепис:

„П.П. Можете да приемете приносителя, който е конт и испански благородник“.

– Златни мечти! – извика Арамис. – О, хубав живот! Да, ние сме млади! Да, за нас ще настъпят пак щастливи дни! О! На тебе, на тебе принадлежи моята любов, моята кръв, моят живот! Всичко, всичко, всичко, моя възлюбена хубавице!

И той целуваше страстно писмото, без дори да погледне златото, което блестеше на масата.

Базен почука леко на вратата, Арамис нямаше вече причини да го държи вън и му позволи да влезе.

Базен се спря смаян, като видя златото, и забрави, че влезе да доложи за идването на д'Артанян, който, любопитен да узнае какъв е тоя просяк, идеше у Арамис направо от Атос.

Но понеже д'Артанян не се стесняваше много от Арамис, представи се сам, като видя, че Базен е забравил да доложи за идването му.

– Ах, дявол да го вземе, драги ми Арамис! – подхвърли д'Артанян. – Ако това са сливите, които ви изпращат от Тур, поздравете от мое име градинаря, който ги отглежда!

– Лъжете се, драги мой – отвърна винаги потайният Арамис. –

Моят издател ми изпраща хонорара за поемата в едносрични стихове, която бях започнал през нашето пътешествие.

– Ах, наистина ли? – рече с престорено учудване д'Артанян. – Е добре! Вашият издател е много щедър, скъпи ми Арамис, само това мога да ви кажа.

– Как, господине! – извика Базен. – Толкова скъпо ли струва една поема! Невероятно! О, господине, вие правите всичко, каквото пожелаете! Вие можете да станете равен на господин дьо Воатюр и на господин дьо Бенсерад! И това ми харесва. Поетът е почти като абат. Ах, господин Арамис, станете поет, моля ви!

– Базен, приятелю – забеляза Арамис, – струва ми се, че се намесвате в разговора.

Базен разбра, че е сбъркал. Той наведе глава и излезе.

– А! – каза усмихнат д'Артанян. – Вие продавате произведенията си на цената на златото, вие сте много щастлив, приятелю. Но внимавайте, ще изгубите писмото, което се подава от дрехата ви и което навярно е пак от вашия издател.

Арамис се изчерви до уши, прибра навътре писмото и закопча дрехата си.

– Драги ми д'Артанян – предложи той, – да отидем, ако искате, да намерим приятелите си и понеже аз вече съм богат, ще започнем от днес да обядваме пак заедно, докато и вие забогатеете.

– Боже мой! С голямо удоволствие! – съгласи се д'Артанян. – Отдавна не сме обядвали както трябва. И понеже тази вечер аз предприемам доста опасен поход, признавам, че ще ми бъде приятно да поразпала главата си с няколко бутилки старо бургундско вино.

– Нямам нищо против старото бургундско. Аз също го обичам – добави Арамис, у когото видът на златото премахна сякаш с ръка всички мисли за оттегляне от света.

И като сложи в джоба си три или четири двойни пистола, за да посрещне насъщните нужди, той затвори останалите в абаносовото ковчеже, инкрустирано със седеф, където се намираше вече известната кръпичка, която му служеше за талисман.

Двамата приятели отидоха най-напред у Атос, който, верен на клетвата, която беше дал да не излиза, се зае да нареди да донесат обедата в квартирата му. Понеже той разбираше отлично гастрономическите тънкости, д'Артанян и Арамис веднага му предоставиха тази важна грижа.

Когато отиваха у Портос, на ъгъла на улица Бак срещнаха Мускетон, който, унил, караше пред себе си един кон и едно муле.

Д'Артанян ахна от изненада, примесена с известна радост:

– Ах, жълтият ми кон! – извика той. – Арамис, погледнете тоя кон!

– О! Каква отвратителна кранта! – възкликна Арамис.

– Е, драги мой – продължи д'Артанян, – това е конят, с който пристигнах в Париж.

– Как, господине, познавате ли тоя кон? – запита Мускетон.

– Той има особен цвят – каза Арамис. – За пръв път виждам такъв косъм.

– И аз мисля така – продължи д'Артанян и го продадох за три еку, и то само заради косъма, защото крантата не струва и осемнадесет ливри. Но как е попаднал този кон в ръцете ти, Мускетон?

– Ах! – въздъхна слугата. – Не ми говорете, господине, това е една отвратителна шега, която ни скрои мъжът на нашата дукеса!

– Как така, Мускетон!

– Да, към нас е много благосклонно разположена една знатна дама, дукеса дьо... но извинете! Господарят ми забрани да ѝ казвам името: тя ни принуди да приемем един малък подарък, един чуден испански кон и едно андалуско муле, просто да им се не нагледаш. Но мъжът ѝ, научил за това, спрял по пътя двете прекрасни животни, които ни изпращаха, и ги заменил с тези ужасни кранти!

– Които ти му връщаш, нали? – попита д'Артанян.

– Точно така – продължи Мускетон. – Разбирате, че ние не можем по никой начин да приемем такива животни вместо ония, които ни бяха обещани.

– Не, разбира се, при все че ми се искаше да видя Портос на моя жълт кон. Щях да имам представа как съм изглеждал аз самият, когато пристигнах в Париж. Но да не те задържаме, Мускетон. Изпълни поръчката на господаря си. Той вкъщи ли си е?

– Да, господине – отвърна Мускетон, – но е много сърдит, нали разбирате?

И той продължи пътя си по кея Гран Огюстен, а двамата приятели отидоха да позвънят на вратата на злощастния Портос. Последният ги беше видял, като прекосяха двора, и не мислеше да им отвори. Звъняха напразно.

Мускетон продължи пътя си, мина по Пон Нюф, като гонеше пред себе си двете кранти, и излезе на улица Мечкарска. Като стигна там, той върза, както беше наредил господарят му, коня и мулето за чукчето на вратата на прокурора. После, без да се грижи за по-нататъшната им съдба, се върна при Портос и му съобщи, че поръчката му е изпълнена.

След известно време двете бедни животни, които не бяха яли от сутринта, започнаха така да шумят, като сваляха и дигаха чукчето на вратата, че прокурорът заповяда на малкото писарче да отиде и разпита съседите на кого са конят и мулето.

Госпожа Кокнар позна подаръка си и в началото съвсем не разбра защо са го върнали. Но посещението на Портос скоро ѝ обясни всичко. Гневът, който блестеше в очите на мускетаря въпреки усилията му да се владее, изплаши чувствителната любовница. И наистина Мускетон не беше скрил от господаря си, че е срещнал д'Артанян и Арамис и че д'Артанян познал жълтия кон, който бил оня беарнски жребец, с който пристигнал в Париж и го продал за три екю.

Портос си отиде, след като определи среща на прокуроршата при манастира Сен Маглоар. Прокурорът, като видя, че Портос си отива, го покани на обяд, покана, която мускетарят надменно отхвърли.

Госпожа Кокнар отиде при манастира Сен Маглоар цялата разтреперана, защото предвиждаше какви укори я очакваха там, но тя беше запленена от величественото държание на Портос.

Портос изля върху преклонената глава на своята прокурорша всички проклетия и укори, които един мъж със засегнато честолюбие може да излее върху главата на една жена.

– Уви – въздъхна тя, – направих го за добро. Един от нашите клиенти, търговец на коне, дължеше пари на кантората и не искаше да плати. Взех мулето и коня срещу дълга. Обещал беше да ми даде коне, достойни за самия крал.

– Госпожо – каза Портос, – ако ви е дължал повече от пет екю, вашият търговец е крадец.

– Не е забранено да се търси евтино, господин Портос – опита се да се оправдае прокуроршата.

– Не, госпожо, но тези, които търсят евтино, трябва да позволят на другите да си търсят по-щедри приятели.

И Портос се обърна и тръгна да си отива.

– Господин Портос! Господин Портос! – извика прокуроршата. – Сгреших, признавам, не биваше да се скъпя, когато ставаше дума за екипировката на благородник като вас!

Без да отговори, Портос се отдалечи с още една крачка.

Прокуроршата сякаш го видя в сияен облак, заобиколен от дукеси и маркизи, които му хвърлят торби със злато в краката.

– Спрете, за бога, господин Портос! – извика тя. – Спрете да си поприказваме.

- Разговорът с вас ми носи нещастие – отвърна Портос.
– Но кажете ми, какво искате?
– Нищо, защото то е равносилно, че съм ви поискал нещо. – Прокуроршата увисна на ръката на Портос и в изблик на скръб извики:
– Господин Портос, аз не разбирам нищо от тези работи! Зная ли какво е кон? Зная ли какво са хамути?
– Трябваше да предоставите на мене, госпожо, тъй като аз разбирам от тия неща. Но вие искахте да пестите, с други думи, да спечелите малко пари.
– Стреших, господин Портос, и ще поправя грешката си честна дума.
– Как? – запита мускетарят.
– Слушайте. Тази вечер господин Кокнар отива у господин дук дьо Шон, който го е викал за някакво допитване, което ще трае най-малко два часа. Елате, ще бъдем сами и ще си оправим сметките.
– Най-последно! Така се говори, скъпа моя!
– Прощавате ли ми?
– Ще видим – заяви величествено Портос.
И двамата се разделиха, като си казаха: до тази вечер.
„Дявол да го вземе! – помисли си Портос, като си отиваше. – Струва ми се, че най-последно ще се приближа до сандъка на господин Кокнар.“

V

НОЩЕМ ВСИЧКИ КОТКИ СА СИВИ

Вечерта, така нетърпеливо очаквана от Портос и от д'Артанян, най-последно настъпи.

Д'Артанян както винаги, се представи у милейди към девет часа. Свари я в прекрасно настроение. Никога не го беше посрещала тъй добре. Нашият гасконец разбра от пръв поглед, че тя е получила бележката му и че тази бележка оказваше своето въздействие.

Кети влезе, за да донесе разхладителни питиета. Господарката ѝ я погледна мило, усмихна ѝ се с най-прелестната си усмивка, но уви! Бедното момиче беше толкова тъжно, че дори не забеляза благосклонността на милейди.

Д'Артанян гледаше ту едната, ту другата жена и беше принуден да признае в ума си, че природата е сбъркала, като ги е създавала: на знатната дама тя беше дала продажна и долна душа, а на прислужничката –

сърце на дукеса.

В десет часа милейди започна да става неспокойна, д'Артанян разбра какво означаваше това. Тя поглеждаше стенния часовник, ставаше, сядаше пак, усмихваше се на д'Артанян, с което искаше да каже: вие, разбира се, сте много мил, но ще бъдете очарователен, ако си отидете!

Д'Артанян стана, взе шапката си, милейди му подаде ръката си да я целуне. Момъкът усети, че му стиска ръката, и разбра, че тя прави това не от кокетство, а от благодарност, че си отива.

„Дяволски го обича“ – прошепна той.

После излезе.

Този път Кети не го чакаше никъде, нито в стаята пред спалнята, нито в коридора, нито на пътната врата. Д'Артанян трябваше съвсем сам да намери стълбата и малката стаичка.

Кети седеше, скрила глава в ръцете си, и плачеше.

Тя чу, че д'Артанян влиза, но не дигна глава. Момъкът се приближи до нея и я хвана за ръцете – тогава тя се разрида.

Както беше предположил д'Артанян, милейди, когато получила писмото, в изблик на радост разказала всичко на прислужничката си, после в награда за успешно изпълнената този път поръчка ѝ подарила кесия.

Когато се прибрала в стаята си, Кети беше захвърлила кесията в един ъгъл, където тя още стоеше отворена, и три-четири златни монети се бяха изсипали на килима.

Бедното момиче дигна глава при милувките на д'Артанян. Самият д'Артанян се изплаши от разстроеното ѝ лице. Тя сплете умолително ръце, но без да посмее да продума нито дума.

Колкото и безчувствено да беше сърцето на д'Артанян, той се трогна от тази безмълвна мъка. Но той следваше твърдо плановете си, особено последния, и нямаше да измени нищо от програмата, която си беше начертал предварително. И той не даде на Кети никаква надежда, че може да го разколебае, а само ѝ представи постъпката си като обикновено отмъщение.

Това отмъщение всъщност се улесняваше, тъй като милейди, за да скрие навярно червенината си от своя любовник беше поръчала на Кети да угаси всички лампи в къщата, дори в собствената ѝ стая. Господин дьо Вард трябваше да излезе, преди да се съмне, пак в пълна тъмнина.

След малко чуха, че милейди влиза в стаята си. Д'Артанян се спусна веднага към шкафа си. Едва се сгуши там, и звънчето звънна.

Кети влезе при господарката си и не остави вратата отворена, но

преградата беше толкова тънка, че се чуваше почти всичко, което си говореха двете жени.

Милейди изглеждаше опиянена от радост и караше Кети да ѝ повтаря най-малките подробности от мнимата среща между прислужничката и дьо Вард, как е получил писмото, какво е отговорил, какво е било изражението на лицето му, изглеждал ли е много влюбен. На всички тези въпроси бедната Кети, принудена да се държи добре, отговаряше със сподавен глас, в който господарката ѝ дори не забелязваше оттенъка на мъка – толкова е егоистично щастие.

Най-после, понеже часът за срещата с конта приближаваше, милейди наистина – накара да бъдат угасени всички лампи в нейната спалня и заповяда на Кети да се прибере в стаята си и въведе дьо Вард веднага, щом дойде.

Кети не чака дълго. Щом видя през ключалката на шкафа, че целият дом тъне в мрак, д'Артанян изскочи от скривалището в момента, когато Кети затваряше междинната врата.

– Какъв е този шум? – запита милейди.

– Аз съм – каза шепнешком д'Артанян. – Аз, конт дьо Вард.

– Боже мой, боже мой! – пошепна Кети. – Той дори не дочака часа, който сам беше определил.

– Добре – отвърна милейди с разтреперан глас. – Защо не влиза? Конте, конте – добави тя, – знаете много добре, че ви чакам!

При тоя зов д'Артанян отстрани леко Кети и влезе в стаята.

Ако ярост и мъка терзаят някоя душа, това са яростта и мъката на любовника, който приема под чуждо име уверения в любов, отправени към щастливия му съперник.

Д'Артанян се намираще в мъчително положение, което не беше предвидил, ревността късаше сърцето му и той страдаше почти колкото бедната Кети, която плачеше в същия миг в съседната стая.

– Да, конте – казваше милейди с най-ласкав глас, като стискаше нежно ръката му в своите ръце, – да, аз съм щастлива от любовта, която вашите погледи и думите ви изразяваха всеки път, когато се срещаме. Аз също ви обичам. О, утре, утре искам от вас някакъв залог, който да ми доказва, че вие мислите за мене, и понеже може да ме забравите, вземете.

И тя сне от ръката си пръстен и го сложи на пръста на д'Артанян.

Д'Артанян си спомни, че беше виждал този пръстен на ръката на милейди: той беше чуден сапфир, ограден с брилянти.

Първото движение на д'Артанян беше да ѝ го върне, но милейди

добави:

– Не, не, запазете тоя пръстен от любов към мене. Като го приемате – добави тя развълнувана, – вие ми правите много по-голяма услуга, отколкото можете да си представите.

„Тази жена е оградена с тайнственост“ – си каза наум д'Артанян.

В този миг той почувствува, че е готов да ѝ разкрие всичко. Отвори уста, за да каже на милейди кой е и че е дошъл с цел да си отмъсти, но тя добави:

– Бедният ми ангел, това чудовище, гасконецът, едва не ви уби!

Чудовището беше той.

– О! – продължи милейди. – Още ли страдате от раните?

– Да, много – отвърна д'Артанян, който не знаеше вече какво да отговори.

– Бъдете спокоен – прошепна милейди, – аз ще отмъстя за вас, ще отмъстя жестоко!

„Проклятие! – каза си д'Артанян. – Още не е дошло време за откровеност.“

На д'Артанян беше необходимо известно време, за да се съвземе от тоя кратък разговор, но всички мисли за отмъщение, с които беше дошъл, безследно изчезнаха. Тази жена упражняваше над него невероятна власт, той я мразеше и боготвореше едновременно. Никога не беше вярвал, че две толкова противоположни чувства могат да живеят в едно и също сърце, и като се съединят, да образуват странна и дори демонична любов.

Но удари един часа. Трябваше да се разделят. Когато напускаше милейди, д'Артанян почувствува само силно съжаление, че си отива, и в страстно сбогом, което си размениха, уговориха нова среща през следната седмица. Бедната Кети се надяваше, че ще успее да каже няколко думи на д'Артанян, когато мине през стаята ѝ, но милейди го изпрати сама в мрака и се раздели с него чак на стълбището.

На другия ден сутринта д'Артанян изтича у Атос. Той се беше впуснал в толкова странно приключение, че имаше нужда от съвет. Разказа му всичко: Атос се намръщи няколко пъти.

– Вашата милейди – му каза той – ми изглежда долно същество, но и вие сте сгрешили не по-малко от нея, като сте я измамили. Ето че сте си спечелили, така или иначе, страшен враг.

Както му говореше, Атос гледаше внимателно сапфира, ограден с диаманти, който заемаше на пръста на д'Артанян мястото на пръстена на кралицата, грижливо прибран в кутийка.

– Пръстена ли гледате? – запита гасконецът, особено горд, че може да покаже на приятелите си толкова скъп подарък.

– Да – отвърна Атос, – напомня ми една семейна скъпоценност.

– Хубав е, нали? – попита д'Артанян.

– Прекрасен! – отговори Атос. – Не вярвах, че съществуват два сапфира с толкова чист блясък. Да не сте го заменили срещу вашия диамант?

– Не – каза д'Артанян, – подарък е от моята хубава англичанка или по-скоро от моята хубава французойка, защото, при все че не съм я питал, убеден съм, че тя е родена във Франция.

– От милейди ли получихте тоя пръстен? – извика Атос с глас в който лесно можеше да се забележи силно вълнение, – От самата нея. Даде ми го тази нощ.

– Покажете ми тогава тоя пръстен – рече Атос.

– Ето го – отвърна д'Артанян и го извади от пръста си. Атос го разгледа внимателно и силно пребледня, после го премери на безименния пръст на лявата си ръка, той прилепна на тоя пръст, сякаш беше правен за него. Облак на гняв и желание за мъст помрачи обикновено тъй спокойното чело на благородника.

– Невъзможно е да е тя – прошепна той. – Как е попаднал този пръстен в ръцете на милейди Кларик? И все пак много трудно е да има два пръстена с такава поразителна прилика.

– Познат ли ви е този пръстен? – запита д'Артанян.

– Стори ми се познат, но навярно съм се излъгал – отговори Атос.

И го върна на д'Артанян, без да откъсва очи от него.

– Слушайте, д'Артанян – подзе той след малко. – Свалете този пръстен от ръката си или обърнете камъка навътре. Толкова мъчителни спомени ми навява, че няма да мога да разговарям спокойно с вас. Не дойдохте ли да се посъветвате с мене, не казахте ли, че сте объркан и не знаете какво да правите?... Но чакайте... дайте ми пак сапфира, ръбът на онзи, за който ви говорех, е одраскан при една злополука.

Д'Артанян пак извади пръстена от ръката си и го подаде на Атос.

Атос изтръпна:

– Ето! – възкликна той. – Вижте, не е ли странно!

И показва на д'Артанян драскотината, за която си беше спомнил.

– От кого ви беше тоя сапфир, Атос?

– От майка ми, която го беше получила от своята майка. Както ви казах, това е стара семейна скъпоценност... която не биваше никога да излиза от семейството...

– А вие... продадохте ли го? – попита нерешително д'Артанян.

– Не – продължи Атос със странна усмивка. – Подарих го през една любовна нощ, както е бил подарен на вас.

д'Артанян също се замисли – струваше му се, че вижда в душата на милейди бездънни и мрачни пропасти.

Той сложи пръстена, но не на ръката си, а в джоба.

– Слушайте – рече Атос, като го улови за ръката, – вие знаете, че ви обичам, д'Артанян. Да имам син, не бих го обичал повече от вас. Слушайте, повярвайте ми, откажете се от тая жена. Аз не я познавам, но някакъв вътрешен глас ми казва, че тя е пропаднала и че в нея има нещо гибелно.

– Имате право – съгласи се д'Артанян. – Да, аз ще се разделя с нея. Да си призная, тази жена плаши и мене самия.

– Ще имате ли тая смелост? – запита Атос.

– Да – отвърна д'Артанян, – и то още сега.

– Добре, момчето ми, вие ще постъпите правилно – отвърна благородникът, като стисна ръката на гасконеца с почти бащинска нежност. – Дано бог даде тая жена, която едва е влязла във вашия живот, да не остави никаква страшна следа в него.

И Атос кимна на д'Артанян като човек, който даваше да се разбере, че ще му бъде приятно да остане сам с мислите си.

Като се прибра в къщи, д'Артанян свари Кети, която го чакаше. Един месец треска не би променил повече това момиче от тази безсънна и мъчителна нощ.

Господарката ѝ я беше изпратила при лъжливия дьо Вард. Тя била безумна от любов, опиянена от щастие, искала да знае кога любовникът ѝ ще ѝ подари втора нощ.

И бедната Кети, бледа и разтреперана, очакваше отговора на д'Артанян.

Атос имаше голямо влияние над младия гасконец. И сега, когато гордостта му беше спасена и жаждата му за мъст задоволена, съветите на приятеля му, присъединени към гласа на собственото сърце, му вдъхнаха решението да не се вижда повече с милейди. И вместо отговор той взе перо и написа следното писмо:

„Не разчитайте на мене, госпожо, за близката ни среща. От оздравяването ми аз имам толкова занимания от този род, че трябва да въведа в тях известен ред. Когато ви дойде редът, ще имам честта да ви съобщя.

Целувам ви ръцете, Конт дьо Вард“

За сапфира – нито дума. Гасконецът искаше ли да запази едно оръжие срещу милейди? Или пък да бъдем откровени, не запазваше ли той сапфир като последно средство за екипировката?

Всъщност погрешно е да се съди за постъпките през една епоха от гледна точка на друга епоха. Това, което днес е позор за един почтен човек, по онова време беше съвсем обикновено и естествено нещо и потомците на най-знатните семейства бяха издържани обикновено от любовниците си.

Д'Артанян подаде писмото незапечатано на Кети, която най-напред го прочете, без да го разбере, а после, когато го препрочете, едва не полудя от радост.

Кети не можеше да повярва на такова щастие: д'Артанян бе принуден да ѝ повтори гласно уверенията, които бяха дадени в бележката писмено. И каквато и да беше опасността, на която се излагаше бедното момиче при сприхавия характер на милейди, като предадеше писмото на господарката си, то изтича с всички сили до площад Роаял.

Сърцето и на най-добрата жена е безжалостно към мъките на съперницата.

Милейди отвори писмото със същата бързина, с която Кети ѝ го донесе. Но при първите думи, които прочете, пребледня като смъртник, после смачка листа и се обърна към Кети с мълниеносен поглед.

– Какво е това писмо? – запита тя.

– Отговор на вашето писмо, госпожо – отвърна разтреперана Кети.

– Невъзможно! – извика милейди. – Невъзможно е благородник да напише такова писмо на жена!

После изведнъж трепна:

– Боже мой! – прошепна тя. – Да не би да знае... – и се спря.

Зъбите ѝ скърцаха, лицето ѝ придоби пепеляв цвят, искаше да пристъпи към прозореца, за да поеме въздух, но само простря ръце, краката ѝ се подкосиха и тя падна на едно кресло.

Кети помисли, че ѝ е станало лошо и се спусна да разкопчее корсажа ѝ. Но милейди бързо скочи.

– Какво искате? – извика тя. – И защо посягате към мене?

– Помислих, че ви е лошо, госпожо, и исках да ви помогна – отвърна прислужничката, ужасена от страшното изражение, което беше придобило лицето на господарката ѝ.

– На мене да ми е лошо! На мене! На мене! Да не ме мислите за

някоя женичка! Когато ме обидят, на мене не ми става лошо, а си отмъщавам, чувате ли!

И махна на Кети с ръка да излезе.

VI МЕЧТИ ЗА ОТМЪЩЕНИЕ

Вечерта милейди заповяда да въведат господин д'Артанян веднага щом дойде, както обикновено. Но той не дойде.

На следния ден Кети отиде пак при младежа и му разказа всичко, което се бе случило вечерта. Д'Артанян се усмихна, ревнивият гняв на милейди – това беше неговото отмъщение.

Вечерта милейди, още по-нетърпелива от предния ден, повтори заповедта си за гасконецца, но и тая вечер тя чака напразно.

На следния ден Кети се яви пред д'Артанян не вече весела и подвижна, както предните два дни, а, напротив – печална до смърт.

Д'Артанян попита младото момиче какво му е. Вместо отговор то извади от джоба си писмо и му го подаде.

Почеркът беше на милейди, но този път то беше адресирано до д'Артанян, а не до господин дьо Вард.

Той го отвори и прочете следното:

„Любезни господин д'Артанян, не е хубаво да пренебрегвате така приятелите си, особено когато ще ги напуснете за толкова дълго време. Аз и деверът ми ви очаквахме напразно вчера и оня ден. Така ли ще бъде и тази вечер?

Ваша дълбокопризнателна Лейди Кларик“

– Много просто – поясни д'Артанян, – очаквах това писмо. Доверието към мене расте, докато доверието към конт дьо Вард намалява.

– Ще отидете ли? – запита Кети.

– Слушай, мило дете – започна гасконецът, който гледаше да се оправдае пред собствените си очи, задето ще наруши обещанието, което беше дал на Атос. – Разбери, че ще бъде неблагоприятно да не се отзова на толкова положителна покана. Ако не се явя вече, милейди никога няма да разбере защо съм прекъснал посещенията си, може да се усъмни в нещо, а кой знае докъде може да стигне отмъщението на една жена с такъв характер?

– Боже мой! – възкликна Кети. – Как умеете да представяте нещата така, че все вие да имате право! Но вие ще почнете пак да я ухаждате и ако тоя път ѝ харесате под истинското си име и с истинското си лице, ще бъде много по-страшно от първия път!

Бедната девойка предчувствуваше донякъде онова, което щеше да се случи.

Д'Артанян я успокои, доколкото можеше, и ѝ обеща, че ще остане равнодушен към прелестите на милейди.

Той поръча на Кети да ѝ отговори, че е безкрайно благодарен за нейната благосклонност и че ще изпълни желанията ѝ. Ала не посмя да ѝ пише от страх, че няма да може да измени достатъчно добре почерка си за опитните очи на милейди.

Когато удари девет часа, д'Артанян беше на площад Роаял. Явно беше, че прислужниците, които чакаха в преддверието, бяха предупредени, защото веднага щом д'Артанян се появи, преди още да попита дали милейди може да го приеме, един от тях изтича да доложи за идването му.

– Да влезе – отсече милейди с толкова пронизителен глас, че д'Артанян го чу от преддверието.

Въведоха д'Артанян.

– Който и да ме търси, не съм в къщи – нареди милейди. – Разбирате ли, който и да ме търси.

Прислужникът излезе.

Д'Артанян погледна любопитно милейди. Тя беше бледа и очите ѝ бяха уморени – от сълзи или от безсъние. Светлината беше умишлено намалена, но младата жена не можеше да прикрие следите от треската, която я беше разяждала последните два дни.

Д'Артанян се приближи към нея със свойствената си любезност. Тогава тя направи неимоверно усилие да го приеме, но едва ли някога толкова измъчено лице е успявало да изрази толкова любезна усмивка.

На въпросите на д'Артанян как се чувствува тя отговори:

– Зле, много зле.

– Но в такъв случай аз ви преча – рече д'Артанян, – вие навярно имате нужда от почивка и аз ще си отида.

– Не, не, напротив, останете, господин д'Артанян – отвърна милейди, – вашето мило присъствие ще ме разсее.

„Охо! – помисли си д'Артанян. – Никога не е била толкова очарователна, трябва да се паза.“

Милейди си придаде най-дружелюбния израз, който можа, и

подхвана разговора с необичайна прелест. В същото време треската, която я беше оставила за миг, възвърна блясъка на очите ѝ, обагри страниите ѝ, зачерви устните ѝ. Д'Артанян пак намери Цирцея, която го беше запленила вече със своя чар. Любовта, която мислеше, че е угаснала, всъщност тлееше и сега пламна в сърцето му. Милейди се усмихваше и д'Артанян чувствуваше, че би погубил душата си за тази усмивка.

В един миг той почувствува нещо като угризение.

Лека-полека милейди стана по-общителна. Тя запита д'Артанян има ли любовница.

– Уви! – каза д'Артанян с най-прочувствения глас, на който беше способен. – Как можете да бъдете толкова жестока и да задавате такъв въпрос на мене, та аз, откакто ви видях, дишам и въздишам само чрез вас и за вас!

Милейди се усмихна със странна усмивка.

– Значи вие ме обичате? – запита тя.

– Има ли нужда да ви го казвам, нима не сте забелязали?

– Забелязах, но вие знаете: колкото по-горди са сърцата, толкова по-трудно се покоряват.

– О! Трудностите не ме плашат! – заяви д'Артанян. – Само невъзможното ме ужасява.

– Няма нищо невъзможно за истинската любов – отговори милейди.

– Нищо ли, госпожо?

– Нищо – повтори милейди.

„Дявол да го вземе! – каза си д'Артанян. – Променила си държание-то. Да не би тая своенравна жена да се е влюбила случайно в мене и да е склонна да подари и на мене някой сапфир, подобен на оня, който ми даде, когато ме взе за дьо Вард?“

Д'Артанян приближи бързо стола си до креслото на милейди.

– Е – поде тя, – какво ще направите, за да докажете любовта, за която говорите?

– Всичко, което поискате от мене. Заповядайте, аз съм готов.

– На всичко ли?

– На всичко! – извика д'Артанян, който знаеше предварително, че не рискува много, като поема такова задължение.

– Добре! Да поговорим малко – рече на свой ред милейди, като приближи креслото си до стола на д'Артанян.

– Слушам ви, госпожо – отвърна д'Артанян. Милейди остана за мит замислена и сякаш нерешителна.

После, изглежда, взе някакво решение.

– Аз имам враг – започна тя.

– Вие, госпожо! – викна д'Артанян, като се преструваше, че е изненадан. – Възможно ли е това, боже мой? Вие, която сте толкова хубава и добра!

– Смъртен враг.

– Наистина ли?

– Враг, който ме оскърби толкова жестоко, че сега аз и той водим война на живот и смърт. Мога ли да разчитам на вас като на съюзник?

Д'Артанян веднага разбра намеренията на тази отмъстителна жена.

– Можете, госпожо – заяви той надут, – десницата и животът ми ви принадлежат, както ви принадлежи моята любов.

– Тогава – продължи милейди, – щом сте толкова смел, колкото и влюбен...

Тя замълча.

– Е? – запита д'Артанян.

– Е! – отрони милейди след кратко мълчание. – От днес престанете да говорите за невъзможни неща.

– Не мога да понеса такава щастие! – извика д'Артанян като падна на колене и покри с целувки ръцете, които тя не отдръпна.

„Отмъсти за мене на безчестния дьо Вард – си мислеше, стиснала зъби милейди, – и аз ще съумея да се избавя от тебе, самонадеян глупако, сяпо оръдие на моята мъст!“

„Падни доброволно в ръцете ми, след като се подигра така безсрамно с мене, ти лицемерна и опасна жена – мислеше си д'Артанян, – а после аз ще ти се надсмивам заедно с този, когото ти искаш да убиеш със собствената ми ръка.“

Д'Артанян дигна глава.

– Готов съм – рече той.

– И тъй, вие ме разбрахте, скъпи господин д'Артанян! – добави милейди.

– Бих отгатнал желанието ви само от един ваш поглед.

– И тъй, вие ще ме защитите с вашата десница, която си е спечелила вече толкова голяма слава?

– Още сега.

– Но аз как ще ви се отплатя за такава услуга? – запита милейди. – Познавам влюбените – те нищо не вършат даром.

– Вие знаете единствения отговор, който искам – каза д'Артанян, – единствения, който е достоен за вас и за мене.

И той я привлече нежно към себе си. Тя почти не се

съпротивяваше.

– Користолюбец – подхвърли тя усмихната.

– Ах! – извика д'Артанян, истински увлечен от страстта, която тази жена умееше да разпалва в неговото сърце. – Ах! То е, защото моето щастие ми изглежда невероятно и понеже все се боя да не отлети като сън, бързам да го превърна в действителност.

– Добре, заслужете тогава това желано щастие.

– Аз чакам вашите заповеди – каза д'Артанян.

– Наистина ли? – запита милейди, осенена от последно съмнение.

– Кажете ми името на подлеца, който се е осмелил да разплаче вашите хубави очи.

– Кой ви каза, че съм плакала? – попита тя.

– Струваше ми се...

– Жени като мене не плачат – прекъсна го милейди.

– Толкова по-добре! Хайде кажете ми как се казва.

– Помислете, в това име се съдържа цялата ми тайна.

– Но аз трябва да узная името му.

– Да, трябва. Виждате какво доверие имам във вас!

– Радвам се безумно. Как се казва той?

– Вие го познавате.

– Наистина ли?

– Да.

– Да не е някой мой приятел? – продължи д'Артанян, като се преструваше, че се колебае, за да я накара да повярва, че нищо не знае.

– Ако беше някой ваш приятел, бихте ли се колебаели? – извика милейди и застрашителна мълния блесна в очите ѝ.

– Не, дори да беше брат ми! – извика д'Артанян, сякаш увлечен от възторг.

Нашият гасконец вървеше напред, без да се излага на никаква опасност, тъй като знаеше къде отива.

– Харесва ми вашата преданост – забеляза милейди.

– Уви! Само това ли харесвате в мене? – запита д'Артанян.

– Харесвам също и вас – додаде тя, като го улови за ръката.

И горещото ръкостискане накара д'Артанян да потрепере, сякаш треската, която изгаряше милейди, обземаше и самия него.

– Вие ме обичате, обичате ме! – извика той. – О, ако това е истина, ще полудея.

И той я обхвана с двете си ръце. Тя не се опита да откъсне устните си от неговите, само че не отвърна на целувката му.

Устните ѝ бяха студени. На д'Артанян се стори, че е целунал статуя.

Но той все още беше опиянен от радост, пламнал от любов. Почти; вярваше в нежността на милейди, в престъплението на дьо Вард. Ако дьо Вард му беше в този миг под ръка, би го убил.

Милейди издебна случая.

– Той се казва... – обади се тя на свой ред.

– Дьо Вард, зная това – извика д'Артанян.

– Отде знаете? – запита милейди, като сграбчи ръцете му и се опита да проникне през очите му до дъното на неговата душа.

Д'Артанян разбра, че се е увлякъл и че е направил грешка.

– Кажете, кажете, кажете, за бога! – повтаряше милейди. – Откъде знаете?

– Отде зная ли? – запита д'Артанян.

– Да.

– Зная, защото вчера бях в един салон, където дьо Вард показа някакъв пръстен и каза, че го е получил от вас.

– Мерзавец! – извика милейди.

Тази дума по лесно обясними причини отекина чак вдън сърцето на д'Артанян.

– И така? – продължи тя.

– И така, ще отмъстя на този мерзавец за вас – заключи д'Артанян, като си придаде най-войнствен вид.

– Благодаря, храбри приятелю! – извика милейди. – И кога ще отмъстите?

– Утре или още сега, когато пожелаете.

Милейди щеше да извика: „Още сега“, но разсъди, че такава прибрзаност нямаше да бъде особено приятна на д'Артанян.

При това тя трябваше да вземе хиляди предпазни мерки, да даде хиляди съвети на своя защитник, за да избегне той обясненията с конта пред свидетели. Всичко това стана излишно от една дума на д'Артанян.

– Утре – заяви той – аз ще отмъстя за вас или ще бъда мъртъв.

– Не! – прекъсна го тя. – Ще отмъстите за мене, но няма да умрете. Той е страхливец.

– С жените може би, но не и с мъжете. Аз имам известен опит.

– Струва ми се, че в двубоя ви с него не е имало за какво да се оплаквате от съдбата.

– Съдбата е куртизанка. Вчера може да е била благосклонна към някого, а утре да му обърне гръб.

– Значи сега вие се колебаете.

– Не, не се колебая, боже пази! Но справедливо ли е да ме изпращате на вероятна смърт, като ми давате само някаква надежда – нищо повече?

Милейди отвърна с поглед, който означаваше: „Това ли е само, кажете?“

После придружи погледа си с обяснения:

– Много правилно – каза тя нежно.

– О, вие сте ангел – рече младежът.

– Значи всичко е наред? – запита тя.

– Освен това, което ви искам, скъпа моя!

– Нали ви казвам, че можете да бъдете уверен в моята любов?

– За мене няма утре, за да мога да чакам.

– Тихо, чувам стъпките на девера си, не трябва да ви свари тук.

Тя позвъни. Влезе Кети.

– Излезте през тази врата – прошептя тя, като отвори тайна вратичка – и се върнете в единадесет часа, ще довършим нашия разговор. Кети ще ви доведе при мене.

Бедното момиче помисли, че ще припадне, като чу тези думи.

– Какво правите, госпожице? Защо стоите като вкаменена! Хайде изведете благородника! И довечера в единадесет часа, нали чухте!

„Изглежда, че всичките й срещи са в единадесет часа – помисли си д'Артанян. – Това трябва да е навик.“

Милейди му подаде ръка и той я целуна нежно.

„Трябва да се внимава – казваше си той, като си тръгваше и едва отговаряше на укорите на Кети. – Трябва да се внимава и да не бъдем глупави! Тази жена положително е голям злодей: да бъдем нащрек!“

VII ТАЙНАТА НА МИЛЕДИ

Д'Артанян излезе от къщата, вместо да се качи веднага при Кети, въпреки настояванията на младото момиче по две причини: първо, защото по този начин избягваше укорите, обвиненията и молбите; второ – защото искаше да събере мислите си, а по възможност да проникне и в мислите на тази жена.

Най-ясното в цялата работа беше, че д'Артанян обичаше безумно милейди, а милейди никак не го обичаше. За миг д'Артанян разбра, че

най-добре ще направи да се прибере в къщи и да напише на милейди дълго писмо, да ѝ признае, че той и дьо Вард са били едно и също лице и следователно той не може да се заеме да убие дьо Вард, защото трябва да убие себе си. Но той беше подбуджан и от силно желание за мъст. Искаше да притежава тая жена под собственото си име и понеже му се струваше, че в тази мъст има сладост, не желаше да се откаже по никакъв начин от нея.

Той обиколи пет-шест пъти площад Роаял, като на всеки десет крачки се обръщаше, за да погледне светлината, която прозираше през капациите на дома на милейди. Ясно беше, че младата жена не бързаше толкова да се прибере в стаята си, както първия път.

Най-после светлината изчезна.

С тая светлина угасна и последната нерешителност в сърцето на д'Артанян. Той си спомни подробностите от първата нощ и с туптящо сърце и пламнала глава влезе в къщата и се втурна в стаята на Кети.

Девојката, бледа като смъртник, цяла разтреперана, поиска да спре любимия си, но милейди, която се ослушваше, чу шума, вдигнат от д'Артанян. Тя отвори вратата.

– Елате – рече тя.

Във всичко това имаше такова невероятно безсрамие, такава безочлива дързост, че д'Артанян едва можеше да повярва това, което виждаше и чуваше. Сякаш беше забъркан в една от ония фантастични интриги, които са възможни само насън.

Но въпреки това той се спусна към милейди, подчинен на притегателната сила, която магнитът упражнява върху желязото.

Вратата след тях се затвори.

Кети също се спусна към вратата. Ревност, гняв, засегната гордост, с една дума, всички страсти, които бушуват в сърцето на една влюбена жена, я подтикваха да разкрие всичко. Но тя беше загубена, ако признаеше, че е взела участие в такава интрига, а освен това и д'Артанян щеше да бъде загубен за нея. Тази последна мисъл за любовта към него я накара да направи още една последна жертва.

А д'Артанян беше постигнал всички свои желания: не обичаха вече в него съперника, а сякаш обичаха него самия. Някакъв вътрешен глас му шепнеше, че той е само оръдие за мъст, което гаят, докато извърши убийството, но гордостта, самолюбието, безумната страст заглушаваха тоя глас, задушаваша шепота. После нашият гасконец беше много самоуверен, както ни е известно, той се сравняваше с дьо Вард и се питаше защо в края на краищата да не обичат и него заради самия него.

И той се отдаде всецяло на моментните чувства. Милейди не беше вече жената с черните замисли, която за миг го беше ужасила, а пламенна и страстна любовница, отдала се всецяло на любовта, която сякаш и тя самата изпитваше. Близко два часа изминаха така.

Но страстите на двамата влюбени се успокоиха. Милейди, която нямаше същите подбуди като д'Артанян, за да забрави, първа се върна към действителността и попита младежа дали е измислил предварително някой предлог, за да извика на следния ден конт дьо Вард на дуел.

Но д'Артанян, чиито мисли бяха взели съвсем друга насока, се забрави като глупак и отвърна любезно, че вече е много късно да се мисли за дуели с шпаги.

Това безразличие към единствените интереси, които я занимаваха, ужаси милейди и въпросите ѝ станаха по-настойчиви.

Тогава д'Артанян, който никога не беше мислил сериозно за този невъзможен дуел, поиска да промени разговора, но това не беше вече по силите му.

Милейди го задържа в границите, които беше начертала предварително с твърдия си ум и желязната си воля.

Д'Артанян помисли, че е много остроумен, като посъветва милейди да се откаже от страшните си намерения и да прости на дьо Вард.

Но при първите му думи младата жена трепна и се отдръпна от него.

– Да не ви е страх, драги д'Артанян? – запита тя с остър и подигравателен глас, който отекна странно в мрака.

– Вие не мислите така, нали, моя скъпа? – отвърна д'Артанян. – Но ако бедният конт дьо Вард не е толкова виновен, колкото вие си мислите?

– Във всеки случай – каза сурово милейди – той ме излъга и от момента, в който ме излъга, заслужава смърт.

– И ще умре, щом вие го осъждате – отговори д'Артанян с такъв твърд глас, та на милейди се стори, че той е израз на безгранична преданост.

Веднага тя се приближи до него.

Не можем да кажем колко време трая нощта за милейди, но д'Артанян мислеше, че е при нея само от два часа, когато денят проникна през пролуките на капациите и скоро заля стаята с бледата си светлина.

Тогава милейди, като видя, че д'Артанян щеше да я напусне, му напомни за обещанието, което ѝ беше дал, да отмъсти за нея на дьо Вард.

– Аз съм напълно готов – заяви д'Артанян, – но най-напред искам

да се уверя в едно нещо.

– В какво? – попита милейди.

– В това, дали ме обичате.

– Струва ми се, че ви дадох доказателство за това.

– Да, и аз ви принадлежа телом и духом.

– Благодаря, мой храбри любовнико! Но и вие ще ми докажете своята любов, както аз ви доказах моята, нали?

– Разбира се. Но ако вие ме обичате, както казвате – продължи д'Артанян, – не се ли боите поне малко за мене?

– От какво да се боя?

– Мога да бъда опасно ранен, дори убит.

– Невъзможно – възрази милейди. – Вие сте толкова смел и владеее така изкусно шпагата.

– Не предпочитате ли някое друго средство – продължи д'Артанян, – с което също така ще можете да си отмъстите и което ще направи излишен двубой?

Милейди погледна безмълвно любовника си. Бледата светлина на първите утринни лъчи придаваха на светлите ѝ очи странно зловещ израз.

– Наистина – рече тя, – струва ми се, че сега се колебае.

– Не, не се колеба, но ми е наистина мъчно за бедния конт дьо Вард, откакто вие престанахте да го обичате, и ми се струва, че един мъж само със загубата на вашата любов е така жестоко наказан, че няма нужда от друго наказание.

– Кой ви каза, че съм го обичала? – запита милейди.

– Сега поне мога да вярвам без особено самохвалство, че обичате друг – продума нежно младежът, – и ви повтарям, съчувствувам на контата.

– Вие ли? – запита милейди.

– Да, аз.

– И защо вие?

– Защото само аз знам...

– Какво?

– Че той съвсем не е толкова виновен или по-право, не е бил толкова виновен към вас, както изглежда.

– Говорете! – каза тревожно милейди. – Обяснете ми, защото аз наистина не разбирам какво искате да кажете.

И с очи, които сякаш постепенно пламваха, тя гледаше д'Артанян, който я беше прегърнал.

– Да, аз съм честен човек! – заяви д'Артанян, решен да разкрие всичко. – Откакто ме обичате, а аз съм напълно уверен, че ме обичате, тъй като вие ме обичате, нали?...

– Да, да, продължавайте.

– Аз сякаш не съм на себе си, едно страшно признание ми тежи.

– Признание!

– Ако се съмнявах в любовта ви, нямаше да го направя. Но вие ме обичате, любима хубавице? Нали ме обичате?

– Разбира се.

– Тогава, ако от прекомерна любов съм сгрешил пред вас ще ми простите ли?

– Може би!

Тогава д'Артанян се опита с най-нежна усмивка да приближи устните си към устните на милейди, но тя се отдръпна.

– Признанието – прошепна тя преbledняла, – какво е това признание?

– Вие бяхте определили среща на дъб Вард миналия четвъртък в същата тая стая, нали?

– Аз, не! Нищо подобно – отрече милейди така непоколебимо и с толкова равнодушно лице, че ако д'Артанян не беше напълно уверен, би се усъмнил.

– Не лъжете, мой хубав ангеле! – усмихна се д'Артанян. – Излишно е.

– Как така? Но говорете! Вие ме убивате!

– О, успокойте се, вие не сте никак виновна пред мене и аз вече ви простих!

– После! После!

– Дъб Вард не може да се хвали за нищо.

– Защо? Вие сам ми казахте, че този пръстен...

– Пръстенът, любов моя, е у мене. Конт дъб Вард в четвъртък и днешният д'Артанян са едно и също лице.

Безумецът очакваше изненада, смесена със свян, лека буря, която би се разразила в сълзи, но той жестоко се лъжеше и заблудата му не трая дълго.

Бледа и страшна, милейди се изправи, отблъсна д'Артанян със силен удар в гърдите и скочи от леглото.

Вече се беше почти разсъмнало.

Д'Артанян я задържа за пеньоара ѝ от фин индийски плат, за да измоли прошка, но със силно и рязко движение тя се опита да се изкубне.

Тогава батистата се скъса, като оголи раменете ѝ и на едно от тия хубави, закръглени и бели рамене д'Артанян с неописуем ужас видя цвета на лилия, неизличимия цвяг, който налага опозоряващата ръка на палача.

– Боже мой! – извика д'Артанян, като пусна пеньоара. Той остана безмълвен, неподвижен, вцепенен на леглото. Но милейди разбра, че е разобличена, по ужаса на д'Артанян. Навярно той беше видял всичко: сега младежът знаеше тайната ѝ, страшната тайна, която никой друг не знаеше, само той.

Тя се обърна, но не вече като разярена жена, а като ранена пантера.

– Ах, нещастнико! – извика тя. – Ти подло ме измами, а на това отгоре знаеш и тайната ми! Ти ще умреш!

И тя изтича до едно пъстро ковчеже, поставено на тоалетната ѝ маса, отвори го с трескава и разтреперана ръка, извади малък кинжал със златна дръжка и остро и тънко острие и се хвърли с един скок към полуголия д'Артанян.

При все че момъкът, както ни е известно, беше храбър, той се ужаси от това разкривено лице, от тия страхотно разширени зеници, от бледите страни и кървавите устни; той отстъпи до стената, както би отстъпил пред змия, която пълзи към него, напипа случайно с мократа си от пот ръка своята шпага и я измъкна от ножницата.

Без да обръща внимание на шпагата, милейди се опита да се качи на леглото, за да го прободее, и се спря чак когато усети тънкото острие на шпагата на гърлото си.

Тогава се опита да улови шпагата с ръце, но д'Артанян я отклоняваше постоянно от ръцете ѝ и като я поставяше ту пред очите, ту пред гърдите ѝ, успя да се смъкне от леглото, като търсеше начин да отстъпи към вратата, която водеше към стаята на Кети.

През това време милейди се хвърляше върху него с яростни скокове и страшно ръмжеше.

Това приличаше вече на дуел и д'Артанян започна постепенно да се съвзема.

– Добре, хубавице, добре! – казваше той. – Успокойте се, за бога, или ще нарисувам втора лилия на прелестните ви страни!

– Подлец! Подлец! – реवेशе милейди.

Но д'Артанян все още търсеше вратата и продължаваше да се отбранява.

При шума, който вдигаха – тя, като обръщаше мебелите, за да го стигне, а той, като се криеше зад тях, за да се защити от нея, – Кети отвори вратата. Д'Артанян, който непрестанно се изплъзваше, за да се

приблужи към вратата, беше само на три крачки от нея. С един скок той се хвърли от стаята на милейди в стаята на прислужничката и бърз като мълния затвори вратата и се облегна с цялата си тежест на нея, докато Кети дърпаше резетата.

Тогава милейди се опита да пробие преградата, която отделяше спалнята от стаята на прислужничката ѝ, със сила, много по-голяма от силата на една жена. После, като се увери, че това е невъзможно, тя заудря вратата с кинжала и някои удари пробиха дървото.

Всеки удар бе придружен със страшно проклятие.

– Бързо, бързо, Кети – зашепна д'Артанян, след като сложиха резетата, – помогни ми да изляза от тая къща, защото, ако ѝ дадем време да се опомни, ще заповяда на слугите да ме убият.

– Но вие не можете да излезете така – спря го Кети, – вие сте съвсем гол.

– Вярно – рече д'Артанян, който едва тогава забеляза в какво състояние се намира, – вярно. Облечи ме, както можеш, но бързо. Въпросът е на живот или смърт, разбираш ли!

Кети разбираше повече, отколкото трябва. В миг тя му надяна една рокля на цветчета, широка шапка и наметка: подаде му пантофи, в които той пхна босите си крака, после го повлече по стъпалата. Тъкмо навреме – милейди беше вече звъняла и събудила целия дом. Вратарят отвори в момента, когато милейди, също полугола, крещеше на прозореца:

– Не отваряйте!

VIII

КАК АТОС, БЕЗ ДА СЕ ГРИЖИ, СИ НАМЕРИ ЕКИПИРОВКА

Младежът избяга, а тя продължаваше да го заплашва с безпомощно движение. Когато се скри от погледа ѝ, милейди падна в безсъзнание в стаята си.

Д'Артанян бе така потресен, че без да иска да знае какво ще стане с Кети, премина тичешком половината Париж и се спря чак пред вратата на Атос. Душевното разстройство, ужасът, който го преследваше, виковете на някои патрули, които се спуснаха подире му, дюдюканията на някои минавачи които въпреки ранния час отиваха по работа, само ускори тичането му.

Той прекоси двора, изкачи се на третия етаж и заблъска лудо вратата на Атос.

Отвори му Гримо с подпухнали от сън очи. Д'Артанян така връхлетя в стаята, че едва не го събори при влизането си.

Въпреки свойствената си мълчаливост този път нещастният слуга проговори.

– Хей, хей! – викна той. – Какво искаш, безсрамнице? Кого търсиш, повлекано?

Д'Артанян повдигна шапката и измъкна ръцете си изпод наметката. Като видя мустаците и голата шпага, нещастният Гримо разбра, че има работа с мъж.

Тогава помисли, че е някой убиец.

– Помощ! Помощ! Помощ! – развика се той.

– Млъкни, нещастнико! – обади се момъкът. – Аз съм, д'Артанян, не можеш ли да ме познаеш? Къде е господарят ти?

– Вие, господин д'Артанян – извика Гримо. – Невъзможно.

– Гримо – забеляза Атос, излязъл от стаята си по халат, струва ми се, че си позволявате да говорите.

– Ах, господине! То е...

– Мълчете!

Гримо се задоволи да посочи с пръст д'Артанян на господаря си.

Атос позна другаря си и колкото и равнодушен да беше, прихна да се смее. Това напълно се обясняваше със странната картина, която той видя: накривена шапка, дълга, влачеща се по земята пола, засукани ръкави и щръкнали от вълнение мустаци.

– Не се смейте, приятелю – извика д'Артанян. – За бога, не се смейте, защото няма нищо смешно, уверявам ви.

Той каза тези думи така сериозно и с такъв искрен ужас, че Атос веднага го улови за ръцете и извика:

– Да не сте ранен, приятелю? Колко сте бледен!

– Не, но ми се случи нещо страшно. Сам ли сте, Атос?

– Дявол да го вземе! Кой може да бъде по това време при мене?

– Добре, добре.

И д'Артанян влезе бързо в стаята на Атос.

– Е, говорете! – подкани го Атос, като затвори вратата и сложи резетата, за да не ги безпокоят. – Кралят ли е умрял? Да не сте убили господин кардинала? Съвсем сте променен. Хайде, хайде, кажете, защото наистина ще умра от безпокойство.

– Атос – започна д'Артанян, като смъкна женските си дрехи и

остана само по риза, – пригответе се да чуете една невероятна, нечувана история.

– Облечете първо този халат – каза мускетарят на приятеля си.

Д'Артанян навлече халата, като пхаше ръка в единия ръкав вместо в другия – беше все още развълнуван.

– Е? – запита Атос.

– Е – отвърна д'Артанян, като се наведе към ухото на Атос и сниши глас, – милейди е жигосана на рамото с цвят на лилия.

– Ах! – извика мускетарят, сякаш куршум прониза сърцето му.

– Слушайте – рече д'Артанян, – уверен ли сте, че другата наистина е умряла?

– Другата ли? – попита Атос с толкова глух глас, че д'Артанян едва го чу.

– Да, онази, за която ми разказвахте един ден в Амиеен. Атос изстена и отпусна глава на ръцете си.

– Тази – продължи д'Артанян – е двадесет и шест – двадесет и осем годишна жена.

– Руса, нали? – добави Атос.

– Да.

– Със светлосини, с чуден блясък очи, с черни вежди и ресници?

– Да.

– Висока, стройна? Няма един зъб до кучешкия в лявата страна.

– Да.

– Цветът на лилия е малък, червеникав и сякаш изтрит от помадите, с които го маже.

– Да.

– Но вие казвате, че е англичанка?

– Наричат я милейди, но може да е и францужойка. Лорд Уинтър ѝ е само девер.

– Искам да я видя, д'Артанян!

– Пазете се, Атос, пазете се! Вие сте искали да я убиете, тя е жена, която ще ви отвърне със същото и няма да ви изпусне.

– Няма да посмее да каже нищо, защото сама ще се издаде.

– Тя е способна на всичко! Виждали ли сте я някога разярена?

– Не – отвърна Атос.

– Тигрица! Пантера! Ах, драги Атос, боя се да не би да съм навлякъл и на двама ни страшно отмъщение!

Тогава д'Артанян разказа всичко – за безумния гняв на милейди и за заплахите, че ще го убие.

– Имате право и ви уверявам, че бих дал напразно живота си – каза Атос. – За щастие други ден ще напуснем Париж, ще отидем по всяка вероятност в Ла Рошел, а заминем ли веднъж...

– Тя ще ви последва на края на света, Атос, ако ви познае. Оставете я да излива омразата си само върху мене.

– Ах, драги мой! Какво от това, че ще ме убие! – възкликна Атос. – Да не мислите случайно, че аз държа на живота?

– Във всичко това се крие някаква страшна тайна, Атос! Тази жена е шпионин на кардинала, уверен съм в това.

– Пазете се в такъв случай. Ако кардиналтът не се възхищава от вас след лондонския случай, то той много ви мрази. Но понеже в края на краищата не може да ви обвини открито в нищо, а гневът непременно трябва да се излее, особено когато е гняв на кардинала, пазете се! Когато излизате, не излизайте сам. Когато ядете, вземайте предпазни мерки. Пазете се, с една дума, от всичко, дори от сянката си.

– За щастие – додаде д'Артанян – остава ни само да доизчакаме спокойно други ден вечерта, а във войската се надявам, че ще трябва да се пазим само от врага.

– А дотогава – заяви Атос – аз се отказвам от своето доброволно затваряне в къщи и ще ви придружавам навсякъде: ако трябва да се върнете на улица Гробарска, ще дойда с вас.

– Но колкото и близо да е – забеляза д'Артанян, – аз не мога да се върна в такъв вид.

– Вярно – съгласи се Атос и позвъни. Влезе Гримо.

Атос му направи знак да отиде у д'Артанян и да донесе дрехи.

Гримо отвърна също със знак, че е разбрал много добре, и излезе.

– Да! Но това не допринася нищо за нашата екипировка, драги приятелю – каза Атос, – защото, ако се не лъжа, вие сте оставили всичките си дрехи у милейди, която навярно не ще се погрижи да ви ги върне. За щастие вие сте запазили сапфира.

– Сапфирът е ваш, драги ми Атос! Нали ми казахте, че той е семеен пръстен?

– Да, баща ми го е купил за две хиляди екю, както ми казваше някога. Той е бил един от сватбените подаръци, които е направил на майка ми, ѝ е прекрасен. Майка ми го подари на мене, а аз, безумецът, вместо да пазя пръстена като светиня, го дадох на тая проклетница.

– Тогава, драги мой, вземете пръстена, разбирам, че трябва да държите на него.

– Аз да взема пръстена, след като е минал през ръцете на тая

презряна жена! Никога! Този пръстен е опетнен, Д'Артанян!

– Продайте го тогава.

– Да продам диаманта, който съм получил от майка си! Да си призная, бих погледнал на това като на светотатство.

– Тогава заложете го, ще получите за него около хиляда екю. С тая сума ще посрещнете предоволно нуждите си, после, щом получите пари, ще го откупите и ще го приберете, изчистен от старите петна, защото вече ще е минал през ръцете на лихварите.

Атос се усмихна.

– Вие сте прекрасен другар, драги д'Артанян – рече той. – С вечната си веселост вие повдигате нещастните духове, изпаднали в униние. Добре! Да заложим тоя пръстен, но при едно условие!

– Какво?

– Петстотин екю за вас и петстотин екю за мене.

– Какво говорите, Атос! Аз нямам нужда и от четвъртината от тая сума, понеже съм гвардеец и като продам седлото, ще се сдобия с нея. Какво ми трябва? Един кон за Планше, нищо повече. После вие забравяте, че и аз имам пръстен.

– На който, ако се не лъжа, вие държите повече, отколкото аз на своя, поне тъй ми се струва.

– Да, защото в краен случай той може да ни избави не само от някое голямо затруднение, но и от някоя голяма опасност. Той е не само скъпоценен диамант, но и вълшебен талисман.

– Не ви разбирам, но вярвам в това, което ми казвате. Да се върнем към моя пръстен или по-скоро към вашия. Вие ще вземете половината сума, която ни дадат за него, иначе ще го хвърля в Сена и съмнявам се дали някоя риба ще бъде така любезна да ни го върне като на Поликрат.

– Добре тогава! Приемам! – заяви д'Артанян.

В това време влезе Гримо, придружен от Планше. Разтревожен за господаря си и любопитен да узнае какво му се е случило, Планше беше използвал случая и сам носеше дрехите.

Д'Артанян се облече, Атос също. Когато и двамата бяха готови да излязат, Атос направи знак на Гримо, като че се прицелва. Гримо откачи веднага пушката си и се приготви да последва господаря си.

Стигнаха благополучно на улица Гробарска. Бонасийо беше на вратата и погледна подигравателно д'Артанян.

– Е, скъпи ми наемателю – каза той, – побързайте, една хубава девойка ви очаква горе, а жените, както знаете, не обичат, когато ги карат да чакат!

– Кети е – извика д'Артанян. И се спусна нагоре.

И наистина на площадката пред стаята му се бе сгушило до вратата бедното момиче, цялото разтреперано. Щом го забеляза, то извика:

– Вие ми обещахте да ме защитите, обещахте ми да ме спасите от нейния гняв. Не забравяйте, че вие ме погубихте!

– Да, разбира се, бъди спокойна, Кети – отвърна д'Артанян. – Но какво се случи след моето излизане?

– Отде да зная! – възкликна Кети. – На виковете, които тя нададе, изтичаха слугите. Беше се побъркала от гняв. Не остана проклетие, което да не избълва срещу вас. Тогава помислих – ще си спомни, че сте влезли в спалнята ѝ през моята стая и ще разбере, че съм ви съучастница. Взех малкото пари, които имах, най-хубавите си дрехи и избягах.

– Бедно дете! Но какво да правя с тебе? В други ден заминавам.

– Каквото искате, благороднико, помогнете ми да избягам от Париж, да избягам от Франция.

– Не мога все пак да те взема със себе си при обсадата на Ла Рошел – възрази д'Артанян.

– Не, но можете да ме настаните в провинцията при някоя дама, която познавате. Във вашия край например.

– Ах, мила приятелко, в моя край дамите нямат прислужнички. Но почакай, сетих се. Планше, иди намери Арамис – да дойде веднага. Имаме да му кажем нещо много важно.

– Разбирам – каза Атос. – Но защо не Портос? Струва ми се, че неговата маркиза...

– Маркизата на Портос я обличат писарите на мъжа ѝ – засмя се д'Артанян. – После Кети не би искала да живее на улица Мечкарска, нали, Кети?

– Ще живеея където и да е – рече Кети, – стига само да съм добре скрита и никой да не знае къде съм.

– Сега, Кети; когато ще се разделим, пък и когато ти вече не ме ревнуваш...

– Благороднико – прекъсна го Кети, – отблизо или далеч аз винаги ще ви обичам.

– Къде ли, дявол да го вземе, ще свие гнездо постоянството? – измърмори Атос.

– И аз – продължи д'Артанян, – и аз ще те обичам винаги, бъди спокойна. Но хайде отговори ми. Сега отдавам голямо значение на въпроса, който ще ти поставя: никога ли не си чувала да се говори за някаква млада жена, която е била отвлечена една нощ?

– Почакайте... О, боже мой, благороднико, още ли обичате тая жена?

– Не, един от моите приятели я обича. Ето Атос, който е пред тебе.

– Аз ли! – извика Атос с глас на човек, който вижда, че ще настъпи змия.

– Ти, разбира се! – повтори д'Артанян, като стисна ръката на Атос. – Знаеш, че всички сме разтревожени за съдбата на бедната госпожа Бонасийо. Пък и Кети няма да каже на никого, нали, Кети? Разбираш ли, дете мое – продължи д'Артанян, – тя е жена на този урод, когото си видяла на прага, когато си влизала тук.

– О, боже мой! – извика Кети. – Пак започвам да се боя. Дано само да не ме е познал!

– Как да те е познал! Значи ти си виждала вече тоя човек?

– Той идва два пъти у милейди.

– Така. Кога беше това?

– Преди петнадесет или осемнадесет дни.

– Точно така.

– Снощи пак идва.

– Снощи ли?

– Да, малко преди да дойдете вие.

– Драги Атос, ние сме заобиколени с мрежа от шпиони! Мислиш ли, че те е познал, Кети?

– Дръпнах напред шапката си, щом го видях, но може да е било твърде късно.

– Слезте, Атос, той не се пази толкова от вас и вижте дали е още на вратата.

Атос слезе и веднага се качи.

– Излязъл е – заяви той – и е заключил.

– Отишъл е да направи своя доклад и да съобщи, че в този миг всички гълъби са в гълъбарника.

– Тогава да литнем – предложи Атос – и да оставим само Планше, за да ни разкаже какво е станало.

– Почакайте! А Арамис! Нали изпратихме за Арамис!

– Вярно, Атос, да почакаме Арамис! – В този миг влезе Арамис.

Обясниха му случая и му казаха, че е крайно необходимо да настана Кети у някоя от високопоставените си познати. Арамис се позамисли, после каза, като се изчерви:

– Действително ли ще ви направя услуга, д'Артанян?

– Ще ви бъда признателен цял живот.

– Добре. Госпожа дьо Боа Траси ме помоли да намеря за една нейна приятелка, която живее в провинцията, ако не се лъжа, сигурна прислужничка и ако вие, драги д'Артанян, можете да поемете отговорност за госпожицата...

– О, господине! – извика Кети. – Ще бъда безкрайно предана на лицето, което ми помогне да напусна Париж, бъдете уверен в това.

– Тогава – заключи Арамис – всичко е наред.

Той седна до една маса, написа кратка бележка, запечата я с пръстен и я подаде на Кети.

– Сега, мое дете – каза д'Артанян, – ти сама знаеш, че тук е еднакво опасно и за нас, и за тебе. Трябва да се разделим. Ще се срещнем в поубави дни.

– Когато и да се срещнем, където и да бъде това – рече Кети, – ще се уверите, че ви обичам все така, както ви обичам днес.

– Клетва на картоиграч – забеляза Атос, докато Д'Артанян изпращаше Кети по стълбата.

След малко тримата младежи се разделиха, като си определиха среща в четири часа у Атос, и оставиха Планше да пази къщата. Арамис се прибра у дома си, а Атос и д'Артанян тръгнаха да заложат сапфира.

Както беше предвидил нашият гасконец, веднага им дадоха триста пистола за пръстена. Освен това евреинът заяви, че ще им даде петстотин пистола, ако му го продадат, защото много подхождал за обици.

Атос и д'Артанян с бързината на войници и с уменията на познавачи само за три часа купиха всичко, което беше необходимо за екипировката на един мускетар. Но Атос беше отстъпчив и крайно щедър. Всеки път, когато харесаше нещо, плащаше исканата цена, без дори да се опита да отбие малко. Д'Артанян много искаше да му направи забележка за това, но Атос слагаше усмихнат ръка на рамото му и д'Артанян веднага разбираше, че ако на него, дребния гасконски благородник, му отива да се пазари, това никак не подхожда на човек, който се държи като принц.

Мускетарят намери великолепен шестгодишен андалузки кон, черен като ахат, с огнени ноздри и тънки, стройни крака. Прегледа го и не откри никакъв недостатък. Поискаха му хиляда ливри.

Можеха да отстъпят, но докато д'Артанян се пазареше с търговеца, Атос броеше стоте пистола на масата.

На Гримо купиха пикардийски кон, здрав и набит, който струваше триста ливри.

Но като купиха седло за този кон и оръжие за Гримо, сто и петдесетте пистола на Атос се стопиха. Д'Артанян предложи на приятеля си

да вземе част от неговите пари и да му ги върне по-късно.

Вместо да отговори, Атос само дигна рамене.

– Колко даваше евреинът, за да стане сапфирът негова собственост?
– запитва Атос.

– Петстотин пистола.

– Значи още двеста пистола. Сто пистола за вас и сто пистола за мене. Та това е цяло състояние, приятелю. Върнете се при евреина.

– Как, вие искате...

– Този пръстен положително ще ми навява много тъжни, спомени, после ние никога не ще имаме да върнем на евреина триста пистола и така ще загубим две хиляди ливри от тази търговия. Идете и му кажете, че пръстенът е негов, д'Артанян, и се върнете с двестата пистола.

– Размислете, Атос.

– Наличните пари в наше време са скъпи и трябва да умеем да правим жертви. Вървете, д'Артанян, вървете. Гримо ще ви придружи с пушката си.

След половин час д'Артанян се върна с двете хиляди ливри, без да му се случи някаква неприятност.

Ето как Атос намери в домакинството си средства, на които не се надяваше.

IX ВИДЕНИЕ

И така в четири часа четиримата приятели се бяха събрали у Атос. Нямаше вече грижи за екипировката и лицето на всеки изразяваше само лични и съкровени тревоги, защото зад всяко настоящо щастие се крие бъдещ страх.

Изведнъж влезе Планше – той носеше две писма за д'Артанян.

Едното беше малка, изискано сгъната надлъж бележка с красив печат от зелен восък, на който бе изобразен гълъб със зелена вейка в човката.

Другото беше голямо квадратно писмо, на което блестеше страшният герб на негово високопреосвещенство кардинала дук.

Когато д'Артанян видя малкото писъмце, сърцето му подскочи, защото му се стори, че познава почерка и при все че беше виждал само веднъж тоя почерк, споменът за него се бе запечатал дълбоко в сърцето му.

Той взе писъмцето и бързо го разпечата.

„Разхождайте се – пишеше вътре – идващата сряда от шест до седем часа вечерта по пътя за Шайо и гледайте внимателно каретите, които минават, но ако държите на своя живот и на живота на онези, които ви обичат, не продумвайте нито дума, не правете нито едно движение, което би могло да ви издаде, че сте познали тази, която се излага на най-голяма опасност, за да ви зърне само за миг.“

Нямаше подпис.

– Това е клопка – заяви Атос, – не отивайте, д'Артанян.

– Все пак – рече д'Артанян, – струва ми се, че познавам почерка.

– Може да е подправен – продължи Атос. – От шест до седем часа по това време пътят за Шайо е съвсем пуст, все едно, че сте отишли на разходка в гората Бонди.

– Но ако отидем всички! – предложи д'Артанян. – Дявол да го вземе, няма да ни лапнат и четиримата заедно с четиримата слуги, с конете и оръжието.

– А това ще бъде и удобен случай да покажем екипировките си – добави Портос.

– Но ако писмото е от жена – обади се Арамис – и ако тази жена не желае да я видят, помислете, че ще я изложите, д'Артанян. Това е недостойно за един благородник.

– Ще останем назад – предложи Портос, – само той ще се приближи.

– Да, но от карета, която препуска в галоп, лесно може да се изстреля един куршум.

– Ха! – подхвърли д'Артанян. – Няма да ме улучат. Тогава ще настигнем каретата и ще избием всички, които са вътре. И така ще намалим броя на враговете си.

– Той има право – каза Портос. – Сражение. Пък нали трябва да изпитаме оръжието си.

– Защо не! Да си направим това удоволствие – додаде Арамис с приятния си и безгрижен глас.

– Както искате – каза Атос.

– Господа – забеляза д'Артанян, – часът е четири и половина и едва ли имаме време да бъдем в шест часа на пътя за Шайо.

– После ако излезем много късно – продължи Портос, – никой няма да ни види и ще бъде много жалко. Хайде да се приготвим, господа.

– Но вие забравяте второто писмо – възрази Атос. – Струва ми се, ако се съди по печата, че то заслужава да бъде отворено. Аз лично ви

заявявам, скъпи ми д'Артанян, че то ме безпокои много повече от листчето, което вие така нежно скътахте до сърцето си.

Д'Артанян се изчерви.

– Е, господа! – рече момъкът. – Да видим какво иска от мене негово високопреосвещенство.

Д'Артанян разпечата писмото и прочете:

„Господин д'Артанян, кралски гвардеец от ротата на Де-з-Есар, се поканва да се яви в осем часа тая вечер в двореца на кардинала.

*Ла Удиниер,
гвардейски капитан“*

– Дявол да го вземе! – възкликна Атос. – Ето една среща, която е по-опасна от другата.

– Ще ида на втората среща след първата – заяви д'Артанян. – Едната е за седем часа, другата за осем. Ще има време за всичко.

– Хм! Аз не бих отишъл – намеси се Арамис. – Един благовъзпитан кавалер не може да не отиде на срещата, която му е определила дама, но един благороден благородник може да бъде извинен, че не е отишъл при негово високопреосвещенство, особено ако има известни причини да вярва, че не е поканен там, за да му бъдат поднесени поздравления.

– Аз съм на мнението на Арамис – заяви Портос.

– Господа – отвърна д'Артанян, – аз получих вече чрез господин дьо Кавоа такава покана от негово високопреосвещенство, пренебрегнах я и на другия ден ме сполетя голямо нещастие! Изчезна Констанс. Ще отида, каквото и да се случи.

– Щом сте решили – рече Атос, – вървете.

– Ами Бастилията? – запита Арамис.

– Ха! Вие ще ме измъкнете оттам – отговори д'Артанян.

– Разбира се – извикаха Портос и Арамис с такава чудна самоувереност, сякаш това беше най-лесното нещо, – разбира се, че ще ви измъкнем; но понеже ние трябва да заминем вдруги ден, то засега ще направите по-добре да не попадате в Бастилията.

– По-добре ще направим – предложи Атос – да не го оставяме тази вечер, всеки от нас да чака на една от вратите на двореца с трима мускетари зад гърба си и ако видим да излиза някоя закрыта и малко подозрителна карета, да я нападнем. Отдавна не сме се сблъскали с гвардейците на господин кардинала и господин дьо Тревил навярно мисли, че сме

умрели.

– Атос – провикна се Арамис, – вие сте създаден само за пълководец! Какво ще кажете за плана, господа!

– Прекрасен е! – повториха в един глас младежите.

– Добре! – каза Портос. – Ще изтичам до казармите, ще предупредя другарите си да бъдат готови за осем часа, ще се срещнем на площада пред двореца на кардинала. В това време вие накарайте слугите да оседаят конете.

– Но аз нямам кон – отвърна д'Артанян. – Ще отида да взема един от господин дьо Тревил.

– Излишно е – обади се Арамис, – ще вземете един от моите.

– Та колко коня имате? – запита д'Артанян.

– Три – отвърна усмихнат Арамис.

– Драги мой! – забеляза Атос. – Вие положително сте най-обезпеченият с коне поет във Франция и Навара.

– Слушайте, драги ми Арамис, вие сам няма да знаете какво да правите с трите коня, нали? Дори не разбирам защо сте купили три коня.

– Не, третия ми го доведе тая сутрин един слуга без ливрея, който не пожела да каже при кого служи, и ми заяви, че е получил заповед от господаря си...

– Или от господарката си – прекъсна го д'Артанян.

– Това не е от значение – рече Арамис, като се изчерви, – и ми заяви, казах, че е получил заповед от господарката си да остави този кон в конюшнията ми, без да ми каже кой го изпраща.

– Само на поетите могат да се случат такива неща – каза важно Атос.

– Добре! В такъв случай да направим друго – предложи д'Артанян. – Кой от двата коня ще вземете вие: този, който сте купили, или който са ви подарили?

– Безспорно този, който ми подариха. Вие разбирате, д'Артанян, че аз не мога да нанеса обида...

– На неизвестния дарител – продължи д'Артанян.

– Или на тайнствената дарителка – обади се Атос.

– Тогава конят, който сте купили, става излишен?

– Почти.

– Сам ли го избрахте?

– И то най-грижливо. Безопасността на ездача, както знаете, зависи едва ли не винаги от коня му!

– Добре! Отстъпете ми го за цената, на която сте го купили.

– Щях да ви го предложа, драги д'Артанян, и да ви дам пълната възможност да ми платите тази дреболия, когато можете.

– И колко струва той?

– Осемстотин ливри.

Ето ви четиридесет двойни пистола, драги ми приятелю – каза д'Артанян, като извади парите от джоба си, – зная, че с такива монети ви заплащат вашите поеми.

– Значи сте богат? – подметна Арамис.

– Богат, пребогат, драги мой!

И д'Артанян раздрънка в джоба си пистолите, които му бяха останали.

– Изпратете седлото си в мускетарските казарми и ще ви доведат коня заедно с нашите.

– Много добре. Но приближава пет часа, да побързаме. След четвърт час Портос се появи на единия край на улица Феру, яхнал прекрасен испански жребец. Мускетон следваше на малък, но много хубав овернски кон. Портос сияеше от радост и гордост. В същото време на другия край на улицата се появи Арамис на чудесен английски кон. Следваше го Базен на руанския кон и държеше за поводите здрав маклембургски кон – коня на д'Артанян.

Двамата мускетари се срещнаха пред вратата – Атос и д'Артанян ги гледаха от прозореца.

– Дявол да го вземе! Вие имате прекрасен кон, драги Портос – каза Арамис.

– Да – отвърна Портос. – Този кон трябваше да ми бъде изпратен в самото начало: една лоша шега на съпруга го беше заменила с друг; но след това съпругът бе наказан и аз получих пълно удовлетворение.

Тогава се появиха и Планше, и Гримо, които водеха за поводите конете на господарите си. Д'Артанян и Атос слязоха, качиха се на конете си до своите другари и четиримата тръгнаха на път. Атос на коня, който дължеше на жена си, Арамис на коня, който дължеше на любовницата си, Портос на коня, който дължеше на прокуроршата си, и д'Артанян на коня, който дължеше на щастието си, най-добрата любовница в света.

Слугите язدهа след тях.

Както беше предвидил Портос, нашите конници направиха добро впечатление и ако госпожа Кокнар се изпречеше на пътя на Портос и видеше какъв величествен вид имаше той, яхнал хубавия си испански жребец, нямаше да съжалява за кръвта, която беше пунала на сандъка на своя съпруг.

Край Лувър четиримата приятели срещнаха господин дьо Тревил, който се връщаше от Сен Жермен. Той ги спря, за да ги поздрави за екипировките, и за миг около тях се събраха няколкокостотин запльовци.

Д'Артанян използва случая, за да каже на господин дьо Тревил за писмото с големия червен печат и с герба на кардинала. За другото, разбира се, не спомена нито дума.

Господин дьо Тревил одобри решението, което беше взел, и го увери, че ако на другия ден не се яви пред него, ще съумее да го намери, където и да го отведат.

В този миг часовникът на Самарянската черква удари шест часа. Четиримата приятели се извиниха, че имат среща, и се сбогуваха с господин дьо Тревил.

Те препускаха известно време в галоп и излязоха на пътя Ла Шайо. Мръкваше, колите минаваха и отминаваха. Д'Артанян, охраняван на няколко крачки от приятелите си, впиваше поглед във всяка карета, но не забелязваше вътре нито едно познато лице.

Най-после след четвърт час чакане, когато вече съвсем се смрачаваше, откъм Севърския път се появи карета, която се движеше бързо; някакво предчувствие подсказа на д'Артанян, че в тази карета е лицето, което му беше определило среща: момъкът сам се зачуди, като усети как бързо бие сърцето му. Почти веднага на вратичката се появи глава на жена с два пръста на устните си, сякаш му казваше да мълчи или му изпращаше целувка; д'Артанян нададе радостен вик – жената или по-скоро видението, тъй като каретата премина бързо като призрак, беше госпожа Бонасийо.

Неволно и въпреки направеното му предупреждение д'Артанян препусна с коня си и с няколко скока настигна каретата; но стъклото на вратичката беше плътно затворено: видението беше изчезнало.

Тогава д'Артанян си спомни препоръката: „Ако държите на живота си и на живота на онези, които ви обичат, стойте неподвижен, сякаш нищо не сте видели“.

И той се спря, разтреперан не за себе си, а за клетата жена, която явно се беше изложила на голяма опасност с определянето на тая среща.

Каретата продължи да се носи напред със същата бързина, потъна в Париж и изчезна.

Д'Артанян стоеше смаян на мястото си и не знаеше какво да мисли. Ако това бе госпожа Бонасийо и ако тя се връщаше в Париж, защо беше тая бегла среща, тая обикновена размяна на погледи, тая далечна целувка? Ако пък не беше тя, което също бе твърде възможно, защото при

слабата светлина човек лесно можеше да се заблуди, ако не беше тя, не беше ли това началото на някакво дръзко покушение срещу него, като използваха за примамка тази жена, за която знаеха, че е обичана от него?

Тримата другари се приближиха до него. И тримата много добре бяха видели женската глава, появила се на вратичката, но никой от тях не познаваше госпожа Бонасийо с изключение на Атос. Мнението на Атос всъщност беше, че е била тя; но не така погълнат от хубавото лице, както д'Артанян, на него му се бе сторило, че вижда в каретата още една глава – глава на мъж.

– Ако е така – каза д'Артанян, – навярно я преместват от един затвор в друг. Но какво смятат да правят с тая клета жена и ще мога ли някога да я видя пак?

– Приятелю – рече сериозно Атос, – спомнете си, че само мъртвите не можем да срещнем тук, на земята. Ние и двамата знаем нещо по този въпрос, нали? И така, ако вашата любима е мъртва, ако жената, която видяхме преди малко, е била тя, рано или късно ще я срещнете. И може би, боже мой – добави той със свойственния си мрачен глас, – може би по-рано, отколкото сам желаете.

Удари седем и половина, каретата беше минала двадесетина минути след определения час. Приятелите на д'Артанян му напомниха, че има да прави и друго посещение, като му забелязаха, че още не е късно да се откаже от него.

Но д'Артанян беше упорит и любопитен. Той си бе наумил да отиде в двореца на кардинала и да узнае какво иска да му каже негово високотреосвещенство. Никой не можеше да го накара да измени решението си.

Стигнаха на улица Сент Оноре и на площада пред двореца на кардинала намериха свиканите дванадесет мускетари, които се разхождаха, докато чакаха другарите си. Едва сега им обясниха каква е работата.

Д'Артанян беше много известен в славния полк на кралските мускетари, където знаеха, че той ще заеме един ден мястото си; ето защо предварително гледаха на него като на другар и всеки на драго сърце прие да изпълни задачата, за която беше поканен. Освен това навярно ставаше дума да се изиграе някоя лоша шега на господин кардинала и на неговите хора, а тези достойни благородници бяха винаги готови за такива приключения.

Атос ги раздели на три групи, застана начело на едната, даде втората на Арамис и третата на Портос, после всяка група застана в засада

срещу един от входовете на двореца.

Д'Артанян пък влезе храбро през главната врата.

При все че чувствуваше зад себе си здрава подкрепа, младежът не беше напълно спокоен, когато изкачваше едно по едно стъпалата на голямото стълбище. Държането му с милейди приличаше малко на предателство, а той подозираше, че съществуват политически връзки между тая жена и кардинала; освен това дьо Вард, когото той тъй зле нареди, беше един от привържениците на негово високопреосвещенство, а д'Артанян знаеше, че ако негово високопреосвещенство беше страшен за неприятелите си, той беше и силно привързан към приятелите си.

„Ако дьо Вард е разказал всичко на кардинала, а това едва ли подлежи на съмнение, и ако ме е познал, което е твърде възможно, аз трябва да се смятам почти за осъден – казваше си д'Артанян, като поклащаше глава. – Но защо е чакал до днес? Много просто, милейди се е оплакала от мене с оная лицемерна тъга, която толкова много ѝ отива, и при това последно престъпление чашата е преляла.

За щастие – добави той – добрите ми приятели са долу и няма да оставят да бъда отвлечен, без да ме защитят. Но мускетарската рота на господин дьо Тревил не може да воюва сама с кардинала, който разполага със силите на цяла Франция и пред когото кралицата е безсилна, а кралят безволен. Д'Артанян, приятелю, ти си храбър, имаш превъзходни качества, но жените ще те погубят!“

Той беше стигнал до това печално заключение, когато влезе в преддверието. Предаде писмото на дежурния служител, който го въведе в чакалнята и изчезна навътре в двореца.

В чакалнята имаше пет-шест гвардейци на господин кардинала – понеже познаваха д'Артанян и знаеха, че той е ранил Жюсак, те го гледаха и се усмихваха със странна усмивка.

Д'Артанян взе тази усмивка за лошо предзнаменование; само че нашият гасконец не се плашеше лесно или по-скоро благодарение на голямата си гордост, присъща на хората от неговия край, той не показваше лесно какво става в душата му, когато това, което ставаше там, приличаше на страх. Той застана гордо пред господата гвардейците, изпъчи се и зачака. В държането му не липсваше величие.

Служителят се върна и направи знак на д'Артанян да го последва. На младежа се стори, че гвардейците го гледат как се отдалечава и си шушукат.

Той тръгна по един коридор, премина голям салон, влезе в някаква библиотека и попадна срещу един мъж, който бе седнал пред

писалищна маса и пишеше.

Служителят го въведе и се оттегли, без да продума нито дума. Д'Артанян остана прав и започна да разглежда мъжа.

Отначало д'Артанян помисли, че има работа с някой съдия, който проучва делото му, но забеляза, че мъжът до писалищната маса пишеше или по-скоро поправяше редове с различна дължина и скандираше думите с пръсти; разбра, че се намира пред поет. След малко поетът затвори ръкописа си – на корицата пишеше: „«Мирам», трагедия в пет действия“ – и дигна глава.

Д'Артанян позна кардинала.

X СТРАШНО ВИДЕНИЕ

Кардиналът сложи лакът на ръкописа, подпря с ръка глава и изглежда за миг младежа. Никой нямаше по-дълбок, по-проницателен поглед от кардинал дьо Ришельо и д'Артанян усети как този поглед пробягва по вените му като треска.

Но той не се смути – държеше в ръка шапката си и чакаше благоволенieto на негово високопреосвещенство без излишна гордост, но и без излишна смиреност.

– Господине – започна кардиналът, – вие ли сте д'Артанян от Беарн?

– Да, монсеньор – отвърна младежът.

– Има няколко рода д'Артанян в Тарб и в околностите – продължи кардиналът. – Вие от кой сте?

– Аз съм син на д'Артанян, който е участвувал в религиозните войни с великия крал Анри, бащата на негово величество краля.

– Това е добре. Вие ли сте напуснали преди седем-осем месеца своя край, за да дойдете да си търсите щастието в столицата?

– Да, монсеньор.

– Вие сте минали през Мьон, където ви се е случило нещо, не помня вече какво, но все пак нещо...

– Монсеньор – подзе веднага д'Артанян, – ето какво ми се случи...

– Излишно е, излишно е – прекъсна го кардиналът с усмивка, която показваше, че той знае случая тъй добре, както и оня, който искаше да му го разкаже. – Били сте препоръчан на господин дьо Тревил, нали?

– Да, монсеньор, но точно при този злощастен случай в Мьон...

– Писмото е било загубено – продължи негово високопреосвещенство, – да, зная това. Но господин дьо Тревил е опитен физиономист, който познава хората от пръв поглед, и той ви настани в ротата на зет си господин Де-з-Есар, като ви даде надежда, че рано или късно ще станете мускетар.

– Монсеньор, вие сте прекрасно осведомен – забеляза д'Артанян.

– Оттогава сте имали много приключения: разхождали сте се един ден зад манастира Шартрьо, когато е било по-добре да бъдете другаде, после сте пътували с приятелите си до баните във Форж; те са се спрели по пътя, а вие сте продължили. Много просто, имали сте работа в Англия.

– Монсеньор – каза съвсем смаян д'Артанян, – аз отивах...

– На лов в Уиндзор или другаде, това не засяга никого. Аз го зная, защото моето положение изисква всичко да зная. При завръщането си сте били приет от една височайша особа и аз виждам с удоволствие, че сте запазили спомена, който ви е дала.

Д'Артанян посегна към диаманта, който беше получил от кралицата, и обърна бързо камъка навътре, но беше много късно.

– На другия ден след този случай ви е посетил Кавоа – продължи кардиналт. – Той е дошъл да ви помоли да се отбиете в моя дворец; но вие не сте му върнали посещението и сте сбъркали.

– Монсеньор, боях се да не съм си навлякъл гнева на ваше високопреосвещенство.

– Защо, господине? Защото сте изпълнили заповедите на вашите началници с повече разум и храброст, отколкото би ги изпълнил някой друг ли? Да си навлечете моя гняв, когато заслужавате само похвала! Аз наказвам хората; които не се подчиняват, а не тия, които като вас се подчиняват... твърде много... И като доказателство – спомнете си деня, в който бях пратил да ви съобщят да дойдете при мене, и се помъчете да си спомните какво ви се случи още същата вечер.

Същата вечер бе отвлечена госпожа Бонасийо. Д'Артанян изтръпна. Той си спомни, че преди половин час бедната жена мина край него, отнесена пак от същата сила, която я беше принудила да изчезне.

– И накрая – продължи кардиналт, – понеже не бях чувал известно време да се говори за вас, исках да узная какво правите. При това вие ми дължите известна благодарност: сам сте забелязали колко много сте били щаден във всички случаи.

Д'Артанян почтително се поклони.

– Това се дължеше само на някакво чувство за естествена

справедливост – продължи кардиналтът, – но и на един план, който си бях начертал по отношение на вас.

Д'Артанян се учудваше все повече и повече.

– Исках да ви изложа този план в деня, когато получихте първата ми покана, но вие не дойдохте. За щастие това закъснение никак не попречи да го чуете днес. Седнете тук, пред мене, господин д'Артанян: вие сте достатъчно знатен благородник и не бива да ме слушате прав.

И кардиналтът посочи един стол на момъка, който беше толкова позразен от това, което ставаше, че събеседникът му трябваше да го покани втори път да седне.

– Вие сте храбър, господин д'Артанян – продължи негово високопреосвещенство. – Вие сте разумен, а това е по-ценно. Обичам хората с ум и сърце. Не се плашете – каза той усмихнат, – под хора със сърце разбирам смелите хора; но макар и да сте много млад и едва сега да влизате в живота, вие имате могъщи врагове: ако не се пазите от тях, те ще ви погубят.

– Да, монсеньор – отвърна момъкът, – и то много лесно, разбира се; защото те са силни и закриляни, а аз съм сам!

– Да, това е истина; но при все че сте сам, вие вече сте направили много и ще направите още повече, не се съмнявам в това. Но мисля, че трябва да бъдете направляван в приключенското поприще, което сте избрали, защото, ако не се лъжа, вие сте дошли в Париж с честолюбивото намерение да се издигнете.

– Аз съм във възрастта на безумните надежди, монсеньор – отвърна д'Артанян.

– Безумни надежди има само за глупците, господине, а вие сте умен човек. Е, какво ще кажете, ако ви дам чин в моята гвардия и рота след войната?

– О! Монсеньор!

– Приемате, нали?

– Монсеньор – продължи объркан д'Артанян.

– Как, отказвате ли? – извика учуден кардиналтът.

– Аз съм в гвардията на негово величество, монсеньор, и нямам причини да бъда недоволен.

– Струва ми се – рече негово високопреосвещенство, – че моите гвардейци са също гвардейци на краля и че който служи в какъвто и да било френски полк, служи на краля.

– Монсеньор, ваше високопреосвещенство, зле разбрахте думите ми.

– Вие търсите предлог, господине, нали? Разбирам. Добре, вие имате този предлог. Повишението, войната, която започва, случаят, който ви предлагам – това е за другите, а за вас – вие имате нужда от сигурна закрила, защото добре е да знаете, господин д'Артанян, че аз получих тежки оплаквания срещу вас – вие не посвещавате дните и нощите си изключително в служба на краля.

Д'Артанян се изчерви.

– При това – продължи кардиналът, като сложи ръка върху куп книга – тук имам цяла папка, която се отнася до вас, но преди да я прегледам, исках да си поговорим. Зная, че сте решителен момък и службата ви, добре направлявана, вместо да ви нанесе вреда, може да ви принесе голяма полза. Хайде, размислете и решете.

– Вашата добрина ме смушава, монсеньор – отговори д'Артанян, – и аз виждам във ваше високопреосвещенство душевно величие, което ме прави жалък като червей. Но, монсеньор, понеже ми позволявате да ви говоря откровено...

Д'Артанян се спря.

– Да, говорете.

– Добре! Ще ви кажа, ваше високопреосвещенство, че всичките ми приятели са мускетари и гвардейци при краля, а всичките ми неприатели, по някаква необяснима случайност са при ваше високопреосвещенство. Затова ще бъде зле посрещнат тук и гледан с лошо око там, ако приема това, което ми предлагате, монсеньор.

– Да нямате вече самонадеяната мисъл, че не ви предлагам това, което заслужавате, господине? – запита кардиналът с презрителна усмивка.

– Монсеньор, ваше високопреосвещенство сте стократно добър към мене и, напротив, мисля, че не съм направил още нищо, за да бъде достоен за вашето благоволение. Обсадата на Ла Рошел ще започне, монсеньор; ще служа пред очите ви, ваше високопреосвещенство, и ако имам щастието да се държа при тази обсада така, че да заслужи вниманието ви, тогава ще имам вече зад гърба си подвиг; той ще оправдае покровителството, с което желаете да ме удостоите. Всяко нещо с времето си, монсеньор; може би по-късно ще имам право да постъпя при вас, но сега ще изглежда, че се продавам.

– С други думи, отказвате да служите при мене, господине – рече кардиналът с досада, през която прозираше все пак известно уважение; – бъдете спокоен и запазете омразата и приятелството си.

– Монсеньор...

– Добре, добре – прекъсна го кардиналтът, – не ви се сърдя; но вие разбирате, че на човек му дотяга да брани приятелите си и да ги възнаграждава, а не дължи нищо на враговете си, но все пак ще ви дам един съвет: внимавайте, господин д'Артанян, защото в момента, когато престана да ви покровителствувам, няма да дам за живота ви и пукната пара.

– Ще се старая, ваша светлост – отвърна гасконецът с благородна увереност.

– Спомнете си по-късно, когато и да е, ако ви сполети нещастие – каза умишлено Ришельо, – че аз ви потърсих пръв и че направих, каквото мога, за да предотвратя това нещастие.

– Каквото и да се случи – заяви д'Артанян, като сложи ръка на гърдите си и се поклони, – аз ще ви бъда вечно признателен, ваше високопроеосвещение, за това, което направихте сега за мене.

– И така, господин д'Артанян, както сам казахте, ще видим след похода. Аз ще ви наблюдавам, защото ще бъда там – продължи кардиналтът и посочи на д'Артанян бляскавите доспехи, които трябваше да облеche, – а когато се завърнем, ще преценим!

– Монсенъор – извика д'Артанян, – не изливайте върху мене гнева си; бъдете безпристрастен, монсенъор, ако се убедите, че постъпвам като почтен човек.

– Млади момко – отговори Ришельо, – ако имам възможност да ви кажа още веднъж това, което ви казах днес, обещавам, че ще ви го кажа.

Последните думи на Ришельо изразяваха страшно съмнение, те ужасиха д'Артанян повече, отколкото ако го бяха заплашили, защото бяха предупреждение. И тъй, кардиналтът искаше да го предпази от някакво нещастие, което го застрашаваше. Той отвори уста да отговори, но кардиналтът го отпрати с едно едничко високомерно движение.

Д'Артанян излезе, но на вратата смелостта беше готова да му изневери и малко остана да се върне. Обаче сериозното и строго лице на Атос изникна пред погледа му: ако беше сключил с кардинала съюза, който той му предлагаше, Атос не би му подал вече ръка, би се отрекъл от него.

Тоя страх го задържа – толкова голямо е влиянието на действително силния характер върху всичко, което го заобикаля.

Д'Артанян слезе по същото стълбище, по което беше дошъл, и намери пред вратата Атос и четиримата мускетари. Те го чакаха и бяха започнали да се безпокоят. Д'Артанян ги успокои с една дума, а Планше изтича да предупреди другите постове, че е излишно да стоят повече на стража, тъй като господарят му е излязъл жив и здрав от двореца на

кардинала.

Като се върнаха в жилището на Атос, Арамис и Портос запитаха кои са причините на тая странна среща, но д'Артанян им отговори само, че господин дьо Ришельо го е повикал, за да му предложи да постъпи в гвардията му с чин лейтенант, но той отказал.

– И добре сте направили – обадиха се в един глас Портос и Арамис.

Атос сериозно се замисли и не отвърна нищо. Но когато останаха сами, той каза:

– Вие сте постъпили, както трябваше да постъпите, д'Артанян, но може би сте сбъркали.

Д'Артанян въздъхна. Сякаш чу собствения си глас, скрит дълбоко в душата му, който му казваше, че го очакват големи нещастия.

Следващият ден мина в приготовления за заминаването. Д'Артанян отиде да се сбогува с господин дьо Тревил. Тогава още мислеха, че раздялата между гвардейците и мускетарите ще бъде временна, тъй като този ден кралят беше свикал парламента и трябваше да замине на следния ден. Затова господин дьо Тревил се задоволи само да попита д'Артанян дали има нужда от него, но д'Артанян отвърна гордо, че има всичко, каквото му е необходимо.

През нощта се събраха всички приятели от гвардейската рота на господин Де-з-Есар и от мускетарската рота на господин дьо Тревил, които си дружаха. Разделяха се, за да се видят пак, когато бъде богу угодно и ако бъде богу угодно. Прекараха нощта много бурно, защото, както би могъл да си представи човек, в такива случаи крайната загриженост може да се победи само с крайно безгрижие.

На другия ден при първия звук на тръбите приятелите се разделиха: мускетарите изтичаха в дома на господин дьо Тревил, а гвардейците в дома на господин Де-з-Есар. Всеки капитан заведе веднага ротата си Лувър, където кралят правеше преглед на войските.

Кралят беше тъжен и изглеждаше болен, което му придаваше по-малко високомерен вид. И наистина вечерта го втресло в парламента през време на съвещанието. Но той беше твърдо решен да замине още същата вечер и въпреки забележките относно здравето му поиска да направи прегледа на войските, надявайки се, че с това усилие на волята ще победи болестта, която започваше да го овладява.

След прегледа гвардейците тръгнаха на поход, а мускетарите трябваше да тръгнат със самия крал. Това даде възможност на Портос да обиколи с блестящите си доспехи улица Мечкарска.

Прокуроршата го видя в новата униформа, яхнал хубавия си кон.

Тя обичаше много Портос и не можеше да го остави да замине така; направи му знак да слезе от коня и да се качи при нея. Портос беше великолепен; шпорите му звънтяха, бронята му блестеше, шпагата му гордо се удряше в краката. Този път писарите и не помислиха да се смеят, толкова войнствен изглеждаше той.

Мускетарят бе въведен при господин Кокнар и сивите очички блеснаха от гняв, като видяха братовчеда си да блести цял в ново. Само едно нещо го утешаваше вътрешно – навсякъде говореха, че походът ще бъде суров и той се надяваше тайничко, в дъното на душата си, че Портос ще бъде убит в боя.

Портос поднесе уваженията си на господин Кокнар и се сбогува с него. Господин Кокнар му пожела блестящи успехи. А госпожа Кокнар не можеше да сдържи сълзите си; но скръбта ѝ не бе изгълкувана зле, тъй като знаеха, че е силно привързана към роднините си, заради които винаги бе имала жестоки кавги с мъжа си.

Истинската раздяла стана в стаята на госпожа Кокнар: покъртителна раздяла.

Докато прокуроршата можеше да следи с поглед любимия си, махаше с кърпичка, като се навеждаше от прозореца, сякаш искаше да се хвърли, Портос прие всички тия нежности като човек, който е свикнал на такива излияния. Само като свиваше зад ъгъла на улицата, свали шапката си и я размаха за сбогом.

Арамис пък пишеше дълго писмо. На кого? Никой не знаеше. В другата стая го чакаше Кети, която трябваше да замине същата вечер за Тур.

Атос допиваше бавно последната бутилка испанско вино.

През това време д'Артанян вървеше с ротата си.

Когато стигнаха предградието Сент Антоан, той се обърна, за да погледа весело Бастилията; но понеже гледаше само Бастилията, не забеляза милейди, която, яхнала дорест кон, го показваше на двама мъже със съмнителна външност – те се приближиха веднага към редицата, за да го огледат. На въпросителния им поглед милейди отговори със знак, че е той. След това, уверена, че не може да стане вече никаква грешка в изпълнението на заповедите ѝ, пришпори коня си и изчезна. Тогава двамата мъже тръгнаха след ротата и на изхода на предградието Сент Антоан възседнаха два напълно оседлани коня, които един слуга без ливрея държеше за поводите, докато те дойдат.

XI ОБСАДАТА НА ЛА РОШЕЛ

Обсадата на Ла Рошел бе едно от големите политически събития през царуването на Луи XIII и една от големите операции на кардинала. Затова е интересно и дори необходимо да споменем няколко думи за нея; а и много подробности от тази обсада са тясно свързани със събитията, които се заехме да разкажем, и ние не можем да ги отменим мълчаливо.

Политическите намерения на кардинала, когато предприе тази обсада, бяха много големи. Да изложим най-напред тях, после да преминем към личните, които имаха може би не по-малко влияние върху негово високопреосвещенство.

От главните градове, които Анри IV беше дал на хугенотите като укрепени пунктове, оставаше само Ла Рошел. Трябваше да се разруши тази последна крепост на калвинизма, опасна почва, от която непрестанно никнеха семената на гражданските борби и външните войни.

Испанци, англичани, недоволни италианци, авантюристи от всички народности, от всички секти, случайни войници се стичаха при първия призив под знамената на протестантите и образуваха сякаш огромен съюз, чиито клонове лесно се разпростираха по всички краища на Европа.

И Ла Рошел, който придобил особено значение след разрушаването на другите калвинистки градове, стана огнище на раздори и честолубие. Нещо повече – пристанището му беше последната отворена врата за англичаните във френското кралство и като я разтвореше за Англия, нашият вечен враг кардиналт, завършваше делото на Жана д'Арк и дук дьо Гиз.

Затова Басомпиер, който беше едновременно протестант и католик, протестант по убеждение и католик като командир на ордена на свети дух, Басомпиер, който беше германец по рождение и французин по душа, с една дума, Басомпиер, който командуваше отделна част при обсадата на Ла Рошел казваше, като стреляше в главата на много други благородници протестанти като него:

– Ще видите, господа, че ще бъдем достатъчно глупави да превземем Ла Рошел!

И Басомпиер имаше право: обстрелването на остров Ре му предвещаваше севенските кланета; превземането на Ла Рошел беше предисловие към отменяването на Нантския едикт.

Но ние казахме вече, че наред с тия намерения на министъра, който гледаше да изравни и опрости всичко, и които принадлежат на историята, летописецът е длъжен да отбележи и дребните стремежи на влюбения мъж и ревнивия любовник.

Ришелю, както всеки знае, беше влюбен в кралицата. Не бихме могли да кажем дали тази любов имаше за него обикновена политическа цел, или пък беше само една от ония дълбоки страсти, които Ана Австрийска вдъхваше на всички, които я заобикаляха, но във всеки случай ние видяхме от предишното развитие на нашия разказ, че Бъкингам го победи и в два-три случая, особено в случая с диамантения накит, благодарение предаността на тримата мускетари и на храбростта на д'Артанян, му се надсмя жестоко.

И така, ставаше дума Ришелю не само да избави Франция от един враг, но и да си отмъсти на един съперник; при това отмъщението трябваше да бъде голямо и блестящо и напълно достойно за един мъж, който държи в ръката си вместо бойна шпага военните сили на цяло едно кралство.

Ришелю знаеше, че като победи Англия, ще победи Бъкингам, че като възтържествува над Англия, ще възтържествува над Бъкингам и накрай – като унизи Англия в очите на Европа, ще унижи Бъкингам в очите на кралицата. От своя страна Бъкингам, при все че поставяше честта на Англия над всичко, беше подтикван от съвсем същите подбуди като кардинала; и Бъкингам преследваше лична мъст: под никакъв предлог Бъкингам не можа да се върне във Франция като посланик, за това искаше да се върне като завоевател.

От това следва, че истинският залог в тая игра, която двете най-могъщи кралства разиграваха само за угодата на двама влюбени мъже, беше един обикновен поглед на Ана Австрийска.

Отначало предимство имаше Бъкингамският дук: пристигнал неочаквано срещу остров Ре с деветдесет кораба и двадесетина хиляди войници, той изненада конт дьо Тоарак, който командуваше в острова от името на краля; след кръвопролитна битка той стъпи на острова.

Да споменем между другото, че в тази битка загина барон дьо Шантал; барон дьо Шантал остави сираче осемнадесет месечно момиченце.

Това момиченце стана след време мадам дьо Севинье. Конт дьо Тоарак се оттегли с гарнизона си в крепостта Сен Мартен и хвърли стотици души в едно малко укрепление, наречено укрепление Ла Пред.

Това събитие накара кардинала да побърза и докато кралят и той успеят да заминат и да застанат начело на обсадата на Ла Рошел, както

беше решено, той изпрати брата на краля да ръководи първите военни действия и нареди да се струпат на бойното поле всички войски, с които разполагаше. В този челен отряд беше и нашият приятел д'Артанян. Кралят, както казахме, трябваше да замине веднага след заседанието в парламента; като свърши заседанието, на 23 юни, почувствува, че го тресе: въпреки това той замина, но тъй като положението му се влоши, бе принуден да се спре във Вилероа.

Но където спираше кралят, спираха и мускетарите. Ето защо д'Артанян, който беше само гвардеец, бе разделен макар и временно, от добрите си приятели Атос, Портос и Арамис; тази раздяла, която му беше само неприятна, положително би се обърнала в сериозно безпокойство, ако можеше да предвиди с какви незначителни опасности е заобиколен.

Въпреки всичко той стигна благополучно в лагера, разположен пред Ла Рошел, на 10 септември 1627 година.

Положението не беше се изменило; Бъкингамският дук и неговите англичани, господари на остров Ре, продължаваха безуспешно да обсаждат крепостта Сен Мартен и укреплението Ла Пред, а военните действия с Ла Рошел бяха започнали преди два-три дни по повод на едно укрепление, което д'Ангулем бе издигнал край града.

Гвардейците начело с господин Де-3-Есар се разположиха във Францисканския манастир.

Д'Артанян, както знаем, погълнат от стремежа да стане мускетар, рядко дружеше със своите другари; и той се оказа сам и отдаден на мислите си.

Мислите му не бяха весели: през двете години, откакто се намираще в Париж, той се беше месил в обществения живот; в частния си живот не бе направил голяма крачка – нито в любовта, нито в попрището.

В любовта – единствената жена, която бе обичал, беше госпожа Бонасийо, а госпожа Бонасийо бе изчезнала и той не можа да открие какво е станало с нея.

В попрището – той, незначителният, беше станал враг на кардинала, с други думи, на човека, пред когото трепереха най-високопоставените личности в кралството, като започнем от краля.

Този човек можеше да го смаже и все пак не направи това: за един проникателен ум като д'Артаняновия това снизхождение беше прозорче, през което той поглеждаше в едно по-добро бъдеще.

После си беше спечелил и друг враг, за когото мислеше, че не е толкова опасен; но чувствуваше несъзнателно, че не бива да го подценява: този враг беше милейди.

В замяна на всичко това бе придобил закрилата и благосклонността на кралицата, но благосклонността на кралицата по това време беше нов повод за преследвания; а закрилата ѝ, както е известно, много зле закриляше: доказателство за това бяха Шале и госпожа Бонасийо.

Единствената му истинска придобивка през цялото това време беше диамантът за пет-шест хиляди ливри, който носеше на пръста си; но този диамант – в честолюбивите си стремежи д'Артанян искаше да го запази, за да може един ден да му послужи като отличителен знак пред кралицата, – този диамант, с който не можеше да се раздели сега, не струваше повече от камъчетата, които тъпчеше с крака.

Казваме камъчетата, които тъпчеше, защото д'Артанян размишляваше по тези въпроси, като се разхождаше самотен по един живописен малък път, който водеше от лагера за селото Ангутен; но погълнат от тези мисли, той беше се отдалечил от лагера повече, отколкото предполагаше. Денят вече преваляше и на него му се стори, че зад един плет блести при последните лъчи на залязващото слънце дуло на пушка.

Д'Артанян имаше зорко око и подвижен ум, той разбра, че пушката не е отишла там от само себе си и че онзи, който я носеше, не се беше скрил зад плета с приятелски намерения. Реши да избяга, но забеляза от другата страна на пътеката, зад една скала, дулото на втора пушка.

Явна засада.

Младежът хвърли поглед върху първата пушка и с известна тревога забеляза, че тя се насочва към него, но веднага щом дулото ѝ застана неподвижно, той се хвърли по очи на земята. В същото време се раздаде изстрел и д'Артанян чу свиренето на куршума, който прелетя над главата му.

Нямаше време за губене. Д'Артанян скочи веднага и в същия миг куршумът от другата пушка разпръсна камъчетата на същото място на пътеката, където преди малко бе легнал на земята.

Д'Артанян не беше от ония безразсъдно смели хора, които търсят глупава смърт само за да се каже за тях, че не са отстъпили нито крачка. Впрочем тук не се касаеше за смелост – беше попаднал в засада.

„Ако стреля още веднъж – каза си той, – загубен съм!“

И веднага хукна към лагера, колкото му държат краката, с бързина на хората от неговия край, тъй известни с пъргавината си; но колкото и бързо да бягаше, първият, който беше стрелял, успя да напълни пак пушката си, стреля повторно и този път толкова точно, че куршумът проби шапката на д'Артанян и тя отлетя на десетина крачки от него.

Понеже нямаше друга шапка, д'Артанян си я прибра тичешката,

стигна запъхтян и много бледен в лагера, седна, без да каже никому нито дума, и се замисли.

Тая случка можеше да има три причини:

Първата и най-естествената: това можеше да бъде засада на ларошелци, които с удоволствие биха убили един гвардеец на негово величество – едно защото щяха да имат един враг по-малко, и, второ, защото този враг можеше да има в джоба си добре натъпкана кесия.

Д'Артанян взе шапката си, разгледа дупката от куршума и поклати глава. Куршумът не беше куршум от мускет, а, куршум от аркебуза¹⁹; точността на изстрела го беше навела вече на мисълта, че е стреляно със собствено оръжие: значи засадата не беше от военни лица, щом куршумът не беше калибрен.

Това можеше да бъде мил спомен от господин кардинала. Читателят не е забравил, че д'Артанян забеляза благодарение на щастливия слънчев лъч дулото на пушката тъкмо когато се чудеше на великото търпение на негово високопреосвещенство.

Но д'Артанян поклати глава. Негово високопреосвещенство рядко прилагаше такива средства към хора, които можеше да улови само с едно протягане на ръката.

Можеше да бъде и отмъщение на милейди.

– Да, това беше по-вероятно.

Той напразно се мъчеше да си спомни лицата или облеклото на убийците; избягал беше толкова бързо от тях, че не бе успял да забележи нищо.

– Ах, мои бедни приятели! – прошепна д'Артанян. – Къде сте? Колко ми липсвате!

Д'Артанян прекара много лошо нощта. Три-четири пъти той се стряска насън, струваше му се, че някой се приближава до леглото му и иска да го намушка. Но съмна, без тъмнината да донесе някакво нещастие.

Д'Артанян се боеше, че това няма да го отмине.

Д'Артанян не излезе целия ден; извини се сам пред себе си, че времето е лошо.

На втория ден в девет часа свириха сбор. Орлеанският дук обикаляше постовете. Гвардейците се строиха, д'Артанян зае мястото си между своите другари.

Негово височество мина пред фронта; после всички старши

---

19. Аркебуза – старовремска пушка, която се палела с фитил.

офицери се приближиха, за да го поздравят; сред тях беше и гвардейският капитан господин Де-з-Есар.

След малко на д'Артанян се стори, че капитан Де-з-Есар му прави знак да се приближи: почака втори знак от своя началник, тъй като се боеше да не се е излъгал; при втория знак той излезе от строя, за да получи заповедта.

– Негово височество ще поиска доброволци за една опасна задача, която ще прослави ония, които я изпълнят, и аз ви съобщавам, за да бъдете готов.

– Благодаря, господин капитан! – отвърна д'Артанян, който то от сърце искаше да се отличи пред главнокомандувания.

През нощта ларошелци бяха нападнали и си бяха възвърнали укреплението, което кралската армия беше превзела преди два дни. Трябваше да се разубие и да се разбере как се охранява укреплението.

И наистина след няколко минути Орлеанският дук повиши глас и каза:

– За тая задача са ми необходими трима или четирима доброволци, водени от сигурен човек.

– Сигурният човек ми е под ръка, ваше височество – отвърна Де-з-Есар, като посочи д'Артанян. – А за четиримата или петимата доброволци нека ваше височество да съобщи намеренията си и хора ще се намерят.

– Четирима доброволци, готови да дойдат с мене на смърт! – викна д'Артанян, като дигна шпагата си.

Двама негови другари гвардейци излязоха веднага напред, към тях се присъединиха двама войници и числото се попълни. Д'Артанян откача на всички други, понеже не искаше да пренебрегне тия, които се бяха отзовали първи.

Не се знаеше дали след превземането на укреплението ларошелци го бяха опразнили, или бяха оставили там войска; затова посоченото място трябваше да се разгледа доста отблизо и да се провери тая работа.

Д'Артанян тръгна с четиримата си другари покрай окопа: двамата гвардейци вървяха до него, а войниците идеха след тях.

Така стигнаха, като се прикриваха зад каменните стени на окопа, на стотина крачки от укреплението. Там д'Артанян се обърна и видя, че двамата войници бяха изчезнали.

Той помисли, че са се изплашили и са останали назад, и продължи да напредва.

При завоя на окопа се намираха на шестдесет крачки от

укреплението.

Не се виждаше никой и укреплението изглеждаше изоставено.

Тримата храбреци обмислиха дали да продължат напред, когато изведнъж ивица дим опасва каменния исполин и десетина куршума изсвириха край д'Артанян и двамата му другари.

Узнаха, каквото искаха да узнаят – укреплението беше охранявано. Да останат по-дълго време на това опасно място, щеше да бъде излишна непредпазливост; д'Артанян и двамата гвардейци се обърнаха и започнаха отстъпление, което приличаше на бягство.

Като стигнаха ъгъла на окопа, който щеше да им послужи за прикритие, единият гвардеец падна: куршум го беше пронизал в гърдите. Другият, който беше жив и здрав, продължи да бяга към лагера.

Д'Артанян не искаше да изостави така другаря си и се наведе над него, за да го дигне и му помогне да се приберат при своите; но в този миг екнаха два изстрела: един куршум разби черепа на ранения вече гвардеец, а другият прелетя на два пръста от д'Артанян и се сплеска о скалата.

Младежът веднага се обърна, защото тия изстрели не можеха да идват от укреплението, което се закриваше от завоя на окопа. Мисълта за двамата войници, които го бяха изоставили, му мина през ума и той си спомни за убийците преди два дни; но този път реши да узнае всичко, затова падна върху трупа на приятеля си, сякаш беше мъртъв.

Веднага видя, че две глави се надигат над едно изоставено укрепление, което се намираще на тридесетина крачки от него; бяха двамата войници. Д'Артанян не се беше излъгал: двамата мъже го бяха последвали само за да го убият, като се надяваха, че смъртта на младежа ще бъде приписана на неприятеля.

Но понеже той можеше да бъде само ранен и да издаде престъплението им, приближиха се, за да го доубият; за щастие, измамни от хитростта на д'Артанян, не се постараха да си напълнят пушките.

Когато стигнаха на десетина крачки от него, д'Артанян, който при падането гледаше да не изпусне шпагата си, стана изведнъж и с един скок се намери пред тях.

Убийците разбраха, че ако побягнат към лагера, без да убият д'Артанян, той ще ги издаде, и първата им мисъл бе да преминат към неприятеля. Единият хвана пушката си за цевта и я размаха като боздуган: той замахна да удари жестоко д'Артанян, който отбягна удара, като отскочи настрана; но с това движение даде път на убиеца, който се спусна веднага към укреплението. Понеже ларошелците, които го охраняваха, не

знаеха с каква цел този човек отива към тях, стреляха и той падна, ударен от куршум, който му строши рамото.

В това време д'Артанян се хвърли върху втория войник и го нападна с шпагата си; борбата не трая дълго, тъй като нещастникът можеше да се брани само с празната си пушка; шпагата на гвардееца се плъзна по дулото на излишното вече оръжие и прониза бедрото на убиеца, който падна. Д'Артанян веднага опря острието на шпагата си на гърлото му.

– О! Не ме убивайте! – извика убиецът. – Милост, милост, господин офицер! Ще ви разкажа всичко.

– Тайната ти струва ли си поне труда да ти запазя живота? – запита младежът, като се съдържа да не го убие.

– Да, ако смятате, че животът има значение за човек, който е двадесет и две годишен като вас и може да постигне всичко, когато е хубав и храбър като вас.

– Нещастнико – подкани го д'Артанян, – хайде говори бързо, кой ти поръча да ме убиеш?

– Една жена, която не познавам, но която наричаха милейди.

– Но щом не познаваш тая жена, откъде знаеш името ѝ?

– Приятелят ми я познаваше и той я наричаше така, тя имаше работа с него, а не с мене; дори в джоба му има писмо от нея, което трябва да е от голямо значение за вас, ако се съди по това, което съм го чувал да казва.

– Но ти как стана съучастник в това престъпление?

– Предложи ми да свършим двама работата и аз приех.

– И колко ви даде тя за това благородно дело?

– Сто луи.

– Добра цена. Доволен съм – възкликна засмян момъкът, – тя смята, че струвам нещо. Сто луи! Това е цяло състояние за двама негодници като вас: и така, разбирам защо си приел и ти прощавам, но при едно условие.

– Какво? – попита тревожно войникът, като видя, че всичко още не се е свършило.

– Ще отидеш да вземеш писмото, което е в джоба на приятеля ти.

– Но това е друг начин да ме убие! – извика убиецът. – Как мога да донеса писмото под обстрела от укреплението?

– Все пак ти трябва да се решиш да го донесеш или, заклевам се, че ще умреш от собствената ми ръка.

– Милост, господине, пощадете ме! В името на младата жена, която обичате, която може би смятате за умряла, но която е жива! – викна

убиецът и падна на колене, като се опираше на ръката си, защото започваше да губи сили от загубата на кръв.

– Отде знаеш, че има млада жена, която обичам, и че съм смятал тая жена за мъртва? – попита д'Артанян.

– От писмото, което се намира в джоба на приятеля ми.

– Ти виждаш много добре тогава, че това писмо ми е необходимо – продължи д'Артанян. – И така, не се бави, никакво колебание или колкото и да ми е отвратително да потопя още веднъж шпагата си в кръвта на нещастник като тебе, давам ти честната си дума.... – При тези думи д'Артанян се развика така застрашително, че раненият стана.

– Спрете! Спрете! – извика той, придобил смелост от ужаса, който го бе обхванал. – Отивам... отивам!...

Д'Артанян взе пушката на войника, накара го да мине пред него и го подкара към другаря му, като го мушкаше в кръста с върха на шпагата си.

Страшна гледка представляваше този нещастник, който оставяше по пътя си дълга кървава дияра – пребледнял от близката смърт, той се опитваше да се довлече незабелязано до трупа на съучастника си, който лежеше на двадесет крачки от него!

Такъв ужас беше изписан на лицето му, покрито със студена пот, че д'Артанян го съжали и като го погледна презрително, му каза:

– Добре! Ще ти покажа каква е разликата между един смел човек и един страхливец като тебе. Стой тука, аз отивам.

И с бързи стъпки и будно око, като наблюдаваше движенията на противника и използваше всички видоизменения на почвата, д'Артанян стигна до втория войник.

Имаше два начина да постигне целта си: да го претърси на самото място или да го пренесе, като използва тялото му за щит, и да го претърси в окопа.

Д'Артанян предпочете втория начин и дигна убица на плещите си в същия миг, в който врагът стреляше.

Лекото потръпване, тъпият удар на три куршума, които пробиваха месата, последният стон и предсмъртната тръпка доказаха на д'Артанян, че този, който искаше да го убие, е спасил живота му.

Д'Артанян стигна окопа и хвърли трупа до ранения, който беше бледен като мъртвец.

Веднага започна претърсването: кожен портфейл, кесия, в която навярно се намираше част от сумата, що убиецът беше получил, чашка със зарове – това беше наследството на умрелия.

Той остави чашката и заровете, където бяха паднали, хвърли кесията на ранения и отвори нетърпеливо портфейла. Между няколко маловажни книжа намери следното писмо – писмото, което бе отишъл да вземе с риск на живота си:

„Понеже изгубихте дирите на тази жена и сега тя е в безопасност в манастир, където по никоя начин не биваше да я оставите да пристигне, постарайте се поне да не изпуснете мъжа; в противен случай – знаете, че ръката ми е дълга и скъпо ще заплатите стоте луи, които получихте от мене.“

Нямаше подпис. Но беше ясно, че писмото е от милейди. Затова той го запази като улика и скрит зад ъгъла на окопа, почна да разпитва ранения. Той призна, че се беше наел заедно с другаря си, същия, който бе убит преди малко, да отвлече някаква млада жена, която трябвало да напусне Париж през лавилетската врата, но се отбили да пийнат в една кръчма, закъснели с десет минути и изпуснали каретата.

– Какво щяхте да правите с тази жена? – запита неспокойно д'Артанян.

– Трябваше да я предадем в един дом на площад Роаял – отговори раненият.

– Да! Да! – прошепна д'Артанян. – Точно така, у самата милейди.

Тогава момъкът разбра изтръпнал каква страшна жажда за мърт подтикваше тая жена да погуби него и онези, които го обичаха, и колко добре е осведомена какво става в двореца, щом беше открила всичко. Навярно тя дължеше тия сведения на кардинала.

Но освен това той разбра с истинско чувство на радост, че кралицата най-после беше открила затвора, където бедната госпожа Бонасийо изкупуваше своята преданост, и я беше освободила. Тогава писмото от младата жена и минаването ѝ по пътя за Шайо, което приличаше на видение, му станаха ясни.

Сега, както беше предвидил Атос, госпожа Бонасийо можеше да се намери, а манастирите не бяха непристъпни.

Тази мисъл изпълни с милосърдие сърцето на д'Артанян. Той се обърна към ранения, който следеше тревожно всяка промяна на лицето му, и му подаде ръка:

– Хайде – каза му той, – не искам да те оставя така. Опри се на мене и да се върнем в лагера.

– Да – рече раненият, който едва можеше да повярва на толкова

великодушие, – но не за да ме обесят, нали?

– Дадох ти дума – успокой го д'Артанян, – за втори път ти подарявам живота.

Раненият се свлече на колене и целуна пак краката на своя спасител, но д'Артанян, който нямаше вече никаква причина да стои толкова близо до врага, сам сложи край на тези прояви на благодарност.

Гвардеецът, който се беше върнал след първата стрелба, бе съобщил, че четиримата му приятели са мъртви. Затова в полка останаха много изненадани и много се зарадваха, когато видяха, че момъкът се връща жив и здрав.

Д'Артанян обясни раната от шпагата на своя другар с някакво нападение, което измисли. Той разказа за смъртта на другия войник и за опасностите, на които бяха изложени. Този разказ истински го прослави. В армията говориха през целия ден за това разузнаване, а Орлеанският дук поръча да го поздравят.

Понеже всяко добро дело носи в себе си награда, последицата от доброто дело на д'Артанян бе, че той си възвърна спокойствието, което беше изгубил. И наистина д'Артанян мислеше, че може да бъде спокоен, понеже единият от двамата му врагове беше убит, а другият му бе станал предан.

Това спокойствие доказваше само едно – че д'Артанян не познаваше още милейди.

XII АНЖУЙСКОТО ВИНО

След почти отчайващи вести за краля из лагера почна да се пръска слух за неговото оздравяване и понеже той имаше голямо желание да пристигне лично на обсадата, говореше се, че веднага щом бъде в състояние да язди, ще тръгне на път.

През това време Орлеанският дук, който знаеше, че ако не днес, утре ще бъде сменен от поста командувач армията било от дук д'Ангулем, било от Басомпиер или Шомберг, които си оспорваха командването, не правеше почти нищо, пилееше времето в проучвания и не смееше да се хвърли в решителни действия, за да изгони англичаните от остров Ре, където те продължаваха да обсаждат крепостта Сен Мартен и укреплението Ла Пред, докато французите от своя страна обсаждаха Ла Рошел.

Д'Артанян, както казахме, беше станал по-спокоен, както се случва

винаги след преживяна опасност и когато опасността изглежда, че е изчезнала. Безпокоеше го само едно – че няма никакви известия от приятелите си.

Но една сутрин в началото на месец ноември той получи писмо, което му обясни всичко. Писмото бе написано във Вилероа:

*„Господин д'Артанян,
Господата Атос, Портос и Арамис, след като прекараха добре при мене и доста се повеселиха, дигнаха толкова голям шум, че комендантът на замъка, много строг човек, ги задържа за няколко дни под стража. Но аз изпълнявам техните заповеди и ви изпращам дванадесет бутилки от моето анжуйско вино, което много им хареса: те искат да пиете за тяхно здраве отлюбимото им вино.*

Съм и оставам с най-дълбоки почитания.

Ваши смирен и покорен слуга

Годо, кръчмар на господата мускетарите.“

– Прекрасно! – извика д'Артанян. – Те мислят за мене в своите развлечения, както аз мислех за тях в своята неволя. Разбира се, че ще пия за тяхно здраве, и то от все сърце, но няма да пия сам.

И д'Артанян изтича при двамата гвардейци, с които се беше сблизил повече, отколкото с другите, за да ги покани да пият с него от хубавото анжуйско винце, пристигнало от Вилероа. Единият гвардеец беше поканен някъде същата вечер, а другият – за следната вечер, затова определени да се съберат в други ден.

Като се прибра, д'Артанян изпрати дванадесетте бутилки в лавката на гвардейците, като поръча да ги пазят грижливо; после в тържествения ден, понеже обядът беше назначен в дванадесет часа, д'Артанян изпрати Планше още в девет часа да приготви всичко.

Планше, много горд, че е стигнал до почетното звание домакин, реши да се прояви както трябва. За целта той взе за помощник слугата на един от гостите на господаря си, наречен Фуру, и оня мним войник, който беше поискал да убие д'Артанян и който, понеже не принадлежеше към никоя част, бе постъпил на служба при д'Артанян, или по-скоро при Планше, след като д'Артанян му беше спасил живота.

Когато настана време за уощението, двамата гости дойдоха, заеха местата си и блюдата бяха наредени на масата. Планше прислужваше с кърпа на ръка, Фуру отпушваше бутилките, а Бризмон, така се казваше

раненият войник, преливаше в гарафи виното от бутилките, което, изглежда, се беше поразмътило по пътя. Първата бутилка от това вино беше малко мътна на дъното, Бризмон изля утайката в една чаша и д'Артанян му позволи да я изпие, защото нещастният беше още доста слаб.

Гостите бяха изяли вареното и щяха да поднесат първата чаша към устните си, когато изведнъж от фортовете Луи и Ньоф екнаха топовни гърмежи. Гвардейците помислиха, че това е неочаквано нападение или от страна на обсадените, или от страна на англичаните, и грабнаха веднага шпагите си. Д'Артанян, не по-малко пъргав от тях, направи същото и тримата изтичаха към постовете си.

Но едва изскочиха от лавката и разбраха причината за тоя голям шум. Викове: „Да живее кралят!“, „Да живее господин кардиналт!“, ехтяха от всички страни и навсякъде биеха барабани.

И наистина кралят, както казахме, беше много нетърпелив. Преминал без почивка два етапа, той пристигаше с цялата си свита и с едно подкрепление от десет хиляди души. Пред него и зад него вървяха мускетарите му. Д'Артанян, застанал в шпапир с ротата си, поздрави с изразително движение приятелите си, които го следяха с очи, и господин дьо Тревил, който пръв го забеляза.

Тържеството по посрещането завърши и четиримата приятели скоро се прегърнаха.

– Дявол да го вземе! – извика д'Артанян. – Как дойдохте тъкмо навреме! Ястията навярно още не са изстинали, нали, господа? – добави младежът, като се обърна към двамата гвардейци, които представи на приятелите си.

– Ха! Ха! Изглежда, че ще гуляем – подхвърли Портос.

– Надявам се, че на обедата ви няма жени! – обади се Арамис.

– Имате ли хубаво вино във вашата лавка? – запита Атос.

– Дявол да го вземе. Вашето вино още не е изпито, драги приятелю – отвърна д'Артанян.

– Нашето вино ли? – зачуди се Атос.

– Да, това, което вие ми изпратихте.

– Ние сме ви изпратили вино?

– Но вие знаете много добре, това тънко винце от анжуйските лозя.

– Да, зная много добре за какво вино говорите.

– Виното, което предпочитате.

– Разбира се, когато няма нито шампанско, нито шамбертен.

– Е, по липса на шампанско и шамбертен ще се задоволите с него.

– Значи ние, пиячите, сме наредили да докарат анжуйско вино? –

попита Портос.

– Не, става дума за виното, което ми изпратихте от ваше име.

– От наше име ли? – възкликнаха и тримата мускетари.

– Арамис, вие ли сте изпратили вино? – запита Атос.

– Не. А вие, Портос?

– Не, а вие, Атос?

– Не.

– Ако не сте вие, вашият кръчмар тогава – продължи д'Артанян.

– Нашият кръчмар ли?

– Да, вашият кръчмар, Годо, кръчмарят на мускетарите.

– Дявол да го вземе, който и да го е изпратил, няма значение – каза Портос, – да го опитаме и ако е добро, да го изпием.

– Не – рече Атос, – да не пием вино от непознат източник.

– Имате право, Атос – добави д'Артанян. – Никой от вас ли не е поръчвал на кръчмаря Годо да ми изпрати вино?

– Не! И все пак той ви е изпратил от наше име?

– Ето писмото! – отвърна д'Артанян. И показа бележката на другарите си.

– Това не е неговият почерк! – извика Атос. – Аз го познавам, аз уредих общите сметки, преди да заминем.

– Лъжливо писмо – заяви Портос. – Ние не сме били задържани.

– Д'Артанян – каза с укор Арамис, – как повярвахте, че сме дигали врява?...

Д'Артанян пребледня и конвулсивни тръпки пробягнаха по цялото му тяло.

– Ти ме плашиш – забеляза Атос, който му говореше на „ти“ само в извънредни случаи. – Но какво се е случило?

– Да тичаме, да тичаме, приятели! – извика д'Артанян. – Страшно подозрение ми минава през ума! Дали и това не е отмъщение на тази жена?

Атос също пребледня.

Д'Артанян се втурна към лавката, тримата мускетари и двамата гардейци го последваха.

Първото нещо, което поразя д'Артанян, когато влязоха в столовата, беше Бризмон, който лежеше на земята и се търкаляше в страшни гърчове.

Планше и Фуро, бледи като мъртъвци, се опитваха да му помогнат, но беше ясно, че всякаква помощ е излишна: лицето на умирация се гърчеше в предсмъртни мъки.

– Ах! – извика той, като забеляза д'Артанян. – Ах! Това е ужасно! Престорихте се, че ми дарявате живота, а ме отровихте!

– Аз ли, нещастнико! – извика д'Артанян. – Какво говориш?

– Говоря, че вие ми дадохте това вино, говоря, че вие ми казахте да го изпия, говоря, че вие искахте да ми отмъстите, говоря, че това е ужасно!

– Не мислете така, Бризон – заоправдава се д'Артанян – не мислете така, кълна ви се, не е истина...

– О! Но има бог! Бог ще ви накаже! Господи, нека той се мъчи един ден, както се мъча аз!

– Кълна се в светото евангелие – извика д'Артанян, като се хвърли към умиращия, – кълна ви се, не знаех, че това вино е отровно и аз щях да пия като вас.

– Не ви вярвам – изпъшка войникът. И издъхна в страшни мъки.

– Ужасно! Ужасно! – шепнеше Атос, докато Портос чупеше бутилките, а Арамис даваше малко късни нареждания да потърсят изповедник.

– О, приятели мои! – възкликна д'Артанян. – Вие още веднъж ми спасихте живота, и не само моя, но и живота на тия господа. Господа – продължи той, като се обърна към гвардейците, – моля ви да пазите в тайна тая случка. Може би висши особи имат пръст в това, което видяхте, и цялото нещастие ще падне върху нас.

– Ах, господине – бърбореше Планше ни жив, ни умрял, – ах, господине, как леко се отървах!

– Как, нещастнико! – извика д'Артанян. – Нима щеше да пиеш от моето вино?

– Щях да изпия една малка чашка за здравето на краля, господине, ако Фуро не ми беше казал, че ме викат.

– Уви! – отговори Фуро, а зъбите му тракаха от страх, – Исках да излезе, за да си пийна сам!

– Господа – обърна се към гвардейците д'Артанян. – вие разбирате, че едно такова угощение ще бъде много тъжно след всичко, което се случи. И така, приемете моите извинения и моля ви да отложим обеда за друг път.

Двамата гвардейци приеха вежливо извиненията на д'Артанян и като разбраха, че четиримата приятели искат да останат сами, си отидоха.

Когато младият гвардеец и тримата мускетари останаха сами, те се спогледаха и ясно личеше, че всеки разбира сериозността на положението.

– Преди всичко – предложи Атос – да излезем от тая стая. Не е приятно присъствието на човек, умрял от насилствена смърт.

– Планше – рече д'Артанян, – поверявам ви трупа на този нещастник. Да бъде погребан в свето място. Вярно е, че той извърши престъпление, но се разкая.

И четиримата другари излязоха от стаята, като оставиха Планше и Фуру да се погрижат за погребението на Бризмон.

Стопанинът им даде друга стая и им поднесе варени яйца и вода, която Атос сам извади от кладенеца. От няколко думи Портос и Арамис разбраха какво е положението.

– Е, драги приятелю – каза д'Артанян на Атос, – вие виждате, че това е война не на живот, а на смърт.

Атос поклати глава.

– Да, да – отвърна той, – виждам добре, но смятате ли, че е тя?

– Уверен съм в това.

– А аз, да ви призная, още се съмнявам.

– Но лилията на рамото?

– Това е някоя англичанка, която е извършила злодеяния във Франция и са я жигосали заради престъплението ѝ.

– Атос, това е вашата жена, уверявам ви – повтаряше д'Артанян, – не си ли спомняте, че всички отличителни черти си съвпадат?

– Аз все пак мисля, че другата е умряла, толкова добре я обесих.

Сега пък д'Артанян поклати глава.

– Но какво да правим? – запита момъкът.

– Там е работата, че не може да се живее така с меч, вечно надвиснал над главата – отговори Атос, – трябва да се излезе от това положение.

– Но как?

– Слушайте, опитайте се да я намерите и да се обясните с нея. Кажете ѝ: мир или война! Давам ви честната си дума на благородник, че никога няма да кажа нито дума за вас, че никога няма да предприема нищо срещу вас. Вие от своя страна ми дайте тържествена клетва, че няма да се занимавате с мене: в противен случай ще отида при канцлера, ще отида при краля, ще отида при палача, ще настроя целия двор срещу вас, ще открия, че сте жигосана, ще ви предам на съда и ако ви оправдаят, тогава ще ви убия, честна дума на благородник, ще ви убия край някоя ограда като бясно куче.

– Този начин доста ми харесва – призна д'Артанян, – Но как да я намеря?

– Времето, драги мой, времето ще ви поднесе удобния случай, а случаят дава на човека двойни възможности да спечели: колкото повече си заложил, толкова повече ще спечелиш, ако умееш да изчакаш.

– Да, но да чакаш, заобиколен от убийци и отровители...

– Ха! – прекъсна го Атос. – Бог ни е закрилял досега, бог ще ни закриля и занапред.

– Нас да. Всъщност ние сме мъже и в края на краищата съдбата ни е да излагаме живота си на опасност, но тя! – добави той шепнешком.

– Коя тя? – запита Атос.

– Констанс.

– Госпожа Бонасийо! Ах, вярно – рече Атос. – Бедни приятелю! Забравих, че сте влюбен.

– Но – намеси се Арамис – нали разбрахте от писмото, което сте намерили в нещастния покойник, че тя е в манастир? В манастира тя е много добре, а щом свърши обсадата на Ла Рошел, аз лично ви обещавам...

– Добре! – обади се Атос. – Добре! Знаем, че вашите мисли са устремени към врата.

– Аз съм мускетар само временно – добави смирено Арамис.

– Изглежда, че отдавна няма известие от любовницата си – прошепна Атос. – Но не обръщайте внимание, това ни е известно.

– Слушайте – обади се Портос, – има един много прост начин.

– Какъв е той? – запита д'Артанян.

– Тя е в манастир, нали? – продължи Портос.

– Да.

– Е, добре! Веднага щом свърши обсадата, ще я отвлечем от тоя манастир.

– Да, но трябва да узнаем в кой манастир е.

– Вярно – съгласи се Портос.

– Аз мисля... – подзе Атос. – Не казахте ли, драги д'Артанян, че кралицата е избрала в кой манастир да бъде?

– Да, така поне мисля.

– Е, тогава Портос ще ни помогне.

– Как, моля?

– Чрез вашата маркиза, дукеса или принцеса. Навярно тя има широки връзки.

– Шт! – каза Портос, като тури пръст на устните си. – Мисля, че тя е кардиналистка и не бива да узнае нищо.

– Тогава – заяви Арамис – аз се наемам да събера сведения за нея.

– Вие ли, Арамис? – извикаха и тримата приятели. – Вие ли? И по какъв начин?

– Чрез изповедника на кралицата, с който съм много близък... – отговори Арамис, като се изчерви.

След това уверение четиримата приятели, които бяха довършили скромния си обед, се разделиха, като си обещаха, че ще се видят още същата вечер. Д'Артанян се върна във францисканския манастир, а тримата мускетари тръгнаха към главната квартира на краля, където трябваше да се погрижат за жилище.

XIII СТРАННОПРИЕМНИЦА „ЧЕРВЕНИЯТ ГЪЛЪБАРНИК“

Едва пристигнал в лагера, кралят, който толкова бързаше да се намери лице с лице срещу неприятеля и с по-голямо право от кардинала споделяше омразата му към Бъкингам, поиска да направи всички подготовки, за да изгони най-напред англичаните от остров Ре и да засили после обсадата на Ла Рошел. Но въпреки желанието си той се забави от разногласията, които възникнаха между господата Басомпиер и Шомберг срещу дук д'Ангулем.

Господата Басомпиер и Шомберг бяха маршали на Франция и изявиха правата си да командуват армията под заповедите на краля. Но кардиналът, който се опасяваше, че Басомпиер, хугенот по душа, ще действа слабо срещу англичаните и ларошелците, негови братя по вяра, предлагаше дук д'Ангулем, когото кралят по негово внушение бе назначил за заместник главнокомандуващ. Тъй като се страхуваха да не би господата Басомпиер и Шомберг да напуснат армията, принудиха се да дадат на всеки от тях да командува самостоятелна част: Басомпиер взе северния участък, от Ла Льо до Домпиер, дук д'Ангулем – източния, от Домпиер до Перин и, и господин дьо Шомберг – южния, от Перин и до Ангутен.

Квартирата на Орлеанския дук беше в Домпиер.

Квартирата на краля беше ту в Етре, ту в Ла Жари.

А квартирата на кардинала беше на дюните, до моста Ла Пиер, в една обикновена къща, без никакви укрепления.

По този начин Орлеанският дук наблюдаваше Басомпиер, кралят –

дук д'Ангулем, а кардиналт – господин дьо Шомберг.

Веднага след това разпределение се заловиха да изгонят англичаните от острова.

Обстоятелствата бяха благоприятни: англичаните, които преди всичко имат нужда от добра храна, за да бъдат добри войници, ядяха само солени меса и лош сухар, и в лагера им имаше много болни. Освен това морето, много бурно през това годишно време по цялото крайбрежие на океана, всеки ден повреждаше по някой малък кораб и брегът от нос Егийон до окопа след всеки прибой буквално се покриваше с останки от шлепове, платноходки и лодки. Поради това, макар войниците на краля да стояха в лагера, ясно беше, че Бъкингам, който стоеше на остров Ре само от упорство, рано или късно щеше да бъде принуден да дигне обсадата.

Но понеже господин дьо Тоарак събщи, че във вражеския лагер всички се готвят за нов пристъп, кралят реши, че трябва да се свърши с цялата тази работа, и даде заповед за решително сражение.

Но тъй като ние нямаме намерение да описваме обсадата, а напротив, да предадем само събитията, които са свързани с нашия разказ, ще се задоволим да кажем с две думи, че начинанието успя за голяма изненада на краля и за велика чест на господин кардинала. Англичаните, отблъсквани стъпка по стъпка, бити във всички сражения, разбити при преминаването на остров Лоа, бяха принудени да се върнат на корабите си, като оставиха на бойното поле две хиляди души, между които петима полковници, трима подполковници, двеста и петдесет капитани и двадесет знатни благородници, четири топа и шестдесет знамена, които бяха занесени в Париж от Клод дьо Сен Симон и окачени много тържествено на черквата „Света Богородица“.

Благодарствени молебени бяха отслужени в лагера, а после в цяла Франция.

И така, кардиналт имаше възможност да продължава обсадата, без да има поне временно никаква опасност от англичаните.

Един куриер на Бъкингамския дук, Монтегю, бе пленен и от него научиха, че е образуван съюз между Австрия, Испания, Англия и Лотарингия.

Този съюз бе насочен срещу Франция.

Освен това в квартирата на Бъкингам, която той бе принуден да напусне по-бързо, отколкото предполагаше, намериха книжа, които потвърждаваха съществуването на тоя съюз и които, както уверява кардиналт в своите „Мемоари“, злепоставяли много госпожа дьо Шеврьоз, а

следователно и кралицата.

Цялата отговорност падна върху кардинала, защото всеки пълновластен министър е отговорен. И всички сили на разностранния му ум бяха напрегнати денем и нощем, за да долава и най-малкия шум, който се дигаше в някое от великите европейски кралства.

Кардиналът познаваше енергията и най-вече омразата на Бъкингам. Ако съюзът, който застрашаваше Франция, възтържествуваше, цялото му влияние щеше да бъде загубено: испанската политика и австрийската политика имаха свои представители в лувърския кабинет, където засега имаха само привърженици. Той, Ришельо, френският министър, в пълния смисъл на думата френски министър, щеше да бъде загубен. Кралят, както му се покоряваше като дете, го мразеше, както дете мрази учителя си, и щеше да го предостави на личната мъст на брат си и на кралицата. Той щеше да бъде загубен, а може би и Франция с него. Трябваше да предотврати всичко това.

И куриери, които се увеличаваха непрестанно, дохождаха един след друг денем и нощем в малката къщичка до моста Ла Пиер, където беше резиденцията на кардинала.

Те бяха монаси, които носеха толкова неумело расото, та от пръв поглед личеше, че са от воинстващата църква. Жени, малко стеснени в пажовските си костюми – закръглените им форми не можеха да се скрият дори под широките гънки, и накрая селяни с почернени ръце, но със стройни нозе – отдалеч личеше, че са благородници.

Освен това имаше и други, малко неприятни посещения, защото на два-три пъти се пусна слух, че кардиналът без малко е щял да бъде убит.

Вярно, че враговете на негово високопреосвещенство казваха, че той сам си наемал несръчни убийци, за да може, когато се наложи, да прибегне към насилствени мерки, но не бива да се вярва нито това, което говорят министрите, нито онова, което говорят враговете им.

Това не пречеше на кардинала, чиято лична храброст не беше оспорвана и от най-ожесточените му порицатели, да излиза често нощем било за да предаде важни заповеди на дук д'Ангулем, било за да се посъветва с краля, било за да преговаря с някой пратеник, когото не искаше да допуснат в къщата му.

От друга страна, мускетарите, които нямаха кой знае каква работа в обсадата, се ползуваха с доста голяма свобода и водеха весел живот. Това им беше по-лесно, особено на нашите трима другари, които бяха приятели на господин дьо Тревил и лесно вземаха от него специални разрешения да закъсняват и да остават след определения час.

Една вечер, когато д'Артанян беше на караул в окопа и не можеше да ги придружи, Атос, Портос и Арамис, възседнали бойните си коне, обвити в походните си мантии, с ръце върху пистолетите, се връщаха от една кръчма, която Атос беше открил преди два дни на пътя за Ла Жари и която се наричаше „Червеният гълъбарник“. Те вървяха по пътя, който водеше към лагера, и бяха, както казахме, нащрек, понеже се страхуваха от засада. На около четвърт левга от селото Боанар им се стори, че чуват конски тропот, който приближаваше към тях. Веднага и тримата се спряха, сбрани един до друг, и зачакаха, застанали наред пътя. След миг, тъй като луната тъкмо излизаше от облак, видяха на завоя на пътя двама конници, които, щом ги забелязаха, също се спряха и сякаш обмисляха дали да продължат пътя си, или да се върнат назад. Това колебание поусъмни тримата приятели. Атос пристъпи няколко крачки напред и извика твърдо:

– Кой е?

– А вие кои сте? – обади се единият конник.

– Това не е отговор! – отговори Атос. – Кой е? Отговорете или ще стреляме.

– Внимавайте какво правите, господа! – извика тогава звучен глас, който, изглежда, беше свикнал да заповядва.

– Тогава е сигурно някой висш офицер, който прави нощна обиколка – предположи Атос. – Какво да сторим, господа?

– Кои сте вие? – повтори същият глас със същия повелителен тон. – Отговорете кои сте или може да пострадате за своето непокорство.

– Кралски мускетари – отвърна Атос, който все повече и повече се убеждаваше, че човекът, който ги разпитва, има това право.

– От коя рота?

– От ротата на Тревил.

– Приближете се на установеното разстояние и доложете какво правите тук по това време.

Тримата приятели се приближиха, малко кльмнали, защото сега и тримата бяха убедени, че имат работа с човек, който е по-силен от тях. Всъщност те оставиха Атос да говори от тяхно име.

Единият конник, този, който се беше обадил втори, стоеше на десетина крачки пред другаря си. Атос кимна на Портос и Арамис да останат и те назад и пристъпи сам.

– Извинете, господин офицер – започна Атос. – Но ние не знаехме с кого имаме работа и както виждате, добре си отваряхме очите.

– Името ви? – запита офицерът, който прикриваше част от лицето

си с мантията.

– Но, господине – възрази Атос, който почваше да негодува срещу този разпит, – дайте ми, моля ви, доказателство, че имате право да ме разпитвате.

– Името ви? – повтори конникът, като отпусна мантията си така, че откри лицето си.

– Господин кардиналът – извика смаян мускетарят.

– Името ви? – повтори за трети път негово високопреосвещенство.

– Атос – отговори мускетарят.

Кардиналът кимна на спътника си, който се приближи.

– Тези трима мускетари ще ни последват – каза му той шепнешком, – не искам да се знае, че съм излязъл от лагера, а щом те са с нас, ще бъдем уверени, че няма да кажат никому.

– Ние сме благородници, монсеньор – обади се Атос. – Поискайте да ви дадем честна дума и не се тревожете за нищо. Слава богу, знаем да пазим тайна.

Кардиналът устреми пронизателния си поглед върху смелия събеседник.

– Вие имате остър слух, господин Атос – забеляза кардиналът. – А сега слушайте какво ще ви кажа: не от недоверие ви моля да ме последвате, а за да бъда в по-голяма безопасност – навярно двамата ви спътници са господата Портос и Арамис?

– Да, ваше високопреосвещенство – отвърна Атос, а в това време двамата мускетари, които бяха останали назад, се приближиха с шапки в ръка.

– Познавам ви, господа – рече кардиналът, – познавам ви: зная, че не сте ми дотам приятели и ми е неприятно, но зная, че сте храбри и честни благородници и че човек може да ви се довери. Господин Атос, направете ми честта да ме придружите заедно с вашите двама приятели и тогава ще имам охрана, на която би ми завидил и негово величество, ако го срещнем.

Тримата мускетари се поклониха чак до шията на конете си.

– Кълна се в честта си, ваше високопреосвещенство – заяви Атос, – ненапразно ни вземате със себе си: ние срещнахме по пътя опасни личности и дори се скарахме с четирима в кръчмата „Червеният гълъбарник“.

– Скарахте ли се, господа? Защо? – запита кардиналът. – Вие знаете, че не обичам кавгите.

– Именно затова си позволявам да ви предупредя, ваше

високопреосвещенство, какво се случи, защото вие може да го научите от други, не от нас, и въз основа на някой лъжлив донос да повярвате, че ние сме виновни.

– И какви са последиците от тази кавга? – запита кардиналът, като свъси вежди.

– Моят приятел Арамис, който е пред вас, е леко ранен с шпага в ръката, но това няма да му попречи, както ваше високопреосвещенство ще имате възможност да се убедите, да излезе утре на пристъп, ако ваше високопреосвещенство заповядате да се шурмува.

– Но вие не сте от тези, които се оставят лесно да ги ранят – подхвърли кардиналът. – Хайде, бъдете откровени, господа. Вие не сте останали длъжни, нали? Изповядайте се, знаете, че аз имам право да опрошавам греховете.

– Аз, монсеньор – поде Атос, – дори не се докоснах до шпагата си, а сграбчих през кръста онзи, с когото имах разпрания, и го хвърлих през прозореца. Изглежда, че при падането – продължи Атос с известно колебание – си е счупил крака.

– Аха! – каза кардиналът. – А вие, господин Портос?

– Аз, монсеньор, зная, че дуелите са забранени, и затова грабнах пейката и така ударих единия разбойник, че май му строших рамото.

– Добре – рече кардиналът. – А вие, господин Арамис?

– Аз, монсеньор, понеже съм много кротък по природа и при това вие, монсеньор, може би не знаете, съм на път да се подстрижа, исках да възпра приятелите си, когато един от ония негодници ме рани предателски с шпагата си в лявата ръка. Тогава кипнах, извадих и аз шпагата си и понеже той продължаваше да напада, хвърли се върху мене и, изглежда, сам се е нанизал на шпагата ми. Уверен съм, че падна, и ми се стори, че го отнесоха заедно с двамата му другари.

– Дявол да го вземе, господа! – извика кардиналът. – Трима души извън строя заради някаква си кръчмарска разпра, ама и вие не си поплювате. И от какво произлезе тая разпра?

– Тези мерзавци бяха пияни – обясни Атос – и като знаеха, че някаква жена е пристигнала вечерта в кръчмата, искаха да разбият вратата.

– Да разбият вратата ли! – възкликна кардиналът. – Защо?

– Навярно за да я насилят – отговори Атос. – Имах честта да ви кажа, ваше високопреосвещенство, че тези мерзавци бяха пияни.

– Каква беше жената, млада и хубава ли? – запита кардиналът с известно безпокойство.

– Не я видяхме, монсеньор – отговори Атос.

– Не я ли видяхте? А! Много добре! – продължи бързо кардиналт. – Добре сте направили, че сте защитили честта на една жена, а понеже и аз самият отивам в странноприемницата „Червеният гълъбарник“, ще узная дали сте ми казали истината.

– Монсеньор, ние сме благородници и не бихме излъгали, за да спасим главите си – заяви гордо Атос.

– Не се съмнявам във вашите думи, господин Атос, не се съмнявам нито за миг. Но – добави той, за да промени разговора – тази жена сама ли беше?

– При нея имаше някакъв мъж – отвърна Атос. – Но понеже въпреки тупурдията този мъж не излезе, дойдохме до заключение, че е страхливец.

– „Не осъждай прибързано“, казва евангелието – възрази кардиналт.

Атос се поклони.

– И така, господа – продължи негово високопреосвещенство, – зная всичко, което исках да узная. Последвайте ме.

Тримата мускетари минаха зад кардинала, който закри отново лицето си с мантията и препусна пак с коня, като мина на десетина крачки пред четиримата си спътници.

Скоро стигнаха безмълвната и пуста странноприемница. Навярно съдържателят знаеше какъв именит гост очаква и беше пропъдил досадните посетители.

На десетина крачки от вратата кардиналт направи знак на своята охрана и на тримата мускетари да спрат. Напълно оседлан кон беше вързан край вратата. Кардиналт почука три пъти по особен начин.

Някакъв човек, загърнат с мантия, излезе веднага и замени бързо две-три думи с кардинала. После се метна на коня си и препусна по пътя за Сюржер, който водеше и към Париж.

– Приближете се, господа – каза кардиналт. – Вие ми казахте истината, благородници – обърна се той към тримата мускетари, – и до колкото зависи от мене, срещата ни тази вечер ще бъде полезна за вас. Засега последвайте ме.

Кардиналт слезе от коня си, тримата мускетари също слязоха. Кардиналт хвърли поводите на коня си в ръцете на своята охрана, тримата мускетари вързаха конете си край вратата.

Съдържателят стоеше на прага. За него кардиналт беше само офицер, който идва да посети една дама.

– Имате ли долу някоя стая, където тия господа да ме почакаат край

хубав огън? – запита кардиналът.

Тогава съдържателят отвори вратата на една голяма стая, където наскоро бе сменена лошата печка с голяма и хубава камина.

– Ето тука – отговори той.

– Добре – рече кардиналът. – Влезте, господа, и благоволете да ме почакате. Няма да се забавя повече от половин час.

И докато тримата мускетари влизаха в стаята на долния етаж, кардиналът, без да иска по-подробни сведения, се изкачи по стълбата като човек, който знае добре пътя.

XIV ЗА ПОЛЗАТА ОТ ТРЪБИТЕ ЗА ПЕЧКА

Явно беше, че без да подозират и ръководени само от своето кавалерство и от любов към приключенията, нашите трима другари бяха направили услуга на някого, когото кардиналът удостояваше с особено покровителство.

Но кой беше този някой? Тоя въпрос си зададоха най-напред тримата мускетари. После, като видяха, че отговорите, които раждаха техните умове, не бяха задоволителни, Портос повика съдържателя и поиска зарове.

Портос и Арамис седнаха на една маса и почнаха да играят. Атос се разхождаше замислен.

Като мислеше и се разхождаше, Атос винаги минаваше покрай счупената наполовина тръба от печката – другият ѝ край излизаше в горната стая. Всеки път, когато минеше, той чуваше някакъв глух шепот, който в края на краищата привлече вниманието му. Атос се приближи и долови няколко думи, които му се сториха интересни. Той махна на другарите си да мълчат, а самият се наведе и опря ухо на долното отворстие на тръбата.

– Слушайте, милейди – казваше кардиналът, – работата е важна. Седнете да поговорим.

– Милейди! – прошепна Атос.

– Слушам с най-голямо внимание, ваше високопреосвещенство – отвърна женски глас, който накара мускетаря да потрепери.

– Един малък кораб с английски екипаж, капитанът на който ми е предан, ви чака край устието Шарант във форта Ла Поант. Ще отплава утре сутринта.

– Тогава аз трябва да замина за там тая нощ?

– Още сега, с други думи, след като получите указанията ми. Двама мъже, които ще намерите пред вратата, когато излизате, ще ви придружат. Ще ми позволите да изляза пръв. После, половин час след мене, ще излезете и вие.

– Да, монсеньор. Сега да се върнем към задачата, която искате да ми възложите. Тъй като аз държа да бъда достойна и за в бъдеще за вашето доверие, благоволете, ваше високопреосвещенство, да ми я изложите ясно и точно, за да не допусна някаква грешка.

Настъпи за миг дълбоко мълчание между двамата събеседници. Явно беше, че кардиналт измерваше предварително думите, които щеше да каже, а милейди напрягаше всичките си умствени способности, за да разбере това, което той ще ѝ каже, и да го запечати в паметта си.

Атос използва това време, за да каже на другарите си да затворят вратата отвътре и им даде знак да дойдат и те да слушат.

Двамата мускетари, които обичаха удобствата, донесоха по един стол за себе си и един за Атос. И тримата седнаха, приближили глави и наострили уши.

– Вие ще заминете за Лондон – продължи кардиналт. – Като пристигнете в Лондон, ще намерите Бъкингам.

– Трябва да ви забележа, ваше високопреосвещенство – каза милейди, – че след случая с диамантения накит, за който дукът винаги ме е подозирал, негова светлост няма доверие в мене.

– Този път не става дума да печелите доверието му – поясни кардиналт, – а да отидете честно и открито при него като посредник.

– Честно и открито – повтори милейди с неописуем израз на двуличие.

– Да, честно и открито – продължи кардиналт със същия глас. – Всички тези преговори трябва да се водят открито.

– Ще следвам буквално указанията, които очаквам да ми дадете, ваше високопреосвещенство.

– Ще се явите пред Бъкингам от мое име и ще му кажете, че зная всички приготовления, които прави, но че те не ме тревожат много, защото при първата стъпка, която се осмели да направи, ще погубя кралицата.

– Ще повярва ли той, че ваше високопреосвещенство сте в състояние да изпълните заплахата, която му отпратяте?

– Да, защото имам доказателства.

– Трябва да му представя тези доказателства, за да ги прецени.

– Разбира се, и ще му кажете, че ще оповестя донесението на Боа Робер и на маркиз дьо Вотрю за свиждането, което дукът е имал с кралицата в дома на съпругата на конетабла вечерта, когато съпругата на конетабла е давала маскен бал. Ще му кажете, за да няма никакво съмнение, че е бил в костюма на Великия Могол, който е трябвало да носи дук дьо Гиз и го е купил от него за три хиляди пистола.

– Добре, монсеньор.

– Известни ми са всички подробности по влизането и излизането му в двореца, когато се е вмъкнал през нощта, преоблечен като италиански гадател. Кажете му, за да не се съмнява в достоверността на моите сведения, че под мантията си е имал голяма бяла рокля, осеяна с черни точки, черепи и кръстосани кости, за да може в случай, че го открият, да мине за призрак на Бялата дама, която, както е известно на всички, се появява Лувър всеки път, когато ще се случи някое важно събитие.

– Това ли е всичко, монсеньор?

– Кажете му също така, че са ми известни всички подробности от случая в Амиен и ще поръчам да напишат малък, остроумен роман с разположението на градината и с образите на главните герои в тая нощна сцена.

– Ще му кажа това.

– Кажете му също, че Монтепо е в ръцете ми, че Монтепо е в Бастилията, че у него наистина не сме намерили никакво писмо, но че мъченията могат да го накарат да каже това, което знае, и дори... това, което не знае.

– Чудесно.

– И накрая добавете, че в бързината си да напусне остров Ре негова светлост е забравил в квартирата си някакво писмо на госпожа дьо Шеврьоз, което злепоставя особено много кралицата, тъй като доказва не само че нейно величество може да обича враговете на краля, но също, че тя е в заговор с враговете на Франция. Запомнихте добре всичко, каквото ви казах, нали?

– Съдете сам, ваше високопреосвещенство: балът, даден от съпругата на конетабла, нощта в Лувър, вечерта в Амиен, арестуването на Монтего, писмото на госпожа дьо Шеврьоз.

– Това е – рече кардиналът. – Това е. Вие имате прекрасна памет, милейди.

– Но – продължи жената, на която кардиналът изказа тази учтива любезност, – ако въпреки всички тия доводи дукът не отстъпи и продължи да застрашава Франция?

– Дукът е влюбен като безумец или по-скоро като глупак – продължи дълбоко огорчен Ришелю. – Както някогашните паладини, той поведе тази война само за да спечели един поглед от своята любима. Ако знае, че тази война може да струва честта, а може би и свободата на дамата на неговите мечти, както казва той, уверявам ви, че ще се позамишли.

– Но все пак – подзе милейди с настойчивост, която доказваше, че тя иска да проникне ясно и докрай в задачата, която ѝ възлагаха, – все пак ако той упорствува?

– Ако упорствува... – повтори кардиналтът – това е невероятно.

– Но е възможно – добави милейди.

– Ако упорствува... – негово високопреосвещенство млъкна за миг, после продължи – ако упорствува, добре! Ще разчитам на едно от ония събития, които изменят положението на една държава.

– Ако, ваше високопреосвещенство, благоволите да ми посочите няколко такива събития в историята – каза милейди, – ще споделя може би вашата вяра в бъдещето.

– Да, добре, ето например – отговори Ришелю, – когато през 1610 година, подбуждан почти от същата причина, която подтиква дука, крал Анри IV, вечна му слава, щеше да нахлуе в едно и също време във Фландрия и в Италия, за да удари едновременно от две страни Австрия, не се ли случи тогава едно събитие, което спаси Австрия? Защо френският крал да не бъде също така щастлив както императорът?

– Ваше високопреосвещенство има предвид удара с нож на улица Железарска?

– Точно така – отвърна кардиналтът.

– Ваше високопреосвещенство, не се ли боите, че мъчителната смърт на Равайак ще уплаши ония, които биха помислили да последват примера му?

– Винаги, във всички страни, особено в страните, разяждани от религиозна вражда, ще се намерят фанатици, които на драго сърце биха пожелали да станат мъченици. Ето тъкмо сега си спомням, че пуританите са озлобени срещу Бъкингам и че техните проповедници го наричат антихрист.

– Е? – запита милейди.

– Е! – продължи равнодушно кардиналтът. – Достатъчно е засега например да се намери млада, хубава и ловка жена, която да си отмъсти сама на дука. Такава жена може да се срещне: дукът има успех между жените и ако е посял много любов с клетвите си за вечна вяроност, посял

е и много омраза с вечната си невярност.

– Разбира се – каза студено милейди, – такава жена може да се срещне.

– Една такава жена, която би сложила ножа на Жак Клеман или на Равайак в ръцете на някой фанатик, би спасила Франция.

– Да, но тя ще бъде съучастница в убийството.

– Узнаха ли някога кои са съучастниците на Равайак и на Жак Клеман?

– Не, защото може би те бяха много високопоставени, за да се осмелят да ги потърсят там, където се намираха. Не за всекиго биха изгорили съдебната палата, монсеньор.

– Значи вие мислите, че пожарът в съдебната палата не се дължи на случайност? – запита Ришельо така небрежно, сякаш задаваше съвсем маловажен въпрос.

– Аз, монсеньор, не мисля нищо – отвърна милейди, – споменавам само един случай, това е всичко. Казвам само, че ако се наричах госпожица дьо Монпасие или кралица Мария дьо Медичи, нямаше да бъда толкова предпазлива, колкото съм сега, когато се казвам само лейди Кларик.

– Имате право – призна Ришельо, – какво искате всъщност?

– Искам една заповед, която да одобрява предварително всичко, което мисля, че трябва да направя за висшето благо на Франция.

– Но най-напред трябва да се намери жената, която би си отмъстила на дука.

– Тя е намерена – рече милейди.

– После би трябвало да се намери нещастният фанатик, който ще послужи за оръдие на божията справедливост.

– Ще се намери.

– Добре! – отвърна дукът. – Тогава ще дойде време да получите заповедта, която поискахте преди малко.

– Вие имате право, ваше високопреосвещенство – каза милейди, – и аз сгреших, като виждах в задачата, с която ме удостоявате, повече, отколкото тя е в действителност, с други думи, да известя на негова светлост от страна на ваше високопреосвещенство, че са ви известни всички преобличания, с помощта на които е успял да се приближи до кралицата през време на бала, даден от съпругата на конетабла. Че имате доказателства за срещата на кралицата в Лувър с някой си италиански астролог, който не е бил никой друг, а Бъкингамският дук. Че сте поръчали малък, крайно интересен роман за случката в Амиен, с разположението

на градината, където се е развила тая случка, и с образите на главните герои, които са взели участие в нея, че Монтепо е в Бастилията и че мъченията могат да го накарат да каже неща, които си спомня, и дори неща, които е забравил. И накрая, че притежавате някакво писмо от госпожа дьо Шеврьоз, намерено в квартирата на негова светлост, което злепоставя особено много не само тази, която го е писала, но и тази, от името на която е написано. После, ако въпреки всичко той упорствува и с това, както казах преди малко, се ограничава моята задача, остава ми само да се моля богу да направи чудо, за да спаси Франция. Това е всичко, нали, монсеньор, и аз нямам какво друго да правя.

– Това е – потвърди сухо кардиналът.

– А сега – продължи милейди, сякаш без да забележи промяната в гласа, с който дукът ѝ отговори, – сега, след като получих указанията ви, ваше високопреосвещенство, за вашите врагове, ще ми разрешите ли, монсеньор, да ви кажа две думи и за моите?

– Та вие имате ли врагове? – запита Ришелю.

– Да, монсеньор. Врагове, срещу които трябва да ми дадете пълната си подкрепа, защото аз ги спечелих, като служех на вас, ваше високопреосвещенство.

– И кои са те? – попита дукът.

– Първо, тази нищожна сплетница госпожа Бонасийо.

– Тя е в Мантския затвор.

– Искате да кажете, била е там – продължи милейди – но кралицата е получила от краля заповед, благодарение на която са я прехвърлили в манастир.

– В манастир ли? – възкликна дукът.

– Да, в манастир.

– И в кой?

– Не зная, тайната е била добре запазена.

– Аз ще узная!

– И ще ми кажете ли, ваше високопреосвещенство, в кой манастир е тази жена?

– Не виждам никакви пречки за това.

– Добре. После аз имам друг враг, много по-опасен за мене от нищожната госпожа Бонасийо.

– Кой е той?

– Нейният любовник.

– Как се казва?

– О, вие го познавате много добре, ваше високопреосвещенство –

извика в пристъп на гняв милейди, – това е злият гений и на двама ни; това е човекът, който в едно сблъскване с гвардейците на ваше високопроеосвещение разреши победата в полза на кралските мускетари; това е човекът, който нанесе три рани с шпагата си на вашия пратеник дьо Вард и провали цялата работа с диамантения накит; и накрая, това е човекът, който, узнал, че аз съм му отвлякла госпожа Бонасийо, се е закълел да ме убие.

– Аха! – каза кардиналт. – Зная за кого говорите.

– Говоря за оня негодник, д'Артанян.

– Той е смел момък – заяви кардиналт.

– И тъкмо защото е смел момък, е много по-опасен.

– Трябва да имаме доказателство за тайните му връзки с Бъкингам – продължи дукът.

– Доказателство! – извика милейди. – Аз имам десет.

– Добре тогава. Това е най-простото нещо! Дайте ми доказателство и аз ще го изпратя в Бастилията.

– Добре, монсеньор! Но после?

– Когато е в Бастилията, няма после – рече глухо кардиналт. – Ах, дявол да го вземе! – възкликна той. – Ако ми беше толкова лесно да се избавя от своя враг, както ми е лесно да се избавя от вашите врагове, и ако срещу такива хора ми искате безнаказаност за вашите постъпки!...

– Монсеньор – продължи милейди, – стока за стока, живот за живот, човек за човек. Дайте ми този и аз ще ви дам другия.

– Не зная какво искате да кажете – продължи кардиналт – и дори не искам да зная, но имам желанието да ви бъда приятен и не виждам никаква пречка да ви дам онова, което ми искате относно толкова незначителен човек. Още повече, че този негодник д'Артанян, както казвате, бил развратник, дуелист, предател.

– Подлец, монсеньор, подлец!

– Дайте ми тогава хартия, перо и мастило – рече кардиналт.

– Ето, монсеньор.

Настана кратко мълчание, което доказваше, че кардиналт подбира изразите, които трябваше да употреби в бележката, или може би вече я пишеше. Атос, който не беше пропуснал нито дума от разговора, улови двамата си другари за ръка и ги отведе в другия край на стаята.

– Е! – запита Портос. – Какво искаш и защо не ни оставяш да чуем разговора докрай?

– Шт! – пошепна Атос. – Чухме всичко, което беше необходимо да чуем. После аз не ви преча да слушате нататък, но трябва да изляза.

– Да излезеш! – учуди се Портос. – Ами ако кардиналът те потърси, какво ще му отговорим!

– Няма да чакате да ме потърси, ще му кажете първи, че съм излязъл на разузнаване, тъй като някои думи на съдържателя са ме навели на мисълта, че пътят не е безопасен. Преди това аз ще се обадя на охраната на кардинала. Останалото е моя работа, не се тревожете.

– Бъдете предпазлив, Атос! – посъветва го Арамис.

– Бъдете спокоен – отвърна Атос, – нали знаете, че съм хладнокръвен.

Портос и Арамис седнаха пак край тръбата на печката.

Атос излезе, без да се крие, отиде да вземе коня си, който беше вързан за капациите на прозорците до конете на двамата му приятели, убеди набързо охраната, че е необходимо разузнаване за завръщането, престо-ри се, че преглежда спусъка на пистолета си, захапа шпагата със зъби и тръгна като човек, изложен на опасност по пътя, който водеше към лагера.

XV СЕМЕЙНА СЦЕНА

Както беше предвидил Атос, кардиналът слезе много скоро. Той отвори вратата на стаята, където бяха влезли мускетарите, и свари Портос и Арамис да хвърлят с настървение зарове. Той обгърна с бърз поглед стаята и видя, че няма един от хората му.

– Какво стана с господин Атос? – запита той.

– Монсеньор – отвърна Портос, – той отиде напред, тъй като някои думи на съдържателя го наведоха на мисълта, че пътят не е безопасен.

– А вие какво правехте, господин Портос?

– Спечелих пет пистола от Арамис.

– А сега можете да тръгнете обратно с мене!

– Ние сме на ваше разположение, ваше високопреосвещенство.

– На конете, господа, тъй като става късно. – Охраната беше на вратата и държеше за поводата коня на кардинала. Малко по-далеч двама мъже и три коня се появиха в мрака. Двамата мъже бяха тези, които трябваше да заведат милейди във форта Ла Поант и да бдят за заминаването ѝ.

Охраната потвърди пред кардинала онова, което двамата мускетари му бяха казали вече за Атос. Кардиналът кимна одобрително и тръгна

обратно, като взе на връщане същите предпазни мерки, които беше взел при идването си.

Да го оставим по пътя за лагера, пазен от охраната и от двамата мускетари, и да се върнем при Атос.

Той извървя стотина крачки по същия път, после, когато никой не го виждаше, сви с коня си вдясно, заобиколи и се върна на двадесетина крачки в една горичка, за да изчака минаването на малката група. Като съзря широкополите шапки на другарите си и златната ивица по мантията на господин кардинала, той почака конниците да свият по пътя и като ги изгуби от погледа си, препусна към странноприемницата, която му отвориха без особена трудност.

Съдържателят го позна.

– Моят началник – поясни Атос – забрави да съобщи на дамата горе нещо много важно. Изпраща ме да ѝ го предам.

– Качете се – рече съдържателят, – тя е още в стаята. Атос се възползува от разрешението, изкачи колкото можеше по-леко стълбата, стигна площадката и през откренатата врата видя милейди, която си слагаше шапката.

Той влезе в стаята и затвори след себе си вратата.

При шума от дърпането на резето милейди се обърна.

Атос стоеше прав пред вратата, загърнат в мантията си, с нахлупена до очите шапка.

Като видя тая безмълвна и неподвижна като истукан фигура, милейди се изплаши.

– Кой сте вие? И какво искате? – извика тя.

– Да, това е наистина тя! – прошепна Атос.

И като отпусна мантията и повдигна шапката си, той пристъпи към милейди.

– Познавате ли ме, госпожо? – попита той.

Милейди пристъпи крачка, после се отдръпна, като че беше видяла змия.

– Да, това е добре – каза Атос, – виждам, че ме познавате.

– Конт дьо Ла Фер! – пошепна милейди, като побледня и почна да отстъпва, докато се опря на стената.

– Да, милейди – отвърна Атос, – самият конт дьо Ла Фер, който се връща нарочно от оня свят, за да има удоволствието да ви види. Но да седнем и да поприказваме, както казва монсеньор кардиналът.

Милейди, обзета от неописуем ужас, седна, без да промълви нито дума.

– Вие сте демон, изпратен на земята! – започна Атос. – Вашата власт е голяма, зная. Но вие също знаете, че с божия помощ хората често са побеждавали най-страшните демони. Вие се изпречихте веднъж на пътя ми, мислех, че съм ви сразил госпожо. Но или аз съм се излъгал, или пък адът ви е възкресил.

При тези думи, които пробуждаха в нея ужасни спомени, милейди наведе глава с глух стон.

– Да, адът ви е възкресил – продължи Атос, – адът ви е направил богата, адът ви е дал друго име, адът почти ви е преобразил, но той не е заличил нито петната на вашата душа, нито жига на вашето тяло.

Милейди скочи като на пружина, а в очите ѝ бляскаха мълнии. Атос остана седнал.

– Вие ме мислехте за мъртъв, нали, както аз мислех, че вие сте мъртва? И името Атос укри конт дьо Ла Фер, както името милейди Кларик укри Ан дьо Бюей! Нали така се казвахте, когато вашият почитаем брат ни венча? Нашето положение е наистина странно – продължи усмихнат Атос – и аз, и вие живеехме досега само защото се смятахме един друг за мъртви, а споменът смущава по-малко от живия човек, при все че понякога спомените са мъчителни!

– Но кажете най-после – промълви глухо милейди, – какво ви води при мене? И какво искате от мене?

– Искам да ви кажа, че макар и невидим за вашите очи, аз не ви изпусках из погледа си!

– Вие знаете какво съм правила?

– Мога да ви разкажа ден по ден всичките ви постъпки, откакто сте на служба при кардинала до тая вечер.

Недоверчива усмивка пробягна по бледите устни на милейди.

– Слушайте: вие отрязахте двата диаманта от рамото на Бъкингамския дук; вие наредихте да отвлекат госпожа Бонасийо; вие, влюбена в дьо Вард, като мислехте, че ще прекарате нощта с него, отворихте вратата на д'Артанян; вие, като мислехте, че дьо Вард ви е измамил, искахте да го убиете чрез неговия съперник; вие, когато тоя съперник откри позорната ви тайна, искахте да убиете и него, като изпратихте двама убийци по следите му; когато узнахте, че куршумите не са постигнали целта си, изпратихте отровно вино заедно с едно лъжливо писмо, за да накарате жертвата си да повярва, че виното е от приятелите му, и накрая вие в тая стая, седнала на стола, на който аз седя, поехте преди малко пред кардинал дьо Ришельо задължението да убиете Бъкингамския дук срещу обещанието, което той ви даде, да ви остави да убие д'Артанян.

Милейди беше смъртно бледа.

– Вие сте самият сатана! – прошепна тя.

– Може би – рече Атос. – Във всеки случай изслушайте ме добре: убийте или накарайте да убият Бъкингамския дук, все ми е едно! Не го познавам: при това той е англичанин; но не докосвайте с пръст нито един косъм на д'Артанян, който ми е верен приятел, когото аз обичам и закрилям, или, кълна се в главата на своя баща, това ще бъде последното ви престъпление.

– Господин д'Артанян ме оскърби жестоко – каза глухо милейди, – Господин д'Артанян ще умре.

– Наистина, възможно ли е вас да ви оскърбят, госпожо? – засмя се Атос. – Оскърбил ви е и ще умре.

– Ще умре – повтори милейди. – Най-напред тя, после той.

На Атос сякаш му притъмня. Тая жена, в която нямаше нищо женско, му навяваше страшни спомени. Помисли си, че един ден, в по-малко опасно положение от това, в което се намираше, той беше искал вече да пожертвува за нея честта си. В него се възвърна парещото желание да я убие и го обхвана като силна треска. Той стана, посегна към пояса си, извади пистолета и го напълни.

Милейди, бледа като мъртвец, поиска да извика, но схванатият ѝ език издаде само някакъв хрипкав звук, който нямаше нищо общо с човешки глас и напомняше хъркане на хищен звяр. Прилепена о тъмната стена, с разпуснати коси, тя сякаш беше страшно олицетворение на ужаса.

Атос дигна бавно пистолета, протегна ръка така, че оръжието почти докосваше челото на милейди, после с глас, който беше още по-страшен, защото в него звучеше върховното спокойствие на непоколебимото решение, каза:

– Госпожо, предайте ми веднага бележката, която ви подписа кардиналът, или заклевам се в главата си, ще ви пръсна черепа.

Ако беше някой друг, у милейди можеше да се породи известно съмнение, но макар че познаваше Атос, тя остана неподвижна.

– Давам ви една секунда, за да решите – подкани я той. Милейди видя по свиването на чертите му, че ще стреля. Тя посегна бързо към гърдите си, измъкна оттам една бележка и я подаде на Атос.

– Вземете – рече тя – и бъдете проклет!

Атос взе бележката, мушна пистолета в пояса си, приближи се до лампата, за да се увери, че е точно тя, разгърна я и прочете:

„Приносителят на настоящето е извършил всичко по моя заповед и за благо на държавата.

3 декември, 1627 година.

Ришельо“

– А сега – каза Атос, като се загърна с мантията си и сложи шапката на главата си, – сега, като ти изтръгнах зъбите, усойнице, хапи, ако можеш.

И излезе от стаята, без дори да се обърне. На вратата видя двамата мъже и коня, който държаха за повод.

– Господа – заяви той, – вие знаете заповедта на монсеньор: заведете тая жена, без да губите време, във форта Ла Поант и не се отделяйте от нея, преди да се качи на кораба.

Понеже тези думи съвпаднаха действително със заповедта, която бяха получили, те кимнаха с глава в знак на съгласие.

Атос пък скочи леко на седлото и препусна; само че вместо да тръгне по пътя, пое през полето, като пришпорваше усилено коня си и от време на време спираше и се ослушваше.

При едно от спиранията си чу по пътя тропот от много коне. Уверен беше, че това е кардиналът със своята охрана. Веднага препусна отново напред, избърса коня си с изравниче и листа от дървета и излезе наскре пътя на около двеста крачки от лагера.

– Кой е? – викна той отдалеч, като забеляза конниците.

– Това, изглежда, е нашият храбър мускетар – предположи.

– Да, монсеньор – отвърна Атос, – той самият.

– Господин Атос – каза Ришельо. – приемете моите благодарности за добрата охрана. Господа, стигнахме. Влезте, през вратата вляво, паролата е кралят и Ре.

След тези думи кардиналът кимна на тримата приятели и сви вдясно, последван от охраната си, тъй като тая нощ той самият щеше да спи в лагера.

– Е! – обади се в един глас Портос и Арамис, когато кардиналът не можеше вече да ги чуе. – Е! Той подписа бележката, която тя му искаше!

– Зная – отвърна спокойно Атос, – защото тя е у мене. И тримата приятели не размениха повече нито дума до квартирата си, като изключим, че казаха паролата на караулите.

Само че изпратиха Мускетон да каже на Планше господарят му да дойде веднага при мускетарите, щом го сменят от караул в окопа.

От друга страна, както беше предвидил Атос, като намери на вратата мъжете, които я чакаха, милейди веднага ги последва. В началото много ѝ се искаше да ги накара да я заведат пак при кардинала и да му разкаже всичко, но едно разкритие от нейна страна би довело до разкритие от страна на Атос: тя можеше спокойно да каже, че Атос се е опитал да я обеси, но Атос щеше да каже, че тя е жигосана. И тя реши, че ще бъде по-добре да премълчи, да заміне тайно, да изпълни със свойствената си ловкост тежката задача, с която се беше нагърбила, после, след като задоволи напълно кардинала, да се върне при него и да иска да си отмъсти.

И така, след като пътува цяла нощ в седем часа сутринта тя беше във форта Ла Поант, в осем часа беше на борда, а в девет часа корабът, който, снабден с разрешително от кардинала, се смяташе, че заминава за Байон, дигна котва и разпери платна към Англия.

XVI УКРЕПЛЕНИЕТО СЕН ЖЕРВЕ

Като отиде при тримата си другари, д'Артанян ги намери събрани в същата стая. Атос размишляваше, Портос сучеше мустаците си, а Арамис четеше молитва от малък молитвеник, подвързан със синьо кадифе.

– По дяволите, господа! – извика той. – Надявам се, че това, което имате да ми кажете, си заслужава труда, в противен случай ви предупреждавам, че няма да ви простя, задето ме повикахте, вместо да ме оставите да си почина, след като цяла нощ превземахте и разрушавахте едно укрепление. Ах, защо не бяхте там, господа! Горещо беше!

– Ние бяхме другаде, където не беше по-леко – заяви Портос, като засука мустака си по присъщ на него начин.

– Шт! – каза Атос.

– Охо! – обади се д'Артанян, разбрал лекото намръщване на мускетаря. – Изглежда, че тук има нещо ново.

– Арамис – запита Атос, – вие закусвахте завчера у „Безбожника“, нали?

– Да.

– Е, как е там?

– Лично аз се нахраних много лошо. Завчера беше постен ден, а там имаше само блажно.

– Как! – учуди се Атос. – Може ли морско пристанище и да няма

риба?

– Казват – продължи Арамис, като се залови пак с благочестивото си занимание, – че дигата, която строи господин кардиналтът, е прогонила рибата в открито море.

– Не ви питам това, Арамис – продължи Атос. – Питам ви дали се чувствувате свободен, никой ли не ви смущаваше?

– Струва ми се, че нямаше много досадни посетители. Да, всъщност за това, което искате да кажете, Атос, ще бъдем доста добре у „Безбожника“.

– Тогава да отидем у „Безбожника“ – предложи Атос, – защото тук стените са тънки като хартия.

Д'Артанян, който беше свикнал с държането на своя приятел и познаваше веднага по една дума, по едно движение, по един негов знак, че положението е сериозно, хвана Атос подръка и излезе с него, без да продума. Портос и Арамис разговаряха и вървяха след тях.

По пътя срещнаха Гримо и Атос му даде знак да тръгне с тях. Гримо по навик се подчини мълчаливо. Бедният момък в края на краищата почти се беше отучил да говори.

Стигнаха до кръчмата на „Безбожника“. Беше седем часът сутринта и вече се развиделяваше – тримата приятели поръчаха закуска и влязоха в една стая, където, според стопанина, нямаше да ги безпокоят.

За съжаление часът беше зле избран за тайно съвещание. Тъкмо беше била утринна проверка, всеки гледаше да се разсъни и за да прогони утринния студ, изпиваше по чашка в кръчмата. Драгуни, швейцарци, гвардейци, мускетари, кавалеристи се редуваха с бързина, която навярно беше много изгодна за кръчмаря, но пречеше на плановете на четиримата приятели. И те много намусено отговаряха на поздравите, наздравниците и шегите на другарите си.

– Внимание! – предупреди Атос. – Ще си навлечем някоя кавга, а сега нямаме нужда от такова нещо. Д'Артанян, разкажете как прекарахте нощта, после ние ще ви разкажем как сме прекарвали.

– Наистина – обади се един кавалерист, който се клатушкаше, като държеше в ръка чаша ракия и пиеше бавно, на глътки. – Наистина вие бяхте тая нощ на караул в окопа, господа гвардейци, и струва ми се, че сте имали вземане даване с ларошелци?

Д'Артанян погледна Атос, за да разбере дали трябваше да отговори на този натрапник, който се намесваше в разговора.

– Е – каза Атос, – не чуваш ли, че господин Бюзини ти прави честта да говори с тебе? Разкажи какво се случи през нощта, защото тия

господа искат да узнаят това.

– Не превзехте ли укрепление? – запита един швейцарец, който пиеше ром в бирена чаша.

– Да, господине – отвърна д'Артанян, като се поклони. – имаме тая чест. Дори успяхме да вкараме, както може би сте чули, в единия ъгъл буре с барут, който избухна и направи доста голяма дупка в стената и тъй като укреплението е старо здравата се разтърси.

– А за кое укрепление става дума? – запита един драгун, който беше нанизал на шпагата си гъска и я носеше да се опече.

– За укреплението Сен Жерве – отвърна д'Артанян. – под негово прикритие ларошелци безпокояха нашите работници.

– Трудно ли беше?

– Да. Ние изгубихме пет души, а ларошелци осем или десет.

– Дявол да го вземе! – извика швейцарецът, който въпреки богатия избор от ругатни в немския език беше свикнал да ругае на френски.

– Но навярно – продължи кавалеристът – те ще изпратят тая сутрин пионерна команда да поправи укреплението.

– Да, възможно е – съгласи се д'Артанян.

– Господа – предложи Атос, – един облог!

– Ха! Облог! – възкликна швейцарецът.

– Какъв? – запита кавалеристът.

– Чакайте – намеси се драгунът и постави шпагата си като шиш в огнището, – и аз ще взема участие. Злощастни кръчмарю! Веднага една тава, за да не изгубя нито капка мазнина от тази скъпоценна птица.

– Той има право – рече швейцарецът. – Много е вкусно гъша мас със сладко.

– Така! – каза драгунът. – Сега да видим какъв е облогът. Слушаме, господин Атос!

– Да, облогът – обади се кавалеристът.

– Добре! Господин дьо Бюзини – поде Атос. – обзалагам се с вас, че аз и тримата ми другари, господата Портос, Арамис и д'Артанян, ще отидем да закусим в укреплението Сен Жерве и ще останем там точно един час, по часовник, каквото и да прави неприятелят, за да ни изгони.

Портос и Арамис се спогледаха, те започваха да разбират.

– Какво правиш – прошепна д'Артанян, като се наведе до ухото на Атос. – Ще ни убият най-безмилостно.

– Ние сме повече от убити, ако останем тук – отвърна Атос.

– Хубав облог, господа! – извика Портос, като се отпусна на стола си и засука мустак. – Уверявам ви.

– Приемам – съгласи се господин дьо Бюзини. – Сега да уговорим на какво се обзалагаме.

– Ами вие сте четирима, господа – рече Атос, – и ние сме четирима; един богат обед за осем души – съгласни ли сте?

– Прекрасно – отвърна господин дьо Бюзини.

– Отлично – добави драгунът.

– Съгласен съм – каза швейцарецът.

Четвъртият участник, който през целия разговор не беше продумал нито дума, кимна в знак, че приема предложението.

– Закуската на господата е готова – обяви кръчмарят.

– Добре! Донесете я – поръча Атос.

Кръчмарят отиде да я донесе. Атос повика Гримо, показва му голямата кошница, която стоеше в един ъгъл, и му направи знак да завие донесеното месо в салфетки.

Гримо веднага разбра, че става дума за закуска на открито, взе кошницата, уви месото, прибави бутилките и надяна кошницата на ръката си.

– Но къде ще отидете да закусите? – запита кръчмарят.

– Не ви ли е все едно – отговори Атос, – щом като ви плащаме?

И той хвърли надменно два пистола на масата.

– Трябва ли да ви върна, господин офицер? – поинтересува се кръчмарят.

– Не. Прибави само две бутилки шампанско, а разликата ще остане за салфетките.

Сделката не беше толкова доходна, както си мислеше в началото кръчмарят, но той не загуби – сложи на четиримата сътрапезници две бутилки анжуйско вино вместо две бутилки шампанско.

– Господин дьо Бюзини – запита Атос, – искате ли да сверите часовника си с моя или ще ми позволите аз да сверя своя часовник с вашия?

– С удоволствие, господине! – отвърна кавалеристът, като извади от джобчето си много хубав часовник, украсен с диаманти. – Седем и половина – добави той.

– Седем и тридесет и пет – каза Атос. – Ще знаем, че моят часовник е с пет минути по-напред от вашия.

И като се поклониха на смаяните присъстващи, четиримата младежи тръгнаха към укреплението Сен Жерве, последвани от Гримо, който носеше кошницата, без да знае къде отива, но в безропотното си послушание, с което беше свикнал при Атос, не мислеше и да пита.

Докато бяха в границите на лагера, четиримата приятели не размениха нито дума; впрочем след тях вървяха любопитни, които знаеха за сключения облог и искаха да видят как ще се справят. Но щом излязоха извън чертата на окопите около лагера и се намериха на открито, д'Артанян, който изобщо не знаеше за какво става дума, реши, че е време да поиска обяснение.

– А сега, скъпи Атос – попита той, – ще бъдете ли така добър да ми кажете, къде отиваме?

– Нали виждате – рече Атос, – отиваме в укреплението.

– Но какво ще правим там?

– Знаете много добре, че отиваме да закусим.

– Но защо не закусихте у „Безбожника“?

– Защото имаме да си кажем много важни неща, а ни беше невъзможно да говорим и пет минути в кръчмата сред тия натрапници, които влизат, излизат, кланят се и повеждат разговор: там поне – продължи Атос, като посочи укреплението – няма да ни безпокоят.

– Струва ми се – поде д'Артанян с известна предпазливост, която така добре и така непринудено се съчетаваше с изключителната му храброст, – струва ми се, че можехме да намерим някое уединено място сред дюните край морето.

– Където щяха да ни видят, че разговаряме четирима и след четвърт час кардиналт щеше да бъде предупреден от шпионите си, че имаме съвещание.

– Да – обади се Арамис, – Атос има право.

– Да имаше пустиня, нямаше да бъде зле – забеляза Портос, – но де да я намерим.

– Няма пустиня, дето птица да не литне над главата, риба да не скочи над водата и заек да не излезе от дупката си, а аз мисля, че птиците, рибите, зайците, всичко е станало шпионин на кардинала. И така по-добре е да продължим начинанието си, от което вече не можем да се откажем, без да се посраим. Ние сключихме облог, облог, който не можеше да бъде преднамерен, и аз съм уверен, че никой не може да отгатне истинската му причина; за да спечелим, ще прекараме един час в укреплението. Или ще ни нападнат, или няма да ни нападнат. Ако не ни нападнат, ще имаме достатъчно време да си поговорим и никой няма да ни чуе, защото аз отговарям, че стените на това укрепление нямат уши; ако ни нападнат, ще поговорим все пак за нашите работи, а освен това, като се браним, ще се покрием със слава. Виждате добре, че всичко е в наша полза.

– Да – каза д'Артанян, – но положително ще получим някой куршум.

– Е, драги мой! – рече Атос. – Знаете много добре, че най-опасните куршуми не идат от врага.

– Струва ми се, че при такъв поход трябваше да вземем поне пушките си.

– Вие сте глупак, приятелю Портос. Защо да мъкнем излишен товар?

– Не намирам за излишно, когато съм срещу врага, да имам добра пушка, дванадесет патрона и рог с барут.

– Добре! – съгласи се Атос. – Но не чухте ли какво каза д'Артанян?

– Какво каза д'Артанян? – запита Портос.

– Д'Артанян каза, че в нощната атака са убити осем-десет французи и толкова ларошелци.

– После?

– Нямали са време да ги оберат, нали, тъй като в това време са имали по-важна работа?

– Е и?

– И! Ще намерим пушките им, роговете с барут и патроните и вместо четири пушки и дванадесет патрона ще имаме петнадесетина пушки и възможността да стреляме стотина пъти.

– О, Атос! – извика Арамис – Ти си наистина велик човек.

Портос кимна в знак на съгласие.

Само д'Артанян не изглеждаше убеден.

Гримо навярно споделяше опасенията на момъка, защото като видя, че продължават да вървят към укреплението, нещо, в което дотогава той се съмняваше, дръпна господаря си за дрехата.

– Къде отиваме? – запита той с движение. Атос му посочи укреплението.

– Но – продължи със същия език безмълвният Гримо – кожата си ще оставим там.

Атос дигна нагоре очи и посочи към небето. Гримо остави кошницата на земята и седна, като поклащаше глава.

Атос измъкна пистолет от пояса си, провери дали е добре зареден, сложи пръст на спусъка и приближи дулото до ухото на Гримо.

Гримо скочи веднага на крака като на пружина. Тогава Атос му даде знак да вземе кошницата и да тръгне напред.

Гримо се подчини.

Единственото нещо, което спечели Гримо от тая кратка пантомима,

беше, че премина от ариергарда в авангарда.

Като стигнаха до укреплението, четиримата приятели се обърнаха.

Повече от триста войника от всички родове оръжие се бяха струпали на вратата на лагера, а настрани можеше да се различат господин дьо Бюзини, драгунът, швейцарецът и четвъртият участник в облога, които се бяха уединили в отделна група.

Атос свали шапка, сложи я на върха на шпагата си и я размаха във въздуха.

Всички зрители отвърнаха на поздрава му, като придружиха тази учтивост с мощно „ура“, което стигна до тях.

После и четиримата изчезнаха в укреплението, където Гримо беше влязъл преди тях.

XVII СЪВЕТЪТ НА МУСКЕТАРИТЕ

Както беше предвидил Атос, в укреплението имаше само десетина мъртъвци, колкото французи, толкова и ларошелци.

– Господа – започна Атос, който беше поел командването на похода, – докато Гримо нарежда масата, да приберем пушките и патроните. Всъщност през това време можем и да си говорим. Тия господа – добави той, като посочи мъртъвците – не ни слушат.

– Но ние можем все пак да ги хвърлим в рова – забеляза Портос, – след като се уверим, че няма нищо в джобовете им.

– Да – рече Атос, – това е работа на Гримо.

– Добре тогава – съгласи се д'Артанян, – Гримо да ги претърси и да ги изхвърли.

– В никакъв случай – възрази Атос, – те могат да ни послужат.

– Тия мъртъвци ли могат да ни послужат? – попита Портос. – Ха! Ти полудяваш, драги приятелю.

– Не съдете прибързано – казват евангелието и господин кардиналът – отвърна Атос. – Колко са пушките, господа?

– Дванадесет – отговори Арамис.

– А патроните?

– Стотина.

– Точно толкова ни трябват. Да напълним пушките. Четиримата мускетари се заловиха за работа. Когато пълнеха последната пушка, Гримо им даде знак, че закуската е сложена.

Атос отговори пак със знак, че това е добре, и посочи на Гримо някаква куличка. Той разбра, че трябва да застане там на пост. Само че за да смекчи досадата от службата. Атос му позволи да вземе един хляб, две пържоли и бутилка вино.

– А сега да седнем на масата – предложи Атос. Четиримата приятели седнаха на земята, скръстили крака като турците или като шивачите.

– Така – каза д'Артанян. – Сега вече няма защо да се боиш, че могат да те чуят, и надявам се, ще споделиш с нас тайната си.

– Мисля, че ви доставям едновременно и удоволствие, и слава, господо – подзе Атос. – Накарах ви да направите чудесна разходка; ето една от най-вкусните закуски, а там, ако погледнете през бойниците, ще видите петстотин души, които ни смятат за безумци или за герои – два вида глупци, които доста си приличат.

– Но тайната? – запита д'Артанян.

– Тайната – заяви Атос – се състои в това, че видях снощи милейди.

Д'Артанян поднасяше чашата към устните си, но като чу „милейди“, ръката му така силно затрепера, че той я остави на земята, за да не разлее виното.

– Ти си видял своята же...

– Шт, тихо! – прекъсна го Атос. – Вие забравяте, драги мой, че тези господа не са посветени като вас в семейните ми тайни. Видях милейди.

– Къде? – запита д'Артанян.

– На около две левги оттук, в кръчмата „Червеният гълъбарник“.

– В такъв случай аз съм загубен – рече д'Артанян.

– Не, още не напълно – продължи Атос, – защото сега тя трябва да е напуснала френския бряг.

Д'Артанян си откъсна.

– Но в края на краищата коя е тази милейди? – запита Портос.

– Една прелестна жена – отвърна Атос, като опита чаша пенливо вино. – Проклет кръчмар! – извика той. – Дал ни е анжуйско вино вмес-то шампанско и мисли, че ще се уловим на тая въдица! Да – продължи той, – прелестна жена, която била благосклонна към нашия приятел д'Артанян, а той й направил не зная каква мръсотия, за която тя преди месец се опитала да му отмъсти, като изпратила убийци, преди осем дни се опитала да го отрови, а вчера поиска главата му от кардинала.

– Как! Нима поиска главата ми от кардинала? – извика д'Артанян, пребледнял от страх.

– Да, това е вярно като светото писание – потвърди Портос. – Чух го с двете си уши.

– Аз също – обади се Арамис.

– Тогава – додаде д'Артанян, като отпусна отчаяно ръка излишно е да се боря повече. – По-добре да си пръсна черепа и всичко да се свърши.

– Това е последната глупост, която трябва да се направи – каза Атос, – като се има предвид, че само тя е непоправима.

– Но аз никога няма да се избавя, докато имам такива врагове – въздъхна д'Артанян. – Първо – моя непознат от Мьон, после дьо Вард, на когото нанесох три рани, после милейди, чиято тайна разкрих, и накрая кардинала, на когото попречих да си отмъсти.

– Добре – рече Атос, – стават всичко четирима, а и ние сме четирима, един срещу един. Дявол да го вземе, ако съдим по знаците, които ни прави Гримо, ще си имаме работа с доста хора! Какво има, Гримо? – запита Атос. – Предвид тежкото положение, разрешавам ви да говорите, приятелю; но бъдете кратък, моля ви. Какво видяхте?

– Отряд.

– От колко души?

– От двадесет. – Какви са?

– Шестнадесет пионери и четирима войници. – На какво разстояние са оттук?

– На петстотин крачки.

– Добре, имаме време да дойдем тази кокошка и да изпием чаша вино за твоё здраве, д'Артанян!

– За твоё здраве! – повториха Портос и Арамис.

– Е добре, за мое здраве! Макар да не вярвам, че вашите пожелания ще ми принесат голяма полза.

– Ами! – провикна се Атос. – Аллах е велик, както казват поклонниците на Мохамед, и бъдещето е в негови ръце.

После, като допи виното и остави чашата до себе си, Атос стана безгрижно, взе първата пушка, която му попадна, и се приближи до една бойница.

Портос, Арамис и д'Артанян направиха същото. А Гримо получи заповед да застане зад четиримата приятели, да им пълни пушките.

След миг се зададе отрядът. Той се движеше край някакъв тесен окоп, който служеше за връзка между укреплението и града.

– Дявол да го вземе! – извика Атос. – Не си струваше труда да се безпокоим за двадесетина хлапаци, въоръжени с кирки, мотики и лопати. Достатъчно беше Гримо да им махне с ръка да си отидат и те щяха да ни оставят на мира, уверен съм в това.

– Съмнявам се – отвърна д'Артанян, – защото настъпват доста решително насам. Освен това с работниците има и четирима войници и един началник, въоръжени с пушки.

– То е, защото не са ни видели – поясни Атос.

– Повярвайте! – добави Арамис. – Признавам си, отвратително ми е да стрелям по тези нещастни граждани.

– Лош свещеник – смъра го Портос, – съжалява еретиците!

– Наистина – съгласи се Атос, – Арамис има право, ще ги предупредя.

– Какво правите, дявол да го вземе? – извика д'Артанян. – Ще ви застрелят, драги мой.

Но Атос не обърна никакво внимание на предупреждението и с пушка в едната ръка, с шапка в другата се изкачи до дупката, пробита в стената.

– Господа – обърна се той към войниците и работниците, които, изненадани от неговото появяване, се спряха на петдесетина крачки от укреплението. Той им се поклони вежливо. – Господа, ние, аз и няколко мои приятели, тъкмо закуσαμε в укреплението. Знаете, че няма нищо по-неприятно от това, да те безпокоят, когато закусваш, и ви молим, ако имате належаша работа тук, да почакате да завършим закуската си и да минете по-късно, ако, разбира се, не ви обхване спасителното желание да напуснете бунтовниците и да пийнете с нас за здравето на френския крал.

– Пази се, Атос! – извика д'Артанян. – Не виждаш ли, че се прицелват в тебе?

– Виждам, виждам – каза Атос, – но това са граждани, които стрелят много лошо и няма да ме улучат.

И действително в същия миг гръмнаха четири пушки и куршумите се сплескаха около Атос, но нито един не го улучи.

Почти в същото време им отговориха четири изстрела, но те бяха по-добре насочени от изстрелите на нападателите – трима войници паднаха убити на място, а един работник бе ранен.

– Гримо, друга пушка! – викна Атос, който продължаваше да стои на мястото си.

Гримо веднага изпълни заповедта. От своя страна и тримата приятели бяха напълнили пушките си; втори залп последва първия; началникът на групата и двама работници паднаха убити, а останалите се разбягаха.

– Хайде, господа, напред – извика Атос.

И четиримата приятели изскочиха от укреплението, стигнаха до бойното поле, прибраха четирите пушки на войниците и пиката на началника на групата и убедени, че бегълците ще се спрат чак в града, се върнаха в укреплението, като носеха трофеите от победата си.

– Напълнете пак пушките, Гримо – нареди Атос, – а ние, господа, да закусваме и да продължим разговора си. Докъде бяхме стигнали?

– Спомням си – каза д'Артанян, който беше много загрижен, – накъде ще пътува милейди?

– Тя замина за Англия – отговори Атос.

– И с каква цел?

– С цел да убие или да накара да убият Бъкингам. – Д'Артанян нададе вик на изненада и възмущение.

– Това е подло! – извика той.

– О, колкото за това – забеляза Атос, – моля повярвайте ми, малко ме е грижа. А сега, като напълнихте пушките. Гримо – продължи Атос. – вземете пиката на нашия началник, заковете на нея салфетка и я забийте горе, на върха на нашето укрепление, та размирните ларошелци да видят, че имат работа с храбри и честни войници на Краля.

Гримо изпълни заповедта, без да продума. След миг бялото знаме се вееше над главата на четиримата приятели: гръм от ръкопляскания посрещна появата му; половината лагер беше при вратата.

– Как! – продължи д'Артанян. – Малко те е грижа, че ще убие или ще накара да убият Бъкингамския дук! Но той е наш приятел!

– Дукът е англичанин, дукът воюва срещу нас: да става с дука, каквото ще, за него ме е грижа колкото за празна бутилка.

И Атос захвърли на петнадесет крачки от себе си една бутилка, която държеше и от която беше изцедил и последната капка в чашата си.

– Почакай – рече д'Артанян, – аз не мога да изоставя така Бъкингам. Той ни беше дал много хубави коне.

– И особено много хубави седла – забеляза Портос, който в момента носеше на мантията си галун от своето седло.

– После – намеси се Арамис – бог иска осъзнаването, а не смъртта на грешника.

– Амин – каза Атос. – За това ще поговорим по-късно, ако ви прави удоволствие. Но тогава най-голямата ми грижа беше и аз съм уверен, че ти ще ме разбереш д'Артанян. Да взема от тая жена този, тъй да се каже открит лист, който тя беше измолила от кардинала и с чиято помощ можеше безнаказано да се отърве от тебе, а може би и от нас.

– Та тази жена е демон! – възкликна Портос, като подаваше

паницата си на Арамис, който разрязваше една кокошка.

– И откритият лист – запита д'Артанян. – откритият лист в нейните ръце ли остана?

– Не, премина в моите. Но не мога да кажа, че това стана лесно, защото ще излъжа.

– Драги Атос – заявя д'Артанян. – не мога да изброя вече колко пъти ви дължа живота си.

– За да отидеш при нея, ли ни напусна тогава? – запита Арамис.

– Именно.

– У тебе ли е писмото на кардинала? – попита д'Артанян.

– Ето го – отвърна Атос.

И той измъкна ценната бележка от джоба на дрехата си. Д'Артанян я разгърна, без дори да се опита да прикрие, че ръката му трепери, и прочете:

– „Приносителят на настоящото е извършил всичко по моя заповед и за благо на държавата.

3 декември 1627 година. Ришельо“

– Наистина – обади се Арамис – това е опрощение по всички правила.

– Трябва да скъсаме тази бележка – рече д'Артанян, който сякаш беше прочел смъртната си присъда.

– Напротив, напротив – възрази Атос, – трябва да я пазим грижливо. – Не бих дал това листче, дори ако го покрийт със злато.

– И какво ще направи тя сега? – запита младежът.

– Ами... – каза небрежно Атос – навярно ще пише на кардинала, че някакъв проклет мускетар, който се казва Атос, ѝ е измъкнал насила открития лист; ще го посъветва в същото писмо да се отърве от него, а същевременно и от двамата му приятели Портос и Арамис. Кардиналът ще си спомни, че това са хората, които му се изпречват непрестанно на пътя; и тогава една прекрасна сутрин ще арестува д'Артанян и за да не сучае съвсем сам, ще ни изпрати да му правим компания в Бастилията.

– Охо! – подхвърли Портос. – Струва ми се, че шегите ти са мрачни, драги мой.

– Аз не се шегувам – отвърна Атос.

– Знаеш ли – каза Портос, – че да извиеш врата на тази проклета милейди, ще бъде по-малък грях, отколкото да извиваш врата на тези нещастници, хугенотите, чието единствено престъпление е, че пеят на френски псалмите, които ние пеем на латински?

– Какво ще каже абатът? – запита спокойно Атос.

- Ще кажа, че споделям мнението на Портос – отвърна Арамис.
- Аз също! – присъедини се д'Артанян.
- Добре, че тя е далеч – продължи Портос, – защото, да си призная, тука много би ме смущавала.
- Тя ме смущава и когато е в Англия, и когато е във Франция – забеляза Атос.
- Тя ме смущава навсякъде – заяви д'Артанян.
- Но щом е била в ръцете ти – рече Портос, – защо не я удави, удуши или обеси? Само мъртвите не се връщат.
- Така ли мислите, Портос? – отвърна мускетарят с мрачна усмивка, която само д'Артанян разбра.
- Хрумна ми една мисъл – обяви д'Артанян.
- Да я чуем – казаха мускетарите.
- На оръжие! – викна Гримо.
- Младежите скочиха бързо и се спуснаха към пушките си.
- Този път се приближаваше малък отряд от двадесет-двадесет и пет души, но сега вече не бяха работници, а войници от гарнизона.
- Да се върнем ли в лагера? – запита Портос. – Струва ми се, че силите не са равни.
- Невъзможно е по три причини – отвърна Атос. – Първо, не сме довършили още закуската; второ, имаме да си кажем още много важни неща: трето, остават още десет минути до определения час.
- Хайде – намеси се Арамис. – трябва все пак да си съставим боен план.
- Той е много прост – отвърна Атос. – Щом неприятелят се приближи на един изстрел от нас ще стреляме: ако продължи да се приближава ще стреляме пак и ще стреляме, докато пушките ни са пълни; ако тези, които оцелеят, искат да превземат укреплението с пристъп, ще оставим обсадителите да слязат в рова и тогава ще блъснем над главите им тая стена, която продължава да се държи по някакво чудо на равновесието.
- Отлично! – извика Портос. – Ти, Атос, положително си роден за пълководец и кардиналът, който се смята за голям военачалник, не струва нищо пред тебе.
- Господа – каза Атос, – не стреляйте двама в един човек, моля ви; всеки да се мери добре в целта си.
- Аз съм си избрал човек – обади се д'Артанян.
- И аз – рече Портос.
- Аз също – добави Арамис.
- Тогава огън! – извика Атос.

Четири пушки дадоха един гръм, но паднаха четирима души.

Веднага заби барабан и малкият отряд ускори хода.

Тогава последваха неравномерни изстрели, но винаги улучваха с една и съща точност. Обаче ларошелци сякаш знаеха за числената слабост на неприятелите и продължаваха да напредват бегом.

От три изстрела паднаха двама души, но оцелелите не намаляваха хода си.

Като стигнаха в подножието на укреплението, неприятелите бяха още дванадесет или петнадесет; последен залп ги посрещна, но не ги спря; те скочиха в рова и се готвеха да се изкатерят до дупката, пробита в стената.

– Хайде, приятели – викна Атос, – да ги довършим с един удар: На стената! На стената!

И четиримата приятели, подпомагани от Гримо, започнаха да блъскат с приклада на пушките си грамаден къс стена, който се наклони, сякаш вятърът го блъскаше, и като се откъсна от основата си, падна със страхотен шум в рова; екна страшен вик, облак прах се дигна и всичко свърши.

– Дали сме ги смазали до един? – запита Атос.

– Ей богу, така ми се струва – отговори д'Артанян.

– Не – възрази Портос, – двама или трима се спасяват, съвсем окуцели.

И наистина трима или четирима от тези нещастници, опръскани с кал и кръв, бягаха по изровения път към града: само те бяха останали от малкия отряд.

Атос погледна часовника си.

– Господа – рече той, – мина един час, откакто сме тука, и сега облогът е спечелен, но трябва да бъдем добри играчи: при това д'Артанян не е споделил с нас своята мисъл.

И мускетарят със свойственото си хладнокръвие седна пред остатъците от закуската.

– Моята мисъл ли? – запита д'Артанян.

– Да, вие казвахте, че ви хрумнала някаква мисъл – повтори Атос.

– Ха! Сетих се! – продължи д'Артанян. – Ще отида повторно в Англия и ще намеря господин дьо Бъкингам.

– Вие няма да направите това, д'Артанян – каза студено Атос.

– Защо? Не го ли направих веднъж?

– Да, но тогава не бяхме във война; тогава господин дьо Бъкингам беше съюзник, а не враг: това, което искате да направите, ще бъде

сметнато за измяна.

Д'Артанян разбра силата на това разсъждение и млъкна.

– Слушайте – обади се Портос, – струва ми се, че и на мене ми хрумна една мисъл.

– Тишина! Да чуем мисълта на господин Портос! – каза Арамис.

– Ще поискам отпуск от господин дьо Тревил по някакъв повод, който вие ще измислите: аз самият не съм силен по поводите. Милейди не ме познава. Ще мога да се приближа до нея, без тя да се опасява от мен, и когато намеря удобен случай, ще я удуша.

– Е, добре – рече Атос, – аз съм твърде склонен да приема идеята на Портос.

– Ами! – възпротиви се Арамис. – Да убиеш една жена! Не, на мене ми хрумна най-правилната мисъл.

– Да чуем какво сте намислили, Арамис! – подкани го Атос, който почиташе много младия мускетар.

– Трябва да предупредим кралицата.

– А! Да! Наистина! – казаха едновременно Портос и д'Артанян, а гасконецът добави: – Мисля, че налучкваме истинското средство.

– Да предупредим кралицата! – повтори Атос. – А как! Имаме ли връзки с двореца? Можем ли да изпратим някого в Париж, без това да се знае в лагера? Оттук до Париж има сто и четиридесет левги. Писмото ни няма да е стигнало до Анжер, а ние ще бъдем вече в затвора.

– Ако е работата да се предаде със сигурност писмо на нейно величество – започна Арамис, като се изчерви, – аз се наемам. Познавам в Тур едно опитно лице...

Арамис млъкна, като видя, че Атос се усмихва.

– Е, добре! Значи вие не приемате това предложение. Атос! – обади се д'Артанян.

– Не го отхвърлям напълно – отвърна Атос, – но искам само да забележа на Арамис, че той не може да напусне лагера; а никой друг освен някой от нас не е сигурен: два часа след заминаването на ирагсмика всички капуцини, всички полицаи, всички чернокапци на кардинала ще знаят наизуст вашето писмо и вие, и вашето опитно лице ще бъдете арестувани.

– Без да забравяме – додаде Портос, – че кралицата ще спаси господин дьо Бъкингам, но нас няма да ни спаси.

– Господа – забележа д'Артанян. – това, което казва Портос, е много умно.

– Охо! Какво става в града? – запита Атос.

– Бият тревога.

Четиримата приятели се послушаха и до тях наистина достигна бие-не на барабан.

– Ще видите, че ще изпатят срещу нас цял полк – рече Атос.

– Но вие не смятате да издържите срещу цял полк нали? – заяви Портос.

– Защо не? – възрази мускетарят. – Чувствувам се добре разположен и бих издържал срещу цяла армия, ако само се бяхме сетили да вземем още дванадесет бутилки.

– Честна дума – извика д'Артанян. – барабанът приближава.

– Нека приближава – каза Атос. – Има четвърт час път оттук до града, а следователно и от града дотук. Това време ни е предостатъчно, за да вземем решение; ако си отидем оттук, никъде няма да намерим по-удобно място. А ето, господа, на мене ми дойде наум най-добрата мисъл.

– Кажете тогава.

– Позволете да дам на Гримо няколко необходими нареждания.

Атос даде знак на слугата си да се приближи.

– Гримо – подзе Атос, като посочи мъртъвците, които лежах в укреплението, – вземете тия господа, изправете ги до стената, сложете им шапки на главите и пушки в ръце.

– О, велики човече! – възхити се д'Артанян. – Разбирам те.

– Разбирате ли? – запита Портос.

– А ти разбираш ли. Гримо? – каза Арамис. Гримо кимна отвърдително.

– Това е всичко, което ни трябва – рече Атос. – Да се върнем към моята мисъл.

– Бих искал все пак добре да разбера – обади се Портос.

– Излишно е.

– Да, да, мисълта на Атос – викнаха в един глас д'Артанян и Арамис.

– Тази милейди, тая жена, това изчадие, този демон има девер, както ми бяхте казали, нали, д'Артанян?

– Да, дори го познавам добре и мисля, че той не обича особено много снаха си.

– Това не е лошо – отвърна Атос – и ако я мразеше, щеше да бъде още по-добре.

– В такъв случай той ще ни послужи на драго сърце.

– Все пак – не млъкваше Портос – бих искал да разбера какво прави

Гримо.

– Тихо, Портос! – каза Арамис.

– Как се нарича този девер?

– Лорд Уинтър.

– Къде е той сега?

– Завърна се в Лондон при първите слухове за война.

– Добре! Тъкмо такъв човек ни трябва – заяви Атос, – него трябва да предупредим; ще го предупредим, че снаха му има намерение да убие някого и ще го помолим да не я изпуска из очи. Надявам се, че в Лондон има домове от рода на приюта „Света Магдалена“ или на „Каещите се девици“. Той ще настани там снаха си и ние ще бъдем спокойни.

– Да – обади се д'Артанян, – докато тя избяга оттам.

– О! – възкликна Атос. – Повярвайте ми, много искате, д'Артанян. Казах ви най-доброто, което ми дойде наум, и ви предупреждавам, че повече нищо не мога да измисля.

– Мисля, че така ще бъде най-добре – съгласи се Арамис. – Ще предупредим едновременно кралицата и лорд Уинтър.

– Да, но кой ще занесе писмото в Тур и писмото в Лондон?

– Аз отговарям за Базен – обади се Арамис.

– А аз за Планше – добави д'Артанян.

– Истина – каза Портос, – ако ние не можем да напуснем лагера, слугите ни могат да го напуснат.

– Разбира се – потвърди Арамис, – и още днес ще напишем писмата, ще им дадем пари и ще заминат.

– Ще им дадем пари ли? – попита Атос. – Та вие значи имате пари?

Четиримата приятели се спогледаха и по лицата, които за миг се бяха прояснили, премина сянка.

– Гледайте! – извика д'Артанян. – Виждам черни и червени точки, които се движат там долу. Това не е полк, както казвахте, Атос! Това е цяла армия.

– Да, вярно, ето ги – каза Атос. – Аха! Виждате ли ги хитреците как се приближават тихомълком! Свърши ли, Гримо?

Гримо направи знак, че е готов, и посочи дванадесетте мъртъвци, които беше наредил най-живописно. Едни бяха с пушки на рамо, други сякаш се прицелваха, трети – с шпаги в ръце.

– Отлично! – похвали го Атос. – Това прави чест на въображението ти.

– Все едно – промърмори Портос. – все пак бих искал да разбера.

– Първо да се измъкнем – рече д'Артанян, – после ще разбереш.

– Почакайте, господа, почакайте! Да дадем възможност на Гримо да разтреби трапезата.

– А! – забеляза Арамис. – Черните и червените точки много бързо растат и аз споделям мнението на д'Артанян. Мисля, че нямаме време за губене, трябва да се върнем веднага в лагера.

– Повярвайте – каза Атос, – аз нямам вече нищо против отстъплението: обзаложили се бяхме за един час, останахме час и половина, нямаме вече какво да си кажем; да тръгваме, господа, да тръгваме.

Гримо ги беше изпреварил вече с кошницата и десерта. Четиримата приятели излязоха след него и направиха десетина крачки.

– По дяволите! – извика Атос. – Какво правим, господа!

– Забрави ли нещо? – запита Арамис.

– Знамето, тю, да се не види! Не бива да оставяме знаме в ръцете на врага, дори когато това знаме е обикновена салфетка.

И Атос се втурна в укреплението, изкатери се на площадката и свали знамето. Но тъй като ларошелци се намираха вече на разстояние един изстрел, откриха страшен огън срещу човека, който сякаш за удоволствие се излагаше на куршумите им.

Атос като че беше вълшебник, куршумите свиреха наоколо му, но нито един не го докосна.

Атос развя знамето, като се обърна гърбом към защитниците на града и поздрави ония, които бяха в лагера. Силни викове екнаха от двете страни: от едната – викове на ярост, а от другата – на възторг.

Втори залп последва първия и три куршума продупчиха салфетката и я превърнаха наистина в знаме. Целият лагер викаше:

– Слизайте, слизайте!

Атос слезе. Другарите му, които го чакаха разтревожени, го посрещнаха радостно.

– Хайде, Атос, хайде – подкани го д'Артанян – да бързае, да бързае. Сега, когато измислихме всичко освен пари, глупаво ще бъде да се оставим да ни убият.

Но Атос продължи да върви величествено въпреки бележките на другарите си, които видяха, че всички увещания са излишни и се изравниха с него.

Гримо с кошницата бе избързал напред и се намираше извън обсега на куршумите.

След миг се чу ожесточена стрелба.

– Какво е това? – запита Портос. – По кого стрелят? Не чувам да свирят куршуми и не виждам никого.

– Стрелят по нашите мъртъвци – отвърна Арамис.

– Но нашите мъртъвци няма да отговорят.

– Точно така. Тогава ще помислят, че им е устроена засада и ще се съвещават. Ще изпратят човек да преговаря и когато забележат шегата, ние ще бъдем извън обсега на куршумите. Ето защо няма смисъл да бързаме и да си спечелим някоя настинка.

– О! Разбирам – възхити се Портос.

– Слава богу! – каза Атос и дигна рамене. Французите пък, като виждаха, че четиримата приятели се връщаха в крак, надаваха възторжени викове.

Започна нова стрелба и този път куршумите се сплескваха в камъните около четиримата приятели и свиреха зловещо край ушите им. Ларошелци най-после бяха превзели укреплението.

– Много неопитни стрелци – забеляза Атос. – Колко души убихме ние? Дванадесет ли?

– Или петнадесет.

– И колко смазахме?

– Осем или десет.

– И в замяна на това нито една драскотина? А! Има! Какво ви е на ръката, д'Артанян? Струва ми се, кръв?

– Няма нищо – отвърна д'Артанян.

– Някой заблуден куршум ли?

– И това не.

– Какво тогава?

Знаем вече, че Атос обичаше д'Артанян като свое дете и понякога този мрачен и суров човек проявяваше към момъка бащинска загриженост.

– Драскотина – смънка д'Артанян. – Притиснах пръста си между два камъка – между стената и камъка на пръстена ми и кожата се обели.

– Ето какво значи човек да има диамант, уважаеми господине – каза презрително Атос.

– Ах, да – извика Портос, – той има наистина диамант и защо, дявол да го вземе, тогава ние се оплакваме, че нямаме пари?

– Я гледай, наистина! – обади се Арамис.

– Отлично, Портос! Това е наистина хубава идея.

– Разбира се – рече Портос, като се наду от похвалата на Атос. – Щом има диамант, да го продадем.

– Но това е диамантът на кралицата – възрази д'Артанян.

– Още по-добре – продължи Атос. – Кралицата да спаси своя

възлюблен, Бъкингам – какво по-справедливо от това; кралицата да спаси нас, своите приятели – какво по-благородно от това! Да продадем диаманта. Какво мисли господин абатът? Не питам Портос, той си даде мнението.

– Аз мисля – поде Арамис, като се изчерви, – че щом пръстенът му не е подарен от неговата любима, той не е залог за любов и д'Артанян може да го продаде.

– Драги мой, вие сякаш сте олицетворение на богословието. И тъй вашето мнение е?...

– Да продадем диаманта – отвърна Арамис.

– Добре – каза весело д'Артанян, – да продадем диаманта и да не говорим повече за това.

Стрелбата продължаваше, но приятелите бяха вече извън нейния обсег и ларошелци стреляха, само за да им бъде чиста съвестта.

– Гледай ти, крайно време беше да хрумне тази мисъл на Портос. Стигнахме лагера. И така, господа, нито дума вече по този въпрос. Наблюдават ни, идат да ни посрещнат. Ще ни дигнат на ръце.

Наистина, както казахме, целият лагер беше развълнуван; повече от две хиляди души бяха присъствували, като на представление, на благополучно завършилото самохвалство на четиримата приятели, без и през ум да им мине истинската подбуда. Чуваха се само викове: „Да живеят гвардейците!“ „Да живеят мускетарите!“ Господин дьо Бюзини пръв стисна ръката на Атос и призна, че е загубил облога. Драгунът и швейцарецът го последваха, всички другари последваха драгуна и швейцареца. Поздравления, ръкувания, прегръдки безкрай и непрекъснати насмешки над ларошелците! Накрая се дигна такъв шум, че господин кардиналът помисли, че има бунт и изпрати своя гвардейски капитан Ла Удиниер да разбере какво става.

Разказаха на пратеника всичко с най-възторжен и изрази.

– Е? – запита кардиналът, когато Ла Удиниер се върна.

– Монсеньор – зараказва Ла Удиниер. – трима мускетари и един гвардеец се обзаложили с господин льо Бюзини, че ще закусят в укреплението Сен Жерве и както закусвали, стояли там два часа срещу врага и убили не зная колко си ла рошелци.

– Питайте ли за имената на тези трима мускетари?

– Да, монсеньор.

– Как се казват?

– Те са господата Атос, Портос и Арамис.

– Все моите трима храбrecи! – прошепна кардиналът. – А

гвардеецът?

– Господин д'Артанян.

– Все моят своенравен младеж! Тези четирима души трябва на всяка цена да станат мои.

Същата вечер кардиналт разговаря с господин дьо Тревил за подвига, за който говореше целият лагер. Господин дьо Тревил, който беше чул за това приключение от устата на самите герои, участвували в него, го предаде на негово високопреосвещенство с всички подробности, без да пропусне случая със салфетката.

– Добре, господин дьо Тревил – рече кардиналт, – изпратете ми, моля ви, тая салфетка. Ще поръчам да бъдат извезани върху нея три златни лилии и ще я дам за знаме на вашата рота.

– Монсеньор – отвърна господин дьо Тревил, – ще бъде несправедливо за гвардейците: господин д'Артанян не е от моята рота, а от ротата на господин Де-з-Есар.

– Добре, вземете го тогава – отговори кардиналт. – Не е справедливо, щом тия четирима храбреци се обичат толкова много, да не служат в една и съща рота.

Същата вечер господин дьо Тревил съобщи приятната вест на тримата мускетари и на д'Артанян и ги покани на другия ден на закуска.

Д'Артанян не беше на себе си от радост. Както знаем, той цял живот мечтаеше да стане мускетар.

Тримата приятели бяха също много радостни.

– Чудно – каза д'Артанян на Атос, – на тебе ти хрумна блестяща мисъл и както сам каза, ние се покрихме със слава в същото време водихме толкова важен разговор.

– И който можем да продължим сега, без никой да се усъмни в нас, защото, с божия помощ, вече ще минаваме за кардиналисти.

Същата вечер д'Артанян поднесе почитанията си на господин Де-з-Есар и му съобщи за повишението, което е получил.

Господин Де-з-Есар, който обичаше много д'Артанян, предложи тогава услугите си: тази промяна на полка бе свързана с много разходи по екипировката.

Д'Артанян отказа, но намери, че случаят е удобен и го помоли да оцени пръстена, като му го даде с молба да бъде превърнат в пари.

На следния ден в осем часа сутринта слугата на господин Де-з-Есар се яви при д'Артанян и му предаде кесия със злато, която съдържаше седем хиляди ливри.

Това беше цената на диаманта на кралицата.

XVIII СЕМЕЙНИ РАБОТИ

Атос беше намерил подходяща дума. Семейни работи. Семейните работи не подлежат на издирванията на кардинала. Семейните работи не засягат никого. Човек може да се занимава със семейните си работи пред всички.

И така Атос беше намерил думата: семейни работи.

Арамис беше намерил начина: слугите.

Портос беше намерил средството: диаманта.

Само д'Артанян, който обикновено биваше най-изобретателен от четиримата, не беше измислил нищо, но трябва да кажем и това, че самото име на милейди го сковаваше напълно.

Ах, не, грешим, той беше намерил купувач за диаманта.

Закуската у господин дьо Тревил беше весела и приятна. Д'Артанян имаше вече униформа. Понеже на ръст той беше приблизително колкото Арамис, а Арамис, както си спомняме, бе получил щедро възнаграждение от издателя, който му откупи поемата, и си бе направил всичко двойно. Той отстъпи на приятеля си една пълна екипировка.

Д'Артанян щеше да бъде на върха на своето щастие, ако пред погледа му не изникваше милейди като мрачен облак на хоризонта.

След закуската се условиха да се съберат вечерта у Атос и там да довършат започнатата работа.

Д'Артанян се разхождаше цял ден по всички улици на лагера, за да показва мускетарската си униформа.

Вечерта в уречения час четиримата приятели се събраха. Оставаше само да решат още три неща:

Какво ще пишат на девера на милейди.

Какво ще пишат на опитното лице в Тур.

И кои слуги ще занесат писмата.

Всеки предлагаше своя слуга: Атос говореше за въздържаността на своя Гримо, който говореше само когато неговият господар му разшиеше устата. Портос хвалеше силата на Мускетон, който беше толкова едър, че можеше да набие четирима души с обикновен ръст. Арамис, уверен в ловкостта на Базен, отрупваше с похвали своя избраник. И накрая д'Артанян имаше пълна вяра в храбростта на Планше и напомняше как той се беше държал в трънливото булонско приключение.

Тези четири добродетели дълго си оспорваха първенството и

дадоха възможност за блестящи разсъждения, които няма да приведем тук от страх да не отнемем много време.

– За съжаление – забеляза Атос – би трябвало онзи, когото изпратим, да съчетава в себе си и четирите качества.

– Но къде да намерим такъв слуга?

– Невъзможно! – рече Атос. – Зная много добре, затова вземете Гримо.

– Вземете Мускетон.

– Вземете Базен.

– Вземете Планше. Планше е храбър и ловък – това са вече две качества от четирите.

– Господа – обади се Арамис, – най-важното не е да знаем кой от нашите четирима слуги е най-въздържан, най-силен, най-ловък и най-храбър, най-важното е да узнаем кой обича най-много парите.

– Арамис казва нещо много умно – додаде Атос. – Трябва да използваме недостатъците на хората, а не техните добродетели. Господин абате, вие сте голям нравоучител!

– Разбира се – изтъкна Арамис. – Поръчките ни трябва да бъдат добре изпълнени не само за да успеем, а и за да не се провалим! Защото в случай на несполука касае се за главите ни, а не за слугите...

– По-тихо, Арамис – предупреди Атос.

– Имате право... не за слугите – продължи Арамис, – а за господаря и дори за господарите! Толкова ли са ни предани нашите слуги, та да изложат заради нас живота си на опасност? Не.

– Повявайте – заяви д'Артанян, – аз почти мога да отговарям за Планше.

– Добре, скъпи приятелю, прибавете към безкористната му преданост една прилична сума, която да му създаде някои и други удобства, и тогава, вместо да отговаряте веднъж, отговаряйте два пъти за него.

– Боже мой, вие пак ще бъдете излъган – каза Атос, който беше оптимист, когато ставаше дума за предмети, и песимист, когато ставаше дума за хора. – Те ще обещаят всичко за пари, а по пътя страхът ще им попречи да действуват. Пипнат ли ги веднъж, ще ги притиснат, а притиснат ли ги, ще си признаят. Дявол да го вземе, не сме деца! За да отидеш в Англия – Атос сниши глас, – трябва да прекосиш цяла Франция, осеяна с шпиони и с изчадия на кардинала, трябва пропуск, за да се качиш на кораба, трябва да знаеш английски, за да попиташ кой е пътят за Лондон. Според мене работата е доста трудна.

– Съвсем не – възрази д'Артанян, който много държеше решението

да бъде изпълнено. – Напротив, аз мисля, че е лесна. Не ще и дума, дявол да го вземе, че ако пишем на лорд Уинтър поверителни неща, за насилията на кардинала...

– По-тихо – пресече го Атос.

– За интриги и държавни тайни – продължи д'Артанян, като се съобрази с препоръките на Атос, – не ще и дума, че ще разкъсат всички ни живи на колелото. Но, боже мой, не забравяйте, както казвахте и вие самият, Атос, че ще му пишем за семейни работи, ще му пишем с единствената цел да лиши милейди при пристигането ѝ в Лондон от възможността да ни вреди. И ще му напиша едно писмо горе-долу със следното съдържание.

– Да чуем – рече Арамис, като се приготви предварително да критикува.

– „Господине и драги приятелю...“

– А, да! Драги приятелю на един англичанин – прекъсна го Атос. – Добре почвате! Отлично, д'Артанян! Само за тази дума ще ви разчекнат жив, вместо да ви разкъсат на колелото.

– Добре! Така да бъде. Тогава ще пиша просто господине.

– Можете да пишете дори милорд – добави Атос, който държеше много на приличието.

– „Милорд, спомняте ли си малкото оградено място за кози край Люксембург?“

– Ха! Сега пък Люксембург! Ще помислят, че правите намек за кралицата майка! Хитро измислено – подметна Атос.

– Добре! Ще пишем чисто и просто: „Милорд, спомняте ли си оно-ва малко, оградено място, където ви спасих живота?“

– Драги ми д'Артанян – заяви Атос. – вие ще бъдете винаги много лош съчинител: „Където ви спасих живота!“ Пфу! Това не е достойно. На един благородник никога не се напомнят такива услуги. Да загатнеш за услуга, значи да отгърмиш.

– Ах, драги мой – въздъхна д'Артанян. – вие сте непоносим и ако трябва да пиша под ваше наблюдение, повярвайте ми, ще се откажа.

– И добре ще направите. Служете си с пушката и с шпагата, драги, и ще се справите изкусно с тези две упражнения; но предайте перото на господин абата, това е негова работа.

– Да, да! Имате право – каза Портос. – Предайте перото на Арамис, който пише тези на латински.

– Добре! Съгласен съм – отстъпи д'Артанян. – Съчинете ни това писънце. Арамис, но заклевам се в нашия свет отец, папата, внимавайте

добре, защото и аз ще ви дера, предупреждавам ви.

– Нямам нищо против – отвърна Арамис с онова простодушно доверие, което е присъщо на всеки поет. – Но обяснете ми в какво се състои работата: чувал съм да казват от тук-там, че тая снаха била негодница, дори аз сам се убедих в това, като слушах разговора й с кардинала.

– По-тихо, дявол да го вземе! – прошепна Атос.

– Но – продължи Арамис – аз не зная подробностите.

– Аз също – додаде Портос.

Д'Артанян и Атос се гледаха известно време мълчаливо.

Най-после Атос, като се съсредоточи и стана по-блед от всеки друг път, кимна с глава, че е съгласен – д'Артанян разбра, че може да говори.

– Добре! Ето какво трябва да се пише – започна д'Артанян: – „Милорд, вашата снаха е престъпница, която искаше да ви убият, за да ви наследи. Но тя не е имала право да се омъжи за вашия брат, тъй като е била омъжена вече във Франция и понеже е била...“

Д'Артанян се спря, сякаш търсеше думата, и погледна Атос.

– Изгонена от съпруга си – подсказа му Атос.

– Защото е била жигосана – продължи д'Артанян.

– Ха! Невъзможно! – извика Портос. – Искала е да убият девера й?

– Да.

– И е била женена? – запитва Арамис.

– Да.

– И мъжът й е забелязал, че има жиг на рамото й? – ахна Портос.

– Да.

Трите да бяха казани от Атос с все по-мрачен и по-мрачен глас.

– А кой е виждал този жиг? – запитва Арамис.

– Д'Артанян и аз или по-скоро, за да спазим хронологическия ред, аз и д'Артанян – отвърна Атос.

– А мъжът на това ужасно изчадие жив ли е още? – запитва Арамис.

– Жив е.

– Уверен ли сте?

– Уверен съм.

Последва студено мълчание, което всеки изживя според характера си.

– Този път – продължи Атос, като наруши пръв мълчанието – д'Артанян ни нахвърли прекрасен план и това трябва да се напише най-напред.

– Дявол да го вземе! Имате право, Атос – забеляза Арамис, – трудно е да се съчини такова писмо, господин канцлерът дори би се

затруднил да напише толкова убедително послание, а господин канцлерът съставя много умело протоколите. Няма значение! Мълчете, пиша.

И Арамис наистина взе перото, мисли известно време, написа осем или десет реда с изискан дребен женски почерк, после тихо и бавно, сякаш претегляше добросъвестно всяка дума, прочете следното:

„Милорд,

Лицето, което ви пише тия няколко реда, имаше честта да кръстоса с вас шпата си в едно малко, оградено място на улица Ад. Понеже вие сам благоволихте да наречете няколко пъти след тоя случай това лице свой приятел, то е длъжно да ви докаже дружбата си с един добър съвет. На два пъти вие едва не станяхте жертва на една ваша близка роднина, която вие смятате за своя наследница, защото не знаете, че преди да сключи брак в Англия, тя е била омъжена вече във Франция. Но третия път можете да загинете. Вашата роднина замина тази нощ от Ла Рошел за Англия. Следете за пристигането ѝ, защото тя има сериозни и чудовищни намерения. Ако държите непременно да узнаете на какво е способна, прочетете нейното минало на лявото ѝ рамо.“

– Добре! Това е чудесно – рече Атос, – вие имате перо на държавен секретар, драги ми Арамис. Сега лорд Уинтър ще си отваря добре очите, стига предупреждението, разбира се, да стигне до него, а дори и да попадне в ръцете на негово високопреосвещенство, ние няма да бъдем злепоставени. Но понеже слугата, който ще замине, може да ни уверява, че е бил в Лондон, а да се спре в Шателро, ще му предадем с писмото само половината сума, като му обещаем останалата половина, когато донесе отговора. У вас ли е диамантът? – продължи Атос.

– Аз имам нещо повече – пари.

И д'Артанян хвърли кесията върху масата. При звъна на златото Арамис дигна очи. Портос потрепера, а Атос остана равнодушен.

– Колко има в тази кесийка? – запита той.

– Седем хиляди ливри в луи по дванадесет франка.

– Седем хиляди ливри! – извика Портос. – Значи това нищо и никакво диамантче струвало седем хиляди ливри?

– Изглежда – каза Атос, – щом като те са тука. Не предполагам нашият приятел д'Артанян да е прибавил свои пари.

– Но, господа, ние не мислим за кралицата – обади се д'Артанян. –

Да се погрижим малко за здравето на нейния мил Бъкингам. Това е най-малкото, което ѝ дължим.

– Имате право – съгласи се Атос. – Но това е работа на Арамис.

– Добре – отвърна Арамис, като се изчерви. – Какво трябва да направя?

– Много просто – продължи Атос, – да съчините второто писмо до опитното лице, което живее в Тур.

Арамис взе отново перото, позамисли се пак и написа следните редове, които веднага предложи на другарите си за одобрение.

– „Драга ми братовчедке...“

– А! – пресече го Атос. – Значи това опитно лице е ваша роднина!

– Първа братовчедка – поясни Арамис.

– Е, нека е братовчедка! – Арамис продължи:

„Драга ми братовчедке, негово високопреосвещенство кардиналът, нека бог да го запази за благо на Франция и за гибел на враговете на кралството, е на път да се справи с разбунтуваните еретици в Ла Рошел: вероятно английската флота, която ще им дойде на помощ, няма да може дори да се приближи до крепостта. Смяя дори да твърдя и съм уверен, че някакво важно събитие ще попречи на господин Бъкингам да отплава. Негово високопреосвещенство е най-именитият държавник на миналото, на настоящето, а вероятно и на бъдещето. Той би угасил слънцето, ако слънцето му пречеше. Предайте тези радостни вести на вашата сестра, моята скъпа братовчедка. Сънувах, че този проклет англичанин е мъртъв. Не мога да си спомня дали от нож, или от отрова. Уверен съм само в едно – сънувах, че е мъртъв, а вие знаете, че сънищата ми никога не ме лъжат. Бъдете уверена, че скоро ще ме видите.“

– Чудесно – извика Атос. – Вие сте крал на поетите. Драги Арамис, вие говорите като апокалипсиса и сте правдив като евангелието. Сега ви остава само да адресирате писмото.

– Това е много лесно – отвърна Арамис. Той сгъна писмото и написа:

„За госпожица Мишон, шивачка на бельо в Тур“. Тримата приятели се спогледаха, като се подсмиваха: че са надхитрени.

– Сега – рече Арамис – вие разбирате, че само Базен може да занесе това писмо в Тур. Моята братовчедка познава само Базен и има доверие

само в него. Всеки друг ще провали работата. Освен това Базен е амбициозен и учен. Базен е чел историята, господа, той знае, че Сикст Пети, преди да стане папа, е пасъл свине. Добре! Понеже той смята да влезе в лоното на църквата едновременно с мене, и той се надява да стане папа или поне кардинал: разбирате, че един човек, който има такива стремежи, няма да остави да го уловят или ако го уловят, ще понесе мъченията, но няма да проговори.

– Добре, добре – каза д'Артанян, – съгласен съм на драго сърце за Базен, но съгласете се и вие за Планше: милейди заповядала един ден да го изгонят с тояги от къщата ѝ, а Планше има добра памет и уверявам ви, ако той разбере, че има някаква възможност да си отмъсти, ще се остави по-скоро да го пребият, но няма да се откаже. Ако работата в Тур си е ваша работа, Арамис, работата в Лондон е моя. И аз ви моля да се спрете на Планше, който всъщност е бил вече в Лондон с мене и знае да каже много правилно: London, sir, if you please²⁰ и My master, lord D'Artagnan.²¹

Бъдете спокойни, той ще се справи и на отиване, и на връщане.

– В такъв случай – заяви Атос – трябва да дадем на Планше седемстотин ливри за отиване и седемстотин ливри за връщане, а на Базен триста ливри за отиване и триста за връщане. Това ще намали сумата на пет хиляди ливри; всеки от нас ще вземе по хиляда ливри, за да ги употреби, както намери за добре, и ще ни останат хиляда ливри, които абатът ще пази за изключителни случаи или за общи нужди. Сигурни ли сте?

– Драги Атос – каза Арамис, – вие говорите като Нестор, който е бил, както всеки знае, най-мъдрият измежду древните гърци.

– Добре, решено! – продължи Атос. – Планше и Базен ще заминат. Всъщност аз съм доволен, че Гримо остава: той е свикнал с моите навици и аз държа на него; вчерашният ден навярно доста го е изтощил, а това пътешествие би го съсипало.

Повикаха Планше и му дадоха указания. Той беше предупреден вече от д'Артанян, който най-напред му каза за славата, после за парите и накрая за опасността.

– Ще нося писмото в маншета на дрехата си – рече Планше – и ще го глътна, ако ме заловят.

– Но тогава няма да можеш да изпълниш поръчката – забеляза

---

20. Лондон, ако обичате, господине.

21. Моят господар; лорд д'Артанян.

д'Артанян.

– Ще ми дадете тая вечер един препис и аз ще го зная утре наизуст.

Д'Артанян погледна приятелите си, сякаш за да им каже: „Е! Нали ви казвах?“

– Сега – продължи той, като се обърна към Планше – ти имаш осем дни, за да отидеш при лорд Уинтър, и осем дни да се върнеш тук, всичко шестнайсет дни. Ако на шестнайсетия ден от заминаването си в осем часа вечерта не си се върнал, няма да получиш никакви пари, дори да дойдеш в осем и пет.

– Тогава, господине – отвърна Планше. – купете ми часовник.

– Взemi този – обади се Атос, като му даде часовника си със свойствената си безгрижна щедрост – и бъди храбър. Помни, ако говориш, ако бърбиш, ако се шляеш, ще станеш причина да отрежат главата на господаря ти, който има толкова голямо доверие в твоята преданост, че отговаря за теб пред нас. Но помни също така, че ако по твоя вина се случи нещастие на д'Артанян, ще те намеря, където и да си, и ще ти разпоря корема.

– О, господине! – извика Планше, обиден от подозрението и най-вече изплашен от спокойния вид на мускетаря.

– А аз – рече Портос, като въртеше страшно очи – знай, че ще те одера жив.

– Ах! Господине!

– А аз – добави Арамис с тихия си и приятен глас – знай, че ще те опека на слаб огън като дивак.

– Ах! Господине!

И Планше заплака. Не смеем да кажем дали беше от ужас пред заплахите, които му отправиха, или пък се трогна, като видя тясната дружба, която свързваше четиримата приятели.

Д'Артанян му хвана ръката и го прегърна.

– Видиш ли, Планше – каза му той, – тези господа ти казват това от обич към мене, но всъщност те те обичат.

– Ах, господине! – въздъхна Планше. – Или ще успеея, или ще ме нарежат на парчета. Но ако ме разсекат на парчета, бъдете уверен, че нито едно парче няма да проговори.

Решиха Планше да замине на следния ден в осем часа сутринта, за да може, както той сам беше предложил, да научи през нощта писмото наизуст. Той спечели точно дванайсет часа от тази уговорка, трябваше да се върне на шестнадесетия ден в осем часа вечерта.

На сутринта, когато Планше щеше да се качи на коня, д'Артанян,

който изпитваше в дъното на сърцето си някаква слабост към дука, дръпна слугата си настрана.

– Слушай – рече му той, – когато предадеш писмото на лорд Уинтър и когато той го прочете, ще му кажеш още: „Бдете над негова светлост лорд Бъкингам, защото искат да го убият“. Но знай, Планше, това е толкова важно и сериозно, та не исках да призная дори пред приятелите си, че ще ти поверя тая тайна, и не бих я написал в писмото, дори да ме произведат капитан.

– Бъдете спокоен, господине – отговори Планше, – ще видите дали може да се разчита на мене.

И като възседна един превъзходен кон, който трябваше да остави на двадесет левги от лагера, за да продължи с пощата, Планше препусна в галоп със сърце малко свито от тройното обещание, което му бяха дали мускетарите, но все пак в най-добро разположение на духа.

Базен замина на другия ден сутринта за Тур и имаше на разположение осем дни, за да изпълни поръчката си.

Докато те отсъствуваха, четиримата приятели, разбира се, дебнеха, душеха и се заслушваха повече от всеки друг път. По цял ден се мъчеха да чуят какво се говори, следяха кардинала и душеха куриерите, които пристигаха. Неведнъж ги обхващаше непреодолим трепет, когато ги викаха внезапно по служба. При това трябваше да се грижат и за собствената си безопасност. Милейди беше сянка, която, появеше ли се веднъж на някого, не го оставяше да спи спокойно.

На осмия ден сутринта Базен, бодър както винаги и с обичайната си усмивка, влезе в кръчмата на „Безбожника“, когато четиримата приятели закусуваха, и им каза както беше уговорено:

– Господин Арамис, ето отговора на вашата братовчедка.

Четиримата приятели се спогледаха радостно. Половината работа беше свършена наистина, но тази половина беше по-лека.

Арамис се изчерви неволно и взе писмото, което беше написано с груб почерк и неграмотно.

– Боже мой! – възкликна той усмихнат. – Наистина съм отчаян. Бедната Мишон никога няма да се научи да пише като господин дьо Воатюр.

– Каква е тази бедна Мишон? – запита швейцарецът, кой то разговаряше с четиримата приятели, когато пристигна писмото.

– О, боже мой! Нищо особено – отговори скромно Арамис. – Една прелестна шивачка на бельо, която обичах много и я помолих да ми напише няколко реда за спомен.

– За бога! – подхвърли швейцарецът. – Ако тази дама е знатна колкото дочерка си, вие сте щастливец, приятелю!

Арамис прочете писмото и го подаде на Атос.

– Вижте какво пише, Атос – каза той.

Атос хвърли поглед върху писмото и за да разсее всички подозрения, които можеха да се породят, прочете гласно:

– „Мили братовчедо, сестра ми и аз гадаем много добре сънищата и дори се страхуваме от тях. Но за вашия, надявам се, би могло да се каже, че всеки сън е лъжа. Сбогом! Бъдете здрав и се обаждайте от време навреме.

Аглае Мишон“

– А за какъв сън говори тя? – запита драгунът, който се беше приближил през време на четенето.

– Да, за какъв сън? – обади се швейцарецът.

– Е, по дяволите, много просто! – отвърна Арамис. – За един сън, който аз сънувах и й го разказах.

– О, да, за бога! – подзе швейцарецът. – Много е просто да разкажеш сънища, но аз никога не сънувам!

– Вие сте много щастлив – забеляза Атос, като ставаше – и много бих искал да мога и аз да кажа същото.

– Никога! – повтори швейцарецът възхитен, че човек като Атос му завижда за нещо. – Никога! Никога!

Като видя, че Атос става, д'Артанян също стана, хвана го под ръка и излязоха.

Портос и Арамис останаха, за да отговорят на шегите на драгуна и на швейцареца.

А Базен отиде да си легне върху купчина слама и понеже имаше голямо въображение от швейцареца, сънува, че господин Арамис е станал папа и го ръкополага за кардинал.

Но както казахме, Базен с щастливото си завръщане беше намалил само донякъде безпокойството, което измъчваше четиримата приятели. Дните на очакване са дълги и особено д'Артанян би се обзаложил, че сега дните са по четиридесет и осем часа. Той забравяше принудителното забавяне при плаването по море и преувеличаваше силата на милейди. Приписваше на тая жена, която му изглеждаше същински демон, съюзници, необикновени като нея. При най-лекия шум си въобразяваше, че идат да го арестуват и че водят Планше за очна ставка с него и с приятелите му. Нещо повече – голямото му доверие в достойния пикардиец от ден на ден намаляваше. Това безпокойство беше толкова голямо, че

обхващаше Портос и Арамис. Само Атос си оставаше равнодушен, сякаш никаква опасност не витаеше около него и сякаш всичко наоколо беше както обикновено.

Особено на шестнадесетия ден това вълнение беше толкова явно у д'Артанян и у двамата му приятели, че те не можеха да си намерят място и бродеха като сенки по пътя, по който трябваше да се върне Планше.

– Наистина – казваше им Атос – вие не сте мъже, а деца щом като една жена ви плаши толкова много! И от какво се боите в края на краищата? Да не ни затворят ли? Ами ще ни измъкнат от затвора: нали измъкнаха оттам госпожа Бонасийо? Да не ни обезглавят ли? Та всеки ден в окопа ние с радост се излагаме на по-страшни опасности, защото някое гюле може да ни строши крака, а уверен съм, че хирургът ще ни причини по-голяма болка, като ни реже крака, отколкото палачът, като ни реже главата. И така, чакайте спокойно. След два часа, след четири, след шест часа най-късно Планше ще бъде тук: той обеща, че ще бъде, а аз имам много голямо доверие в обещанията на Планше, който ми изглежда много честно момче.

– Ами ако не дойде? – обади се д'Артанян.

– Е, ако не дойде, значи е закъснял, това е всичко, може да е паднал от коня, може да се е преметнал през моста, може да е препускал толкова бързо, че да са му простинали гърдите. Е, господо! Всичко може да се случи – животът е броеница от малки неволи, които мъдрецът със смях отронва една по една. Бъдете мъдrecи като мене, господо, седнете на масата и да прием. Бъдещето винаги изглежда розово, когато го гледаш през чаша шамбертенско вино.

– Много добре – отвърна д'Артанян, – на мене ми дотегна страха да не би виното, което пия да е от избата на милейди.

– Много сте придирчив – обади се Атос. – Такава хубава жена!

– Жигосана жена! – подхвърли Портос и гръмко се изсмя. Атос потрепера, прокара ръка по челото си, за да избърше потта, и стана с нервно движение, което не можа да прикрие. Денят изтече, а вечерта настъпи по-бавно, но най-сетне настъпи. Кръчмите се напълниха с посетители. Атос, който беше получил своя дял от диаманта, не излизаше вече от „Безбожника.“ Намерил беше в лицето на господин дьо Бюзини, който всъщност им беше дал великолепен обяд, достоен партньор. Те играеха заедно, както обикновено, когато удари седем часът. Чува да минават патрулите, които отиваха да засилят постовете. В седем и половина свири вечерна проверка.

– Загубени сме – пошепна д'Артанян на ухото на Атос.

– Искате да кажете, че загубихме – рече спокойно Атос, като извади от джоба си четири пистола и ги хвърли на масата. – Хайде, господа – продължи той. – свирят проверка, да вървим да си лягаме.

И Атос излезе от „Безбожника“, последван от д'Артанян. Арамис вървеше след тях, хванал Портос под ръка. Арамис предъвкваше стихове, а Портос скубеше от време на време по някой косъм от мустаците си в знак на отчаяние.

Но ето че изведнъж в мрака се откри сянка, чиито очертания бяха добре познати на д'Артанян, и някакъв познат глас му съобщи:

– Господине, нося ви мантията, защото тая вечер е хладно.

– Планше! – извика д'Артанян, замаян от радост.

– Планше! – повториха Портос и Арамис.

– Е, да! Планше! – каза Атос. – Какво чудно има в това? Обеща, че ще се върне в осем часа и ето сега бие осем часа. Отлично. Планше, вие сте човек на думата и ако някога напуснете господаря си, ще ви взема на работа при мене.

– О, не, никога! – извика Планше. – Никога няма да напусна господин д'Артанян.

В същото време д'Артанян усети, че Планше му пъха бележка в ръката.

На д'Артанян много му се искаше да прегърне Планше при завръщането му, както го беше прегърнал на тръгване, но се побоя този изблик на чувства към слугата наред улицата да не се стори необикновен на някой минувач и се съдържа.

– Бележката е у мене – прошепна той на Атос и на приятелите си.

– Добре – рече Атос. – ще се приберем и ще я прочетем. Бележката изгаряше ръката на д'Артанян: той искаше да избърза, но Атос го хвана под ръка и момъкът беше принуден да върви в крак с другаря си.

Най-после се прибраха в палатката, запалиха лампа и докато Планше стоеше на вратата, за да не ги изненада някой, д'Артанян с трепереща ръка счупи печата и отвори дългоочакваното писмо.

То съдържаше половин ред с чисто британски почерк и съвсем кратко съдържание.

„Thank you, be easy.“

Което означаваше:

„Благодаря, бъдете спокоен.“

Атос все писмото от ръцете на д'Артанян, приближи го до лампата, запали го и не го пусна, докато то не се превърна в пепел.

После повика Планше.

– Сега, мойто момче – каза му той, – можеш да си поискаш седемстотинте ливри, но не си бил изложен на голяма опасност с такава бележка.

– Но това не попречи да измисля много начини, за да я крия – отвърна Планше.

– Хайде – подкани го д'Артанян, – разкажи ни всичко.

– Много е дълго, господине.

– Имаш право, Планше – съгласи се Атос – При това свири проверка и ще забележат, че при нас свети по-дълго, отколкото другаде.

– Добре – рече д'Артанян, – да лягаме. Спи спокойно, Планше.

– Уверявам ви, господине, че ще спя спокойно за пръв път от шестнадесет дни насам.

– И аз! – каза д'Артанян.

– И аз! – добави Портос.

– И аз! – обади се Арамис.

– Е, добре. Искате ли да ви призная истината? И аз също! – заяви Атос.

XIX ЗЛА СЪДБА

А милейди, извън себе си от ярост, ръмжеше на палубата като лъвица, натоварена на кораб, и страшно ѝ се искаше да се хвърли в морето и да изплува на брега, тъй като не можеше да се примири с мисълта, че е била оскъргена от д'Артанян и заплашвана от Атос и че напуска Франция, без да им отмъсти. Скоро тази мисъл стана толкова непоносима за нея, че с риск да я сполети най-страшното, тя умоляваше капитана да я свали на брега; но капитанът, който бързаше да избегне трудното положение, попаднал между френски и английски кръстосвачи, като прилеп между плъхове и птици, искаше много да стигне Англия и твърдо отказа да се подчини на това, което според него беше женска прищявка, като обеща на своята пътничка, която всъщност му беше препоръчана лично от кардинала, да я свали на някое бретонско пристанище било в Лориан, било в Брест, ако морето и французите позволят това; но вятърът беше насрещен, морето бурно и корабът криволичеше и правеше зигзаги. Девет дни след отплаването от Шарант милейди, мъртво бледа от мъка и ярост, виждаше само синкавите брегове на Финистер, които се показваха.

Тя пресметна, че за да премине този край от Франция и да се върне при кардинала ѝ бяха необходими най-малко три дни; като се прибави и един ден за слизане на брега, ставаха четири; като се прибавят тези четири дни към другите девет, ставаха тринайсет загубени дни, тринайсет дни, през които можеха да се случат толкова важни събития в Лондон. Тя си помисли, че кардиналът положително ще изпадне в ярост, ако тя се върне, и ще бъде по-склонен да изслуша оплакванията на другите срещу нея, отколкото нейните оплаквания срещу другите. И тя остави да отминат Лоран и Брест, без да настоява пред капитана, който пък от своя страна умишлено не ѝ напомняше. И така милейди продължи пътя си и в същия ден, в който Планше се качваше в Портсмут на кораба за Франция, пратеничката на негово високопреосвещенство навлизаше тържествено в пристанището.

Целият град беше обзет от необикновено вълнение – четири големи, наскоро построени кораби току-що бяха спуснати в морето; изправен на вълнолома, целият в злато, обсипан както винаги в диаманти и скъпоценни камъни, с шапка, украсена с бяло перо, което падаше на рамото му, стоеше Бъкингам, заобиколен от своя щаб, почти също така блестящ като него.

Беше един от онези хубави редки зимни дни, когато Англия си спомня, че има слънце. Погасналото, но все още величествено светило залязваше на хоризонта, като багреше едновременно небето и морето с огнени ивици и хвърляше върху кулите и старите къщи на града последен златен лъч, който блестеше по стъклата като отблясък от пожар.

Милейди поемаше морския въздух, който с приближаването към брега ставаше по-свеж и по-ухаен. Тя съзерцаваше цялата мощ на тия приготовления, които беше натоварена да разруши, цялата мощ на тази армия, която тя трябваше да срази сама – тя, жената – с няколко кесии злато, и мислено се сравняваше със страшната еврейка Юдит, която, като проникнала в лагера на асирийците, видяла безброй колесници, коне, мъже и оръжие, които с един замах трябвало да разпръсне като дим.

Корабът влезе в залива; но когато се готвеха да пуснат котва, един много добре въоръжен катер се приближи до търговския кораб, представи се за брегова охрана и спусна в морето лодка, която заплава към корабната стълба. В лодката имаше офицер, боцман и осем гребци; офицерът се качи на борда и бе посрещнат с онова уважение, което вдъхва униформата.

Офицерът поговори известно време с капитана, даде му да прочете книжата, които носеше, и по заповед на търговския капитан целият

екипаж на кораба, моряци и пътници бе свикан на палубата.

Когато тая заповед бе изпълнена, офицерът се осведоми гласно откъде е тръгнал корабът, какъв курс е държал, къде е спирал и на всички тия въпроси капитанът отговори лесно и без колебание. Тогава офицерът започна преглед на всички лица, едно след друго. Като се спря пред милейди, той се взря в нея по-внимателно, но не й продума нито дума.

После се върна при капитана и поговори още малко с него и сякаш корабът беше вече под негова власт, той нареди да направят маневра и екипажът веднага я изпълни. Тогава корабът продължи пътя си, съпровождан от малкия катер, който плаваше борд до борд с него и застрашаваше страната му с гърлото на своите шест топа, а лодката плаваше по браздата на кораба – малка точка до грамадната маса.

Докато офицерът разглеждаше милейди, милейди, разбира се, също го погълна с поглед. Но колкото и способна да бе тази жена с огнен поглед да чете в сърцата на хората, чиито тайни трябваше да отгадае, този път тя срещна толкова равнодушно лице, че изпитателният ѝ поглед не можа да открие нищо. Офицерът, който се бе спрял безмълвен пред нея и я беше проучил така грижливо, бе навярно двадесет и пет – двадесет и шест годишен, с бяло лице и светлосини, малко хлътнали очи, устните му, тънки и добре очертани, останаха съвсем неподвижни; силно издадената му брадичка показваше оная силна воля, която в обикновения британски тип е израз на упоритост; откритото му чело, присъщо на посетите, на мечтателите и на военните, едва беше засенчено от къса и рядка коса, тъмнокестенява като брадата, която покриваше долната част на лицето му.

Когато влязоха в пристанището, беше вече нощ. Мъглата сгъстяваше още повече мрака и образуваше около сигналните фенери и светлините по вълнолома кръгове, прилични на кръга, който окръжава луната, когато времето е на разваляне. Въздухът, който дишаха, беше мрачен, влажен и студен.

Милейди, тази толкова силна жена, чувствуваше, че неволно трепери.

Офицерът поиска да му покажат пакетите на милейди, поръча да свалят багажа ѝ в лодката и когато нареждането му беше изпълнено, покани и нея да слезе, като ѝ подаде ръка.

Милейди го погледна и се поколеба.

– Кой сте вие, господине – запита тя, – който имате добрината да полагате толкова особени грижи за мене?

– Можете да разберете по униформата ми, госпожо; аз съм офицер

от английската флота – отвърна младежът.

– Но нима офицерите от английската флота имат обичай да предлагат услугите си на своите съотечественици, когато те пристигат в някое пристанище на Великобритания, и да отиват в любезността си дотам, че да ги отвеждат чак до сушата?

– Да, милейди, такъв е обичаят, но съвсем не от любезност, а от предпазливост: във време на война чужденците биват отвеждани в определена за тях странноприемница, където остават под надзора на правителството, докато се съберат подробни сведения за тях.

Тези думи бяха произнесени с безукорна вежливост и най-спокойно. Но те не успяха да убедят милейди.

– Но аз не съм чужденка, господине – възрази тя с най-чистото произношение, което можеше да се чуе от Портсмут до Манчестер, – аз се наричам лейди Кларик и тази мярка...

– Тази мярка е обща, милейди, и безполезно ще бъде да искате да се направи изключение за вас.

– Тогава да вървим, господине.

Тя се опря на ръката на офицера и почна да слиза по корабната стълба – долу я чакаше лодката. Офицерът я последва; на кърмата беше постлана голяма мантия, офицерът я покани да седне върху мантията и седна до нея.

– Гребете – каза той на моряците.

Осемте гребла се потопиха в морето, ударите им се сляха в един звук, движенията им – в един замах и лодката сякаш полетя по водната повърхност.

След пет минути стигнаха брега.

Офицерът скочи на кея и подаде ръка на милейди.

Една карета чакаше.

– Тази карета за нас ли е? – запита милейди.

– Да, госпожо – отвърна офицерът.

– Нима странноприемницата е толкова далеч?

– На другия край на града.

– Да вървим – рече милейди.

И се качи решително в каретата.

Офицерът гледаше всички вещи да бъдат внимателно привързани отзад и когато това беше изпълнено, зае мястото си до милейди и затвори вратичката.

Веднага, без да му се даде никаква заповед и без да има нужда от указания за посоката, кочияшът подкара конете в галоп и потъна в

улиците на града.

Толкова странно посрещане накара милейди да се замисли дълбоко; като видя, че младият офицер не беше никак наклонен да води разговор, тя се облегна в единия ъгъл на каретата и премисли всички възможни предположения.

Но след четвърт час, изненадана от дългия път, тя се наведе към прозорчето, за да види къде я водят. Не се виждаха вече къщи. В мрачната дърветата сякаш бяха грамадни черни призраци, които се гонеха един друг. Милейди изтръпна.

– Но ние не сме вече в града, господине – обади се тя. Младият офицер мълчеше.

– Няма да продължа нататък, ако не ми кажете къде ме водите. Препреждавам ви, господине!

Тая заплаха не получи никакъв отговор.

– О! Това е вече много! – извика милейди. – Помощ! Помощ!

Но никой не ѝ отговори, а каретата продължи да се носи напред: офицерът приличаше на статуя.

Милейди погледна офицера с едно от ония страшни изражения, които бяха свойствени на нейното лице и почти винаги имаха своето въздействие, а от гняв очите ѝ блестяха в мрака.

Момъкът остана невъзмутим.

Милейди поиска да отвори вратичката и да скочи.

– Внимавайте, госпожо – каза хладнокръвно младежът, – ще се убие те, ако скочите.

Разярена, милейди отново седна. Офицерът се наведе и я погледна – и той сякаш остана изненадан, като видя това лице, толкова хубаво преди, разкривено от ярост и станало почти отвратително. Коварното същество разбра, че се погубва, като открива така душата си. Лицето ѝ се проясни и тя простена:

– За бога, господине, кажете ми дали на вас, на вашето правителство или на някой враг трябва да отдам насилието, което се извършва над мене?

– Над вас не се извършва никакво насилие, госпожо, и това, което се случи с вас, е последица на една съвсем обикновена мярка, която сме принудени да прилагаме към всички, които слизат в Англия.

– Значи вие не ме познавате, господине?

– За пръв път имам честта да ви видя.

– И закълнете се в честта си, нямате ли никаква причина да ме мразите?

– Никаква, заклевам се.

Гласът на младия човек звучеше така спокойно, така равнодушно и дори така нежно, че милейди се успокои.

Най-после, след като пътуваха почти цял час, каретата спря пред желязна решетка, която затваряше утъпкан път – той водеше към замък със суров вид, грамаден и самотен. Тогава, понеже колелата се търкаляха по ситен пясък, милейди чу могъщо бучене и разбра, че е ревят на морето, което се плиска о скалист бряг.

Каретата мина под два свода и най-после спря в мрачен и квадратен двор; почти веднага вратичката на каретата се отвори, младият човек скочи леко на земята и подаде на милейди ръка, на която тя се облегна, и слезе също много спокойно.

– Все пак – забеляза милейди, като погледна младия офицер с извънредно мила усмивка – аз съм пленница; но това няма да бъде задълго, уверена съм – добави тя, – моята съвест и вашата учтивост, господине, са залог за това.

Колкото и ласкателна да беше любезността, офицерът не отговори нищо; но като извади от пояса си малка сребърна свирка, прилична на свирките, които употребяват боцманите на военните кораби, той свирна три пъти по различен начин: тогава се явиха няколко слуги, разпрегнаха изпотените коне и закараха каретата под един заслон.

Тогава офицерът, все така спокоен и учтив, покани пленницата си да влезе в къщата. Милейди със същата усмивка на лицето го улови под ръка и влезе с него през ниска и дъгообразна врата, откъдето сводест, осветен само в дъното коридор водеше към извита каменна стълба. После спряха пред някаква тежка врата. Когато младият човек я отключи, тя изскърца тежко и пред тях се откри стаята, предназначена за милейди.

С един поглед пленницата обгърна стаята с най-малките й подробности.

Това беше стая, удобна както за затвор, така и за жилище на свободен човек; но решетките на прозорците и външните резета на вратата навеждаха на мисълта, че е затвор.

За миг всичката душевна сила на тая жена, закалена все пак в най-страшни изпитания, я изостави; тя се отпусна на едно кресло, скръсти крака, сведе глава и всеки миг очакваше да влезе някой съдия и да започне да я разпитва.

Но никой не влезе – само двама или трима моряци внесоха куфарите и сандъците, оставиха ги в един кът и излязоха, без да продумат дума.

Офицерът се разпореждаше с моряците със същото спокойствие,

което милейди забелязваше непрестанно у него, без той самият да промълви нито дума, като даваше заповеди с едно движение на ръката си или с едно изсвирване.

Сякаш за тоя човек и подчинените му говоримият език не съществуваше или беше излишен.

Най-после милейди не можа да устои повече и наруши мълчанието:

– За бога, господине! – извика тя. – Какво означава всичко това? Разсейте недоумението ми. Имам смелост да посрещна всяка опасност, която предвиждам, всяко нещастие, което ми е ясно. Къде съм и защо съм тук? Ако съм свободна, защо са тези решетки и тая врата? Ако съм пленница, какво престъпление съм извършила?

– Вие сте в стаята, която ви е определена, госпожо. Получих заповед да ви срещна по море и да ви доведа в тоя замък: вярвам, че изпълних тая заповед с всичката строгост на войник, но и с всичката учтивост на благородник. Тук свършва поне засега възложената ми към вас задача, останалото се отнася до друго лице.

– Но кое е това друго лице? – запита милейди. – Не може те ли да ми кажете името му?...

В този миг откъм стълбата се разнесе силен звън на шпори; няколко гласове отминаха и замряха и се чу шум от приближаващи се към вратата стъпки.

– Ето това лице, госпожо – каза офицерът, като се отдръпна от входа и застана почтително и покорно.

В същото време вратата се отвори; някакъв мъж застана на прага.

Той беше без шапка, с шпага на кръста и мачкаше кърпичка между пръстите си.

На милейди се стори, че разпознава тая сянка в мрака. Тя опря едната си ръка на креслото и подаде глава напред, сякаш за да се убеди в предположението си.

Тогава непознатият пристъпи бавно и колкото повече пристъпваше и навлизаше в кръга на светлината, хвърляна от лампата, толкова повече милейди отстъпваше неволно.

– Ах, вие ли сте, братко? – извика тя крайно изумена, когато у нея не остана вече никакво съмнение. – Вие ли сте?

– Да, прелестна госпожо! – отвърна лорд Уинтър, като се поклони полуучтиво, полуиронично. – Аз самият.

– Но тогава тоя замък?

– Той е мой.

– А стаята?

- Тя е ваша.
  - С други думи, аз съм ваша пленница?
  - Приблизително.
  - Но това е ужасно насилие!
  - Без големи думи; да седнем и да поговорим спокойно, както подобава между брат и сестра.
- После, като се обърна към вратата и видя, че младият офицер чака последните му нареждания, каза:
- Добре, благодаря ви. А сега ни оставете, господин Фелтън.

XX РАЗГОВОР МЕЖДУ ДЕВЕР И СНАХА

Докато лорд Уинтър затвори вратата, спусна един капак на прозореца и приближи стол до креслото на снаха си, замислената милейди прехвърли през ума си всички възможности и откри целия заговор, за който не можеше и да подозира, преди да разбере в чии ръце е попаднала. Тя познаваше девера си като добър благородник, истински ловец, смел играч, дързък пред жените, но не особено умел в интригите. Как беше успял да открие нейното пристигане? Да я залови? Защо я задържаше?

Атос наистина ѝ беше подхвърлил няколко думи, които показваха, че разговорът, който беше водила с кардинала, е бил подслушан и от други; но тя не можеше да допусне, че той е успял да вземе толкова бързи и смели мерки срещу нея.

Тя се боеше по-скоро, че предишните ѝ постъпки в Англия са открити. Бъкингам можеше да е разбрал, че тя е отрязала двата диаманта, и да си отмъщава за тая малка измяна; но Бъкингам беше неспособен да извършва някакво насилие над жена, особено ако смяташе, че тази жена е действувала от чувство на ревност.

Това предположение ѝ се стори най-правдоподобно. Стори ѝ се, че искат да си отмъстят за миналото, а не да предотвратят бъдещето. Но както и да е, тя се радваше, че е попаднала в ръцете на девера си, от когото смяташе, че лесно ще се отърве, а не в ръцете на истински и умен враг.

– Е, да поговорим, братко – започна тя весело, решена да си изясни от разговора, колкото и потаен да се опитваше да бъде лорд Уинтър, онова, което ѝ бе необходимо, за да определи бъдещото си поведение.

– Значи вие решихте да се върнете в Англия – подзе лорд Уинтър – въпреки намерението ви, което толкова често ми повтаряхте в Париж: кракът ви никога вече да не стъпва във Великобритания?

Милейди отвърна на въпроса с въпрос.

– Преди всичко – рече тя – обяснете ми как успяхте да наредите да ме следят тъй зорко, за да бъдете уведомен предварително не само за моето пристигане, но и за деня, за часа и за пристанището, на което ще слеза.

Лорд Уинтър възприе същия подход на милейди, като мислеше, че щом снаха му го прилага, трябва да е най-добрият.

– Кажете ми вие, драга сестро – продължи той, – защо дойдохте в Англия?

– Ами дойдох да ви видя – отговори милейди, без да знае, че с този отговор засилваше подозренията, които беше породило в ума на нейния девер писмото на д'Артанян. Тя искаше само да спечели с една лъжа благосклонността на своя събеседник.

– Ах, да ме видите ли? – каза хитро лорд Уинтър.

– Разбира се, да ви видя. Какво чудно има в това?

– И като идете в Англия, нямате ли друга цел освен желанието си да ме видите?

– Не.

– И така, само заради мене вие сте си направили труда да преминете Ла Манш?

– Само заради вас.

– Дявол да го вземе! Каква обич, мила сестро!

– Не съм ли вашата най-близка роднина? – запита милейди с най-трогателна наивност в гласа.

– И моята единствена наследница, нали? – добави от своя страна лорд Уинтър, като впи поглед в очите на милейди.

Колкото и да се владееше, милейди неволно трепна и понеже, като произнасяше последните думи, лорд Уинтър беше сложил ръка върху ръката на снаха си, това потреперване не му избягна.

И наистина ударът беше право в целта и проникна дълбоко. Първата мисъл, която мина през ума на милейди, беше, че я е издала Кети и че последната е разказала на барона за користната ненавист, която милейди непредпазливо беше проявявала пред прислужничката си. Спомни си за неразумната и груба обида, която нанесе на д'Артанян, когато беше спасил живота на нейния девер.

– Не разбирам, милорд – отвърна тя, за да спечели време и да

накара противника си да заговори. – Какво искате да кажете? Има ли някакъв скрит смисъл в думите ви?

– О, боже мой, не – каза лорд Уинтър с привидно добродушие. – Вие сте имали желание да ме видите и идвате в Англия. Аз научавам за вашето желание или по-скоро досещам се за него и за да ви спестя всички неприятности от нощното пристигане в пристанището, всички грижи по слизането на брега, изпратих да ви посрещне мой офицер; дадох му на разположение карета и той ви доведе тук, в тоя замък, където аз съм управител, където идвам всеки ден – тук ви приготвих стая, за да бъде задоволено нашето двойно желание да се виждаме. Нима всичко това, което ви казвам, е по-чудно от онова, което вие ми разказахте?

– Не. Намирам чудно само това, че сте били предупреден за моето пристигане.

– Но това е най-простото нещо, мила сестро: не забелязахте ли, че като влизаше в залива, капитанът на вашия малък кораб изпрати напред лодка с корабния си дневник и със списъка на екипажа, за да получи разрешение да влезе в пристанището? Аз съм комендант на пристанището, представиха ми списъка, в който видях вашето име. Моето сърце ми подсказа това, което ми потвърдиха вашите уста, с други думи, с каква цел сте се изложили на опасностите от толкова бурното или поне толкова неприятното по това време море и аз изпратих катера си да ви посрещне. Останалото знаете.

Милейди разбра, че лорд Уинтър лъже и това още повече я изплаши.

– Братко – продължи тя, – милорд Бъкингам ли видях тая вечер на вълнолома, когато пристигах?

– Да, него. Ах, разбирам, вие сте се зачудили, като сте го видели – рече лорд Уинтър. – Вие идвате от страна, където навярно много се занимават с него, а зная, че неговите въоръжения срещу Франция тревожат особено много вашия приятел кардинала.

– Моят приятел кардинала! – възкликна милейди, като видя, че и по този въпрос, както по другия, лорд Уинтър изглеждаше напълно осведомен.

– Как, не е ли ваш приятел? – продължи небрежно лордът. – Ах, извинете, така мислех; но ние ще се върнем към милорда дук по-късно, да не се отклоняваме от чисто сантименталната насока, която беше взел нашият разговор. Вие казахте, че идвате да ме видите, нали?

– Да.

– Добре! Аз ви отговорих, че желанието ви ще бъде напълно

задоволено и ще се виждаме всеки ден.

– Нима ще трябва да остана вечно тук? – запита с някакъв ужас милейди.

– Неудобно ли ще се чувствувате тук, мила сестро? Искайте, каквото ви липсва, и аз веднага ще ви го доставя.

– Но аз нямам нито прислужничка, нито слуги...

– Ще имате, госпожо, ще имате. Кажете ми как беше обзавел първият ви мъж вашия дом и аз, макар че съм ви само девер, ще го обзаведа по същия начин.

– Първият ми мъж! – извика милейди, като се взря ужасена в лорд Уинтър.

– Да, вашият мъж, французинът. Не говоря за брат си. Всъщност, ако сте го забравили, той е още жив, мога да му пиша и той ще ме осведоми по този въпрос.

Студена пот изби по челото на милейди.

– Вие се шегувате – продума тя глухо.

– Имам ли такъв вид? – запита лордът, като стана и отстъпи крачка назад.

– Или по-скоро ме обиждате – продължи тя, като вкопчи сгърчени ръце в креслото и се повдигна.

– Да ви обиждам аз! – каза презрително лорд Уинтър. – Наистина, госпожо, вярвате ли, че това е възможно?

– Наистина, господине – повиши глас милейди, – вие сте или пиян, или луд. Излезте и ми изпратете една жена.

– Жените са много бърбиви, сестро! Не мога ли аз да ви бъда прислужничка? По такъв начин всичките ни тайни ще останат в семейството.

– Нахалник – извика милейди и сякаш тласната от пружина скочи към лорда, който я очакваше със скръстени ръце, но все пак с едната ръка върху дръжката на шпагата.

– Ехе! – подхвърли той. – Зная, че имате навика да убивате, но аз ще се браня, предупреждавам ви, дори и срещу вас.

– О! Имате право – рече милейди – и ми правите впечатление на човек, който е достатъчно подъл и може да дигне ръка срещу една жена.

– Може би да. Все пак ще имам оправдание: моята ръка, струва ми се, няма да бъде първата мъжка ръка, която се дига срещу вас.

И лордът посочи с бавно и обвинително движение лявото рамо на милейди, до което почти се докосна с пръст.

Милейди глухо изръмжа, отстъпи чак в ъгъла на стаята като пантера, която се присвива, за да се хвърли.

– О! Ръмжете, колкото си искате – извика лорд Уинтър, – но не се опитвайте да хапете, защото, предупреждавам ви всичко ще завърши във ваша вреда. Тук няма прокурори, които да уреждат предварително наследствата, няма и странствуващ рицар, който да ме вика на двубой заради прекрасната дама, която държа затворена. Но аз имам на разположение съдии, които ще съдят една достатъчно безсрамна жена, задето при жив мъж се е вмъкнала в леглото на по-големия ми брат лорд Уинтър и ви предупреждавам, че тия съдии ще ви изпратят при палача, който ще направи и двете ви рамене еднакви.

Очите на милейди хвърляха такива мълнии, че той, макар и мъж и въоръжен, пред жена без никакво оръжие, усети, че страх пропълзва до дъното на душата му. Но въпреки това продължи с нарастващ гняв:

– Да, разбирам. След като наследихте моя брат, би ви било приятно да наследите и мене. Но знайте предварително, вие можете да ме убиете или да накарате да ме убият – аз съм взел мерки: нито пени от това, което притежавам, няма да мине във вашите ръце. Не сте ли вече достатъчно богата, вие имате близо милион и не можехте ли да се спрете на вашия гибелен път, ако не вършите зло само за безкрайното и възвишено удоволствие да го вършите? О, слушайте, казвам ви, ако паметта на моя брат не ми беше света, щяхте да изгните в някой държавен затвор или да задоволите любопитството на моряците в Тайбърн. Аз ще мълча, но вие понасяйте спокойно своя затвор. След петнадесет или двадесет дни ще замина с армията за Ла Рошел, но в навечерието на заминаването ми ще дойде да ви вземе кораб, с който ще отплавате пред очите ми за южните ни колонии. И бъдете спокойна, ще ви пратя за другар човек, който ще ви разбие черепа при първия ваш опит да се върнете било в Англия, било на континента.

Милейди слушаше с внимание, което разширяваше пламналите ѝ очи.

– Да – продължи лорд Уинтър, – сега ще живеете в тоя замък. Стените са дебели, вратите плътни, решетките здрави. При това прозорецът ви е отвесно над морето: хората от моя екипаж, които са ми предани на живот и на смърт, каралят край стената и охраняват всички изходи, които водят към двора. После стигнете ли двора, ще трябва да минете още през три решетки. Заповедта е изрична: една крачка, едно движение, една дума, която напомня на опит за бягство, и ще стрелят по вас. Ако ви убият, английското правителство, предполагам, ще ми бъде поне малко задължено, че съм му спестил труда. А, чертите ви възвръщат своето спокойствие, лицето ви придобива своята увереност: петнадесет дни,

двадесет дни, казвате си вие, ха! Аз имам изобретателен ум и все ще измисля нещо. Аз имам дяволски ум и ще намеря някоя жертва. След петнадесет дни, казвате си вие, аз няма да бъда вече тук. Аха! Опитайте!

Като видя, че лорд Уинтър е отгнал мислите ѝ, милейди заби нокти в дланите си, за да преодолее всяко движение, което би придало на лицето ѝ друг израз освен страх.

Лорд Уинтър продължи:

– Вие видяхте единствения офицер, който командува тук в мое отсъствие, и всъщност го познавате вече: той знае, както виждате, да изпълнява заповед, защото аз ви познавам, вие не сте дошли от Портсмут дотук, без да се опитате да го заговорите. Какво ще кажете? Мраморна статуя би ли била по-равнодушна и по-безмълвна? Опитвали сте вече силата на своите прелести над много мъже и за съжаление винаги сте успявали. Но опитайте ги върху него, дявол да го вземе, и ако успеете, ще признае, че сте самият демон.

Той отиде при вратата и с рязко движение я отвори.

– Повикайте господин Фелтън – нареди той. – Почакайте малко, ще ви представя на него.

Между двамата настъпи странно мълчание. В това време се чуха бавни и отмерени стъпки, които се приближаваха. Скоро в мрачния коридор се очерта човешки силует и младият лейтенант, с когото вече се запознахме, се спря на прага, очаквайки заповедите на барона.

– Влезте, драги Джон – покани го лорд Уинтър. – Влезте и затворете вратата.

Младият офицер влезе.

– Сега – започна лордът – погледнете тая жена; млада е, хубава е, има всички земни прелести, да! Това е чудовище, което на двадесет и пет годишна възраст е извършило толкова престъпления, колкото не можете да прочете за цяла година в архивите на нашите съдилища. Гласът ѝ предразполага в нейна полза, хубостта ѝ служи за примамка на жертвите, тялото ѝ дори плаща това, което е обещало – трябва да ѝ отдадем тая справедливост. Тя ще се опита да ви прелъсти, ще се опита може би дори да ви убие. Аз ви измъкнах от нищетата, Фелтън, направих ви лейтенант, спасих ви веднъж живота, знаете при какви обстоятелства. Аз съм за вас не само покровител, но и приятел, не само благодетел, но и баща. Тази жена се е върнала в Англия, за да посегне на моя живот. Аз държа тая змия в ръцете си. Сега ви повиках и ви казвам: приятелю Фелтън, Джон, синко, пази ме, а най-вече – пази се от тая жена, закълни се в спасението на своята душа, че ще я запазиш за възмездието, което е

заслужила. Джон Фелтгън, разчитам на думата ти! Джон Фелтгън, вярвам в твоята честност!

– Милорд – отвърна младият офицер и чистият му поглед изрази цялата омраза, която можеше да се побере в сърцето му, – милорд, кълна ви се, че ще изпълня всичко така, както вие желаете.

Милейди издържа този поглед като безропотна жертва. Не можеше да се срещне по-смирено и по-кратко изражение от онова, което беше изписано на прелестното ѝ лице. Самият лорд Уинтър едва позна тигрицата, която преди миг се готвеше да срази.

– Тя няма да излиза никога от тази стая, чувате ли, Джон – продължи лордът. – Тя няма да бъде във връзка с никого, ще говори само с вас, ако разбира се, вие ѝ окажете честта да говорите с нея.

– Достатъчно, милорд, аз се заклев.

– А сега, госпожо, постарайте се да се помирите с бога, защото сте осъдена от хората.

Милейди отпусна глава, сякаш беше смазана от тази присъда. Лорд Уинтър излезе, като кимна на Фелтгън, който излезе след него, и затвори вратата.

След миг в коридора се разнесоха тежките стъпки на един моряк, който караулуше със секира на пояса и пушка в ръка.

Милейди остана известно време в същото положение, защото помисли, че може да я следят през ключалката. После дигна бавно глава – лицето ѝ беше придобило страшен израз на заплахата и предизвикателство, – изтича и се ослуша на вратата, погледна през прозореца и като седна отново в грамадното кресло, потъна в размисъл.

XXI ОФИЦЕР

А кардиналът очакваше известия от Англия, но идваха само неприятни и тревожни новини.

Колкото и добре да беше обкръжен Ла Рошел, колкото и положителен да изглеждаше успехът, благодарение на взетите мерки и преди всичко на дигата, която не оставяше нито една лодка да проникне до обсадения град, все пак блокадата можеше да трае още дълго, а това беше голям позор за войските на краля и голямо затруднение за господин кардинала, на когото наистина не предстоеше вече да всява раздори между Луи XIII и Ана Австрийска, тъй като това беше направено, а да

помирява господин дьо Басомпиер, който беше скаран с д'Ангулем.

Братът на краля, който беше започнал обсадата, остави на кардинала грижата да я довърши.

Градът въпреки невероятната упоритост на своя кмет се опита да направи нещо като бунт, за да се предаде. Но кметът заповядал да обесят бунтовниците. Тази мярка усмирила най-лудите глави, които реши-ли тогава да умрат от глад. Тая смърт им изглеждаше все пак по-бавна и по-несигурна от обесването.

От своя страна обсадителите залавяха от време на време пратеници, които ларошелци изпращаха при Бъкингам, или шпиони, които Бъкингам изпращаше на ларошелците. И в единия, и в другия случай се издаваше бърза присъда. Господин кардиналът произнасяше една единствена дума:

„Да се обеси!“ Поканваха краля да присъствува на обесването. Кралят идваше унил, сядаше на най-удобното място, за да види екзекуцията с всичките ѝ подробности; това все пак го развличаше малко и го караше да понася търпеливо обсадата, но не му пречеше да скучае страшно и всеки миг да говори за връщане в Париж. Така че, ако нямаше пратеници и шпиони, негово високопреосвещенство въпреки богатото си въображение би изпаднал в голямо затруднение.

Но времето минаваше, а ларошелци не се предаваха. Последният шпионин, когото бяха заловили, носеше писмо. В това писмо ясно се казваше на Бъкингам, че градът е в отчаяно положение, но вместо да се добави: „Ако не ни дойдете на помощ след петнадесет дни, ще се предадем“, бе добавено само: „Ако не ни дойдете на помощ до петнадесет дни, ние всички ще умрем от глад“.

И тъй ларошелци възлагаха надежди само на Бъкингам. Бъкингам беше техният месия. Ясно беше, че ако един ден те се убедяха напълно, че не бива да разчитат вече на Бъкингам, ведно с надеждата щеше да угасне и тяхната смелост.

Той с голямо нетърпение очакваше да му съобщят от Англия, че Бъкингам няма да дойде.

Въпросът да се превземе градът с пристъп, обсъждан често в кралския съвет, винаги бе отхвърлян. Първо, Ла Рошел изглеждаше непристъпен, после кардиналът, каквото и да говореше, знаеше много добре, че ужасът от кръвта, проляна при тая среща, където французи трябваше да се бият срещу французи, беше връщане в политиката с шестдесет години назад, а кардиналът беше за оная епоха напредничав човек. И наистина опустошаването на Ла Рошел и избиването на три-четири хиляди

хугеноти, които биха се оставили да ги убият през 1628 година, щеше да прилича много на клането през Вартоломеевата нощ в 1572 година. И после на всичко отгоре това крайно средство, от което кралят като добър католик никак не се отвърщаваше, винаги пропадеше пред следния довод на обсаждащите града генерали: Ла Рошел може да се превземе само с глад.

Кардиналът не можеше да прогони от съзнанието си страха, който му внушаваше неговата страшна посланица, защото и той беше разбрал странните способности на тая жена ту змия, ту лъв. Изменила ли му беше? Или беше мъртва? Във всеки случай той я познаваше достатъчно и знаеше, че независимо от това дали е с него, или против него, дали е приятел, или враг, тя не можеше да стои в бездействие, ако няма големи пречки. Но откъде произлизаха тези пречки? Това не можеше да узнае.

Всъщност той с право разчиташе на милейди: подозираше в миналото на тая жена страхотни неща, които само неговата червена мантия можеше да покрие, и чувствуваше по една или друга причина, че тази жена му е предана, защото можеше да намери само в него закрила, по-голяма от опасността, която я застрашаваше.

Той реши да воюва съвсем сам и да не се осланя на никого, а да чака щастлив случай. Продължи да строи знаменитата дига, която трябваше да умори от глад Ла Рошел. В очакване на това погледна тоя несчастен град, в който се криеше толкова голяма нищета и толкова героични добродетели, и като си спомни думите на Луи XI, негов политически предшественик, както той самият беше предшественик на Робеспьер, спомни си правилото на събрата на Тристан: „Разделяй и владей!“ Анри IV, като обсаждал Париж, заповядал да хвърлят през стените на града хляб и друга храна. Кардиналът заповяда да хвърлят писъмца, с които разясняваше на ларошелци колко несправедливо, егоистично и жестоко е поведението на техните водачи. Тия водачи имаха жито в изобилие, но не го раздаваха. Те възприемаха това правило, защото също си имаха правила, за тях нямаше значение дали жените, децата и старците ще измрат, стига мъжете, които трябваше да бранят стените на града, да останеха здрави и силни. Дотогава, било от самопожертвователност, било от безсилие да му се противопоставят, това правило, без да бъде общоприето, бе станало от теория практика. Но писмата на кардинала го накарваха. Писмата напомняха на мъжете, че тези деца, тези жени и старци, които оставяха да умират, бяха техни синове, жени и бащи. Че ще бъде по-справедливо всеки да сподели общото бедствие, за да може еднаквото положение да ги кара да вземат единодушни решения.

Тези писма оказваха онова въздействие, което очакваше от тях този, който ги беше писал, тъй като те подбудиха голям брой жители да влязат в частични преговори с кралската войска.

Но когато кардиналът виждаше как неговото средство дава вече плодове и се радваше, че го е приложил, един жител на Ла Рошел, който бог знае как бе успял да се промъкне през кралските бойни линии – толкова голяма беше бдителността на Басомпиер, на Шомберг и на дук д'Ангулем, самите те наблюдавани от кардинала – един жител на Ла Рошел, казахме, който идваше от Портсмут, се вмъкна в града и разказа, че видял там великолепна флота, готова да отплава след осем дни. Освен това Бъкингам съобщаваше на кмета, че най-после големият съюз срещу Франция ще бъде обявен и че френското кралство ще бъде нападнато едновременно от английски, австрийски и испански войски. Това писмо бе прочетено на всеослушание по всички площади, преписи от него бяха разлепени по улиците и дори онези, които бяха започнали да водят преговори, ги прекъснаха, решени да дочакат тази така тържествено обещаваща помощ.

Това неочаквано обстоятелство възвърна първите тревоги на Ришельо и го принуди пак да обърне неволно очи към другата страна на морето.

През това време, чужда на тревогите на своя единствен и истински началник, кралската армия водеше весел живот; в лагера имаше храна, имаше и пари; полковете си съперничеха по смелост и веселие. Да залавят шпиони и да ги бесят, да устройват опасни експедиции до дигата и по море, да измислят лудории и да ги изпълняват хладнокръвно, така прекарваха времето си войниците и това скъсяваше дните, дълги не само за ларошелци, измъчвани от глад и безпокойство, но и за кардинала, който ги обсаждаше така упорито.

Понякога кардиналът, вечно на кон, като съвсем обикновен кавалирист в армията, плъзгаше замисления си поглед върху тези толкова бавно издигащи се според него укрепления, които строяха под негово ръководство инженери, повикани от всички краища на френското кралство, и когато срещнеше някой мускетар от ротата на господин дьо Тревил, той се приближаваше до него, гледаше го някак особено и като виждаше, че не е някой от нашите четирима приятели, насочваше другаде проницателния си поглед и необятната си мисъл.

Един ден, измъчван от смъртна скука, изгубил надежда в преговорите с града, без известия от Англия, кардиналът излезе без определена цел, придружен само от Каюзак и Ла Удиниер. Той яздеше по пясъчния

бряг, като сливаше необятните си мечти с необятния океан, и когато се изкачи бавно с коня си на един хълм, забеляза зад един плет излегнати на пясъка седем души, които се препичаха на редките по това време слънчеви лъчи. Около тях се търкаляха празни бутилки. Четирима от тези мъже бяха нашите мускетари, които се готвеха да чуят съдържанието на някакво писмо, което един от тях беше получил. Това писмо беше толкова важно, че ги бе накарало да оставят върху един барабан картите и заровете.

Другите трима отпушваха грамадна дамаджана колиурско вино; те бяха слугите на господата мускетарите.

Кардиналът, както казахме, беше мрачен, а когато беше в такова разположение на духа, досадата му се усилваше най-вече от веселостта на другите. При това той имаше странно предубеждение, винаги мислеше, че причините за неговата тъга развеселяват другите. Като направи знак на Ла Удиниер и на Каюзак да останат на местата си, той слезе от коня и се запъти към подозрителните веселяци, като се надяваше, че благодарение на пясъка, който заглушаваше стъпките му, и плета, който го прикриваше, ще чуе няколко думи от разговора, който изглеждаше толкова интересен. Едва на десет крачки от плета той долови гасконско наречие и понеже вече знаеше, че тези мъже са мускетари, беше уверен, че другите трима са тези, които наричаха неразделните, с други думи – Атос, Портос и Арамис.

Сами съдете дали желанието му да чуе разговора се увеличи при това откритие; очите му придобиха особено изражение и с котешки стъпки той се приближи до плета; но беше доловил само няколко откъслечни думи без определен смисъл, когато звънлив и кратък вик го накара да изтръпне; и привлече вниманието на мускетарите.

– Офицер! – викна Гримо.

– Вие, струва ми се, говорите, глупако – забеляза Атос, като се подигна на лакътя си и устреми в Гримо пламтящия си поглед.

И Гримо не добави нито дума, само протегна показалеца си в посока към плета и издаде с това движение кардинала и охраната му.

С един скок четиримата другари се изправиха и поздравиха почтително.

Кардиналът изглеждаше разярен.

– Струва ми се, че при господата мускетарите има караул! – каза той. – Англичаните ли идат по суша, или пък мускетарите се смятат за висши офицери?

– Монсенъор – отвърна Атос, който сред общия ужас единствен

беше запазил спокойствието и хладнокръвие си на благородник, които никога не го изоставяха, – Монсеньор, мускетарите, когато не са на служба или когато са привършили службата си, пият и хвърлят зарове и за своите слуги те са висши офицери.

– Слуги! – измърмори кардиналт. – Слуги, които са получили заповед да предупреждават господарите си, когато някой мине, не са слуги, а часови.

– Ваше високопреосвещенство, вие виждате много добре, че ако не бяхме взели тази предпазна мярка, можеше да ви оставим да отминете, без да ви поднесем своите почитания и да ви изкажем своята благодарност за милостта, с която ни удостоихте, като ни събрахте заедно. Д'Артанян – продължи Атос, – вие преди малко търсехте възможност да изкажете своята признателност на монсеньор, ето случай, използвайте го.

Тези думи бяха произнесени с онова невъзмутимо хладнокръвие, което отличаваше Атос в часове на опасност, и с оная крайна учтивост, която го превръщаше понякога в крал, по-величествен от истинските крале.

Д'Артанян се приближи и измънка няколко думи на благодарност, които скоро замряха под мрачния поглед на кардинала.

– Все едно, господа – продължи кардиналт, когото изглежда повдигнатият от Атос въпрос ни най-малко не отклони от първоначалното му намерение, – все едно, господа, не обичам, когато обикновени войници, които имат предимството да служат в привилегирована част, се държат като знатни благородници. Дисциплината е една и съща за всички.

Атос остави кардинала да се изкаже докрай и като се поклони в знак на съгласие, добави:

– Надявам се, монсеньор, че ние с нищо не сме нарушили дисциплината. Ние не сме на служба и помислихме, щом не сме на служба, че можем да разполагаме с времето си както намерим за добре. Ако имаме това щастие, ваше високопреосвещенство, да ни дадете някоя особена заповед, готови сме да я изпълним. Вие виждате, монсеньор – продължи Атос, като сбърчи вежди, защото този вид разпит започваше да го изкарва из търпение, – че сме излезли с оръжието си, за да бъдем готови и при най-малката тревога.

И той посочи на кардинала четирите пушки, сложени на пирамида край барабана, върху който лежах картите и заровете.

– Бъдете уверен, ваше високопреосвещенство – добави д'Артанян, – че ние щяхме да ви посрещнем, ако можехме да предположим, че идете насам с толкова малка свита.

Кардиналт си хапеше мустаците, дори и устните.

– Знаете ли на какво приличате, като се събирате така, винаги заедно, въоръжени и охранявани от вашите слуги? – рече кардиналт. – Приличате на четирима съзаклятници.

– О, колкото се отнася до това, монсеньор, вие имате право – отвърна Атос – и ние вършим съзаклятия, както ваше високопреосвещенство имахте възможност да се уверите оная сутрин, само че срещу ларошелци.

– Е, господа политици! – подзе кардиналт и също сбърчи вежди. – Във вашия мозък биха се открили може би много тайни, които никоой не знае, ако можехме да прочетем вътре, както вие четяхте онова писмо, което скрихте, щом видяхте, че ида.

Лицето на Атос пламна и той пристъпи крачка към негово високопреосвещенство.

– Изглежда, монсеньор, че вие действително ни подозирате и че ние сме подложени на истински разпит. Ако е така, благоволете да се обясните, ваше високопреосвещенство, за да знаем поне какво да правим.

– И разпит да е, какво? – продължи кардиналт. – И други като вас са били разпитвани, господин Атос, и са отговаряли.

– Затова, монсеньор, аз предложих на ваше високопреосвещенство да задавате въпроси, ние сме готови да отговаряме.

– Какво беше писмото, което щяхте да четете, господин Арамис, и което скрихте?

– Писмо от жена, монсеньор.

– О, разбирам – каза кардиналт, – такива писма трябва да се пазят в тайна. Но все пак те могат да се покажат на един изповедник, а вие знаете, че аз имам духовен сан.

– Монсеньор – отговори Атос със спокойствие, което беше още по-страшно, защото той залагаше главата си с този отговор, – писмото е от жена, но то не е подписано нито от Марион дьо Лорм, нито от госпожа д'Егийон.

Кардиналт пребледня като мъртвец, зловеща мълния блесна в погледа му. Той се обърна, сякаш за да даде заповед на Каюзак и на Ла Удиниер. Атос видя движението му. Той пристъпи крачка към пушките, в които тримата му приятели бяха устремили поглед като хора, които не са склонни да се оставят да бъдат арестувани. Заедно с кардинала противниците бяха трима. Мускетарите заедно със слугите бяха седем. Той разсъди, че силите ще бъдат още по-неравни, защото Атос и другарите

му действително крояха нещо тайно, и с един от ония бързи обрати, към които винаги прибягваше, целият му гняв се стопа в усмивка.

– Хайде! Хайде! – подхвърли той. – Вие сте храбри младежи, горди през деня, верни през нощта. Няма нищо лошо в това, да бдиш над себе си, когато бдиш толкова добре над другите. Господа, не съм забравил нощта, когато ме охранявахте до „Червения гълъбарник“. Ако имаше някаква опасност по пътя, който ще следвам, щях да ви помоля да ме придружите, но понеже няма никаква опасност, останете си тук и довършете бутилките, играта и писмото. Сбогом, господа.

И като възседна коня, който Каюзак беше довел, той махна с ръка и се отдалечи.

Четиримата младежи, прави и неподвижни, го следяха с очи, без да промълвят нито дума, докато той изчезна.

После се спогледаха.

Всички бяха унили, защото въпреки приятелското сбогом на негово високопреосвещенство, те разбраха, че кардиналът си отиваше побеснял от яд.

Само Атос се усмихваше с властна и презрителна усмивка. Когато кардиналът не можеше да ги чуе, нито да ги види, Портос, който изпитваше голямо желание да излее гнева си върху някого, извика:

– Гримо се обади късно!

Гримо щеше да отговори, за да се оправдае. Атос дигна пръст и Гримо млъкна.

– Щяхте ли да предадете писмото, Арамис? – запита д'Артанян.

– Аз бях решил – отвърна Арамис медения си глас – да постъпя така: ако беше изискал да му се предаде писмото, с едната ръка да му подам писмото, а с другата да го понижа с шпагата си.

– Очаквах това – рече Атос, – ето защо застанах помежду ви. Наистина този мъж е много непредпазлив, като разговаря така с други мъже. Изглежда, че винаги е имал работа само с жени и деца.

– Драги Атос – намеси се д'Артанян, – възхищавам се от вас, но въпреки всичко ние нямахме право.

– Как нямахме право! – извика Атос. – На кого е този въздух, който дишаме? На кого е този океан, по който се ширят погледите ни? На кого е този пясък, върху който лежим? На кого е писмото на вашата любима? На кардинала ли? Кълна се в честта си, този човек си въобразява, че светът му принадлежи. Вие стояхте тук объркан, смаян, загубил ума и дума, сякаш Бастилията се изправяше пред вас и гигантската Медуза ви превръщаше в камък. Хайде де, да си влюбен, значи ли да си

съзаклятник? Вие сте влюбен в една жена, която кардиналът е затворил, вие искате да я изтръгнете от ръцете на кардинала. Това е игра, която играете с негово високо преосвещенство: писмото е вашият коз. Защо да покажете коза си на противника. Това не е прието. Нека го отгатне, на добър му час! Ние как отгатнахме неговия!

– Наистина – съгласи се д'Артанян – това, което казвате, е напълно разумно, Атос.

– В такъв случай нито дума повече за станалото и Арамис да продължи писмото на братовчедка си от онова място, където кардиналът го прекъсна.

Арамис извади писмото от джоба си, тримата приятели се приближиха до него, а тримата слуги се събраха пак край дамаджаната.

– Вие бяхте прочели само един-два реда – каза д'Артанян, – така че започнете отначало.

– На драго сърце – съгласи се Арамис.

„Драги братовчедо, мисля, че ще се реша да замина за Стене, където сестра ми настани нашето слугинче в манастира на кармелитките. Бедното момиче се е помирило, то знае, че не ще може да спаси душата си, ако живее другаде. Но ако семейните ни работи се наредят така, както ние желаем, мисля, че тя ще се реши да се погуби и ще се върне при онези, за които тъгува, още повече тя знае, че те продължават да мислят за нея. А засега не е много нещастна, единственото ѝ желание е да получи писмо от своя любим. Зная, че този род пратки трудно проникват през решетките, но в края на краищата аз вече съм ви доказала, че не съм много неопитна, скъпи ми братовчедо, и ще се наема с тази поръчка. Сестра ми ви благодари, че винаги си я спомняте с добро. По едно време тя много се беше разтревожила, но сега вече се поуспокои, защото изпрати свой човек там, за да не се случи нещо непредвидено.

Сбогом, скъпи ми братовчедо, пишете ни колкото можете по-често, с други думи, всеки път, когато сте уверен, че ще получим писмото ви. Целувам ви.

Мари Мишон“

– О, колко съм ви задължен Арамис! – викна д'Артанян. – Скъпата Констанс! Най-после имам сведения за нея. Тя е жива, тя е в безопасност в някакъв манастир, тя е в Стене! Къде мислите, че се намира

Стене, Атос?

– На няколко левги от елзаската граница, в Лотарингия. Дигне ли се обсадата, ще можем да се поразходим нататък.

– И да се надяваме, че ще бъде скоро – обади се Портос – защото тая сутрин обесили един шпионин, който заявил, че ларошелци ядели кожата на обувките си. Да допуснем, че след като изядат кожата, ще изядат и подметките, но после не виждам какво могат да правят, освен да започнат да се ядат един друг.

– Бедните глупци! – въздъхна Атос, като изпи чаша превъзходно бордо, което, макар че по онова време не се ползуваше със сегашната си слава, я заслужаваше не по-малко от днес. – Бедните глупци! Сякаш католическото вероизповедание не е най-удобно и най-приятно от всички вероизповедания! Все едно – продължи той, като цъкна с език, – те са добри хорица. Но дявол да го вземе, какво правите, Арамис? – продължи Атос. – Вие прибирате писмото в джоба си?

– Да – рече д'Артанян, – Атос има право, трябва да го изгорим. Ако го изгорим, кой знае дали господин кардиналът не знае някаква тайна да разпитва пепелта?

– Трябва да има такава тайна – добави Атос.

– Но какво да се прави с това писмо? – запита Портос.

– Елате тук, Гримо – повика слугата си Атос. Гримо стана покорно.

– За наказание, че говорихте без разрешение, ще изядете тоя къс хартия, приятелю, после като награда за услугата, която ще ни направите, ще изпиете тая чаша вино. Ето първо писмото, дъвчете добре.

Гримо се усмихна и като впери поглед в чашата, която Атос беше напълнил догоре, съдка хартията и я глътна.

– Отлично, Гримо! – похвали го Атос. – А сега вземете чашата. Така, позволявам ви да не ми благодарите.

Гримо изпи мълчаливо чашата бордо, но през цялото време, докато трая това приятно занимание, вдигнатите му към небето очи говореха и тоя говор, макар и безмълвен, беше много красноречив.

– А сега – каза Атос – мисля, че можем да бъдем горе-долу спокойни, ако само на господин кардинала не му хрумне остроумната мисъл да разпори корема на Гримо.

В това време негово високопреосвещенство продължаваше печалната си разходка и мърмореше под мустак:

– Тия четири души непременно трябва да бъдат мои.

XXII ПЪРВИ ДЕН В ПЛЕННИЧЕСТВО

Да се върнем при милейди, която бяхме изоставили за малко, тъй като мисълта ни бе заета с онова, което ставаше на френския бряг.

Ще я намерим в същото отчаяно положение, в което я оставихме, потънала в бездна от мрачни мисли, мрачен ад, пред чиято врата тя почти беше изпаднала в безнадеждност, защото за пръв път се съмняваше, за пръв път се боеше.

В два случая щастието ѝ измени, в два случая тя бе изложена и тайната ѝ разкрита и двата пъти тя се провали пред злия дух, изпратен навярно от всевишния, за да я срази: д'Артанян я бе победил, нея, непобедимата зла сила.

Той се беше надсмял над нейната любов, унизил беше гордостта ѝ, измамил беше нейното честолюбие, а сега погубваше щастието ѝ, посягаше на свободата ѝ, застрашаваше дори нейния живот. Нещо повече, повдигнал беше крайчеца на маската ѝ, този щит, с който тя се покриваше и който я правеше толкова силна.

Д'Артанян отклони от Бъкингам бурята, с която го застрашаваше Ришельо заради кралицата. А тя мразеше Бъкингам, както мразеше всичко, което бе обичала. Д'Артанян се представи за дьо Вард, към когото тя изпитваше неукротимите капризи на тигрица, капризи, присъщи на жени с подобен характер. Д'Артанян знаеше страшната ѝ тайна, а тя се бе заклела, че който я узнае, ще умре. И накрая, когато успя да получи открит лист и с помощта на него щеше да си отмъсти на своя враг, откритият лист ѝ бе изтръгнат от ръцете и тя е пленница сега на д'Артанян, който ще я изпрати в някой гнусен Ботани Бей или в някой отвратителен Тайбърн на Индийския океан.

Защото всичко това положително произлизаше от д'Артанян. Кой би могъл да я покрие с толкова много позор, ако не той? Единствен той е могъл да съобщи на лорд Уинтър всички тия ужасни тайни, които беше разкрил една след друга по някаква зла съдба. Той познаваше нейния девер, той му е писал.

Каква омраза кипеше в нея! Бе неподвижна, с пламтящи и втренчени в пустата стая очи; като глухи стонове от дълбините на нейната гръд се изтръгваха понякога въздишки, сливаха се с шума на вълните, които прииждаха, ревяха, бучаха и се разбиваха с вечно и безсилно отчаяние в скалите, на които бе издигнат този мрачен и горд замък! С ум, озарен от

мълниите на нейния бурен гняв, колко чудесни планове за отмъщение, които се губеха в далечното бъдеще, замисляше тя срещу госпожа Бонасийо, срещу Бъкингам и най-вече срещу д'Артанян!

Да, но за да си отмъсти, трябваше да бъде свободна, а за да бъде свободна, трябваше да пробие стената, да изпили решетките, да продупчи пода, неща, които можеше да извърши търпелив и здрав мъж, но които трескавото възбуждение на една жена би провалило. И после, за да се направи всичко това, трябваше време – месеци, години, а тя... тя имаше само десет-дванадесет дни, както ѝ беше казал лорд Уинтър, нейният девер, станал неин страшен тъмничар.

И все пак, ако беше мъж, тя щеше да опита всичко това и можеше да успее. Защо небето беше сгретило така и беше поставило тази мъжествена душа в това крехко и нежно тяло!

И така, първите минути на нейното пленничество бяха ужасни: няколко яростни гърчове, които тя не можа да преодолее, платиха данък на слабата ѝ женска природа. Но лека-полека тя обузда поривите на безумния си гняв, нервните тръпки, които разтърсваха тялото ѝ, спряха и тя се сви на кълбо като уморена змия, която си почива.

– Хайде, хайде, безумна бях, че се увлякох така – каза си тя, като се загледа в огледалото, което отразяваше огнения поглед на очите ѝ, сякаш разговаряше със себе си. – Без насилие, насилието е проява на слабост. Първо, никога не съм успявала по този начин. Ако употребявах силата си срещу жени, може би те щяха да бъдат по-слаби от мене и бих ги победила. Но аз се боря с мъже, а за тях аз съм обикновена жена. Да се боря като жена, моята сила е в слабостта ми.

Тогава, сякаш за да се убеди сама какви изменения би могла да наложи на своето толкова изразително и толкова подвижно лице, тя му придаде едно след друго всички изражения – от гняв, който сгърчваше чертите ѝ, до най-кротката, най-нежната, най-прелъстителната усмивка. После косите ѝ постепенно придобиха под опитните ѝ ръце прическата, която тя мислеше, че ще увеличи прелестите на нейното лице. И доволен от себе си, прошепна:

– Хайде, нищо не е загубено. Аз съм все така хубава. Наближаваше осем часът вечерта. Милейди забеляза легло.

Тя помисли, че една почивка от няколко часа ще освежи не само главата и мислите ѝ, но и цвета на нейното лице. Но преди да си легне, ѝ хрумна по-добра мисъл. Беше чула да се говори за вечеря. Намираше се вече от един час в тази стая и навярно скоро щяха да ѝ донесат храна. Затворницата не искаше да губи време и реши още тая вечер да опита

почвата, като изучи характерите на хората, на които беше поверена да я пазят.

Светлина блесна под вратата. Тая светлина показваше, че тъмничарите ѝ се връщат. Милейди, която беше станала, се отпусна бързо в креслото с отнетната назад глава, с разплетени и пръснати хубави коси, с полугола шия, сред измачкани дантели, с едната ръка на сърцето, а другата отпусната.

Дръпнаха резетата, вратата изскърца, стъпки отекнаха в стаята и се приближиха.

– Поставете там тая маса – чу се глас, който затворницата позна, че е на Фелтън.

Заповедта бе изпълнена.

– Донесете свещи и сменете часовия – продължи Фелтън. Тази двойна заповед, която младият лейтенант даде на едни и същи лица, доказа на милейди, че и слугите, и пазачите и са едни и същи, с други думи, войници.

Всъщност заповедите на Фелтън бяха изпълнени бързо и мълчаливо, което даваше ясна представа за отличната дисциплина, поддържана от него.

Най-после Фелтън, който не беше погледнал още милейди, се обърна към нея.

– Аха! – рече той. – Спи. Това е добре: като се събуди, ще вечеря.

И направи няколко крачки, за да излезе.

– Господин лейтенант – забеляза един не толкова твърд като началника си войник, който се беше приближил до милейди, – жената не спи.

– Как не спи! – учуди се Фелтън. – Какво прави тогава?

– Припаднала е. Лицето ѝ е много бледо и колкото и да се ослушвах, не чух дишането ѝ.

– Имате право – съгласи се Фелтън, след като погледна милейди, без да пристъпи нито крачка към нея, – идете да предупредите лорд Уинтър, че затворницата му е припаднала, защото не зная какво да правя. Този случай не е предвиден.

Войникът излезе, за да изпълни заповедта на своя началник. Фелтън седна на едно кресло, което се намираще случайно до вратата, и зачака, без да продума нито дума, без да помръдне. Милейди владееше великото изкуство, толкова изучавано от жените, да вижда през дългите си ресници, без да личи, че си отваря клепките. Тя видя Фелтън, който седеше гърбом към нея. Продължи да го гледа десетина минути, но през тия минути бездушният пазач не се обърна нито веднъж.

Тя помисли тогава, че лорд Уинтър ще дойде и ще вдъхне с присъствието си нови сили на нейния тъмничар. Първият ѝ опит беше загубен – тя се примири с него като жена, която има и други средства. И милейди дигна глава, отвори очи и леко въздъхна.

При тази въздишка Фелтън най-после се обърна.

– А! Събудихте ли се, госпожо! – каза той. – Значи нямам повече работа тук! Ако имате нужда от нещо, ще позвъните.

– Ах, боже мой! Боже мой! Колко зле ми беше! – прошепна милейди с она звучен глас, който като гласа на древните вълшебници очароваше всички, които искаше да погуби.

И като се изправи в креслото, тя взе още по-привлекателна и по-непринудена поза, отколкото когато лежеше.

Фелтън стана.

– Ще ви се носи храна три пъти на ден, госпожо – заяви той. – Сутринта в девет часа, в един часа през деня и в осем часа вечерта. Ако не ви е удобно, можете да посочите други часове вместо тези, които ви предлагам, и ще се съобразим с вашите желания.

– Но все тъй сама ли ще стоя в тази голяма и тъжна стая? – запита милейди.

– Предупредихме една съседка, която ще бъде утре в замъка и ще идва всеки път, когато желаете присъствието ѝ.

– Благодаря ви, господине – отвърна смирено затворницата.

Фелтън леко се поклони и тръгна към вратата. Тъкмо щеше да прекрачи прага, в коридора се появи лорд Уинтър, последван от войника, който му беше съобщил за припадъка на милейди. В ръката си държеше шишенце с лекарство.

– Е! Какво има? Какво става тук? – запита той с насмешка, като видя, че затворницата му седи, а Фелтън се готви да излезе. – Мъртвата значи е вече възкръснала? Дявол да го вземе, Фелтън, момчето ми, не виждаш ли, че те вземат за хлапак и ти разиграват първото действие на комедията, на която навярно ще имаме удоволствието да проследим цялото развитие?

– Помислих си това, милорд – каза Фелтън, – но понеже затворницата е все пак жена, поисках да проявя към нея вниманието, което всеки благородник дължи на една жена, ако не заради нея, то поне заради самия себе си.

Милейди цяла потрепера. Думите на Фелтън преминаха по кръвта ѝ като ледена струя.

– И така – продължи засмян Уинтър, – тия хубави, умело

разпуснати коси, тази бяла кожа и тоя копнеещ поглед още ли не са те прелъстили, каменно сърце?

– Не, милорд – отвърна безстрастният младеж, – и повярвайте, не са достатъчни женски хитрувания и умилквания, за да се покваря.

– В такъв случай, храбри ми лейтенанте, да оставим милейди да търси друго средство и да отидем да вечеряме. А! Бъди спокоен, тя има богато въображение и второто действие на комедията скоро ще последва първото!

При тези думи лорд Уинтър хвана Фелтън под ръка и го изведе, като се смееше.

– О, ще намеря, каквото ти е нужно! – прошепна през зъби милейди. – Бъди спокоен, бедни несполучил монахо, нещастни новопокръстен войнико, който не си за униформа, а за расо.

– Между другото, милейди – продължи Уинтър, като се спря на прага, – този неуспех не бива да убива апетита ви. Опитайте това пиле и тая риба, в които няма отрова, уверявам ви. Разбирам се доста добре с готвача си и понеже той не очаква наследство от мене, имам му пълно и неограничено доверие. Вземете пример от мене. Сбогом, мила сестро! До следващия ви припадък.

Милейди не можеше да издържи повече. Ръцете ѝ се впиха в креслото, зъбите ѝ глухо изскърцаха, очите ѝ проследиха движението на вратата, която се затваряше след лорд Уинтър и Фелтън, и когато остана сама, обхвана я нов пристъп на отчаяние. Тя хвърли поглед към масата, видя, че върху нея блести нож, спусна се и го грабна. Но разочарованието ѝ беше жестоко: острието беше тъпо и от меко сребро. Силен смях избухна зад откритата врата и тя отново се отвори.

– Ха! Ха! – изсмя се лорд Уинтър. – Ха! Ха! Ха! Виждаш ли, добри ми Фелтън, виждаш ли, нали ти казвах: този нож беше за тебе. Тя щеше да те убие, момчето ми. Това, виждаш ли, е една от слабостите ѝ, да се отървава по един или друг начин от хората, които ѝ пречат. Ако те бях послушал, ножът щеше да бъде остър и от стомана: тогава край на Фелтън, тя щеше да те заколи, а след тебе и другите. Виж, Джон, виж я как умело държи ножа.

И наистина милейди продължаваше да държи нападателяното оръжие в сгърчената си ръка, но при последните думи, при тая смъртна обида ръцете ѝ, силите ѝ, дори волята ѝ се отпусна. Ножът падна на пода.

– Имате право, милорд – забеляза Фелтън с отвращение, което отекна вдън сърцето на милейди. – Вие имате право, а аз се лъжех.

И двамата пак излязоха.

Но този път милейди се послуша по-внимателно от първия път и чу как стъпките им се отдалечиха и замряха в дъното на коридора.

– Загубена съм – прошепна тя. – Аз съм във властта на хора, на които мога да повлияя колкото на бронзови или гранитни статуи. Те познават и зъбите ми и са неуязвими за всичките ми оръжия. Но все пак невъзможно е да се свърши така, както те са решили.

И наистина, както показваше последното разсъждение – инстинктивно възвръщане към надеждата, – в тая силна душа страхът и слабостта не се застояваха дълго. Милейди седна до масата, хапна от няколко ястия, пийна малко испанско вино и усети как се възвръща цялата ѝ решителност.

Преди да си легне, тя беше вече разгълкувала, обмислила, разгледала от всички страни и проучила напълно думите, стъпките, движенията, знаците и дори мълчанието на своите събеседници и от това дълбоко, умело и щателно проучване дойде до заключение, че все пак Фелтън е по-уязвим от двамата ѝ мъчители.

Една мисъл особено се въртеше в главата ѝ:

– Ако те бях послушал – беше казал лорд Уинтър на Фелтън.

С други думи, Фелтън бе говорил в нейна полза, щом лорд Уинтър не е послушал Фелтън.

– Слаба или силна – повтаряше милейди, – но този човек има искрица милост в душата си. Аз ще превърна тази искра в пожар, който ще го изгори. А другият, той ме познава, той се бои от мене и знае какво го очаква, ако някога се изскубна от ръцете му, тъй че е излишно да правя каквито и да било опити върху него. Но Фелтън е друго нещо, той е добродушен младеж, чист и, както изглежда, добродетелен. Него мога да погубя.

И милейди легна и заспа с усмивка на устните. Ако някой я видеше заспала, би помислил, че това е девойка, която сънува венец от цветя, с който ще украси челото си на близкия празник.

XXIII ВТОРИ ДЕН В ПЛЕННИЧЕСТВО

Милейди сънуваше, че д'Артанян най-после е в ръцете ѝ, че тя присъствува на неговото посичане и прелестна усмивка цъфна на устните ѝ, когато видя неговата отвратителна кръв да се лее под бравдата на

палача.

Тя спеше, както спи затворник, унасян от първата си надежда.

На следния ден, когато влязоха в стаята ѝ, тя беше още в леглото. Фелтън бе в коридора: той водеше жената, за която бе ѝ споменал вечерта и която беше дошла. Тази жена влезе и се приближи до леглото на милейди, като ѝ предложи услугите си.

Милейди беше обикновено бледа и цветът на лицето ѝ можеше да излъже този, който я виждаше за пръв път.

– Имам треска – заяви тя. – Не съм мигнала през цялата тая дълга нощ, страдам ужасно: ще бъдете ли по-човечна към мене, отколкото бяха вчера? Единственото ми желание всъщност е да ми позволите да останана в леглото.

– Искате ли да повикат лекар? – попита жената. Фелтън слушаше този разговор, без да продума. Милейди мислеше, че колкото повече хора имаше около нея, толкова повече хора би могла да умилостиви и бдителността на лорд Уинтър щеше да се увеличи. При това лекарят можеше да каже, че се преструва, а милейди, след като загуби веднъж, не искаше да губи втори път.

– Да повикат лекар ли – рече тя, – защо? Тези господа заявиха вчера, че болестта ми е комедия и навярно и днес ще бъде същото, защото от снощи са имали време да предупредят лекаря.

– Тогава, госпожо – обади се нетърпеливо Фелтън, – кажете вие самата как желаете да се лекувате.

– Отде да зная, боже мой, чувствавам, че съм зле, това е всичко, дайте ми, каквото намирате за добре, все ми е едно.

– Повикайте лорд Уинтър – нареди Фелтън, на когото бяха дотегнали тези вечни оплаквания.

– О, не, не! Не, господине – извика милейди, – не го викайте, заклевам ви, аз съм добре, нямам нужда от нищо, не го викайте!

Милейди вложи толкова много жар, толкова убедително красноречие в това възклицание, че Фелтън увлечен пристъпи няколко крачки в стаята.

– Той влезе – помисли си милейди.

– Но, госпожо – каза Фелтън, – ако действително сте болна, ще изпратим за лекар, а ако ни лъжете, толкова по-зле за вас, ние поне няма да има за какво да се укоряваме.

Милейди не отговори нищо, но като отметна хубавата си глава върху възглавницата, обля се в сълзи и зариди.

Фелтън я погледна за миг със свойственото си равнодушие. После,

като видя, че нервната криза може да продължи, излезе. Жената го последва. Лорд Уинтър не се яви.

– Струва ми се, че започвам да виждам ясно – прошепна милейди с дива радост, като се покри със завивките, за да скрие от тези, които можеха да я дебнат, изблика на вътрешно задоволство.

Изтекоха два часа.

– Време е болестта да мине – реши тя. – Да стана и още днес да постигна някакъв успех. Имам само десет дни, а тази вечер изтича ворият.

Влязоха отново в стаята на милейди и ѝ донесоха закуската; тя си мислеше, че скоро ще дойдат да изнесат масата и тогава пак ще види Фелтън.

Милейди не се излъга. Фелтън пак се яви и без да погледне дали милейди беше куснала от закуската или не, даде знак да изнесат от стаята масата, която внасяха обикновено наредена.

Фелтън остана последен, той държеше книга в ръката си.

Милейди, отпуснала се в креслото край камината, хубава, бледа и смирена, приличаше на света девица, която очаква мъченическа смърт.

Фелтън се приближи до нея и каза:

– Лорд Уинтър, който е католик като вас, госпожо, мисли, че невъзможността да изпълнявате обредите на вашата черква и да посещавате службата може да ви тежи. Той е съгласен да четете всяка сутрин вашите молитви. Ето ви молитвеник.

Начинът, по който Фелтън остави книгата на масичката, която се намираще до милейди, тонът, с който той произнесе двете думи, вашите молитви, и пренебрежителната усмивка, с която ги придружи, накараха милейди да вдигне глава и да погледне по-внимателно офицера.

Тогава по строгата прическа, по прекалено скромното облекло, по гладкото, но също така твърдо и непроницаемо като мрамор чело, тя разбра, че той беше от ония мрачни пуритани, които толкова често беше срещала както в двора на крал Джейкъб, така и в двора на френския крал, където въпреки спомена за Вартоломеевата нощ те идваха понякога да търсят убежище.

И тогава я осени едно от ония внезапни вдъхновения, които обхващат само гениалните хора при големи сътресения, във върховни моменти, когато се решава тяхната съдба или техният живот.

Двете думи, вашите молитви и един обикновен поглед, хвърлен върху Фелтън, наистина ѝ разкриха цялото значение на отговора, който щеше да даде.

И с тази съобразителност на ума, която ѝ беше свойствена, отговорът се появи съвсем готов на устните ѝ.

– Аз! – продума тя с пренебрежение, което напълно съответствуваше на пренебрежението, що беше доловила в гласа на младия офицер. – Аз, господине, да чета моите молитви! Лорд Уинтър, тоя извратен католик, знае много добре, че не съм от неговото вероизповедание и това е някаква примка, която иска да ми постави!

– А от кое вероизповедание сте, госпожо? – запита Фелтън с учудване, което въпреки умението си да се владее, не можа да прикрие напълно.

– Ще кажа – извика с престорено въодушевление милейди – в деня, в който ще съм понесла достатъчно страдания за вярата си.

Погледът на Фелтън откри на милейди големия пробив, който тя беше направила само с тези думи.

Но младият офицер остана неподвижен и безмълвен, само погледът му беше проговорил.

– Аз съм в ръцете на своите врагове – продължи тя с възторжен тон, който знаеше, че е свойствен на пуританите. – Нека моят бог ме спаси или аз ще загина за своя бог! Ето отговора, който ще ви помоля да предадете на лорд Уинтър. А колкото за тази книга – добави тя, като показа молитвеника с върха на пръста си, но без да го докосне, сякаш щеше да се оскверни, ако се допре до него, – можете да му я върнете или да си послужите сам с нея, защото навярно вие сте двоен съучастник на лорд Уинтър, съучастник в неговото гонение и съучастник в ереста му.

Фелтън не отговори нищо, взе книгата със същото чувство на отвращение, което вече беше проявил, и си отиде замислен.

Лорд Уинтър дойде към пет часа вечерта. Милейди бе имала на разположение целия ден и беше обмислила как да се държи. Тя го прие като жена, която се е овладяла вече напълно.

– Изглежда – поде лордът, като седна в едно кресло срещу милейди и простря нехайно краката си към камината, – изглежда, че сме направили малко вероотстъпничество!

– Какво искате да кажете, господине?

– Искам да кажа, че след като се видяхме последния път, сме променили вярата си. Да не сте се омъжили случайно за трети мъж, протестант?

– Обяснете се, милорде – каза високомерно затворницата, – защото ви заявявам, че чувам думите ви, но не ги разбирам.

– Тогава вие изобщо нямате никаква религия; предпочитам това –

заяви с насмешка лорд Уинтър.

– Разбира се, това допада повече на вашите принципи – продължи студено милейди.

– О, да ви призная, съвсем ми е безразлично.

– О, дори и да не признавахте това свое безразличие към религията, милорд, вашият разврат и престъпленията ви щяха да го докажат.

– Ха! Вие говорите за разврат, госпожо Месалина, лейди Макбет! Зле ли чух, или вие сте, дявол да го вземе, съвършено безсрамна!

– Вие, господине, говорите така, защото знаете, че ни слушат – отвърна студено милейди – и искате да настроите своите тъмничари и своите палачи срещу мене.

– Моите тъмничари! Моите палачи! Охо, госпожо, вие ставате много поетична и вчерашната комедия ще се превърне тая вечер в трагедия. Но след осем дни вие ще бъдете там, където трябва да бъдете, и моята задача ще бъде изпълнена.

– Срамна задача! Нечестива задача! – извика милейди с въодушевлението на жертва, която предизвиква съдията си.

– Кълна се в честта си – рече Уинтър, като стана, – струва ми се, че развратницата полудява. Хайде, хайде, успокойте се, госпожо пуританке, или ще ви пратя в затвора. Дявол да го вземе! Моето испанско вино ли размъти главата ви? Но бъдете спокойна, това опиване не е опасно и няма да има други последици.

И лорд Уинтър излезе, като ругаше, което по онова време беше напълно естествено за благородниците.

Фелтън наистина беше зад вратата и не беше пропуснал нито дума от целия разговор.

Милейди беше отгатнала правилно.

– Напротив – каза тя след девера си, – скоро ще има последици, глупако, но ти ще ги видиш, когато няма да можеш вече да ги предотвратиш.

Настъпи отново тишина. Изминаха два часа. Донесоха вечерята и свариха милейди да чете на глас молитвите си, молитви, които беше научила от един стар слуга на втория си мъж, много ревностен пуритан. Тя изглеждаше в екстаз и сякаш не обръщаше внимание какво става около нея. Фелтън направи знак да не я безпокоят и когато всичко беше в ред, излезе безшумно с войниците си.

Милейди знаеше, че може да я наблюдават и продължи молитвите си докрай – стори й се, че часовият зад вратата не стъпваше вече по същия начин и сякаш слушаше.

Засега тя не искаше нищо повече, изправи се, седна до масата, хапна малко и пи само вода.

След един час дойдоха да изнесат масата, но милейди забеляза, че този път Фелтън не придружаваше войниците.

Значи се боеше да я вижда много често.

Милейди се обърна към стената, за да се усмихне, защото тази усмивка изразяваше такова тържество, че само тя би я издала.

Тя почака да мине още половин час и понеже в този миг в стария замък цареше пълна тишина и се чуваше само вечният шепот на вълните – това огромно дихание на океана, – тя започна с чистия си мелодичен и треперлив глас първия куплет на най-любимия по това време псалм на пуританите:

*Понякога ти, боже, изоставяш да ни изпиташ силите така,
но мъките ни пак ти увенчаваш със своята божествена ръка.*

Стиховете не бяха съвършени, дори имаха много недостатъци, но както е известно, пуританите не бяха взискателни към поезията.

Милейди пееше и се заслушваше: часовият зад вратата се беше спрял като вкаменен. По това милейди можеше да съди какво въздействие беше оказала.

Тогава тя продължи песента си с неизразим жар и увлечение. Струваше й се, че звуците се разнасят далеч под сводовете и като вълшебен чар ще смекчат сърцата на тъмничарите й. Но изглежда, че часовият, навярно ревностен католик, прогони чара, защото каза през вратата:

– Престанете, госпожо, вашата песен е тъжна като заукойна молитва и ще бъде съвсем непоносимо, ако наред с удоволствието, че сме тук на гарнизон, трябва да слушаме и такива неща.

– Мълчете – раздаде се тогава суров глас и милейди позна, че е гласът на Фелтън. – Какво се месите, глупако! Имате ли заповед да не позволявате на тая жена да пее? Не. Казаха ви да я пазите, да стреляте в нея, ако се опита да избяга. Пазете я, убийте я, ако бяга, но не изменяйте с нищо заповедта.

Израз на неопишуема радост озари лицето на милейди, но този израз беше бегъл като отражение на светкавица и без да се издаде, че е чула разговора, от който не беше пропуснала нито дума, тя продължи, като придаде на гласа си всичкия чар, дълбочина и прелест, с които го беше надарил дяволът:

*За всички свои сълзи и страдания, за мъките и болките безкрай,
в молитвата аз дияр упование и в бога, който мъките ми знай.*

Този глас с нечувано пълнозвучие и възвишена страст придаваше на грубите и недодялани стихове на тия псалми вълшебна сила и изразителност, която и най-възторжените пуритани рядко откриваха в пеенето на своите братя и бяха принудени да го украсяват с всички средства на въображението си: Фелтън сякаш слушаше песента на ангела, който утешавал тримата евреи в пещта.

Милейди продължи:

*Ала денят на нашето спасение ще дойде, боже, някой ден в света.
Не дойде ли – сред толкова мъчение, остава ни надеждата – смъртта.*

Тия стихове, в които страшната вълшебница се постара да вложи цялата си душа, смутиха напълно сърцето на младия офицер. Той отвори внезапно вратата и милейди го видя да се появява бледен както винаги, но с горящ и почти блуждаещ поглед.

– Защо пеете така – попита той – и с такъв глас?

– Извинете, господине – отвърна кротко милейди. – Забравих, че песните ми са неуместни за този дом. Може би съм оскърбила вярата ви, но кълна ви се, че сторих това, без да искам; простете ми една вина, която може би е голяма, но положително неволна.

Милейди беше толкова хубава в тоя миг, религиозният екстаз, в който изглеждаше потънала, придаваше такова изражение на лицето ѝ, че Фелтън, замаян, сякаш видя ангела, който преди малко му се стори, че само слуша.

– Да, да – отговори той, – вие смущавате, вие вълнувате хората, които живеят в тоя замък.

И клетият безумец не забелязваше сам несвързаността на своите думи, докато милейди с рисовия си поглед проникваше до дъното на сърцето му.

– Няма да пея вече – каза милейди, като сведе очи с всичката смиреност, която можеше да придаде на гласа си, с цялото покорство, което можеше да наложи на външността си.

– Не, не, госпожо – рече Фелтън, – пейте, само че по-тихо, особено нощем.

И след тези думи Фелтън, като почувствува, че не може да запази задълго строгостта си към затворницата, изскочи от стаята.

– Добре направихте, господин лейтенант – обади се войникът. – Тия песни разстройват душата, но в края на краищата човек свиква: гласът ѝ е толкова хубав!

XXIV ТРЕТИ ДЕН В ПЛЕННИЧЕСТВО

Фелтън беше дошъл; оставаше да се направи още една стъпка: трябваше да бъде задържан или по-скоро трябваше той сам да остане. Но засега милейди долавяше смътно начина, по който щеше да постигне това.

Трябваше нещо повече: трябваше да го накара да говори, за да му говори и тя. Защото милейди знаеше много добре, че най-голямата ѝ прелест беше в нейния глас, който така умело владееше цялата гама от тонове – от човешката реч до божие откровение.

И все пак въпреки всичката си прелест милейди можеше да се провали, защото Фелтън беше предупреден, и то срещу най-малката случайност. И тя започна да наблюдава всичките си постъпки, всичките си думи до най-обикновения поглед на очите си, движенията си, дишането си, което можеше да се сметне за въздишка. С една дума, тя проучи всичко като опитен актьор, на когото са дали нова, необичайна за него роля.

Поведението ѝ към лорд Уинтър беше по-лесно и тя го беше обмислила още от вечерта. Да се държи достойно и мълчаливо в негово присъствие и от време на време да го дразни с престорено пренебрежение, с презрителна дума, да го подбужда към заплахи и насилия, които да подчертават нейното покорство, такова беше намерението ѝ. Фелтън щеше да види: може би нищо нямаше да каже, но щеше да види.

Сутринта Фелтън дойде както винаги, но милейди го остави да се разпорежда с всички приготовления за закуската, без да го заговори. Но когато щеше да си тръгне, у нея блесна надежда, тъй като ѝ се стори, че той ще я заговори. Но устните му само помръднаха, без да издадат звук, и като се овладя, той затвори в сърцето си думите, които щяха да се отронят от устните му, и излезе.

По обед влезе лорд Уинтър.

Беше хубав зимен ден и лъч от бледото английско слънце, което свети, но не топли, проникваше през решетките на затвора.

Милейди гледаше през прозореца и се престори, че не чува шума от

отварянето на вратата.

– А! А! – подхвърли лорд Уинтър. – След като разигравахме комедия, след като разигравахме трагедия, ето че се занимаваме с меланхолия.

Затворницата не отговори.

– Да, да, разбирам – продължи лорд Уинтър. – Вие бихте искали да бъдете на свобода върху тоя бряг; вие бихте искали да сте на добър кораб и да порите вълните на това зелено като смарагд море; вие бихте искали, било на суша, било по море, да ми устроите една от ония ловки засади, в които сте толкова опитна. Търпение! Търпение! След четири дни брегът ще бъде достъпен за вас, морето ще бъде открито, дори по-открито, отколкото бихте желали, тъй като след четири дни Англия ще се избави от вас.

Милейди сплете ръце и дигна към небето хубавите си очи.

– Господи! Господи! – промълви тя с ангелска кротост в гласа и в движението. – Прости на този човек, както аз самата му прощавам.

– Да, моли се, проклетнице – извика лордът, – молитвата ти е много по-великодушна от тебе, защото ти, кълна се, си в ръцете на човек, който никога няма да ти прости.

И той излезе.

Когато излизаше, един проницателен поглед се плъзна през откренатата врата и милейди забеляза Фелтън, който се дръпна бързо настрани, за да не го види тя.

Тогава тя падна на колене и започна да се моли.

– Боже мой! Боже мой! – казваше тя. – Ти знаеш за какво свето дело страдам, дай ми сили да понеса страданията.

Вратата тихо се отвори. Хубавата богомолка се престори, че не чува скърцането, и продължи с глас, изпълнен със сълзи:

– Боже отмъстителю! Боже милосърдни! Ще оставиш ли този човек да осъществи страшните си помисли!

Едва тогава се престори, че чува стъпките на Фелтън и като се изправи с шеметна бързина, изчерви се, сякаш се срамуваше, че са я сварили на колене.

– Аз не обичам да безпокоя тези, които се молят, госпожо – рече сериозно Фелтън. – Не се безпокойте заради мене, умолявам ви.

– Отде знаете, че се молех, господине? – запита милейди със сподавен от ридания глас. – Лъжете се, господине, аз не се молех.

– Мислите ли, госпожо – отвърна Фелтън все така сериозно, макар и малко по-меко, – че аз имам право да попреча на едно създание да се

преклони пред своя създател? Боже пази! Освен това разкаянието подхожда на грешниците, каквото и престъпление да е извършил един грешник, той е свет за мене, когато е в нозете на господа.

– Грешна аз! – въздъхна милейди с усмивка, която би обезоръжила ангела на страшния съд. – Грешна! Боже мой, ти знаеш дали съм грешна! Кажете осъдена, господине, това е друго; но вие знаете, че бог, който обича мъчениците, допуска понякога да осъждат невинните.

– Щом сте осъдена, госпожо, и щом сте мъченица – отвърна Фелтън, – вие трябва повече да се молите и аз ще ви помогна с молитвите си.

– О, вие сте праведник! – извика милейди и падна в краката му. – Слушайте, не мога да крия повече, защото се боя, че няма да имам сили, когато ще трябва да поддържам борбата и да изповядам открито вярата си; изслушайте молбата на една отчаяна жена. Вас ви заблуждават, господине, но не става дума за това, моля ви само за една милост и ако ми я окажете, ще ви благославям и на тоя, и на она свят.

– Говорете на господаря, госпожо – отговори Фелтън. Аз за щастие не съм натоварен нито да опрощавам, нито да наказвам, бог е възложил тази отговорност на по-висши от мене.

– Не, на вас, само на вас. Изслушайте ме, вместо да спомагате за моята гибел, вместо да спомагате за моето безчестие.

– Ако сте заслужили този позор, госпожо, ако сте си навлекли това безчестие, трябва да го понесете, като се упоавате на бога.

– Какво говорите! О, вие не ме разбирате! Като говоря за безчестие, вие мислите, че говоря за някакво наказание, за затвор или смърт! Дай боже да беше така! Какво са за мене смъртта и затворът!

– Сега аз не ви разбирам вече, госпожо!

– Или се правите, че не ме разбирате, господине – усмихна се недоверчиво затворницата.

– Не, госпожо, кълна се във войнишката си чест, в християнската си вяра!

– Как! Не знаете ли намеренията на лорд Уинтър към мене?

– Не ги зная.

– Невъзможно, та вие сте негов довереник!

– Аз никога не лъжа, госпожо!

– О, той все пак толкова малко се укрива, че не може да не се отгатнат!

– Аз не търся нищо да отгатвам; чакам да ми се доверят, а лорд Уинтър освен това, което ми е казал пред вас, нищо не ми е доверявал.

– Но вие – извика милейди с невероятна искреност в гласа, – вие тогава не сте негов съучастник, вие не знаете тогава, че той ми е отредил позор, пред който всички земни наказания бледнеят по ужас?

– Лъжете се, госпожо – каза Фелтън, като се изчерви, – лорд Уинтър не е способен на такова престъпление.

„Добре е – каза си милейди, – без да знае за какво става дума, той нарича това престъпление!“ После добави гласно:

– Приятелят на нечестивеца е способен на всичко.

– Кого наричате нечестивец? – попита Фелтън.

– Има ли втори човек в Англия, на когото да подхожда това име?

– Вие говорите за Джордж Вилиърз? – каза Фелтън и очите му пламнаха.

– Когато езичниците и благородните неверници наричат Бъкингамския дук – продължи милейди. – Не бих повярвала, че в Англия би се намерил друг англичанин, за когото би имало нужда от толкова дълго обяснение, за да се разбере за кого говоря!

– Божията десница е простряна над него – рече Фелтън – и той няма да избегне наказанието, което заслужава.

Фелтън само изразяваше към дука чувството на отвращение, което всички англичани изпитваха към този, когото самите католици наричаха грабител, кръвопиец и развратник, а пуританите наричаха чисто и просто сатана.

– Господи! Господи! – извика милейди. – Когато те моля да изпратиш на този човек наказанието, което заслужава, ти знаеш, че аз не гоня лична мъст, а избавлението на цял един народ.

– Но вие познавате ли го? – попита Фелтън. „Най-после ме разпитва“ – си каза милейди, светнала от радост, че тъй бързо е постигнала толкова голям успех.

– Дали го познавам! О, да! Да! За мое нещастие, за мое вечно нещастие!

И милейди закърши ръце, сякаш изпитваше безкрайна мъка. Фелтън навярно почувствува, че силите му го изоставят и пристъпи няколко крачки към вратата. Затворницата, която не го изпущаше от очи, скочи след него и го спря.

– Господине! – извика тя. – Бъдете добър, бъдете милосърден, изслушайте молбата ми: този нож, който съдбоносната предпазливост на лорда ми отне, защото той знаеше за какво ще го използвам, о, изслушайте ме докрай! Върнете ми този нож само за минутка, от милост, от съжаление! Прегръщам коленете ви! Виджате ли, аз не ви се сърдя;

господи! Да се сърдя на вас, единствения справедлив, добър и състрада-телен човек, когото срещнах! На вас, моя спасител може би! Една ми-нутка този нож, една-единствена минутка и ще ви го върна през прозор-чето на вратата; само една минутка, господин Фелтън, и ще ми спасите честта!

– Да се убиете! – извика ужасен Фелтън, като забрави да отдръпне ръцете си от ръцете на затворницата. – Да се убиете!

– Издадох се, господине – прошепна милейди, като сниши глас и се отпусна без сили на пода, – издадох тайната си! Той знае всичко! Боже мой, аз съм загубена!

Фелтън стоеше прав, неподвижен и нерешителен.

„Той още се съмнява – помисли си милейди, – не съм била доста-тъчно убедителна.“

Някой ходеше в коридора; милейди позна стъпките на лорд Уин-тър. Фелтън също ги позна и пристъпи крачка към вратата.

Милейди се спусна към него.

– О! Нито дума за това, което ви казах – промълви тя с глух глас, – нито дума на този човек, инак съм загубена и вие, вие...

После, тъй като стъпките се приближаваха, тя млъкна от страх да не чуят гласа ѝ, като сложи с безкраен ужас хубавата си ръка на устата на Фелтън. Фелтън отблъсна леко милейди, която се отпусна в едно кресло.

Лорд Уинтър мина край вратата, без да спре, и чуха, че стъпките му се отдалечават.

Фелтън, блед като мъртвец, постоя известно време, като се послуш-ваше внимателно, после, когато стъпките напълно стихнаха, той си от-дъхна като човек, който се пробужда от сън, и изскочи от стаята.

– Ах! – извика милейди, като също се послушваше в стъпките на Фелтън, който се отдалечаваше в посока, противоположна на стъпките на лорд Уинтър. – Най-сетне ти си мой!

После лицето ѝ се помрачи.

„Ако каже на лорда – помисли си тя, – аз съм загубена, защото лор-дът, който знае, че няма да се убия, ще ми даде пред него нож в ръцете и той ще види ясно, че цялото това голямо отчаяние е било само игра.“

Тя застана пред огледалото и се погледна: никога не е била толкова хубава.

– О, да! – усмихна се тя. – Но той няма да каже. Вечерта лорд Уин-тър дойде, когато носеха вечерята.

– Господине – му рече милейди, – вашето присъствие да не е

принудително допълнение към моето затворничество и не бихте ли могли да ми спестите излишните мъки, които ми причиняват вашите посещения?

– Как, мила сестро? – учуди се лорд Уинтър. – Не ми ли съобщихте трогателно с тези хубави устни, толкова жестоки днес към мене, че сте дошли в Англия с единствената цел да ме виждате винаги когато пожелаете, удоволствие, което според вашите думи много ви е липсвало, и че сте решили да понесете всичко заради него: морска болест, бури, затвор! И ето аз съм пред вас, бъдете доволна! Но този път посещението ми има причина.

Милейди изтръпна, помисли, че Фелтън я е издал; може би никога през живота си тая жена, която беше изпитала толкова остри и противоположни вълнения, не бе чувствувала сърцето си да бие така силно.

Тя беше седнала. Лорд Уинтър взе кресло, приближи го до нея и седна, после извади от джоба си някакъв лист и го разгъна бавно:

– Ето, – каза ѝ той – исках да ви покажа този вид паспорт. Съставих го сам, за да ви служи отсега нататък като пореден номер в живота, който се съгласявам да ви дам.

После, като премести очи от милейди към листа, той прочете:

– „Заповед да се отведе в...“ – за името е оставено място – прекъсна се Уинтър: – ако предпочитате някое място, ще кажете и ако то е на хиляда левги от Лондон, молбата ви ще бъде изпълнена. И така продължавам: „Заповед да се отведе в... упоменатата Шарлота Бексън, жигосана от френското кралско правосъдие, но освободена след наказанието. Тя ще остане на това място, без право да се отдалечава повече от три левги. При опит за бягство ще бъде наказана със смърт. Полагат ѝ се пет шилинга на ден за жилище и храна.“

– Тая заповед не се отнася до мене – отвърна студено милейди, – тъй като там е отбелязано друго име.

– Име! Та вие имате ли име?

– Нося името на вашия брат.

– Лъжете се, моят брат ви е само втори мъж, а първият е още жив, кажете ми името и ще го сложа вместо името Шарлота Бексън. Не?... Не искате ли?... Мълчите? Добре! Ще бъдете вписана в списъка на затворниците под името Шарлота Бексън.

Милейди мълчеше; само че този път вече не от притворство, а от ужас: тя помисли, че заповедта е готова за изпълнение, помисли, че лорд Уинтър е ускорил заминаването ѝ; помисли, че е осъдена да замине още същата вечер. За миг ѝ се стори, че всичко е загубено, когато

изведнџ забеляза, че на заповедта няма никакъв подпис.

Радостта, която изпита при това откритие, беше толкова голяма, че не можа да я скрие.

– Да, да – продължи лорд Уинтър, който забеляза промяната в нея, – да, вие търсите подпис и си казвате: „Не всичко е загубено, щом тая заповед не е подписана; показват ми я само за да ме уплашат“. Лъжете се: утре тая заповед ще бъде изпратена на лорд Бъкингам; в други ден ще се върне подписана собственоръчно от него и подпечатана с печата му, а двадесет и четири часа по-късно, отговарям за това, ще започне изпълнението ѝ. Сбогом, госпожо, това е всичко, което исках да ви кажа.

– А аз ще ви отговоря, господине, че това злоупотреблиение с властта, че това изгнание под измислено име е подлост.

– Предпочитате ли да ви обесят под истинското ви име, милейди? Знаете, английското правосъдие е неумолимо при нарушение на законите за брака, обяснете се откровено: макар че моето име, или по-скоро името на брат ми, е замесено в цялата тази работа, аз ще се изложа на скандала от един публичен процес, за да бъда уверен, че ще се избавя завинаги от вас.

Милейди не отговори, но пребледня като мъртвец.

– О, виждам, че предпочитате странствуването! Чудесно, госпожо! Има една стара поговорка, която казва, че пътешествията възпитават младежта. Все пак вие не грешите, госпожо, животът е хубав, повярвайте! Затова вземам мерки да не ми го отнемете. Остава да уредим въпроса с петте шилинга: проявявам се малко като скъперник, нали? Това е, защото се боя да не подкупите пазачите си. Всъщност остават ви вашите прелести, за да ги прелъстите. Използвайте ги, ако неуспехът ви с Фелтън не е убил желанието ви към такива опити.

„Фелтън не ме е издал – каза си милейди. – тогава нищо не е загубено.“

– А сега, госпожо, довиждане. Утре ще дойда да ви съобщя за заминаването на моя пратеник.

Лорд Уинтър стана, поклони се подигравателно на милейди и излезе.

Милейди въздъхна: имаше на разположение още четири дни; четири дни ѝ бяха достатъчни, за да прелъсти напълно Фелтън.

Но една страшна мисъл ѝ мина през ума – лорд Уинтър можеше да изпрати самия Фелтън да занесе на Бъкингам заповедта за подпис. По този начин тя щеше да изпусне Фелтън, а за да успее, въздействието на нейния чар не биваше да се прекъсва.

Все пак, както казахме, едно нещо я успокояваше: Фелтън не я беше издал.

Тя не искаше да изглежда развълнувана от заплахите на лорд Уинтър, седна до масата и вечеря.

После, както беше направила първата вечер, коленичи и повтори гласно молитвите си. Както първата вечер, часовият се спря да я слуша.

Скоро тя чу по-леки стъпки от тия на часовия, които идваха от дъното на коридора и се спряха пред вратата ѝ.

„Той е“ – каза си тя.

И запя същата благочестива песен, която беше въодушевила миналата вечер така силно Фелтън.

Но макар че нежният ѝ, плътен и звучен глас прозвуча по-мелодично и по-затрогващо от друг път, вратата остана затворена. Ала на милейди се стори при един от беглите погледи, които хвърляше към малкото прозорче на вратата, че съзря през гъстата решетка пламенните очи на младежа; дали това беше действителност или видение, но този път той не влезе. Само че малко след като завърши благочестивата си песен, милейди сякаш чу дълбока въздишка. После същите стъпки, които беше чула да се приближават, се отдалечиха бавно, сякаш със съжаление.

XXV

ЧЕТВЪРТИ ДЕН В ПЛЕННИЧЕСТВО

На следния ден, когато Фелтън влезе при милейди, я свари права, стъпила върху едно кресло. Тя държеше в ръцете си въже, направено от няколко батистени кърпички, разкъсани на ивици, сплетени и завързани една за друга. При скърцането, което се чу, когато Фелтън отвори вратата, милейди скочи леко от креслото на пода и се опита да скрие зад гърба си стъкменото въже, което държеше в ръка.

Младият човек беше още по-блед от обикновено и зачервените му от безсъние очи показваха, че е прекарал трескава нощ.

Но на челото му бе изписана строгост, по-сурова от всеки друг път.

Той пристъпи бавно към милейди, която беше седнала, улови крайчеца на смъртоносното въже, отпуснато по невнимание или нарочно, и я запита студено:

– Какво е това, госпожо?

– Това, нищо – отвърна милейди, като се усмихна със скръбно изражение, което умееше така добре да придава на усмивката си, –

отегчението е смъртен враг на затворниците, аз се отегчавах и за развлечение изплетох това въже.

Фелтън дигна очи към онова място, където беше сварил милейди права върху креслото, на което сега беше седнала, и над главата ѝ забеляза зазидана в стената позлатена кука, която служеше за окачване на дрехи или оръжие.

Той потрепера и затворницата забеляза това – макар и свела очи, тя нищо не изпускате от погледа си.

– Какво правехте изправена върху креслото? – запита той.

– Какво ви интересува това? – отговори милейди.

– Но – добави Фелтън – аз искам да зная.

– Не ме разпитвайте – рече затворницата, – вие знаете много добре, че на нас, истинските християни, ни е забранено да лъжем.

– Добре! – каза Фелтън. – Аз ще ви кажа какво правехте или по-скоро какво щяхте да направите: щяхте да изпълните гибелното намерение, което таите в ума си. Помислете, госпожо, ако нашият бог забранява лъжата, той забранява много по-строго самоубийството.

– Когато бог вижда някое свое създание преследвано несправедливо, поставено между самоубийството и безчестието, повярвайте ми, господине – отвърна милейди с глас, който показваше, че е дълбоко убедена, – бог му прощава самоубийството, защото тогава самоубийството е мъченичество.

– Вие или преувеличавате, или не се доизказвате. Говорете, госпожо, за бога, изяснете се.

– Да ви разкажа своите нещастия ли, за да ги сметнете за басни; да ви кажа своите намерения ли, за да ги разкриете на моя мъчител! Не, господине, всъщност какво ви интересува животът или смъртта на една осъдена нещастница? Вие отговаряте само за моето тяло, нали? И стига да представите един труп и да познаят, че е моя, няма да искат нищо повече от вас, а може би дори ще получите двойна награда.

– Аз ли, госпожо! Аз ли! – извика Фелтън. – Как можете да допуснете, че бих приел някога награда за вашия живот! О, вие не мислите какво говорите!

– Оставете ме, Фелтън, оставете ме да направя това, което съм намислила – отвърна възбудено милейди. – Всеки войник трябва да бъде амбициозен, нали? Вие сте лейтенант, е добре? Ще вървите след ковчегата ми с чин капитан!

– Но какво съм ви направил – каза разколебано Фелтън. – за да ми стоварвате такава отговорност пред хората и пред бога? След няколко

дни вие ще бъдете далеч оттук, госпожо, животът ви няма да бъде вече под моя охрана и – добави той с въздишка – вие ще разполагате с него, както си искате.

– Така ли – извика милейди, сякаш не можеше да съдържи свещено-то си негодувание, – вие, набожният човек, вие, когото наричат праведен, вие желаете само едно: да не бъдете обвинен, да не бъдете обезпокоен за моята смърт!

– Аз трябва да бдя над вашия живот, госпожо, и ще бдя над него.

– Но разбирате ли вие каква служба изпълнявате? Жестока, дори ако бях виновна, а как бихте я нарекли, как би я нарекъл бог, ако съм невинна?

– Аз съм войник, госпожо, и изпълнявам получените заповеди.

– Мислите ли, че в деня на страшния съд бог ще отдели слепите палачи от несправедливите съдии? Вие не искате да убия тялото си, а ставате оръдие на този, който иска да погуби душата ми!

– Но, повтарям ви, госпожо – започна смутен Фелтън. – че никаква опасност не ви застрашава и аз отговарям за лорд Уинтър както за самия себе си.

– Безумец! – извика милейди. – Нещастен безумец, вие дръзвате да отговаряте за друг човек, когато и най-мъдрите, най-угодните богу не смеят да отговарят сами за себе си. Вие заставате на страната на най-силния и най-щастливия, за да потискате най-слабата и най-нешастната!

– Невъзможно, госпожо, невъзможно – прошепна Фелтън. който чувствуваше в дъното на душата си правотата на този довод. – докато сте затворница, вие няма да получите чрез мене свобода, докато сте жива, вие няма да изгубите чрез мене живота си.

– Да – извика милейди. – но ще изгубя това, което ми е много поценно от живота, ще изгубя честта си, Фелтън. И вас, вас ще държа отговорен пред бога и пред хората за своя позор и за своето безчестие.

Този път Фелтън, колкото и равнодушен да беше или да се стараше да изглежда такъв, не можа да устои на скритото въздействие, което го беше вече овладяло. Да гледа тази тъй хубава жена, чиста като най-непорочното видение, да я вижда ту обляна в сълзи, ту заплашваща, да изпитва в едно и също време обаянието на нейната скръб и на нейната красота, това беше много за един мечтател, това беше много за един ум, разпален от горящите блянове на възторжената вяра. Това беше много за едно сърце, терзано в едно и също време от любов към небето, която изгаря, и от омраза към хората, която разяжда.

Милейди видя смущението, тя чувствуваше по интуиция пламъка

на противоположните страсти, които горяха ведно с кръвта в жилите на младия фанатик; и като опитен пълководец, който, щом види, че врагът е готов да отстъпи, се нахвърля върху него с победен вик, тя стана, прекрасна като древна жрица, вдъхновена като християнска дева и простряла ръка, с разголена шия и разпуснати коси, като придържаше с едната ръка роклята си, свенливо подигната към гърдите, с поглед, озарен от пламъка, който беше смутил вече чувствата на младия пуритан, пристъпи към него и запя възторжено с нежния си глас, на който можеше да придаде понякога необикновена изразителност:

*На Ваал жертвата отдай, на лъвовете – мъченика,
и грешникът ще се покай... От бездната гласът ме вика.*

Фелтън се спря при това странно прекъсване като вкаменен.

– Коя сте вие, коя сте вие? – извика той, като сплете ръце. – Пратеница на бога ли сте, или служителка на ада, ангел или демон. Елоа ли ви наричат или Астарта?

– Не ме ли позна, Фелтън? Аз не съм нито ангел, ни демон, аз съм дъщеря на земята, аз съм твоя сестра по вяра, ето всичко.

– Да! Да! – рече Фелтън. – Досега се съмнявах, но вече вярвам.

– Ти вярваш, а все пак си съучастник на тоя син на Вилиал, когото наричат лорд Уинтър! Ти вярваш, а все пак ме оставяш в ръцете на моите врагове, на врага на Англия, на божия враг? Ти вярваш, а все пак ме предаваш на този, който изпълва и осквернява света със своята ерес и своя разврат, на този гнусен Сарданапал, когото слепците наричат Бъкингамски дук, а вярващите – антихрист.

– Аз, да ви предам на Бъкингам! Аз! Какво говорите!

– Те имат очи – извика милейди – и не ще видят; имат уши и не ще чуят.

– Да, да – повтори Фелтън, като прекара ръце по потното си чело, сякаш за да изтръгне оттам последното си съмнение. – Да, познавам гласа, който ми говори в моите сънища; познавам ангела, който ми се явява всяка нощ и крещи на душата ми, която не знае сън: „Убий го; спаси Англия, спаси себе си, защото ще умреш, без да си усмирил гнева на господата!“ Говорете, говорете! – извика Фелтън. – Сега вече мога да ви разбера.

Лъч от страшна радост, бърза като мисълта, блесна в очите на милейди.

Колкото и бегъл да беше този смъртоносен блясък, Фелтън го

долови и потрепера, сякаш блясъкът беше осветил бездните в сърцето на тази жена.

Изведнъж Фелтън си спомни предупрежденията на лорд Уинтър, прелъстителността на милейди, нейните първи опити при пристигането ѝ; той отстъпи крачка назад и сведе глава, но не преставаше да я гледа: сякаш беше запленил от тая странна жена и не можеше да откъсне очи от нейните.

Но милейди не беше жена, която можеше да се измами в смисъла на тази нерешителност. Под привидното вълнение тя винаги запазваше своето ледено хладнокръвие. Преди Фелтън да ѝ отговори и преди милейди да бъде принудена да продължи този така труден за поддържане в същия възторжен дух разговор, тя отпусна ръце и сякаш женската слабост вземаше връх над възторга на вдъхновената жена.

– Но не – продума тя, – аз не мога да бъда Юдит, която ще избави Ветулия от този Олофери. Мечът на всевишния е много тежък за моята ръка. Оставете ме да избягна безчестието чрез смъртта, оставете ме да се спася чрез мъченическа смърт. Не ви искам нито свобода, както би направила една престъпница, нито отмъщение, както би направила една езичница. Оставете ме да умра, това е всичко. Моля ви, умолявам ви на колене: оставете ме да умра и последното ми издихание ще бъде благословия за моя спасител. При този кротък и умоляващ глас, при този плах и унил поглед Фелтън пак се приближи. Лека-полека прелъстителката беше надянала вълшебната си премяна, която тя слагаше и сваляше по желание, с други думи, хубостта, кротостта, сълзите и най-вече непреодолимата прелест на мистичната сласт, най-пагубната от всички сласти.

– Уви! – каза Фелтън. – Мога само едно: да ви оплаквам, ако ми докажете, че сте жертва! Но лорд Уинтър има тежки обвинения срещу вас. Вие сте християнка, вие сте ми сестра по вяра; чувствавам влечение към вас, аз, който винаги съм обичал само своя благодетел, аз, който съм срещал в живота само предатели и нечестивци. Но вие, госпожо, вие сте толкова хубава в действителност, толкова чиста наглед и за да ви преследва лорд Уинтър, значи сте извършили беззакония!

– Те имат очи – повтори милейди с неописуема скръб в гласа – и не ще видят; имат уши и не ще чуят.

– Но в такъв случай – извика младият офицер – говорете, говорете тогава!

– Да ви поверя позора си! – извика милейди с лице, обагрено от свян. – Защото много често престъплението на един е позор за друг; да ви поверя позора си на вас, на един мъж! О! – продължи тя, като

свенливо закри с ръка хубавите си очи. – Никога не бих могла да направя това, никога!

– И пред мене ли? Пред един брат! – извика Фелтън. Милейди го гледа дълго с изражение, което младият офицер взе за колебание, а всъщност то беше само наблюдение и преди всичко желание да го заплени.

Сега Фелтън сплете умотелно ръце.

– Добре – каза милейди, – ще се доверя на своя брат, ще се реша!

В същия миг чуха стъпките на лорд Уинтър, но този път страшният девер на милейди не се задоволи както миналата вечер да мине само покрай вратата и да отmine, а се спря, размени две-три думи с часовия, после вратата се отвори и той влезе.

Докато разменяше тия две-три думи, Фелтън бързо се беше отдръпнал и когато лорд Уинтър влезе, той се намираше на няколко крачки от затворницата.

Лордът пристъпи бавно и като хвърли изпитателен поглед първо върху затворницата, а после върху младия офицер, каза:

– Доста отдавна сте тук, Джон. Тази жена разказа ли ви престъпленията си? Тогава разбирам защо толкова дълго продължи разговорът ви.

Фелтън изтръпна и милейди почувствува, че е изгубена, ако не се притече на помощ на объркания пуритан.

– Ха! Вие се боите пленницата ви да не избяга! – подхвърли тя. – Добре, попитайте вашия достоен тъмничар за каква милост го молах преди малко.

– Вие сте искали милост? – запита подозрително лордът.

– Да, милорд – отвърна смутеният младеж.

– И каква милост, да чуем? – запита лорд Уинтър.

– Един нож, който ще ми върне през прозорчето на вратата, минута след като го получи – отвърна Фелтън.

– Значи и тук е скрит някой, когото това мило създание иска да заколи? – каза подигравателно и с презрение лорд Уинтър.

– Аз съм тук – отвърна милейди.

– Дадох ви възможност да избирате между Америка и Тайбърн – продължи лорд Уинтър. – Изберете Тайбърн, милейди: повярвайте ми, въжето е още по-сигурно от ножа.

Фелтън пребледня и пристъпи една крачка напред, като си спомни, че когато влизаше, милейди държеше въже.

– Имате право – отговори милейди, – и аз мислих вече за това. – После добави с глух глас: – Пак ще помисля.

Фелтън усети как тръпки полазиха по цялото му тяло. Лорд Уинтър навярно забеляза това движение.

– Не вярвай, Джон – обърна се към него той. – Джон, приятелю, аз се осланях на тебе, пази се! Аз те предупредих! Всъщност бъди смел, момчето ми, след три дни ще се освободим от това изчадие и там, където я изпращам, тя няма да вреди вече на никого.

– Чувате ли! – извика милейди с такова увлечение, та лордът помисли, че се обръща към небето, а Фелтън разбра, че говори на него.

Фелтън сведе глава и се замисли.

Лордът хвана офицера подръка, като извърна глава, за да не изпусне милейди от погледа си, докато излезе.

„Да, да – каза си затворницата, когато вратата се затвори, не съм напреднала толкова, колкото предполагах. Уинтър промени обикновената си глупост с необичайна за него предпазливост; ето какво значи желание за мъст и как това желание преобразява човека! А Фелтън – той се колебае! Ах, той не прилича на проклетия д'Артанян. Пуританът обича само девичите и ги боготвори със сплетени за молитва ръце. Мускетарят обича жените и ги обича в обятията си.“

Но милейди чакаше с нетърпение, защото не се съмняваше, че този ден ще види пак Фелтън. Най-после един час след сцената, която описахме, тя чу да се говори тихо до вратата, скоро вратата се отвори и милейди видя Фелтън.

Момъкът влезе бързо в стаята, като остави зад себе си вратата отворена, и направи знак на милейди да мълчи; лицето му беше разстроено.

– Какво искате? – запита тя.

– Слушайте – отвърна тихо Фелтън, – изпратих часовия, за да мога да остана тук, без да знаят, че съм идвал, за да говоря, с вас, без да могат да чуят какво ви казвам. Лордът ми разказа страшна история.

Милейди се усмихна като покорна жертва и поклати глава.

– Или вие сте демон – продължи Фелтън, – или лордът, моят благодетел, моят баща, е чудовище. Познавам ви от четири дни, него го обичам от две години; мога да се колебая значи между двама ви. Не се плашете от това, което ви казвам. Необходимо ми е да бъда убеден. Нощес, след полунощ, ще дойда да ви видя и вие ще ме убедите.

– Не, Фелтън, не, братко мой – отвърна тя, – жертвата е много голяма и чувствавам какво ви струва тя. Не, аз съм загубена, не се погубвайте и вие заедно с мене. Смъртта ми ще бъде по-красноречива от живота ми и мълчанието на трупа ще ви убеди много повече от думите на затворницата.

– Мълчете, госпожо – извика Фелтън, – и не ми говорете така; дошъл съм, за да ми дадете честната си дума, за да ми се закълнете в това, което е най-свето за вас, че няма да посегнете на живота си.

– Не искам да обещавам – рече милейди, – защото никои не уважава клетвата повече от мене, и ако обещава, ще трябва да удържа думата си.

– Е, добре! – каза Фелтън. – Обещайте само дотогава, докато ме видите пак. А когато ме видите, ако пак продължавате да настоявате, тогава ще бъдете свободна и аз самият ще ви дам оръжието, което ми искахте.

– Добре – кимна милейди, – заради вас ще чакам.

– Закълнете се.

– Заклевам се в нашия бог. Доволен ли сте?

– Добре – отговори Фелтън, – до тази нощ!

И той изскочи от стаята, затвори вратата и зачака навън с копието на войника в ръка, сякаш беше замествал часовия.

Когато войникът се върна, Фелтън му даде оръжието.

Тогава през прозорчето на вратата, до което се беше приближила, милейди видя младият човек да се кръсти с пламенно благоговение; той тръгна по коридора извън себе си от радост.

А тя – тя се върна на мястото си с усмивка на диво презрение на устните и повтори богохулно страшното име на бога, в когото се бе заклела, без никога да се бе научила да го познава.

– Моят бог! – прошепна тя. – Безумен фанатик! Моят бог! Това съм аз, аз и този, който ще ми помогне да си отмъстя!

XXVI

ПЕТИ ДЕН В ПЛЕННИЧЕСТВО

Милейди беше удържала вече половин победа и постигнатият успех удвояваше силите ѝ.

Не беше трудно да се победят, както тя беше правила дотогава, хора, които лесно се поддаваха на съблазните и които изтънченото придворно възпитание бързо увличаше в „примката“; милейди беше доста хубава, за да срещне съпротива от страна на плътта, и доста ловка, за да не възгържествува над всички пречки от страна на ума.

Но този път тя трябваше да се бори срещу една дива природа, затворена, безчувствена от прекалена строгост. Религията и покаянието

бяха направили Фелтън недостъпен за обикновените съблазни. В тази възторжена глава се въртяха толкова огромни планове, толкова размирни мисли, че не оставаше вече място за никаква любов, по увлечение или плътска – чувство, което се подхранва от безделието и се разраства от покварата. Милейди направи пробив с лъжливата си добродетел, тя разколеба мнението на един човек, страшно настроен срещу нея, и с хубостта си покори сърцето и чувствата на един целомъдрен и чист мъж. И накрая тя получи представа за способностите си, неизвестни дотогава на самата нея, с този опит върху най-непокорното същество, което природата и религията можеха да ѝ предоставят да проучва.

Въпреки това вечерта тя изпадна на няколко пъти в отчаяние от съдбата и от себе си. Тя не призоваваше, както знаем, бога, но вярваше в злия дух, тази могъща сила, която направлява човешкия живот във всичките му подробности и на която, както се разказва в арабската приказка, е необходимо едно нарово зърно, за да възстанови цял погинал свят.

Милейди, добре подготвена да приеме Фелтън, можа да обмисли цялото си поведение за следния ден. Тя знаеше, че ѝ остават само два дни и че щом Бъкингам подпише веднъж заповедта (а Бъкингам щеше да подпише много лесно заповедта, още повече че тя беше с лъжливо име и той нямаше да разбере за коя жена става въпрос), повтаряме, щом се подпише веднъж заповедта, лордът веднага щеше да я изпрати, а тя знаеше също, че жените, осъдени на изгнание, имат много по-слаби средства за прелъстяване от тъй наречените добродетелни жени, чиято красота е осветявана от блясъка на висшето общество, които са възхвалявани от гласа на модатствата и са позлатявани от вълшебните лъчи на аристократическия произход. Да бъдеш жена, осъдена на унизително, позорно наказание, не е пречка да бъдеш хубава, но е вечна пречка да станеш пак могъща. Както всички истински надарени хора, милейди знаеше коя среда подхожда на природата ѝ, на способностите ѝ. Бедността я отвращаваше, унижението намаляваше с две трети величието ѝ. Милейди бе кралица само сред кралиците; за да властвува, ѝ бе необходимо удоволствието на удовлетворена гордост. Да управлява низшите за нея беше по-скоро унижение, отколкото удоволствие.

Тя, разбира се, щеше да се завърне от своето изгнание, в това не се съмняваше нито за миг, но колко време можеше да продължи това изгнание? За дейна и честолюбива природа като милейди дните, в които тя не се издигаше, бяха злокобни дни; как бихте нарекли дните, в които човек се проваля! Да загуби година, две, три, с други думи, цяла вечност; да се върне, когато д'Артанян, щастлив и тържествуващ, е получил

заедно с другарите си награда от кралицата, задължена много за услугите, които ѝ бяха направили – това бяха мъчителни мисли, които жена като милейди не би могла да понесе. При това бурята, бушуваща в нея, удвояваше силите ѝ и тя би разбила стените на затвора, ако тялото ѝ придобиеше само за миг силата на духа ѝ!

После наред с всичко това я измъчваше и споменът за кардинала. Какво ли мислеше, какво ли казваше за нейното мълчание недоверчивият, неспокоен и подозрителен кардинал? Кардиналът беше не само единствената ѝ опора, единствената ѝ подкрепа, единственият ѝ закрильник в настоящето, но и главното оръдие на нейното щастие и на бъдещото ѝ отмъщение. Тя го познаваше, знаеше, че при нейното завръщане, след безплодно пътуване, тя колкото и да се оправдава със затвора, колкото и да преувеличава преживените страдания, кардиналът ще ѝ отговори със спокойната насмешка на скептика, могъщ едновременно със своята сила и със своя ум: „Не биваше да се оставяте да ви уловят!“

Тогаваше милейди събираше всичките си сили, като шепнеше дълбоко в мисълта си името на Фелтън, единствения лъч светлина, който проникваше до нея в дъното на ада, където беше паднала; и като змия, която свива и разпуска прешлените си, за да изпита сама собствената си сила, тя обвиваше предварително Фелтън в хилядите дипли на изобретателното си въображение.

Но времето летеше, часовете един след друг сякаш събуждаха пътем камбаната и всеки удар на медния език отекваше в сърцето на затворницата. В девет часа лорд Уинтър направи редовното си посещение, погледна прозореца и решетките, провери пода и стените, прегледа камината и вратите – през този дълъг и щателен преглед и той, и милейди не промълвиха нито дума.

Несъмнено и двамата разбираха, че положението беше станало твърде сериозно, за да губят време в излишни думи и безплоден гняв.

– Добре, добре – каза лордът, като я напускаше, – и тази нощ няма да избягате!

В десет часа Фелтън дойде да постави часови. Милейди позна стъпките му. Тя ги долавяше сега, както любовница долавя стъпките на любимия си, но въпреки това милейди ненавиждаше и същевременно презираше тоя слаб фанатик.

Не беше настъпил уговореният час и Фелтън не влезе.

Два часа след това, когато удари полунощ, смениха часовия.

Беше вече време и милейди зачака с нетърпение. Новият часови започна да се разхожда в коридора. След десет минути Фелтън дойде.

Милейди се ослуша.

– Слушай – рече младежът на часовия, – под никакъв предлог няма да се отдалечаваш от тая врата; знаеш, че последната нощ един войник бе наказан от милорда, задето бе напуснал за миг поста си, при все че аз караулих на негово място през краткото му отсъствие.

– Да, зная – отвърна войникът.

– Препоръчвам ти най-строга бдителност. Аз – добави той – ще вляза да прегледам още веднъж стаята на тая жена, защото се боя, че тя има злокобни намерения да свърши със себе си и получих заповед да я наглеждам.

– Отлично! – прошепна милейди. – Ето че строгият пуритан лъже!

А войникът само се усмихна.

– Дявол да го вземе, господин лейтенант! – забеляза той. – Вие сте щастлив, че ви възлагат такива поръчки, особено ако милордът ви е упълномощил да поглеждате и в леглото й.

Фелтън се изчерви. При всеки друг случай той би смърлил войника, задето си позволяваше такава шега, но съвестта му говореше толкова високо, че устата му не смееха да продумат.

– Ако повикам – продължи той. – ела. Също ако някой дойде, повикай ме.

– Слушам, господин лейтенант – отговори войникът. Фелтън влезе при милейди. Милейди стана.

– Вие ли сте – обади се тя.

– Бях ви обещал да дойда – рече Фелтън – и дойдох.

– Бяхте ми обещали и друго нещо.

– Какво? Боже мой! – каза младежът, който въпреки самообладанието си чувствуваше как коленете му треперят и пот облива челото му.

– Обещали бяхте да ми донесете нож и да ми го оставите след разговора ни.

– Не говорете за това, госпожо – прекъсна я Фелтън. – няма положение, колкото и страшно да е то, което да позволява на едно божие създание да се убие. Размислих, че никога не бива да поемам върху съвестта си такъв грях.

– Ах! Вие сте размислили! – въздъхна затворницата, като седна на креслото си с презрителна усмивка. – Аз също размислих.

– За какво?

– Че не мога да кажа нищо на човек, който не държи на думата си.

– Боже мой! – прошепна Фелтън.

– Можете да си вървите – рече милейди, – аз няма да говоря.

– Ето ножа! – отвърна Фелтън, като измъкна от джоба си оръжието, което, както беше обещал, бе донесъл, но се боеше да го даде на затворницата.

– Да го видя – настоя милейди.

– Защо?

– Кълна се в честта си, веднага ще ви го върна. Ще го оставите на тази маса и вие ще бъдете между него и мене.

Фелтън подаде оръжието на милейди, която разгледа внимателно острието му и опита върха му с крайчеца на пръста си.

– Добре – отговори тя, като върна ножа на младия офицер, – този е от добра и здрава стомана. Вие сте верен приятел, Фелтън.

Фелтън взе ножа и го остави на масата, както се бяха уговорили със затворницата.

Милейди го проследи с поглед и кимна в знак, че е доволна.

– Сега – поде тя – слушайте.

Подканата беше излишна – младият офицер стоеше прав пред нея и очакваше жадно думите ѝ.

– Фелтън – започна милейди с тържественост, пропита с печал, – ако вашата сестра, дъщерята на вашия баща, ви кажеше: „Още млада, доста хубава за нещастие, попаднах в примка и устоях. Увеличиха примамките и насилията, устоях, гавриха се с вярата, която изповядвам, и с бога, на когото се кланям, призовах на помощ този бог и тази вяра и устоях. Тогава ме обсипаха с оскърбления и понеже не можеха да погубят душата ми, поискаха завинаги да опетнят тялото ми. И накрая...“

Милейди млъкна и горчива усмивка пробягна по устните ѝ.

– И накрая – повтори Фелтън, – какво направиха накрая?

– И накрая една вечер решиха да сковат упорството, което не можеха да победят. Една вечер смесиха водата ми със силна упойка. Едва привърших вечерята и почувствувах, че изпадам постепенно в незнайно вцепенение. Макар че не подозирах, обзе ме смътен страх и се опитах да се боря срещу тоя сън.

Станах, исках да изтичам до прозореца, да викам за помощ, но кратката ми се подкосиха. Струваше ми се, че таванът се спускаше над главата ми и ме смазваше със своята тежест. Протегнах ръце, опитах се да говоря, издавах само несвързани звуци. Непреодолимо вцепенение ме обземаше, улових се за едно кресло, тъй като почувствувах, че ще падна, но скоро тази опора се оказа недостатъчна за немощните ми ръце, паднах на едно коляно, после на двете. Исках да се моля, езикът ми беше скован. Бог не ме видя и не ме чу навярно и аз се плъзнах на пода,

обзета от сън, който приличаше на смърт.

Какво се случи през тоя сън и колко време продължи той, не си спомням. Единственото нещо, което мога да си спомня, е, че се събудих легнала в кръгла стая, разкошно наредена, в която светлината проникваше само през един отвор на тавана. Помислих, че стаята, изглежда, нямаше никаква врата, би казал човек, че е някакъв великолепен затвор.

Дълго не можех да си дам сметка за мястото, където се намирах, и за всички подробности, които ви разказвам, умът ми сякаш се бореше безуспешно да се отърси от тежкия мрак на тоя сън, от който аз не можех да се изтръгна. Имах смътни впечатления за някакво изминато разстояние, за пътуване с карета, за някакъв ужасен сън, след който се чувствавах страшно отпаднала. Но всичко беше така смътно, така неясно в мисълта ми, сякаш тия събития се бяха случили с друг, а не с мене и все пак се вплитаха в моя живот чрез някакво странно раздвоение.

Известно време състоянието, в което се намирах, ми изглеждаше толкова странно, та мислех, че сънувам. Станах, олюлявайки се, дрехите ми бяха край мене на един стол. Не си спомнях нито да съм се събличала, нито да съм си лягала. Тогава лека-полека действителността изплува пред мене, изпълнена с целомъдрен ужас: не се намирах вече в къщата, където живеех, доколкото можах да разбера по слънцето, две трети от деня бяха изминали! Заспала бях предната вечер. Значи сънят ми бе продължил почти цяло денонощие. Какво се беше случило през тоя дълъг сън?

Облякох се, колкото може по-бързо. Бавните ми и сковани движения показваха, че действието на упойката още не бе изчезнало напълно. Всъщност тая стая беше подредена, за да приеме жена. И най-взискателната кокетка можеше да намери в стаята всичко, каквото пожелае.

Навярно не бях първата пленница, попаднала в тоя разкошен затвор. Но разбирате ли, Фелтън, колкото по-хубав беше затворът, толкова по-голям ужас ме обземаше.

Да, това беше затвор, защото напразно се опитвах да изляза. Опипвах стените, за да открия врата, но при почукване всички стени издаваха глух, тъп звук.

Обиколих може би двадесет пъти стаята, за да намеря някакъв изход, но нямаше. Капнала от умора и ужас, паднах в едно кресло.

През това време нощта настъпваше бързо, а заедно с нощта растеше и моят ужас: не знаех дали трябва да остана там, където бях седнала. Струваше ми се, че съм заобиколена с незначителни опасности, в които можех да попадна на всяка крачка. Макар че не бях яла нищо от вечерта, не

чувствавах глад поради страха.

Никакъв шум отвън, по който да мога да определя времето, не долиташе до мен. Предполагах само, че може да е седем или осем часът вечерта. Беше октомври, а се бе съвсем стъмнило.

Изведнъж скръцна врата и аз потреперах. Огнено кълбо се появи над стъкления отвор на тавана и обля с ярка светлина стаята ми. Ужасена видях на няколко крачки от мене да стои мъж.

Маса с два прибора, с готова вечеря се появи като по вълшебен начин сред стаята.

Това беше мъжът, който ме преследваше от година, който се бе закълел, че ще ме обезчести, и който още с първите думи, които се отрониха от устните му, ми даде да разбере, че е сторил това през нощта.

– Подлец! – прошепна Фелтън.

– О, да! Подлец! – извика милейди, като видя с какво любопитство младият офицер, превърнал се цял в слух, възприемаше странния разказ. – О, да! Подлец! Той си бе въобразил, че е достатъчно да възтържествува над мене в съня ми, за да бъде всичко свършено. Той идваше с надеждата, че ще приема своя позор, щом този позор е налице. Идваше да ми предложи своето богатство в замяна на моята любов.

Аз излях върху тоя човек цялото презрение, цялото възмущение, което може да се побере в сърцето на една жена. Навярно той беше свикнал на такива укори, тъй като ме изслуша спокоен, усмихнат, със скръстени на гърдите ръце. После, когато помисли, че съм свършила, пристъпи към мене. Аз скочих към масата, грабнах нож и го опрях на гърдите си.

„Още една стъпка – казах му аз, – и не само моето безчестие, но и моята смърт ще тежи на съвестта ви.“

Навярно погледът ми, гласът ми, цялото ми същество са били изпълнени с тая неподправена искреност, която убеждава и най-покварените души, тъй като той се спря.

„Вашата смърт – ми отвърна той. – О, не! Вие сте твърде прелестна любовница, за да се съглася да ви загубя, след като имах щастието да ви притежавам само един единствен път. Сбогом, красавице! Ще почакам, ще ви навестя, когато сте по-добре разположена.“

При тези думи той свирна. Огненото кълбо, което осветяваше стаята ми, се издигна и изчезна. Останах в мрак. Същото скръцане на врата, която се отваря и затваря, се повтори след миг, огненото кълбо пак се спусна и аз останах сама.

Този миг бе ужасен. Ако изпитвах още някакви съмнения в моето

нешастие, тия съмнения се разпръснаха пред ужасната действителност. Бях във властта на човек, когото не само че ненавиждах, но и презирах. Човек, способен на всичко, който ми беше дал вече зловещо доказателство за това, което можеше да направи.

– Но кой беше този човек? – запита Фелтън.

– Прекарах нощта на един стол, като треперех при най-малкия шум, защото към полунощ лампата угасна и аз останах отново в мрак. Но нощта мина без никакво друго покушение от страна на моя мъчител. Съмна. Масата бе изчезнала. Останал беше само ножът в ръката ми.

Този нож беше едничката ми надежда. Бях смазана от умора. Очите ми горяха от безсъние. Не бях посмяла да дремна нито миг. Денят ме успокои, хвърлих се в леглото, без да се отделям от спасителния нож, който скрих под възглавницата си.

Когато се събудих, беше сложена нова маса. Този път въпреки ужаса напук на тревогите си усещах мъчителен глад. Две денонощия ние бях хапнала нищо: ядох хляб и плодове. После, като се сетих за упойката, сложена във водата, що бях изпила, аз не се докоснах до водата, която беше на масата, а напълних чашата си от мраморната чешма, зазида на в стената, над умивалника ми.

Въпреки тази мярка известно време пак изпитвах ужасно безпокойство. Но този път опасенията ми не бяха основателни: прекарах деня, без да почувствувам нищо, което да прилича на онова, от което се боях.

Имах предвидливостта да излея до половина шишето, за да не забележат недоверието ми.

Настъпи вечерта, а с нея и мракът. Но колкото и дълбок да беше той, очите ми започнаха да привикват. Видях в тъмното масата да потъва в пода. След четвърт час тя се появи отново с вечерята ми. След миг стаята пак се освети от същата лампа. Решила бях да ям само неща, в които не можеше да се постави каквото и да било приспивателно: две яйца и няколко плода бяха цялата ми вечеря. После отидох да наляя чаша вода от благодетелката чешма и я изпих.

При първите глътки ми се стори, че тя има малко по-друг вкус. Обзе ме подозрение и престанах да пия, но бях погълнала повече от половин чаша.

Плиснах с отвращение останалата вода и зачаках с чело, изпотено от ужас.

Навярно някой невидим свидетел беше забелязал, че наливам вода от чешмата и беше използвал доверчивостта ми, за да ускори моята

гибел, така хладнокръвно предрешена и преследвана с такова ожесточение.

Не беше изминал и половин час, когато усетих същите признаци, но понеже този път бях изпила само половин чаша вода, борих се по-продължително и вместо да заспя напълно, изпаднах в някакво сънливо състояние, което ми позволяваше да съзнавам какво става около мене, но бях неспособна да се браня или да бягам.

Повлякох се към леглото си, за да взема единствената защита, която ми оставаше – спасителния нож. Но не можах да стигна до възглавницата, паднах на колене, вкопчаха ръце в единия крак на кревата. Тогава разбрах, че съм загубена.

Фелтън ужасно пребледня и конвулсивна тръпка пробягна по цялото му тяло.

– И най-ужасното беше това – продължи милейди с променен глас, сякаш още изпитваше тревогата на оня страшен миг, – че този път аз съзнавах опасността, която ме застрашаваше, душата, ако мога така да кажа, бодърствуваше в заспалата ми плът. Аз виждах, чувах. Наистина всичко беше като насън, но това беше още по-страшно.

Видях лампата, която се издигаше и лека-полека ме остави в мрак. После чух тъй познатото скърцане на вратата, макар че тази врата се беше отваряла само два пъти.

Несъзнателно почувствувах, че до мене се приближава човек. Казват, че нещастниците, загубени в американските пустини, усещат така приближаването на змия.

Исках да направя някакво усилие, опитах се да викам. С невероятно напъгане на волята дори станах, но веднага паднах... и паднах в ръцете на своя мъчител.

– Но кажете ми, кой беше този човек? – възкликна младият офицер.

Милейди видя с един само поглед какво страдание причиняваше на Фелтън, като подчертаваше всяка подробност в разказа си. Но тя не искаше да му спести нито една мъка. Колкото по-дълбоко наранеше сърцето му, толкова по-сигурно той щеше да отмъсти за нея. И тя продължи, сякаш не беше чула възкликанието му или пък сякаш бе помислила, че не е дошло още време да му отговори.

– Само че този път подлецът вече нямаше работа с безжизнен труп, лишен напълно от чувства. Както ви казах, без да мога да овладее напълно всичките си способности, съзнавах опасността, която ме застрашаваше. И аз се борих с всичките си сили и навярно, колкото и слаба да бях, съм оказала голяма съпротива, защото го чух да вика:

„Проклети пуританки! Знаех, че уморявали палачите си, но мислех, че са по-слаби срещу любовниците си.“

Уви! Тази отчаяна съпротива не можеше да продължи дълго, почувствувах, че силите ме напускат. Този път подлецът не използва моя сън, а моя припадък.

Фелтън слушаше, без да издаде нито звук, само глухо стенеше, но по мраморното му чело се лееше пот и ръката му, скрита под дрехата, раздираше гърдите му.

– Като дойдох на себе си, най-напред посегнах за ножа под възглавницата, който не бях успяла да достигна. Ако не ми послужи за защита, можеше да ми послужи поне за изкупление.

Но като взех този нож, Фелтън, ужасна мисъл ми мина през ума. Заклех се да ви кажа всичко и ще ви кажа всичко, обещах ви истината и ще ви я кажа, дори и да ме погуби.

– Мина ви мисълта да си отмъстите на този човек, нали? – извика Фелтън.

– Да, да! – призна милейди. – Тази мисъл не подобава на една християнка, зная. Навярно вечният враг на нашата душа, този лъв, който непрестанно реве около нас, ми я внуши. Но какво да ви кажа, Фелтън – продължи милейди с глас на жена, която се самообвинява в престъпление, – тази мисъл ми мина през ума и вече не ме напусна. За тази греховна мисъл понасям днес наказанието си.

– Продължавайте, продължавайте – рече Фелтън, – с нетърпение чакам да стигнете до отмъщението.

– О! Реших, че то ще стане, колкото може по-скоро, не се съмнявах, че той ще дойде следната нощ. През деня нямаше от какво да се боя.

И когато дойде време за закуска, без да се колебае, аз ядох и пих. Решила бях вечерта да се престоря, че вечерям, но да не хапна нищо. Със сутрешната закуска трябваше да убия вечерния глад.

Само че скрих чаша вода от закуската си, тъй като жаждата най-много ме бе измъчвала, когато две денонощия не бях яла и пила.

Денят изтече, без да окаже никакво влияние върху мене – само затвърди взетото решение. Постарах се лицето ми да не издава с нищо съкровената ми мисъл, тъй като бях уверена, че ме наблюдават. Няколко пъти дори усмивка пробягна по устните ми. Фелтън, не смея да ви кажа кое ме караше да се усмихвам, ще се отворите от мене...

– Продължавайте, продължавайте – подкани я Фелтън, – виждате много добре, че с нетърпение чакам да чуя края.

– Свечери се и всичко стана по установения ред. В тъмното както

винаги дойде вечерята, после лампата светна и аз седнах до масата.

Издох само няколко плода. Престорих се, че наливам вода от шишето, но изпих само тази, която бях запазила в чашата си. Това направих така ловко, че ако е имало шпиони, те не са се усъмнили в нищо.

След вечерята се престорих, че ме обхваща същото вцепенение както предната вечер, но този път дадох вид, че ме наляга умора или че свиквах с опасността, дотътрах се до леглото, съблякох се и легнах.

Този път успях да напипам ножа под възглавницата и като се преструвах, че спя, стисках конвулсивно дръжката му.

Изминаха два часа, но не се случи нищо. Този път – о, боже мой, кой би ми казал това предната вечер! – започнах да се боя, че няма да дойде.

Най-после видях, че лампата се издига бавно и изчезва високо в потона. Стаята ми се изпълни с мрак и тъмнина, но аз направих усилие да пробия с поглед тъмнината и мрака.

Минаха десетина минути. Не чувах никакъв шум освен биенето на сърцето си.

Умолявах небето той да дойде.

Най-после чух тъй познатото скърцане на вратата, която се отваряше и затваряше. Чух въпреки дебелия килим стъпки, под които подът скърцаше. Видях въпреки мрака сянка, която се приближаваше към леглото ми.

– Побързайте, побързайте! – прошепна Фелтън. – Не виждате ли, че всяка ваша дума ме изгаря като разтопено олово!

– Тогава – продължи милейди, – тогава събрах всичките си сили, спомних си, че часът за отмъщение или по-скоро часът за правосъдие е ударил. Сметнах се за втора Юдит. Събрах сили, с ножа в ръка, и когато го видях до мене да протяга ръка, за да улови жертвата си, с последен вик на мъка и отчаяние го ударих право в гърдите.

Нещастникът! Той беше предвидил всичко: гърдите му бяха покрити с ризница, ножът се притъпи.

„А! – извика той, като ме сграбчи за ръката и изтръгна оръжието, което ми направи толкова лоша услуга. – Вие искате живота ми, моя хубава пуританке! Но това е повече от омраза, това е неблагодарност! Хайде, хайде, успокойте се, мое хубаво дете! Мислех, че сте се укротили. Аз не съм от ония тирани, които задържат жените насила. Вие не ме обичате, съмнявах се в това със свойствената си самонадеяност. Сега вече съм убеден. Утре ще бъдете свободна.“ Имах само едно желание, да ме убие. „Пазете се! – му казах аз. – Моята свобода ще бъде вашето

безчестие.“

„Обяснете се, моя хубава Сибила.“

„Да, защото веднага щом изляза оттук, ще разкажа всичко, ще разкажа за насилието, което извършихте над мене, за затварянето ми. Ще издам този дворец на покварата. Вие сте високопоставен, милорд, но треперете, над вас е кралят, а над краля е бог.“

Колкото и да се владееше привидно моят мъчител, не можа да се съдържи и направи гневно движение. Не виждах изражението на лицето му, но почувствувах как потрепера ръката му, на която бе опряна моята ръка.

„Тогава вие няма да излезете оттук!“ – рече той. „Добре, добре! – викнах аз. – Тогава мястото на моите мъки ще бъде и мой гроб. Добре! Аз ще умра тук и ще видите дали един призрак, който обвинява, не е пострашен от жив човек, който заплашва.“

„Няма да ви бъде оставено никакво оръжие.“ „Има едно, което отчаянието е предоставило на всяко живо същество, стига да има смелостта да си послужи с него. Ще се оставя да умра от глад.“

„Слушайте – предложи безчестникът, – мирът не е ли за предпочитане пред една такава война? Ще ви освободя още сега, ще ви обявя за самата добродетел и ще ви провъзглася за английска Лукреция.“

„А аз ще кажа, че вие сте Садист, ще ви разоблича пред хората, както ви разобличих вече пред бога. И ако трябва като Лукреция да подпиша своето обвинение с кръвта си, ще го подпиша.“

„Аха! – каза подигравателно моят враг. – Това е друго нещо. Повярвайте, в края на краищата вие сте добре тук, нищо не ще ви липсва и ако се оставите да умрете от глад, вината ще бъде ваша.“

След тези думи той се оттегли, чух как вратата се отвори и затвори, и останах потънала, да си призная, не толкова в мъката си, колкото в срама, че не си отмъстих.

Той удържа думата си. Следният ден и следната нощ изминаха, без да го видя. Но и аз удържах думата си и нито ядох, нито пих. Както му заявих, бях решена да умра от глад. Прекарах деня и нощта в молитви, защото се надявах, че бог ще ми прости самоубийството.

На втората нощ вратата се отвори. Бях легнала на пода, силите ме напускаха.

Като чух шума, аз се понадигнах на едната си ръка. „Е! – каза ми един глас, който звучеше така страшно в ушите ми, че веднага го познах. – Е, поукротихме ли се и ще заплатим ли своята свобода с едно единствено обещание да мълчим? Слушайте – продължи той, – аз съм

добрият принц и макар че не обичам пуританите, отдавам им справедливост, както и на пуританките, когато са хубави. Хайде, една малка клетва пред кръста, не ви искам нищо повече.“

„Заклевам се в кръста – извиках аз, защото при този омразен глас се възвърнаха всичките ми сили, – кълна се в кръста, заклевам се, че никакво обещание, никаква заплаха, никакво изтезание не ще ми затворят устата. Кълна се в кръста, заклевам се, че ще ви разоблича навсякъде като убиец, като похитител на чест, като подлец. Кълна се в кръста, заклевам се, че като изляза оттук, ще искам целият човешки род да ви отмъсти.“

„Пазете се! – каза гласът със заплаха, каквато не бях чувала дотогава. – Имам едно последно средство, което ще употребя в краен случай, за да ви затворя устата или поне за да не позволя на никого да повярва нито дума от онова, което ще кажете.“

Събрах всичките си сили, за да му отговоря със смях.

Той видя, че отсега нататък между нас започва вечна война, война на смърт.

„Слушайте – каза той, – оставям ви тази нощ и утре. Размислете: ако обещаете, че ще мълчите, ще бъдете заобиколена с богатство, уважение и дори с почести. Ако заплашвате, че ще говорите, ще ви осъдя на позор.“

„Вие ли! – извиках аз. – Вие!“

„На вечен, неизличим позор!“

„Вие ли!“ – повторих аз. – О, уверявам ви, Фелтън, мислех, че е полудял!

„Да, аз!“ – потвърди той.

„Ах, оставете ме – отговорих му аз, – ако не искате пред очите ви да си разбия главата в стената!“

„Добре – каза той, – както искате, до утре вечер!“

„До утре вечер!“ – повторих аз, като се отпуснах на пода и хапех килима от ярост...

Фелтън бе се облегал на едно кресло и милейди виждаше със сатинска радост, че силите му може би нямаше да издържат до края на разказа.

XXVII ИЗПИТАНО СРЕДСТВО ОТ КЛАСИЧЕСКА ТРАГЕДИЯ

След кратко мълчание, през което милейди наблюдаваше младежа, който я слушаше, тя продължи своя разказ.

– Минаха три дни, без да пия и без да ям, изпитвах ужасна мъка. Понякога минаваха сякаш облаци, които ми притискаха челото, замъгляваха очите ми. Започнах да бълнувам.

Настъпи вечерта, бях толкова слаба, че всеки миг губех съзнание и всеки път, когато изпадах в безсъзнание, благодарях на бога, защото мислех, че ще умра.

Сред един от тия припадъци чух, че вратата се отваря. Ужасът ме свести.

Той влезе в стаята, последван от някакъв мъж с маска. Той самият беше с маска, но аз познах стъпките му, познах гласа му, познах величествената осанка, която адът му беше дал за нещастие на човечеството.

„Е – рече той, – решихте ли да ми дадете клетвата, която ви поисках?“

„Вие казахте, че пуританите имат само една дума: моята дума е – вие я чухте – да ви предам тук на земята на човешкия съд, а на небето – на божия!“

„И така, вие упорствувате?“

„Кълна се пред бога, ще призова целия свят за свидетел на вашето престъпление и това ще продължи, докато намеря отмъстител.“

„Вие сте уличника – извика той гръмогласно – и ще бъдете наказана като уличника! Жигосана в очите на света, който ще призовете, опитайте се да докажете на тоя свят, че не сте нито престъпница, нито луда!“

После, като се обърна към мъжа, който го придружаваше, каза:

„Палачо, изпълни дълга си!“

– О! Името му, името му! – извика Фелтън. – Кажете ми името му!

– Тогава въпреки виковете ми, въпреки съпротивата, защото започвах да разбирам, че с мене ще се случи нещо по-страшно от смъртта, палачът ме сграбчи, повали ме на пода, притисна ме в ръцете си и задавена от ридания, почти в безсъзнание, като призовавах бога, който не ме чуваше, нададох изведнъж страшен вик на болка и срам. Горящо желязо, зачервено желязо, желязото на палача се беше отпечатало на рамото

ми.

Фелтън изрева.

– Вижте – каза милейди и се изправи величествена като кралица, – вижте, Фелтън, какво ново наказание измислиха за чистата девойка, жертва на насилието на един злодей. Научете се да познавате сърцата на хората и не ставайте вече така лесно оръдие на тяхната несправедлива мъст.

С бързо движение милейди разгърна дрехата си, раздра батистата, която покриваше нейната гръд, и зачервена от престорен гняв и лъжлив свян, показа на младежа незаличимия жиг, който опозоряваше това толкова хубаво рамо.

– Но – извика Фелтън – аз виждам тук лилия!

– В това именно се състои подлостта – отвърна милейди. – Английски жиг! – Трябваше да докажат кой съд го е присъдил и аз щях да призова публично всички съдилища в кралството. Но френския жиг... О! С него, с него аз бях наистина жигосана.

Това беше много за Фелтън.

Блед, неподвижен, смазан от това страшно откритие, заслепен от неземната красота на тая жена, която разкриваше своята голота пред него с безсрамие, което му се виждаше възвишено, той падна накрая на колене пред нея, както правеха първите християни пред непорочните и свети мъченици, които гоненията на императорите хвърляха в цирка на кръвожадната похот на тълпите. Жигът изчезна, остана само красотата.

– Простете, простете! – извика Фелтън. – О! Простете! – Милейди прочете в очите му: любов, любов!

– Да ви простя, за какво? – запита тя.

– Простете, че се присъединих към вашите мъчители. – Милейди му подаде ръка.

– Толкова хубава, толкова млада! – извика Фелтън, като покриваше с целувки ръката ѝ.

Милейди хвърли върху него един от ония погледи, които превръщат роба в крал.

Фелтън беше пуритан: той пусна ръката на тая жена, за да целуне нозете ѝ.

Той не я обичаше, боготвореше я.

Когато възторгът премина, когато милейди сякаш възвърна своето хладнокръвие, което нито за миг не беше изгубила, когато Фелтън видя да се закриват под булото на целомъдрието тия любовни съкровища, които се криеха така умело, за да ги пожелае по-горецо, той каза:

– Сега остава да ми кажете само едно – името на вашия истински палач, защото за мене той е само един, другият е бил оръдие, нищо друго.

– Как, братко! – извика милейди. – Трябва ли да го назова, не отгатна ли кой е?

– Как! – запита Фелтън. – Той!... Пак той!... Вечно той!... Как! Истинският виновник...

– Истинският виновник – отвърна милейди – е човекът, който разорява Англия, гонителят на истинските вярващи, подлият похитител на честта на толкова жени, този, който за една прищявка на поквареното си сърце ще накара Англия да пролее толкова кръв, който днес закриля протестантите, а утре ще ги предаде...

– Бъкингам! Значи Бъкингам! – извика силно разгневен Фелтън.

Милейди закри лицето си с ръце, сякаш не можеше да понесе срама, който ѝ навяваше това име.

– Бъкингам, палачът на това небесно създание! – извика Фелтън. – И ти не го поразис с гръм, господи! И ти го остави знатен, уважаван, могъщ, за гибел на всички ни!

– Бог се отрича от този, който сам себе си отрича – каза милейди.

– Та той иска да навлече на главата си наказанието, което е отредено за прокълнатите! – продължи Фелтън с растящо възбуждение. – Та той иска човешката мъст да изпревари небесното правосъдие!

– Хората се боят от него и го щадят.

– О! Аз – заяви Фелтън, – аз не се боя от него и не ще го пощадя!...

Милейди почувствува, че душата ѝ се облива в адска радост.

– Но как лорд Уингър, моят покровител, моят баща – запита Фелтън – е замесен във всичко това?

– Слушайте, Фелтън – започна милейди, – между подлите и презрението още има благородни и великодушни хора. Имах годеник, мъж, когото обичах и който ме обичаше. Сърце като вашето, Фелтън, човек като вас. Отидох при него и му разказах всичко. О, той ме познаваше и не се усъмни нито за миг. Той беше знатен благородник, той беше човек във всяко отношение равен на Бъкингам. Той не каза нищо, препаса само шпагата си, наметна мантията си и отиде в двореца на Бъкингам.

– Да, да – рече Фелтън, – разбирам, макар че за такива хора човек не трябва да си служи с шпага, а с кинжал.

– Бъкингам беше заминал предната вечер, изпратен като извънреден посланик в Испания, отишъл да иска ръката на инфантата за крал Карл I, който тогава беше само уелски принц. Годеникът ми се върна.

„Слушайте – каза ми той, – този човек е заминал и с други думи, засега избягва моето отмъщение. Но докато той се върне, нека се венчеем, както бяхме решили, а после разчитайте на лорд Уинтър, който ще съумее да защити своята чест и честта на жена си.“

– Лорд Уинтър – възкликна Фелтън.

– Да – потвърди милейди, – лорд Уинтър, и сега разбирате всичко. Нали? Бъкингам отсъства близо една година. Осем дни преди пристигането му лорд Уинтър почина внезапно, като ме остави единствена наследница. Отде дойде този удар? Бог, който знае всичко, навярно знае това, но аз не обвинявам никого...

– О! Каква бездна, каква бездна! – извика Фелтън.

– Лорд Уинтър умря, без да каже нищо на брат си. Ужасната тайна трябваше да остане скрита за всички, докато един ден падна като гръм над главата на виновния. Вашият покровител гледаше с лошо око на тая сватба на големия си брат с момиче без състояние. Почувствах, че не мога да очаквам от човек, излъган в надеждите си за наследство, никаква подкрепа. Прехвърлих се във Франция, решена да прекарам там останалите дни на живота си. Но цялото ми състояние е в Англия. Войната прекрати съобщенията между двете държави и аз останах без средства. Принудена бях да се върна. Преди шест дни слязох в Портсмут.

– Е, и? – запита Фелтън.

– И! Бъкингам, научил навярно за моето завръщане, говорил за мене на лорд Уинтър, вече настроен срещу мене, и му казал, че снаха му е уличница, жигосана жена. Чистия и благороден глас на моя съпруг го нямаше вече да ме защити. Лорд Уинтър повярвал всичко, което му казали, повярвал лесно, тъй като му било изгодно да повярва. Заповяда да ме арестуват, доведе ме тук и ме постави под ваша охрана. Вие знаете останалото: вдругиден той ме заточава, изпраща ме в изгнание, вдругиден той ме заселва сред престъпници! Клопката е добре скроена, заговорът е изкусен и честта ми няма да преживее това. Вие виждате много добре, Фелтън, че трябва да умра. Фелтън, дайте ми ножа!

И при тези думи, сякаш изгубила сетни сили, милейди падна немощна и посърнала в прегръдките на младия офицер, който, опиянен от любов, от ярост и от незнайни наслади, я прихвана възторжено, притисна я към сърцето си, цял изтръпнал от дъха на тези хубави уста и от допира на тази тъй трептяща гръд.

– Не, не – рече той, – не, ти ще живееш уважавана и чиста, ще живееш, за да възтържествуваш над враговете си.

Милейди го отблъсна бавно с ръка, като го привличаше с поглед,

но Фелтън на свой ред я прегърна и почна да я умолява като божество.

– О, смърт, смърт! – казваше тя, като снишаваше глас и премрежваше поглед. – О, смърт, не позор! Фелтън, братко мой, приятелю мой, заклевам те!

– Не – извика Фелтън, – не, ти ще живееш и ще живееш отмъстена.

– Фелтън, аз нося нещастие на всичко, което ме заобикаля! Фелтън, върви си! Фелтън, остави ме да умра!

– Добре, тогава ще умрем заедно! – извика той, като впи устни в устните на затворницата.

Няколко удара отекнаха на вратата. Този път милейди наистина го отблъсна.

– Слушай – прошепна тя, – чули са ни и идат! Свършено е, ние сме загубени!

– Не – отвърна Фелтън, – часовият ме предупреждава, че минава патрул.

– Тогава тичайте на вратата и отворете сам.

Фелтън се подчини. Тази жена владееше вече всичките му мисли, цялата му душа.

Срещу него стоеше сержант, началник на охранителен патрул.

– Е! Какво има? – запита младият лейтенант.

– Бяхте ми казали да отворя вратата, ако чуя да се вика за помощ – отговори войникът, – но забравихте да ми оставите ключа. Чух, че викате, без да разбере какво казвате, исках да отворя вратата, тя беше заключена отвътре и повиках сержанта.

– И аз дойдох – добави сержантът.

Фелтън объркан, почти обезумял, стоеше безмълвен. Милейди разбра, че тя трябва да овладее положението, изтича до масата и взе ножа, оставен от Фелтън там.

– С какво право искате да ми попречите да умра? – извика тя.

– Велики боже! – викна Фелтън, като видя ножа да блести в ръката ѝ.

В този миг подигравателен смях екна в коридора. Лордът, привлечен от шума, по халат, с шпага под мишница, стоеше на прага.

– Аха! – каза той. – Ето и последното действие на трагедията. Виждале ли, Фелтън, че драмата се развива така, както ви казах. Но бъдете спокоен, няма да се пролее кръв.

Милейди разбра, че е загубена, ако не даде на Фелтън бързо и страшно доказателство за смелостта си.

– Лъжете се, милорд, кръв ще се пролее и нека тази кръв падне

върху тези, които са причина тя да се пролее!

Фелтън извика и се спусна към нея. Беше много късно: милейди се бе наранила.

Но ножът за щастие или по-право благодарение на ловкостта на милейди срещна железния корсет, който по онова време бранеше като броня женската гръд. Той се беше плъзнал, разкъсвайки дрехата, и бе проникнал покрай ребрата.

Но въпреки това дрехата на милейди в миг се обагри с кръв.

Милейди бе паднала по гръб и изглеждаше в безсъзнание.

Фелтън измъкна ножа.

– Вижте, милорд – продума той мрачно, – ето една жена, която се намираще под моя охрана и която се уби!

– Бъдете спокоен, Фелтън – рече лорд Уинтър, – тя не е мъртва, демоните не умират толкова лесно. Бъдете спокоен и идете да ме чакате в стаята ми.

– Но, милорд...

– Вървете, заповядвам ви.

При тази заповед на началника си Фелтън се подчини. Но като излизаше, той прибра ножа в пазвата си.

А лорд Уинтър повика само жената, която прислужваше на милейди, и когато тя дойде, поръча ѝ да се грижи за затворницата, която все още беше в безсъзнание, и я остави сама с нея.

Но понеже в края на краищата въпреки съмненията му раната можеше да се окаже тежка, той изпрати веднага слуга на кон да повика лекар.

XXVIII БЯГСТВОТО

Както бе предположил лорд Уинтър, раната на милейди не беше опасна. Веднага щом остана сама с жената, която лордът бе повикал и която бързаше да я разсъблече, тя отвори очи.

Но трябваше да се преструва на слаба и болна. Това не беше трудно за комедиантка като милейди – бедната жена бе напълно измамена от затворницата и въпреки нейните настоявания бдя упорито над нея цяла нощ.

Но присъствието на тази жена не пречеше на милейди да мисли.

Нямаше вече никакво съмнение. Тя беше убедила Фелтън. Фелтън

й принадлежеше – намираше се в такова душевно състояние, че дори и ангел да се явеше пред него да обвинява милейди, той положително щеше да го вземе за пратеник на дявола.

Тая мисъл караше милейди да се усмихва, защото Фелтън беше вече едничката ѝ надежда, единственото ѝ средство за спасение.

Но може би лорд Уинтър го е заподозрял, може би сега самият Фелтън се намираше под наблюдение.

Към четири часа сутринта лекарят дойде, но раната на милейди се беше вече затворила: лекарят не можа да установи нито посоката, нито дълбочината. Той позна само по пулса на болната, че случаят не е никак тежък.

Сутринта милейди, под предлог, че не е спала през нощта и че има нужда от почивка, отпрати жената, която я наглеждаше.

Надяваше се, че Фелтън ще дойде по време на закуската, но Фелтън не дойде.

Бяха ли се оправдали опасенията ѝ? Заподозрян от лорда, можеше ли Фелтън да не дойде в решителния час? Оставаше ѝ само един ден: лорд Уинтър ѝ беше съобщил, че ще отплава на 23, а сега беше 22 сутринта.

Въпреки това тя чака доста търпеливо до обед.

Макар че не беше яла сутринта, обедът бе донесен в определения час. Милейди с ужас забеляза, че войниците, които я пазеха, бяха в друга униформа.

Тогава се реши да попита какво е станало с Фелтън. Отговориха ѝ, че преди един час Фелтън възседнал коня си и заминал.

Осведоми се дали лордът е още в замъка. Войникът отговори утвърдително и каза, че има заповед да го предупреди, ако затворницата желае да му говори.

Милейди отвърна, че засега е много слаба и едничкото ѝ желание е да остане сама.

Войникът остави обедата на масата и излезе.

Фелтън бе отстранен, моряците бяха сменени, значи не вярваха вече на Фелтън.

Това беше последният удар, нанесен на затворницата.

Като остана сама, тя стана. Леглото, където лежеше от предпазливост и за да я смятат тежко ранена, я изгаряше като жарава. Тя хвърли поглед към вратата: лордът беше наредил да заковат дъска върху прозорчето. Боеше се навярно да не би през това прозорче да съблазни с някое дяволско средство пазачите си.

Милейди се усмихна от радост. И тъй тя можеше да даде простор на своите бурни чувства, без да я наблюдават: тя тичаше из стаята като разярена луда или като тигрица, затворена в желязна клетка. И ако ножът беше останал у нея, тя положително щеше да помисли този път да убие лорда, а не себе си.

В шест часа лорд Уинтър влезе. Той беше въоръжен до зъби. Този човек, в когото досега милейди беше виждала само доста глупав благородник, беше станал превъзходен тъмничар. Той сякаш предвиждаше всичко, отгатваше всичко, предотвратяваше всичко.

Един единствен поглед, който той хвърли върху милейди, му откри какво ставаше в душата ѝ.

– Добре – каза той, – но вие няма да ме убиете и днес: вие нямате вече оръжие, пък и аз съм нащрек. Бяхте почнали да покварявате бедния ми Фелтън: той се поддаваше вече на пъкленото ви влияние, но аз искам да го спася, той няма да ви види вече, всичко е свършено. Съберете вещите си, утре ще заминете. Бях определил отплаването за двадесет и четвърти, но реших, че колкото по-скоро стане, толкова по-добре. Утре на обед ще имам заповедта за вашето заточаване, подписана от Бъкингам. Ако продумате една едничка дума на когото и да било, преди да бъдете на кораба, моят сержант ще ви пръсне черепа, така му е заповядано. Ако на кораба продумате една дума на когото и да било, преди капитанът да ви разреши, капитанът ще заповяда да ви хвърлят в морето, такава е уговорката. Довиждане, ето какво имах да ви кажа днес. Утре ще ви видя пак, за да се сбогувам с вас!

След тези думи лордът излезе.

Милейди изслуша цялото това застрашително словоизлияние с презрителна усмивка на устните, но с ярост в сърцето.

Донесоха вечерята. Милейди почувствува, че има нужда от сили, тя не знаеше какво можеше да се случи през тази застрашителна нощ, която приближаваше – грамадни облаци се кълбяха по небето, а далечни мълнии предвестваха буря.

Бурята се разрази към десет часа вечерта: милейди намираше утеха в това, че природата споделя безредieto в душата ѝ. Гръмотевиците тътнеха във въздуха както гневът в мислите ѝ. Струваше ѝ се, че вихърът разчорляше косите ѝ, както свеждаше клоните на дърветата и отнасяше листата им. Тя виеше като урагана и гласът ѝ се сливаше с могъщия глас на природата, която сякаш също стенеше в отчаяние.

Изведнъж чу, че се чука на стъклото и при блясъка на една светкавица видя зад решетките лице на мъж.

Тя изтича до прозореца и го отвори.

– Фелтън! – извика тя. – Аз съм спасена!

– Да – прошепна Фелтън. – но тихо, тихо! Необходимо ми е време, за да изпиля решетката. Внимавайте само да не ни видят през прозорчето на вратата.

– О, ето доказателство, че бог е с нас, Фелтън! – възкликна милейди. – Те затвориха прозорчето с дъска.

– Това е добре, бог им е взел ума! – рече Фелтън.

– Но какво трябва да правя? – запита милейди.

– Нищо, нищо. Само затворете пак прозореца. Легнете или поне свийте се в леглото облечена. Когато свърша, ще почукам на стъклото. Но ще можете ли да ме последвате?

– О! Да!

– А раната ви?

– Боли, но не ми пречи да ходя.

– Бъдете тогава готова при първия знак.

Милейди затвори прозореца, загаси лампата и отиде, както я посъветва Фелтън, да се сгуши в леглото си. Сред воя на бурята тя чуваше как стърже пилата на решетката, а при блясъка на всяка светкавица съзираше сянката на Фелтън зад стъклата.

Тя прекара един час, без да диша, притаила дъх, с пот на челото, със сърце, което се свиваше от страшна тревога и при най-малкия шум в коридора.

Има часове, които траят година.

След един час Фелтън пак почука.

Милейди скочи от леглото и отиде да отвори. Две жезла бяха прерязани и се образуваше дупка, през която можеше да се провре човек.

– Готова ли сте? – попита Фелтън.

– Да. Трябва ли да взема нещо?

– Злато, ако имате.

– Да, за щастие оставиха ми това, което имах.

– Толкова по-добре, защото аз похарчих всичките си пари, за да наема лодка.

– Вземете – каза милейди, като подаде на Фелтън кесия, пълна с луи.

Фелтън взе кесията и я пусна долу в подножието на стената.

– А сега – попита той – искате ли да дойдете?

– Готова съм.

Милейди се качи на едно кресло и промъкна горната част на тялото

си през прозореца. Тя видя младия офицер увиснал над пропастта на въжена стълба.

За пръв път някакво чувство на ужас ѝ напомни, че е жена.

Бездната я ужасяваше.

– Боях се от това – рече Фелтън.

– Няма нищо, няма нищо – отвърна милейди, – ще се спусна със затворени очи.

– Имате ли доверие в мене? – запита Фелтън.

– Иска ли питане!

– Приближете двете си ръце, скръстете ги добре. Фелтън уви двете ѝ китки с кърпичката си, а над кърпичката върза въже.

– Какво правите? – попита изненадана милейди.

– Обвийте с ръце шията ми и не се бойте от нищо.

– Но така ще загубите равновесие и ще се пребием и двамата.

– Бъдете спокойна, аз съм моряк.

Нямаше нито миг за губене. Милейди обви с двете си ръце шията на Фелтън и се остави да я измъкне през прозореца.

Фелтън започна да се спуска бавно, от стъпало на стъпало. Въпреки тежестта на телата им, вятърът ги полюшваше във въздуха.

Изведнъж Фелтън се спря.

– Какво има? – попита милейди.

– Тихо – каза Фелтън, – чувам стъпки.

– Открити сме! – Настъпи кратко мълчание.

– Не – обади се Фелтън, – няма нищо.

– Но какъв е този шум?

– Патрулът обикаля замъка.

– Къде обикаля?

– Точно под нас.

– Ще ни открият.

– Няма, ако не блесне мълния.

– Ще се спънат в края на стълбата.

– За щастие тя е на шест стъпки от земята.

– Ето ги, боже мой!

– Мълчете!

И двамата останаха увиснали, неподвижни, притаили дъх, на двадесет стъпки от земята. През това време войниците минаваха под тях, като се смееха и разговаряха.

Настъпи страшен миг за двамата бегълци.

Патрулът мина. Чу се шумът от отдалечавачи се стъпки и шепотът

от гласовете, които постепенно замираха.

– Сега – рече Фелтън – ние сме спасени. Милейди въздъхна и изгуби съзнание.

Фелтън продължи да се спуска. Като стигна долния край на стълбата и не почувствува вече опора за краката, той се вкопчи с ръце. Най-после, като хвана последното стъпало, той се отпусна на китките си и допря земята. Наведе се, досегна кесията със златото и я захапа със зъби.

После дигна милейди на ръце и бързо се отдалечи в противоположната на патрула посока. Скоро свърна от патрулния път, спусна се по скалите и като слезе на самия бряг, свирна.

Отговориха му по същия начин и след пет минути се зададе лодка с четирима гребци.

Лодката се приближи, колкото може по-близо, но тъй като беше плитко, не се допря до самия бряг, Фелтън нагази до пояс във водата – не искаше да повери на никого скъпоценния си товар.

За щастие бурята започваше да утихва, но морето все още беше бурно. Малката лодка подскачаше по вълните като орехова черупка.

– Към шлюпа – каза Фелтън – и гребете бързо. – Четиримата души започнаха да гребат, но морето беше много бурно и греблата с мъка пореха водата.

Все пак се отдалечаваха от замъка. Това беше най-важното. Нощта бе много мрачна и вече беше почти невъзможно да се забележи брегът и следователно още по-трудно биха могли да забележат лодката от брега.

Някаква черна точка се люшкеше в морето.

Това беше шлюпът.

Докато четиримата гребци с всички сили гребяха към него, Фелтън развърза въжето, после кърпичката, с която бяха вързани ръцете на милейди.

После, когато ръцете ѝ бяха развързани, той гребна малко вода от морето и поръси лицето ѝ.

Милейди въздъхна и отвори очи.

– Къде съм? – попита тя.

– Спасена – отвърна младият офицер.

– О! Спасена! Спасена! – извика тя. – Да, ето небето, ето морето! Въздухът, който дишам, е въздухът на свободата. Ах!... Благодаря, Фелтън, благодаря!

Младежът я притисна до сърцето си.

– Но какво ми е на ръцете? – попита милейди. – Като че са ми

стискали китките в менгеме!

Милейди подигна ръцете си и наистина китките ѝ бяха посинели.

– Жалко! – рече Фелтън, като погледна тия хубави ръце и поклати леко глава.

– О, нищо, нищо! – извика милейди. – Сега си спомням! – Милейди се озърна.

– Тук е – каза Фелтън и бутна с крак кесията с пари. Приближаваха се до шлюпа. Дежурният моряк извика към лодката, от лодката отговориха.

– Какъв е този кораб? – попита милейди.

– Шлюпът, който наех за вас.

– Къде ще ме закара?

– Където искате, стига само да ме оставите в Портсмут.

– Какво ще правите в Портсмут? – запитва милейди.

– Ще изпълня заповедите на лорд Уинтър – отговори Фелтън с мрачна усмивка.

– Какви заповеди? – попита милейди.

– Как, не разбирате ли? – каза Фелтън.

– Не. Обяснете ми, моля ви.

– Понеже не ми вярваше вече, поиска сам да ви пази, а мене ме изпрати да отнеса вместо него за подпис при Бъкингам заповедта за вашето заточение.

– Но щом не ви е вярвал, как ви е поверил тая заповед?

– Полагаше ли се да зная какво нося?

– Имате право. И вие отивате в Портсмут?

– Нямам време за губене. Утре е двадесет и трети, а Бъкингам заминава утре с флотата си.

– Заминава утре, закъде заминава?

– За Ла Рошел.

– Той не трябва да замине! – извика милейди, като загуби свойственото си самообладание.

– Бъдете спокойна – отвърна Фелтън, – той няма да замине.

Милейди потрепера от радост. Тя бе прочела вдън сърцето на младежа – смъртта на Бъкингам беше написана там с едри букви.

– Фелтън... – започна тя – вие сте велик като Юда Макавей! Ако умрете, ще умра с вас: това е всичко, което мога да ви кажа.

– Тихо! – прошепна Фелтън. – Пристигнахме. И наистина приближиха се до шлюпа.

Фелтън се изкачи пръв по корабната стълба и подаде ръка на

милейди, докато моряците я придържаха, защото морето беше още много развълнувано.

След миг бяха на палубата.

– Капитане – каза Фелтън, – ето лицето, за което ви говорих и което трябва да свалите здраво и читаво във Франция.

– Срещу хиляда пистола – добави капитанът.

– Аз ви дадох петстотин.

– Вярно – потвърди капитанът.

– Ето и другите петстотин – намеси се милейди, като посегна към кесията с парите.

– Не – възрази капитанът, – не мога да пристъпя думата, която дадох на този младеж. Другите петстотин пистола ще ми бъдат брони, чак когато стигнем в Булон.

– И ще стигнем ли?

– Здрави и читави – заяви капитанът, – това е толкова вярно, както е вярно, че се казвам Джек Бътлър.

– Добре! – каза милейди. – Ако удържите на думата си, ще ви дам не петстотин, а хиляда пистола.

– Ура, прекрасна госпожо – извика капитанът, – и нека бог ми изпраща често пътници като ваша милост!

– А сега – рече Фелтън – заведете ни в заливчето... нали се уговорихме да ни заведете там.

Вместо отговор капитанът даде нужната заповед за маневра и към седем часа сутринта малкият кораб хвърляше котва в определеното заливче.

Докато пътуваха, Фелтън разказа на милейди всичко: как, вместо да отиде в Лондон, наел малкия кораб, как се върнал, как се изкатерил по стената, като при изкачването забивал между камъните куки, за да може да стъпва, и как най-сетне, като стигнал до решетката, завързал стълбата. Милейди знаеше останалото.

От своя страна милейди се опита да поощри Фелтън в намерението му: но при първите думи, които излязоха от устата ѝ, тя ясно разбра, че младият фанатик има нужда по-скоро да бъде укротен, отколкото поощряван.

Уговориха се, че милейди ще чака Фелтън до десет часа и ако в десет часа той не се върне, ще отплава.

Тогава, ако не бъде заловен, той ще я настигне във Франция в кармелитския манастир в Бетюн.

XXIX КАКВО СТАВАШЕ В ПОРТСМУТ НА 23 АВГУСТ 1628 ГОДИНА

Фелтън целуна ръка на милейди – сбогува се с нея, както брат се сбогува със сестра си, когато отива на разходка.

Наглед той беше спокоен, както винаги; само очите му горяха с не-обикновен трескав блясък; челото му беше по-бледо от обикновено; говореше със стиснати зъби, кратко и отсечено, което показваше, че го вълнуват мрачни мисли.

Докато се намираше в лодката, която го отнасяше на брега, лицето му беше обърнато към милейди. Изправена на палубата, тя го следеше с очи. И двамата не се безпокояха, че могат да ги преследват – никога не влизаха в стаята на милейди преди девет часа, а от замъка до Лондон имаше три часа път.

Фелтън слезе на брега, изкачи се по малкия гребен на крайбрежната стръмнина, махна за последен път на милейди и се запъти към града.

След стотина крачки пътят се спускаше надолу и той можеше да види само мачтата на кораба.

Затича се веднага към Портсмут, който се виждаше насреща на около половин миля. Къщите и кулите му се открояваха в утринната мъгла.

Отвъд Портсмут морето беше покрито с кораби – мачтите им, прилични на гора от оголени през зимата тополи, се люшкаха на вятъра.

Фелтън крачеше и си припомняше всички истински и лъжливи обвинения срещу любимеца на Джейкъб VI и Чарлз I, които се бяха натрупали у него след две години дълбоки размишления и през дългото му пребиваване сред пуританите.

Когато сравняваше обществените престъпления на този министър, големи европейски престъпления, ако може тъй да се каже, с частните и неизвестни престъпления, в които го беше обвинила милейди, Фелтън намираше, че по-виновен бе оня Бъкингам, чийто живот беше неизвестен на обществото. Защото любовта му, тъй странна, нова и пламенна, го караше да вижда подлите и въображаеми обвинения на лейди Уинтър, както човек вижда през увеличително стъкло дори незабележими в действителност пращинки като страшни чудовища.

Бързият ход разпаляваше още по-силно кръвта му. Мисълта му, че оставяше зад себе си изложена на страшно отмъщение жената, която обичаше или по-скоро, която боготвореше като светица, преживяното

вълнение, умората, всичко възпламеняваше още повече душата му над границата на човешките чувства.

Той влезе в Портсмут към осем часа сутринта. Цялото население беше на крак. Барабани биеха по улиците и на пристанището. Войските, които щяха да отплават, се спускаха към морето.

Фелтън стигна в адмиралтейството, потънал в прах и пот. Лицето му, обикновено толкова бледо, бе зачервено от жегата и гняв. Часовият не искаше да го пусне, но Фелтън повика началника на караула и извади писмото, което носеше:

– Бърза поръчка от страна на лорд Уинтър – каза той.

Като чу името на лорд Уинтър, за когото се знаеше, че е един от най-близките приятели на негова светлост, началникът на караула даде заповед да пуснат Фелтън, който също носеше униформата на морски офицер.

Фелтън се втурна в двореца.

Тъкмо когато влизаше във вестибюла, друг мъж, прахен и запъхтан, също влизаше, като остави при вратата пощенски кон, който щом пристигна, падна на двете си колене.

Той и Фелтън се обърнаха едновременно към Патрик, доверения камердинер на дука. Фелтън каза името на барон Уинтър, непознатият не искаше да спомене никого и заяви, че може да каже кой е само пред дука. И двамата настояваха да минат първи.

Патрик, като знаеше, че лорд Уинтър има служебна работа и е в приятелски връзки с дука, предпочете лицето, което идеше от негово име. Другият бе принуден да чака. Виждаше се как проклينا това закъснение.

Камердинерът преведе Фелтън през голяма зала, където чакаха пратениците на Ла Рошел, предвождани от принц дьо Субиз, и го въведе в един кабинет, където Бъкингам, излязъл от банята, довършваше тоалета си, на който и този път както винаги отделяше особено внимание.

– Лейтенант Фелтън – съобщи Патрик, – от страна на лорд Уинтър.

– От страна на лорд Уинтър! – повтори Бъкингам. – Да влезе.

Фелтън влезе. В този миг Бъкингам хвърляше на дивана скъп халат, везан със злато, за да облече синя кадифена дреха, цялата обшита с бисери.

– Защо лордът не дойде сам? – запита Бъкингам. – Чаках го тая сутрин.

– Той ме натовари да кажа на ваша светлост – отвърна Фелтън, – че много съжалява, задето не ще има тази чест, тъй като е принуден да

охранява замъка.

– Да, да – рече Бъкингам, – зная това, там има една затворница.

– Точно за тая затворница исках да говоря на ваша светлост – продължи Фелтън.

– Добре, говорете!

– Това, което имам да ви кажа, може да бъде изслушано само от вас, милорд.

– Оставете ни, Патрик – каза Бъкингам, – но бъдете наблизко, за да чуете, когато ви позвъня. След малко ще ви повикам.

Патрик излезе.

– Сега сме сами, господине – добави Бъкингам, – говорете.

– Милорд – започна Фелтън, – лорд Уинтър ви е писал онзи ден, за да ви помоли да подпишете заповедта за заточение на една млада жена, наречена Шарлота Бексън.

– Да, господине, и аз му отговорих да ми донесе или да изпрати тая заповед и ще я подпиша.

– Ето я, милорд.

– Дайте – каза дукът.

И като я взе от ръцете на Фелтън, той бегло я прегледа. Уверил се, че е същата заповед, за която му бе съобщено, той я сложи на масата, взе перо и се приготви да я подпише.

– Извинете, милорд – спря го Фелтън, – но ваша светлост знае ли, че името Шарлота Бексън не е истинското име на тази млада жена?

– Да, господине, зная – отвърна дукът, като потопи перото в мастилницата.

– Тогава, ваша светлост, знаете ли истинското й име? – запита рязко Фелтън.

– Зная го.

Дукът приближи перото към заповедта. Фелтън пребледня.

– Като знаете истинското й име, ваша светлост, пак ли ще подпишете? – продължи Фелтън.

– Разбира се – отговори Бъкингам, – и дори два пъти, не веднъж.

– Не мога да повярвам – продължи Фелтън с глас, който ставаше все по-рязък и отсечен, – че ваша светлост знае, че става дума за лейди Уинтър...

– Зная отлично и съм изненадан, че и вие знаете!

– И ваша светлост ще подпишете ли тая заповед без угризение на съвестта?

Бъкингам погледна надменно момъка.

– Я гледай! Знаете ли, господине, че ми задавате странни въпроси – каза му той – и че съм много снизходителен, като ви отговарям?

– Отговаряйте, ваша светлост – настоя Фелтън, – положението е потежко, отколкото може би си мислите.

Бъкингам помисли, че младежът, който идеше от страна на лорд Уинтър, говореше навярно от негово име и омекна.

– Без никакво угризение – отвърна той – и лордът като мене знае, че милейди Уинтър е голяма престъпница и да се сведе наказанието ѝ до заточение е почти равносилно на помилване.

Дукът постави перото върху заповедта.

– Вие няма да подпишете тая заповед, милорд! – заявя Фелтън, като пристъпи крачка към дука.

– Аз ли няма да подпиша тая заповед! – учуди се Бъкингам. – Защо?

– Защото ще надникнете в душата си и ще отдадете справедливост на милейди.

– С изпращането ѝ в Тайбърн ѝ се отдава справедливост – отговори Бъкингам. – Милейди е безчестна жена.

– Ваша светлост, милейди е ангел, вие знаете добре това и аз искам от вас свободата ѝ.

– Хайде де! – възкликна Бъкингам. – Да не сте луд, та ми говорите така?

– Милорд, извинете ме! Говоря, както мога. Сдържам се. Но, милорд, помислете си какво ще направите и се пазете да не превишите мярката!

– Моля?... Боже, прости ми! – извика Бъкингам. – Той сякаш ме заплашва!

– Не, милорд, още моля и ви казвам: една капка вода е достатъчна, за да прелее пълната чаша, една малка грешка може да навлече възмездие над главата, щадена въпреки толкова престъпления.

– Господин Фелтън – каза Бъкингам, – ще излезете оттук и ще отидете веднага под арест.

– Вие ще ме изслушате докрай, милорд. Вие сте прелъстили тази девойка, вие сте я оскърбили, вие сте я опетнили. Изкупете престъпленията си към нея, оставете я да замине свободно и аз няма да искам нищо друго от вас.

– Няма да искате! – повтори Бъкингам, като погледна учуден Фелтън и наблегна на всяка сричка от трите думи, които каза.

– Милорд – продължи Фелтън и колкото повече говореше, толкова

повече се разпалваше. – Милорд, пазете се, на цяла Англия дотегнаха вашите беззакония. Милорд, вие злоупотребихте с кралската власт, която почти узурпирахте. Милорд, вие сте омразен на хората и на бога. Бог ще ви накаже по-късно, но аз, аз ще ви накажа днес.

– О! Това е вече много! – извика Бъкингам, като пристъпи крачка към вратата.

Фелтън му препречи пътя.

– Аз ви моля смирено – продължи той, – подпишете заповед за освобождението на лейди Уинтър. Помислете, че това е жената, която вие сте обезчестили.

– Махнете се, господине – процеди Бъкингам, – или ще позвъня и ще заповядам да ви оковат във вериги.

– Вие няма да позвъните – пресече го Фелтън, като се хвърли между дука и звънеца, поставен на една масичка със сребърни инкрустации. – Пазете се, милорд, вие сте в ръцете на бога.

– В ръцете на дявола, искате да кажете – извика Бъкингам, като повиши глас, за да привлече хора, но без да повика направо.

– Подпишете, милорд, подпишете заповед за освобождението на лейди Уинтър – каза твърдо Фелтън, като бутна един лист към дука.

– Насила! Подигравате ли се! Хей, Патрик!

– Подпишете, милорд.

– Никога!

– Никога?

– Помощ – извика дукът и в същото време грабна шпагата си.

Но Фелтън не му даде време да я извади. Той държеше напълно готов в пазвата си ножа, с който се беше наранила милейди. С един скок той се нахвърли върху дука. В същия миг Патрик влезе в стаята и извика:

– Милорд, писмо от Франция!

– От Франция! – възкликна Бъкингам и забрави всичко, като си помисли кой изпращаше писмото.

Фелтън използва този миг и заби ножа до дръжката в хълбока му.

– Ах! Предател! – извика Бъкингам. – Ти ме уби...

– Убийство! – изрева Патрик.

Фелтън се озърна, за да избяга, и като видя, че вратата е отворена, втурна се в съседната стая, където чакаха, както казахме, пратениците на Ла Рошел, прекоси я тичешком и хукна към стълбата. Но на най-горното стъпало срещна лорд Уинтър, който, щом го видя смъртно бледен, с блуждаещ поглед и с петна от кръв по ръката и лицето, го сграбчи за

гърлото и извика:

– Знаех, но се сетих с минута закъснение! Ах, колко съм нещастен, колко съм нещастен!

Фелтън не оказа никаква съпротива. Лорд Уинтър го предаде в ръцете на стражата. Отведоха го, докато се получат нови нареждания, на една малка тераса, която се издигаше над морето. Уинтър се втурна в кабинета на Бъкингам.

При вика, който нададе дукът, при повикването на Патрик в кабинета се втурна мъжът, когото Фелтън беше срещнал във вестибула.

Той видя дука легнал на един диван, притиснал раната със сгърчената си ръка.

– Ла Порт – продума дукът с угасващ глас, – Ла Порт, тя ли те изпраща?

– Да, ваша светлост – отвърна верният плащеносец на Ана Австрийска, – но много късно може би.

– Тихо, Ла Порт! Може да ви чуят. Патрик, не пускайте никого. О, няма да узная какво е изпратила да ми кажат! Боже мой, умирам!

И дукът изгуби съзнание.

Но лорд Уинтър, пратениците, началниците на експедиционните войски, офицерите от свитата на Бъкингам нахлуха в стаята му. Навсякъде се носеха отчаяни викове. Новината, която изпълваше двореца с вопли и стенания, скоро излезе оттам и се пръсна из града.

Топовен изстрел възвести, че се е случило нещо ново и неочаквано.

Лорд Уинтър си скубеше косите.

– Закъснях с една минута! – викаше той. – Една минута! Боже мой, боже мой, какво нещастие!

И наистина в седем часа сутринта му казаха, че на един прозорец на замъка виси въжена стълба. Той изтича веднага в стаята на милейди, намери я празна, с отворен прозорец и изпилена решетка, спомни си устното предупреждение, което д'Артанян беше заповядал на пратеника си да му предаде, изплаши се за дука, изтича в конюшната и без да губи време с оседлаване, яхна първия кон, който му попадна, препусна с всички сили, скочи от него в двора, изкачи се бързо по стълбата и на най-горното стъпало, както казахме, срещна Фелтън.

Но дукът не беше мъртъв – той дойде на себе си, отвори очи и в сърцата на всички блесна надежда.

– Господа – рече той, – оставете ме само с Патрик и Ла Порт.

– А, вие ли сте, Уинтър! Изпратихте ми тая сутрин някакъв луд, вижте в какво състояние ме остави!

– О, милорд! – извика лордът. – Никога няма да се утеша!

– И ще сбъркаш, драги ми Уинтър – каза Бъкингам, като му подаде ръка, – не познавам човек, който заслужава да бъде оплакван цял живот от някой друг човек. Но остави ни, моля те.

Лордът излезе, като ридаше.

В кабинета останаха само раненият дук, Ла Порт и Патрик.

Търсиха лекар и не можеха да намерят.

– Вие ще живеете, милорд, ще живеете – повтаряше на колене пред дивана на дука верният слуга на Ана Австрийска.

– Какво ми пише тя! – попита със слаб глас Бъкингам, цял облян в кръв, като превъзможваше жестоките болки, за да говори за тая, която обичаше. – Какво ми пише тя? Прочети писмото й.

– О, милорд! – въздъхна Ла Порт.

– Слушай, Ла Порт. Не виждаш ли, че нямам време за губене?

Ла Порт счупи печата и постави пергамента пред очите на дука. Но Бъкингам напразно се мъчеше да различи написаното.

– Чети – рече той, – чети, не виждам вече, чети! Скоро може би няма да чувам вече и ще умра, без да узная какво ми е писала.

Ла Порт не възрази повече и прочете:

„Милорд,

Заклевам ви във всичко, което изстрадах чрез вас и от вас, откакто ви познавам, ако ви е скъпо спокойствието ми, да спрете големите въоръжения, които правите срещу Франция и да прекратите войната, за която говорят гласно, че религията е явната й причина, а тихо, че любовта ви към мене е скритата й причина. Тази война може да донесе не само на Франция и на Англия големи бедствия, но и на вас, милорд, нещастия, за които никога не бих се утешила.

Пазете живота си, който застрашават и който ще ми бъде скъп веднага щом престана да бъда принудена да виждам в лицето ви враг.

Ваша предана

Ана“

Бъкингам събра всичките си сили, за да изслуша писмото. После, когато то бе прочетено, запита, сякаш беше получил от това писмо горчиво разочарование:

– Нямате ли да ми предадете нещо друго устно, Ла Порт?

– Имам, ваша светлост. Кралицата ми поръча да ви кажа да се пази-те, защото са я предупредили, че искат да ви убият.

– Това ли е всичко, това ли е всичко? – запита нетърпеливо Бъкингам.

– Тя ми поръча също да ви кажа, че продължава да ви обича.

– Ах! Слава богу! – извика Бъкингам. – Тогава смъртта ми няма да бъде за нея смърт на чужденец!...

Ла Порт се обля в сълзи.

– Патрик – каза дукът, – донеси ми ковчежето, в което беше диамантеният накит.

Патрик донесе поисканото ковчеже, което Ла Порт позна, че е принадлежало на кралицата.

– А сега кесийката от бял атлаз, на която е извезан с бисери вензелът ѝ.

Патрик изпълни и това желание.

– Ето, Ла Порт – продължи Бъкингам, – това са единствените спомени, които имам от нея, това сребърно ковчеже и тия две писма. Ще ги върнете на нейно величество. А за последен спомен (той потърси наоколо си някаква скъпоценност)... ще прибавите...

Той продължи да търси. Но замъгленият му от смъртта поглед срещна само ножа, паднал от ръцете на Фелтън, който още димеше от алената кръв, разляна по острието.

– Ще прибавите този нож – додаде дукът, като стисна ръката на Ла Порт.

Той успя да сложи и кесийката на дъното на сребърното ковчеже, пусна там ножа, като направи знак на Ла Порт, че не може вече да говори. После с последен гърч, който този път нямаше вече сили да преодолее, той се свлече от дивана на пода.

Патрик нададе страшен вик.

Бъкингам поиска да се усмихне за последен път, но смъртта прекъсна мисълта му, която остана запечатана на челото му като последна любовна целувка.

В този миг пристигна съвсем изплашен лекарят на дука. Той бил вече на борда на адмиралския кораб и били принудени да го търсят там.

Той се приближи до дука, взе ръката му, поддържа я малко в своята и я отпусна.

– Всичко е безполезно – заключи лекарят, – той е мъртъв.

– Мъртъв, мъртъв! – извика Патрик.

При този вик цялата тълпа влезе в стаята и навсякъде зацари

отчаяние и смут.

Веднага щом видя, че Бъкингам е издъхнал, лорд Уинтър изтича при Фелтън, когото войниците продължаваха да пазят на терасата на двореца.

– Клетнико! – извика той на младежа, възвърнал си след смъртта на Бъкингам спокойствието и хладнокръвието, които никога вече нямаше да го напуснат. – Клетнико, какво направи!

– Отмъстих си – отговори той.

– Ти! – учуди се лордът. – Кажи, че послужи за оръдие на онази проклетата жена. Но заклевам се, че това престъпление ще бъде последното ѝ престъпление.

– Не разбирам какво искате да кажете – продължи спокойно Фелтън – и не зная за кого говорите, милорд. Аз убих господин Бъкингам, защото той отказа два пъти лично на вас да ме произведе капитан. Наказах го за неговата несправедливост, това е всичко.

Смаян, Уинтър гледаше войниците, които връзваха Фелтън, и не знаеше какво да мисли за такава безчувственост.

Но само една мисъл помрачаваше ясното чело на Фелтън. При всеки шум, който чуваше, престодушният пуритан си представяше, че различава стъпките и гласа на милейди, която иде да се хвърли в прегръдките му, за да се признае за виновна и да загине заедно с него.

Изведнъж той потрепера, погледат му се устреми към някаква точка в морето, което се виждаше цяло от терасата. С орловия си поглед на моряк той различи там, където всеки друг би видял само чайка, която се люшка по вълните, платното на кораба, който отплаваше към бреговете на Франция.

Той пребледня, сложи ръка на сърцето си, което се късаше, и разбира цялата измяна.

– Последна милост, милорд! – помоли той лорда.

– Каква? – запита лордът.

– Колко е часът?

Лордът извади часовника си.

– Девет без десет – отвърна той.

Милейди беше ускорила заминаването си с час и половина щом като чу топовния изстрел, който известяваше за съдбоносното събитие, тя даде заповед да дигнат котва.

Корабът плаваше под синьото небе на голямо разстояние от брега.

– Тъй е било угодно на бога – промълви Фелтън с примирението на фанатик, но без да може все пак да откъсне очи от малкото корабче, на

чиято палуба навярно мислеше, че различава бялата сянка на онази, за която щеше да бъде пожертвуван животът му.

Уинтър проследи погледа му, разбра страданието му и отгатна всичко.

– Бъди наказан сам сега, клетнико – рече лорд Уинтър на Фелтън, който се остави да го отведат с очи, извърнати към морето, – но заклевам се в паметта на брат си, когото толкова много обичах, че твоята съучастница няма да се спаси.

Фелтън наведе глава, без да продума нито дума. А Уинтър слезе бързо по стълбата и отиде на пристанището.

XXX ВЪВ ФРАНЦИЯ

Първото нещо, от което се уплаши английският крал Чарлз I, когато научи за тая смърт, бе да не би страшната вест да обезсърчи ларошелци; той се опита, казва Ришельо в мемоарите си, да крие тази вест от тях колкото може по-дълго, като заповяда да затворят пристанищата в цялото му кралство и взе грижливо мерки никакъв кораб да не излиза, докато не замине войската, която готвеше Бъкингам, като поемаше грижата след смъртта на Бъкингам той сам да надзирава това заминаване. Дори стигна в строгостта на тая заповед дотам, че задържа в Англия посланиците на Дания, макар че се бяха сбогували, и холандския посланик, който трябваше да откара в пристанището Флесинг индийските кораби, които Чарлз I възвръщаше на обединена Нидерландия.

Но тъй като се сети да даде тая заповед цели пет часа след произшествието, с други думи, в два часа следобед, от пристанищата бяха вече отплавали два кораба: единият, както знаем, отвеждаше милейди, която подозираше вече какво се е случило и се увери още повече в своето предположение, като видя черното знаме да се развява на мачтата на адмиралския кораб.

А вторият кораб – ще кажем по-късно кого носеше и как замина.

Впрочем през това време в лагера край Ла Рошел не се случи нищо ново; само кралят, който много скучаеше, както винаги, но може би в лагера малко повече, отколкото другаде, реши да замине инкогнито и да прекара празника свети Луи в Сен Жермен. Затова поиска от кардинала да му пригответи свита само от двадесет мускетари. Кардиналът, който биваше понякога обхванат от скуката на краля, разреши с голямо

удоволствие този отпуск на царствения си помощник, който обеща да се върне към 15 септември.

Господин дьо Тревил, предупреден от негово високопреосвещенство, определи свитата и понеже без да му е известна причината, знаеше за горещото желание и дори наложителната необходимост, която имаха приятелите му да се върнат в Париж, не ще и дума, че ги включи в свитата.

Четиримата младежи научиха новината четвърт час след господин дьо Тревил, защото те бяха първите, на които той я съобщи. Тогава д'Артанян оцени милостта, която му беше оказал кардиналтът, като го направи най-последен мускетар. В противен случай той щеше да бъде принуден да остане в лагера, когато приятелите му заминаваха.

Разбира се, причината за тяхното нетърпение да се върнат в Париж беше опасността, на която щеше да бъде изложена госпожа Бонасийо, ако се срещнеше в Бетюнския манастир със своя смъртен враг – милейди. Затова, както казахме, Арамис беше писал веднага на Мари Мишон, онази шивачка на бельо в Тур, която имаше такива влиятелни познати, да издейства от кралицата разрешение госпожа Бонасийо да излезе от манастира и да се оттегли в Лотарингия или в Белгия. Отговорът не се забави много и десетина дни след това Арамис получи следното писмо:

„Драги братовчедо,

Ето разрешение от сестра ми да изтеглите нашата малка слугиня от Бетюнския манастир, където мислите, че въздухът е вреден за нея. Сестра ми ви изпраща това разрешение с голямо удоволствие, защото тя обича много това момиче и си запазва правото да му бъде полезна по-късно.

Целувам ви.

Мари Мишон“

Към писмото беше приложено така съставеното разрешение:

„Игуменката на Бетюнския манастир да предаде на лицето, което ѝ връчи тази бележка, послушницата, която беше постъпила в нейния манастир с моя препоръка и е под мое покровителство.

Луувър, 10 август 1628 година.

Ана“

Не е трудно да се разбере колко развеселиха остроумните младежи

тия роднински връзки на Арамис с една шивачка, която наричаше кралицата своя сестра. Но Арамис, след като се изчерви два-три пъти до уши от грубите шеги на Портос, помоли приятелите си да не говорят вече по този въпрос, като заяви, че ако му се спомене само една дума, няма да използва повече братовчедката си за посредница.

И тъй за Мари Мишон вече не стана дума между четиримата мускетари, които всъщност имаха това, което искаха: разрешението да изведат госпожа Бонасийо от кармелитския манастир в Бетюн. Наистина това разрешение не им вършеше много работа, докато бяха в лагера край Ла Рошел, тъй да се каже на другия край на Франция; и д'Артанян бе решил да иска отпуск от господин дьо Тревил, като му повери чисто и просто значението на своето заминаване, когато на него и на тримата му приятели бе съобщена новината, че кралят ще замине за Париж със свита от двадесет мускетари и че те са включени в тая свита.

Радостта бе голяма. Изпратиха слугите напред с багажа, а те заминаха сутринта.

Кардиналът изпрати негово величество от Сюржер до Мозе и там кралят и неговият министър се сбогуваха, като показаха взаимни приятелски чувства.

Но кралят, който търсеше развлечения, пътувайки колкото можеше по-бързо, защото искаше да пристигне в Париж на двадесет и трети, се спираше от време на време за лов със соколи – забава, към която някога го беше пристрастил де Люин и която той много обичаше. Когато това се случеше, шестнадесет от двадесетте мускетари се радваха на забавното прекарване на времето, но четирима проклинаха жестоко. Особено д'Артанян чувствуваше, че ушите му непрестанно бръмчат, което Портос обясняваше така:

– Една много знатна дама ми каза: „Това означава, че някъде говорят за вас“.

Най-после свитата мина през Париж на двадесет и трети през нощта; кралят благодари на господин дьо Тревил и му разреши да даде по четири дни отпуск, при условие че никой от щастливците няма да се явява на публично място, инак ги чака затваряне в Бастилията.

Първи получиха отпуски – не е трудно да се отгатне – нашите четирима приятели. Нещо повече, Атос издействува от господин дьо Тревил шест дни вместо четири и прибави към тези шест дни още две нощи, тъй като те заминаха на двадесет и четвърти в пет часа вечерта, а господин дьо Тревил писа благосклонно на отпуските двадесет и пети сутринта.

– Е, боже мой – казваше д'Артанян, който, читателят знае, не се съмняваше никога в нищо, – струва ми се, че си създаваме много грижи за нищо и никаква работа: за два дни, като уморя два или три коня (все ми е едно, имам пари), аз ще бъда в Бетюн, ще предам на игуменката писмото от кралицата и ще заведа скъпото съкровище, което отивам да търся, не в Лотарингия, не в Белгия, а в Париж, където то ще бъде много по-добре скрито, особено докато господин кардиналт е в Ла Рошел. После, като се върнем от похода, било чрез покровителството на братовчедката й, било чрез нашите лични заслуги към нея, ще издействуваме от кралицата, каквото пожелаем. Останете тук, не се преуморявайте напрасно. Аз и Планше сме достатъчни за такава проста работа. На това Атос отговори спокойно:

– И ние имаме пари, защото аз още не съм изпил напълно остатъка от диаманта. А Портос и Арамис не са го изяли напълно – И ние ще уморим много лесно четири коня вместо един. Но помислете, д'Артанян – добави той така мрачно, че гласът му накара момъка да потрепери. – помислете, че Бетюн е град, където кардиналт определи среща на една жена, а тая жена, където и да отиде, носи след себе си нещастие. Ако имахте работа с четирима мъже, д'Артанян, шях да ви оставя да отидете сам; но вие имате работа с тая жена, да отидем четиримата и дай боже, заедно с четиримата си слуги да бъдем достатъчно на брой!

– Вие ме плашите, Атос – извика д'Артанян. – От какво се боите, боже мой?

– От всичко! – отвърна Атос.

Д'Артанян разгледа внимателно лицата на другарите си – и на тях както на лицето на Атос беше изписана дълбока тревога. Те пришпориха конете и продължиха пътя си, но без да продумат нито дума.

На двадесет и пет вечерта, когато влизаха в Арас и д'Артанян беше слязъл от коня си пред странноприемницата „Златна брана“, за да изпие чаша вино, конник излезе от двора на пощата, където беше сменил коня си, и препусна с нов кон в галоп по пътя за Париж. Когато излизаше от голямата врата на улицата, вятърът развя мантията, с която се беше загърнал, макар че беше август, и подигна шапката му, която пътникът задържа с ръка точно когато щеше да падне от главата му, и я нахлупи бързо над очите си.

Д'Артанян, който беше устремил поглед в тоя човек, страшно пребледня и изпусна чашата си.

– Какво ви е, господине? – попита Планше. – О! Елате, господа, тичайте, на господаря ми му е лошо!

Тримата приятели се спуснаха и намериха д'Артанян, на когото не беше прилошало, а тичаше към коня си. Спряха го на прага.

– Е! Къде по дяволите си хукнал така? – извика му Атос.

– Той е! – извика д'Артанян, пребледнял от гняв и с пот на челото. – Той е! Пуснете ме да го настигна!

– Но кой той? – запита Атос.

– Той, този човек!

– Кой човек!

– Този проклет човек, моят зъл дух, когото виждам винаги, когато ме застрашава някакво нещастие: този, който придружаваше ужасната жена, когато я срещнах за пръв път, този, когото търсех, когато обидих приятеля ни Атос, този, когото видях дори същата сутрин в деня, когато госпожа Бонасийо бе отвлечена! Видях го, той е! Познах го, когато вятърът разгърна мантията му.

– По дяволите! – рече замислено Атос.

– На конете, господа, на конете; да препуснем подире му и ще го догоним.

– Драги мой – прекъсна го Атос, – помислете, че той отива в обратна посока на нашата, че има бодър кон, а нашите са уморени, и ние, с други думи, ще уморим конете си, без да има дори вероятност да го настигнем. Да оставим мъжа, д'Артанян, да спасим жената.

– Хей, господине! – извика някакъв слуга от конюшната, като тичаше след непознатия. – Хей, господине! Едно листче ви падна от шапката! Хей, господине! Хей!

– Приятелю – спря го д'Артанян, – на, вземи половин пистол за това листче!

– О, господине, с удоволствие! Ето го!

Слугата, зарадван от добрата сделка, която беше направил, се прибра в двора на странноприемницата; д'Артанян разгърна листчето.

– Е? – запитаха го другарите му, като го заобиколиха.

– Само една дума! – отвърна д'Артанян.

– Да – каза Арамис, – но тази дума е име на град или на село.

– Армантиер – прочете Портос. – Армантиер, не съм чувал такова нещо!

– И това име на град или село е написано с нейната ръка! – възкликна Атос.

– Тогава нека пазим грижливо това листче – рече д'Артанян, – може да не съм загубил на вятъра последния си пистол! На конете, приятели, на конете!

И четиримата приятели препуснаха в галоп по пътя за Бетюн.

XXXI КАРМЕЛИТСКИЯТ МОНАСТИР В БЕТЮН

Големите злодеи носят със себе си някакво предопределение, което им помага да преодоляват всички пречки, избавя ги от всички опасности дотогава, докато на провидението му дотегнат техните престъпления и сложи край на нечестивото им щастие.

Така беше и с милейди – тя мина между крайцерите на двете държави и стигна в Булон без никакво премежdie.

Когато слизаше на брега в Портсмут, милейди беше англичанка, която преследванията във Франция бяха прогнали от Ла Рошел; като слезе в Булон след двудневно пътуване, тя се представи за францужойка, измъчвана от англичаните в Портсмут поради омразата, която изпитвали към Франция.

Всъщност милейди имаше най-благонадеждния паспорт – своята красота, величествената си осанка и щедростта, с която пръскаше пистолите. Освободена от обикновените формалности благодарение на любезната усмивка и учтивите обноски на стария началник на пристанището, който ѝ целува ръка, тя остана в Булон само толкова, колкото ѝ бе необходимо, за да пусне в пощата едно писмо със следното съдържание:

*„До негово високопреосвещенство монсеньор
кардинал Ришельо в лагера му край Ла Рошел.*

*Монсеньор, нека ваше високопреосвещенство бъде спокоен;
негова светлост Бъкингамският дук няма да замине за Франция.*

Булон, 25 вечерта.

Милейди.“

*„П. П. Според желанието на ваше високопреосвещенство
отивам в кармелитския манастир в Бетюн, където ще очаквам
нарежданията ви.“*

И наистина милейди замина още същата вечер; нощта я застигна по пътя; тя се спря и пренощува в странноприемница; после на следния ден в пет часа сутринта продължи и след три часа влезе в Бетюн.

Попита къде се намира кармелитският манастир и незабавно се

упъти натам.

Посрещна я игуменката; милейди ѝ показа заповедта на кардинала; игуменката нареди да ѝ дадат стая и да ѝ поднесат закуска.

Цялото минало се бе заличило вече в паметта на тая жена и с поглед, устремен в бъдещето, тя виждаше само голямото щастие, което беше длъжен да ѝ даде кардиналът, на когото тя бе услужила толкова благополучно, без името му да бъде замесено с нищо в това кърваво злодеяние. Все по-нови и по-нови страсти, които я изгаряха, правеха живота ѝ да прилича на онези облаци, които летят по небето, като отразяват ту лазура, ту огъня, ту непрогледния мрак на бурята, и оставят на земята само следи от разрушение и смърт.

След закуската игуменката отиде да я посети; в манастирите има малко развлечения и добрата игуменка бързаше да се запознае с новата си гостенка.

Милейди искаше да се хареса на игуменката; а това не беше трудно за тази наистина издигната жена; опита се да бъде любезна, а бе прелестна и очарова добродушната игуменка с разнообразния си разговор и с прелестите, които излъчваше цялата ѝ външност.

Игуменката, която беше от благороден произход, обичаше най-много дворцовите истории, които рядко достигат до крайните предели на кралството и които особено трудно проникват през стените на манастирите, на чийто праг издъхва световният шум.

Милейди, напротив, беше напълно в течение на всички аристократически интриги, сред които живееше непрестанно от пет или шест години. И тя започна да разговаря с добрата игуменка за светските нрави на френския двор, смесени с преувеличената набожност на краля; описа ѝ скандалните похождения на придворните дами и благородници, които игуменката познаваше отлично по име, засегна леко любовта на кралицата и Бъкингам, като говореше много, за да даде възможност за разговор.

Но игуменката само слушаше и се усмихваше, без да отговаря. И понеже милейди видя, че тоя род разкази много я забавляват, продължи, само че насочи разговора върху кардинала.

Но тя беше много затруднена; не знаеше игуменката роялистка ли е, или кардиналистка; затова зае благоразумно средно положение; но и игуменката от своя страна бе още по-сдържана и благоразумна: само свеждаше ниско глава всеки път, когато пътничката произнасяше името на негово високопреосвещенство.

Милейди започна да мисли, че ще скучае много в манастира и реши

да рискува малко, за да знае после как да се държи. Като искаше да види докъде ще стигне съдържаността на тази добродушна игуменка, тя започна да злослови, отначало много прикрито, после много обстойно, за кардинала, разказа за любовта на министъра с госпожа д'Егийон, с Марион дьо Лорм и с някои други изискани жени.

Игуменката започна да слуша по-внимателно, оживи се лека-полека и се усмихна:

„Добре – каза си милейди, – разговорът ѝ харесва. Ако е кардиналстка, не влага поне фанатизъм.“

Тогава премина към преследванията, на които кардиналът подлагаше своите врагове. Игуменката само се прекръсти, без да одобри или да порицае.

Това затвърди у милейди мнението, че монахинята е по-скоро роялстка, отколкото кардиналстка.

Милейди продължи, като преувеличаваше все повече и повече.

– Аз съм напълно невежа по всички тези въпроси – обади се найсетне игуменката. – Но колкото и далеч да сме от двореца, колкото и чужди да са ни светските дела, ние имаме много тъжни примери за това, което ни разказахте; една от нашите послушнички е пострадала много от отмъщението и от преследванията на господин кардинала.

– Една от вашите послушнички ли? – учуди се милейди. – О, боже мой! Бедната жена, съжалявам я.

– И имате право, защото тя е наистина за съжаление: затвор, заплахи, жестоки обноси, всичко е преживяла. Но в края на краищата – продължи игуменката – господин кардиналът навярно има пълно основание да постъпва така и макар че тя прилича на ангел, не бива винаги да се съди за хората по външността им.

„Добре! – каза си милейди. – Кой знае, може би ще открия нещо тук! Върви ми.“

И тя се постара да придаде на лицето си израз на пълна невинност.

– Уви! Зная това. Казват, че не трябва да се вярва на външността, но на какво да вярваме тогава, ако не на най-прекрасното творение на създателя! Аз пък може би ще се лъжа цял живот, но ще вярвам винаги на човек, чието лице ми е приятно.

– Вие значи сте склонна да вярвате, че тази млада жена е невинна? – запита игуменката.

– Господин кардиналът не преследва само престъпленията – отвърна тя. – Някои добродетели той преследва по-строго от някои злодеяния.

– Позволете ми, госпожо, да ви изкажа своята изненада – каза

игуменката.

– От какво? – запитва наивно милейди.

– От думите, които казвате.

– Какво чудно намирате в тези думи? – запитва усмихната милейди.

– Вие сте приятелка на кардинала, щом като той ви изпраща тук, а въпреки това...

– А въпреки това говоря за него лошо – продължи милейди, като довърши мисълта на игуменката.

– Или поне не говорите добро.

– Това е, защото аз не съм негова приятелка – каза тя с въздишка, – а негова жертва.

– Но все пак писмото, с което той ви препоръчва на мене?...

– Е заповед за мене да стоя като в затвор, откъдето той ще ме измъкне чрез някои от своите сподвижници.

– Но защо не избягахте?

– Къде бих отишла? Вярвате ли, че има място на земята, където кардиналт не би стигнал, ако само си направи труд да си протегне ръката! Да бях мъж, това в краен случай пак би могло да стане, но една жена, какво може да направи една жена? Младата послушничка, която е тук при вас, опитвала ли се е да избяга?

– Не, наистина, но нейният случай е друг, мисля, че някаква любов я задържа във Франция.

– Тогава – въздъхна милейди, – ако тя обича, не е напълно нещастна.

– И така – забеляза игуменката, като гледаше милейди с растящо любопитство – аз виждам още една преследвана нещастница.

– За съжаление, да! – добави милейди.

Игуменката погледна за миг тревожно милейди, сякаш някаква нова мисъл ѝ изникна в ума.

– Да не сте враг на нашата света вяра? – измъкна тя.

– Аз ли! – възкликна милейди. – Аз, протестантка! О! Не! Кълна се в господ, който ни слуша, че напротив, аз съм ревностна католичка.

– Тогава, госпожо – рече усмихната игуменката, – успокойте се, докато, в който се намирате, няма да бъде много тежък затвор и ние ще сторим всичко, което е необходимо, за да направим приятно вашето затворничество. Нещо повече, ще видите тук младата жена, преследвана навярно поради някаква дворцова интрига. Тя е мила и приятна.

– Как се казва тя?

– Беше ми препоръчана от едно много високопоставено лице под

името Кети. Не съм се опитвала да узная другото ѝ име.

– Кети! – извика милейди. – Как! Уверена ли сте?...

– Че се казва така ли? Да, госпожо, да не би да я познавате?

Милейди се усмихна вътрешно при мисълта, която ѝ мина, че младата жена можеше да бъде някогашната ѝ прислужничка. Споменът за това момиче беше свързан с гняв. Желание за отмъщение изкриви чертите на милейди – всъщност почти веднага лицето ѝ придоби спокойно-то си и благосклонно изражение, което тази жена със сто лица беше изгубила за миг.

– И кога ще мога да видя тази млада дама, която вече ми стана толкова мила? – запита милейди.

– Тази вечер – отговори игуменката, – дори още през деня. Но вие пътувате от четири дни, както сама ми казахте; тая сутрин сте станали в пет часа и навярно имате нужда от почивка. Легнете и поспете, на обед ще ви събудим.

При все че милейди отлично можеше да мине без тоя сън, поддържана от цялото възбуждение, което новото приключение вдъхваше в жадното ѝ за интриги сърце, тя все пак прие предложението на игуменката: от дванадесет или петнадесет дни тя беше преживяла толкова разнообразни вълнения, че ако желязното ѝ тяло можеше още да издържа на умората, душата ѝ имаше нужда от почивка.

И тя се сбогува с игуменката и си легна, приятно люшкана от мислите за отмъщение, към които я наведе неволно името Кети. Спомни си почти безграничното обещание, което ѝ беше дал кардиналът, в случай че успее да изпълни задачата си. Тя беше успяла, с други думи, д'Артанян беше в ръцете ѝ.

Само едно я ужасяваше – споменът за мъжа ѝ; той беше конт дьо ла Фер, за когото тя мислеше, че е мъртъв или поне, че е напуснал Франция и когото откри в лицето на Атос, най-добрия приятел на д'Артанян.

Но ако той беше приятел на д'Артанян, навярно му беше помагал във всички хитрини, с помощта на които кралицата бе провалила плановете на негово високопреосвещенство; ако беше приятел на д'Артанян, той беше враг на кардинала и навярно тя щеше да успее да го обгърне в своето отмъщение, в гънките на което се надяваше да задуши младия мускетар. Всички тези надежди бяха приятни мисли за милейди и люшкана от тях, тя скоро заспа.

Събуди я приятен глас, който прозвуча край леглото ѝ. Отвори очи и видя игуменката, придружена от млада жена с руси коси, с нежно лице, която беше устремила в нея поглед, изпълнен с благосклонно

любопитство.

Лицето на тая жена ѝ беше съвсем непознато; и двете се разглеждаха с най-голямо внимание, като размениха обикновените любезности: и двете бяха много хубави, но със съвсем различна хубост. Милейди се усмихна, като разбра, че с величествената си осанка и аристократичните си обноски превъзхожда младата жена. Наистина облеклото на послушничка, което носеше младата жена, не допринасяше много за такова състезание.

Игуменката ги представи една на друга; после, когато тази формалност бе изпълнена, тя остави двете млади жени, понеже задълженията ѝ я зовяха в черквата.

Послушничката, като видя, че милейди лежи, поиска да последва игуменката, но милейди я задържа.

– Как, госпожо – рече ѝ тя, – едва ви зърнах и вие искате вече да ме лишите от присъствието си, на което аз все пак, да си призная, разчитам малко за времето, което ще трябва да прекарам тук?

– Не, госпожо – отвърна послушничката, – боях се само, че съм избрала лошо време: вие спяхте, уморена сте.

– Кажете – продължи милейди, – какво могат да желаят хората, когато спят? Добро пробуждане. Вие сте причина за това пробуждане; оставете ме да му се нарадвам.

И като я улови за ръката, тя я привлече към едно кресло до леглото си.

Послушничката седна.

– Боже мой! – въздъхна тя. – Колко съм нещастна! От шест месеца съм тук без никакво развлечение и ето вие дойдохте и вашето присъствие щеше да бъде за мене приятна компания, а аз навярно всяка минута може да напусна манастира!

– Как! – попита милейди. – Скоро ли ще излезете?

– Надявам се поне – отвърна послушничката с радост, която никак не се мъчеше да прикрива.

– Научих, че сте пострадали от кардинала – продължи милейди. – Това ще бъде причина да станем по-добри приятелки.

– Значи е истина това, което ми каза нашата добра майка игуменка, че и вие сте жертва на този лош свещеник?

– Шт! – прошепна милейди. – Дори тук да не говорим така за него; всичките ми нещастия идват оттам, че казах почти същото, което вие казахте сега, пред една жена, за която мислех, че ми е приятелка, а тя ме издаде. И вие ли сте също жертва на издайничество?

– Не – отговори послушничката, – жертва съм на своята преданост: на предаността си към една жена, която обичах, за която бях готова да дам живота си и съм готова да го дам.

– И която ви е изоставила, така е!

– Бях много несправедлива, като мислех така, но от два-три дни се убедих в обратното и благодаря на бога за това; тежко щеше да ми бъде да мисля, че ме е забравила. Но вие, госпожо – продължи послушничката, – струва ми се, че вие сте свободна и ако искате да избягате, това зависи само от вас.

– Къде мога да отида без приятели, без пари, в един край на Франция, който ми е непознат, където никога не съм идвала?...

– О! – извика послушничката. – Ако става дума за приятели, вие ще намерите навсякъде, където отидете, вие изглеждате толкова добра и сте толкова хубава!

– Това не пречи – продължи милейди, като смекчи усмивката си така, че да ѝ придаде ангелско изражение – да бъде сама и преследвана.

– Слушайте – каза послушничката, – трябва да се уповаваме на небето! Рано или късно доброто, което сме направили, става наш защитник пред бога и знаете ли, може би е щастие за вас, колкото нищожна и безпомощна да съм, че ме срещнахте: защото, ако изляза оттук, ще намеря влиятелни приятели, които, след като се бориха за мене, ще могат да се борят и за вас.

– О, като казах, че съм сама – додаде милейди, с надеждата, че говорейки за себе си, ще накара и послушничката да проговори, – не искам да кажа, че нямам и аз някои високопоставени познати; но тези познати сами треперят пред кардинала: самата кралица не смее да поддържа борбата срещу страшния министър; имам доказателства, че нейно величество въпреки доброто си сърце неведнъж е била принудена да изоставя на гнева на негово високопреосвещенство хората, които са ѝ услужвали.

– Повярвайте ми, госпожо, кралицата може да дава вид, че е изоставила тези хора, но не бива да се съди по външното впечатление; колкото повече те са преследвани, толкова повече тя мисли за тях; и често, когато те най-малко се надяват, тя им доказва, че не ги е забравила.

– Уви! – рече милейди. – Вярвам в това: кралицата е толкова добра.

– О! Значи вие познавате хубавата и благородна кралица, щом говорите така за нея! – извика възторжено послушничката.

– Искам да кажа – започна милейди, разбрала, че се е поувлякла, – че нея лично нямам честта да познавам, но познавам много от най-

близките ѝ приятели – познавам господин дьо Пютанж, познавах в Англия господин Дюжар, познавам господин дьо Тревил.

– Господин дьо Тревил! – извика послушничката. – Познавате ли господин дьо Тревил?

– Да, разбира се, дори много добре.

– Капитанът на кралските мускетари, нали?

– Капитанът на кралските мускетари.

– О! Но вие ще видите – извика послушничката, – че след малко ще се опознаем напълно и ще станем едва ли не приятелки; щом познавате господин дьо Тревил, вие навярно сте ходили у тях?

– Често! – отвърна милейди. Тя тръгна веднъж по тоя път и като видя, че лъжата успява, реши да продължи докрай.

– У тях навярно сте виждали някои от неговите мускетари?

– Всички, които приема обикновено! – отвърна милейди, за която този разговор започна да става действително интересен.

– Кажете ми имената на някои от онези, които познавате, и ще видите, че ще излязат мои приятели.

– Но – започна смутена милейди – познавам господин дьо Сувиньи, господин дьо Куртиврон, господин дьо Ферюсак.

Послушничката я остави да говори; после, като видя, че тя млъкна, запита:

– Не познавате ли един благородник – Атос? – Милейди побледня като платно и колкото и да се владееше, неволно извика, сграбчи ръката на събеседницата си и впи поглед в нея.

– Какво! Какво ви е? О, боже мой! – запита бедната жена. – Да не съм казала нещо, с което да съм ви оскърбила?

– Не, но това име ме изненада много, тъй като и аз познавах този благородник и ми се видя странно, че срещам човек, който, изглежда, добре го познава.

– О! Да! Добре! Добре! Не само него, но и приятелите му, господата Портос и Арамис!

– Наистина! И тях познавам! – извика милейди, която почувствува, че дори сърцето ѝ се смразява.

– Е добре! Щом ги познавате, трябва да знаете, че те са добри и верни другари; защо не се обърнете към тях, ако имате нужда от подкрепа?

– Работата е там – измънка милейди, – че аз всъщност не съм свързана с никого от тях; познавам ги, защото за тях ми е говорил много един от приятелите им, господин д'Артанян.

– Вие познавате господин д'Артанян! – извика на свой ред послушничката, като сграбчи ръката на милейди и впи поглед в нея.

После, като забеляза странния поглед на милейди, каза:

– Извинете, госпожо, но какви са били отношенията ви с него?

– Но – започна объркана милейди – той ми е приятел.

– Вие ме лъжете, госпожо – рече послушничката, – вие сте му била любовница.

– Вие сте му била любовница, госпожо – извика на свой ред милейди.

– Аз! – каза послушницата.

– Да, вие; сега ви познах: вие сте госпожа Бонасийо. Младата жена се отдръпна изненадана и ужасена.

– О! Не отричайте! Отговорете! – продължи милейди.

– Е, добре! Да, госпожо! – призна послушницата. – Съпернички ли сме?

Лицето на милейди бе озарено от такъв свиреп огън, че във всеки друг случай госпожа Бонасийо би избягала от ужас; но тя се беше отдала всецяло на ревността си.

– Хайде, кажете, госпожо – продължи госпожа Бонасийо с настойчивост, на която изглеждаше неспособна. – Била ли сте или сега сте негова любовница?

– О, не! – извика милейди с глас, който не допускаше никакво съмнение в истината. – Никога! Никога!

– Вярвам ви – добави госпожа Бонасийо, – но защо тогава извикахте така?

– Как, не разбирате ли? – каза милейди, която беше се вече овладяла и бе си възвърнала напълно присъствието на духа.

– Как искате да разбирам? Не зная нищо.

– Не разбирате ли, че господин д'Артанян като мой приятел ми поверяваше тайните си?

– Наистина ли!

– Не разбирате ли, че зная всичко: вашето отвличане от къщичката в Сен Жермен, неговото отчаяние, отчаянието на приятелите му, безуспешните им търсения оттогава! И как искате да не се изненадвам, когато, без да подозирам, се намирам срещу вас, срещу вас, за която сме говорили толкова често заедно, която той обича с цялата си душа, която той ме накара да обикна, преди да съм ви видяла! Ах! Мила Констанс, най-после ви намерих, най-после ви виждам!

И милейди простря ръце към госпожа Бонасийо, която, убедена от

думите ѝ, виждаше вече в тая жена, която преди миг бе помислила за съперничка, само искрена и предана приятелка.

– О! Простете ми! Простете! – извика тя, като се отпусна на рамото ѝ. – Аз толкова много го обичам!

Двете жени постояха така прегърнати. Ако силите на милейди се равняваха на омразата ѝ, госпожа Бонасийо положително би се откъснала само мъртва от тази прегръдка. Но като не можеше да я задуши, тя ѝ се усмихна.

– О, мило дете, мило момиче! – възкликна милейди. – Колко съм щастлива, че ви виждам! Оставете да ви погледам.

И като говореше така, тя действително я поглъщаше с поглед.

– Да, това сте вие. Ах! По това, което той ми е казвал за вас, сега ви познавам, много добре ви познавам.

Бедната млада жена не можеше да подозира каква ужасна жестокост се криеше зад това чисто чело, зад тези тъй блестящи очи, в които тя четеше само любопитство и състрадание.

– Тогава вие знаете какво съм изстрадала – рече госпожа Бонасийо, – щом като ви е казвал колко е страдал той; но щастие е да страдаш за него.

Милейди повтори несъзнателно:

– Да, щастие.

Тя мислеше за друго.

– И освен това – продължи госпожа Бонасийо – моето страдание скоро свършва. Утре, а може би тая вечер ще го видя и тогава миналото няма да съществува вече.

– Тая вечер? Утре? – възкликна милейди. Тия думи я изтръгнаха от унеса ѝ. – Какво искате да кажете? Някаква вест ли чакате от него?

– Очаквам него самия.

– Него, д'Артанян тук!

– Да, него.

– Но това е невъзможно! Той участва в обсадата на Ла Рошел заедно с кардинала; той ще се върне чак след превземането на града.

– Вие мислите така, но има ли нещо невъзможно за моя д'Артанян, за този честен и достоен благородник!

– О! Не мога да ви вярвам!

– Добре! Четете тогава! – отвърна в изблик на гордост и радост нещастната млада жена, като подаде едно писмо на милейди.

„Почеркът на госпожа дьо Шеврьоз! – каза си милейди. – Ах! Уверена бях, че са във връзка с нея!“

И тя прочете жадно следните редове:

„Мило дете, бъдете готова; нашият приятел скоро ще ви види и ще ви види само за да ви изтръгне от затвора, където вашата безопасност изискваше да бъдете скрита: и така, пригответе се за път и имайте винаги доверие в нас.

Нашият прелестен гасконец се е показал пак храбър и предан както винаги. Предайте му, че някъде са му много признателни за предупреждението, което е направил.“

– Да, да – рече милейди, – да, писмото е ясно. Знаете ли какво е това предупреждение?

– Не, предполагам само, че е предупредил кралицата за някакви нови сплетни на кардинала.

– Да, навярно е така! – каза милейди, като върна писмото на госпожа Бонасийо и замислена отпусна глава на гърдите си.

В този миг чуха конски тропот.

– О! – извика госпожа Бонасийо, като се спусна към прозореца. – Да не е вече той?

Милейди остана на леглото си, вкаменена от учудване; толкова неочаквани неща й се случиха изведнъж, че тя за пръв път не знаеше какво да прави.

– Той! Той! – прошепна тя. – Дали е той? И остана в леглото си с втрещени очи.

– Уви, не! – каза госпожа Бонасийо. – Някакъв мъж, когото не познавам, но той сякаш иде тук. Да, намалява хода, спира пред вратата, звъни.

Милейди скочи от леглото.

– Уверена ли сте, че не е той? – попита тя.

– О, да. Напълно уверена!

– Може да не сте видели добре.

– О, стига само да видя перото на шапката му, крайчеца на мантията му, и ще го позная!

Милейди продължаваше да се облича.

– Все едно! Казвате, че този мъж идва тук?

– Да, той влезе.

– Той е или за вас, или за мене.

– О, боже мой! Колко развълнувана изглеждате!

– Да, признавам, аз не съм доверчива като вас, боя се от кардинала.

– Шт! – прошепна госпожа Бонасийо. – Някой иде! И наистина вратата се отвори и влезе игуменката.

– Вие ли пристигате от Булон? – запита тя милейди.

– Да, аз – отвърна милейди, като се мъчеше да възвърне хладнокръвието си. – Кой ме търси?

– Един мъж, който не иска да каже името си, но иде от страна на кардинала.

– И иска да говори с мене ли? – запита милейди.

– Иска да говори с дамата, която пристига от Булон.

– Тогава поканете го, госпожо, моля ви.

– О, боже мой! Боже мой! – възкликна госпожа Бонасийо. – Да не е някоя лоша вест!

– Боя се, че може да е така.

– Ще ви оставя с този непознат, но веднага щом той си отиде, ако позволите, ще се върна.

– Разбира се! Моля ви.

Игуменката и госпожа Бонасийо излязоха.

Милейди остана сама, устремила поглед към вратата. След миг долетя шум от шпори, които звънтяха по стълбището. Стъпките се приближиха, после вратата се отвори и влезе мъж.

Милейди нададе радостен вик – този мъж беше конт дьо Рошфор, верният служител на негово високопреосвещенство.

XXXII ДВА ДЕМОНА

– Ах! – възкликнаха едновременно Рошфор и милейди. – Вие!

– Да, аз съм.

– И вие пристигате?... – запита милейди.

– От Ла Рошел, а вие?

– От Англия.

– Бъкингам?

– Мъртъв или тежко ранен. Когато заминавах, без да успея да получа нищо от него, един фанатик го уби.

– А! – усмихна се Рошфор. – Каква щастлива случайност! Това ще зарадва много негово високопреосвещенство! Предупредихте ли го?

– Писах му от Булон. Но как попаднахте тук?

– Негово високопреосвещенство, разтревожен, ме прати да ви

търся.

- Аз пристигнах едва вчера.
- И какво направихте от вчера?
- Не изгубих времето си.
- О, не се съмнявам в това!
- Знаете ли кого срещнах тук?
- Не.
- Отгатнете.
- Как мога да отгатна?...
- Жената, която кралицата освободи от затвора.
- Любовницата на оня хлапак д'Артанян ли?
- Да, госпожа Бонасийо, чието убежище кардиналт не знаеше.
- Е – каза Рошфор, – ето още една случайност, не по-малко важна от другата. Господин кардиналт е наистина щастлив човек!
- Разбирате каква беше изненадата ми – продължи милейди, – когато се намерих лице срещу лице с тази жена?
- Тя познава ли ви?
- Не.
- Тогава гледа на вас като на чужда. – Милейди се усмихна.
- Аз съм най-добрата ѝ приятелка.
- Кълна се в честта си – каза Рошфор, – само вие, скъпа контесо, можете да извършите такива чудеса!
- И тъкмо навреме, кавалере – додаде милейди, – защото знаете ли какво става?
- Не.
- Утре или други ден ще я потърсят със заповед от кралицата.
- Гледай ти! И кой ще я потърси?
- Д'Артанян и приятелите му.
- Наистина, те ще направят така, че ще ни принудят да ги пратим в Бастилията.
- Защо не сте направили още това?
- Какво да ви кажа! Господин кардиналт има към тези хора някаква слабост, която не разбирам.
- Наистина ли?
- Да.
- Добре! Кажете му следното, Рошфор: кажете му, че разговорът ни в странноприемницата „Червеният гълъбарник“ е бил подслушван от тия четирима мъже; кажете му, че след неговото тръгване единият от тях е дошъл в стаята при мене и ми е измъкнал насила открития лист,

който той ми беше дал; кажете му, че те бяха предупредили лорд Уинтър за заминаването ми в Англия, че и този път едва ли не провалиха моята задача, както провалиха задачата с диамантения накит; кажете му, че от тия четирима мъже само двама са опасни – д'Артанян и Атос; кажете му, че третият, Арамис, е любовник на госпожа дьо Шеврьоз – той трябва да остане жив, знаем тайната му и може да бъде полезен, а четвъртият, Портос, е глупак и самохвалко и дори да не се занимава с него.

– Но тези четирима мъже сега трябва да са при обсадата на Ла Рошел.

– И аз мислех като вас, но едно писмо, което госпожа Бонасийо е получила от съпругата на конетабла и има непредпазливостта да ми покаже, ме кара да вярвам, че напротив, тези четирима мъже сега са на път, за да я освободят.

– Дявол да го вземе! Какво да се прави?

– Какво ви каза кардиналът за мене?

– Да взема вашите писмени или устни донесения, да се върна веднага и когато узнае какво сте свършили, ще реши какво трябва да правите.

– Тук ли трябва да остана?

– Тук или в околността.

– Не можете ли да ме вземете със себе си?

– Не, заповедта е изрична: в околностите на лагера може да ви познаят, а вашето присъствие, разбирате, нали, би злепоставило негово високопреосвещенство.

– Значи ще трябва да чакам тук или в околността.

– Само че кажете ми предварително къде ще чакате известия от кардинала, за да зная къде да ви намеря.

– Слушайте, навярно не ще мога да остана тук.

– Защо?

– Вие забравяте, че враговете ми могат да пристигнат всеки миг.

– Наистина, но тогава тази женичка ще се изплъзне от ръцете на негово високопреосвещенство?

– Ха! – извика милейди с усмивка, която беше свойствена само на нея. – Вие забравяте, че аз съм най-добрата ѝ приятелка.

– Да, наистина! Значи мога да кажа на кардинала относно тази жена...

– Да бъде спокоен.

– Това ли е всичко?

– Той ще разбере какво означава това.

- Ще се досети. Сега кажете какво трябва да правя аз?
- Ще заминете веднага, струва ми се, че вестите, които ви носят, заслужават труда да се бърза.
- Каляската ми се счупи, като влизах в Лилие.
- Чудесно!
- Как чудесно!
- Да, аз имам нужда от вашата каляска.
- А как ще замина аз?
- На кон.
- Лесно ви е да говорите, сто и осемдесет левги.
- Че какво от това?
- Ще ги измина. После?
- После: като минавате през Лилие, ще ми изпратите своята каляска и ще заповяdate на слугата си да бъде на мое разположение.
- Добре.
- Вие навярно имате в себе си някаква заповед на кардинала?
- Имам пълномощие за пълна свобода на действие.
- Ще го покажете на игуменката, ще ѝ кажете, че днес или утре ще ме потърсят и че ще трябва да последвам лицето, което ще се представи от ваше име.
- Много добре!
- Не забравяйте да говорите грубо за мене в разговора си с игуменката.
- Защо?
- Аз съм жертва на кардинала. Трябва да вдъхна доверие на тази нещастница, госпожа Бонасийо.
- Имате право. А сега ще ми докладвате ли за всичко, което се е случило?
- Но аз ви разказах случая, вие имате добра памет. Повторете всичко, както ви го казах; хартията може да се изгуби.
- Имате право; само че трябва да зная къде да ви намеря, за да не обикалям напразно цялата околност.
- Да, почакайте.
- Искате ли карта?
- О! Познавам много добре тоя край.
- Вие ли? Кога сте идвали тук?
- Тук съм отрасла.
- Наистина ли?
- Виждате, че понякога е хубаво човек да е отрасъл някъде.

– И къде ще ме чакате?...

– Оставете ме да помисля малко; а, знаете ли, в Армантиер.

– Какво е това Армантиер?

– Малко градче на река Лис, само да премина реката и ще бъда в чужда страна.

– Прекрасно! Но, разбира се, вие ще преминете реката само в случай на опасност.

– Разбира се.

– А в такъв случай как ще узная къде се намирате?

– Имате ли нужда от слугата си?

– Не.

– Доверен човек ли е той?

– Проверен е.

– Дайте ми го; никой не го познава, ще го оставя на мястото, което съм напуснала, а той ще ви доведе, където се намирам.

– И вие казвате, че ще ме чакате в Армантиер?

– В Армантиер.

– Напишете това име на едно листче, боя се да не го забравя; името на един град не може да ни zlepостави, нали?

– Кой знае? Все едно – рече милейди, като написа името на едно листче, – аз се zlepоставям.

– Добре! – каза Рошфор, като взе листчето от ръцете на милейди, сгъна го и го пхна в подплатата на шапката си. – Но бъдете спокойна, аз ще постъпя като децата и в случай че загубя листчето, ще повтарям името през целия път. Сега това ли е всичко?

– Мисля.

– Да си спомним добре: Бъкингам мъртъв или тежко ранен; вашият разговор с кардинала подслушан от четиримата мускетари; лорд Уинтър предупреден за вашето пристигане в Портсмут; д'Артанян и Атос в Бастилията; Арамис любовник на госпожа дьо Шеврьоз; Портос е самохвалко; госпожа Бонасийо е намерена; да ви изпратя каляската колкото може по-бързо; слугата ми да бъде на ваше разположение; да ви представя за жертва на кардинала, за да не се породи у игуменката някакво подозрение; Армантиер е на брега на Лис. Това ли е?

– Наистина, скъпи ми кавалере, вие имате чудна памет. Но чакайте, прибавете още нещо...

– Какво?

– Видях много хубава гора, която навярно стига до градината на манастира, кажете, че ми е позволено да се разхождам в тая гора. Кой

знае? Може би ще стане нужда да изляза през някоя задна вратичка.

– Вие мислите за всичко.

– А вие забравяте едно...

– Какво?

– Да ме попитате имам ли нужда от пари.

– Вярно, колко искате?

– Всичко, което имате в себе си.

– Имам около петстотин пистола.

– И аз имам толкова. С хиляда пистола може да се посрещне всичко. Изпразнете джобовете си.

– Ето.

– Добре! Заминавате ли?

– След един час. Ще похапна, а през това време ще пратя да ми намерят един пощенски кон.

– Чудесно! Сбогом, кавалере!

– Сбогом, контесо!

– Моите почитания на кардинала.

– Моите почитания на сатаната.

Милейди и Рошфор се усмихнаха един на друг и се разделиха.

След един час Рошфор препусна в силен галоп. След пет часа минаваше през Арас.

Нашите читатели вече знаят как д'Артанян го позна и как тая среща вдъхна опасения у четиримата приятели и ги накара да ускорят пътуването си.

XXXIII КАПКА ВОДА

Рошфор едва излезе и влезе госпожа Бонасийо. Тя свари милейди усмихната.

– Е, това, от което се опасявахте, се случи! – започна младата жена.

– Тази вечер или утре кардиналът ще изпрати да ви вземат.

– Кой ви каза това, дете мое? – запита милейди.

– Чух го от устата на самия пратеник.

– Елате и седнете тук при мене – рече милейди.

– Добре.

– Почакайте да се уверя, че никой не ни подслушва.

– Защо са всички тия мерки?

– Ще узнаете.

Милейди стана и отиде до вратата, отвори я, погледна в коридора, върна се и седна до госпожа Бонасийо.

– Значи – каза тя – той изигра добре ролята си?

– Кой?

– Този, който се представи на игуменката като пратеник на кардинала.

– Та той роля ли играеше?

– Да, дете мое.

– Този човек значи не е...

– Този човек – продума милейди, като сниши глас – е моят брат.

– Вашият брат! – възкликна госпожа Бонасийо.

– Да! Само вие знаете тая тайна, дете мое; ако я поверите на когото и да било, аз съм загубена, а може би и вие.

– О! Боже мой!

– Слушайте, ето какво се е случило: брат ми, който идвал да ми помогне и да ме отвлече оттук насила, ако се наложи, срещнал пратеника на кардинала, който идел за мене; той го проследил. Като стигнали до някакво пусто отстранено място по пътя, той извадил шпагата си и заповядал на пратеника да му предаде книжата, които носел; пратеникът поискал да се защитава и брат ми го убил.

– О! – възкликна госпожа Бонасийо, като потрепера.

– Това е било единственото средство, разберете. Тогава брат ми решил да замени силата с хитрост: той взел книжата, представил се тук като пратеник на самия кардинал и след час-два една кола ще дойде да ме вземе от страна на негово високопреосвещенство.

– Разбирам; брат ви ще ви изпрати тая кола.

– Вярно; но това не е всичко: писмото, което сте получили и което мислите, че е от госпожа дьо Шеврьоз...

– Е?

– То е лъжливо.

– Как така?

– Да, лъжливо; то е примка, за да не се съпротивявате, когато дойдат да ви вземат.

– Но нали д'Артанян ще дойде.

– Не се заблуждавайте, д'Артанян и приятелите му са заети в обсадата на Ла Рошел.

– Отде знаете това?

– Брат ми срещнал пратеници на кардинала, преоблечени като

мускетари. Щели да ви извикат на вратата, вие ще помислите, че имате работа с приятели, щели да ви отвлекат и да ви върнат в Париж.

– О, боже мой! Ще си загубя ума сред тоя хаос от престъпления. Чувствувам, че ако продължава така – добави госпожа Бонасийо, като покри с ръце челото си, – ще полудея!

– Чакайте...

– Какво?

– Чувам конски тропот, брат ми си отива: искам да му кажа още веднъж сбогом, елате.

Милейди отвори прозореца и кимна на госпожа Бонасийо да отиде при нея. Младата жена я послуша. Рошфор минаваше в галоп.

– Сбогом, братко – извика милейди.

Конникът дигна глава, видя двете млади жени и както препускаше, махна на милейди приятелски с ръка.

– Добрият Жорж! – каза тя, като затвори прозореца. По лицето ѝ се четеше любов и тъга.

И тя седна пак на мястото си, сякаш потънала в лични размишления.

– Скъпа госпожо! – рече госпожа Бонасийо. – Извинете, че ви прекъсвам, но какво ще ме посъветвате да сторя? Боже мой! Вие сте попитна от мене, говорете, аз ви слушам.

– Първо – каза милейди, – може да се лъжа и д'Артанян и приятелите му да ви дойдат наистина на помощ.

– О! Това ще бъде много хубаво – извика госпожа Бонасийо, – но толкова много щастие не е за мене!

– Тогава вие разбирате, това ще бъде просто въпрос на време, нещо като надбягване – кой ще стигне пръв. Ако приятелите ви избързат, вие сте спасена; ако преварят съмишлениците на кардинала, вие сте загубена.

– О, да, да! Безвъзвратно загубена! Какво да правя тогава? Какво да правя?

– Има едно много просто, много естествено средство...

– Какво, кажете?

– Да чакате, скрита някъде в околността, и така да се уверите кои са хората, които ще дойдат да ви търсят.

– Но къде да чакам?

– О! Въпросът не е труден; аз също ще се спра и ще се скрия на няколко левги оттук, докато брат ми ме намери; ще ви взема със себе си, ще се скрием и ще чакаме заедно.

– Но няма да ме пуснат да замина, аз съм тук почти затворница.

– Понеже мислят, че заминавам по заповед на кардинала, няма да повярват, че сте много склонна да ме последвате.

– Е?

– Е! Колата ще бъде пред вратата, вие ще се сбогувате с мене, ще се качите на стъпалото, за да ме прегърнете за последен път; слугата на брат ми, който ще дойде да ме вземе, ще бъде предупреден, той ще даде знак на кочияша и ние ще препуснем в галоп.

– Но д'Артанян, ако дойде д'Артанян?

– Нали ще узнаем!

– Как?

– Нищо по-лесно. Ще изпратим в Бетюн слугата на брат ми, на него, както ви казах, можем да се доверим; той ще се преоблече и ще се скрие срещу манастира: ако дойдат пратениците на кардинала, няма да помръдне, ако са д'Артанян и приятелите му, ще ги доведе при нас.

– Но той познава ли ги?

– Разбира се, нали е виждал господин д'Артанян у дома!

– О, да, да, имате право! И така, всичко е добре, всичко се нарежда както трябва; но да не се отдалечаваме отгук.

– На седем-осем левги най-много; ще се настаним например до границата и при най-малката тревога ще напуснем Франция.

– А какво ще правим дотогава?

– Ще чакаме.

– Но ако дойдат?

– Колата на брат ми ще дойде преди тях.

– Но ако не съм при вас, когато дойдат да ви вземат; ако съм на обед или на вечеря например?

– Направете следното.

– Какво?

– Кажете на добрата игуменка, че за да бъдете колкото е възможно повече с мене, вие я молите да ви позволи да се храним заедно.

– Ще разреши ли тя?

– А защо не?

– О! Много добре, така ние няма да се разделяме нито за миг!

– Е, хайде! Слезте при нея да я помолите! Мене нещо ми тежи главата, ще отида в градината да се поразходя.

– Идете, а къде ще ви намеря.

– Тук след един час.

– Тук след един час; о, вие сте добра и аз съм ви благодарна!

– Как да не се грижа за вас? Дори да не бяхте хубава и прекрасна, нали сте приятелка на един от най-добрите ми приятели!

– Милият д'Артанян, колко ще ви бъде благодарен.

– Надявам се. Хайде! Всичко е уговорено, да слизаме.

– В градината ли отивате?

– Да.

– Тръгнете по този коридор, една тясна стълбичка ще ви изведе там.

– Чудесно! Благодаря.

И двете жени се разделиха, като си размениха приветливи усмивки.

Милейди бе казала истината, главата ѝ тежеше, защото нестройните ѝ още замисли се намираха в хаос. Тя имаше нужда да остане сама, за да подреди малко мислите си. Тя виждаше смътно в бъдещето; но ѝ трябваше малко тишина и спокойствие, за да придаде на още неясните си мисли определена форма и да си състави план за действие.

Най-напред трябваше да отвлече госпожа Бонасийо, да я скрие на сигурно място и да я направи в краен случай своя заложница. Милейди започваше да се бои от изхода на този страшен двубой, в който враговете ѝ влагаха толкова упорство, колкото тя ожесточение.

При това тя имаше чувството, което човек изпитва пред буря, че този изход е близък и положително страшен.

Главното за нея беше, както казахме, да държи госпожа Бонасийо в ръцете си. Госпожа Бонасийо беше животът на д'Артанян; нещо повече от живота му – животът на жената, която обичаше; в случай на несполука това беше средство да се водят преговори и да се получат положително добри условия.

И тъй, този въпрос беше вече уреден: госпожа Бонасийо щеше да я последва доверчиво, а скрие ли я веднъж в Армантиер, лесно беше да я накара да повярва, че д'Артанян не е ходил в Бетюн. Най-много след петнадесет дни Рошфор щеше да се върне: през тези петнадесет дни всъщност тя щеше да реши какво да направи, за да си отмъсти на четиримата приятели. Нямахше да скучае, слава богу, защото и предстоеше най-приятното забавление, което обстоятелствата можеха да поднесат на жена с нейния характер: да обмисли до съвършенство своето отмъщение.

Като размишляваше, тя се оглеждаше и се мъчеше да запомни разположението на градината. Милейди беше като добър пълководец, който предвижда едновременно и победата, и поражението, и е напълно готов според изгледите на боя да отиде напред или да отстъпи.

След един час тя чу нежен глас, който я викаше; беше госпожа Бонасийо. Разбира се, добрата игуменка се беше съгласила на всичко и още тази вечер те щяха да вечерят заедно.

Като влязоха в двора, чуха шум от кола, която спираше пред вратата.

Милейди се послуша.

– Чувате ли? – попита тя.

– Да, шум от кола.

– Това е колата, която брат ми ни изпраща.

– О! Боже мой!

– Хайде, смелост!

Позвъниха на вратата на манастира, милейди не се беше излъгала.

– Качете се в стаята си – каза тя на госпожа Бонасийо, – навярно имате някои скъпоценности, които ще искате да вземете със себе си.

– Имам неговите писма – отвърна госпожа Бонасийо.

– Добре! Идете да ги вземете и елате в стаята ми, ще вечеряме набързо; може да пътуваме и през нощта, трябват ни сили.

– Велики боже! – промълви госпожа Бонасийо, като сложи ръка на гърдите си. – Задушavam се, не мога да вървя.

– Хайде, смелост, смелост! Помислете, че след четвърт час ще бъдете спасена и помислете, че това, което ще направите, го правите за него.

– О, да! Всичко е за него. Вие с една дума ми върнахте смелостта; хайде, ще дойда при вас.

Милейди се качи бързо в стаята си, намери там слугата на Рошфор и му даде наставления.

Той трябваше да чака при вратата; ако случайно се появяха мускетарите, колата трябваше да тръгне в галоп, да заобиколи манастира и да чака милейди в едно село на другия край на гората. В такъв случай милейди щеше да мине през градината и да отиде пеш до селото; ние казахме вече, че милейди познаваше много добре тая част на Франция.

Ако мускетарите не се появяха, всичко щеше да стане, както беше уговорено: госпожа Бонасийо щеше да се качи в колата, под предлог че ще се сбогува с нея, и тя щеше да я отвлече.

Госпожа Бонасийо влезе, а милейди, за да разсее всяко подозрение, ако тя подозираше нещо, повтори пред нея на слугата последната част от наставленията си.

Милейди зададе няколко въпроса за колата: тя беше карета, впрегната с три коня, карана от пощальон; слугата на Рошфор яздеше отпред

като куриер.

Милейди напразно се опасяваше, че госпожа Бонасийо може да има някакви подозрения – бедната млада жена беше много чиста, за да подозира такова коварство в една жена, пък и името контеса Уинтър, която бе чула от игуменката, ѝ беше съвсем непознато. Тя дори не знаеше, че една жена е имала толкова голям и съдбоносен дял в нещастията, които я бяха сполетели.

– Виждате ли – каза милейди, когато слугата излезе, – всичко е готово. Игуменката не подозира нищо и мисли, че идат да ме вземат от страна на кардинала. Този човек отива да даде последните нареждания. Хапнете малко, пийнете глътка вино и да вървим.

– Да – повтори несъзнателно госпожа Бонасийо, – да, да вървим.

Милейди ѝ направи знак да седне срещу нея, наля ѝ чашка испанско вино и ѝ поднесе пилешки гърди.

– Виждате ли – рече ѝ тя – как всичко е благоприятно за нас: настава нощ, призори ще стигнем в нашето убежище и никой няма да подозира къде сме. Хайде, смелост, хапнете нещо.

Госпожа Бонасийо хапна несъзнателно няколко хапки и потоци устни в чашата си.

– Хайде, хайде – подкани я милейди, като поднесе своята чаша към устните си, – вземете пример от мене.

Но като я приближи към устните си, ръката ѝ остана неподвижна – тя чу по пътя далечен конски тропот, който приближаваше, после почти в същото време ѝ се стори, че чува цвилене на коне.

Този шум я изтръгна от радостта ѝ, както ревят на бурята ни събужда от хубав сън. Тя пребледня, изтича до прозореца, а госпожа Бонасийо се изправи, цяла разтреперана, и се облегна на стола си, за да не падне.

Не се виждаше още нищо – чуваше се само гропогът, който все повече и повече се приближаваше.

– О, боже мой! – извика госпожа Бонасийо. – Какъв е този шум?

– Това са нашите приятели или нашите врагове – отвърна милейди със страшното си хладнокръвие. – Стойте на мястото си, ще ви кажа.

Госпожа Бонасийо остана права безмълвна, неподвижна и бледа като статуя.

Тропотът се усилваше, конете бяха най много на сто и петдесет крачки; не се виждаха още, защото пътят извиваше. Но тропотът ставаше толкова ясен, че можеха да се преброят конете по отмерените удари на подковите ми.

Милейди гледаше, съсредоточила цялото си внимание; беше достатъчно светло и тя можеше да разпознае кои идат.

Изведнъж на завоя на пътя блеснаха везаните шапки и се развяха пера; тя преброи двама, после пет, после осем конника: единият яздеше няколко крачки напред.

Милейди изстена глухо. Тя разпозна, че този, който яздеше начело, е д'Артанян.

– Боже мой! Боже мой! – извика пак госпожа Бонасийо. – Какво има?

– Униформата на гвардейците на господин кардинала; нямаме нито миг за губене! – извика милейди. – Да бягаме, да бягаме!

– Да, да, да бягаме! – повтори госпожа Бонасийо, но прикована от ужас, не можа да пристъпи нито крачка.

Чуха как конниците минаха под прозореца.

– Елате! Хайде, елате де! – викаше милейди, като дърпаше младата жена за ръка, за да я отвлече. – Все още можем да избягаме през градината, ключът е у мене; но да побързаме, след пет минути ще бъде много късно.

Госпожа Бонасийо се помъчи да пристъпи, направи две крачки и падна на колене.

Милейди се опита да я повдигне и да я отнесе, но не успя.

В същия миг чуха тропота на колата, която препусна в галоп, щом се появиха мускетарите. После екнаха три или четири изстрела.

– За последен път, искате ли да дойдете? – извика милейди.

– Ох, боже мой! Боже мой! Много добре виждате, че нямам сили; виждате, че не мога да вървя: бягайте сама.

– Да бягам сама! Да ви оставя тук! Не, не, никога – викна милейди.

Изведнъж тя се изправи и зловеща мълния блесна в очите ѝ: тя изтича до масата и сложи в чашата на госпожа Бонасийо нещо от камъка на пръстена си, който отвори с неимоверна бързина.

Беше червеникаво зрънце, което веднага се стопи.

После тя взе чашата с твърда ръка и каза:

– Пийте, виното ще ви подкрепи, пийте.

И поднесе чашата към устните на младата жена, която пи несъзнателно.

– Ах! Не исках да си отмъстя така – прошепна милейди, като остави с адска усмивка чашата на масата, – но какво да се прави, сторих всичко, което можех.

И изскочи из стаята.

Госпожа Бонасийо я видя как бяга, без да може да я последва; тя беше като ония хора, които сънуват, че ги гонят и напразно се мъчат да вървят.

Минаха няколко минути, страшен шум екна на вратата: всеки миг госпожа Бонасийо очакваше да се появи милейди, но тя не се появи.

На няколко пъти, навярно от ужас, студена пот ороси пламналото ѝ чело.

Най-после тя чу скърцането на решетките, които отваряха, и по стълбите екнаха стъпки от ботуши и звънтене на шпори; вдигаше се голям шум, който приближаваше, и ѝ се стори, че произнасят името ѝ.

Изведнъж тя нададе радостен вик и се спусна към вратата, познала гласа на д'Артанян.

– Д'Артанян! Д'Артанян! – извика тя. – Вие ли сте? Насам, насам.

– Констанс! Констанс! – обади се момъкът. – Къде сте? Боже мой!

В същия миг някой блъсна и разтвори вратата на килията; няколко мъже се втурнаха в стаята: госпожа Бонасийо беше паднала на едно кресло, без да може да се помръдне.

Д'Артанян захвърли още димящия пистолет, който държеше в ръка, и падна на колене пред любимата си; Атос сложи пистолета си на пояса; Портос и Арамис, които държаха шпагите си в ръка, ги прибраха в ножниците.

– О, д'Артанян! Любими д'Артанян! Най-после дойде, не си ме излъгал, наистина си ти!

– Да, да, Констанс! Пак сме заедно!

– О! Тя напразно казваше, че няма да дойдеш, аз тайно се надявах; не исках да бягам; о, добре съм направила, колко съм щастлива!

При думата „тя“ Атос, който си седеше спокойно, изведнъж стана.

– Тя! Коя тя! – запита д'Артанян.

– Другарката ми, тази, която от приятелски чувства към мене искаше да ме избави от моите гонители; тази, която помисли, че сте гвардейци на кардинала и избяга.

– Вашата другарка – извика д'Артанян, като стана по-бял от бялото було на любимата си. – за каква другарка говорите?

– За жената, чиято кола беше пред вратата, за жената, която каза, че е ваша приятелка, д'Артанян; за жената, на която сте разказали всичко.

– Името ѝ, името ѝ! – извика д'Артанян. – Боже мой, не знаете ли името ѝ?

– Зная, споменаха го пред мене; почакайте... но странно... Главата ми се мае! Притъмнява ми!

– Елате, приятели, елате! Ръцете й са ледени – извика д'Артанян, – лошо й е; велики боже! Тя губи съзнание!

Докато Портос викаше с цяло гърло за помощ, Арамис изтича до масата, за да вземе чаша вода; но той се спря, като видя страшно сгърченото лице на Атос, който, изправен до масата, с настръхнали коси, със застинали от ужас очи, гледаше една от чашите и сякаш го измъчваше най-страшно подозрение.

– О! – казваше Атос. – О! Не, това е невъзможно! Бог не ще позволи такава престъпление.

– Вода! Вода! – викаше д'Артанян. – Вода!

– О, бедната жена, бедната жена! – шепнеше Атос с променен глас.

Госпожа Бонасийо отвори очи от целувките на д'Артанян. – Тя идва на себе си! – извика младежът. – Господи, благодаря ти, господи!

– Госпожо – попита Атос, – госпожо, в името на бога, чия е тази празна чаша?

– Моя, господине... – отвърна младата жена със замиращ глас.

– Но кой ви наля виното, което беше в тая чаша?

– Тя.

– Но коя тя?

– А! Спомням си – промълви госпожа Бонасийо, – контеса Уинтър...

Четиримата приятели нададоха един и същ вик, но викът на Атос беше по-силен от другите.

В този миг лицето на госпожа Бонасийо стана мъртво бледо, остра болка я събори и тя падна задъхана в ръцете на Портос и Арамис.

Д'Артанян сграбчи ръката на Атос с неопикуема тревога.

– Какво! – започна той. – Ти мислиш... – Гласът му се сподави в ридание.

– Мисля всичко – отвърна Атос, като си хапеше устните до кръв, за да не въздъхне.

– Д'Артанян, д'Артанян! – извика госпожа Бонасийо. – Къде си? Виждаш, че ще умра, не ме оставяй.

Д'Артанян пусна ръцете на Атос, които все още държеше, и изтича при нея.

Толкова хубавото й лице се беше изкривило, изцъклените й очи вече не виждаха, конвулсии разтърсваха тялото й, пот обливаше челото й.

– За бога, тичайте, викайте! Портос, Арамис, викайте за помощ!

– Излишно е – каза Атос, – излишно е, за отровата, която тя дава, няма противоотрова.

– Да, да, помощ! – прошепна госпожа Бонасийо. – Помощ!

После, като събра всички сили, тя хвана с двете си ръце главата на момъка, погледна го за миг, сякаш бе вложила цялата си душа в тоя поглед, и със сърцераздирателен вик опря устните си о неговите.

– Констанс! Констанс! – извика д'Артанян. Въздишка се изтръгна от устата на госпожа Бонасийо и докосна устните на д'Артанян; тази въздишка беше на тъй целомъдрената любеща душа, която отлиташе на небето.

Д'Артанян стискаше вече труп в прегръдките си.

Младежът извика и падна до любимата си, също така блед и студен като нея.

Портос заплака, Арамис дигна юмрук към небето, Атос се прекръсти.

В този миг на вратата се появи един мъж, почти толкова блед, колкото тези, които бяха в стаята, огледа се и видя мъртвата госпожа Бонасийо и припадналия д'Артанян.

Той се явяваше точно в онзи миг на вцепенение, който идва след всички големи бедствия.

– Не съм се излъгал – рече той, – ето господин д'Артанян, а вие сте тримата му приятели, господата Атос, Портос и Арамис.

Мускетарите, които си чуха имената, погледнаха учудени непознатия – и на тримата им се струваше, че го познават.

– Господа – продължи новодошлият, – и вие като мене търсите една жена, която – добави той със страшна усмивка – навярно е минала от тук, защото виждам труп!

Тримата приятели стояха безмълвни; само че гласът, както и лицето им напомняха за човек, когото бяха виждали вече; но не можеха да си спомнят при какви обстоятелства.

– Господа – продължи непознатият, – понеже не можете да си спомните човека, който ви дължи навярно два пъти живота си, трябва да си кажа името: аз съм лорд Уинтър, доверът на оная жена.

Тримата приятели извикаха изненадани, Атос стана и му подаде ръка.

– Добре дошли, милорд – поздрави го той, – вие сте наш.

– Тръгнах от Портсмут пет часа след нея – каза лорд Уинтър, – пристигнах три часа след нея в Булон, изпуснах я за двадесет минути в Сент Омер и най-после в Лилие й загубих следите. Тръгнах наслуки и разпитвах всеки срещнат, когато ви видях да минавате в галоп; познах господин д'Артанян. Извиках ви, ала не ми отговорихте; исках да ви

последвам, но конят ми беше много уморен и не можеше да препуска като вашите. И все пак изглежда, че въпреки бързането си сте пристигнали много късно!

– Вие виждате – отвърна Атос, като посочи на лорд Уинтър мъртва госпожа Бонасийо и д'Артанян, когото Портос и Арамис се опитваха да свестят.

– И двамата ли са мъртви? – запита студено лорд Уинтър.

– За щастие не – отговори Атос, – господин д'Артанян е само в безсъзнание.

– А! Толкова по-добре! – забеляза лорд Уинтър. В този миг д'Артанян отвори очи.

Той се изскубна из ръцете на Портос и Арамис и се хвърли безумен върху трупа на любимата си.

Атос стана, пристъпи бавно и тържествено към приятеля си, прегърна го нежно и понеже той зариде, каза му със своя така благороден и убедителен глас:

– Приятелю, бъди мъж: жените оплакват мъртвите, мъжете отмъщават за тях!

– Да, да! – извика д'Артанян. – Да! Ако е за да отмъстим за нея, готов съм да те последвам.

Атос използва мигновената сила, която надеждата за отмъщение вдъхна на нещастния му приятел, и даде знак на Портос и Арамис да потърсят игуменката.

Двамата приятели я срещнаха в коридора още съвсем смутена и объркана от толкова събития; тя повика няколко монахини, които въпреки всички манастирски обичаи се намериха в присъствието на петима мъже.

– Госпожо – обърна се към нея Атос, като улови д'Артанян подръка, – ние оставяме на вашите благочестиви грижи тялото на тази нещастна жена. Тя беше ангел на земята, преди да стане ангел на небето. Погрижете се за нея като за ваша сестра; един ден ще се върнем да се помолим на гроба ѝ.

Д'Артанян захлупи лицето си на гърдите на Атос и зариде.

– Плачи – рече Атос, – плачи, сърце, изпълнено с любов, с младост и живот! Уви! Как бих искал да мога да плача като тебе!

И поведе приятеля си с бащинска любов, утешаващ като свещеник, велик като човек, който много е страдал.

И петимата, последвани от слугите си, които водеха конете за поводите, тръгнаха към града Бетюн, чието предградие се виждаше, и спряха

в първата странноприемница на пътя си.

– Няма ли да догоним тая жена? – попита д'Артанян.

– По-късно – отвърна Атос, – трябва да взема някои мерки.

– Тя ще ни избяга – продължи момъкът, – ще ни избяга, Атос, и ти ще бъдеш виновен за това.

– аз отговарям за нея – заяви Атос.

Д'Артанян имаше такова голямо доверие в приятеля си, че наведе глава и влезе в странноприемницата, без да отговори.

Портос и Арамис се спогледаха, без да разберат откъде беше тази увереност у Атос.

Лорд Уинтър мислеше, че той говори така, за да притъпи болката на д'Артанян.

– Сега, господа – каза Атос, като се увери, че в странноприемницата има пет свободни стаи, – да се приберем всеки в стаята си. Д'Артанян има нужда да остане сам, за да си поплаче и да поспи. аз се нагърбвам с всичко, бъдете спокойни.

– Струва ми се все пак – намеси се лорд Уинтър, – че ако трябва да се вземат някои мерки срещу контесата, това ме засяга: тя ми е снаха.

– А на мене – рече Атос – тя ми е жена. – Д'Артанян се усмихна, тъй като разбра, че Атос беше уверен в отмъщението си, щом разкриваше такава тайна; Портос и Арамис се спогледаха преbledнели. Лорд Уинтър помисли, че Атос е луд.

– Приберете се всеки в стаята си – повтори Атос – и ме оставете да си гледам работата. Вие виждате много добре, че в качеството си на съпруг аз имам това право. Само че, д'Артанян, ако не сте загубили листчето, което падна от шапката на оня човек, дайте ми го, на него беше написано името на село...

– Ах! – каза д'Артанян. – Разбирам. – Това име, написано от нейната ръка...

– Виждаш ли – продължи Атос, – че има бог на небето.

XXXIV

МЪЖЪТ С ЧЕРВЕНАТА МАНТИЯ

Отчаянието на Атос се беше превърнало в съдържана мъка, която избистряше още повече блестящите му умствени способности.

Погълнат всецяло от една единствена мисъл, от мисълта за обещанието, което беше дал, и за отговорността, която беше поел, той се

прибра последен в стаята си, помоли съдържателя да му даде карта на областта, наведе се над нея, проучи начертаните линии, видя, че четири различни пътища водят от Бетюн за Армантиер и накара да повикат слугите.

Планше, Гримо, Мускетон и Базен се явиха и получиха ясни, точни и строги нареждания от Атос.

Трябваше да заминат на другия ден призори и да отидат в Армантиер всеки по различен път. Планше, най-умният от всички, трябваше да тръгне по пътя, по който изчезна колата, придружавана, както си спомняме, от слугата на Рошфор, по която четиримата приятели бяха стреляли.

Атос впрегна в работа слугите, защото, откакто тези мъже бяха на служба при него и приятелите му, той бе открил у всеки от тях различни и ценни качества.

После слуги, които разпитват, вдъхват у минувачите по-малко недоверие от господарите си и срещат по-голямо съчувствие у хората, към които се обръщат.

И накрая милейди познаваше господарите, но не познаваше слугите; докато слугите познаваха много добре милейди.

И четиримата трябваше да се съберат на следния ден в единадесет часа; ако бяха открили убежището на милейди, тримата щяха да останат да я пазят, а четвъртият щеше да се върне в Бетюн, за да предупреди Атос и да служи за водач на четиримата приятели.

Като изслушаха нарежданията, слугите се прибраха. Тогава Атос стана от стола, препаса шпагата си, обви се с мантията си и излезе от странноприемницата; беше около девет часа. В девет часа вечерта, както знаем, улиците в провинцията са почти безлюдни. Но ясно беше, че Атос търсеше някого, за да го попита нещо. Най-после срещна закъснял минувач, приближи се до него и му каза няколко думи; човекът, към когото се обърна, отстъпи ужасен; но той отговори на думите на мускетаря с едно движение на ръката. Атос предложи на този човек половин пистол, за да го придружи, но той отказа.

Атос потъна в улицата, която минувачът му беше посочил. Като излезе на кръстопът, той се спря пак затруднен. Но понеже на кръстопътя имаше по-голяма възможност да срещне някого, се спря. И наистина след малко мина нощен пазач. Атос му повтори същия въпрос, който беше задал вече на първото лице, което срещна. Нощният пазач също така се изплаши и той отказа на Атос да го придружи и му посочи с ръка по кой път да тръгне.

Атос тръгна в тази посока и стигна до предградието, което беше на другия край на града, противоположен на тоя, отдето той и другарите му бяха дошли. Там той отново стана някак неспокоен и объркан и се спря за трети път.

За щастие мина просяк, който се приближи до Атос, за да му иска милостиня. Атос му предложи едно екю, за да го придружи, където отиваше. Просякът се поколеба за миг, но като видя сребърната монета, която блестеше в мрака, се реши и тръгна пред Атос.

Като стигнаха ъгъла на една улица, той му показа отдалеч малка, самотна, пуста и печална къщичка; Атос тръгна към нея и просякът, който беше получил възнаграждението си, бързо се отдалечи.

Атос я обиколи, преди да види вратата, която се губеше в червения цвят, с който тази къщичка беше боядисана: никаква светлина не проникваше през пролуките на капациите, никакъв шум не даваше да се предположи, че в нея живееше някой. Тя беше мрачна и няма като гроб.

Атос почука три пъти, без някой да му отвори. Но при третото почукване отвътре се приближиха стъпки; най-после вратата се откряна и се появи висок мъж, блед, с черни коси и брада.

Атос тихо размени с него няколко думи, после високият мъж направи знак на мускетаря, че може да влезе. Атос не чака, влезе веднага и вратата зад него пак се затвори.

Мъжът, когото Атос беше дошъл да търси толкова далече и когото намери толкова трудно, го въведе в своята лаборатория, където съединяваше с тел тракащите кости на един скелет. Цялото тяло беше вече сглобено – само черепът бе поставен на една маса.

Цялата останала покъщнина показваше, че човекът, в чиято стая се намира, се занимаваше с естествени науки – имаше стъкленици, пълни със змии, надписани с названието на видовете, сушени гущери блестяха като изумруди, поставени в големи рамки от черно дърво, и накрая китки диви билки, благоуханни и навярно надарени със свойства, непознати за обикновените хора, бяха окачени на тавана и висяха по ъглите на стаята.

При това никакво семейство, никакви слуги – високият мъж живееше сам в тази къща.

Атос хвърли студен и равнодушен поглед върху всички предмети, които току-що споменахме, и по покана на човека, заради когото беше дошъл, седна до него.

Тогава той му обясни причината на своето посещение и каква услуга искаше от него. Но едва му изложи молбата си и непознатият, който

стоеше прав пред мускетаря, се отдръпна ужасен и отказа. Тогава Атос извади от джоба си малък лист, на който бяха написани два реда, скрепени с подпис и с печат, и ги показа на непознатия, който тъй преждевременно проявяваше такова отвращение. Високият мъж едва прочете двата реда, видя подписа и позна печата и се поклони в знак, че няма вече никакво възражение и че е готов да се подчини.

Атос не искаше нищо повече – той стана, поздрави и излезе. Тръгна по същия път, по който беше дошъл, прибра се в странноприемницата и се затвори в стаята си.

Призори д'Артанян влезе в стаята му и го попита какво трябва да правят.

– Ще чакаме – отвърна Атос.

След малко игуменката на манастира съобщи на мускетарите, че погребението ще стане по обяд. А за убийцата нямало никакво известие. Открили бяха само, че е избягала през градината по пясъка имаше следи от нейните стъпки и бяха намерили вратата затворена, а ключът беше изчезнал.

В определения час лорд Уинтър и четиримата приятели отидоха в манастира. Всички камбани биеха, параклисът беше отворен, а решетката на клироса беше затворена. Сред клироса бе изложено тялото на жертвата, облечена в одеждите си на послушница. От двете страни на клироса и зад решетките, откъдето се влизаше в манастира, стояха всички кармелитки, които слушаха оттам божията служба и сливаха песните си с песните на свещениците, без да виждат миряните и без да бъдат виждани от тях.

На вратата на параклиса д'Артанян почувствува, че пак губи смелостта си; той се обърна да потърси Атос, но Атос беше изчезнал.

Верен на задачата си да отмъсти, Атос бе накарал да го заведат в градината и там, на пясъка, като проследи леките стъпки на жената, която беше оставяла кървава диря навсякъде, където беше минала, той стигна до портата, която водеше към гората, накара да му я отворят и потъна в гората.

Тогава всичките му съмнения се потвърдиха; пътят, по който колата беше изчезнала, заобикаляше гората. Атос вървя известно време по пътя, устремил поглед в земята; леки кървави петна от рана, нанесена на човека, който придружаваше колата като куриер, или на някой от конете, бяха нашарили пътя. На около три четвърти левги, на петдесет крачки от Фестюбер, се виждаше по-голямо кърваво петно; почвата беше утъпкана от конете. Между гората и това изобличаващо място, малко

отвъд разровената земя, се виждаше същата следа от малки стъпки, както в градината; колата беше спирала.

На това място милейди беше излязла от гората и се беше качила в колата.

Доволен от откритието, което потвърждаваше всичките му подозрения, Атос се върна в странноприемницата и намери Планше, който го очакваше с нетърпение.

Предвижданията на Атос се оправдаха.

Планше тръгнал по пътя, забелязал както Атос кървавите петна, познал както Атос мястото, където бяха спирали конете; но той продължил по-нататък от Атос, така че в селото Фестюбер, като пиел в една странноприемница, научил, без да има нужда да разпитва, че преди ден към осем и половина вечерта един ранен мъж, който придружавал една жена – тя пътувала с пощенска кола, – бил принуден да спре, тъй като не можел да продължи по-нататък. Раняването се приписвало на крадци, които спрели колата в гората. Мъжът останал в селото, жената сменила конете и продължила пътя си.

Планше тръгнал да търси пощальона, който карал колата, и го намерил. Той бил закарал дамата до Фромел, а от Фромел тя заминала за Армантиер. Планше тръгнал по един пряк път и в седем часа сутринта бил в Армантиер.

Там имало само една странноприемница, при пощата. Планше се представил като слуга без работа, който търси място. Не разговарял и десет минути с прислугата в странноприемницата и узнал, че една жена пристигнала сама в единадесет часа вечерта, наела стая, повикала съдържателя на странноприемницата и му казала, че желае да прекара известно време в околността.

На Планше не му трябвало нищо повече. Той избързал на мястото, където била определена срещата, намерил тримата слуги точни на поста си, поставил ги на стража пред всички изходи на странноприемницата и дошъл да намери Атос, който то изслушваше последните сведения на Планше, когато приятелите му се върнаха.

Лицата на всички бяха мрачни и страшно напрегнати, дори кротко лице на Арамис.

– Какво трябва да правим? – запита д'Артанян.

– Ще чакаме – отвърна Атос. Всеки се прибра в стаята си.

В осем часа вечерта Атос заповяда да оседлят конете и накара да предупредят приятелите му и лорд Уинтър да се приготвят за път.

В миг и петимата бяха готови. Всеки провери оръжието си и го

приведе в ред. Атос слезе последен и намери д'Артанян, който беше вече на коня си и нямаше търпение.

– Търпение – рече Атос, – чакаме още един човек. Четиримата конници се озърнаха учудени и напразно се мъчеха да се сетят кой е човекът, когото чакаха.

В това време Планше доведе коня на Атос – мускетарят се метна леко на седлото.

– Почакайте ме – каза той, – ще се върна. – И препусна в галоп.

След четвърт час той наистина се върна, придружен от един мъж с маска и загърнат в голяма червена мантия.

Лорд Уинтър и тримата мускетари се спогледаха въпросително. Никой от тях не можеше да осведоми другите, защото никой не знаеше кой е този мъж. Но решиха, че така трябва да бъде, защото това ставаше по нареждане на Атос.

В девет часа малката група конници, водени от Планше, потеглиха – тръгнаха по пътя, по който беше минала колата.

Печална гледка представляваха тези шестима мъже, които препускаха мълчаливи, потънал всеки в мислите си, мрачни като отчаянието и страшни като възмездие.

XXXV СЪДЪТ

Беше бурна и мрачна нощ, тежки облаци покриваха небето и забулваха звездната светлина; луната щеше да изгрее едва в полунощ.

Понякога при светлината на мълния, блеснала на хоризонта, се виждаше пътят, който се виеше бял и пуст. Угаснеше ли мълнията, всичко потъваше в мрак.

Всеки миг Атос викаше д'Артанян, който излизаше винаги начело на малката група, и го принуждаваше да се върне на мястото си, което напускаше пак след миг, той имаше само една мисъл – да препуска напред, и препускаше.

Преминаха мълчаливо селото Фестюбер, където беше останал раненият слуга, после минаха покрай Ришбургската гора. Като стигнаха в Ерлие, Планше, който водеше групата, свърна наляво.

На няколко пъти лорд Уинтър, Портос или пък Арамис се опитваха да заговорят мъжа с червената мантия, но на всеки въпрос, който му задаваха, той се покланяше, без да отговори. Тогава пътниците разбраха,

че има някаква причина непознатият да пази мълчание, и престанаха да го заговарят.

При това бурята приближаваше, светкавици блясваха бързо една след друга, започна да гърми и вятърът, предвестник на урагана, свиреше в перата и в косите на конниците.

Групата препусна в силен тръс.

Като минаха Фромел, бурята се разрази. Те се загърнаха в мантиите си. Оставаха им още три левги; изминаха ги под проливен дъжд.

Д'Артанян беше свалил шапката си и не бе сложил мантията. Изпитваше удоволствие да оставя водата да се стича по горящото му чело и по тялото му, разтърсвано от трескави тръпки.

Когато малката група отмина Госкал и приближаваше пощата, човек, застанал на завет под едно дърво, се отдели от стъблото му, с което се беше слял в мрака, и излезе наред пътя, като сложи пръст на устните си. Атос позна Гримо.

– Какво има? – извика Атос. – Да не е напуснала Армантиер?

Гримо кимна утвърдително с глава. Д'Артанян скръдна със зъби.

– Тихо, д'Артанян! – успокои го Атос. – Аз съм се заел с всичко, оставете ме аз да разпитвам Гримо.

– Къде е тя? – запита Атос. Гримо протегна ръка към река Лис.

– Далеч ли е отгук? – попита Атос.

Гримо показа на своя господар препънати си показалец.

– Сама ли е? – попита Атос. Гримо направи знак, че е сама.

– Господа – рече Атос, – тя е сама, на половин левга отгук, в посока към реката.

– Добре – каза д'Артанян, – води ни, Гримо.

Гримо тръгна направо през полето и стана водач на групата.

След около петстотин крачки видяха ручей и минаха по брода му.

При блясъка на една мълния забелязаха селото Ангенгем.

– Там ли е, Гримо? – попита Атос. Гримо кимна с глава, че не е там.

– Тихо! – прошепна Атос.

И групата продължи пътя си.

Друга мълния блесна. Гримо протегна ръка и при синкавата светлина на огнената змия видяха малка, самотна къща на брега на реката, на стотина крачки от някакъв сал.

Един прозорец беше осветен.

– Стигнахме – обяви Атос.

В този миг човек, легнал в един трап, стана – беше Мускетон; той посочи с пръст осветения прозорец.

– Там е – рече той.

– А Базен? – запита Атос.

– Докато аз пазех прозореца, той пазеше вратата.

– Добре – каза Атос, – вие всички сте верни слуги.

Атос слезе от коня си, подаде поводите на Гримо и пристъпи към прозореца, а на останалите направи знак да свърнат към вратата.

Малката къща беше оградена с жив плет, висок две-три стъпки. Атос прескочи плета и отиде до прозореца, който нямаше капаци, но малките перденца, които го закриваха до половината, бяха плътно дръпнати.

Той се качи на каменния перваз, за да може да надникне над перденцата.

При светлината на лампата той видя жена, загърната с тъмна мантия, седнала на столче пред угасващ огън; беше се облакътвила на обикновена маса и подпираше глава с двете си ръце, бели като слонова кост.

Не се виждаше лицето ѝ, но зловеща усмивка пробягна по устните на Атос; не можеше да има съмнение, беше тази, която той търсеше.

В този миг изцвили кон. Милейди дигна глава, видя бледото лице на Атос, долепено до стъклото, и нададе вик.

Атос разбра, че го е познала, блъсна с коляно и с ръка прозореца, прозорецът се отвори, стъклата се счупиха.

И Атос като дух на отмъщението скочи в стаята.

Милейди изтича към вратата и я отвори, но на прага стоеше д'Артанян, по-блед и още по-страшен от Атос.

Милейди извика и отстъпи. Д'Артанян, като мислеше, че тя има някаква възможност да избяга и в страха си да не им се изплъзне, извади пистолета си от пояса, но Атос дигна ръка.

– Приберете оръжието си, д'Артанян – рече той. – Тази жена трябва да бъде осъдена, а не убита. Почакай още малко, д'Артанян, и ще бъдеш удовлетворен. Влезте, господа.

Д'Артанян го послуша, тъй като Атос имаше тържествен глас и властни движения на съдия, изпратен от самия бог. След д'Артанян влязоха Портос, Арамис, лорд Уинтър и мъжът с червената мантия.

Четиримата слуги пазеха вратата и прозореца.

Милейди беше паднала на стола си с протегнати ръце, сякаш искаше да прогони страшното видение; като забеляза девера си, тя нададе страшен вик.

– Какво искате? – извика милейди.

– Ние търсим – каза Атос – Шарлота Бексън, която се наричаше

най-напред контеса дьо Ла Фер, после лейди Уинтър, баронеса Шефилд.

– Аз съм, аз съм! – прошепна тя извън себе си от ужас. – Какво искате от мене?

– Ние искаме да ви съдим за вашите престъпления – отвърна Атос. – Вие сте свободна да се защитавате, оправдайте се, ако можете. Господин д'Артанян, вие пръв ще обвинявате.

Д'Артанян излезе напред.

– Пред бога и пред хората – подзе той – обвинявам тази жена в отравянето на Констанс Бонасийо, която почина снощи.

Той се обърна към Портос и Арамис.

– Ние потвърждаваме – казаха в един глас двамата мускетари.

Д'Артанян продължи:

– Пред бога и пред хората обвинявам тази жена, че се опита да отрови мене самия с вино, което ми изпрати от Вилроа с лъжливо писмо, с което искаше да ме убеди, че виното е изпратено от приятелите ми. Бог ме спаси, но вместо мене умря друг човек, който се наричаше Бризмон.

– Ние потвърждаваме – казаха със същия глас Портос и Арамис.

– Пред бога и пред хората обвинявам тази жена, че ме подтиквала да убия барон дьо Вард и понеже никой от присъстващите не може да потвърди достоверността на това обвинение, поддържам го лично аз.

– Аз свърших.

И д'Артанян мина от другата страна на стаята, при Портос и Арамис.

– Ваш ред е, милорд! – каза Атос. Лордът се приближи.

– Пред бога и пред хората – заяви той – обвинявам тая жена, че на кара да убият Бъкингамския дук.

– Бъкингамският дук убит!? – викнаха в един глас всички присъстващи.

– Да – отговори лордът, – убит! Като получих писмото, с което ме предупреждавахте, аз заповядах да арестуват тая жена и оставих да я пази един честен служител. Тя поквари този човек, сложи му кинжал в ръката, накара го да убие дука и в този миг може би Фелтън заплаща с главата си престъплението на тая фурия.

Съдиите потрепераха при разкриването на тези още неизвестни престъпления.

– Това не е всичко – продължи лорд Уинтър. – Брат ми, който ви беше направил своя наследница, умря за три часа от някаква странна болест, която оставя синкави петна по цялото тяло. Снахо, от какво умря мъжът ви?

– Ужас! – извикаха Портос и Арамис.

– Убийца на Бъкингам, убийца на Фелтън, убийца на моя брат, аз искам правосъдие срещу вас и заявявам, че ако не го получа, аз сам ще го извърша.

И лорд Уинтър мина и застана до д'Артанян, като остави мястото свободно за друг обвинител.

Милейди отпусна чело в двете си ръце и се опита да събере мислите си, объркани от смъртно зашеметяване.

– Сега е мой ред – обади се Атос, треперейки, както лъв трепери, като гледа змия. – Сега е мой ред. Аз се ожених за тази жена, когато беше още съвсем млада, ожених се против волята на цялото ми семейство; дадох ѝ богатството си, дадох ѝ името си; и един ден открих, че тази жена е жигосана: тази жена има лилия на лявото си рамо.

– О! – извика милейди, като стана. – Заклевам ви да намерите съда, който е произнесъл тая подла присъда. Заклевам ви да намерите онзи, който я е изпълнил.

– Мълчете – обади се един глас. – На това аз ще отговоря! И мъжът с червената мантия също се приближи.

– Кой е този човек, кой е този човек? – извика милейди, задъхана от ужас, косите ѝ се разпуснаха и се изправиха над мъртво бледото ѝ лице, сякаш бяха живи.

Всички очи се извърнаха към този човек, защото никой освен Атос не го познаваше.

И Атос го гледаше също така учуден както другите, защото не знаеше как той можеше да бъде замесен в тази ужасна драма, която сега се разкриваше.

Като се приближи до милейди с бавна и тържествена походка, така че само масата го разделяше от нея, непознатият свали маската си.

Милейди гледа известно време с нарастващ ужас бледото, окръжено с черни бакенбарди и коси лице, по което се четеше само ледено равнодушие, после изведнъж стана и се прилепи о стената.

– О! Не, не – прошепна тя, – това е адско видение! Не е той! Помощ! Помощ! – извика тя с пресипнал глас, като се обърна към стената, сякаш можеше да си пробие през нея път с ръцете си.

– Но кой сте вие? – извикаха всички свидетели на тая сцена.

– Попитайте тая жена – отговори мъжът с червената мантия, – нали видяхте много добре, че тя ме позна.

– Лилският палач, лилският палач! – викаше милейди, обзета от безумен ужас, като впиваше ръце в стената, за да не падне.

Всички се отдръпнаха, а мъжът с червената мантия остана сам, изправен сред стаята.

– О! Милост! Милост! Простете! – викаше клетницата, като падна на колене.

Непознатият почака да настане тишина.

– Нали ви казах, че ме позна – започна той. – Да, аз съм палачът на град Лил, а чуйте и моята история.

Всички погледи бяха устремени в тоя човек, думите му се очакваха с тревожно нетърпение.

– Тази млада жена беше някога девойка, също така хубава, както е хубава и днес. Тя беше монахиня в Бенедиктинския манастир в Тамплетмар. Млад свещеник с чисто и вярващо сърце служеше в черквата на този манастир; тя се зае да го прелъсти и успя, тя и светец би прелъстила.

Обетите и на двамата бяха свети, ненарушими. Тяхната връзка не можеше да продължава дълго, без да погуби и двамата. Тя го убеди да напуснат тоя край; но за да напуснат тоя край, за да избягат заедно и да отидат в друга област на Франция, където биха могли да живеят спокойно, тъй като никой нямаше да ги познава, трябваша пари, а и двамата нямаха. Свещеникът открадна светите съдове и ги продаде; но когато се готвеха да бягат заедно, арестуваха и двамата.

Осем дни след това тя прелъсти сина на тъмничаря и избяга. Младият свещеник бе осъден на десет години в окови и на жигосване. Бях палач на града Лил, както каза тази жена. Бях принуден да жигосам престъпника, а престъпникът, господи, беше мой брат!

Тогава се заклек, че тази жена, която го беше погубила, която беше повече от негова съучастница, понеже го беше подтикнала към престъпление, ще сподели поне наказанието. Подозирах къде се укриваше тя, проследих я, открих я, вързах я и ѝ сложих същия жиг, който бях сложил на своя брат.

На другия ден след завръщането ми в Лил брат ми също успя да избяга, обвиниха ме, че съм му съучастник, и ме осъдиха да лежа в затвора на негово място, докато той се предаде. Бедният ми брат не е знаел за тази присъда. Той се събрал пак с тази жена. Избягали заедно в Бери; там получил малка енория. Тази жена минавала за негова сестра.

Благодородникът, в чиито владения била черквата на свещеника, видял мнимата сестра и се влюбил в нея, влюбил се дотолкова, че ѝ предложил да му стане жена. Тогава тя напуснала мъжа, когото погубила, заради мъжа, когото щяла да погуби, и станала контеса дьо Ла Фер...

Всички погледи се обърнаха към Атос, тъй като това беше

истинското му име, и той потвърди с глава, че всичко, което беше казал палачът, е вярно.

– Тогава – продължи палачът, – обезумял, отчаян, решен да се избави от един живот, на който тя бе отнела всичко – чест и щастие, бедният ми брат се върна в Лил и като се научи за заповедта, с която ме осъждаха на негово място, се предаде и се обеси още същата вечер на прозорчето на килията си.

Но трябва да им се отдаде справедливост; тези, които ме осъдиха, удържаха думата си. Веднага щом се установи самоличността на трупа, ме освободиха.

Ето престъплението, в което я обвинявам, ето причината, поради която тя бе белязана.

– Господин д'Артанян – запита Атос, – какво наказание искате за тази жена?

– Смърт – отвърна д'Артанян.

– Милорд Уинтър – продължи Атос, – какво наказание искате за тая жена?

– Смърт – заяви Уинтър.

– Господа Портос и Арамис – продължи Атос, – вие, които сте нейни съдии, какво наказание ще наложите на тази жена?

– Смърт – отговориха глухо двамата мускетари. Милейди нададе ужасен вик и се приближи към съдиите си, като се влачеше на колене.

Атос протегна ръка към нея.

– Шарлота Бексън, контеса дьо Ла Фер, милейди Уинтър – каза той, – вашите престъпления дотегнаха на хората на земята и на бог на небето. Ако знаете някаква молитва, прочетете я, защото сте осъдена и ще умрете.

При тези думи, които не й оставяха никаква надежда, милейди се изправи с целия си ръст и поиска да говори, но нямаше сили; тя усети, че някаква могъща и неумолима ръка я сграбчва за косите и я повлича тъй безвъзвратно, както съдбата повлича човека: тя не се опита да се съпротивява и излезе от колибата.

Лорд Уинтър, д'Артанян, Атос, Портос и Арамис излязоха след нея. Слугите последваха господарите си и стаята със счупения прозорец, с отворената врата и с димящата лампа, която гореше тъжно на масата, опустя.

XXXVI
НАКАЗАНИЕТО

Беше към полунощ; луната, нащърбена и кървава от последните следи на бурята, изгряваше зад малкия град Армантиер, който открояваше под бледата ѝ светлина мрачната сянка на къщите и скелета на високата осветена камбанария. Насреща Лис влачеше водите си като река от разтопен метал, а на другия бряг черната маса на дърветата се очертаваше върху буреносното небе, по което се стелеха тежки бакърени облаци, като здрач сред нощта. Вляво се издигаше стара, изоставена мелница с неподвижни криле, от чиито развалини долиташе от време на време пронизителният еднообразен кръсък на кукумявка. Тук-там в равнината, надясно и ляво от пътя, по който се движеше печалното шествие, изникваха ниски и дебели дървета, които приличаха на грозни джуджета, приклекнали да дебнат хората в тоя злокобен час.

От време на време широка светкавица озаряваше небето открай докрай, извиваше се като змия над мрачните дървета и като страшен ятаган разсичаше на две небето и водата. Ни лъх не лъхваше в натежания въздух. Мъртва тишина подтискаше цялата природа, почвата беше влажна и хлъзгава от дъжда, който беше валиял, и освежената трева благоухаше по-силно.

Двама слуги влачеха милейди, хванали я от двете страни за ръка; палачът вървеше след тях, а лорд Уинтър, д'Артанян, Атос, Портос и Арамис – след палача.

Планше и Базен вървяха последни.

Двамата слуги водеха милейди към реката. Устните ѝ бяха безмълвни, но очите ѝ говореха със своето неизразимо красноречие и умоляваха всеки, към когото се обърнеха.

Понеже вървеше няколко крачки напред, тя каза на слугите:

– Хиляда пистола на всеки от вас, ако ми помогнете да избягам; но ако ме предадете на господарите си, аз имам тук наблизно хора, които ще отмъстят и ще ви накарат да заплатите скъпо за смъртта ми.

Гримо се колебаеше. Мускетон цял трепереше. Атос, който беше чул гласа на милейди, бързо се приближи, лорд Уинтър го последва.

– Махнете тия слуги – рече той, – тя им говори, те не са вече сигурни.

Повикаха Планше и Базен, които смениха Гримо и Мускетон.

Като стигнаха брега, палачът се приближи до милейди и върза

краката и ръцете й.

Тогава тя наруши мълчанието и извика:

– Вие сте подлеци, вие сте жалки убийци, събрали сте се десет души, за да посечете една жена; пазете се, ако никои не ми помогне, ще отмъстят за мене!

– Вие не сте жена – каза студено Атос, – вие не принадлежите на човешкия род, вие сте демон, избягал от ада, и ние искаме да ви върнем пак там.

– О, добродетелни господа! – извика милейди. – Внимавайте, всеки, който се докосне до един косъм от главата ми, е също убиец!

– Палачът може да убива, без да бъде убиец, госпожо – отвърна мъжът с червената мантия, като удари по широката си шпага. – Той е последният съдия, това е всичко: – *Nachrichter*, както казват нашите съседи немците.

И понеже, като казваше тези думи, той я връзваше, милейди нададе два-три диви вика, които прозвучаха мрачно и странно в нощта и замряха вдън гората.

– Но ако аз съм виновна, ако съм извършила престъпленията, в които ме обвинявате – виеше милейди, – заведете ме в съда. Вие не сте съдии, за да ме осъждате.

– Предложих ви Тайбърн – рече лорд Уинтър, – защо не се съгласихте?

– Защото не искам да умра! – извика милейди, като се мъчеше да се изскубне. – Защото съм много млада, за да умра!

– Жената, която отровихте в Бетюн, беше по-млада от вас, госпожо, и все пак тя умря – каза горчиво д'Артанян.

– Ще постъпя в манастир, ще стана монахиня! – викаше милейди.

– Вие бяхте в манастир – обади се палачът – и излязохте оттам, за да погубите брат ми.

Милейди извика от ужас и падна на колене. Палачът я прихвана под мишницата и поиска да я занесе към лодката.

– О, боже мой! – извика тя. – Боже мой! Ще ме удавите ли!

Тези викове бяха толкова сърцераздирателни, че д'Артанян, който в началото държеше най-много да се преследва милейди, се отпусна на един пън, склони глава и запуши с длани ушите си; но въпреки това той продължаваше да я чува как вика и заплашва.

Д'Артанян беше най-млад от всички и не издържа.

– О, не мога да понеса тая страшна гледка! Не мога да се съглася тази жена да умре така!

Милейди чу тези думи и лъч на надежда я озари.

– Д'Артанян! Д'Артанян! – извика тя. – Спомни си, че аз те обичах!

Младежът стана и пристъпи крачка към нея. Но Атос се изправи, изтегли шпагата си и му препречи пътя.

– Ако пристъпите още една крачка, д'Артанян – каза му той, – ще кръстосаме шпагите си.

Д'Артанян падна на колене и започна да се моли.

– Хайде, палачо! – продължи Атос. – Изпълни длъжността си!

– С удоволствие, ваша милост – отговори палачът, – защото както е вярно, че аз съм добър католик, твърдо вярвам, че постъпвам справедливо, като изпълнявам длъжността си спрямо тази жена.

– Добре.

Атос пристъпи крачка към милейди.

– Прощавам ви – рече й той – злото, което ми направихте; прощавам ви за разбитото си бъдеще, за изгубената чест, за опетнената любов и за своята душа, навеки погубена от отчаянието, в което ме хвърлихте. Умрете в мир.

Лорд Уинтър също пристъпи.

– Прощавам ви – каза той – за отравянето на моя брат, за убийството на негова светлост лорд Бъкингам; прощавам ви за смъртта на бедния Фелтън, прощавам ви покушението над моя живот. Умрете в мир.

– А аз, госпожо – поде д'Артанян, – простете ми, че с недостойна за един благородник измама възбудих вашия гняв. А в замяна на това аз ви прощавам за убийството на моята приятелка, за жестоките ви отмъщени над мене, прощавам ви и плача за вас. Умрете в мир.

– I am lost²² – прошепна на английски милейди. – I must die²³.

Тогава тя стана сама и хвърли наоколо един от онези светли погледи, които сякаш бликаха от пламенни очи. Не видя нищо.

Ослуша се, не чу нищо. Оградена беше само от врагове.

– Къде ще умра? – запита тя.

– На другия бряг – отвърна палачът.

Тогава той я качи на лодката и когато се канеше да скочи и той, Атос му подаде пари.

– Вземете – каза той, – това е цената за изпълнението на присъдата; нека всички знаят, че постъпваме като съдии.

– Добре – рече палачът, – а сега пък нека тази жена узнае, че аз не

---

22. Изгубена съм.

23. Ще трябва да умра.

изпълнявам длъжността си, а своя дълг.

И хвърли парите в реката.

Лодката се отдалечи към левия бряг на Лис, като отнасяше пресъпницата и палача. Другите останаха на десния бряг, паднали на колене.

Лодката се плъзгаше бавно покрай въжето на сала, озарена от бледата светлина на луната, която минаваше през облака, надвиснал в този миг над водата.

Видяха я как стигна до другия бряг; хората се открояваха като черни сенки на пурпурния хоризонт.

Докато плаваха, милейди беше успяла да развърже въжето, което свързваше краката ѝ. Като стигнаха брега, тя скочи леко на земята и побягна.

Но почвата беше влажна: като се изкачи на върха на склона, тя се хлъзна и падна на колене.

Суверна мисъл навярно я овладя; тя разбра, че небето ѝ отказва своята помощ, и остана така, с наведена глава и скръстени ръце.

Тогава от другия бряг видяха как палачът издига бавно двете си ръце, лунен лъч озари острието на широкия му меч.

Двете ръце се отпуснаха; чу се свистенето на меча и викът на жертвата, после едно обезглавено тяло се строполи под удара.

Тогава палачът развърза червената си мантия, постла я на земята, положи в нея тялото, хвърли вътре главата, върза я за четирите краища, дигна я на рамото си и пак се качи в лодката.

Като стигна сред Лис, той спря лодката, надвеси товара си над реката и извика високо:

– Да се изпълни божието правосъдие!

И пусна трупа в най-дълбоката вода, която веднага се затвори над него.

След три дни четиримата мускетари се прибраха в Париж. Те не бяха пресрочили отпуска си и още същата вечер отидоха да направят обичайното си посещение у господин дьо Тревил.

– Е, господа – запита ги храбрият капитан, – добре ли се забавлявахте през разходката си?

– Отлично! – отвърна Атос от свое име и от името на другарите си.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На шести следния месец, верен на обещанието, което беше дал на кардинала, да напусне Париж и да се върне в Ла Рошел, кралят излезе от столицата, още напълно замаян от вестта, която се беше пръснала, че Бъкингам е убит.

Макар и предупредена, че мъжът, когото толкова много обичаше, е изложен на опасност, кралицата не искаше да повярва, когато ѝ съобщи-ха за смъртта му. Тя дори извика непредпазливо:

– Не е истина! Той току-що ми писа!

Но на другия ден трябваше да повярва в тая съдбоносна вест – Ла Порт, задържан като всички в Англия по заповед на Чарлз I, пристигна и донесе последния предсмъртен подарък, който Бъкингам изпращаше на кралицата.

Радостта на краля беше много голяма – той не се постара да я скрие и дори умишлено я изразяваше пред кралицата.

Като всички слабохарактерни хора Луи XIII не беше великодушен.

Но скоро кралят стана пак мрачен и неразположен. Челото му не се проясняваше задълго. Чувствуваше, че като се върне в лагера, ще поеме пак робството си, и все пак се връщаше.

Кардиналът беше за него омайваща змия, а той – птичката, която прелита от клон на клон, без да може да ѝ избегне.

Завръщането към Ла Рошел беше много тъжно. Особено нашите четирима приятели караха другарите си да се чудят. Пътуваха заедно, един до друг, с мрачен поглед и наведени глави. Само Атос повдигаше от време на време широкото си чело. Мълния бляскаше в очите му, горчива усмивка пробягваше по устните му, после и той като приятелите си отново потъваше в мисли.

Когато свитата пристигнеше в някой град, четиримата приятели за-веждаха краля в жилището му и се прибираха в стаите си или в някоя за-тънтена кръчма, където нито играеха, нито пиеха. Говореха само тихо, като се озъртаха някой да не ги слуша.

Един ден, когато кралят се спря на пътя за лов със соколи и четири-мата приятели по навик, вместо да следят лова, се отбиха в една кръчма на самия път, някакъв мъж, който препускаше с всички сили от Ла Рошел, се спря на вратата, за да изпие чаша вино, и хвърли поглед вътре в стаята, където седяха четиримата мускетари.

– Хей, господин д'Артанян! – извика той. – Вие сте, нали?

Д'Артанян дигна глава и извика радостно. Този мъж, когото наричаше свой призрак, беше непознатият от Мьон, от улица Гробарска и от Арас.

Д'Артанян изтегли шпагата си и се спусна към вратата.

Но този път, вместо да побегне, непознатият скочи от коня си и тръгна срещу д'Артанян.

– Ах, господине – извика момъкът, – най-последно ви намерих! Този път няма да ми избягате!

– Нямам такова намерение, господине, тъй като този път аз ви търсех. В името на краля арестувам ви. Трябва да ми предадете шпагата си, господине, и то без съпротива. Отнася се до главата ви, предупреждавам ви.

– Кой сте вие? – запита д'Артанян, като отпусна шпагата си, но без да я предаде.

– Аз съм кавалерът дьо Рошфор – отвърна непознатият, – телохранител на господин кардинал дьо Ришельо, и имам заповед да ви заведа при негово високопреосвещенство.

– Ние се връщаме при негово високопреосвещенство, господин кавалере – намеси се Атос, като се приближи, – и вие ще приемете думата на господин д'Артанян, че той няма да избяга, а ще отиде право в Ла Рошел.

– Трябва да го предам в ръцете на стражата, която ще го заведе в лагера.

– Ние ще му бъдем стража, господине, даваме честната си дума на благородници. Но даваме също честната си дума на благородници – добави Атос, като сбърчи вежди, – че господин д'Артанян няма да се отдели от нас.

Кавалерът дьо Рошфор се обърна и видя, че Портос и Арамис са застанали между него и вратата – той разбра, че е в ръцете на тези четирима мъже.

– Господа – каза той, – ако господин д'Артанян иска да ми предаде шпагата си и присъедини честната си дума към вашите, ще приема обещанието ви да заведете господин д'Артанян в главната квартира на негово високопреосвещенство господин кардинала.

– Давам ви честната си дума, господине – отвърна д'Артанян, – а ето и шпагата ми.

– Това много ме улеснява, господа – добави Рошфор, – тъй като трябва да продължа пътя си.

– Ако отивате да се срещнете с милейди – забележа студено Атос, – излишно е, няма да я намерите.

– Какво се е случило с нея? – запита бързо Рошфор.

– Върнете се в лагера и ще узнаете.

Рошфор се позамисли, после, понеже бяха само на един ден път от Сюржер, където кардиналт щеше да посрещне краля, реши да последва съвета на Атос и да се върне с тях.

Освен това завръщането му даваше и едно предимство, да бди сам над пленника си.

Тръгнаха пак на път.

На другия ден в три часа следобед стигнаха в Сюржер. Кардиналт чакаше там Луи XIII. Министърът и кралят си размениха много любезности, поздравиха се за щастливия случай, който избавяше Франция от упорития враг, който бунтуваше срещу нея цяла Европа. След това кардиналт, предупреден от Рошфор, че д'Артанян е арестуван, бързаше да го види, затова се сбогува с краля, като го покани да разгледа на следния ден работите на дигата, които бяха привършени.

Като се прибираще вечерта в шаба си при моста Ла Пиер, кардиналт видя пред вратата на къщата, в която живееше, д'Артанян изправен без шпага и тримата мускетари въоръжени.

Този път, понеже силата беше на негова страна, той ги погледна строго и даде знак с поглед и с ръка на д'Артанян да го последва.

Д'Артанян се подчини.

– Чакаме те, д'Артанян – каза Атос достатъчно високо, за да го чуе кардиналт.

Негово високопреосвещенство сбърчи вежди, спря се за миг, после продължи пътя си, без да промълви нито дума.

Д'Артанян влезе след кардинала. Вратата зад д'Артанян беше охранявана.

Негово високопреосвещенство влезе в стаята, която му служеше за кабинет, и даде знак на Рошфор да въведе младия мускетар.

Рошфор изпълни поръчката и се оттегли.

Д'Артанян остана сам с кардинала; това беше второто му свиждане с Ришельо, а по-късно си признаваше, че бил твърдо убеден, че ще бъде последното.

Ришельо остана прав, облегнат на камината – между него и д'Артанян се намираща маса.

– Господине – подзе кардиналт, – вие сте арестуван по моя заповед.

– Казаха ми, монсеньор,

– Знаете ли защо?

– Не, монсеньор, защото единственото нещо, за което бих могъл да бъда арестуван, не ви е известно още, ваше високопреосвещенство.

Ришелю погледна втренчено младия човек.

– Как! – рече той. – Какво означава това?

– Ако благоволите, монсеньор, да ми кажете най-напред какви престъпления ми приписват, аз ще ви кажа после какво съм извършил.

– Приписват ви престъпления, заради които са падали по-знатни глави от вашата, господине! – отговори кардиналт.

– Какви, монсеньор? – запита д'Артанян със спокойствие, което зачуди самия кардинал.

– Обвиняват ви, че сте били във връзка с враговете на кралството, обвиняват ви, че сте открили държавни тайни, обвиняват ви, че сте се опитали да провалите плановете на своя военачалник.

– А кой ме обвинява в това, монсеньор? – попита д'Артанян, който подозираше, че обвинението бе дошло от милейди. – Една жена, жигосана от правосъдието на страната, една жена, която се е омъжила за един мъж във Франция и за друг в Англия, една жена, която е отровила втория си мъж и се опита да отрови и мене самия!

– Какво говорите, господине? – извика учуден кардиналт. – За коя жена говорите така?

– За милейди Уинтър – отвърна д'Артанян. – Да, за милейди Уинтър, чиито престъпления навярно вие, ваше високопреосвещенство, не сте знаели, когато сте я удостоили с доверието си.

– Господине – каза кардиналт, – ако милейди Уинтър е извършила престъпленията, които изредихте, тя ще бъде наказана.

– Тя е наказана, монсеньор.

– И кой я наказва?

– Ние.

– В затвора ли е?

– Тя е мъртва.

– Мъртва! – повтори кардиналт, който не можеше да повярва на ушите си. – Мъртва! Казахте, че е мъртва, нали?

– Тя се опита три пъти да ме убие и аз ѝ простих; но тя уби жената, която обичах. Тогава аз и приятелите ми я заловихме, съдихме я и я осъдихме.

И д'Артанян разказа за отравянето на госпожа Бонасийо в кармелитския манастир в Бетюн, за съда в самотната къща и за изпълнението

на присъдата на брега на река Лис.

Тръпка пробягна по цялото тяло на кардинала, който все пак не потреперваше лесно.

Но изведнъж, сякаш под влиянието на някаква скрита мисъл, мрачното дотогава лице на негово високопреосвещенство се разведри полека-лека и стана съвсем ясно.

– И така – продължи кардиналт с кротък глас, който беше в противоречие със суровите му думи – вие сте си присвоили правата на съдии, без да мислите, че тези, които наказват, без да имат правото да наказват, са убийци!

– Монсеньор, заклевам ви се, че нито за миг не съм имал намерение да защитавам главата си от вас. Ще понеса наказанието, което вие, ваше високопреосвещенство, благоволите да ми наложите. Не държа особено много на живота, за да се боя от смъртта.

– Да, зная, вие сте смел, господине – каза почти ласкаво кардиналт. – Аз мога впрочем да ви кажа предварително, че вие ще бъдете съден, дори осъден.

– Друг на мое място можеше да ви отговори, ваше високопреосвещенство, че носи своето помилване в джоба си; аз ще се задоволя само с думите: заповядайте, монсеньор, готов съм.

– Вашето помилване ли? – запита изненадан Ришельо.

– Да, монсеньор – отвърна д'Артанян.

– Подписано от кого! От краля ли?

Кардиналт произнесе тези думи с особена отсенка на презрение.

– Не, от ваше високопреосвещенство.

– От мене ли? Луд ли сте, господине?

– Монсеньор, ще познаете навярно почерка си.

И д'Артанян подаде на кардинала ценното листче, което Атос беше изтръгнал от милейди и го беше дал на д'Артанян, за да му послужи за оправдание.

Негово високопреосвещенство взе листчето и прочете бавно, като натъртваше на всяка сричка.

„Приносителят на настоящото е извършил всичко по моя заповед и за благото на държавата.

Лагера при Ла Рошел, 5 август, 1628 година

Ришельо“

Като прочете тези два реда, кардиналт се замисли дълбоко, но не

върна бележката на д'Артанян.

„Размисля с каква смърт да ме накаже – каза си д'Артанян. – Ей богу, ще види той как умира благородник.“

Младият мускетар беше готов да посрещне геройски смъртта.

Ришельо продължаваше да мисли, като сгъваше и разгъваше листчето. Най-после той вдигна глава, устреми орловия си поглед в това честно, открито, умно лице, прочете по това лице, набраздено от сълзи, всички страдания, които д'Артанян бе преживял от един месец, помисли за трети или четвърти път какво бъдеще има това двадесет и една годишно момче и колко сила, смелост и ум можеше да извлече от него един добър повелител.

От друга страна, престъпленията, могъществото и адските способности на милейди го бяха плашили много пъти. Той сякаш изпитваше някаква скрита радост, че се е избавил завинаги от този опасен съучастник.

Той скъса бавно листчето, което д'Артанян му бе подал така великодушно.

„Загубен съм“ – помисли си д'Артанян.

И се поклони дълбоко на кардинала, сякаш казваше: „Господи, да бъде волята ти“.

Кардиналът се приближи до масата и без да сяда, написа няколко реда на един пергамент, две трети от който бяха вече попълнени, и сложи печата си.

„Това е присъдата ми – каза си д'Артанян. – Той ми спестява неприятностите в Бастилията и протаканията в съда. Това е все пак много любезно от негова страна.“

– Вземете, господине – рече кардиналът на момъка, – взех ви един открит лист и ви връщам друг. В този указ липсва името, вие сам ще го напишете.

Д'Артанян взе нерешително листа и хвърли поглед върху него.

Беше указ за производство в чин мускетарски поручик. Д'Артанян падна в нозете на кардинала.

– Монсеньор – заяви той, – животът ми ви принадлежи, разполагайте с него отсега нататък; но аз не заслужавам тази милост, която ми оказвате: имам трима приятели, които имат повече заслуги от мене и са по-достойни...

– Вие сте славен момък, д'Артанян – прекъсна го кардиналът, като го потупа приятелски по рамото, доволен, че е покорил тоя буен момък. – Правете, каквото искате с този указ. Само не забравяйте, името не е

вписано, но аз го давам на вас.

– Никога няма да забравя – отвърна д'Артанян. – Ваше високопреосвещенство, можете да бъдете уверен в това.

Кардиналът се обърна и извика.

– Рошфор!

Кавалерът, който навярно се намираще зад вратата, влезе веднага.

– Рошфор – каза кардиналът, – пред вас е господин д'Артанян; аз го приемам в числото на своите приятели; така, целунете се и бъдете разумни, ако държите на главите си.

Рошфор и д'Артанян се целунаха с крайчеца на устните си; но кардиналът беше там и ги наблюдаваше с бдителното си око.

Излязоха заедно от стаята.

– Ще се видим пак, нали, господине?

– Когато пожелаете – рече д'Артанян.

– Ще имаме случай – отвърна Рошфор.

– Какво има? – запита Ришельо, като отвори вратата. Двамата мъже се усмигнаха, стиснаха си ръце и се поклониха на негово високопреосвещенство.

– Почнахме да губим търпение – обади се Атос.

– Ето ме, приятели! – отвърна д'Артанян. – Не само свободен, но и благодетелствуван.

– Ще ни разкажете ли всичко?

– Още тази вечер.

И наистина още същата вечер д'Артанян отиде у Атос и го свари да изпразва бутилката с испанско вино, занимание, което той изпълняваше всяка вечер, като че свещенодействуваше.

Той му разказа какво се беше случило между него и кардинала и извади указа от джоба си.

– Ето, драги ми Атос, вземете – каза той, – пада ви се по право.

Атос се усмигна със своята кротка, прелестна усмивка.

– Приятелю – заяви той, – за Атос това е много; за конт дьо ла Фер е много малко. Запазете този указ, той е ваш; за съжаление вие го заплахите много скъпо.

Д'Артанян излезе от стаята на Атос и отиде при Портос. Свари го облечен в разкошна, богато обшита дреха да се оглежда пред огледалото.

– Аха! – зарадва се Портос. – Вие ли сте, драги приятелю! Как намирате, отива ли ми тази дреха?

– Много – отвърна д'Артанян, – но аз дойдох да ви предложа една

дреха, която ще ви отива много повече.

– Каква? – запитва Портос.

– Униформата на мускетарски поручик.

Д'Артанян разказа на Портос за срещата си с кардинала, извади от джоба си указа и каза:

– Ето, драги, впишете тук името си и ми бъдете добър началник.

Портос хвърли поглед върху указа и го върна на д'Артанян за голяма изненада на момъка.

– Да – отговори Портос, – това би ме поласкало много, но няма да се радвам дълго на тази милост. През нашето пътуване до Бетюн мъжът на моята дукеса починал; така че, драги мой, сандъкът на покойния ми протяга ръце и аз ще се оженя за вдовицата. Ето, меря си венчалната дреха. Запазете чина поручик за себе си, драги, запазете го.

И той върна указа на д'Артанян.

Момъкът отиде у Арамис.

Намери го на колене пред един аналой, опрял чело на отворения си молитвеник.

Той му разказа за свиждането си с кардинала и извади за трети път от джоба си указа:

– Вие, нашият приятел, нашето светило, нашият невидим покровител – каза той, – приемете този указ; вие го заслужавате най-много от всички ни със своята мъдрост и със съветите си, които винаги биваха увенчавани с толкова добър успех.

– Уви, драги приятелю! – въздъхна Арамис. – Последните ни приключения ме отвратиха напълно от живота и от шпагата. Този път решението ми е безвъзвратно: след обсадата ще постъпя в ордена на лазаристите. Запазете указа, д'Артанян, военната служба ви подхожда, вие ще бъдете храбър и предприемчив военачалник.

Д'Артанян, с насълзени от благодарност и светнали от радост очи, се върна при Атос, който продължаваше да седи до масата и да разглежда на светлината на лампата последната си чаша малага.

– Е! – рече той. – Те също ми отказаха.

– То е, защото никой, скъпи приятелю, не е по-достоеен от вас.

И той взе перо, вписа в указа името на д'Артанян и му го подаде.

– И така, няма да имам вече приятели – каза младежът, – уви, няма да имам нищо, само горчиви спомени...

И той опря глава на ръцете си, а по страните му се плъзнаха две едри сълзи.

– Вие сте млад – отвърна Атос – и има време горчивите ви спомени

да станат приятни!

ЕПИЛОГ

Ла Рошел без помощта на английската флота и на войската, обеща на от Бъкингам, се предаде след една година обсада. На 28 октомври 1628 година бе подписана капитулацията.

Кралят влезе в Париж на 23 декември същата година. Посрещнаха го тържествено, сякаш се връщаше от победа над врагове, а не над французи. Той влезе през предградието Сен Жак под сводове зеленина.

Д'Артанян встъпи в новата си длъжност. Портос напусна службата и се ожени на следната година за госпожа Кокнар: тъй желаният сандък съдържаше осемстотин хиляди ливри.

Мускетон бе облечен във великолепна ливрея и получи удоволствието, удоволствие, за което бе мечтал през целия си живот, да стои отзад на позлатена карета.

След едно пътуване в Лотарингия Арамис изчезна изведнъж и престана да пише на приятелите си. По-късно научиха от госпожа дьо Шеврьоз, която разказала на двама-трима свои любовници, че се бил подстригал в някакъв манастир в Нанси. Базен стана послушник.

Атос служи мускетар под началството на д'Артанян до 1631 година – по това време, след едно пътуване в Турен той също напусна службата под предлог, че е получил малко наследство в Русийон. Гримо последва Атос. Д'Артанян се би три пъти с Рошфор и го рани три пъти.

– Ще ви убия навярно четвъртия път – каза му той, като му подаде ръка, за да го вдигне.

– По-добре ще бъде и за вас, и за мене, да свършим дотук – отвърна раненият. – Дявол да го вземе! Аз съм ви малко по-добър приятел, отколкото предполагате, защото още след първата ни среща можех да кажа една дума на кардинала и да наредя да ви отсекат главата.

Този път се целунаха, но от сърце и без задни мисли.

Планше получи от Рошфор чин гвардейски сержант.

Господин Бонасийо си живееше много спокойно, без да знае изобщо какво е станало с жена му и без да се тревожи никак за нея. Един ден той има неблагоприятното да напомни на кардинала за себе си; кардиналът заповяда да му предадат, че ще се погрижи да не му липсва вече нищо.

И наистина на следния ден господин Бонасийо, като излезе в седем часа вечерта, за да отиде в Лувър не се яви вече на улица Гробарска:

мнението на онези, които изглеждаха най-добре осведомени, беше, че той е получил храна и квартира в някой кралски замък за сметка на щедрия кардинал.

КРАЙ

© 1978 Йордан Павлов, превод от френски

Alexandre Dumas
Les Trois Mousquetaires, 1844

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране: Стоян
Начална редакция: Сергей Дубина, 1 август 2005 г.
Редакция: belleamie, 2009

Издание:

Александър Дюма, Тримата мускетари
Преведе от френски Йордан Павлов
Редактор Людмила Харманджиева
Художник Морис Лероар
Художествено оформление Стефан Груев
Художествен редактор Димитър Чаушов
Технически редактор Маргарита Лазарова
Коректор Мери Илиева
Френска. IV издание.
Издателство „Народна младеж“, София, 1978

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2172>]